

واژه نامه فارسی - کردی

دکتر محمد تقی ابراهیم پور

منتدى اقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

واژه‌نامه

فارسی - کردی

دکتر محمد تقی ابراهیم پور

انتشارات قنوس

تهران - ۱۳۷۳

انتشارات ققنوس

خیابان انقلاب، خیابان شهدای ژاندارمری، شماره ۲۱۵، تلفن: ۶۴۰۸۶۴۰

محمد تقی ابراهیم پور

واژه نامه فارسی - کردی

چاپ اول، ۲۰۰۰ نسخه، زمستان ۱۳۷۳

چاپ دیبا

حق چاپ محفوظ است

ISBN: 964-311-025-7

شابک: ۹۶۴-۳۱۱-۰۲۵-۷

نظر به اینکه مراحل آماده‌سازی و نسخه‌پردازی دو کتاب ارزشمند واژه‌نامه کردی - فارسی و واژه‌نامه فارسی - کردی به دلیل عدم دسترسی به ویراستار و مصححی که به زبان کردی و لهجه‌های آن آشنا باشد، کار بسیار دشواری بود، لذا مؤلف محترم جناب آقای دکتر ابراهیم‌پور بر ناشر منت گذاشتند و این کار خطیر را به عهده گرفتند. با این امید که محصول به بار آمده که ماحصل تلاش و کوشش بی‌دریغ و چندساله ایشان است، مبارکشان باشد و تقدیر و سپاس ناشر را بپذیرند.

در پایان از آقای محسن محمدی که صفحه‌آرایی این کتاب و کتاب واژه‌نامه کردی - فارسی را نیز بر عهده داشتند، تشکر و سپاسگزاری می‌شود.

انتشارات ققنوس

با سپاس از آقای دکتر داریوش مدی که تصاویر را انتخاب و
آقای عبدالرحمن شاهرخی که واژه‌های اورامانی و آقای سید
جلال‌الدین نظامی کورانه که واژه‌های کردی شمال را تصحیح
فرموده‌اند.

مؤلف

مقدمه

مقدمهٔ این کتاب را بر بنیاد درست‌نویسی الفبای کنونی کردی می‌نویسم و بر این مقدمه نیز دیباچهٔ کوتاهی در باب دشواریهای نوشتار فارسی می‌آورم، اما پیش از آن بررسی مختصری دربارهٔ زبان و گویش خواهد آمد، با این امید که مجموع آن مورد توجه استادان، نویسندگان و ادیبان و کردزبانان قرار گیرد.

زبان - گویش

گویایی بخشی از احساس است که انسان با آن منظور خود را ادا و تفهیم می‌کند. تعریف بالاگویایی را به نوع انسان منحصر می‌سازد و جانوران دیگر را فاقد آن قلمداد می‌کند، حال آنکه چنین نیست و می‌دانیم که انواع حیوانات و پرندگان، اگر نه مانند انسان، دارای آواهای ویژهٔ نوع خود بوده و هیچ دلیلی وجود ندارد که این آواهای یکنواخت و قابل تقلید عامل انتقال اندیشه و بیان نباشند حتی اگر تصور کنیم از ویژگی تفهیم اندیشه خالی هستند، نمی‌توان منکر شد که وسیلهٔ ارتباط افراد گروه می‌باشند. شکی نیست که هماهنگ و توأم ساختن این اصوات با حرکات سر و دم و گردن و بال در پرندگان بیان‌کنندهٔ احساس نفرت و محبت و عصبیت و درخواست... بوده و هر نوع، به خوبی آن را درک کرده و وسیلهٔ تبادل احساس و اندیشه قرار می‌دهد.

اخیراً کتابی به نام چگونه می‌توان با اسب حرف زد وسیله «هنری بلاک» نوشته و چاپ و منتشر شده است. در این کتاب محقق، سی و چهار نت یا واژه یا فراز یا جمله پایه‌ای به اسب نسبت می‌دهد که به یاری سی و هفت آوای شاخه‌ای دیگر حیوان می‌تواند احساسات خود را به همگونه خود منتقل کند. به عقیده هنری بلاک اسب موقعی که می‌گوید «ناشتایی من چطور شد؟» صدایی در می‌آورد یا نتی اجرا می‌کند یا جمله‌ای می‌گوید که با زمانی که می‌گوید «شام مرا بیاورید» اختلاف دارد. اگر چنین است، که حتماً چنین است، پس اسب و حیوانات دیگر زبان ویژه برای بیان مطلب خود دارند، بنابراین هر کس، هر نوع یا گروه و دسته با هر صدا و کلام که بیان مقصود کند به یک زبان حرف می‌زند و با این استدلال طرح موضوع گویشها تا حدودی منتفی و بر شمار زبانها افزوده می‌شود. اما گاهی مشابهاً بسیار و تفاوتها ناچیز هستند، مانند لهجه اصفهانی و کاشانی نسبت به خود و به زبان فارسی و زمانی مشابهاً تنها در بنیاد واژه‌ها وجود دارند و شاخه‌ها و فروعات دگرگون شده و از پایه آغازین به دور افتاده‌اند؛ در این صورت زبان دیگری به وجود آمده است. هر چند، از دید زبانشناسی این‌گونه زبانها در یک بخش قرار می‌گیرند، مثلاً می‌گویند زبانهای ایرانی و ارمنی از ریشه آریایی هستند و زبانهای فارسی و اردو و پشتو و کردی جزو شاخه زبانهای ایرانی هستند.

زبان فارسی

اظهار نظر شده است که زبان فارسی با توجه به شایستگی بسط و گسترش و نرمی و روانی و شیرینی و شیوایی می‌تواند زبان جهانی بوده و در سطح بین‌المللی، عموم ملتها با آن صحبت کنند. این عقیده وسیله (وندت) ابراز شد که می‌گوید: «در زبان فارسی از ۳۰ واژه اصلی و ریشه‌ای می‌توان ۳۰۰-۳۵۰ واژه گونه‌گون ساخت». به درستی چنین است، زبان فارسی شایستگی شگفتی‌برانگیزی در جهت گسترش و بیان دارد در عین حال نوازشگر گوش است و سامعه‌آزار نیست. به این چند واژه توجه کنید: آسمان‌نما «پلاناتریوم»، آسایشگاه «دارالمجانین»، ماهواره «قمر مصنوعی» و... و واژه‌هایی از این دست هم مفهوم هستند، هم رسایی و سنگینی

کلماتی مانند دارالمجانین را فاقد هستند. پس فارسی زبانی است که با این ویژگیها می‌بایست زبان همگانی مردم دنیا باشد اما چرا چنین نبوده و چنین نیست.

بی‌شک برتری سیاسی و نظامی ملتهای صاحب زبان تأثیر عمده‌ای در وسعت بخشیدن به تعداد متکلمین هر زبان دارد، چنانکه در زمان تسلط سیاسی ایران از ماوراءالنهر تا بین‌النهرین به زبان فارسی شعر سروده می‌شده است و امروز زبان انگلیسی با توجه به نیروی سیاسی و اقتصادی امریکا و انگلستان زبان عمومی جهانیان است. اما مسائل دیگری نیز وجود دارند که پیش‌برنده و عامل توسعه یا مانع پیشروی و دلیل محدودیت زبان هستند و مهمترین آنها خط و روش نوشتن است و زبان فارسی با کمال تأسف از این جهت در بدترین شرایط قرار دارد. این درست است که آموزش زبان از راه گویایی و شنوایی است اما نوشتن و نوشتار، امروزه، کمک بسیار مؤثری در جهت ضبط واژه‌ها و آموزش زبان به عمل می‌آورد. با اندک توجه به راه نوشتن فارسی دشواریهای آموزش آن، از این راه، معلوم و مشخص می‌شود. برای نمونه واژه «استهزاء» هر چند از عربی گرفته شده و معادل فارسی آن «به مسخره گرفتن» وجود دارد اما واژه مصطلحی است که در بیان و مکاتبات بسیار به کار گرفته می‌شود. این واژه را ۶۳ نوع می‌توان نوشت. واژه «اصطبل» که فارسی آن طویله و کردی آن «پاگ» است می‌توان ۴۵ نوع نوشت.

حال دیده می‌شود که در این راه چه دشواری بزرگی برای خارجی‌زبانانی که می‌خواهند فارسی یاد بگیرند وجود دارد. موضوع جالب این است که این کلمات در زبان عربی چون حروف با آواهای ویژه خود ادا می‌شوند، درست اجرا شده و چنین اشتباه و خطاهایی پیش نمی‌آورند.

حال، به نام یک خارجی که می‌خواهد زبان و نوشتن فارسی بیاموزد از خود پرسید: «از ۶۳ نوع نوشتن کلمه استهزاء کدام یک را باید انتخاب کرد و نوشت؟».

کردی

تاکنون تلاش شده است که نوشتار کردی از نقایصی که دامنگیر نوشته‌های فارسی است به دور باشد و آنچه به زبان می‌آید روی کاغذ تصویر گردد. اما این

تلاش کاملاً موفقیت آمیز نبوده است و هنوز نارساییها و نابسامانیهایی در نوشته‌های این زبان وجود دارد که می‌توان و باید آن را رفع کرد.

قرار گذاشته شده است که به جای علامت تشدید، حرف مشدد را دوبار بنویسند، مانند «که‌لله» یعنی (سر، کله). از طرفی یک گونه کسره سبک بین حروف وجود دارد که به نوشتن نمی‌آید (در این باره به تفصیل بحث خواهد شد)، مانند کسره سبک بین (ک) و (ر) - (د) و (ن) در مصدر (کردن) که اگر با حروف لاتین نوشته شود چنین است: (kerden). دو [e] موجود در شکل لاتین علامت آن کسره کوتاه است. در این صورت (که‌لله kalla) را (که‌لله kalela) هم می‌توان خواند.

برخی از کلمات و افعال با این حروف به نوشتن نمی‌آیند. مثلاً حالت شرطی فعل بودن در گویش سنندجی. در این گویش مصدر بودن (بوون) است و وجه شرطی التزامی آن (بوم)، مانند: ته گهر بوم به میر (اگر امیر بشوم). تلفظ وجه (بوم) که کردهای ولایات دیگر آن را (بیم) ادا می‌کنند و به معنای (بشوم) است چنین است (bewem)، در حالی که در نوشتار کردی (بوم bom) نوشته می‌شود که به معنای بمب و مواد منفجره است.

و بسیار اشکالات دیگر...

پس چه باید کرد؟

ابتدا به شرح الفبای زبان می‌پردازیم:

الفبای زبان کردی جنوب دارای ۲۸ شکل و ۳۷ آوا به شرح زیر است:

ا - ب - پ - ت - ج - چ - خ - د - ر - ز - ژ - س - ش - ع - غ - ف - ق - ک - گ - ل - م - ن - و - ه - ی.

از ۲۸ شکل فوق ۲۵ شکل ایستا (consonant) هستند و سه شکل واکه (vowel). سه شکل واکه عبارتند از: ا، و، ی.

بعضی از این حروف اعم از اینکه ایستا باشند یا واکه دارای یک یا چند آوا می‌باشند:

۱- حروفی که دارای یک آوا می‌باشند مجموعاً ۲۴ حرف هستند: ا - ب - پ -

ت - ج - چ - خ - د - ز - ژ - س - ش - ع - غ - ف - ق - ک - گ - م - ن - ه.

- ۲- حروفی که دارای دو آوا هستند عبارتند از: ر - ل.
- ۳- حروفی که دارای سه آوا و بیشتر هستند عبارتند: و - ی.
- ۴- حروف و آواهایی که به خاطر زبان کردی شمال باید افزوده شوند: پ - چ - ص - ط - گ.

تشریح حروف و آواها:

ت: در نوشته فارسی همزه الفی است که در آغاز کلمه می آید، در نوشتار کردی نیز چنین است اما در نوشتار کردی شکل ویژه آن را (ئ) می نویسند و این درست است، هر چند عده ای همزه و الف توأم آغاز کلمه را مانند نوشتار فارسی و عربی (آ) می نویسند. استدلال آنان این است که اینچنین زیباتر است و می افزایند که چون اساس این الفبا عربی است تقلید از آن بدون مانع می باشد و هماهنگی بیشتری به وجود می آورد که البته هر سه دلیل درست است، اما اگر چنین کنیم یک شکل به اشکال الفبای کردی افزوده می شود که ضروری نیست و از ترکیب همزه و الف هم همان صدا که مورد نیاز است به وجود می آید.

همزه در زبان کردی محاوره ای در وسط کلمات تغییر شکل می دهد یا اصولاً حذف می شود، مانند: مسوول که «مه سوول» و مأمور که «ماموور» و سوء استفاده که «سوی ئیستفاده» گفته می شود.

ت: در گویشهای کردی جنوبی دارای یک آوا به جای خود و «ط» در نوشتن به کار برده می شود.

د: یکی از حروف ایستا است. اردلانها و گورانها (سندج و اورامان)، گاهی (د) را با لغزاندن فک پایین به جلو به گونه ای اجرا می کنند که صدایی بین (د) و (و) به وجود می آید، زیر این اجرای (د) را من یک خط افقی قرار می دهم اما چون اجرا یا عدم اجرا به صورت دوم تغییری در معنای کلمه نمی دهد لذا (د) را حرف یک صدایی نامیده ایم مانند: خودا (خُدا). داد (داد، عدل).

ر: به دو صورت اجرا می شود: ساده و غلطان. در آغاز کلمه (ر) همیشه غلطان است. اجرای دوگانه این دو صدا معانی مختلف به واژه می دهد، لذا در زیر نوع

غلطان آن نشانه (v) قرار داده می شود. مانند: گورپوهان (نگهبان قبرستان)، له پړا (ناگاه)، به ردل (پیش قلیانی، صبحانه).

ز: با تنها آوای خود به جای (ذ، ض، ظ) نیز در نوشتار می نشیند.

س: در گویشهای کردی جنوب به جای (ث، ص) و در گویشهای کردی شمال به جای (ث) و بعضاً به جای (ص) به کار برده می شود.

ل: دارای دو صدا است که معنای واژه را تغییر می دهد. یک صدای آن دقیقاً مانند (ل) فارسی است، مانند: گول (جذامی) و نوع دیگر آن مانند: (ض) عربی کهن اجرا می شود و به این خاطر روی آن علامت (v) قرار داده می شود مانند: گول (گل).

و: در زبان کردی، دارای چهار آوا می باشد:

۱- صدایی شبیه پیش فارسی و ضمه عربی مانند: کورد Kord (گرد)، لوړ Lor (لُر).

۲- صدای (و) کشیده که با علامت (v) بر روی آن مشخص می شود مانند: زۆر Zör (زیاد)، گو gō (توان، نا، گوی).

۳- صدای (و) مانند اجرای آن در کلمه فارسی محمود مانند: مه حموو Mahmu (محمود)، روو ru (رو، رویه، نما).

۴- یک نوع دیگر صدای (و) وجود دارد مانند: (w) انگلیسی تلفظ می شود. این نوع (و) در آغاز و وسط کلمه به تبع حرف بعدی حرکت پیدا می کند. آغاز مانند: ورج werc (خرس ماده)، در وسط مانند ئاوه ژوو âwaju (برگشته)، در انتها و ساکن مانند دراو drâw (پول).

ی - دارای سه صدا است که دو نوع آن فعلاً به خط و تصویر می آید و از سومین آوا غافل مانده اند. سه صدا عبارتند از:

۱- (ی) آنچنان که در شیر و پنیر فارسی به کار برده می شود مانند پیر pir (پیر)، نیان niân (نهادن و نشانیدن).

۲- آوای دیگر (ی) کشیده ای است که در فارسی وجود ندارد و آن را با علامت (ˆ) مشخص می کنند مانند: شیر sêr (شیر حیوان درنده)، میرد mêrd (مرد).

۳- همچنان که قبلاً گفته شد یک کسره کوتاه بین بعضی حروف وجود دارد که نقش

و تصویری در جمع حروف نیافته و در حقیقت آن را سماعی قرار داده‌اند، حال آنکه به سادگی می‌توان نقش و شکل آن را معین کرد و از اشتباهاتی که ممکن است در اثر نبودن آن پدید آید جلوگیری کرد.

موضوعی که تذکر آن لازم است، این است که بر خلاف زبان فارسی، در زبان کردی برخی کلمات بی‌صدا (ایستا)، بدون واسطه به هم می‌پیوندند و یکی از نقاط قابل اشتباه، درست در این پیوستگیهای حروف بی‌صداست. به این مثالها توجه شود:

Kerden کردن (کردن)

ništen نیشن (نشستن)

هه‌لخرانن (انگیختن، تحریک کردن)

halêxrânen

bezen بزن (بز)

در مقایسه نوشته از راست با نوشته از چپ (لاتین)، دیده می‌شود که در نوشته لاتین هرجا کسره کوتاه وجود دارد حرف (e) آمده است به عبارت دیگر جای (e) در ترکیب حروف کردی در این کلمات خالی است و وقتی جای آن خالی است تلفظ کلمه ناقص می‌ماند.

حال یک یک واژه‌های بالا را بررسی می‌کنیم:

(کردن) را به سه صورت می‌توان خواند: (kerdn, kerdn, krden) آیا جز شکل میانین، آن دو دیگر درست هستند؟ البته خیر.

همچنین است (بزن) که به سه صورت (bzen, bezn, bezen) خوانده می‌شود که فقط آخرین آن درست است.

(نیشن)، این کلمه در شکل کنونی چنین خوانده می‌شود (ništen). حال آنکه می‌دانیم که در فاصله (ت) و (ن) کسره کوتاهی وجود دارد که باید نوشته شود. حذف آن ارتباط (ت) و (ن) را مانند اجرای (ش) و (ت) به هم وصل می‌کند. در حقیقت برای یک نوآموز اعم از اینکه خارجی باشد یا کودک تازه به مدرسه رفته دشوار است که مصدر نیشن را (nišeten) یا (ništen) یا (nišetn) تلفظ کند.

در مورد «هه لخرآن» کار مشکلتر است چون در این واژه سه حرف ایستا و ساکن به هم چسبیده‌اند، در این صورت بیان و نوشتن کلمه دشوارتر خواهد شد. نوآموز نمی‌داند (halexṛānen یا halexerānen یا halexṛānn یا halexerānn یا halexṛānn یا halexerānn) یا (halexṛānen) تلفظ کند و بنویسد.

وقتی این مسئله را با یکی دو نفر از دوستان در میان نهادم یکی از آنان که اصلاً منکر وجود چنین کسره‌ای شد که البته کاری با ایشان نداریم. دومی و سومی گفتند که مشکلی در خواندن و نوشتن ندارند، حتی یکی از آنها کلمه (بز) را روی کاغذ نوشت و از فرزندش خواست که آن را بخواند و او هم به روانی خواند، اما موضوع چنین نیست. هیچ آدم باسوادی واژه استهزاء را (عصطحطاع) نمی‌نویسد و نمی‌خواند یا اصطبل را (عستبل) نمی‌نویسد. اما یادگرفتن آن برای بچه‌ها سخت و برای خارجیان تقریباً غیرممکن است و همچنان که گفته شد دشواری زبان فارسی در نوشتار است نه در گفتار که هم شیرین است و هم روان. پیشنهاد می‌کنم:

به جای دو صدای «ی» سه صدا و سه شکل در نظر گرفته شود، به این ترتیب:

کسره کوتاه	«ی» کشیده	ي
ی	ی	ي
یه	یه	یه
کیردین	شیر	شیر
بیزین	فیر	شیرین
نیشین	میمیل	دیلماج
هه لخرانین	پیش میژ	په تی
پیر	لیف	پیر
لیکاندین	لیوار	زیوه

اگر چنین کنیم اشتباهی در خواندن روی نمی‌دهد و مسئله تشدید هم خودبه‌خود حل خواهد شد، زیرا وقتی که یک حرف تکرار شود یعنی تشدید و اگر

تشدید نباشد باید در فاصله آنها «ی - ی» یا کسره کوتاه حضور داشته باشد.

حروف ویژه کردی شمال

پ - چ - ص - ط - گ

حروف بالا در سه گروه دسته‌بندی می‌شوند:

- ۱- کلمات و واژه‌هایی که در آنها حروف فوق وجود دارند و اختلاف آنها با واژه مشابه در زبان کردی جنوب فقط در همان یک حرف است، چنانکه مثلاً اگر به جای (گ)، (ک) یا (گ) به کار برده شود تغییری در معنای واژه پدید نمی‌آید.

چم = چه م

پهز = په ز

پهنیر = په نیر

نمونه:

گهو = که و

صوور = سوور

صال = سال

- ۲- کلمات و واژه‌هایی که مانند دسته اول هستند، اما اگر آوای آنها (حروف ویژه) تغییر کند معنای کلمه در داخل زبان کردی شمال تغییر می‌یابد.

نمونه: (گیلان) برابر است با واژه (کیلان) در زبان کردی جنوب و معنای آن شخم‌زدن است، اما (گیلان) در کردی شمال معنای جنباندن و تکان دادن مشک را می‌دهد.

- ۳- کلمات و واژه‌هایی هستند که با آوا و شکل خود در زبان کردی جنوب معنا و مفهوم ندارند و اگر تغییر آوا یابند در زبان کردی شمال نیز تغییر معنا می‌دهند یا بی‌معنا می‌شوند.

گۆور (بز پیشرو گله)

کوور (عمیق)

نمونه:

گۆتی (دندان‌زده، خراشیده)

کوۆتی (پست، زشت)

حال به بررسی شکل و آوای این حروف می‌پردازیم:

پ: حرفی است که با چسباندن لب بالا و پایین و گشودن سریع آن هنگام اجرا ادا می‌شود و آوایی بین (ب) و (پ) دارد. تعداد زیادی از واژه‌ها و کلمات که در زبان فارسی و کردی با (ب) و (پ) اجرا می‌شوند، در زبان کردی شمال از این‌گونه آوا استفاده می‌شود. و تعداد زیادتری واژه وجود دارند که معنای

مستقل و شکل و آوای مستقل دارند و تغییر آوایی آنها را از معنی ساقط می‌کند.

پاتک (لباس کهنه و بی‌ارزش) پاتک (پشت گردن)

نمونه:

پِی (پا) پِی (به وسیله، با)

پانی (پهنا) پانی (پاشنه)

چ: آوای این حرف که از چسباندن قسمت قدامی زبان به جلو سقف دهان و لغزاندن اندک آن حاصل می‌شود، بین (ج) و (چ) می‌باشد. شکل و آوای این حرف نیز مانند (پ) باید در القای کردی آورده شود، زیرا اجرای درست و نادرست آوای آن معانی مختلفی به کلمات می‌دهد.

چال (گوسفند پیشانی سفید) چال (چاه)

نمونه:

چِر (صدای پاره شدن پارچه) چِر (جیر، سفت)

چِیر (چپ چشم، احول) چِیر (چرا، تعلیف)

ص: مانند (ص) عربی با نزدیک کردن ابتدای زبان به سقف دهان و گذردادن هوا در فاصله آن آوای (ص) به وجود می‌آید.

سنگ (سینه) سنگ (میخ طویله چوبی)

نمونه:

سل (قهر) صل (توده مدفوع انسان یا حیوان)

گ: با فشردن دو طرف قسمت میانی زبان به دو طرف سقف دهان و خالی گذاشتن وسط آن صدایی بین (ک) و (گ) حاصل می‌آید که با شکل (گ) نمایش داده شده است. معانی مختلف در پاره‌ای از واژه‌های کردی شمال بستگی به اجرای درست آن دارد.

کِبَر (چاقو)

گَبَر (لایق، شایسته)

نمونه:

کِی (چه کسی؟)

گِی (حرف ندا برای مؤنث)

کهل (گرم، داغ)

گهل (قلعه)

پس اگر قرار باشد که الفبایی یکنواخت برای زبان کردی در نظر گرفته شود باید پنج حرف ذکرشده را نیز به جمع حروف الفبا افزود و در نتیجه الفبای کامل و یکنواخت زبان کردی دارای ۳۳ شکل و ۴۲ آوا می باشد.

با سپاس از آقای سیدجلال الدین نظامی کورانه که در تهیه قسمت کردی شمال این مقدمه همکاری فرموده اند.

مؤلف

آ : نا.

آ : بهلّی، نه ری.

آئینه : ا. ناوینه، ناینه، جام. فوادی،

نهینووک (ش).

آب : ا. ناو، ناوی (ه). ناف (ش).

آباد : نهژدا، نابا، باب و با بیر. باوان ،

باوا و با بیر. کال و باف (ش).

آباد : ص. ناوا، ناباد، دایر، ناوه دان،

ناوان، بهریا. نافا، نادان (ش).

آبادان : ص مر. ناوا، ناوه دان.

نافاهین (ش).

آبادانی : ح مص. ا. نابادانی، ناوانی،

نابادی، ناوه دانی. نافاهی،

نافه دانی (ش).

آبادی : ح مص. ا. نابادی، دی، ناوایی،

لادی، ناوه دانی، ناوانی. لاده گا،

ده گا (ه). گوند، نافاهی، نادایی

(ش).

آبان (ماه) : وه ران، گه لار تزان.
 آب انبار : امر. هه ماراو، هه ساری،
 حه رز. ناهه عه نباری (ش).
 آب انداختن : م. ناو خستن، ناودان.
 آب باران : امر. باراناو.
 آب باز : امر. افا. مه له وان، ناو باز.
 ناقره ن، مه له قان، شو به ره بر (ش).
 آب بندی : ح مص. ناویه نی، ناو
 به ندی. ناو به سه ی (ه).
 آب بینی : امر. ناو لووت، حلم. کلم،
 کل میش، کل میخ (ش).
 آب بینی خشک شده : چلمه ره قه،
 که میله، ره قله. خنک (ش).
 آب پاش : امر. ناو یاش، ناو پرزن.

آب چکان : امر. ناو چک.
 آب چلو : امر. ناو چلاو، ناو یلاو.
 آب چین : افا. امر. ناو هه لچن.
 آب خوردن : م. ناو خواردن، ناو
 خواردنه وه. ناوی وارده ی (ه).
 آبخوری : امر. لیوان، ناو خو هری،
 گوژه له، ترار، گلینه. ناو وه ری
 (ه). تماق، ته رار، جه ر، گیلان،
 گوسک، په رداخ (ش).
 آب خیز : امر. ناو خیز، ناو هزا.
 ناخیزی (ش).
 آب دادن^۱ : م. ناودان، ناو دیران،
 ناو هه ل کردن. ناو وسهیره، ناو وه ره
 و سه ی، ناو ور که رده ی، ناو
 آب پاشیدن : م. ناو پزاندن، ناو لی
 کردن، ناو پزانن، ناو پرزین، ناو
 پشانن، ناو پرزین کردن. ناو پزگانی
 (ه). ره قشاندن (ش).

- خه بار. وسته بره، ناو هور که رده‌ی (ه).
- آب دادن^۱: ناودانه‌وه. آب دهان: امر. نف، ناودهم، گلوتیز،
- آب دادن^۲: داناو دان. داناو دای (ه). کلیز، لیک، خوزی، تفلیک، گریز.
- آب داده: امف. دهوان، ناودریا، توف (ش).
- جهوه‌هر دار، ده‌بان، زاخدار. آب دیده: ص. مر. ناب دیده، خووس،
- آبدار^۳: افا. ناودار، ناوار. تهر.
- آبدار^۴: افا. ناودار، چایچی، آبراه: امر. ناو رهو، ری‌ناو.
- قاوه‌چی، چایچی. آبرفت: امر. ناو در، که‌ناو، درنال،
- آبدارخانه: امر. ناوارخانه، قاوه‌خانه، ناو درکه، نه‌شکه‌فت، که‌نه‌لان.
- کونه‌لان، چایخانه، ناودارخانه. که‌لوس، سول (ش).
- آبدان: امر. تیزانگ، گمیزدان، یزدان، آب رفتن: م. ناو چوون. کورت
- میزل‌دان. تره‌مانی، یزلی (ه). بوونه‌وه. ناوه‌لوای (ه).
- پرزانگ، بفلک (ش). آبرو: امر. ناو پروو، نابرو، سینگ،
- آب در هاون کوبیدن: ناو له دنگا زهنگ. ناو پروو (ش).
- کونان. آبرو بردن: م. ناو پروو بردن. نابروو
- آبدزدک^۵: امر. ناو دزەک، قه‌نره به‌رده‌ی (ه).
- تکین، قه‌نره کیس، قه‌نره چکین. آبروت: امف. ناو پرووت، به‌رکه‌نه.
- آبدزدک^۶: امر. هه‌ستیله بره، هول، آبروت کردن: م. ناو پرووت کردن،
- هولو، هه‌ستیله بره، جوو بیک. به‌رکه‌نن، رووتانن، قوشقن کردن
- سنگ (ش). قه‌ره‌چکاندن، به‌رتینن،
- آب دزدیدن زخم: ناو جز کردن، ناو قه‌رووتاندن (ش).
- دزین، نراوی بوون. ناف دزین (ش). آبرو رفتن: م. ناو پروو چوون. ناو پروو
- آبدوغ: امر. دۆ، ماساو، ناو و دۆ، شبه‌ی (ه). ناو پروو چوون، ده‌لقین،
- جه‌قلماست. زهنگ ززان (ش).
- آبدوغ خیار: امر. دوغورمه، ناو دۆ

-
۱. آب دادن شمیر. کند.
۲. آب دادن غلات به هنگام دانه کردن. ۵. قطره چکان.
۳. هر چیزی که آب دارد. ۶. جانوری از دسته راست بالان، رده
۴. خدمتگزار که جای و نوشابه فراهم حشرات و از شاخه بند پایان.

آبرو ریختن : م. ناو پروو پڑانسن.
 ناو پروو متی (ه). ناو پروو هلدان (ش).
 آبرو همد : ص. مر. ناو پروو مهن، با
 ناو پروو، ناو پروو مهن، ناو پروو دار.
 آب ریختن : م. ناو رزاندن، ناو رزانسن.
 ناو پڑ گنای، ناو مجیای،
 ناو متی (ه).

آبریز^۱ : امر. ناو ریژ، مله گاء، ناو ریژ.
 کیه (ه)، سول، ناو ریژ (ش).
 آبریز^۲ : امر. ناو ریژ گاء، مستهراج،
 عهده بخانه، که ناراو، مه بال، مه وال.
 آبزا : نک. آبخیز.

آب شدن : م. ناو بوون، تاویان، قرچیان.
 آب شیب : نک. آبریز ۱.
 آب طلا : امر. ناو تهلا.
 آب غوره : امر. ناو قوره. ناو و هالی
 (ه). ناوشیله (ش).

آبکار : ص. مر. ناو کیش، ناو کهش،
 سهقا.
 آب کردن^۳ : م. ناو کردن، قرچانسن،
 قرچانندن.
 آب کردن^۴ : ناواننهوه، تاوانسن،
 تاوانندن. تاوانای (ه).

آبکش : نک. آبکار.
 آبکش ۱. ناو کیش، نایشان، تهیکه.
 آبست : ص. ۱. ناوه نیا، ناو په.
 آبستن : ص. ۱. ناوس، دو گیان، حامله،
 زکپی، زه یسان. بهی گران، باردار،
 سلك دار، ناور، له مه پیر (ه).
 ناقس (ش).

آبستنی : ح. مصد. ناوسی، زکپی،
 زه یسانی. بهی گرانی، له مه په ری،
 ناوری (ه).

آب سردکن : امر. ص. مر. ناو سارک .

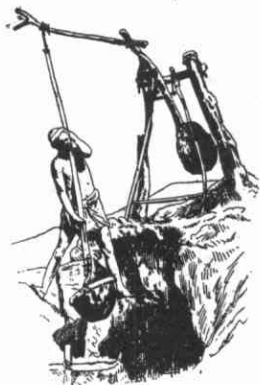

۳. آب کردن یخ و روغن.
 ۴. آب کردن فلزات.

۱. سرازیری که از آن آب به رودخانه
 ریزد.
 ۲. مستراح، میرز.

آب کشیدن : م. ناو کیسان، ناو کیسانن.
آبگوشت : امر. ناو گوشت، شوربه،
گوشتاو.

آبگوشت مرغ : فرو و جاو.
آبگیر : امر. ناو گیر، بهنداو، پیشاو،
برکه، نه ستر، چالو، ناو بهن، خزن،
گول، هه سیل، نه سیل، ناو بهنگ،
حهوز. هه ساری، ماش (ه). گهر،
نافگیر، ناف بهند (ش).
آبگیر آسیا : نه نووره ی ناساو. گوله
ناسا (ه).

آبگیری : ح مصر. ناو گیری.
آبگینه : شیشه، شوو، جام. نافگینه.
آب لنبو : ص مصر. دوله مه.
وشاربای (ه).

آبکند : امر. ناودر، که ناو، چوم، ناو
دز که. سوول (ش).

آبکی : ص نسب. ناوه کی، تهره توولکه،
تهر، تلیر، تهره توولکاوه، تلیر،
تووو نوویرکاوه، تهره. ترای (ه).
آبگاه : امر. کاول، لاکاول، که له که،
خالیکه، خالیکا، ته نشت، پوته گا،
پالوو، هالیکا، لاپالوو، غالیکا، نه فق،
کوره که له که.

آبگردان : امر. ناو گهردان.
جهرخه نوو، که و جیز (ه). ترار (ش).
آب گرفتن : م. ناو گرتن، گووشانن،
چه لانن، ناو چنین، گووشاندن.
شواری (ه).

آب گرم : امر. ص. ناو گهرم.
آب لیمو : امر. ناو لیمو.
آبله کوبیدن : م. هاو له کوبانن، هاو له
کوتان. هه لوی کوی (ه). خوریک
کوتان (ش).
آبله مرغان : امر. دریله.
خوشریک (ش).

آبگردان

آب مروارید : امر. ناومروار، رهشاو،
 ناومرواری.
 آب نبات : امر. ناونهوات، ناو دونان ،
 ناونهبات، کهشکهپهقه.
 آب ندیده : ص. مر. ناو نه دیده.
 آب نما : امر. ناونما، جهوز.
 آب نمک : امر. ناوخوا، خوئی ناو.
 آبئوس : ا. شیرمایی، ناوه نووس.
 آبورز : نک. آب باز.
 آب و تاب : امر. ناو و تاو.
 آب و رنگ : امر. ناو و پهنگ.
 آب و هوا : ناو و ههوا.
 آبی^۱ : ص. نسب. ناوی، کوټه وهس،
 ناویه، بهراو، وهراو، تهپه کال.
 نافی (ش).
 آبی^۲ : ا. شین، ناوی، ناسمانی، کهوه،
 کهوگ، کهوله.
 آبیار : ص. مر. ناودیر، ناویار، ناودار،
 شهودیر
 آبیاری : ح. مصد. ناویاری، ناو دیری،
 ناوداری.
 آبیاری کردن : نک. آب دادن.
 آت و آشغال : نات و ناشغال، زپ و
 زوټل.
 آتش : ا. ناگر. ناتر، ناویر، ناهیر،
 نهیر، ناتهش، نار، نایر (ه).
 آتش انداختن : م. ناگر بهردان،
 ناگرتی بهردان. ناویر وهردی، نهیر

فیهینه (ه). ناگرهاتین (ش).
 آتش بازی : ح. مصد. گرپه گران، ناگر
 بازی، چوکه جزئی، ناگره کلی.
 ناویر بازی، نهیر بازی،
 نهیره کلی (ه).
 آتش بس : امر. ناگر بهس.
 آتش به جان افتادن : ناگر کهفته گیان.
 ناویر به گیان کهوتهیره،
 ناگر بهری تی (ه).
 آتش پاره : ص. مر. ناگر پاره.
 آتش پرست : افا. ناتهش پهرمس، ناویر
 پهرمس، ناگر پهرهست. خارسک .
 ناگر پهرمس، گاور، فهلا، گهور. نهیر
 پرتس (ه). گهفر (ش).
 آتش پرستی : ح. مصد. ناگر پهرسی.
 ناویر پهرهسی، نهیر پرتسای (ه).
 آتشخانه : امر. ناتهش خان، تیوون،
 ناویر گا. نهیر گا، مخهیری (ه).
 آتشدان : امر. ناگردان، توون، نوجاخ،
 نانوون، بهرده سیل، فوولکه، کوانگ.
 نارگا، مهنگهلیه، مخهیری (ه).
 آتش در افتادن : م. ناگرتی بهر یوون.
 آتش روشن کردن : م. ناگر روشن
 کردن، ناگرداگر سانس، ناگر
 کردنهوه، داگر سانس، ناگر نانهوه،
 ناگر هه لکردن. نهیر گیساینه (ه).
 آتش زدن : م. ناگر دان، سووزانس،
 ناگر بهردان، ناگر تی بهردان،

سووتان، گر دان، داگرسان، سووزان.
 ناویردای، نهیر دای (ه). پانن (ش).
 آتشی نك. آتشی.
 آتشی زنه : امر. چه خماخ. هسته،
 نهستی، چه خماق (ش).
 آتشی سوزی : ح مص. ناگر گرتن،
 ناگر تئ چوون. ناویر گرتای، نهیر
 گرتی، ناگر بهریه (ه).
 آتشفشان : افا، امر. ناگر بار، ناگر
 باران.
 آتشك : امر. ناگره، ناتشهك، كوفت.
 ناویره، نهیره (ه).
 آتشكده : امر. ناتشهكده، ناتشگا.
 نارگا، ناویر گا (ه).
 آتشگاه : امر. قوولكه، ناتشگا، نارگا.
 نهیر گا، ناویر گا (ه). ناتوون (ش).
 آتشی گردان : امر. تاوله مه، ناگر
 گه شهو كره.
 آتشی گرفتن : م. ناگر گرتن، سووتن،
 سووزیان، گوپ گرتن، ناگر تئ بهر
 بوون، ناگر تئ چوون، گر گرتن،
 گر سمن. ناویر گرتی، نهیر گرتی،
 گر نای (ه).
 آتشگیره : امر. پیفك، پووشو، قاو،
 پووشی. پیفی، پیفه (ه).
 آتشی نشان : افا. ناگر كوژتن.
 آتشی نشاندن : م. ناگر كوژاندنوه.
 آتشی : ص نسب. ناتشی، ناگرین.
 ناویرین، نارگون، بهرت، نوویره،
 نالۆز.
 آتشی : نك. آتشی.
 آتشی زنه : نایه نه، لییره ولا، هائی،
 له مهوسا، له مهو دووا. چیهو دمای،
 چیهو ولای (ه). پاشنۆكه (ش).
 آج : ا. ناژ، گرنج، دندك.
 آجان : ا. ناژان، پلیس، پاسبان.
 آجدار : ص فا. ناژدار، گرنج گرنج،
 گر نال، گر نور، گر نی، گرۆز.
 آجر : ا. ناچۆز. باكهف^۱، كهلیك،
 كوكلیك (ش).
 آجرپز : ص شغل. كووره گهر،
 كووره پز. كهلیچ چئ كهر (ش).
 آجرپزی : ح مص. كووره گران،
 كووره پزی.
 آجر فرش : امر. ناچۆز فرش.
 آجیده : نك. آجدار.
 آجیل : ا. شهوچهره، شهوچهره،
 ناچیل، چورو، دهم چورو، گویره وانه
 ، گویره بانه ، گویره بانه ،
 گویره بانه
 آجیل خوری : امر. ناچیل خوری.
 آجیل فروش : افا. ناچیل فروش.
 آچار : ا. ناچار، كتیل.
 آخ : ص. ناخ، وهی، نای، نوخ،
 نهیرۆ، نووخ، ناخ و دووخان، ههیرۆ.
 گهلو (ش).
 آخال : نك. آشغال.

- آخر ۱: ص. ناخر، نیر.
- آخر ۲: دووایی، دمای، دما، دماجار، پاش، ناکام، سهره نجام، پایان، بهر، عاقیبت، دوو مایی، دوو اجار.
- آخر: نک. آخور.
- آخرت: ا. ناخرمت، نهو دنیا، چهوه دنیا، عاقیبت، قیامت.
- آخر سر: امر. ناخر سهر، ناخر، دماجار، سهره نجام، ناخر جار.
- آخرین: ص. ا. ناخرین، بهر گین، قهر، دوو اگین، ناخرمین، دمایین (ه).
- پاشین (ش).
- آخور: ا. ناخور. ناوهر (ه). ناخر، هافر (ش).
- آخوند: ص. ا. ناخوون، مهلا، مهلا، ماموآ.
- آخیه: ا. ناخیه، میخ ناخور، سنگ (ش).
- آدرس: ا. نشانی، نادرص، ناویشان.
- آدرمه: ا. نهرمه زین، ناسرمه، نهمه دزین، بن زین، ته که لتوو.
- آدم ۱: ا. به شهر، نینسان، عینسان، مروث، نایدم، بهنی نایدم.
- آدم ۲: ا. باباعه مره، باوه عه مره، کورته بالا، کورته بنه، کورته له، باوه
- قورته، سهر خرت، کور تله، وردیکله، گن، کورت، کورته (ش).
- آدم ۵: کوله پیر، کۆتاله.
- آدم ۶: خرتله، خرتول، خرت، کورتم، کورتمه.
- آدم ۷: نوکهر، پیا، پیانگ، خولام، خودام (ش).
- آدم خوار: افا. نایدم خور، مروث خور، بنیام خور.
- آدمک: امصف. دالهو، داهول، دالو، هه لامت، سهره خهر. قه یلوك (ش).
- آدمی: ص نسب. ا. ناده می، غینسانی، مروثی.
- آدمیزاد: ص مر. ناده میزاد، نایدم، مروث، عینسان، به شهر، نینسان، بنیادهم.
- آذرخش: امر. پرووسکه، پرووسکه تیژک، برووسی، چه خماخه.
- آذر ماه: امر. نازهر، گاڤوږ، ساران، سهرماوهز، هوسار، خوسار.
- آذوقه: ا. تفاق، رزق، نازووخه، نازووقه.
- آراستگی: ح مصد. ناراسته بی.
- آراستن: م. دق دان، رازانسهوه، رازاندن، رازانن، به دق کردن، زهریف کردن، ناراسته کردن.

۵ - آدم کوتاه قد عضلانی.

۶ - آدم کوتاه قد شکم بزرگ.

۷ - نوکر و خدمتکار.

۱ - در: «آخر به تو چه بگویم؟».

۲ - سرانجام.

۳ - انسان.

۴ - آدم کوتاه قد.

ونارای، رازیای، دق دای، رازنای،
 ومش کردهی (ه). خملاندن (ش).
 آراسته : امف. به دق، رازیاو، رازیگ،
 ناراسته. خملو (ش).
 آرام : ص. ق. نارام، یه واش، نهرم،
 لهم، نه سپایی، ورینگ، کر، نوقره،
 سه رووخی، ره حمت، وه قره، ستار،
 سه قام، سه رخو، مهن، پاچرکی،
 هیمن، عاستم، نه هوون، خنه خن،
 پاچرکی، بی چرکه، بی چرکه،
 سه روت، سه رفت، ناستم،
 کاوه خو. هیدی، تهوات (ش).
 آرامش : امف. نارامش، ورینگ،
 نیمنی، هیونی، نوقره، ناسایش،
 توتکه، سونگه، سه قام. سیه نو،
 رامن (ه).
 آرام شدن : م. ورینگ گرتن، نوقره
 گرتن، وه قره گرتن، سه قام گرتن،
 دامرکیان، نارام گرتن، نارام بوون،
 داسره فتن، من بوون، تاقت گرتن،
 داکاسیان، هیمن بوون، ژیره بوون،
 نه هوو نهو بوون، هیون بوون، توتکه
 خواردن، بهن بوون، ستار گرتن،
 سه قام گرتن، بی چرکه بوون، ویسان،
 سه رفته، سه روین، داسره وین. نارام
 گرتی، نه ره مه ردهی، سه روتهی،
 مدرای (ه). لهم بین، کر بین، ره حمت

بین (ش).
 آرامگاه : امر. نارامگاه، گوپ، قهور،
 زیاره تان، قهر، ستارگا، مهرزل،
 زیارمت، خاك، گلکو. ترب (ش).
 آرام گرفتن : نك. آرام شدن.
 آرایش : امف. نارایش، نارایش،
 به زهك، دق، لاولووسه. رازنایوه،
 رازناوهی (ه). خملین (ش).
 آرایشگاه : امر. نارایشگا، سه لمانی،
 آرد : ا. نارد، پهینکه^۱. ناردی، هاردی
 (ه). زیراف، نار (ش).
 آردبیز : نك. الك.
 آرد شده : ص. مفع. هاریاگ، هاریا.
 هپرای (ه).
 آردوله، آرتوله : نارد و رو، قیماخ،
 ناردووا. لولکه، ژاژ روون (ش).
 آرزو : ا. نه لها، ناره زوو، عاره زوو،
 نازری، تهماع خواز، ناوات،
 خوازگه، تاسوخ، خازی، تارسه،
 نالهه، که لکه له، تاسه، خوازه،
 عه زرت، قلوفا، ته ما، خوازه. گزوفت،
 وهشتی (ه). قین (ش).
 آرزومند : ص. مر. ناره زوومه ند،
 عاره زوومه ند، ناره زووخاز، گرنگ،
 ناره زوومه ند، تاسه من، ناواته خواز،
 تامازو، ته مادار. ناواته واز (ه).
 آرمیدن : م. پال دانه وه. پالو دای (ه).

۱. آردی که چانه خمیر روی آن باز
 کنند.

آرنج : ا. نانیسک، قنگانیسک، نانیسک. یهره ژنه، هره ژنه (ه). لاشاخ (ش).
 آرواره : ا. هاروو، چناکه، نارواره. شهویکه (ش).
 آروغ : ا. قورقینه، فورپ، قورپینه، قولپینه. بری، برک (ش).
 آروغ زدن : م. قورقینه لی دان. قورپینه دای (ه). بری لیدان، برک دان (ش).
 آری : ق اثبات. نا، با، نم، به لی، نه ها، نه ری. نه دی (ه). لی (ش).
 آز : ا. تما، نما، نماغ، ناز. آزاد : ص. سهر به خو، نازا، به ره زه، نازاد، ره ها، ویل، به ره لا، سهر ازا، سهر بهس. به وی ژبو (ه). نه وات (ش).
 آزادنه : ص نسب. سهر به ستانه، نازادانه. آزاد شدن : م. نازا بوون، به ره لا بوون، سهر به خو بوون، ویل بوون، بهر بوون. ره ها بوون. نازا بیهی، به ره لا بیهی، ویل بیهی (ه). فهر سین، نازا بین، قیل بین، به ره لا بین (ش).
 آزاد کردن : م. نازا کردن، به ره زه کردن، ره ها کردن، به ره لا کردن، بهردان، ویل کردن، سهر به ست کردن، وهردای (ه)، فهر ساندن (ش).
 آزاد مبرد : ص مبر. نازا، جووانمهرد، پیانگ، پیاو، نازاد.
 آزاده : ص. نازاده، جوامیر، به خو ژبو، سهر ازا، بزهن، شامیوز، سهر به خو. آزادی : ح مصد. سهر به ستی، نازادی، سهر به خویی.
 آزاد بخواه : افا. نازادخوا، نازادینخوا، نازادینغا.
 آزار : ا. نازار، جه زره وه، عه زیعت، ناخوه شی، سزا، جه زره به، ته موره. ناوه شی (ه).
 آزار کردن : م. نازار کردن، عه زیعت کردن، عه زیعت دان، جه زره وه دان، نازاردان.
 آزرده : امف. رهنجیا، رهنجیاگ، نازورده، نالوز.
 آزرگار : ق. نازگار، روچار.
 آزمایش : امف. تاقی، به راوه رد، نازمایش، لیمتحان، ته جره به. جه ره به (ش).
 آزمایشت : نک. آزمایش. آزموده : امف. تاقی کراو، شاره زا.
 آزدان : نک. آجان.
 آژنگ : ص. نازنگ، تال، ته لئخ. آس : ا. ناس.
 آسا : ص. وک، چما، مانه، ناسا، ناسایی، گوته. پیسه (ه). فک (ش).
 آسان : ص. ق. ناسان، ره حمت. سانا، سه ناهی (ش).
 آسایش : امف. ناسایش، ناسایشت، وه فره، نوقره، ستار، ره حمتی، فره حانی، نارامش. سیایوه (ه).
 آسایشگاه : امر. ناسایشگا، خسته خانه. زیدا، چاخ (ش).
 آستان : ا. ته کبه، ناسانه، ناستانه، کهوش کهن، پاگا، شپک، بهردرگا،

آسیاب

آسیا : ۱. کاکيله.

آسیاب : ۱. ناساو، ناش. ناسو (ه).

آسیاب استاد : نک. آسیابان.

آسیابان : امر. ناشهوان، باراش هار،

ناسیاوان. ناساوان (ه). ناشقان (ش).

آسیابانه : امر. ناسیاوانه، مزه‌ی ناشه،

مزه ناساو.

آسیاب دستی : امر. هاره، گرك،

گیرۆسه، ده ستار.

آسیاب کردن : م. هارین. ناساو هارای

(ه). هیران، په‌لچفاندن (ش).

آسیب : ۱. ناسیب، قورت، ناسیو،

ته‌وه‌ره، زهره‌ر، نارحه‌تی، سامه،

سه‌ده‌مه، گه‌زه‌ن.

آش : ۱. چیشته، ناش، پریۆله^۲، چاشت،

نیسک و بریۆش^۴، دانه کولانه،

ساروین^۵، شوباو، شیو، پارۆکله^۶.

چاشتی (ه). گرار (ش).

آشاپ : نک. آب جلو.

آشام : نک. آب جلو.

آشامیدن : م. خواردنه‌وه، خواردن،

خارن، نوشین، هه‌ل قورائن، هه‌ل

لووشائن. ناشمای، هورلووشنای،

ور قورنای (ه). فته‌خارن،

فه‌خواردن (ش).

ژیر به‌ران، ناستان. ناسانوو به‌ری،

چیر و به‌ری (ه). ده‌رازینک (ش).

آستانه : نک. آستان.

آستر : ۱. ناسه‌ری، ناسته‌ری، زه‌غه‌ره^۱.

به‌تانه (ه).

آستین : ۱. ناسین، بال، قول، مل.

آستین بالا زدن : م. قول هه‌لکردن، قول

لی هه‌لمالین. قول هور که‌رده‌ی،

ملی هه‌لدان، قول مالا به‌وه (ه).

آستین جافی : سورانی، قوچکه

سورانی، له‌فندی (ش).

آسمان : ۱. ناسمان، عاسمان.

آسمان جل : ص. مر. لات، رووت،

ناسمان جل.

آسمان ریسمان : امر. ریس و گوریس،

ناسمان و ریسمان.

آسمان صاف : ص. مر. سای، سا،

سایه‌قه. سای (ش).

آسمان غرنیه : امر. هه‌وره تریشته.

آسمانی^۲ : ص. نسب. ناسمانی، عاسمانی.

آسمانی : نک. آبی^۲.

آسودگی : ح. مص. ناسووده‌یی، دل

نیایی، ناسایش، نارامش.

آسوده : ص. امف. ناسووده، دل نیا،

ره‌حه‌ت.

۵ - آش بلغور.

۶ - آش ویژه بجه‌ها موقعی که پا

می گیرند.

۱ - آستر کلاه.

۲ - مربوط به آسمان.

۳ - آش تند شبیه آش اوماج.

۴ - آش شبیه عدسی.

آشپز : اف. ناشپز، ناشچی، چاشت
 کهر، چیشیت لینه. رزی
 چی کهر (ش).
 آشپزخانه : امر. ناشپزخانه، حیثخانه،
 سه رته نوور، خانی، بن کو شک.
 یارگوچاسی (ه).
 آشتی : ا. ح مص. ناشی، پیک، سازش.
 آشتی دادن : م. ناشی دان. پیک
 دان (ش).
 آشتی کردن : م. ناشی کردن.
 پیک هانن (ش).
 آش خوری : امر. ناش خوری.
 آش دوغ : امر. دوخوا، دوخاف (ش).
 آش رشته : امر. ناش رشته.
 آشرمه : ا. ناسرمه.
 آشغال : ا. زی و زویل، دهغه له،
 ناشغال، پازینه^۱، ناشغال، نه شغال،
 شغال، خاك و خول، شه خله، پووش
 و یلاش، خاشال، زبل، زویل، زواله.
 کرس (ش).
 آشغالدان : امر. ناشغالدان، زبلدان،
 شه خه لدان، زبلگه، ناشغالدان.
 جبهی کرس (ش).
 آشتنگی : ح مص. ناراوله، به شوکه،
 پسته، پسته، بهله پسکی، رلیوه،
 بهزاره.
 آشتن : م. شیویان، به شوکان،
 به شوکیان، سراسیمه بوون، به شیو
 بوون، رلیویان. شیویای، شله زان (ه).
 گهراندن (ش).
 آشفته : امف. شیویاگ، ناشفته، شیویا،
 به شوکیا، سراسیمه، به شوکیاگ،
 به زیو، به شوکاو، به شیو، پهل
 بسیاگ، سه رشیت، شیواو، گهوشهک،
 شله زیو.
 آشفته هو : ص مر. گزنه، قزنه، دزیا،
 گز.
 آشکار : ص. دیار، ناشکار، نافتاوی،
 ناشکرا، پها، روش، روون، عهله نی.
 کفش (ش).
 آشکار شدن : م. ناشکرا بوون،
 ده رکه فتن، ده رکه وتن، ده رکه تن،
 دیار بوون، دیاری دان.
 که وتهی جه بهر (ه). ناشکهر بین،
 قیقرین (ش).
 آشکار کردن : م. ناشکار کردن،
 ناشکرا کردن، ده برین، ده رختن،
 برووز دان. دیار کردی (ه).
 آش ماست : امر. ناش ماس.
 گهرماث (ش).
 آشنا : ص. ناشاء، بهله، شاره زان، زانا،
 ری زان.
 آشنا : ص. ناشا، نه زناس، شناس،
 نیاس، ناشناس، ناشا و روشنا،

۱- دانه و آشغال مانده بعد از بو جاری که جلو برندن گان ریخته می شود.
 ۲- بلد، آشنا به محل، آگاه.
 ۳- آشنا، شناس، در برابر بیگانه.

آشيان

سهره. وهره (ه).

آغز : ا. فرو، لور، ژله، زيغ، كهله،

ناغوز. زاك (ش).

آغشتن : نك. آلودن.

آغل : ا. گهور، مهر، توتله، ناغول،

همل، پهچه، گهله خان، پهچهران،

ناغمل، كورو زمانه، كوزمانه،

گهله لان، كهنه لان. گرته،

بنگوف، گوهر (ش).

آغوش : ا. باوش، به خمل، مل،

بن كس، سگ. واوه شي (ه).

ديلباز، زه غل.

آشنایی : ح مصد. ناشنایی، ناشناسی،

ناشنایه تی، نیاسی.

آشنا شدن : م. ناشنا بوون، تی

گهیشین، پی داهاتن، تی گهیشتن،

چاو کرده وه، راهاتن. نیاس بین (ش).

آشوب : ا. ناشووب، په شیوه، حله لا،

نخلال، ناشو، نازاوله، شپ و شور،

فرته نه، بشیوه، جورتمه.

آشوب طلب : اف. شپراشو،

سهره گوپه، نخلال كمر، سهره

گیچل.

آشوب کردن : م. ناشو کردن، نازاوله

کردن، نخلال کردن، بشیوه کردن،

حله لا کردن، گردش نانه وه.

آشوبگر : ص فا. ناشووبگر، کوله به،

پاکل، وهیشوومه، نخلال گپران،

بشیونه، کوله وه بو، کوله واوه بلا،

پاکله، فته، ناشووب گپ، نهیشوومه،

چو کله شکین، خومه شیونه، شوفار،

کوله وه بیاب، گپره شیوین.

ناگروک (ش).

آش و لاش : ص مر. ناش و لاش.

آشيان : ا. ناشیانه، هیلانه، لانه، کولانه،

نیلیان، کولان، لان، لان. هیلانی،

لیانی، قنك (ه). هیلون (ش).

آشیانه : نك. آشیان.

آغا : ناغه، ناغا.

آغا بانو : ا. ناغه بانوو.

آغاز : ا. نهوهل، سهر، له بهرا، بهرگ،

- آغوش گرفتن : م. باوش گرفتن،
 باوش بیا کردن، به مل گرفتن. واوش
 کرده ی پورا، واوش گرتە ی (ه).
 آفت : ا. نافەت، بەلا، ناسو.
 آفتاب : ا. خوهر، خوهرە ناو، وه،
 خوهر بێ، رۆژ، نافساو، رۆجیار.
 وه ره ناو (ه). سیاف، ساف (ش).
 آفتاب انداختن : هەڵ خستن، دابه
 رۆژی. یانای (ه).
 آفتاب پرست : افا. رۆجیار پەرەس،
 رۆژ پەرەس، رۆژگار پەرەس، گولە
 به رۆژ.
 آفتاب رو : ص. مر. روو به خوهر،
 به رۆژ، به ره رۆچکه، خوروه زان.
 رووه وه ری (ه). به رفی رۆژه (ش).
 آفتاب زدن : م. خوهر هەڵ هاتن،
 رۆژهو بوون، خۆر کهوتن. بهرامای،
 وه ره کهوتە (ه). رۆژ لێدان (ش).
 آفتاب زردی : امر. خوهر او، خوهره
 زهرد. نیواره، رۆژاو، وه ره زهرد،
 وه ره گا (ه). مه خرب، نێقاری (ش).
 آفتاب سوخته : ص. مر. خوهرانگاز،
 تاوه سوون.
 آفتاب گردان^۱ : امر. رۆجیار پەرەس،
 رۆجیار پریس، گولە به رۆژ، نافتاو
 گەردان.
 آفتاب گردان^۲ : ص. مر. نافتاو
- گەردان، پالەوی، بهرچاویله.
 آفتاب گیر : افا. خوهر گیر،
 به ره به رۆچکه، رۆچن، به رۆژ، رۆژن،
 شه باقه. وه رگیر (ه).
 آفتاب مهتاب : امر. ناسمان چهوره؟
 آفتابه : امر. نافتاوه، مسینه، نافتابه،
 مه سینه.
 آفتابی : نک. آشکار.
 آفریدن : م. نافه ریده کردن، خەلن
 کردن، دوروس کردن. چی کرن (ش).
 آفریده : امف. نافه ریده، مه مخلوق، دەس
 و کار.
 آفرین : ا. نافه رین، نافه رەم، باره قەلا،
 باریکه لا.
 آقا : ص. ا. ناغا، ناغه.
 آقایی : ح. مصد. ناغایی، ناغەیی.
 آکروبات : ا. داربازی، تەنا بازی.
 آگاه : ص. زانا، ناگا، وریا، ناگادار،
 حالی، بزنا، خه وه دار، به خه بهر،
 پسیور، ناگاه، ده گهر، دلباز، رێزان،
 زه غەل، شاره زا. هاگا، هاگادار (ه).
 آگاهانیدن : م. ناگا کردن، وریا
 کردنه وه، راگه یاندن، بانگله واز،
 بانگه واز، خه بهر کردن. باخه بهر
 کردن، هاگا که رده ی، خه بهر
 که رده ی، باونای (ه). حالی کرن، ئی
 وه ژاندن (ش).
 آگاهی : ح. مصد. ناگایی، هه وال،
 خه بهر، شاره زایی، وشیری. هاگایی
 (ه).

۱- گل آفتاب گردان.

۲- آفتاب گردان کلاه و غیره.

گه مار، بوازو، بیس، جه پیل، بوزره،
که سیف، دزوون.

آلودن : م. که سیف کردن، نالووده
کردن، پلین، بیس کردن، جه پیل
کردن. حمرماندن (ش).

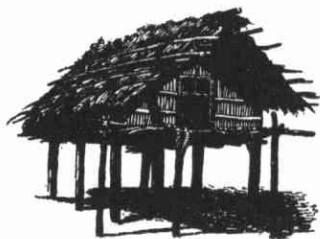
آلوده شدن : م. نالووده بوون، تلین
بیو، جه پیل بوون، تلین. که سیف
بیی، بیس بیی، تلیا یوه (ه).

آلوده کردن : نک. آلودن.

آلوزرد : امر. هه لووچه زهرده. حولی
زرد، گهراس.

آلوسیم : امر. هه لووچه ره شه. هه لووچه
سیاوی (ه). حولی رهش (ش).

آلونک : ا. کوریت، کوئیت، که پر،
هه رزل، نالوونک. کوک (ش).

آماده : امف. قوتار، پیک، ساز، رتک،
ناماده، قومراخ، که مهر به سه، ته یار،
حازر، بوراق، دومره کی، ره خه، ری
که وتوو، به ره هم، فیه هم، ههس،
هه ن، قوملاخ. ته کووز، به ره هف (ش).
آماده برای جدال : دومره کی، زیت،
قوتار، قیراخ.

آماده شدن : م. ساز بوون، ناماده
بوون، گورچه و بوون، قومراخ و

آل : نال، شهوه، به ختک. شهوی (ه).
نهک (ش).

آلاچیق : ا. سابات، که پر، هه رزل،
کوئیت، نالوونک، هه رزال، ته روال،
چه رداخ، ستاره، زنج، عه رزبل،
قوتان، کالیت، کوک، که ویل.

آلایش : امف. نالایش، نالایش،
آلبالو : ا. بلالووک، نالو بالوو. برالوو،
برالوی (ه).

آلت : نه سیاو، جت، نه سیب، ست،
چیو، نه سیب، نارهریر.

آلت مادگی : ا. کوز، فوز، فوس،
کوس.

آلت نری : ا. کیر.
آلو : ا. نالوو، گوشکه لوو، گوشکه.
حولووک، حولی، حولجهک (ش).

آلوچه : ا. گهوجه، هه لووچه، گوگجه،
فازمانه، نه لووژه، نالووچه. هه لووکه،
گه لاز (ش).

آلوذگی : ح. مصف. نالایش، چلک،
که سیفی، نالوده بی، بیی.

آلوده : ص. تلین، نالووده، ملیاگ،

بوون، ری کهوتن.

آمزش : امض. نامورزش.

آماده کردن : م. ناماده کردن، حازر

آمزیدن : م. لی بووردن، بهخشین، لی بگردن.

کردن، قومراخمو کردن، چاخ کردن،

آمزیده : امض. بهخشراو، لی

ساز کردن، تیار کردن، سهویه ند

بووردراو، نامورزیده، یاسا کریاگ،

بهستن. خه پراندن^۱ (ش).

یاسا، عه فوو کریا، بهخشیا، بهخشیگ.

آماس : ا. وه رهه م، ناماس، ماس،

آمزیده شدن : م. نامه رزیان، بهخشیان.

وه ره م، پیش، په رجه وت، په نام، با،

آموختن : م. قیر کردن، ناموچیاری

خامبا، خیز. وا (ه).

کردن، ناموژیاری کردن، حالی

آماس کردن : م. ناماس کردن، با

کردن، موچیاری کردن، گوج کردن^۲

هاوردن، ماس هاوردن، هه ل هاتن،

نامزاندن

ماسیان، با کردن، به نه مین، به نه میان،

آموخته : امض. ناموخته، گورو ،

به نام هاوردن، هه ل ماسیان،

لینی ، نه هلی، قیر. که فی (ش).

هه ل ماسین. قوسان ، ماس که رده ی،

آمزش : امض. ناموچیاری، موژیاری،

ماسان، هو رامای، نواسان، ماسای،

نامورزش، نالم.

وا که رده ی (ه). په رجه وت کرن،

آموزشگاه : امر. فناوخان، فوناخانه،

په رجه وتن، وه مین (ش).

مدرسه، ناموزشگا، قیر گه.

آمد : هات، نامهد، بهخت، نامهو، نقبال،

آموزگار : ص. شغل. ماموسا، نوسا،

نگین، شانس.

موغلم، ناموزگار. شیرت (ش).

آمد کردن : نک. آمدن^۲.

آمیختن : م. ناوینه کردن، نیکل کردن،

آمدن : م. هاتن. نامان، نامای (ه).

شیوانن، قاتی کردن، شیوان،

آمدن^۲ : م. پیه و هاتن، پی که فتن.

به په کادان، هاوینه کردن. هامینه

که ونه ی بنه، پوه نامای (ه). خه بر

که رده ی (ه).

بیی (ش).

آمیخته : امض. ناوینه، نیکه ل، قانی،

آمد و شد : نام و شو، نامه شو، نامهد و

نیکه لاو، سه خو. هامینه (ه).

شود، هات و چوو، هاتن و چوون،

آمیزش : امض. ناوینه یی، نیکه لی،

راوینجه، جرت و فرت ، جرتیان

نامیزش. نیکه لهف (ش).

ناما و لوا ی (ه).

۳ - آموزش دادن بجه شیری خوردن

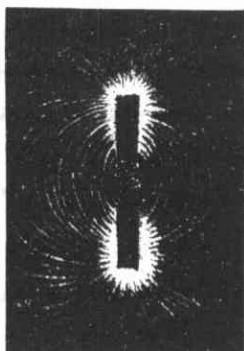
اولین غذا را.

۱ - آماده کردن زمین برای زراعت.

۲ - آمد کردن، شانس آوردن.

- آمیزش کردن : م. تیکل بوون، هانن و چوون، نامیزش کردن.
- آن : ضمیر اشاره. نهو، نهو، ناید، نانه، نهویها (ه). قی، نهف، قینی (ش).
- آنان : ضمیر اشاره. نهوان، نهوانه. نانه‌ش، نانیش، نایدیش، نایدی (ه).
- نهقان، قان، نهقیه (ش).
- آن اندازه : نهوونه، نهموونه. نادیچی (ه).
- آنتیک : ص. نه‌نیک، عه‌نیکه.
- آنجا : ق مک. نه‌ینه. چوگه، ناگه، چا، چاگه، نوگه، چانه، چو (ه). له‌یراهه، قی (ش).
- آنقدر : نک. آن اندازه.
- آنگاه : ق زمان. نهوسا، نهوسان، له‌ودووا. ناوه‌خه (ه).
- آنها : نک. آنان.
- آنها‌ی دیگر : نهوان تر. نانیش‌تر، نادى‌جی (ه). نه‌قد دیگه (ش).
- آوا : ده‌نگ، سه‌دا، بانگ، چیر، چیره، قار.
- آوار : ا. ه‌وار، ناوار. ه‌رمه (ه).
- آوارگی : ح مصد. ناواره‌بی، لانه‌واری، ده‌ریه‌ده‌ری، به‌نگازی.
- آواره : ص. ته‌یه، نوونا، ده‌ریه‌ده‌ری، ناواره، ع‌واره، ته‌فره و نوونا، باشیلا، بی‌خان ومان، به‌نگاز، سوخت، سه‌رگ‌گردان، سه‌یلان، لانه‌واز. جه‌واشه، عه‌قدال، عه‌قاره، قیله‌مه (ش).
- آواره شدن : م. ناواره بوون، تئوونا بوون، ته‌فره و تئوونا بوون. ده‌ریه‌ده‌ری بهی (ه).
- آواره کردن : م. ناواره کردن، ده‌ریه‌ده‌ری کردن، ته‌فره و تئوونا کردن، وه‌یلان کردن.
- آواز : ا. گورانی، آواز، ده‌نگ، ساز، چول چیر، دیلانی، توی‌توی، دوور چیر، پوی پوی، بانگ، سه‌دا، موّره. موّره (ه). لاژه، ستران (ش).
- آواز خوان : افا. ناوازه خوین، گورانی چیر، گورانی بیژ، ده‌نگ بیژ، گورانی واج (ه). شایه‌ر، لاژه بیژ. ستران بیژ، سترانقا (ش).
- آواز خواندن : م. گورانی چیرین، گورانی وتن، ناواز خوه‌ندن. گورانی واتهی (ه). لاژه گووتن (ش).
- آوازه : ا. ناو، ناوازه، شو‌رت، نیو. نیف (ش).
- آوردن : م. هاوردن، هینان، نانین. ناردن، نارده‌ی (ه). نینان (ش).
- آونگ : ا. ناونگ، ملاق (ش).
- آویختن : نک. آویزان کردن.
- آویخته : نک. آویزان.
- آویز : ا. ناویز.
- آویزان : ص فا. ناوتزان، دالوچکه، سوّره، بهل، بهله‌چکه، داچوری‌گ، نه‌لقاویز، داروچکه، دالوچکه، دالوکره. هالوچیاره، نالوچیاره (ه).
- آویزان شدن : م. ناویزان بوون،

داجویریان، داشویریان، داشویرین،
 شوړه و یوون.
 آویزان کردن : م. ناوټزان کردن،
 داروچکه کردن، دالوچکه کردن،
 نه لقاویز کردن، داجویران، دازه تن،
 داجویرانیدن، داکستن.
 هالو چپاره کمرده ی، نالوچپاره
 کمرده ی (ه). پیغه کرن (ش).
 آویشن : ا. مبرزه کیغله. هه زبی (ه).
 آه : نک. آخ.
 آهار : ا. ناهار، ناش، ده فاق، شو.
 آهار زدن : م. ناهار دان، ده فاق دان،
 شو دان،
 آهار زده شده : ده فاق دار، ده فاقلی.
 آهستگی : ح مص. نه سپایی، نا هسته بی،
 پسکه پک، هییدی، خه خن.

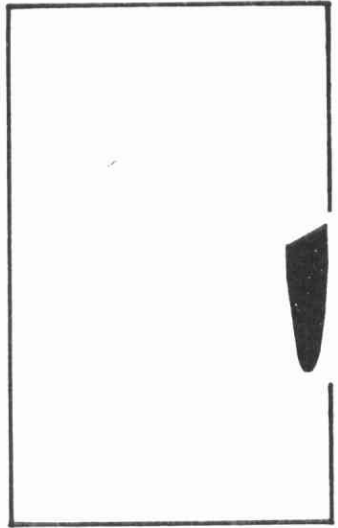
آهسته : ص. نا هسته، یه واشی، بی
 چرکه، پاچرکی، هییدی، یه واشه کی،
 نه سپای، یه واش، پسکه، نارام،
 ناسته م، خه خن، شینه ی، عاسته م.
 آهسته برف آمدن : پرووکه کردن،
 یووشه کردن، تووکه کردن، پرووشله
 کمرده ی (ه).
 آهسته کار : ص مر. عالو سال، خه خن
 کمر، سنگه سنگ کمر.
 آهسته کاری : ح مص. خه خن، سنگه
 سنگ.
 آهسته گریستن : م. فینگه فینگ کردن.
 پووکه پووکه کمرده ی (ه). هییدی
 گری کرن (ش).

آهک : ا. نا ههک.
 آه کشیدن : م. نا هه لکیشان، ناخ
 هه لکیشان، ناخین.
 آهن : ا. ناسن، نا هن.
 آهن ربا : افاء، امر. ناسن روبا، نا هن
 روبا، مغناطیس، ناسن را کمر، ناسن
 فرین.

آهن چخماق : امر. سته. سته و (ش).
 آهنگ : ا. گورانی، دیلانی، نا هه نگ،
 نرانه، چره. ستران، لازه (ش).
 آهنگر : ص سغل. ناسنگر.
 آهنگری : ح مص. ناسن گری.
 آهنی : ص نسب. ناسنین، ناسنی.
 آهو : ا. نا هوو، ناسک، جه یران.

آیا : ادوات استفهام. نابا؟ نه ری؟ آینه : نک. آئینه.
 یاخو؟، داخو؟. ناباکو؟ داخوم؟ آینه بندی : ح مصد. نائنه به نئی، شووشه
 آیسه : ص، افا. نه شور، نایسه، نه زار. به نئی.
 آیش : امصد. بوّره، نه کال، بایر، بوّره، آینه دق : امر. ناینه ی دقین.
 خوژان، به یاز. آیه : ا. نایه، نایهت.
 آینه ده : نک. آئی. آیین : ا. ناین، ره سم، ده سوور، یاسا.

۱ : ۱.

ابابیل : ۱. کارده بيله.

ابتدا : ۱. سره تا، سراوه رد.

ابد : ۱. هميشه، هميشه يي، دایم،

دایمی، نه به د.

ابداع کردن : م. باو کردن، باب کردن،

داهاوردن. نه نه نارده ی (ه).

ابر : ۱. هور.

ابراز کردن : م. درکانن، درکاندن.

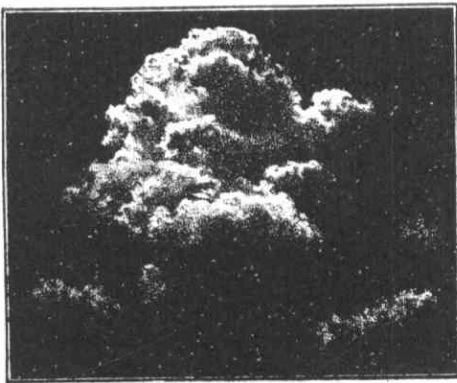
ابرش : ص. رمش که وگ، سوور، بوړ،

سوور که وگ.

ابرو : ۱. بروی (ه).

ابرو انداختن : م. برو ه لته کانن.

ابرو پیوسته : ص. مر. برو په یوه سه. برو

ابر

پیکه.

ابری : ص. نسب. هه وری، هه وره رو.

عه قره (ش).

ابریشم : ۱. هه وریشم، ناوړیشم، کز ،

حادثه، بیست نامده، ده گمه، بیس
هات، فومه، ری کهوت، فومو.
ناشو (س).

اتفاقی: ص نسب. هه لکهفت، ئتفاقی،
قهزا قورقینه، ده گمهن، ده گمه،
تسادفی، هه لکهوت. هور کهوت (ه).
اتکا: امص. بشت گهرمی، پشتیوانی،
ننکا.

اتو، اطو: ا. ئوو، وتوو، فتوو.
اتهام: امص. گومانباری.
اثاث: ا. کهلو بول، ئاومال، جروجبار،
نساس، نه ساو، ئاومال، کهلو بوز،
دیش، ریتک و یتک.

اثر: ا. شوین، سوو، نه سهر، نه تهر،
نالک، شو، ماههک^۱، نیشان، پی،
رینج^۱، رهد، شو، شوون،
شوو نهوار. ورك (ه).

اثر کردن: م. نه سهر کردن.
اجازه: ا. نیجاره، کراها، کری.
دمان (ش).

اجازه دادن: م. نیجاره دان، کراها دان،
کری دان.

اجازه کردن: م. نیجاره کردن، کراها
کردن. دمان کرن (ش).

اجاره نشین: ص مر، اقا. نیجاره نشین،
کراها نشین. کری روو نیستی.

اجازه: ا. نیجاره، بار، پیه، نیزن،
روخت.

اجازه خواستن: م. نیزن خواستن.
اجازه دادن: م. نیجاره دان، بواره دان،

نه برسه م. ئارمووس، ئافریس (ش).
ایزار: ا. نهوزار، نه بزار، نه ساو،
نه سیات، نه فرار.
ایلق: ا. بازگ، نه بلیق، باز، بازه،
به لکه، ره سسی، بوز، لاله ور،
به لکه به لکه، ره سازو، ره سازگ.

ایله: ص. گهوج، باله، نه حمق، هرد،
دهیری، گنج، بلج، سه قیح، خول،
گیل، نهزان، بی مزگ، پله حمس،
حه پیش، خه شو، خه شیم، سایلوح،
نه قام، لاله وز، چوبیک، حه به نگ،
جاهیل، سه فی، ریس گا، نادان، گوی
شور، گوی لوق، لازگ.

ابلیس: ا. نبلیس، شهیتان.
ابهت: امص. سام. ساق (ش).
اتحاد: امص. به کیه تی، هاوده سی،
دهس به کی، خو به تی، اتحاد.
پیکه (ش).

اتفاق: امص. ا. به کیه تی، ری کهوتی،
هه لکهفت، ئتفاق، رووداد، تسادف،

تَلین، خمت دان.

سنگ، نخرام.

اجازه گرفتن : م. نیجازه گرفتن،

احترام گذاشتن : م. سەنک نیان،

جهواز سه ن.

سنگ، لی نان، سەنگ گرتن، نخرام

اجازه نامه : امر. نیجازه نامه، به ته،

نیان، نخرام گرتن، فولف لی نان.

جهواز.

احتلام : امص. شەتانی.

اجاق : ا. ئوجاخ، کوانگ، قوولگه،

احتیاج : امص. کەل، نیاز، نهوه جه،

چا وگه، ناتە شخان. ناویرگا، نهیرگا

گەرەك، نحتیاج، حاجەت.

(ه). مخیری (ش).

احتیاج داشتن : م. کەل کەفتن،

اجاق کور : ص مر. ئوجاخ کویر،

نهوه جه به یا کردن، کارتی کەوتن.

بی منال.

کەل کەوتە ی (ه).

اجتماع : ا. نجتماع، گەل، کوّمه له،

احتیاط : امص. سول، نلتیس، یاریز،

جه ماعت. گرد، گشت (ه).

نحتیات.

اجتناب : امص. یاریز، دووری، کوش،

احتیاط کار : ص مر. یاریز کار،

سول، نلتیس. قەچنین (ش).

نحتیانکار.

اجتناب کردن : م. دووری کردن، سول

احتیاط کردن : م. خو یاریستن، یاریز

کردن، خو یاریستن، یاریز کردن.

کردن، نحتیات کردن.

اجداد : ا. نهژدا، ئابا، باب و بایر.

احساس : هەس، نحتاس.

اجر : ا. مز، نهجر، تو له، جهزا، پاداش،

احسان : امص. خەیر، نحتسان، خاسه،

پاداشت، حق، سزا، نیز، نه مک،

خاسی.

جویران، فەرەوی.

احمق : نک. ابله.

اجرت : ا. دەس مز، کراها، حق،

احوال : ا. هەوال، یاس، دەنگ،

ئو جرەت، نهجر، مز، هەق دەس،

هەوال، خەوەر.

پاداش، پاداشت.

اجرت قاصد : امر. بامز، بالا درانه.

احوال پرسی : ح مصد. هەوال پرسی،

اجل : ا. نهجەل، ناکام، هەنجەل،

چاک و چوئی، خوەش و بیتش، خوەش

معرج، عەجەل.

و دشی، خەوەرە پرسی. واش و تشی،

هەوال پرسی (ه).

اجنه : ا. عەجنه، جنۆكه، قژ نه سه ره.

اخ : صد. نهخ، نوخ.

اجیر : ص. مزوور، مز به ر، نهجیر.

اختر : ا. هەساره، نه ستره، ستاره.

احاطه : خانه، نخانه، ناخلة، دهور.

ستهیر، نستیر (ش).

احترام : امص. ناوړوو، نگین، ریز،

اختراع کردن : م. داهاووردن. اختراع

کردن، به‌خو کردن، ناردینه، نه‌نارده‌ی (ه).	ره‌تار، کردار، خولق.
اخت شدن : م. گورژ بوون، بی داکه‌فتن، نوخت بوون. بیکفه گرتن (ش).	اخم : ا. دوزه‌نگ، نه‌خم، تخم، لووت و بووت.
اختصاص : امص. تهرخان، ناویعت، تعیعت، نخساس.	اغماض : امص. نخماس، چاوپوشی، گوزه‌شت.
اختصاص دادن : م. تهرخان کردن، تاویعت دانان.	اغماض کردن : م. بووردن، لی بووردن، چاوپوشی کردن.
اختلاف : امص. جیاوازی، به‌یک‌تیک چوون، نه‌فاومت، فغرق، نه‌وفیر، نختلاف. تیک شیمی (ه).	اخم کردن : م. نه‌خم کردن، ناوچاوتورشانن، به‌نگله‌میش کردن، لووت و پووت کردن، تورشانن، پیش کردن. میاچهم تورشیان، میاچهم‌درژیان (ه).
اختلاط : امص. بیکه‌لی.	اخمو : ص. نه‌خمو، ناچاو تورشیانگ، ره‌ش و تال، لووت و پووت‌کهر، گرژ، درژ. میاچهم درژیا، میاچهم‌ترشیا (ه). بیماد (ش).
اخته : ص. ا. خه‌سیانگ ^۱ ، خه‌ساو. خه‌سیان (ه)، نه‌خته ^۲ . خادم ^۳ ، کرتان ^۴ ، خه‌ساندی (ش).	اخیه : ا. ناخیه، میخ ناخویر. سنگ (ش).
اخته کردن : م. خه‌سانن، خه‌ساندن، نه‌خته کردن. خه‌سنای (ه). خادم کرن، خه‌سان، کرتان کرن (ش).	ادا : ا. ته‌قلیت، لاسایی، نه‌دا، ده‌مه‌لاسی، ریح، قیج.
اختیار : امص. ده‌سه‌لات، نه‌ختیار.	ادا اطوار : امر. نه‌دا و نه‌تووار، له‌نجه، لاره، لاره‌وله‌نجه، جه‌لنگ.
اخراج : امص. دهر، بهر، نخراج.	ادا در آوردن : م. لاسایی کردن، ده‌مه‌لاسی کردن، دان ریجه و کردن، ته‌قلیت دهرها وردن، ریجه و کردن، قیجه و کردن، لایسن. باسی کرن، چاف کرن (ش).
اخراج کردن : م. دهر کردن، نخراج کردن.	
اخگر : ا. پرووسکه، پرووسکه.	
اخلاط : ا. نه‌خلات، به‌لغم، خلم، خرین، خلّت.	
اخلاق : ا. نه‌خلاق، کرده‌وه، خو،	

۱- گاو‌میش اخته.

۲- اسب اخته

۳- بز و فوج اخته

ارخالق : نه خله، ژیر کوا.

اردک : ا. سوته، مراوی، کهرگاویه.

اردنگ : ا. شق، لهقه، نورهنگ،

ده گه نهک. پن (ش).

اردنگ زدن : م. شق هلدان، شق

وه شانن، دانه بهر شق، پیدان، پیا

هلدان، تی هلدان، شق دان. شق

دای چور، شق شانای. یجین، پن

لیدان (ش).

اردو : ا. نوردوو، قوشن. هوردوو (ه).

اردوو زدن : م. قوشن کردن، نوردوو

لی دان.

ارزاق : ا. ثفاق، نازوخه، نهرزاق.

ارزان : ص. هرزان، نهرزان،

تیره توولکاهه.

ارزان بودن : م. هرزان بوون.

ارزان فروش : ا. هرزان فروش،

هرزانجان.

ارزانی : ص. نسب. هرزانی، نهرزانی.

ارزش : ح. مصد. باتی، نهرزش، قیمت،

به ها، نرخ، بایی.

ارزیابی : ح. مصد. نرخ «نیان»، قیمت

«کردن».

ارزیدن : م. ژیان.

اداره : ا. نداره، نه داره.

ادب : ا. مافوولی، نه دمب، عه دمب،

نانوره.

ادبخانه : امر. مهبال، مهوال، ناوریزگا،

که ناراو.

ادب کردن : م. نه دمب کردن.

ادرار : ا. زارار، گمتر، مینر، شاش.

فوک (ش).

ادویه : ا. نه زیه، به هارات.

اذان : ا. بانگ.

اذان گفتن : م. بانگ دان.

اذن : نک. اجازه.

اذن دادن : نک. اجازه دادن.

اذیت : امص. عزیمت، شکه نهجه،

نه شکه نه، نازار، ماوش، چتو جهله،

سرا، جهزروه.

اذیت کردن : م. عزیمت کردن،

جهزروه دان، نازار کردن، نازاراندن.

نازاردای، سزا دای (ه).

ارابه : ا. عرابه، گاری، گاریه، فینو،

گرددوونه، عربیه.

آراده : ا. چرخ، ته گره (ش).

اراذل : ص. نه لولو، لول و لوت،

نه و باش، نه رازل.

اریاب : ا. ص. نهرباب، ناعه.

ارتفاع : ا. به رزی، فهد، بلنی،

به رزایی، به رزایی نی، بلندی، قوتی،

قوژی، بالا، حهواق، بوله نی.

ارث : ا. میراثی، نرس، جیماگ،

میراس، میرانه، به جی ماو، تهره که.

ارزن : ۱. گال، همزه زن. همزه نی (ه).
سورک، باجک، گارس (ش).
بوون، پووجانه وه. بهینالوای، دلینه
لوای (ه).

ارسی : ۱. غورووسی، نهچره.
ارش : بازن، مهجک.
از پادر آمدن : م. پاخستن، ره تیان، له

با که فتن، له پا که و تن، بریان،
جه مان، پرووکیان. پاکه و تهی،
ارغوان : ۱. نهرغوان، نهرغوان.
ارغوانی : ص نسب. نهرغوانی،
جه مان، پرووکیان. پاکه و تهی،
هوآرداریان (ه). به تین (ش).

از جان گذشتن : م. له گیان بگردن.
از چشم افتادن : م. نه گریس بووون،
از حال رفتن : م. له حال جوون، باوان
بیریان، له بهرچاو که فن. بیریای (ه).

بوون، بیهوس بوون. جووی شیهی (ه).
ازدهام : هممه مه، سلوفی.
از دست دادن : م. لسه دهس دان،
از حال رفتن : م. له حال جوون، باوان
بیریان، له بهرچاو که فن. بیریای (ه).

بوون، بیهوس بوون. جووی شیهی (ه).
ازدهام : هممه مه، سلوفی.
از دست دادن : م. لسه دهس دان،
به تاندن، بازن، دووران، دوورانندن.
دهسه نه شیهی (ه).

از رو بردن : م. له پروو بردن، نه زانن. له
گو بردن. جه پروو بردهی (ه).
ازدواج کردن : م. زن هاوردن، زن
خواستن، ماره کردن. زن ناردهی (ه).

از سر : له سهروه، سهروه، سهری.
از سر باز کردن : م. له سهروه کردن،
له مله و کردن، دهس بیه و نیان. مل و
سهی (ه).

از صمیم قلب : پر به دل.
از عهد بر آمدن : م. له حارها تن،
باسارها تن، دهره فست هانن،
له عوه هانن.

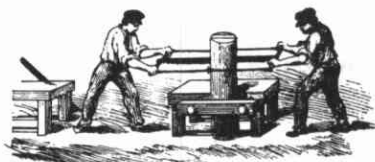
از کار افتادن : م. له کار که فن،
له کهل که ره م که فن، به لکه فتن،
خراو بوون. ههرمانه که ونهی،
اره کش : افا. ههره کس، مسار کس.

از سر باز کردن : م. له سهروه کردن،
له مله و کردن، دهس بیه و نیان. مل و
سهی (ه).
از اسب افتادن : م. گلیان. گلیرای (ه).

از اله بکارت کردن : م. بن پزانن، پهن
به سهرا هاوردن. بن بژگای (ه).
از بر کردن : م. له بهر کردن، حفز
کردن. وهر کردن (ه).

از بین بردن : م. له بهینا بردن، له ناوا
بردن، پووجانه وه. پووجه و کردن.
از بین رفتن : م. له بهینا جوون، پووجه و

از بین رفتن : م. له بهینا جوون، پووجه و
بردن، پووجانه وه. پووجه و کردن.
از بین رفتن : م. له بهینا جوون، پووجه و

ناوه‌ند.

اسب : ۱. چاروا، جه‌لاخ^۱، ره‌جوان^۲،
سه‌مال یا^۳، نه‌سپ. هه‌سپ (ش).

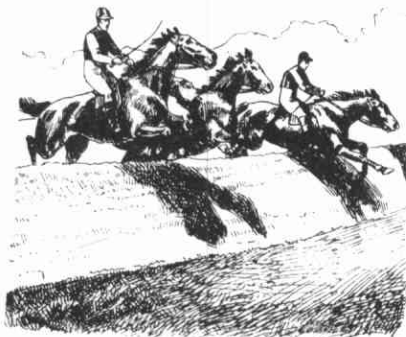

اسباب : ۱. نه‌سپاو، نه‌بزار، نه‌سپاب،
نه‌قزار، نه‌سپاب، خرت و برت، کهل و
پهل، حاجت.

اسباب بازی : امر. کابه‌کلی، نه‌سپاو
بازی. کابلی (ه). نه‌سپاب لاریا (ش).

اسباب خانه : امر. کهل و پهل، حاجت،
سامان، قاپ و قاچاخ، کو‌تال، جه‌ک و
پوش، دیش، کو‌شهن. کرت
مرت (ش).

اسب‌دوانی : ح‌مص. لنگ داران،

خرايای، چنه‌کونه‌ی (ه).

از کار در آمده : ص‌مر. له‌کار

ده‌رهانگ، خواه‌شه، خاراو، خاریو،

ده‌رهانگ، ده‌رها‌توو. چنه‌تامای (ه).

ازگ، ازگه : تیسک. زه‌مبول (ش).

از میان بردن : م. پووچانه‌وه، قرتی

خستن، له‌به‌ینا بردن، به‌با دان، پووچه

و کردن، به‌ریا دان، له‌به‌رد دان،

پووکانه‌وه، پووچانه‌وه، نه‌لف

کردن، تیا بردن. دلینه به‌رده‌ی (ه).

به‌ینی برن (ش).

از میان رفتن : م. له‌به‌ینا چوون، یووجه

و یوون، قه‌لاس بوون، قرتی که‌فتن،

تیا چوون، گوم بوون، یووجانه‌وه،

لاچوون. له‌به‌ینا لووای، دلینی

شهی (ه).

از نرفتن : م. له‌گوچوون، له‌پاک‌فتن.

از هوش رفتن : م. له‌هوش چوون.

چووی شه‌ی (ه). سه‌هوشه و چوون

(ش).

از یاد رفتن : م. له‌بیره و چوون. هوش

شه‌ی (ه).

آزدها : ۱. حه‌فی، حه‌فیان، هه‌ژدیها،

شامار. نه‌ژدها، قزاق (ش).

اساس : ۱. نه‌ساس، ریشه، بن‌جینه،

بناخه، بناغه، بنه‌رت، پایه، بیتخ،

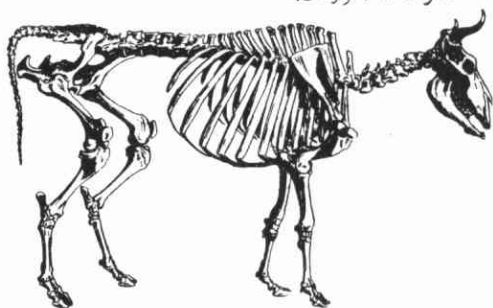
خیم، پهی، بن، بنیاد، سه‌راوه‌رد،

۱ اسب چابک.

۲ اسب راهوار.

۳ اسب تندرو.

نه سبده وائی، قوچ. استراق سمع کردن : م. کوله گرفتن.
 هسپ به زانی (ش). پسودای (ه).
 اسب تنبل : ص مر. نه رال، نه سب نه مل. استسقاء : ا. زک ماسی، نیسقا.
 اسب چهار ساله : بزی. استفاده : ا. ماف، نه فع.
 اسپرزه : ا. توخم سفی، نه سفه رزه. استفراغ : قعی، قعی په روش.
 اسپرس : ا. خاشه، توخم سفی. بزی (ش).
 اسپرک : ا. نه سپره. استقبال : امص. پیری، پیرایی، بهره و.
 اسپند : ا. فانگ. پیری، پیتسواز، نسیفال. وهره و پیری،
 استاد : ص. ا. نوسا، ماموسا، وسا. پیواوه (ه).
 سوا، نوسا، سیدا. استکان : ا. نیسکان، یاله.
 استاد آسیاب : امر. ناسیاوان، ناشه وان. استوار : ص مر. مه حکم، قایم،
 نوسای ناشه، باراش هار. و سا. به خورویو، پا به رجا، جیدا، سخ (ش).
 ناشاو (ه). استوار کردن : م. دامه رزائن،
 اسناد کار : ص فا. وساکار، نوسا کار. مه حکم کردن، قایم کردن. هیم
 استبداد : امص. که له گایی. کرده ی (ه).
 استخر : امر. ناو گیر، به نداو، نه ستر.

استخوان

هسپل. هساری، ماش (ش). استخوان ساق پا : لوولای، ساقول،
 استخوان : ا. پشه، نیسقان، نیسک، ساق، قهله مه، هسکی به لکی، لوولای.
 هسک، به لان، سقان. استخوان لگن : کولو، سمنه جووله،
 کلوک، کلوب. کلوک، کلوب.
 استر : ا. قابر، بزی. هسیر. هسیره.
 (ه). نیسیر، هسیر، قانتر (ش). استراحت : امص. ورننگ، نستراحت،
 سار، و جان، ره حسی، نوفره، سونگه. سیابوه (ه).
 استراحتگاه : ا. لاگا. اسقف : ا. قهرال.
 استراق سمع : کوله، بسو. اسکناس : ا. نه سکه ناس.

اسکنه : ا. نه سکه نه.

اشتهاء : امص. نه شته ها، مهیل.

اسلام : ا. نیلام.

اشرفی : امر. عه شرفی.

اسلحه : ا. چک، نه سلحه، چاخ.

اشغال : ح مص. داگیر.

اسم : ا. ناو، نټو، نیسم. نامی (ه).

اشغال کردن : م. داگیر کردن.

ناف (ش).

اشك : ا. نسر، فرمیسك. هرسی (ه).

اسم بردن : م. ناو بردن. ناف برن (ش).

روندك، روندك، هیر، نه سرین (ش).

اسم در کردن : م. ناو دهر کردن.

اشكاف : ا. دولاچه، تلش، گه نجه.

اسم گذاشتن : م. ناو نیان. نامی

کوله، لادان، رهك، دولاچه (ش).

نیای (ه).

اشكلك : امر. نه شكه له، حیوچه له،

ماوش.

اسهال : امص. نیزهال، نیزحال، نهال،

اشكنه : ا. پیازو.

نهقه فیره، سهربایی، حمیره، زك

اشنان : ا. سیون. زروی (ه). چوخان،

چوون، زكه سوره، فیركه.

گلوان (ش).

اسهالی : ص نسب. نیزهالی، فیرن،

بهله فیره، نههالی، گوواوی،

گلوان (ش).

سكه سوره.

اسیر : ص. دبل، به سیر، نه سیر، به خسیر.

اشاره : ا. نیشاره، گوشه، چاو قرتکی

، دزه، چاو هه له کانی، دوور نیازی،

ناشیرت، که نایه، هیما، دزكه،

گومنا، دركه. چه تاجنی (ه).

اشاره کردن : م. چاو هه له کانی، که نایه

لی دان، ناشیرت کردن، چاو

داگرتن، نیشاره کردن، گوشه لیدان.

اشتباه : ا. نشتباه، سه هو، نوبال، خه تا،

خه بت، له خه.

اشتباه کردن : م. نشتباه کردن، خه تا

کردن، سه رلی شویان.

سه هو که ردهی (ه).

اشتلم : ا. بریس بریس، سپووران،

همه ره مزئی، به ره ره کانی.

اصابت کردن : م. پتکان، نه نگاوتن،

لیدان، پیکای (ه).

اصرار : امص. نسرار، رك، هیتی.

اصرار کردن : م. نسرار کردن، پادانه

گهز، سهخت گرتن، سووربوون،

له سه ر روین، رك دا بردن، رك کردن،

ورك کردن، پافشاری کردن، پادانه

حق. سه رلوای (ه). هیتی کرن (ش).

اصطبل : ا. پاگ، گه ور، توپله،

- نسته پل، ته وټله^۱، گاوخان^۲.
اصطلاح : امص. زار اوه.
اصل : ۱. عسل، ريشه، تيار، ره ته وه،
 بن، بنه توو، بنه رمت، سه راوه رد،
 بيخ، بنه چينه، بنيشه. ره هه، خيم،
 بنه تار (ش).
اضطراب : امص. نژ تراب، په شوکه،
 هه ول، ته شويش، په شيوه. نيه راني،
 شه يزه تي (ش).
اضطراری : ص نسب. ناجاری.
اطاعت : امص. فرمانبري، ناعت.
اطاعت کردن : م. ملل دان،
 سه ردانه واندن، فرمان بردن، مل نيان،
 سه رسپاردن، ناعت کردن، گوی شل
 کردن، گوی دان. مل دای (ه).
اطلاق : ۱. نوتاق، بهر که، ژوور. يانه
 (ه). نوډه (ش).
اطراف : دهور و وه، دهور و پشت،
 دهور و بهر گرد (ه). خافو، دون،
 رقی، قاج (ش).
اطلاع : ح مص. ناگایی، هه وال،
 خه بهر، شاره زایی.
اطلاع دادن : م. ناگا کردن،
 وریا کر دته وه، راگه باندن، بانگله واز
 کردن. باونای (ه). تی وه ژوندن (ش).
اطلس : ۱. نه نله سی.
اطلسی : ص نسب. نه نله سی.
- اطمینان** : امص. دل نیایی، خاثر جه می،
 نتمینان، متمان، باور، پروا.
اطمینان کردن : م. نتمینان کردن،
 بهر میان، خاثر جهم بوون، دل نیا بوون.
 پروا که رده ی، باوه که رده ی،
 بهر مای (ه).
اعانه : ا، امص. پیناک.
اعتبار : امص. نعتبار، متمانه، نیتوار،
 ناپروو، ناوړوو، سه ننگ. باوری (ه).
اعتقاد : امص. نعتقاد، باور.
اعتراض : امص. نعتراز، وه ره زی.
اعتراض کردن : م. نعتراز کردن.
اعتراف : امص. پی هات، نعتراف.
اعتراف کردن : م. پی هاتن، نعتراف
 کردن، ژیر چوون، نقرار کردن. پنه
 نامای، نامای پنه (ه).
اعتماد : امص. نعتماد، باور، نتمینان،
 بایق. باوه ی (ه).
اعتناء : امص. نعتنا، نحتنا. هاری (ش).
إعراب : ۱. مهر و بور، سر و چیر،
 تاتی، سر و چیر، چیر و بور.
اعضاء : اج. پهل و پوّه، نه نام، نه عزا،
 نه ندام.
اعلام : ناگایی.
اعلام کردن : ناگایی دان،
 خه وهر کردن، وتن.
اعلان : ناگایی، نه شکرای.

۱- اصطبل اسب.

۲- اصطبل گاو.

اعلان کردن : ناگایی دان، نه سکرا کردن	بی تەشە، پاکه ونه، تلور، داکه ونوو، که ونوو. نره که ونه (ه). که فتی (ش).
اغر : نوغر، نوخر.	افتنان و خیزان : تەپ و کۆ، داره دار، که فتی و هه لسان، گلاوگل، لاره لار، تلا و تل، لاروا، تەپ و تل، خل و تله. وریر و گلیرۆ (ه).
اغراق : امص. هاشه، هووشه.	اغراق کردن : م. هاشه کردن، هووشه کردن.
اغفال کردن : م. خلافتان، نغفال کردن.	اغفال کردن : امص. نغفتار، سهربریزی، سهربلنی.
خلافای (ه). لیاندن، خایاندن (س).	اغماض : امص. ئخماس، چاوپوشی، گوهره پشت.
اغماض کردن : م. بگردن، چاولی قوو جانن، بووردن، چاو پوشی کردن، پایا ساوین. لی بهوورین (ش).	اغماض کردن : م. سهربریزی کردن، نغفتار کردن.
اغوا : امص. لپ، قریو، گول.	اغوا کردن : م. لیبدان، گول دان، قریو دان.
افاده : امص. فیز، فیس، خوس، نقاده.	افاده : امص. فیز، فیس، خوس، نقاده.
افت : امص. نغت، نوقت، پاژینه، ده غه له. چیر و یجن (ه).	افت : امص. نغت، نوقت، پاژینه، ده غه له. چیر و یجن (ه).
افت کردن : م. نغت کردن.	افت کردن : م. نغت کردن.
افتادن : م. که فتی، که وتی، داکه فتی، داکه وتی، گلیان ^۱ ، داریانه وه ^۲ ، رمیان ^۳ ، گلان، که وتی. که ونه پیره، هوژداریای، گلیرای (ه). که ونه پیره، هوژداریای (ه). گلیرای. گلان، کو تن.	افتادن : م. که فتی، که وتی، داکه فتی، داکه وتی، گلیان ^۱ ، داریانه وه ^۲ ، رمیان ^۳ ، گلان، که وتی. که ونه پیره، هوژداریای، گلیرای (ه). که ونه پیره، هوژداریای (ه). گلیرای. گلان، کو تن.
افتاده : امف. نو فتاده، داکه فتگ،	افتاده : امف. نو فتاده، داکه فتگ،

۳- در مورد خراب شدن بنا و دیوار هم گفته می شود.

۱- افتادن از اسب.
۲- افتادن موقع از پا در آمدن.

مه‌للول، نه‌فسرده، درز، په‌کمر، دل
نه‌نگ، دل‌مردگ، سرکر، کروژ.
افسوس : ا. نه‌فسووس، داخ،
حه‌سرت، درتخ، باسف، داخ و
دوو‌خان.
افسون : ا. چاوبه‌س، سحر، نه‌فوون،
جادوو، دهم به‌س. چه‌م به‌س (ه).
افسونگر : ص. شغل. سحر باز،
نه‌فوونگر، ساحر، جادوو گر.
افشان : افا. برز، بلاو، بزباک، ساش،
نه‌فتان. بزگیا، سانا (ه). به‌لا (ش).
افطار : امص. به‌رسو، به‌ربانگ،
به‌رسو، نغار.
افعی : ا. حفی، حه‌فیان، نه‌ردیها.

اگر : ح ربط، ح شرط. نه‌گهر، گهر،
نهر.
اگرچه : ح ربط مر، ح شرط مر.
نه‌گهرچی، نه‌گهرچه.
اگر نه : ح ربط مر. نه‌گهرنه.

الاغ : ا. نولاخ، کهر، وه‌لاخ، گوی
درتژ، ده‌حشک جاش، توور،
نه‌خرمه، حه‌متر، به‌ربار،
سه‌میوز. ههر (ه).

الاغ

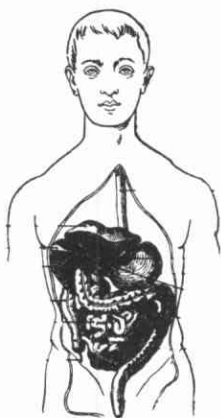
الاغدار : ا. نولاخدار، نولاغدار،
کهردار، ولاخدار، خه‌ره‌کدار،
خه‌ره‌کچی، خه‌ره‌نده. ههر به‌نه (ه).
البته : ح تأید. نه‌لیته، نا. هه‌لیت (ش).
التماس : امص. لاله، یاره، تکا. لاف،
هیفی، دالاهی، لاف، لاف، تکا و
دالاهی (ش).

التماس کردن : م. پارسان، لالیان،
لالیانه‌وه، لاله‌کردن، پاربانه‌وه، تکا

افق : ا. ناسو، ناسوگه، نوفوق، سوینگه،
باه، سوما.
افلاس : امص. نه‌بوونی، نه‌داری،
نفلاس. جه‌بی، نه‌بی (ش).
افلیج : ص. نفلیج، کوچ. سه‌فت. قوب،
سل (ش).
افاقیا : ا. نافاقیا، نه‌فاقیا.
اقبال : ا. هات، نامه‌د، به‌خت، نه‌یال،
نگین، سانس.
اقتصاد : امص. نابووری.
اقرار : امص. بی‌هات، نه‌قرار.

- کردن، لالانهوه. نهوه یاریای،
 نهوه لالیای (ه). هتقی کرن، لاقایی
 کرن، لاق کرن، دالاهی کرن (ش).
 القباء : امر. نهلف و بی.
- الفت : امص. حی، خو، نولفت. خدی
 (ه). متو (ش).
- الك : ا. نيلك، بيزنگ، نهرمه بيز،
 قهریال، قهریبل، کارماخ، گل گیر
 هیلک، ویتنه (ه).
- الك : ا. داره لولوك. نل (ش).
 الك دولك : امر. هه لولوكان.
 نه لانی (ش).
- الك كردن : م. نه قانن، دابران، نیلک
 كردن، بیزنگ كردن، قهریبل كردن.
 ویتجنای، ته قنای (ه). داقینن،
 دابینن (ش).
- الكن : ص. نور، یس.
 الماس : ا. نه لماس.
 النگو : ا. خرخال، بازن (ش).
- الو : ا. بلیسه، هلم، گر، گور، سوله،
 نالآو، کلبه، هالآو، کول و کو. هه لمه
 (ه). گوری، نالاق (ش).
- الوار : ا. موزه، باهوو، نه لوار، گلاره.
 دمپ (ش).
- الواط : اج. لات و لوت، عدل و جلوو،
 نه لوات، نه وباش.
- الهام : امص. لیوه، خوریه، نلهام،
 وه حی. های (ش).
- الله بختکی : به خه کی، قهزا فورقینه،
 نه لابه خه کی، نه زهزا.
- اما : ق. به لآم، به لآن، نه ما، نه مان،
 وه لی. جهم، لی (ش).
- اماله : ا. عیماله، شیشه و ده سوور،
 ده سوور.
- امام : ص. ا. نیمام، بهرنویر، مهلا،
 وه رنما، پیش نویر.
- امام زاده : ص. مر. نوجاخ زاده، نیمام
 زاده.
- امان : ا. نامان، نه مان.
 امانت : امص. نه مانت، نه مانتی.
- امانت دادن : م. نه مانت دان،
 دانه نه مانت.
- امانتی : ص. نسب. نه مانتی.
- امتحان : امص. نمتحان، تاقی،
 بهراوهرد، نازمایش، ته جره به. جهره
 (ش).
- امتحان كردن : م. زمین، تاقی كردن،
 تاقیه و كردن، بهراوهرد كردن،
 ته جهره كردن، نمتحان كردن.
- زمانی (ه). جهریاندن (ش).
- امر : ا. پزگال، نه مر، ده سوور، فرمان،
 حوكم. هه رمانه (ه).
- امر كردن : م. تی خویرین. ده سوور
 دای (ه). نه مر کرن (ش).
- امروود : ا. هه مړو، گولآوی، هه رمی،
 مروی (ه). کروسک (ش).
- امروز : ق. مر. نمرؤ، نه مړو. نارو (ه).
 نه مړو، نپړو (س).
- امسال : ق. مر. نیمسال، نه مسال، نیسال
 (ه). نه فسال (س).

- امشب : ق مر. قيمتهو. نيمتهو (ه).
 نهقهفه، نيشقهف (ش).
 انبوه : ص. نهموو، نهنبوو، کوّمهله،
 کوّما، کوگا، جهماعهت ،
 عهشامات ، عيلالهت، گوئل.
 انتخاب : امص. بزار، وزار، چنه.
 انتخاب کردن : م. ههلچنين،
 ههلبزاردن تهل کردن، ههلبزرئين،
 چنين، بزارئن، بزاردن. ورچنيهی،
 هوّرچنيهی (ه). بزرئين، ناف گر
 کرن، ههلبزار کردن، ههلبزارتن (ش).
 انتر : ا. عهتهر.
 انتظار : امص. چاوهنواری، تهما، نئزار،
 جهشم داشت، تما. جهمهرا (ه)،
 چاقهئیری (ش).
 انتظام : امص. سهقام، سامان، انترام.
 انتقام : امص. تول، ننتقام، حق، نهقاس،
 تهلافی.
 انتها : ا. بايان، ناکام، بهر، دووایی.
 دمایی، دما (ه).
 انجام : ا. ناکام. نهنجام، تهمام، ناخر،
 خهتم، دووایی، عاقيهت.
 انجام دادن : م. بهناکام گهيانن،
 دووایی هاوردن، نهنجام دان، سه قام
 دان، تهواو کردن. تهمامنای (ه).
 بهمام کرن، جئنيان (ش).
 انجه : ا. نهنجه، پل. جنجک، پرتک،
 جنک (ش).
 اميدوار : ص مر. هوميدوار، نوميدوار،
 هيقدار.
 امين : ص. نهمين.
 انار : ا. ههنا، ههنا، گوزيلکه^۱.
 انبار : ا. هومار، نهمار، ههمار. عهبار،
 کوخته (ش).
 انباشتن : م. پير کردن ناخنين
 تهپانن داگرتن چيوکوت کردن
 جهپانن، کوگا کردن. پيرکهردهی،
 ژهفانه، گوتهبره، ناره گرتی، نهزه
 گيریای (ه). تهژی کرن،
 دويساندن (ش).
 انباشته : امف. پير، چيوکوت، حمکوت،
 تیکمه، لجان، داگيرياگ، تووده،
 سهفته، سيخاخن. بهر (ه).
 نهژی (ش).
 انبان : ا. ههوانه، نهنيان، هميان،
 کهمهركيس. مانی (ه).
 انبانجه : امص. ههوانجه. مانکلی (ه).

انجیر : ا. هنجیر، باقو . هنجیر (ش).

انچوچک : هنجووجهک.

انداختن : م. خستن، فیره دان، بهرت

دان، داخستن، قهیات کردن، نوور

دان، ناوشتن. وستیره، نووردای،

کهنه بیره، نه ره وسعی (ه).

هاقین (ش).

اندازه : ا. نه نازه، سینگائی، قه،

ره سا، سینگائی، بهمانه، حه، دهق،

راده، ره، بوانه، سر و بهر، زی.

نه اندازه، قاس (ش).

اندازه بودن : م. نه نازه بوون، پی

کردن، ره سا بوون.

اندازه گرفتن : م. نه نازه گرتن، بوان،

بوانه کردن.

اندام : ا. گزیان، گزیان، نه نام، لهش،

گشت گیان، به دهن، نه، لاشه، قالب،

بیل، نه نه، جه سه، لاش، شاقه،

قه لاقه، کوسه، گیان. جه ندک،

که لهش (ش).

اندرز : ا. ناموچباری، مورباری،

راوتر، نه ند.

اندررون : ا. ناو، داخل، نه نده روون.

دهروون، دلّی (ه). ناف، هوندور،

زوردا (س).

اندرونه : امر. ناوزک، دلّی لهم

(ه). بزور (ش).

اندک : ق. ص. نه نک، توژی، نه خت،

که م، رتیره، رتیرلانه، نه ختی، توژلانه،

توژال، جوزوی، چک، چکی، پسته،

کز، یل، که سر. توژاله، کوچیو (ه).

کیم، ییجک، یج (ش).

اندک اندک : ق. مر. نه نک نه نک، که م که م،

به ره به ره، پسته پسته، به واش به واش،

بیره بیره، رتیره رتیره، ورده ورده،

بیرکه بیرکه، واره واره، ترووکه

ترووک، نه خه نه خه. کیم، کیم (ش).

اندوختن : م. نه نوخته کردن، نوته

کردن^۱، نیاته کردن^۱، کو کردن،

هه لگرس، به سه ناز کردن، زمه پیر

کردن^۲، هتلا (س).

اندوخته : امف. نه نوخته، نیانه،

به سه ناز، نوته، هه لگرس، بهس نوف.

۲ - اندوخته یا ذخیره زمستانی.

۱ - اندوختن و جمع کردن از راه

تادرسب و دزدی.

زمهر

گرتھی، خدی گرتھی (ه).

متودان (ش).

انسان : ا. نایم، بهنی نایم، به شعر،

مروث، عیسان.

انصاف : امص. نسا، را، عساف.

انعام : امص. نه نعام، دهس خود شانه،

به خشت، خلات. ده موه شانه (ه).

انغوزه : ا. به رزه، هم موژه،

گوزای، هه نگوزه. جافی.

انقراض : امص. فی، انقراز.

انقلاب : ا. ناسو، نقلاب، بشوه،

سورس.

انکار : امص. نکار، نعا، گوب، حاسا.

انکار کردن : م. نه نعا کردن، نکار

کردن، حاسا کردن، نه گوب دان، به

و کفن.

انگین : ا. هه نگوتن، هه نگفن (س).

انگشت : ا. نه موس، نه نگوس.

فامک، کلکه، دبل، تبل، بلی، کلک،

که له نه موس^۱، نال^۱، نه نگوسهگه وره^۱، که له نه نگوس^۱، دیلا بهرانه^۱، نالخواج^۱، زه رنه قووته^۲، دولهدرتر^۲، بالآ به رزه^۲، بابلجک^۲،دیلا نیقه کی^۲، نه نگوس سادته^۳،دیلا ساهدی^۳، دوشاوه مرده^۳، نووته^۴، بووجه له^۴، دیلا قلیجی^۴، قلیجک^۴،

اندود : ا. ناویه، کاگل، سواخ،

سواخ، بانه ناو، بانه مال. گله بان،

گوله بان (ه). سه خف، ناخ بان (ش).

اندود کردن : م. ناوین، سواخ دان،

ناویه دان، هه لئاوین، بانه ناو کردن،

گله بان کردن، کاگل کردن، سواخ

دانه وه. گوته بان که ردهی، ناوای،

ناوان، له به کیسای، ماله کیسای (ه).

اندوه : ا. نه ندوو، خه فب، خه م،

خوسه، به م، نه نوو، به زاره، نالووزی،

خه ژمعت، داخ. خودوک (ش).

اندوهگین : ص. مر. خه مگن، به ژتو،

خه مبار، بستو، در، نه مین، خه مین،

خوسه دار، خه به مبار، داخدار،

دله نگ، درر، دل بر، عاجز، سه رکز.

اندیشه : امص. نه نیش، نه ندین، فکر،

رامان، خه یال، راوتجکه، یاد، بیر.

ورکه، ویر، ویره (ه).

اندیشیدن : م. نه نیش کردن، فکر

کردن، بیر، و کردن، خه یال کردن.

رامان، ویره و که ردهی (ه).

انس : نک. الفت.

انس گرفتن : م. گرو بوون، خئی دان،

خئی داخستن، خئی گرفتن، خو گرفتن،

نونس گرفتن، به بهک، دا که فتن. خئی

انگشت

۴- انگست کو حک.

۱- انگست بررگ، سب.

۲- انگست میانی.

۳- انگست سهاد.

انگشتري

انگور

قچىلك ، براتووته ^۱، سپه كوژه ،
نه شپشه كوژى .

انگشتانه : امر. كلكه وانه، نه موستانه.

سەرتلىك، دپلەوك (ش).

انگشتىرى : امر. نهنگوشتەرى،

كلكه وانه، نهنگوشتەرى، نهنگوستانه.

گوستىل (ش).

انگشت نما : ص مر. نهنگووسنما،

كلكه نيشان، كلكه نما.

انگم : نك. انقوزه.

انگلك كردن : م. كلك پته و كردن.

كلك كه ردهى يو (ه).

انگور : ۱. ههنگور، نرې، بۆل ^۲ چه

مجىر، ئال و بۆل ^۲، لۆرته ^۴، لۆته ^۴.

انگىزه : ۱. بىنانك، به ربه رچ، به لپ،

به هانه، نهنگىزه، بايس، هه گەر،

سه بهب.

انباب (نیش) : ۱. كه لبه، كه لوه،

به رازه، شفره. شلفه (ش).

او : ضمير سوم شخص مفرد. نهو. ئىدى،

ئاد (ه). نهف، نه قها (ش).

اوباش : اج. نهو باش، نهل و جلوو،

هه رزه هورزه، لات و لووت. مول،

زر مول (ش).

اوج : ۱. نهوج، به رزى، قه له پويه ،

كه له، سه رى، پويه ، سه رپويه،

سه ره، بلندايى.

اوخش : نوخه، نوخه يى، نوخه يى، نوخه ش.

اوفه : ۱. نوفه.

اوروت : امر. ئاورووت، پهركه نه.

اول : ۱. نهو هل، سه ر، له به را، به رگ،

سه ره. وه ره (ه).

اولاد : اج. نهو لا، رۆله، زاو له، زا،

و زوو، فه رزه، منال، توخم، ته ره كه.

زارو له، نه ولايد (ه). زارو، بچوك،

زاروك (ش).

اولولو : ص. ۱. ئولولوو، ئووف،

قازانه سه ره، لولولو.

اولين باران فصل : په له.

اوماج : ص. پر پوله.

اهرم : ۱. نوپل، به رازه، چل مه رده،

قازمه، تير. لاهير (ش).

اهرمين : ۱. نه هريمه، دبو، درنج،

شه تان.

اهل : ۱. خه لك، نه هل.

اهل ده : امر. ديهانى، لاگايى، گوندى.

اهل شهر : امر. شارى، شاره زا،

شارسانى. بارىزى (ش).

اهلى : ص نسب. نه هلى، ده سه موو،

لى نى، خو گرنگ، گورو، كه وى.

كه هى، كه يى، كه دى (ش).

اى : ص. نه ي، نه ي، نه ي.

اياز : ۱. نه ياز.

اياق : ص. نه ياق.

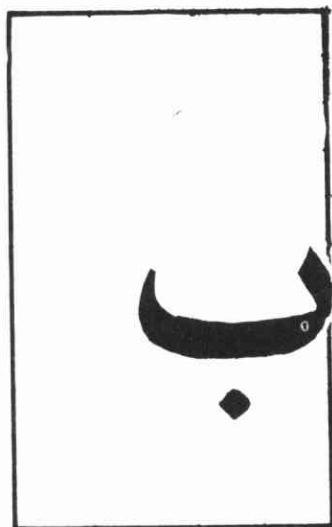
۳. انگور ترش و شیرین.

۴. انگور رسیده بسیار شیرین.

۱. انگشت بین میانی و کوچک.

۲. دانه انگور، انگور دانه.

ایراد : امصد. عهتو، نیراد.	ره وگ.
ایراد گرفتن : م. عهتو کردن، نیراد گرتس.	ایلخی چی : ص. شغل. ره وگهوان.
ایز گم کردن : م. شوَن گوم کردن.	ایللمه : ا. هیلمه.
شوَنه گومئ کهردهی (ه). شوَن پی، به زر کرن (ش).	ایمان : امصد. نیمان، باور، باور، عهقه.
ایستادن : م. وِستان، لادان، مهنر کردن، بهنبوون، راوهستان، راوتستان، داره کردن ^۱ ، داره دار کردن ^۱ . سس مردایره ^۱ ، نهره-مدرای (ه).	ایمن : ا. هیمن.
راقهستان (ش).	ایمنی : ح. مصد. هیمنی، نارامش، تهتایی.
ایستادگی : ح. مصد. بهردهوامی، جیدایی، سخی، پتهوی.	این : اشاره به نزدیک، نهم، نهمه، نهیه. نینه، هه، نی (ه). نهفه، نهف، نهفهار، نی، نیم، قا (ش).
ایستاده : ص. امف. ویساگ، به رپا، راوهستانو، بهپاوه. مدروره (ه).	این اندازه : نهوونه. نینه (ه).
راقهستای (ش).	قه نه ندازهی، ههنده قیاس (ش).
ایشان : ضمیر اشاره. نهوان، نهوانه، نانه شا، نانیشا، نادی، نادیشا (ه). نهقان، قان، نه قیه (ش).	این بار : نه مجاره. نی جاره (ه). نهف جاره، فی جاری (ش).
ایضاً : ق. دهیسان، هه میسان، دوباره، دووباته، هه مدپسان، دوواره، جاره که دی، بازهم، هه مسانهو. واوی (ه).	این پهلو به آن پهلو کردن : م. نهم دتو و نهو دتو کردن. نی دیم و نهو دیم که ردهی (ه).
دیشان، دسا (ش).	اینچنین : ق. ناووا، پیسه، پی جوره (ه). هوتو، فهه، هانه کی، وسا (ش).
ایل : ا. هۆز، نیل، عهسیره، خیل، تایفه.	اینها : ضمیر اشاره. نه مانه، نه مان، نادی، نادیشا (ه). نهقانه (ش).
ایلجار : امر. گهله کومه، نیلجاری، هیرس.	ایوار : نیواره، خوهر اووا، چرا که ران، به رنیواره، خوهره زهره د. وهره گاه، وهره زهره د (ه).
ایلچی : ص. ا. نیلچی، سه قیر، بالیوز.	ایوان : ا. هیوان، هه یوان، کولان، بانهیل، ته شای، ته شه، خولام گهردش. سفک (ش).
ایلخی : ا. نیلخی، رهوه کی، رهه کی،	

- ب : ب. خوهره. تاشیهی (ه). خوهره (ش).
- باب کردن : م. باو کردن، باب کردن، داهاوردن. ناردهینه (ه).
- بابونه : ا. گول جاوئشه، بابونه، باین، گوله قهقی، بهیوون.
- بابی : ص. سب. بابی.
- باتلاق، باطلاق : باتلاق، زه لکاو، زلق، زلقاو. زونگاو، زلقاوی (ه). زونک، قوی، کوراک (ش).
- باج : ا. باج، خهراج، رادارانسه، بیش (ش).
- باجگاه : امر. باجگه، نهوافل.
- باج گرفتن : م. باج سهنن، گورد گرفتن. باج گرتی (ه).
- ب : ب. حاضر. تەك، له تەك، گەر، گەل، و، ده گەل، با. چەنی، چنی (ه). تەف، فیرا (ش).
- با آبرو : ص. سر. ناو روودار، ناو روومەن، با ناو روو.
- باب : ص. سر. باو، داهاتگ، باب. نامانە (ه).
- بابا : ا. بابا، باب، تاته، باوك، بابە، بابۆ، تاتۆ.
- بابا بزرگ : امر. باوا، بابا، بابیر.
- بابت : ا. باووت، بابەت، باتی، جیاتی، سه بارەت.
- باب دندان : ص. سر. باودیان، باو ددان،

باجگیر : ص شغل. باجهوان.

بادابادا : ص. باده باده، باده باد.

باجناق : ص، ا. هاوزاوا. هم زه ما
(ه). ناوہل زاوا، هه قال زاقا (ش).

بادام : ا. بادام. وامی، چواله (ه).
بائی، باهیف، به عیف، به هیف (ش).

باجی : ا. ناجی، خوهیشک، خوشک،
هاوشیره، باجی. والی، ددی، تاتک
واره (ه). خوه (ش).

بادام تلخ : امر. بادامه تاله، تاله چواله
تاله، وامی (ه). به هیف
ناژنگ (ش).

باحیا : ص مر. حه یا دار، باحه یا،
باشهرم.

بادام سبز : امر. چه قاله. چواله (ه).
به هیف تهرک (ش).

باخت : امص. باخت، باخته.
نیاسره (ه). دووران (ش).

بادامی : ص نسب. بادامی. وامی (ه).
باداران : امر. بایشک.

باختن : م. دانیان، بازی. دوورنای.
نیایری (ه). دووراندن (ش).

بادبادک : ا. بهرزه حه وایله، بازی
حه وایله، بادبادک، کولاره.

باخته : امف. دانیگ، دانیوا، باخته،
پهس، بازه نه، دوورواو، دووراندوو.

بادبان : ا. باده وان، چاروکه.
بادبزن : ا. باروشه. باوه سین (ه).

باد^۱ : ا. وا، باد، یا، فا (ش).

بایده (ش).

باد^۲ : با، فیس، فیز، ته که بور.

باد^۳ : ا. ناماس، وهرهم، وهره م،
ماس، پیش، په رجهوت، په نام، با،
خابا، خیز. وا (ه).

بادآور : افا. بادار. وانموهر (ه)، فا دار
(ش).

باد آورد : امف. امر. باهاوردگ،
قوزراو، ههواته.

بادیا : ص مر. تون رهو، به یا، به یی،

باد آوردن : م. ناماس گردن، باهاوردن،

گورج، قوچاخ، به له یا، راوار،

ماس هاوردن، ههل هاتن، ماسیان،

ره هوان. وهش رهوت (ه). خوش

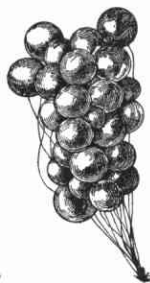
باکردن، په نه مین، په نه میان، هورامی،

چو (ش).

واکرده ی (ه). وهرمین (ش).

بادتند : ص مر. زه من، باگره، واگره،

بادکنک

- بادکش تنور : امر. گولٲو، چاوکه، گول ٲينه، گولٲنه، گولٲينه. چاٲک (ش).
- بادخور : ا. باخوره، بادرز. باد دادن : م. بادن، باٲي دان. وادي (ه). زفراندن (ش).
- بادکش کردن : م. باکش کردن، حجام کردن. ورلووشای، هوړ لووشای (ه).
- بادکنک : ا. تيزانگ، پوٲک. باد در رفتن : م. باد دهرچوون، لووت هاتنه خوارهو، فيس نيشتنه وه. وا بر شي (ه).
- بادکنک : ا. بادنجان، باجان، باینجان. بادکنک : امر. بانوتين، يانه ما. باد در کردن : م. بادهر کردن، تيرين، تير کهندن، تير ليدان. باددست : ص. مر. هه له خه رج، ويل خه رج، دهس باد، دهس بلاو. بادرننگ : امر. بادرهنگ، باروته. بادريخته : ص. ا. بارن. پوواو، وا وسه ندره، واريز (ه). بافرينگ، با فهرينگ (ش).
- بادخور : امر. باد سورخ. وای سوور، وه نهوشی (ه). بادسرد : ص. مر. امر. زه لان، زه لام، سر، سړه با (ش). بادشمال : امر. باي شه مال. وای شه مال. باي باکوور (ش).
- بادکش : امر. باکش، حجام، که له شاخ، باکش. با نهنگيو (ش).
- بادکش تنور : امر. گولٲو، چاوکه، گول ٲينه، گولٲنه، گولٲينه. چاٲک (ش).
- بادخور : ا. باخوره، بادرز. باد دادن : م. بادن، باٲي دان. وادي (ه). زفراندن (ش).
- بادکش کردن : م. باکش کردن، حجام کردن. ورلووشای، هوړ لووشای (ه).
- بادکنک : ا. تيزانگ، پوٲک. باد در رفتن : م. باد دهرچوون، لووت هاتنه خوارهو، فيس نيشتنه وه. وا بر شي (ه).
- بادکنک : ا. بادنجان، باجان، باینجان. بادکنک : امر. بانوتين، يانه ما. باد در کردن : م. بادهر کردن، تيرين، تير کهندن، تير ليدان. باددست : ص. مر. هه له خه رج، ويل خه رج، دهس باد، دهس بلاو. بادرننگ : امر. بادرهنگ، باروته. بادريخته : ص. ا. بارن. پوواو، وا وسه ندره، واريز (ه). بافرينگ، با فهرينگ (ش).
- بادخور : امر. باد سورخ. وای سوور، وه نهوشی (ه). بادسرد : ص. مر. امر. زه لان، زه لام، سر، سړه با (ش). بادشمال : امر. باي شه مال. وای شه مال. باي باکوور (ش).
- بادکش : امر. باکش، حجام، که له شاخ، باکش. با نهنگيو (ش).

بار ۱: بار، زهنگ، بهنج.	(ه). بار هاقین (ش).
بار ۲: بار، کوچ.	باران نرم و کم: تووکه، رسته، تپ و نم، نمرمه باران.
بار ۳: ۱. نوگه، دهغه، گهل، نوبه، نوړه، جار، باره، به دبل، سهر، کهړه، گل، کهړت، را، بار، دس، گه شه، چهل، رمت، سهره، گهر.	بار انداز: امر. باره ناز، باره قیز (ش). بارانی: ص. نسپ. بارانی، وارانۍ، باشلوخ.
بار آسیاب: امر. باراش.	باربر: اف. امر. باربر، کول کیش، چه مال، کوله بهر، بار وهر گیر، بار هه لگیر، کارینه.
بار آمدن: م. گه یین، بار هانن، گه هشتن. یاوای، بار نامای (ه).	باربند: امر. باربند، شربت، گوربیس. وهریسه (ه). قهریس (ش). باربیج: تک. باربند.
بار آوردن: م. به نواو هاوردن، بار هاوردن، به ختم کردن، به روه رده کردن، گه وړه کردن. نه نه ناردی (ه). مه زن کرن، ویرا گه هاندن (ش).	بارخانه: امر. بار و بارخانه.
بار افتادن: م. بار که فتن، لی که فتن، بار که ونه ی (ه).	باردار: ص. ا. ناوس، دو گیان، زک پر، زه یسان. بهی گران، ناوړ، لعم بهر (ه). ناقس (ش).
باران: ۱. باران، وهشت، وهشن. واران (ه). فاران (ش).	بارش: امص. بارش، بارشت، به له ، وهشن، وهشت. واران (ه). پهلۍ (ش).
باران آمدن: م. باران هاتن، بارین، دا کردن، وارین، باران بارین، شس کردن. واری (ه). قارین (ش).	بار فروش: اف. بار فروش، باروروش (ه).
باران تند: ص. مر، امر. شمس، لیزمه، لاسامه، ره هیله، لیزماو، بارانا خوش (ش).	بارک الله: باریکه لا، ناهه رین، باریکه لا، نه فهره م، دس مهر ترا.
باران تند و کوتاه مدت: ناو.	بار کردن ۴: م. بار کردن.
بار انداختن: م. بارخستن. باروسته ریه	بار کردن ۵: م. لی نیان، لینان. نیای سهر (ه).

۱- بارزیان.

۲- کوچ.

۳- دفعه، نوبت.

۴- گداستن بار براسب و الاغ و غیره.

۵- بار کردن غذا.

- بار کردن^۱ : م. بار کردن، کوچ کردن.
 بارکش : افا. بارکش، حمال، باربر،
 چواریا، کول کش.
 بارگاه : امر. بارگا، پالہ، نرک، بارہ گا.
 بارگی : ا. بارہ گی، یابوو، نھسپ
 باری، ولاخ، برگیر.
 بارگیری : ح. مص. بارگیری.
 بارلب : امر. بارلیو، بلخ.
 بارمته : ا. رھن، گرھو، بارمته،
 گرھوگان، گرھوی، گرتو.
 بارمته گذاشتن : م. گرھونیان،
 بارمته نیان.
 بارنامه : امر. بارنامہ.
 بارو : ا. باروو، قہلا، برج، دیوار،
 حصار، سورج، کھلا، کھلانہ.
 کھلہ (ش).
 بارہ^۲ : ب. بارہ، بابت، حق، مورد، حنا.
 بارہ^۳ : ب. بارہ، نفع، سوو، نیو.
 بارہ : نوگہ، جار، چہل.
 بارہنگ : ا. بارہنگ.
 بازی : ق. باری، بھہر جھہت.
 بازی : ص. نسب. باری، بارکش،
 بارکش.
 باریدن : م. بارین، دبارین،
 واری، وارین، باران هاتن، داکردن:
 پلہ دان .
 باریک : ص. باریک، ناسک، لاغر،
 نھسک. زراف (ش).
 باریک بین : افا. باریک بین. ناسک بین،
 ہوور بین (ھ).
 باریک میان : ص. مر. ناو قہد باریک.
 تیف قہنگ زراف (ش).

بارو

- باروت : ا. بارووت، دھرمان.
 بارور : ص. فا. باروہر، حاصل خیز،
 بریار.
 باریکہ : ا. تیلہ، ریخولہ، باریکہ.
 باریکی : ص. نسب. باریکی، باریکایی.
 زراف (ش).

بوم

بازدید : امص. بازدی، بازبازان

بازدید کردن : م. بازدی کردن،
سوردان، لی گهریان.

بازرس : افا. پایهی، پایّی، بازرس،
موفتش.

بازرگان : ص. افا. بازرگان، تاجر،
سواگر، کاسب، سوداگر.

بازشدن : م. کریانهوه. قه بیون (ش).

باز کردن : م. کردنهوه، واز کردن،
رهوانن ۵، داچه قانن ۶. کهر

دهیوه (۵). کرنه قه، قه کرن (ش).

باز گذاشتن : م. تاک هیشتن، واز
هیشتن. کریه قه هیلان (ش).

باز گرداندن : م. دانسه دوواوه،
هلهوه گهرائن. ور گیلنایهوه، هور

دای (۵). زفرانهقه، زفراندن (ش).

باز گشت : امص. باز گشت، بهر گشت،
واگل.

باز گشتن : م. گهرپانهوه، هلهوه
گهریان. گیلیاوه (۵). هاتنهقه،

زفرین، گهرپانهقه (ش).

باز گو کردن : م. دوواره ونن، دوباره

گووون، وتنهوه، دوباره ویزی کردن،
قسه گیرانهوه. واوهی وائی، نهوه

باز ۱ : باز، بازی، تهرلان.

باز ۲ : ص. واز، بهرهلا، کریاوه، وهلا،
ناواق، ناق، تاک، داچه فاگ. بهقه،

کریه قه (ش).

باز ۳ : ق. بازهم، دوواره، دوویاته،
نیر، جارتکه دی، دیسا.

باز ۴ : ص. فش، ولاشم.

بازار : ا. بازار، کریل.

بازارچه : امص. بازارچه.

بازار کساد : بازار کساسی، بازار
کسانی.

بازار گرمی : بازار سیزی، بازار
گرمی.

بازاری : ص. نسب. بازاری.

بازبان : افا. بازهوان، فوسچی.

بازپس گرفتن : م. سهندهوه، بردهوه،
نه سایوه (۵).

بازپرسی : ح. مص. پرساری، لی برسی.

باز خواست : باس و خواست، بازخواز،
بازخواست.

بازداشت : امص. بازداشت، نهو فیف،
بهرگری.

بازداشتن : م. بهرگرتن.
بهرگرتی (۵). نه هیلان (ش).

۵. گشودن چیزی که عمداً تنگ شده

است مانند لیقه شلوار.

۶. باز کردن منافذ و مجاری بدن مانند

گشودن چشم.

۱. مرغ سکاری.

۲. مقابل بسته.

۳. دوباره.

۴. مقابل فشرده مانند پنبه و بسم که

بدون فشردگی روی هم ریخته باشد.

وانه‌ی (ه).

کهرده‌ی (ه). لاری کـرن،

بازماندن : م. بازمان، جیه‌مان، دامان.

له‌یزتن (ش).

جیه‌نه‌ی، مه‌نه‌جیگا (ه). دوومایک

بازیگر : ص‌فا. کاه‌کهر، بازی باز،

مان، جیدامان (ش).

بازی گهر. لاری گهر (ش).

بازمانده : امف. یازمه‌نه، یاش ماوه،

بازیگوش : ص‌مهر. شه‌بتان.

ته‌وار. مه‌نه‌نو (ه). دوومایک‌ماند،

نه‌حه‌جمی (ش).

دوومایی (ش).

باسلق : ا. باسوخ، باسلق.

بازنده : امف. باخته، پهس، دانیگ،

باسمه : ص، ا. باسمه.

بازنه‌نه، دوورنی. نیابری (ه).

باسواد : ص. خوه‌نه‌وار، با سه‌وا.

دووراندی (ش).

باشد که : به‌شکم، به‌شکه، به‌لکووم،

بازو : ا. باهوو، قول، بال، بازوو.

به‌لکو، به‌لکه.

چه‌یل، باسک (ش).

باشلخ : ا. بارانی، کلّاو بارانی،

بازوبند : امر. بازووبه‌ن، قول به‌ن، بازن.

کولک (ش).

باشلق : نک. باشلخ.

باشه^۱ : ا. برومه، واهه، باشه، بازور،

باشوولکه، باشوکه، قوش، قووش.

باشی : ص، ا. باشی، سه‌رگه‌وره.

باطل : ص، افا. باتل، ناتاوان، مفت،

ناحق، بی‌خو، بووح، نه‌با، نه‌وا.

نهرن، به‌نال (ش).

باعث : افا. باس، به‌هانه، بانی،

سه‌بارت، سه‌بب.

بازی : ا. گه‌مه، بازی، ره‌به‌ل، کایلی،

با عجله‌بلعیدن : ماشانن، هه‌لمه قووت

کلّی، کابه، لاری، له‌یز (ش).

کردن. له‌ز له‌ز خارن، قوردا

بازیافتن : م. دوزینه‌وه، په‌یا کردن،

کرن (ش).

دوباره په‌یا کردن. یوسه یوه (ه).

باغ : ا. باخ. رتیار، ره‌ز، ده‌حل (ش).

بازیچه : امصف. کایه‌کلّی، بازیچه.

باغبان : ص‌مهر، امر. باخه‌وان. ره‌زوآن،

کایلی (ه). له‌یزک، ترانک (ش).

باغه‌فان، ره‌زفان (ش).

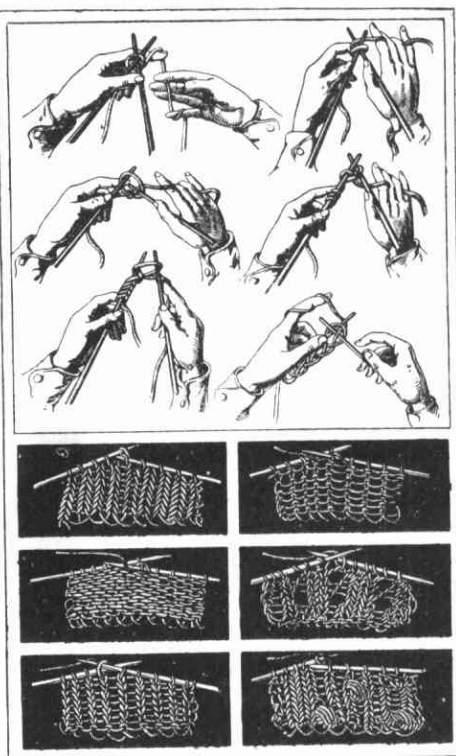
بازی دادن : م. خله‌نانن. خله‌نای (ه).

باغستان : ا. باخسان.

لباندن، لیاندن، خاباندن (ش).

باغچه : امصف. باخچه. باخچه‌له (ه).

بازی کردن : م. کاهه کردن. کایلی

باقی

باقه

رهز، رتیر (ش).

باغر غره : کور کوره. زهره کهوی (ه).

کر (ش).

بافت : ۱. نان، بافت، بهفت.

بافتن : م. بافین، تهنین، رشتن،

هوننهوه، هونن. رشتهی، نه نای (ه).

قه هوونان، هونانه قه (ش).

بافته : امف. چنراو، بافته، چنیگ،

بایگ، نه نراو، نه نریگ، گز قاموک^۱

(ش).

بافتنی : ص. بافته نی.

بافنده : اف. بافکار، بافته، جولآ،

تهونه گهر. کورس، کورس

کهر (ش).

بافور : ۱. بافور، وافور. بلوول (ش).

باقلا : ۱. باقلا، بهقله، باقله، بولگ.

بهری (ه).

باقلوا : ۱. باقله وا.

باقه : ۱. چه بکه، قول، دهسته،

باقه بهس، یاقه، باخه، ته خه.

باقی : اف. ص. باز مه نه، باقی، باش مه نه،

خا به رۆک، باشاو^۲، به رفه رار، به جی،

بادار، ماند گار. مه نه ی، مه نه (ه).

دوومایکا، یامای (ش).

باقی گذاردن : م. به جی هین،

هیشته وه، هیشتن. ناسته بوه (ه).

هتلان، دوومایک هتلان (ش).

۱- موی یاقه.

۲- باهمانده مایعاب.

باقی ماندن : م. مانده، به جی بوون،

ماندگار بوون، باقی مانده.

باقیمانده : امف. پسمنه، باز منه،

پاش منه، باقی، به جی ماو، پاش

ماوه، پاشه. منه، منهی (ه).

باك : نك. بیم.

باك داشتن : نك. ترسیان، توقیان،

زاوهر چوون، کو خواردن، پهك

كهفتن، سام كردن، زات چوون، كیم

خواردن، زهناق چوون. ترسای،

ترسای (ه). ساف کرن (ش).

باكره : ص. باكره، كه نیشك، كناچی،

كج، كجینی.

بال : ا. بال. پنج (ش).

بالا : بالآ، بهژن، گز، قد.

بالا : ا. بالا، بان، سر، سره. نهفراز،

ژوور، سلان (ش).

بالا انداختن : م. همل خستنهوه،

سرخستن. هور وسه یوه (ه).

نهفرازی ها قیتن (ش).

بالا بردن : م. بردنه سر، بردنه بان.

بالا بلند : ص. مر. بالا بهرز، بالا بولنه،

تهژه، زهلام، دریز، بویشاخ. بهژن

بلند (ش).

بالا پوش : امر. بالا پوش.

بالاخانه : امر. باله خانه، سرخان،

تهلار. بیلان (ش).

بالاتنه : امر. بالاتنه.

بالا ترین : ص. عالی. بانگ، بانگین،

سرگین، بهرایك.

بالادست : ص. مر. بالا دم.

بالار : ا. نهژه، همال، كوله كه، ستوون.

بالارفتن : م. همل وهزین، بان چوون.

وروسته (ه). نهفراز چوون (ش).

بالارفتن : م. به گزدارا چوون، گزرا

چوون، پیا هملچوون. دار وهسهی

(ه). پیرا چوون (ش).

بالا زدن : م. هملدان، دانهقه (ش).

بالا كردن : م. بالا كردن، قد كیشان.

بالا كشیدن : همل كیشان، همل مالین،

گواستن. ور كیشهی، هور كیشای

(ه). نهفراز برن، نهفراز كیشان (ش).

بالا كشیدن : همل سیرین، همل

لووشانن. ورلووشتهی، هور لووشای

(ه). زی همل كیشان (ش).

بالا نما : ص. فا، ا. بالا یوان، بالا نما.

بالایی : ص. نسب. بانگ، سرگ، سرین،

سهری، فوقانی، نهفرازی (ش).

بال بال زدن : م. باله تهپی كردن، باله

فری كردن، باله شنه كردن، باله قتی

كردن. بال نه كنای (ه). پیر

لیكدان (ش).

بال

بالا پوش

۴- بالارفتن از درخت.

۵- بالا كشیدن جسم سنگین به بلندی.

۶- بالا كشیدن آب بینی.

۱- در : «قد و بالا».

۲- عكس پایین.

۳- بالارفتن از بلندی و پله.

بالین : نك . بالش .

بام : ا . بان ، بان مال ، كه لك ، سه بان ،
سهربان .

بام^۱ : بانجیله ، بانیزه ، گوله بان .

بام اندود : امر . سواخ ، بانه مال ، بانه
ناو . ناخ بان (ش) .

بامبول : ا . حوقه ، راو ، چاچوله ، قیل ،
ده سه داو ، فنه ، چاپ ، ده له سه ، گزی .
نه پر مش (ش) .

بامداد : ا . به ربه یان ، به یان ، به یانی ،
به یانه کی ، سه ینان ، سیح ، تولوع ،
سپیده ، سو ، سه عب ، شه سو ،
شه وه کی ، کازیوه .

بامزه : ص مر . بامزه ، خوش ،
خوش مزه ، له زین ، تام خوش .
بام غلطان : امر . بان گوردان ، بان گلیر ،
بان تلنای ، بان تلین ، بان گوردان ، بان
گلین ، ته بانه ، گرد دل ، با گردین ،
با گهر ، با گوردان ، با گهرین .

بام گوردان : نك . بام غلطان .

بامیه : ا . بامی ، بامیه .

بانك : بانگ ، بانق .

بانگ : ا . قاو ، دهنگ ، چره ، فربا ،

بالدار : ص ، ا . باله نه ، مهل ، بالدار ،
بالنده ، تیر ، په له وه ر .

بال زدن : م . باله و گرتن ، باله فشی
کردن ، په ر لیدن . بال ته کنای (ه) .
بال زدن پرنده جوان : باله شه نه کردن ،
باله وازه بوون . بال شانای (ه) .
په ر لیکدان (ش) .

بالش : ا . بالشت ، بالشت ، بالین ،
سهرنگا ، سهرنگا ، گوژ گیره ، بالنگه ،
گوژ گیره ، مته کا ، سهرنگا ، بالیف ،
باله شه نه ، بالش ، پشی ، سهرین .
بالغ : بالق ، رهشی ، بالغ .

بالکان ، بالکانه : دهر بیجه ، کونا وه جه ،
کونا روچکه . کلاو روچی (ه) .
کولهك (ش) .

بال گرفتن : م . باله و گرتن ، په رین ،
بال گرتن ، په ر گرتن ، په رواز کردن ،
فرین . بال گرتهی ، پرای ، فرای (ه) .
بالنگ : ا . بالنگ .

بالیدن : م . نازین ، شانازی کردن ، به
خونازین ، خوهه لکیشان .

سدا، بانگ.

بانگ برآوردن : م. بانگ کردن، قاو

کردن، چرین، دهنگ دان.

گاز کرن (ش).

بانگ کردن : نک. بانگ برآوردن.

بانمک : ص مر. بانه مک، زهره شیرین،

مه کین، خوین شیرین.

بانو : ا. بانوو، خانم، خان، خاتون،

خا. خات.

بانه : شاری له کوردستانی ئیرانا، بانه.

باننی : اف. بانی، بایس، بناخه دانه،

بنیات دانه.

بیر : ا. بهور، بهبر، بهون.

بت : ا. بت.

بتانه : ا. بهتانه، ناسه.

بت پرست : اف. بت پهرمس.

بتخانه : امر. بتخانه.

بتو : ص. پتو، بتو.

بجا : ص. به جی، به جا، به یاگی،

به جیگه. جیدا (ش).

بجا آوردن : م. به جی هاوردن، به جیگه

هاوردن. به جی هانین. به یاگی

ناردهی، (ه). ئینانه جی (ش).

بجان آمدن : م. هیلک بوون، به تەنگ

هاتن، به گیان هاتن، به گیان گه یین.

بجای : بانی، به جیگه ی، جیایی،

له جیایی، جی، جی.

بجز : بیزرگه، بجزگه، به غه یرله.

بولی (ش).

بچاپ بچاپ : برقین برقین، گوشه بری.

بچگانه : ص نسب. منالی، منالانه.

زاوانه (ه). بوجو کانه (ش).

باور : ا. پروا، باور، باوه، بافر.

باور کردن : م. پروا کردن، باور کردن.

باقر کرن (ش).

باوفا : ص مر. باوه فاء، وه فادار.

نه مه کدار (ش).

باهم : به به کهو. پیوه (ه). گه لیک (ش).

باهوش : ص مر. بزیو، وریا، باهوش،

زیرهک، هوشیار، تیز هوش.

باید : ق الزام. نه شی، ده بی. مشیو (ه).

دیت (ش).

بایر : ص. باهیر، باهر، بوهر، بایر،

به یاز.

بایستن : م. پی وستن.

بایستی : ق الزام. مه شبای، پی وستن،

نه شبای. دوویا، دیت، دیا (ش).

بایقوش : ا. بوو، بایه قوش، باریقوش،

بووه ته قله، که لکه له وانی، شابوو،

کونده بوو. توت، تزی (ش).

بچه : ۱. منال، زاوله، بچوو، بوجووك، بهبه، بهچه، زاروڼه، بهرمه مكه، بهبك، دشكه، تفل، تلف، ساڅا، بهچك، پي پوڅكه، پاروڅكه، وه پوڅيك، پي خوله، پيرننك، پيريهنك، بهچ، لامرا، زهړنه قووته، سر سوورك، پاساري، سواندوڅكه، تووكنه، توله مار، دشكه مار، پيرهزا، پشيله، بسپك، كت بهچه، كربهچه، ده بلاخ، پهلخ، دهر، قهسه، قهشمر، بهرهزا، نوله م، نوڅكه، نوڅك، پاركوڼه، جه شكوڼه، كوڼه، شير كوڼه، دشكه شير، پووره، بازله، گوڼره كه، گوڼر كه، دشكه گاڅ، كوټك، كوڼه، گووارد، بچه از شير گرفتن : م. بريښه وه. بريايوه (ه).

بچه انداختن : م. زيان كردن، بهرختن، بارختن. بهروسي (ه). بهرهځتن (ش).

بچه باز : م. ف. لوسكه باز، بهچه باز. بحث : امص. باس، بهحس، داباش، كوڼين.

بحث كردن : م. باس كردن. بهحس كردهن، كوڼيه وه، دوين.

بحر : ۱. زړيه، بهحر، دهريا، دهليا، زهريال.

بحران : ۱. قهيران.

بحرف كشيدن : م. توتوتانن، دوانن. توتوتای (ه).

بخار : ۱. بوخار، بوڅ، دهم، مڅ، تم، هلم، حلم.

بخاري : ۱. سوږيا، سوږيه، زوږيا، زوږيه، بخيري كولين.

بخت : ۱. بهخت، ناوچاو، شانس، پا، ثقبال.

۱. بچه‌ای که از پستان مادر دیگری شیر می خورد.
۲. بچه پرنده‌ای که پر در نیاورده است.
۳. بچه پرنده‌ای که پر در آورده است.
۴. بچه مار.
۵. بچه‌ای که از پدر و مادر پیر به دنیا آمده است.
۶. بچه گربه.
۷. بچه شتر یکساله.
۸. بچه خوک و گاومیش.
۹. بچه میمون.
۱۰. اولین بچه.
۱۱. بچه خرس.
۱۲. بچه شیر.
۱۳. بچه زنبور عسل که کندوی دیگری تشکیل می دهد.
۱۴. بچه حیوانات که از حمایت والدین خارج شده است.
۱۵. گوساله.
۱۶. بچه خرس یا گرگ.
۱۷. بچه کبک.

- بخت برگشتن : م. بهخت هه له و گه ریان. بخیه زدن : م. به قیه لیدان، به خیه لیدان، بختک : ا. نال، شهوه، به ختک. شهوی ته قل لیدان.
- (ه). نلک (ش). بخیه کردن : نک. بخیه زدن.
- بخش : ا. بهش، بر، جزم، مووچه، بد : ص. به د، خراب، بشر، خراب، قسمت، بوهر، کوت، بارهجه، پارچه، به ترهف، گهن، خراو، پس، چه پهل.
- پشک، به هر، سه هم، باره، لت. بد آمدن : م. قین هاتن، بیزیان.
- بخشش : امص. به بخشش، نحصان، بد اخلاق : ص مر. به ده نه خلاق، به ده بهرات، ده سه نه، به خشان، وه لیفهت، ناکار، گه نه زه، گه نه ده ماخ. نه عام.
- بخش کردن : م. بهش کردن، به شهو رو و تال، درژ، به ده نه خم، تخیل، ناوچاو کردن، بردان، قسمت کردن، به هر تور شیاگ، پلوو پووت که ر، گه نه کردن، ته تقیم کردن. گرته ییره (ه). ده ماخ.
- تار کرن، پشک کرن (ش). بد اصل : ص مر. بوره، به و تو م، به خشنده : افا. به خشنه، ده سه نه دار. به دره سن، به ده عمل، ره گه زیس.
- بخشیدن : م. به خشین، به خشان، بدبخت : ص مر. سیاجاره، به خترهش، به خشان، به خشان کردن، ته خشان به د بهخت، سیارو، روژ رهش، چاره کردن، بگردن، گوزنه شتن. رهش، قهشال، قهشقه، کوئول، کروئ، به دن گین. بار که وته (ه).
- بخشای (ه). بدبختی : ح مص. کوئولتی، روز رهشی، چنگ و شکی، به رچاوته نگی، چاونه نگی، چاونه نگی.
- بخل : ا. رژدی، چنوکی، به خیل، چاونه نگی، چاونه نگی.
- بخلق : ا. قیدهک، بوخولوق. بخور : بوخور، بوغور، حه لم، هلم. بخور بخور : چاپ و گوپ، چاپ و چوپ، بخور بخور.
- بخیل : ص. چاونه زیر، قیرسی چم، بخور : بوخور، بوغور، حه لم، هلم. کنس، خه سیس، به رچاوته نگ، رژد، به خیل، به خیل. چم، ته نگ (ه).
- ناجگی (ش). بخیه : ا. ته قل، به خیه، به قیه، کوک.

بدعت : امص. داهتیری، داهوهری.	به د تشك، قه پۆل.
بدعت گذاردن : م. داهاوردن،	بدچشم : ص مر. چاو حیز، چاوسونك،
داهیتان، نوئی هیتان، باو كردن.	چاوپیس. چه م دهر (ه).
بدكار : ص مر. به دكار، به د كردار.	چاقینوك (ش).
بدكردار : نك. بدكار.	بد حال : ص مر. حال خراو، حال خراپ.
بد كردن : م. خراو كردن، خراپ كردن.	بد حرف : ص مر. قه بیس، قه تال،
بدگل : نك. بدترکیب.	قه ترن.
بدگمان : ص مر. به دگومان، دل بیس،	بدخواه : افا. به دخواز، به دخوا.
دل كرمۆل، دل چه پل، خانه گومان.	بدخور : افا. دشخور، گهنده خور،
بدگو : ص مر. خوسپ وئیر، به دوئیر،	لووته خۆر.
پیس گو، به دگو. خراپ واج (ه).	بدخیال : ص مر. دل بیس، به دغه یال،
بدگویی كردن : م. خراو وتن، خوسپ	دل چه پل.
كردن، پشته سر وتن. خراپ واتهی،	بددل : ص مر. دل بیس، به ددل.
زهم كهردهی (ه).	بددهن : نك. بد زبان.
بدل، بدلی : ص، ا. به ده لی، قه لب،	بد رفتار : ص مر. به دره فار، به د كردار.
به دمل، عه یوهز، قه كوو.	بدرفتاری : ح مص. به د رفتاری،
بدلگام : ص مر. به دله غاو، به دسه ر،	ناساز گاری.
سر ككش، سر كیش.	بدرقه : امص. رهوانه.
بدلگامی : ح مص. سر كیشی،	بدرقه كردن : م. رهوانه كردن، به دره قه
به د سه ری.	كردن.
بدمزه : ص مر. نامسار، جق، به د موزه.	بد زبان : ص مر. به د زووان، زووان
بدمست : ص مر. به دمهس.	پیس، عه زمان بیس، زبان بیس، جوتین
بدن : ا. تن، به دهن، نه نام، لاشه، گیان،	فروش، زووان تال، قه تال، زووان
گژیان، گژ گیان، چه سه، لهش، لاش،	شر، دم تال، دم بیس، دم چه پل،
قالب. زهمز، جه ندك (ش).	دهم هه له.
بدنام : ص مر. به دناو، به دنیو، تپو،	بدسرت : ص مر. به دنهاد،
رسووا، ناوازننگ.	به د سروشت، به دپه سن.
بدنژاد : نك. بداصل.	بدشگون : ص مر. وهیشوومه،
بدنما : ص مر. به دنما.	نهیشوومه، مهیشووم، شووم، خراو،
بدنه : ا. كوته.	نهس، پاپیس، قه شان، قه شقه، قوشن.

بدنهاد : نک . بدسرت .

فراقه‌ری (ش).

بدون : بی.

برادر : ا. برآ، کاکه داشی، براده‌ر،

برآله ، داداش.

بدون چون و چرا : بی نوری و نوری.

برادر اندر : امر. برای باووکی^۱ باف

بده‌کار : ص. قا. قهرزار، قهرز دار،

برا ، زیرآ، برای دایکی .

قردار، بدیکار.

برادر داماد : امر. برازاوا، برازه‌ما.

بدهی : امر. قهرز، قهرده، قوْله.

برادرزاده : امر. برآزاگ، برآزی،

قهر (ش).

برآزا. کوره‌ی برا (ش).

بدی : ص. نسب. خراوی، خراپی،

برادر زن : امر. ژن‌برا.

خرابی، یسی، به‌دی، شپ.

برادر شوهر : امر. هیوهر، شووبرا.

بدیع : امص. جوان، نوّی.

براقه‌ی مری (ش).

بدیهه : ا. هاگو. نشکدا (ش).

برادری : ح. مص. برایه‌تی، برایی،

بذر : ا. به‌زر، توم، بته توم، دانه، منج،

به‌اده‌ری.

توخم، توو، بته توو، دان. توّف (ش).

براده : ا. ده‌مه‌سووان، خاکه، بوراده.

بذر پاشی : ح. مص. به‌زر باشی. توم

ده‌قهر (ش).

شانای (ه). توو هاقتین (ش).

بر افتادن : م. له‌به‌ین‌چوون، له‌ناو

بر : به‌ر، به‌هر، سه‌مه‌ر، میوه، بار.

چوون، نوقم بوون. دلّنه لووای (ه).

نیمیش (ش).

بر افروختن : م. داگرسبان، داگریان.

بر آمدن : م. هه‌ل هاتن، ده‌ره‌اتن،

ورگری‌نای، هوّری‌نای (ه).

هاته‌ده‌ر. به‌رنامای، هوّری‌نامای (ه).

براق : ص. مر. بریکه دار، وریشه‌دار،

برآورد : امص. به‌راوه‌رد، ته‌خمین،

به‌راق.

تاقی، جه‌دس.

براق : ص. مر. بوراق، زیت، ملاّز،

برایر : ص. مر. به‌رابه‌ر، به‌رامبه‌ر،

دومره‌کی، قوت، قه‌تیز، گلار.

وه‌رانوه‌ر، به‌رائبه‌ر، جفت، چوْبه‌چوْ،

براق شدن : م. مری‌برده‌نوه، دومره‌کی

سه‌ر و به‌ر، ده‌سانده‌س، ده‌قاده‌ق،

وئسان، زیت کردن، قوته و بوون،

میزان، ره‌نگ. نیفک، فراقه‌ر (ش).

ملاّز برده‌نوه، خسه‌کردن. زینه و

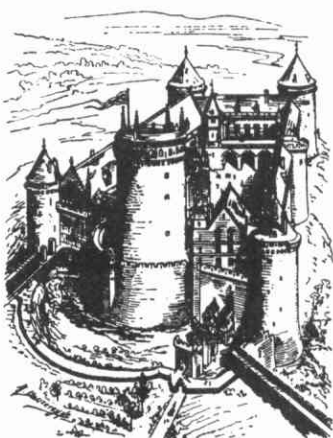
برابری : ح. مص. به‌رایه‌ری، به‌رامبه‌ری،

بوون.

وه‌راوه‌ری، به‌رائبه‌ری، ریکی.

۱- برادر پدری.

۲- برادر مادری.

برج

هۆرپرای (ه). جی پشین (ش).
برجستگی : ح مصد. قوتایی، بولنی،
به رزی، هه لاتگ، قوبکه، به رزایی،
قوژایی، قووپهک، کۆس، کۆسپ،
کۆسایی، گتایی.

برجسته : ص، امف. به رجه سه، قنج،
هه ل قوتیاگ، قۆقز، قووج، قیت،
کیتل، گت.

برچسب : امر. به رچه سب.
برچیدن : نک. بر گزیدن.
برخاستن : م. هه لسان، بِلن بوونه وه،
راسه و بوون، ناخیز کردن، به رزه پا
بوون، به رزه و بوون. ورپسته ی،
هۆرسه ی، هۆرسایوه (ه). رابوون،
رابین، قه نهرین (ش).

برخورد : امص. به رخوارد.
برخورد کردن : م. به رخواردن، تووش
بوون، تووشیار هاتن، تووشیار بوون.
تووش نامای، تووشیار نامای (ه).

بر انداختن : م. له بهینا بردن، له ناوا
بردن، نوqm کردن، هه ل ته کائن. دلینه
به رده ی (ه).

بر انداز : ح مصد. وه ره ناز، سه رنجه.
سه ر نشیف (ش).

برانگیختن : م. هه لخرانن، پله نیان. هۆر
خرینای، وپخرینای (ه).

برای : ح اضافه. بو، له بهر. به ی (ه).
برای چه : بۆچه؟ بۆچی؟ بۆ؟
برباد : ص مر. به ربا، توونا، نه فره و
توونا.

بر باد دادن : م. به ربا دان، به ناوا دان،
ته فره و توونا کردن، نابوو کردن،
هه ده ر دان، به لگ و بین کردن. به رباد
که رده ی، دلینه به رده ی (ه). بیچه
دان (ش).

بر پا : ص. وینسیاگ، به رپا، به پایوه،
هه لساگ، هه لدریاگ، ناباد. مردایره،
مدراره، هۆردریا (ه). جیدا (ش).

بر پا کردن : م. هه لدان، به رپا کردن،
بِلن کردنه وه، به رزه و کردن، دامه
ززانن، دامه رزان. هۆردای،
وردای (ه).

برتری : ح مصد. بتر، بهر بزاری، زبه ر.
برترین : نک. بالاترین.
بُرَج : ا. بورج، باروو، قه لا، هه سار.
برج : ا. به رج.

برج دیدبانی : رووانگه.
برجستن : م. هه ل خستنه وه، به رینه
هه وه، قنجه و بوون. هۆر وه ی،

لیکدان، یتک دهر که ون (س).
 بهیره ژبله ، بهیره بوولکه . وهروه
 برد : امص. بر، برد، بورد،
 (ه). قهور، قهره (ش).
 چوه ناغه (ش).
 برداشت : امص. برداشت، راکر (ش).
 برداشتن : م. هَل گرتن، لایردن. ور
 برف بازی : توبه له شیری.
 گوتنه لانی (ه).
 برف پاک کن : افا. به فرمال، بان مال،
 وه رمال (ه)، به فر هاقیر، بانها
 راکرن (ش).
 برداشتن بکارت : بن پڑانن، پهن پی دان.
 بن پڑگای (ه).
 بردبار : ص. مر. بوردبار، به رده بار،
 لاشر.
 بردن : م. بردن، بردنوه. به رده ی (ه).
 برن (ش).
 برده : ص. به رده، به نه، زیر خری،
 خولام، کوئه، کوبله.
 برزگر : ص. فا. قهلا، جفت یار،
 به رزگر، که شاهورز، وه رزیر،
 جوونیار، هیب یار، کشتکار، کیل
 کار، کشتیار.
 برزن : ا. کووچی، گهره ک، کوئلان،
 لاکوئلان، مه حله. تاخ (س).
 برش : امص. زور، برست، جوربزه.
 برشته : امص. برریاگ، برزاو، برسته،
 برزیا، سوور. قهلیایی (ش).
 برعکس : ق. مر. به رعه کس، چه پوانه،
 دور، پیچه پوانه.
 برف : ا. به فر، به فره لوکه

برق : ا. به رق، کاره با.
 برقرار کردن : م. برینه وه، یادار
 کردن، بهر قرار کردن. برینه وه (ه).
 برکت : ح. مص. یت، فیر، به ره کت.
 بتر (ش).
 برکنار : امف. قت، کلا، برکه نار.
 برکنار کردن : م. قت کردن، بهرکه نار
 کردن.
 برکه : ا. گوّم، گوّل، گوّلاو، برکه.
 برگ : ا. بهرگ، گهلا، بهلجه م، پهلگ،
 ده مار^۱، وه رفق، پیره^۲، سنورچه^۲،
 لایره^۲.
 برگ بید : امر. گهلابی. گهلا ویکوّل
 (ه). گهلا بهی (ش).
 برگردانیدن : م. گه پاننه وه، هه له و
 گه پانن، دیواند یو کردن، گه پاننه وه،
 گپراننده وه، گپراننده وه، ده مه و نوخون

۱- برگ توتون.

۲- در : « یک برگ کاغذ ».

کردن. ور گیلنایه وه (ه). زفرانه فه، برنج : ۱. برنج، که له ۲

قه گه پراندن، قه ز قراندن (ش).

برگ ریخته : ص مر، امر. بابهل.

برگ ریزان : ۱. گه لا ریزان، خه زان،

گه لا خه زان. خه زان قر (ش).

برگزیدن : م. هه ل چینه، هه لیزاردن.

ور چینه ی، هور چینه ی (ه). بژنین،

ناق گر کردن (ش).

برگزیده : ص مف. هه ل بژیاگ،

بژنیاگ، دیاری کریاگ، ته ل،

سه رته ل، هه ل چنیاگ. ور چنیا، هور

چنیا (ه). ناق گرتی، هه ل بژارتی،

حلب (ش).

برگشت : امص. نه واکل، بهر گه شت.

برگشتن : م. گه پرانه وه، هه له و گه پران،

چوونه وه. هور گیلایه وه، نه وه نامای

(ه). قرینه فه، قه گه رین،

قه زقرین (ش).

برگ گل : امر. بورگ.

برگشته : ص. ناواژ، هه له و گه پریاگ،

ناوه ژوو.

برگ و ساقه خشک برنج : به لم.

برگه : ۱. شلانه کوت، هه شتالوو کوت،

به سووله، له تکه ۱. که لشتوک (ش).

برلیان : ۱. برلیان.

برموم : ۱. بهرموم، بهره ژه، پنده رو.

سنیر (ش).

برنج : ۳. ۱. برنجه.

برنجن : ۱. پامووره، خرخال.

برنده : افا. بهره نه، سه رکه وتوو.

برنده : افا. بوهره نه، پریار، تیر، تووژ.

برو در هاندن : م. روو دهر وایسی گیر

کردن. روویره مه نه ی (ه).

بروز دادن : م. ناشکرا کردن، بروزز

دان، در کانس، در کاندن، در کنای

(ه). دهر خستن.

بره : ۱. بهرخ، کاور، پووش ،

ره نه وی ، وه ره (ه)، کافر (ش).

برهان : ۱. بازه، به لگه.

بره بریان : ص مر. بریانی، بریان.

بره تودلی : امر. ناو له مه. ناو

له مان (ه).

- بره چران : امر . بهرغه له وان ، بهر خه وان .
 وهره له وهر پین (ه) .
 بره کوچك : بهر خوټه ، بهر خك .
 برهم زدن : م . بهیه كادان ، دانه په كا .
 ټك دای (ه) . ټك هه لدان (ش) .
 برهنګي : ح مصد . رووته لئ ، رووتی ،
 قووته لئ ، قووتی ، رووتایی .
 برهنه : ص . رووت ، رووته لئ ، قووته ،
 قووته لئ ، قووت ، په تی ، رهش و رووت .
 نازی ، رویت ، رويس (ش) .
 برهنه شدن : م . رووته و بوون .
 بری الذمه : نه ستوپاك .
 بریان : ص فا ، ا . بریان ، بریانی ، برژیا .
 بریدن^۱ : م . پرووکیان ، بریان .
 پرووکیای ، بریهی (ه) . شه قی بین ،
 قهرملین (ش) .
 بریدن : م . قرتان ، برین ، قرتانندن ،
 قرتانن ، قرت کردن ، پچرانن ،
 پچرانندن ، برینه وه ، قرب کردن^۲ ،
 پچران^۳ ، پچرانندن^۳ ، دابرین^۴ ، له له
 کردن ، دادپین . بریهی ، له له
 كهردهی (ه) . بران ، پسان ، پساندن ،
 چرتین (ش) .
 بریدن شیر : پرووسقیان . بزركان ،
- پرووسقیای (ه) . ټك كه قتن (ش) .
 بریده : امف . بریاګ ، بریا ، پرووسقیاو^۵
 بچراو ، پچریاګ ، بزركاو^۵ ، قرتكه ،
 پرووکیاګ^۶ . بریی (ش) .
 بز : ا . بزئ ، گدی ، گده ، سیاون .
 چنور ، خرت ، تیر ، چنیر ،
 چووار خرت ، سابرین ،
 دووشتور ، گور ، نیری ،
 بیجی ، پووش ، سووسه لی ،
 ساورین ، سه قار ، شه عن ، كه ور .
 بزه ، تشنیره (ه) . بز سه ییس ،
 قووشووزایی (ش) .
 بزاز : ص . پارچه فروش . كوټال فروش .
 پارچه ورهش (ش) .
 بزاك : نك . آب دهان .
 بزدل : نك . ترسو .
 بزرك : ا . به زركه ، خنر . شدن ،
 شدانك (ش) .
 بزرګ : ص . گه وره ، مه زن ، زه خم ، زپ ،
 خوټه ، كه له ، زل ، كه لټین ، كه لان ،
 گرس ، گپ ، گراګر ، زه لام^۷ ، خپ^۸ .
 بزرګ شدن : م . گه وره بوون ، بالا
 کردن ، زل بوون ، بارهاتن ، پی گه بین .
 زل بیهی ، گه وره بیهی ، زه لام بیهی (ه) .

۵ - شیر بریده .

۶ - واما ندۀ از خستګی .

۷ - انسان بزرګ اندام ، كس ، شخص .

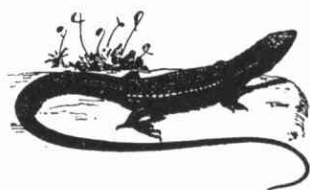
۸ - بزرګی چیزی مانند كلاه به سر یا
كفش به پا .

۱ - واما ندن اسب یا انسان از خستګی .

۲ - گرد بر کردن .

۳ - بریدن نخ و طناب و غیره .

۴ - بریدن گوشت دست و پا و بدن
وسيله فشار نخ .

بز مچه

بز نر پیشرو گله : حچه، ته گه، ته که،
ته جه نه ر.

بز : ا. ته رزه، زوقم، سوو خار، سیخ،
به رفخورک، ته ورگ، قرنه لماسه،
قورو. نالشت، نالیشک، نالشته (ه).
خومیز، خووز، خیسا، خویسه،
سووخ، خوسر (ش).

بَس : ص. ا. بس، به ست. وه سی (ه).
بست : ا. بس، بهن، گری، به ست.
بستان : ا. بوسان : بیسان، بوستان،
پاریز. ده حل (ش).

بستانکار : ص فا. بیسانه وان، بوستانوان،
پاریزکار، پاریزچی.

بستر : ا. جیگه، رهخت و خاو،
به ستر، جی نوئن، بنر خ، لیف و
دوشک. لیف و یاگه (ه)، نفیک (ش).
بستری : ص نسب. به ستری، که فتگ،
ناخو هس، بنر خ، نوئنگیر، که فتوو.
نهوش (ه). نه ساخ (ش).

بستن : م. به ستن، به سته وه، ژهن، پوه
دان، دانه وه، جفت کردن، دابستن^۱،
دادان^۲، دانه یه^۳، فوو جانن^۴.
به سته ی، داخستن، گهر ساندن.
فوو جانای، ژهنای، دای پوه (ه).

مزن بین، به خودا هاتن (ش).
بزرگ کردن : م. گه وره کردن، مزن
کردن، به خو کردن، به ناو هاوردن،
به ره هم هیتان.

بزرگوار : ص مر. بوزور گه وار.
بزرگاله : امر. کار، گیسک، بزله،
کارگ، گدی، تخیتر، کاریله،
کارزیله، کازیله، قینی. گه هریک،
کارک (ش).

بَزک : ا. نارایشت، به زک، دهق،
خه ملین، خه مل.

بزلک کردن : م. ناراسته کردن، نارایت
کردن، زهریف کردن، خه ملاندن، له
دهق دان، رازانه وه.

بزگوهی : امر. بزنه کیفله، بزنه کیوی،
بزنه نه چیره، کوره که ل، که له
کیوی، که له کیفی. شقن (ش).

بز مچه : ا. دیله مار، سه مار، بوز مچه،
بزنه دوشه، قوربانه، زرده،
یله که ره، تر تیره (ه).

بزن بهادر : ص مر. بلمر بزهن،
تووشمال، بزهن، دیواندر.

گری دان، پشه دان، فولف لی دان،
گاله دان، گهرتن، دایختن (ش).
بستن نطفه : م. گرسیان، گرسان،
به بستن. گرسیای (ه). رسکان،
گورران، گیرسان (ش).
بستنی : امر. به ستنی، مه ستنی.
بستو : ا. به سوو، گوزه، جهی.
بسته : ا. دهسه، باقه، چه پک.
به بسته : امف. به سیاگ، به ستراو، به سه،
به سیاوه، دریاگه وه، به ست، ژه نیاگ،
جفت، قووجیاگ، قووجاو.
پیقه دای (ش).

بسته بزرگ توتون : تاخه، ته خه.
بسته شدن : م. به سیان. به سهی (ه).
بسته کوچک : ص. ا. پیازگ، گرتک.
کتره (ش).
بسر آمدن : م. ته و او بوون، ناخرهاتن،
دوایی هاتن. دمای نامای، ته ما میای
(ه). دووایی هاتن (ش).
بسر آوردن : م. سر کردن، تواد کردن.
ته مام که ردهی، سر به ردهی (ه).
خلاص کرن (ش).
بسیار : ص. زیبا، فره، خه لی، فراوان،
زور، بی شو، موّلق، مشه مهر،
بی سامان. زیاد، فیش (ه). زیده،
گهله، گهلهک، بی پیقان (ش).

بشکن : ا. پل، بسته، تیل.
بشکن زدن : م. پل ته قانن، بسته لیدان.
پلی ته قای (ه). تیل لیدان (ش).
بشکه : ا. به رمیل، بو شکه.
بصیرت : نک. بینایی.
بطری : ا. بتری، تیل.
بعبع : اصند. باله، باره، معه، قاله، بار،
کووریت، باقه باق، کاله کال.
بعبع کردن : م. بارانن، باقانن.
کاله کال کردن (ش).
بعد : ق. دووا، نه مجا، دما (ه). پاشی،
پاش (ش).
بعد : ا. دووری.
بعد از آن : لهو دووا. دماو نانیه (ه).

بشکه

۱. بستن برای پروار شدن.
۲. بستن درهایی که از بالا به پایین می آیند.
۳. بستن کتاب.
۴. بستن دهان و چشم و مانند آن.

پاشه‌نگی (ش).	کۆست
بعد از این : له‌مه‌و دووا، دما ئینه‌یه	بلاغت : امص. ده‌مه‌وه‌ری، زووان داری
(ه). پاش‌تۆکه، پاشی نهه (ش).	زمان ره‌وانی.
بعضی : ا. برّی، به‌غزی.	بلاغ‌اوتسی : امر. کووزله.
بعلاوه : سه‌ره‌پا.	به‌رگه‌می (ه).
بغ بغو : گومه، گمه، به‌قه‌قوو، مک‌مک.	بلاگردان : اقا. به‌لا گگردان.
بغرنج : ص. ا. ده‌ره‌م، شله‌ژاو.	بلیشو : ا. ئازاوله، ئازاوه، بلیشو.
بغض : ا. مان، بوغز، قین، پیش.	بلبل : ا. بلبل، شالۆر، شالۆل، بولۆل.
قینی (ه).	بلبل‌زبانی کردن : بللی کردن.
بغل : ا. به‌خه‌ل، به‌غهل، هه‌نگل، پال،	بلد : ص. به‌له‌د، شاره‌زا، ناشنا.
بن‌دهس، بن‌کەش، باوش، بناخل،	بلدرچین : نک. بدیده.
باغهل، ته‌موو، کلّیشه. واوه‌شی (ه).	بلعیدن : م. قسووت دان، قسوورت دان.
سینگ، پاخ (ش).	قووت‌دای (ه). قوردا کردن (ش).
بغل بر : لاکن.	بلغم : ا. به‌لغم، نه‌خلات، خلّت. خلم
بغلی : ص‌نسب. به‌خه‌لی، به‌غه‌لی.	(ه)، خرین، بلغم (ش).
بقاء : امص. بایق، به‌قا، (هه‌ر) مانه‌وه.	بلغور : ا. برۆش، برۆش، به‌تله،
بقال : ص. ا. به‌قال.	دانوو، کاله برۆش. هولۆشه (ه).
بقچه : ا. جلدان، توشه‌به‌ر، بوخچه،	سه‌فار، سوار، ساوه‌ر، قلۆشه (ش).
چاره‌که، بوخچک، گرتک،	بلکه : ح‌ربط. به‌لکه، به‌شکا‌یه‌ک،
پیازگ.	به‌شکایه‌کوو، به‌شکوو، به‌شکه،
بقیه : ا. باقی، مه‌نه. دوو‌مایک‌ما (ش).	به‌لکه‌م، به‌شکه‌م، به‌شکا.
بکارت : امص. بن، به‌کاره‌ت،	بلم : ا. ده‌سه‌که‌شتی، گه‌می، به‌لهم.
که‌نیشکی، نیشان. په‌رده. کناچه‌یی،	بلند : بولن، بلن، به‌رز، دریژ، قووچ،
کجینی (ه).	شۆر. بلند (ش).
بکر : ص. کیشک، کناچی، کچ.	بلند پروازی : ح‌مص. به‌رزه‌په‌ری،
بکش بکش : برّس برّس، بکیش بکیش،	به‌رزه‌په‌ری.
سمر سمر.	بلند شدن : نک. بر‌خاستن.
بگونگو : مقومو.	بلند کردن : م. هه‌ل برین، بلن
بلاء : ا. نه‌وه‌ره، ته‌مه‌ره، به‌لا، سه‌مه‌ره،	کردنه‌وه، به‌رزه‌و کردن. به‌رزه‌و
وه‌ی، ناسیو، نافه‌ت، بوبلات، کۆس،	که‌رده‌ی (ه). بلند کرن (ش).

بلور

بلند کردن صدا : دهنگ‌دهردان،

دهنگ‌دردان، دهنگ‌بهردان.

بلندگو : امر. به‌رزوه‌یتر.

بلندی : نک. ارتفاع.

بلوا : ا. ناژاوله، به‌لوا.

بلور : ا. بلور، تهورک.

بلوط : ا. به‌روو. به‌لوو (ه).

بلوغ : امص. بلوغ، ته‌کلیف.

بله : نک. ابله.

بلهوس : ص. به‌هوهز، هوکی،

هوه‌سووی (ش).

بلی : نک. آری.

بلیط : ا. بلیت، به‌سووله.

بلیغ : ص. ده‌مه‌وهز، زووان باز.

بم : ص. ا. گری، به‌م.

بن : ا. بن، بیخ، بنج، ته، بناغه، منج،

ته‌مه‌له، بنک، بنچینه، بنیا، ریشه، پی،

پایه، ره‌ته‌وه، نه‌ساس، بنیشه، به‌په‌ت.

خیم، سفن (ش).

بناء : ا. به‌نا، ساختمان هه‌لخراو.

بناکردن : م. کرده‌ته‌وه. بینا کرده‌ی

(ه). چی کرن (ش).

بنات‌النّس : امر. هه‌وته‌وانان، حه‌ت

براله.

بناگوش : امر. بنا گویچکه. بناگوش

(ه). به‌گوه (ش).

بنام : ص. ناودار، نامی، به‌ناو،

مه‌شه‌وور، ناسیاک، شناسیار، ناسیا،

مه‌نشور، شناسیاگ، مه‌عرووف.

نه‌ژناسیا (ه). ناڤ دهنگ (ش).

بن بست : ص. مر. بن بهس، ده‌ربونه.

بنچاق : ا. بنچاخ، قه‌واله.

بند ۱ : ا. بهن، بنگه، جمگه.

گریجک (ش).

بند ۲ : ا. بهن، بهس، گیر، به‌ربه‌س،

گرفت. وهس، وه‌ربه‌س (ه).

به‌ند (ش).

بند آمدن : م. بهن هاتن، به‌سیان،

هاته‌برین، بهس هاتن.

بند آمدن باران : ویسانه‌وه. قه‌دان (ش).

بند آوردن : م. بهن هاوردن، به‌ستن،

گری‌دان، به‌ند کرن (ش).

بند انداختن : م. روومعت گرتن. روو

گرتی (ه). عنی یا کرن (ش).

بندانداز : افا. روومعت گر. عنی یا

که‌ر (ش).

بندباز : افا. بهن باز، ته‌نا باز.

بند جوراب : امر. بهن گوروا، به‌ندکی

گورو (ش).

بن دندان : امر. هاروو.

بندر : ا. به‌نهر.

بند رکاب : امر. رکیف، دووال،

زه‌خمک، لوقمه.

بنده : نک. برده.

- بند شلوار : امر. هۆجونه، بهنده خوین،
به نه خون، گونجه نه. دووخین (ش).
بند کردن : م. هۆنین، پیقه کرن (ش).
بند کفشی : امر. بهن کهوش. بهن پیلاو،
بهن و پالایه (ه).
بند کشتی : ح مصد. بهن که شی.
بنزین : ا. به نرین.
بنشن : ا. تفاق، دهخل و دان، بنشن.
زمهیر، زمهیر (ش).
بنفش : ا. به نهوش. وه نهوش (ه).
بنفشه : ا. به نهوشه. وه نهوشه (ه).
بنکدار : افا. بنه کدار، جهرجی.
بنگ : ا. بهنگ.
بنگاه : ا. بنگه.
بنه : ا. بنه.
بنی آدم : نک. انسان.
بنیاد : نک. اساس.
بنیه : ا. بنیه.
بو : ا. بو، بوئن. بوّه (ه). بهن، بئین،
بوئن (ش).
بواسیر : ا. بهوه سیر. مایه سیری (ه).
بوالهوس : نک. بولهوس.
بوته : ا. بوته، بن، بنجه، بنچک، کولکه،
برک (ش).
بوجاری : ح مصد. بهوه جاری،
پاژینه گیری.
بوجاری کردن : م. بهوه جاری کردن،
بژارتش، بژاردن، ته تهله کردن، بادان،
ته بهق کردن. هۆر ته کسای (ه). قهوه
ژارتن (ش).
بو دادن : م. بو دان، بوئن دان، بو دانه وه،
بو بهردانه وه. بئین دان (ش).
بو دادن غلات : بو دان، بوئن دان، بر
ژائن. براشتن، قهلاتدن (ش).
بو داده : امف. برژاو، بریشته، برژیا،
برژیاگ.
بودار : افا. بو دار، بوئن دار، بو سار.
بوئن دار، بئین دار (ش).
بودن : م. بوون. بیهی (ه). بین، هم بین
(ش).
بودود : امر. بو دووکه له، دووکه له
زه رکئی.
بور : ص نسب. بغوری، بوولینه، بور،
بور هغه. گهفر (ش).
بور : بور، کال، تعریق.
بوران : بوران، کریوه، شلیوه،
باکروقه (ش).
بورانی : امر. بو رانی. بوره فانیه (ه).
بوریا : ا. حسیر.
بوزده : ص. بواژو، بوّه زه. بوژه (ه).
بوگه، بهن که تی (ش).
بوزینه : ا. معیموون، عه نهر،
سه گار.
بوستان : نک. بستان.
بوسه : ا. ماج، رامووس، راموز.
بوسیدن : م. ماج کردن، رامووسان،
رامووسین.
بوف : نک. بایقوش.
بوق : ا. بوق، بویری، بویره.
بوقلمون : ا. به قله مووت، بوقلموون،

- بوځله، چرچ، عمله عیش،
 عمله شیش (ش).
 بو کردن : م. بو کردن، بوځ کردن.
 گهښ.
 بوکوز : امر. بوکوز، بوسووتیاگ،
 بوچه قور.
 بوگندو : ص. مر. بوگنکه. سفتو،
 کیفکی (ش).
 بوم : نک. بايقوش.
 بومی : ص. نسب. بوومی، مه‌لی.
 بومادران : امر. بو ماران. دایکه
 ماران (ش).
 بوی بدن و پا : بوکلیشه. بوکلیش (ه).
 بوی چربی سوخته : بوچه که وړ، بوچه
 قور، بوکوز، بوچو و وک، بوچه که وړ.
 پیسو (ش).
 بوی پشم سوخته : بو پرووز، بو سو.
 بو سوټ، ینه کوزریک (ش).
 بوی نا : بوچال، بو درن، بو نماوی،
 بوچه و وگ، بوچه و وگ، بوچه و و.
 به : ا. بهی، بهی، بی.
 به : ص. به. به. به. به.
 به به : ص. به. به. به. به. به.
 بهاء : ا. بابی، باتی، نرزش، قیمت،
 به‌ها، نرخ.
 بهار : به‌هار، وه‌هار.
 بهار بند : امر. به‌هار بهن. وه‌هار
 بهن (ه).
 بهار خواب : بانجیله، بانیز، بانیزه.
 بهاره : ص. نسب. به‌هارة، به‌هاری.
- وه‌هار (ه).
 بهانه : ا. بوته، بیانوو، به‌هانه، بیانک،
 به‌رج، به‌ریه‌رج، بوونه، بایس، په‌لپ،
 پروو، سوړه، لام، گه‌زه‌ک، ده‌ساوټر،
 ده‌ساوټر.
 بهانه کردن : م. به‌هانه کردن، بیانک
 هاوردن.
 بهانه گرفتن : م. به‌هانه گرتن، بیانک
 گرتن، په‌لپ گرتن. هه‌جهت
 گرتن (ش).
 بهانه گیر : اقا. به‌هانه گیر، شپړ فروش.
 بهبود یافتن : م. خاسه و بوون، ساقه و
 بوون، چابوون. وه‌شه و بهی (ه).
 باش بین، چی ینه‌قه، فترسین (ش).
 بهت : امص. بوته، به‌حت، گیتی،
 گچی.
 بهتان : ا. بوختیان، بوختیان، بوختان.
 فر (ش).
 بهتر : ص. تفص. خاس‌تر، باش‌تر،
 چاک‌تر، چتر.
 به‌دانه : امر. به‌پانه.
 بهر : ا. بهش، موچه، باره، پیشک،
 به‌هر. پار (ش).
 بهره : ا. باره، به‌هره، موچه، بهش،
 قازانج، سوو، خیر، نه‌فع،
 مه‌نفعه‌ت، فایه، که‌لک. پار. بوهر،
 به‌هر پار، ماف (ش).
 بهره‌ور : ص. مر. به‌هره‌ور، بهش‌هر،
 قازانج‌هر، به‌هره‌دار، موچه‌هر،
 باره‌هر، به‌هره‌من.

- بهشت : ۱. به هشت. بهشت،
 بهشت (ش). *
- بهمن : فلان، فیسار، به همان.
 بهم رسیدن : م. به ینک گه ین. یاوای
 به یو (ه). گه هیشتنه یه ک (ش).
 بهم زدن : م. به یه کا دان، شیوان،
 ههل رووشانتوه، شیوانن، شیواندن.
 شوینای، تیک دای (ه). تیک دان،
 نایه ک دان، گه مراندن (ش).
 بهمن : ۱. هه رس. هه ره سه (ه).
 رهنی (ش).
 بهمن ماه : ری به ندان.
 بی : علامت نفی. بی.
- بی آبرو : ص مر. بی ناوړو، ترو،
 رسووا، په نه نامه، دامالیاگ،
 دیواندر. به قلیوک (ش).
 بی آرام : ص مر. گلاروا، بی نارام، بی
 تاو.
 بی آزار : ص مر. بی وهی، بی نازار.
 بیابان : امر. بیابان، چول و هول، چول،
 چوله مه، بیابان، سه حرا، دهشت،
 چولگه.
 بی ابر : ص مر. سا، سایه، ساف.
 سای (ش).
 بیات : ص. په زیره، به یاته، شو مه نه،
 شه سار. شعی (ش).
 بی ادب : ص مر. بی نه دهب، بی عه دهب.
 بیبار : امر. بیبار، بیهر، ناله ته فوره نگی.
 بی باک : جه سوور، در، بی باک، به زات،
 بی په روا، دیواندر، چاونه ترس.
- بیاوړو : گیره و کیشه، دهر و دهشت.
 فیره و هه ره (ش).
 بی پایه و اساس : تیره که لکی.
 بی پایان : ص مر. بی دوایی. بی دمای
 (ه). بی دمایک (ش).
 بی پروا : نک. بی باک.
 بی تاب : ص مر. بی تاو، بی نارام،
 بی وه قره.
 بیتوته : ۱. ستار.
 بیجا : ق مر. بی جیگه، بی جا. بی یاگه
 (ه). بی جی (ش).
 بی جهت : ق مر. بی جه هت. بی
 چنه (ش).
 بیچاره : ص مر. بیچاره، بار که فنگ،
 هه ژار، داموا، نه رامنه، بی ده سلات،
 کولول، کورول، فه قیر. برهش،
 قسیان، زیقار (ش).
 بی چشم و رو : ص مر. بی چاو و پرو.
 بی چون و چرا : بی نه ری و نه ری، بی
 چوون و چرا.
 بیحال : ص مر. بی حال، بی په معق.
 بی حس : ص مر. بی حس، بی هیز،
 سپ، سس، بی هت.
 بیحیا : ص مر. بی حیا، دامالیاگ،
 سه لیته، روو هه لماروا، کاوتی،
 داشوړیاگ، زار دپاو، بی ناوړو،
 بی نابرو، دهر اشو، توو شمال،
 چه هره، روو دامالیاگ، بی شهرم، چه
 تاوه پرو، دیواندر، فه لیته، فاشقونجی،
 قه شمر^۱. به قلیسوک، تلوخ، ده لیقانی

- (ش). به خه بهر، بیدار، زه غل. هاگّا،
بیخ : نک. بن. های (ه).
- بی خاصیت : ص مر. بیّ خاصیت،
بیّ خو. بیدار شدن : م. خه وهرو بوون، وریا
بوونه وه، به یاره و بوون، زیته و بوون.
بی خانمان : ته ره، توونا، دهر به دهر،
ناواره، عواره، ته فره و توونا،
باشیلار، بیّ خان و مان، بله نگاز،
سوخت، سهیلان، لانهواز. عهدال،
قیله مه (ش).
- بیختن : م. ته قانن، بیژنگ کردن، نیلک
کردن. وینه ی (ه).
- بیخ جارو : امر. کوته ره گزگ. قوته
گری (ه). قورومکه گیزک (ش).
- بیخ گوشى : بچه، چه، سرپه، فچه.
چفه (ه).
- بیخ گوشى حرف زدن : م. بچه بچ
کردن، چپانن، چپاندن، سرکاندن.
سکاندن، پپاندن (ش).
- بیخود : ص مر. بیّ خو، هاکو، بیّ خود.
بی خیال : ص مر. بیّ خه یال، بیّ فکر.
- بیخود شدن : م. بیاوان بوون، له سر خو
چوون، سه رحال چوون، خو قه
چوون (ش).
- بید : ا. بی، ته ره بی. بزوو، ویکول (ه).
بهی (ش).
- بیداد : ص مر. بیّ داد، جهور، زلم،
سه م، زور، زینات.
- بیدار : ص. به یار، وریا، ناگّا، خه وهر،
به خه بهر، بیدار، زه غل. هاگّا،
های (ه).
- بیدار شدن : م. خه وهرو بوون، وریا
بوونه وه، به یاره و بوون، زیته و بوون.
خه بهر وه بیی، های بیه نه وه (ه). به
خودا هاتن، هایلّی بوون (ش).
- بیدار شده از بیهوشی : به خو هاتن،
وشیاره و بوون. نامانه و پیوره (ه).
هوشیارینه قه (ش).
- بیداری : ح مصص. به یاری، وریایی،
هوشیاری.
- بیدرننگ : ق مر. نازا، زوو، بیّ دره ننگ.
بی دست و پا : ص مر. بیّ دمس و پیّ،
ولح، نه گومه، سایلوح.
- بید مجنون : امر. شور بهی، شینده بی.
ماشه بهی (ش).
- بیدمشك : امر. بیرمشك، شه ننگه
بهی (ش).
- بیدل : ص مر. بیّ دل، ترسه نوک، بیّ زات.
بی دندان : ص مر، امر. که پوو، بیّ ددان.
- بی دین : ص مر. بیّ دین، کافر، بیّ را،
هه له، بیّ ری، گو مرّا.
- بیراهه، بیراهه : ص مر. بیّ را، بیّ ری،
بیّ راهه، چولّ بر، زه لامه ری، لاری،
باریکه ری. ثاقری (ش).
- بیرق : ا. به یاخ، نالا، دروشم، عه لم.
به یداخ (ه). به ندیر، نونچک،
کرینچک (ش).

بیسواد : ص مر. بی سوا، نه خوونه، نومی، نه خاندوان (ش).	بی رگ : ص مر. بی ره گ.
بیشتر : زورتر، فره تر، زیاتر، زوره، پتر. زیده تر (ش).	بیرمق : ص مر. بی رهمق. که هال (ه).
بی شاخ (بز یا گوسفند) : ص مر. بی شاخ، کول. کوچ (ش).	بیروح : ص مر. بی روح، بی رح (ش).
بی شرف : ص مر. بی شهره ف.	بیرون : ا. دهر، دهره و، خارج، دهری. بهر (ه). دهرقه (ش).
بی شرم : نک. بی حیا.	بیرون آمدن : م. دهرهاتن، دهریوقین.
بی شمار : ص مر. بی ژمار، بی شمار، بی شو، بی نه ژمار، بی مار. پی پتان (ش)	بهرنامای (ه). دهرقه هاتن (ش).
بیشه : ا. ریل، دارسان، گورانگه، گه بهل، بیشه، چنارسان، جر، چره . ویشه (ه). میشه، ده حل (ش).	بیرون آوردن : م. دهره آوردن، دهرانین، دهره هتان. بهرناردهی. دهرقه نینان (ش).
بی صدا : ص مر. بی دهنگ، بی جرکه، یه واش، یا جرکی، خپ.	بیرون انداختن : م. دافرتانن، دهر به رانن، دهر په راندن، دهر خستن، فرتانن، دهر چرانن. به روهی (ه). فیراندن (ش).
بیضه : هیلکه گون، خایه، گون. که ته گون (ه). هیله گون (ش).	بیرون جهیدن : م. دهر په رین، دهر پوقین. برای جه بهر (ه). هه قه یتنه دهر (ش).
بیضی : ص نسب. هیکي.	بیرون رفتن : م. چوونه دهر، دهره و چون. جهر لووای (ه).
بی طرف : ص مر. بی لاین، بی لاین.	بیرون ریختن : م. دهر دان.
بیعار : ص مر. بی عار.	بیرون کشیدن : م. دهر کیشان، نینانه دهر، هاوردنه دهر. بهر کیشای (ه). دهرقه کیشان (ش).
بیعانه : ا. به عانه، بیشه کی، به، به عی، به عیانه، پیش بایی.	بیرونی : ا. بیرونی.
بی عیب : ص مر. ساق، ساخ، سالم، بی عیب.	بیزار : ص مر. بیتزار، ته وه سیاگ، سیار، ویزار، وه رز.
بی فایده : ص مر. بی فایه، بلع، بی قریشک، گوتال. حاش (ش).	بیست : بیس. ویس (ه). بیست (ش).
بی قرار : ص مر. بی تاو، بی قهرار، بی نارام، بی وه قهره.	بی سر و پا : ص مر. بی سر و پا.
بیگار : ص مر. بی کار، به نال،	بی سر و زبان : ص مر. بی دهم و پل، بی سر و زووان، دفری (ش).

بیل

دس به نال، بی شول (ش).

بیکاره : ص مر. بی کاره، ریپال،
بووده له، پاتال، زرتی، تلار،
توه زهل، ریول، لوژ.
بیکاری : ح مصد. به نالی، دس به نالی،
بیکاری.

بیکس : ص مر. بی کس، بی دهر،
بی کس و بی دهر.

بی کس شدن : م. لازه بوون،

بیگ : ص. به گ، سان.

بیگار : ا. بیگار، سور.

بیگاری : ح مصد. بیگاری، زور بگیری،
زور گیری. زهود (ش).

بیگانه : ص مر. امر. نه شناس، بیگانه،
نه نیاس، خارجی، نه ژناس، نه جنه بی،
غهریبه، غهواره سور. به رانی (ه).

بیانی (ش).

بیگانگی : ح مصد. بیگانه تی، بیانه تی.

بیگاه : ق مر. بی وهخت، ناوهخت،
ناکات.

بیگدار : امر. بی بگار، بی ههوا،
بی بهور (ش).

بی گمان : امر. بی گومان، بی سو،
بی شک.

بی گناه : ص مر. بی تاوان، بی گوناح.

بیل : ا. بیل، مه ره، بی مه ره.
بیلجه : امصد. لایوته، بیلجه، گیا کهن.

بیلداری : ح مصد. یابیل، بیلداری.

بیلداری کردن : م. یابیل کردن،
بیلداری کردن.

بیم : ا. مترسی، ترس، سام، بیم،
پهروا، باک، نه نیش، حیوت، خوف،
کو، گومان، هراس، کیمخوا، پهک،
عزرت. ساف، سوهون (ش).

بیمار : ص. بیمار، ناخوش، ناساق،
نه خوش، شخساو، ناساز، دهرده دار،
شخسیو، به ستره، نازار دار،
مهریز، بیمریس. نهوش (ه). نه ساخ
(ش).

بیمارستان : امر. نه خوه شخانه،
بیمارسان، مهریزخانه، بیمارستان،
خه خه خانه، خه سته خانه.

بیماری : ح مصد. نه خوه شی، نازار،
بیماری، مهریز.

بیمایه : ص مر. بی مایه، بله گاز، بله
نگاز. بی مافه (ش).

بی مزه : ص مر. بی تام، بی مک، بی مزه.
بیمناک : ص مر. مترسی دار، ترسه
نوک، بیمناک.

بی منطق : ص مر. بیثاق.

بیمه : ا. مسووگری.

بیمه گهر : افا. مسوو گهر.

بین : ا. ناو، ناوړاس، نیوان، بهین. دلی
 راسی (ه). ناځه، نیځا که (ش).
 بینا : ص. به سوما، بینا.
 بین المللی : امر. نیو نه وان.
 بینایی : ح مصد. سوما، هانا، دیت، دید،
 بینایی. وینایی (ه). به تار،
 بیناهی (ش).
 بی نتیجه : ص مر. بی فریشک،
 بی دست هات.
 بی نشان : ص مر. بی نشان، بی شون،
 گوم، بی سر و شون.
 بی نمازی : ح مصد. بی نویزی.
 بینمایی (ه).
 بیننده : افا. بینر.
 بینوا : ص مر. زار، هه زار، بی نه و،
 نه رانه، نه، ره جال، فقیر. ره بن (ش).
 بینوایی : ح مصد. ناشی، بی نه وایی،
 هه زاری، نازی، ره جالی، نه داری،
 په رتسانی.
 بینه : ا. بینه، سر حمام.
 بیینی : ا. لووت، برناخ. دفن، فهنگ،
 یقه، پوز، پوس، که پو (ش).

بی نیاز : ص مر. بی نیاز.
 بیینی گرفتن : م. لووت سړین. چلم
 سړیه ی (ه). دفن گرفتن (ش).
 بی وفا : ص مر. بی وفا. بی نه مگ (ش).
 بیوه : ص مر. امر. بیوه، بیوه زن. بیوه
 (ه). یقه (ش).
 بی همتا : ص مر. بی تا، بی هاوتا.
 بی همتا (ه). بی هه فال (ش).
 بی هنر : ص مر. بی هونر.
 بیهوده : ص مر. بیوده، بی خو، گهف،
 به تال، پوج، بی فایده، خوړایی،
 بی فریشک، تهرن، جته بی، فیرو،
 گراف، تهره ماش، گیتال.
 بیهوش : ص مر. بی هوش، بی خو،
 بیاوان، بی خود، خهوش.
 بیهوش شدن : م. له سر خو چوون،
 بیاوان بوون، بی خو بوون، بی هوش
 بوون، زه حف کردن، خهوش بوون،
 زه عف کردن. چووی شیعی، بیابان
 کهوته ی (ه). بی هوش بین، سرخو
 چوون، خوځه چوون (ش).

پ : پ.

پا : ا. قاج، پا، قول، لاق، لوق، پی.

پا انداز : امر. پایہ ناز، قور مساخ،
دہ پیوس، جاکہش، قہلّته، کوز کہش،
کوس کہش.

پا اورنجن : امر. پاموور، پاوینہ،
پاوانہ، خرخال، قولداخ.

پا بہ پا : ق مر. پا بہ پا.

پا پیا کردن : م. پا بہ پا کردن.

پا برجاء : ص مر. پا بہ رجاء، پا دار،
راوہ ستاو، چہ سپیو، جیدا،
قہبری (ش).

پا برجین : ق مر. پسکہ پسک. پسو و
پسو (ہ).

پا برهنہ : نک. پایہ تی.

پا بعاہ : ص مر. پاوہ مانگ، نوّمانگ.
سہ حاملہ (ش).

پابند : امر. پابن، پاوہن، قہید.

پابوس : اف. یابووس، یابوس.

پاہ بخت : ص مر. پاوہ بہ بخت.

پاپاسی : ا. یاپاسی.

پاپتی : ص مر. پایہ تی. پاخروا،
پاوروا (ہ). پیّ خاس، پیّ
خاوس (ش).

پاپوش^۱ : امر. کالہ، خامینہ، پاپوش،
کہوش، شوال، یانتولّ، ساتان. پالا،
پاوہرہ، پایہ ری (ہ). کالک،
سولک (ش).

- پاپوش^۱ : امر. پاپوش. ناستهنگ (ش).
پاپی شدن : م. پاپی بوون، لهسه رچوون.
پاپی بیی (ه). شون پوین (ش).
پاتوق : ا. پاتوق، ژوانگه، حه شارگه.
پاتیل : ا. پاتیل، تیانه، قازان.
پاجوش : پاجوش، شینه، بن لهق،
بن چل، خام، شات. لاهج (ه).
پاجلو پا گرفتن : م. پاچه قولی دان.
پانجه قول دای (ه). پی
به ری گرتن (ش).
پاچال : امر. پاچال، پی چال.
پاچراغ : امر. داش، پاچرا.
یردشی (ش).
پاچنیری : ص مر. گوج، کوچ.
پاچه : ا. پاچک، پاچکه، پاچه. پی
پک (ش).
پاچه شلوار : امر. دهر پاچه.
دهر پاچه (ه). دهره لنگ،
ده لنگ (ش).
پاچین : ا. پاچین.
پاداش : نک. اجر.
پادرختی : امر. رزیاگ، بارین، رزیا.
وارتیره (ه). باقرینگ (ش).
پادرهوا : ص مر. پادره هوا.
پادزهر : امر. ژار بر.
- پادشاه : امر. شاه، پاوشا، پادشا، پاشا.
پادو : ص. ا. پادهو، پاکار، گزیر.
به ینک (ش).
پار : ق. پار، پاره که.
پاراب : ص. گهس، پاراو، مزر، پسر.
گیر (ش).
پاوج : ا. پاچ، پارچ.
پارچه : ا. پارچه، قوماش، کالآ، کوتال.
پارچه ابریشمین : سرک. جه تاره (ش).
پارچه کتانی : امر. ته ژگ.
پاردم : امر. قوشقون، رانه کی، پالدوو.
قویشه، پالی، رانک (ش).
پارس : اصت. پارس، وه ره، پاس، حه به،
حه چه، حه به حه پ، حه ج و لوور.
گهقه (ه). عوه عوه، حه و حه (ش).
پارسا : ص. پارسا، پاریزگار.
پارسال : نک. پار.
پارسنگ : امر. پارسهنگ.
پارک بچه : امر. ره په لگا.
پارو : ا. پارو، باله کیره، به ره به ره^۲.
چه په^۳، سه لی. پالی (ه). بیرک (ش).
پارو کردن : م. پارو کردن، مالین.
پالی که رده ی، مالای (ه). بیرک
کرن (ش).
پاره : ا. بر، قه تنه، گونچر، تیکه، پل،

۲ - پاروی ویژه برف پاک کردن.

۳ - پاروی فایق رانی.

۱ - کفش، پای افزار و آنچه پا را

پوشاند مانند شلوار.

۱ - مانع و سدی که در راه پیشرفت

مردم ایجاد کند.

نه نجه، پهل، قرنكه، قنك، لمت، یرنك.
پاره : ص. دریایك، دیاو، دریاء، لمت،
كوت، تيكه، پاره. بچریاگ^۱، بچراو،
بچریا، دیاو، شر، فرقات، تلشیایك،
شیتال. كهر، خافك (ش).
پاره پاره : ص مر. بچری بچری، هه لار،
شر، داوه شیایك، ریبال، كهل و كۆم،
پاره باره، جیراوجی، لمت لمت، لمت و
بمت. كهر كهر، خارخار، خافك (ش).
پاره شدن : م. بچریس، داوه شیان،
دیریان، بچریان.
پاره كردن : م. دیرانن، داوه شانن،
بچریان، تلشیان، بران، كوت كردن،
دا دیران، دادرین، هه لار كردن،
لمت كردن، دیران، دیرین، شر كردن،
دافلشیاندن. دریعی، ربای (ه).
پاره كردن بازور : هه ل تلشیان.
داتلشیان، دادرین، دافلشیاندن.
دادیراندن، هه ل دیراندن. هور
تلشیای (ه). قهرزاندن (ش).
پاره سنگ : امر. خیره سنگ، خیره
كوچك. خیره پهل (ه). خرك، خركهك
خیره بر (ش).
پاس : ا. پاس، جاودیری.
پاس^۱ : پوواز، دهه پوواز، لاپوواز.
پیتجه (ه).
پاسا : ا. مایه، په سا، پاسا.
پاسبان : امر. پاسه وان، نگابان، پاسه بان،

چاویار، نازان، پلیس، نازدان، ناجان.
زیره قان (ش).
پاسپورت : ا. پاساپورت، ته زكهره،
پاشاپورت، گوزه رنامه.
پاسخ : ا. ولام، جووواو، جووواب،
پاسوخ، چور. بهر سف، جوهاب (ش).
پاسدار : افا. ص مر. پاسدار، چاویار،
نگابان، قهره ول، نگه بان.
پاسگاه : امر. بازگه، پاسگاه، پاسگه،
پوس، پوس.
پاسور : ا. پاسور، وه ره ی.
پاش بند : پاش بهن، پاشه وهن.
پاسله (ه). لاجك (ش).
پاشته پا : امر. پاژنه، پاژنو، جيك،
فومیانی، فومیازنه، له بان، پانی (ش).
پاشنه كفش : امر. ناله کی، پاژنه.
پاشنه در : امر. گیتجه نه، گریزه نه،
گیره نه، دریمه، سكپ، قور،
پاژنه (ه).
پاشنه كش : امر. پاژنه كیش. پانی
كیش (ش).
پاشویه : امر. پاشوره. شوراك (ش).
پاشیدن : م. پیرانن. یرگنای (ه).
ریساندن (ش).
پاشیده : امف. برز، بلاو، بزیایك،
باشیایك، توونا. بژگیا (ه).
ریشاندی (ش).
پافشاری كردن : م. پافشاری كردن، رك

- دا بردن، وړك كردن، پادانه گهز،
 فېسار كردن، پادانه جهق. جېدا
 راوه ستان (ش).
- پاك : ص. پاك، ته ميس، خاوتېن، بټوېن،
 پاكيزه، پوخته، ساف، سفت و سو،
 زهنگ، قازاخ.
- پاكار : ص مر، امر. پاكار، گزير،
 پادهو. په ټك (ش).
- پاكټ : ا. پاكټ.
 پاكدامن : ص مر. پاكدامن.
 پاكردن : م. كړدته يا، پي كړدن، له پي
 كړدن.
- پاكشيدن : م. پاكشان. پاكشاي (ه).
 پاژدا جوون (ش).
- پاك كړدن^۱ : پاك كړدن، ته ميس كړدن،
 پاكه و كړدن، لايردن، قال كړدن. پاك
 كهردهي، پاكيزه كهردهي،
 پوخته كهردهي، ټاډه كړدهي (ه).
- پاك كړدن^۲ : مالتين. مالابره (ه).
 جو مال كړدن.
- پاك كړدن^۳ : سړين، داسړين.
 سړپه (ه). فشكين (ش).
- پاك كړدن^۴ : م. پاكز دان، وهجين
 كړدن، بژاردن، بژارتن، هرز گرتن.
 كهشكه كهردهي (ه). ټالاخ كړن (ش).
- پاكڼه : امر. پاكڼه. پالاومش (ه).
- پاك نهاد : ص مر. پاك نها.
 پاكی : ح مصد. پاكی، ته ميسی،
 خاوتی، پاكيزه ي، تارعت، شووار.
- پاكيزه : نك. پاك.
 پاكيزگی : نك. پاكی.
 پاگرفتن : م. پاگرتن، پي گرتن.
 پاگشا : امر. پاگوشا، پاش ټيلانه.
 پاگشا كردن : م. پاگوشا كردن،
 پاگردنه وه. پاتوه كه ردهي (ه).
 پالان : ا. كوږيان، كورتنان، پالان،
 سه كار، قه جهری.
 پالان دوز : افا. كوږيان دوز، كوږيان
 دروو. كوږيان وراز (ه).
 پالتو : ا. پالتاو، ساقو، ساكو، قاپووت.
 پالكي : ا. پالهي.
 پالوده : ا. پالووده.
 پاليز : ا. پاليز، بوسان، بيسان، جاليز،
 بويسان.
 پاليزيان : امر. دهشته وان، سيمان.
 پامال : نك. پامال.
 پامال كردن : م. پاشيل كردن، پامال
 كړدن، پي مال كړدن، له قشيل كړدن،
 پامال كړدن، ژير يا كړدن، نووچانن،
 پاپاساوين. نه وesaوای (ه). زهعي
 كړن (ش).
 پامزد : امر. پالدران، كراها يا، پامز.

۴ - پاك كړدن زمين و مرتع از علف
 هرز.

۱ - پاك كړدن و شستن.
 ۲ - پاك كړدن قات و جوی.
 ۳ - پاك كړدن بينی.

- پانزده : عدد. پانگزه، پانزده.
پانصد : عدد. پانسه، پینسه.
پاورچین : قمر. پاچرکی، پسوپسوو،
قوله پسکی.
پای افزار : آمر. کهوش، پایوش،
قوندهره، کاله. پالا، پاوهری،
پابهری، پتلاو، خامینه (ه). سولک،
کالك، شاکول (ش).
پایابای : ا. سربه سهر.
پایان : ا. پایان، سهره نجام، ناخر،
ناکام، بهر، ختم، دووایی، تهو،
تهمام، دماچار، نه نجام. دمای،
دما (ه). سوغین (ش).
پایان بخشیدن : م. توا و کردن، دووایی
هاوردن، برینه وه، قی هاوردن، قرتی
خستن.
پایان رسیدن : م. ناخر هاتن، تهو و
بوون، دووایی هاتن، بریانه وه، قرتی
که فتن. دما نامای، ناخر نامای،
بریایوه (ه). دووایک هاتن (ش).
پایتخت : امر. پاتهخت، شانشین.
پایدار : اقا. پایهنه، پادار، باقی،
به رده وام، جاوید. پابه جی.
جیدا (ش).
پایداری : ح مصد. پایداری، وهفا، بهقا،
باقی، به رده وامی. نه مک (ش).
پایدام : امر. تهله، پاداو، داو،
- دهسه داو، بهره رت، دام، فوج
تلك (ش).
پایکوبی : ح مصد. رهخس، دوده سماله،
جویی، سی جار، رهش بهلهک،
ههله که، ههله که سوما، ههله کش
کش، ههل پهرکی. وریرای، هور
پرای (ه). رهفس، دهفات، یلیته (ش).
پایمال : ح مصد. یاسیل، یی سیل، پامال،
پی مال، له قشیل، زهعی.
پایمزد : نک. بامزد.
پایه : ا. پایه، باجکه، پی، جرز، جهقل.
سفن (ش).
پایه تیراندازی : امر. جهنال وش.
پاییز : ا. گه لاریزان، خهزان، گه لا
خهزان، پاییز. خهزان قی (ش).
پاییزه : ص نسب. پاییزه، پایزه.
پهنجه (ش).
پایین : ق. خوار، لای خوارگ، بنک،
پهست. وار، لای واری (ه). دانگه،
نشیف، دوپ، قیل (ش).
پایین آمدن : م. هاتنه خواره و، داوه
زین، دابه زین، داخوزین.
پایین آوردن : م. داگرتن، هاوردنه
خواره و، داوه زانن، دابه زانندن،
داخوزانن. گرتنه یره، نهره وار
ناردهی (ه). نشیفی نینان (ش).
پایین پریدن : م. داپه رین. پرایره وار،

نره پرای (ه). نشیقی هافیتن (ش).
 پایین کشیدن : م. کیّشانه خوارهو،
 دابه زانندن، داخو زانندن، داخو زانن،
 داوه زانسن، دادان^۱، دانه وانسن^۱.
 نره هوار کیّشای، کیّشایره هوار،
 نامایره (ه). نشیقی کیّسان (ش).
 پیّه : نک. پخمه.
 پُتک : ا. پوک، زوپ . پیک، بورج (ش).
 پتو : ا. پتوو.
 پتیاره : ص. پتیار، تلّوخ.
 پیچ پیچ : اص. پچه پیچ. فچه فچ (ه).
 پسته پست (ش).
 پَخ : ص. پخ، پان و پور، پان. پور،
 پخک (ه).
 پیخ : ص. پیخ.
 پیخ پیخ کردن : م. پیخ پیخ کردن.
 پیخت و پز : امر. پوخت و پز. نان و
 بات (ش).
 پیختن : م. کولانن، کولانندن، به زانن.
 گریبای (ه). به عخن، که لاندن،
 ناخووت کرن، قه لاندن، بانش (ش).
 پیخته : امف. بوخته، کولیاگ، ییشاگ ،
 پیساو ، رار، کولاو. گریبا (ه).
 کلهی (ش).
 پیختن زیر خاکستر : پیشان، پیشانن،
 پیشاندن. پیشای (ه).
 پیختنی : ص. پوخته نی. که لانی،

پاتنی (ش).
 پخش : ص. بلاو، پخش، بهش بهش،
 پرژاو، پرژیاو، پژیباگ، توونا.
 نره وه زیبا، وه لا (ه). به لاو،
 په راته (ش).
 پخش کردن : . بلاو کردن، پژانن،
 توونا کردن، بهش کردن، پژان،
 پژاندن، بهش بهش کردن، به خشان.
 وه لا کرده ی (ه). به لا کرن (ش).
 پخمه : ص. پخمه، سایلّوح، فل،
 سه پوّل، سروسه پوّل، چل، دین، گیل،
 ور. سه فیک (ش).
 پدر : بابا، باب، تاته، باوک، بابه، بابو،
 تاتو.
 پدر اندر : امر. باوه پیاره. بابا
 پیاری (ه). زیر باب، زیر باوک (ش).
 پدر بزرگ : امر. باوا، بابا، پاپا، باپیر.
 پدر (زن، شوهر) : امر. خه زووره.
 هه سووره (ه).
 پدیدار : ص. مر. دیار، ناشکرا. په یا،
 خویا (ش).
 پدیده : ا. رسکاو، رووداو.
 پذیرفتن : م. قه بول کردن. په زیر اندن،
 وه رگرتن (ش).
 پذیرایی : ح. مصد. په زیرایی، میوانداری.
 پُر : ص. پر، تیکمه، لجان، داگیر باو،
 جیوکوت، ناخپاگ، دهر گاخن، که یل.

۱ - پایین کشیدن درهای گِره های و
 برده ای.

- پرتاب : ص مر. پیرناو، پیرناو، فیه.
پرتاب شدن : م. پیرت بوون، چه وانچه
بوون، فیه دان، پیرت به ستن. قه لانچه
بیهی (ه). داکه قن (ش).
پرت کردن : م. پیرت کردن، داخستن،
فیه دان، پیرک دان، قه بات کردن،
ناویشتن، پیرت دان، نوویردان،
فیه دای. وسعی (ه). دهرهاویردان،
دهرهاویشتن، هاقه یتن، هاقیتن، تیره
کردن، رادان، شانن. قه زه لاندن (ش).
پرتاب کردن : م. نوویردان. هاقه
یتن (س).
پرت گفتن : م. پیروتس کردن.
پرتقال : ا. پیرته قال.
پیرتگاه : امر. به رنگا. هال (ه).
کهندال، راز (ش).
پیرتو : ا. شوق، رؤسنایی، دروشه،
رؤناهی، نیک، نفره قه. نیروز (ش).
پرت و پلا : ص مر. هلیت و پهلیت، پیر
و پووج، جه فنگ.
پیرت و پلا گفتن : م. پیروتس کردن،
هلیت و پهلیت وتن. هلیت و پهلیت
واتهی (ه). پیر و پووج گوونن (ش).
پُرچ : ا. پیرچ.
پُرچانه : ص مر. هه رزه چنه،
قه فره کهر، ده لوو، قه ره چناخ، چناکه
شکیاگ، چهنه وهر، فره ویر، وراج،
به ریتز، تیره وراوی، زور بیز، چنا که
دریتز، چنه باز، چه قه سوو، ده مدار،
قورگ دراو، به سپور، قهر رتس،
پیر (ه). نه زی (س).
پُر : ا. پیر، پهل، پو. پهل (ه).
پیراکنیدن : م. پیرانن، بلآوه کردن،
بلآوه دان، پیرزان، پیرزانیدن، پیران،
پیرانیدن، پیرخشان. پیرگنای،
وه لآوه کهردهی (ه). به لاکرن،
ریشاندن (ش).
پیراکندهگی : ح مص. بلآوه، پیرزه،
پیرشه، قوروو قه.
پیراکنده : امف. به راگنه، پیرز، پیریاو،
پیر و بلآو، به خش، بلآوه، پیر و پوَل،
پاشیاگ، پیرزاو، پیر و بلآو، تیره و
توونا، تیره و توونا. ولآوه، پیرگیا،
نهره وزیا (ه). به لا (ش).
پیراکنده شدن : م. نازوین، تیره و
توونا بوون، پیرز و بلآوه و بوون.
پیرانیدن : م. پیرانن، فیه دان، پیراننه و،
هه لفرانیدن. بالدان، قیردای (ه).
هاقیتن، نه له قاندن (ش).
پیرانیدن از خواب : م. داجله کانن،
داترووسکان. قه جتقاندن (ش).
پیربار : ص مر. پیربار، پیربار (ه).
پیرپا : ص مر. پیرپا.
پیرپَر : ص مر. پیر پیر. پهل پهل (ه).
پُر پُر : ص مر. پیر پیر. پیر پهل (ه).
پیرپشت : ص مر. پیرپشت،
پیرپشت (ه). زخ (ش).
پیرپشم : ص مر. تیکن، نووکن،
کولکن، پوورتو. زورهری (ش).
پرت : ص. پیرت، هه له، سل، دوور.

- قہرہ زاخ. چہنا کہ مربا، قرہواج (ھ).
 بہ جوج (ش).
 پَرچ کردن : م. بہرج کردن،
 بہرجاننہوہ، بہرج دانہوہ. بہرج
 دایوہ (ھ).
 پرچم : ا. بہ یاح، آلا، دروسم، غلہم.
 بہیداخ (ھ). بہندیر، نونچک،
 کرنچک (ش).
 پُرچین : امر. بہرجین، بہرج، بہرین،
 بہرجم. بہرجان، سنج (ش).
 پُرچین : ص. مر. حسین دار، نازنگ،
 پرچین.
 پرحرف : نک. برجانہ.
 پرحرفی کردن : نک. برگویی کردن.
 پرخاش : ا. داوا، شعر، ہر فہس (ھ).
 پرخاش کردن : م. بہ گرا جوون،
 ہلشاخاندن. ہر فہس کردہی (ھ).
 لی راوہ بی (ش).
 پرخو : ا. ہرہس. کہزاعہ (ش).
 پرخو کردن : م. باخوہ برین، ہرہس
 کردن. رہز برین، کہزاعہ کرن (ش).
 پرخور : ص. مر. قرہخوہ، حلیس،
 حہقان، زک دریاگ، سک دپاو، زور
 خور، سکن، زکن، دہلیالووش.^۱
 قرہوہر، لہم دریا (ھ). گہلہخور،
 خوہرا (ش).
 پرداخت کردن : م. دان، دانہوہ،
- پرداخت کردن. دایوہ (ھ).
 پرداختن تاوان و جریمہ : بژاردن،
 بژاردنہوہ، تاوان دان.
 پرداختن زکوٰۃ و فطرہ : قولانن، دہر
 کردن. قہبلای (ھ).
 پرداختہ : امف. بہجی ہاوریاگ،
 دریاگہوہ، نہدا کریاو. دایوہ (ھ).
 دافہ (ش).
 پَر در آوردن : م. بہر دہر ہاوردن،
 تووک کردن. تووک کردہی، بہل
 کردہی (ھ). بہرینانہ دہر (ش).
 پردگی : ا. پن، بہکارہت، پەردہ،
 کہنیشکی، نسان. کناجہی،
 کجی (ھ).
 پُر دل : ص. مر. پردل، بہجہرگ، بہزات،
 بہر دل (ھ).
 پَر دو : ا. پردو، بہر دہک، بہر دوو.
 چیرپی، سرمیج، پاسار.
 پردہ : پردہ.
 پررو : ص. مر. پَرروو، باتزوک، روو
 دار، جہتاوہ روو، دہمسور، روو
 دامالیاو. پەر روو (ھ). پەرژان (ش).
 پُر ز : ا. پرزہ، کولک، تووک، پورز.
 پرزور : ص. مر. پِرزور، زور مہن،
 زوردار.
 پرزہ : ا. پرزہ، پرزولہ، وردہ، یرتکہ.
 ہورده (ھ). یرتک (ش).

۱ - کنایہ ای است بہ معنای بسیار زیاد
 خور، مستعمرہ جی.

- پرسان : ص. فا. پرسان.
 پرستار : ص. فا، ا. پهره سار، پهره ستار.
 پرستش : امص. پهره شش، پهره شش، عبادت.
 پرستو : ا. پلیرک، پهره سیلکه.
 مقه سوک (ش).
 پرستیدن : م. پهره سین، پهره سن.
 پهریسای (ه).
 پُرسش : امص. پرسش، پرس و یا،
 پر سیار، پورش.
 پرسوز : ص. مر. پرسوز.
 پرسنل : ا. کار به دمس.
 پرسه : ا. پرسه، فاتحه خوانی، عزا،
 تازیانه، ره شک، پهرسه. فاتحه
 ونای (ه). شینی، تازی (ش).
 پُرسه : ههله، وِیل. قِلمه (ش).
 پرسه زدن : م. ههله گه ریان، هه رزه
 گه ریان، گه مال گه شت لیدن. وِیل
 گه رده ی (ه). قِلمه گه ریان (ش).
 پرسیاوش : امر. پهر سیاوش.
 پرسیدن : م. پرسین، پرس کردن،
 پرسیری کردن. پرسای (ه). بسیار
 کرن (ش).
 پرش : امص. پهرش، خبیز. پرای (ه).
 هاقبت (ش).
 پرش طول : امر. باز، قهلباز، کهوشین،
 باز پهرین، باز د، کهوشه ک.
 پرش کردن : م. باز بردن، قهلباز بردن.
- پر قوت : ص. مر. هه راش، هه ریش.
 پر کردن : م. پر کردن، قهلا قهلا کردن،
 لچان کردن، داگرتن، چبکو کت
 کردن، گوزان، ناخنین، گوزانش،
 ره تیماندن^۱، ره دیمان^۱. پهر کرده ی،
 لچان کرده ی، جمکوت کرده ی،
 ناره گرتی (ه). تهژی کرن (ش).
 پُر کردن : پهر کنن، روو تانن، ناو
 پرووت کردن، قوشقن کردن. قهرو
 چکاندن (ش).
 پر کننده : ص. مر. پهر کنه، ناو پرووت،
 قوشقن.
 پرگار : ا. پهرگار.
 پر گرفتن پرنده جوان : باله وازه بوون،
 بازه له بوون.
 پرگو : نک. پرچانه.
 پرگویی کردن : م. دووین، ور لیدن،
 برویش کردن، چناکه لی دان، وراجی
 کردن. دووای، وپردایوه (ه).
 زور گووتن (ش).
 پرهاییه : ص. مر. پرمایه، پر.
 پرنده : ا، افا. مهل، پهلوهه، باله نه،
 قهله، بالدار، تهر، پهره نه.
 پروا : مه ترسی، سام، پهروا، باک
 نه نیش، حیومت، کو. سا، سوهور
 (ش).
 پهروار : ص. دابه سیاو، پهروار،
 دابه سته، چاخ، دهرماله، دابه سراو،

پروانه

پرهیز کردن : م. پاریز کردن، لادان،
خو پاریستن. لادای (ه). قهچنین
(ش).

پری : ا. پهری.

پریدن : م. پهرین، باله و گرتن، باز
بردن، باز دان. فرای، پرای (ه)،
فرین، هاقین (ش).

پریدن از بالا به پایین : م. داپه رین.
فرایره، پرایره (ه).

پریدن از خواب : م. داجله کیان،
داترو سکیان، رایه رین، چله کیان.
چله کایره (ه)، جنیقنه (ش).

پریدن به کسی : م. پتا پهرین، به گزا
چون، به گزا پهرین. پرای پوره (ه).
راین به یکه (ش).

پریدن پرنده تازه بال : باله فری کردن،
باله ته پی کردن.

پریروز : ق. پیره که، به تر پیر.
پهری (ه). پیر (ش).

پریشان : ص. فا. پهریشان، ناشفته،
شله ژبو، پهریز، پهریو، پهریش،
په شوکیاو، په کمر، په شیو، په شوکاو،
مه لولول، عاجز، نهوگار، شیرز،
شه پزره.

پریشان شدن : م. په شوکان، پهریشان
بوون، په شیو بوون، سرلی شیویان،
په شوکیان. په شیو بهی (ه). سرلی
تیک چون (ش).

گوشتن. خاو کری، قهلو (ش).
پروار بستن : م. پهروار بهستن،
دابهستن. ناره بهستی، ناره دارای (ه).
خاو کرن، پهره فری کرن (ش).

پرواز : ا. فره، فی، پهرواز.
پرواز کردن : م. پهرین، باله و گرتن،
بال گرتن، فرین. فرای، پرای، بال
گرتی (ه).

پروانه : ا. په پولله، پهروانه، بهلاتینک،
په بهرووک، مننیک.

پروپا : امر. پل و پا، قاج و قول، پا
ویل، قول و قاج. پهر و پی (ش).

پروراندن : م. باره آوردن، به ناو
هاوردن، په روه رده کردن، به غیو
کردن، به خهم کردن. به رهم ناردی،
وهی که ردهی (ه). خودان کرن، معزن
کرن، قیرا گه هاندن (ش).

پرورش : امص. په روه رش.
پرورش دادن (کردن) :
نک. پروراندن.

پرونده : ا. به روه نه.
پروین : ا. کو، کوه. پیروو، پهر، پیور
(ش).

پره^۱ : ا. په ره. په له (ه). پهر (ش).
پرهیز : امص. پاریز، پهریز، کوش،
سول. به هریز (ش).

پرهیز کار : ص. فا، یاریز کار، یاریز گار،
پارسا

- پريشانى : ح.مص. په شيوه، په ريزانى،
په شوکه.
- پريشېب : ق.مر. پيره شو، شفقتر،
شهادى (ش).
- پريون : ا. گهړى، خهړکان، گهړولى،
خارش، خارش. گهړياتى، گوړى،
گړوى بى (ش).
- پزا : ص.فا. په زاء، که لوك (ش).
پزشك : ص. ا. ح.كيم، دوكتور.
- پژ : ته رزه، زوقم، سووڅار، سيخ،
بهرفخورك، نه لئاسه، ته وه رگ. نالشته
(ه). خويته (ش).
- پژمرده : ص. امف. سيس، سيسياگ،
چرچ، كز، په ژمورده، كرووز.
قرمچ، چلمسى (ش).
- پژمرده شدن : م. سيبان، چرچ هل
هاتن، چرچ كه فتن، چرچيان.
چلمسين، قرمچان، گه چلان (ش).
- پژواك : ا. بازړه.
پژوهش : امص. پرس و جو، تافيق،
پرسيارى.
- پس : ح.اضد. نيتړ، پهس، دما، پشت،
پاش، دووا، ريوال، جا.
- پس از : دوواى، له و دووا. جه دماى (ه).
دووا چار، دما چار، پاشى (ش).
- پس آب : امر. پاساو، پاشاو، پاشاراو،
چلكاو، پاشوراو، جرتاو، چلپاو،
شلاف، ده قشو (ش).
- پس انداختن : م. خستنه وه. وسه يه وهى
(ه). پاشدا هاتين (ش).
- پس انداز : امر. نوته، پهس ثوفت، نياته،
پاشه كه وت، پاشه كه فت. هل گرت
(ش).
- پس انداز كردن : نه نووخته كردن، نوته
كردن، نياته كردن، په سه ناز كردن.
هيلان (ش).
- پس پريروز : ص.مر. په سر پيره كه.
په روه وړى (ه). په تر پير (ش).
- پس پريشېب : ق.مر. په سر پيره شو،
شف ترادى (ش).
- پس پسكى رفتن : م. دووا دووا چوون.
دماوه لـوواى (ه). پشت پشت
چوون (ش).
- پست : ص. نزم، نه وى، پهس، جه له و،
ره زيل. كه و به، دوپ، قيل، نه قى،
پست، خار (ش).
- پست : ا. پوس، چه پر.
پستان : ا. مەك، مەكه، گوان ،
مه مه. چيچك، چيچى (ه).
- گوهان (ش).
پستاندار : ص.فا. گواندار. گوهاندار،
گواندين (ش).
- پستانك : امص. مەكه مەتر.
پستخانه : امر. پوسه خانه، چه په رخانه،
پوست خانه (ش).
- پستجى : امر. ص. شغل. پوسه جى، پيلك،
پوستجى.
- پستك : امر. په سهك، قابووت، نانكى،
كه به نك، فرنجى، كوله بال.
كه ره گ (ه). چوڅك، په سهك (ش).

- پستو : ا. په ستو هڅخان. کوخت (ش).
 پسته : ا. به، بته، پسه، پته.
 پستی : ح مصد. په سی، په ستی، نزمی.
 نه ویی (ش).
 پس دادن : م. دانه وه، گهړانه وه، دانه
 دوواوه. دانه وه دما (ه). پاش دانه څه،
 دانه څه (ش).
 پس دوزی : ح مصد. په س دوزی.
 پسر : ا. کور، پس.
 پسراندر : امر. هغه زاگ، کوڼه ولس،
 سوړه. کوڼه بهس، نه نه زا (ه). زیر
 کور (ش).
 پسرانه : ص نسب. کورانه، کوری،
 کورینی (ش).
 پسر خوانده : نک. پسراندر.
 پسردایی : امر. خالو زاگ، لالو زا.
 کوری خال (ش).
 پسر عمو : امر. ناموزا، ناموزاگ.
 پس مام، کور مام (ش).
 پسر عمه یا خاله : امر. میمه زاگ.
 مینه زا (ه). کور مه تی، کور
 خالعت (ش).
 پس فردا : قمر، دوسو. پیرای (ه).
 دوسه ی (ش).
 پس فردا شب : قمر. دوسو شهو.
 پیرای شهو (ه). دوسه شفی (ش).
 پس گردن : امر. بوق مل، بوقه ته.
 پانک (ش).
 پس گردنی : امر. پشته ملی.
 پس گرفتن : م. سندنه وه، بردنه وه،
 سندنه وه، ستاندن. نه سایوه (ه).
 ستانه څه، پاشدا گرتن (ش).
 پس مانده : ص مف. پاش مانه، په س مانه،
 پاش خوانه، باز مانه، بهرماوه.
 دوو مایک ما، مانه، مه وه (ه).
 خا بهر وک، دوو مایی ما، پاشدا ما (ش).
 پسند : ص مف. په سدن. بزارد (ش).
 پسند کردن : م. په سدن کردن، بزاردن،
 هه لیزاردن.
 پسوند : ا. پاشگر.
 پسین : ص. ا. ناخرین، بهر گین، قیره،
 دووا گین، ناخرمین. دمایین (ه).
 پشین (ش).
 پشت : ا. پشت، پوشت، پاش.
 مازی (ش).
 پشت بام : بان، بان مال، که لک، سه بان،
 سه بان.
 پشت بند : امر. پشت بهن، شال، پژوین،
 پشتوین. پشته وان، شوونک (ش).
 پشت پا : امر. پشته پا، پاچه قولی،
 قه پوولک. پانجه قولی (ه).
 بهر پیگ (ش).
 پشت پاژدن : م. پاچه قولی دان، پشته پا
 دان، پادانه بهر پا. پشته پا دای، پانجه
 قولی دای (ه). بهر پیگ کرن (ش).
 پشت رو کردن : نک. پشت و رو
 کردن.
 پشتک : ا مصف. پشته ک، سهرمه قولات.
 ده قلووس (ش).
 پشتکار : امر. پشتکار.

پشت کوژ : ص. مر. کوّم. کوّمِر (ه).
 کووِر (ش).
 داکوکی، پشت، پشت میر، لاگیر،
 لاگیر، لان گیر. پشته فان (ش).

پشت گرمی : ح. مصد. پشت گرمی،
 پشتووری، پشت سووری.
 پشت گیوش انداختن : م. خوگیل
 کردن، پشت گوئی خستن.

پشت مازه : امر. مازه، ناومه مان، پشت
 مازه.

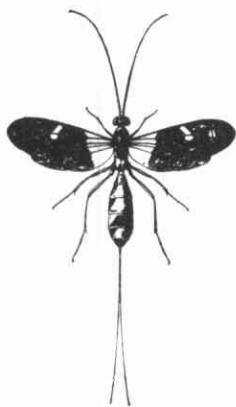
پشت ماهی : پشت ماسی، قوقز،
 گورگه پشت. گومره (ه).

پشتو : ا. پشتهو، دهوانچه، دهمانچه.
 پشتوانه : امر. پشتهوانه.

پشت و پناه : ص. مر. پشت و پنا.
 پشت و رو : امر. پشته و پروو، بهره و
 پشت.

پشت و رو کردن : م. پشت و پروو
 کردن، هله و گهرائن، دتواندیتو
 کردن، بهره و پشت کردن، بهره واز
 کردن. دیماندیم کرده ی، وهلاو دیم
 کرده ی، هوژ گیلایه وه (ه).
 پشته : امر. شغره، شخره، پشته.
 دهرزه لو (ه). نهرحهك، دهرزه (ش).
 پشتی : امر. ص. نسب. پشتی، لاگیر.
 پالشت، پالشته (ه). بهره پال،
 پالگه (ش).

پشتیان : ص. مر. پشتیان، دالده، پنا،
 لاکوشکه، پالووبه ن، پالووبه ز،

۱ - پشکل ستر.

۲ - پشم زیر دنبه گوسفند.

پشه‌بند : امر. په‌شه‌بن، کت و که‌وان.
پشه‌خاکی : امر. ناخرکه. پيشووخاکی،
خاکه (ه).

پشیز : ا. په‌شیز، پاپاسی، پوول ره‌ش،
قره پوول. پوولی (ه).

پشیمان : ص. په‌شیمان، پاشگه‌ز،
په‌زیوان.

پف : اصت. پف، فوو.

پف کرده : ص مف. پف کراو، فش.

پفالو، پفالود : ص مف. پفالوو، ماسیاگ.

پف نم : امر. پف نم.

پک : ا. پوک، مژ.

پکر : ص. په‌کر.

پک و پوز : امر. پک و پوز، دم و پل،

لپ و له‌وس، دم و کاویش، دم و

فلج، دم و قه‌وجه، لب و له‌وجه،

دهف و دقن (ش).

پگاه : ا. به‌ریه‌یان، به‌یان، به‌یانی،

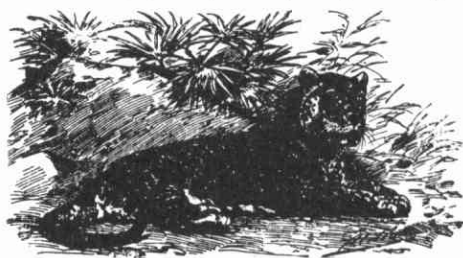
به‌یانه‌کی، سبه‌ینان، سبج، شه‌وه‌کی،

کازویه.

پل : ا. برد، کلگه. بردی (ه). پر (ش).

پله : ا. پلیکان، پاچینه، پله‌کان،

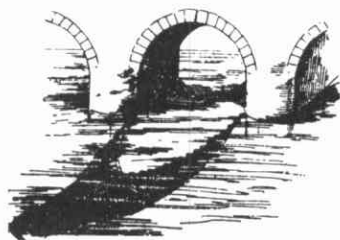
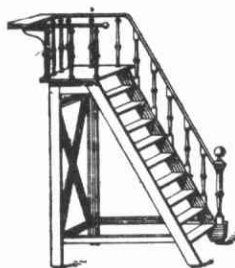
ری‌پلکه، حه‌وق، پایه‌نجه.

پلو : ا. پلاو. پلاف (ش).

پله : ا. پلیکان، پاچینه، پله‌کان،

ری‌پلکه، حه‌وق، پایه‌نجه.

پلاس : ا. پلاس، به‌رک، به‌ر، پالاس.

لباد (ش).

پنجه

دهره جه (ش).

پلید : ص. چه پهل، کەسیف، گەن، پیس.

کۆوتیه، په لۆخ، گەمار (ش).

پلیس : ا. ئازان، پلیس، پاسەوان.

پعاد : ا. مەلهم.

پناباد : ا. پەنابا، دەهشای، پەناوا.

پناه : په نا، نه مان، نامان، دالده،

خاکۆیا، په سیو.

پناه بردن : م. پەنا بردن، نامان هاوردن،

دالده هێنان. را خوستین (ش).

پناهگاه : امر. په نا، په ناگا، په نامگا،

گیان په نا، ستار، په ناهاگا، هه شار

پناهگاه کوهستانی : نه شکفت، مه ره،

بن مه غار، شکوت.

پناههنده : افا. په ناهه نه، ده سه داینه،

په نابه ر.

پنبه : ا. لۆکه، په موو. په مه (ه). په مگ،

په مپوو، په مبی، هه بی، کلوو

(ش).

پنبه تخم : نک. پنبه دانه.

پنبه دانه : امر. په مه دانه، په مه وانه،

په مه تۆمه.

پنبه زن : افا. هه لاج. کیرنج (ش).

پنج : عدد. پینج، په نج.

پنجاه : عدد. پینجا، په نجا.

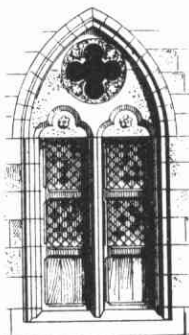
پنجدری : ص. نسب. په نجده ری.

پنجره : ا. په نجهره، په نجیره. بهر کاز،

پسترك (ش).

پنجشنبه : امر. په نج شه مه، پینج شه موو،

به نج شه می (ش).

پنجره

پنجول زدن : م. چنگ گرتن.

پنجه : ا. په نجه، په پنجوله، چه پۆله،

چه پۆک. په نج، رفۆک، کولاب، تیل،

تلی (ش).

پند : ا. ناموچیارى، په ن، موچیارى،

نه سیحه ت، ناموژارى، په ند، راوێژ.

پندار : ا. گومان، بژاره، خه نال.

پند دادن : م. موچیارى کردن،

ناموچیارى کردن، نه سیحه ت کردن.

پنهان : ص. ق. شاریاگ، په نام، نو قوم،

شاریا، نادیار، سوور گوم، شارواه.

به زر، په نی، خه ف. نه پیتی (ش).

پنهان شدن : م. خوشاردنه وه، غایب

بوون، روو گرتن، قایم بوون،

خودا گرتن. په نام گرتی (ه). بوو سه

خواردن، به زر بین، خو یا بین،

خویان (ش).

پنهان کردن : م. شاردنه وه، شاردن،

پوشان، په نام کردن، پوشاندن، قایم

کردن، شاردن، شاربین.

په نهان کهرده ی، شارایوه (ه).

شاردنه وه، هه شاردان، هه شارتن، به زر

کرن، ته مارتن (ش).

پنهانی : ص. نسب. نه پیتی، له ژیره وه،

به دزیکه وه.

پنیر : ا. په تیر.

پنیرك : امر. په تیرك، به پیکه، توله که،

به پیکه مه لیجك.

پنیرهایه : امر. مایه، هامیان، نامیان.

هیتین، شیلانك (ش)

بەن، دەمەس.

پوپ : بۆيە، بۆپ.

پويك : يەيوە سلىمانە، يەيوو، ھود
ھود، شانە يەسەر، داوو دىرنىكل.

يەپووك (ش).

پوت^۱ : پوت، تەنكە.

پوتىن : ۱. پوتىن، قونرى.

پوچ : ص. پوچ، پىرو پوچ، پووك،
پووت.

پود : ۱. پۆ.

پودر : ۱. ئاردە، گەردە.

پودنە : ۱. پوونگە. پووينە (ھ).

پوونگ (ش).

پودە : امر. پىفك، پووشو، قاو، پووشى.

پىفى. يىفە (ھ).

پور : ۱. زا، كوپ، پوور.

پورە : ۱. گەرا، پوورە.

پوست كىندن : م. پىس كەنن، پاك

كىرن، توكلە و گرتى، بۆس گرتىو،

گىرون، گىروون، گىوراندىن،

گىرواندىن. پۆس كەنەى، توكل

كەنەى (ھ). كەفل كىرن، كەول كىرن

(ش).

پوست كىندە : ص مڧ. پۆس كەنە،

دامالىگ، رووت، بىپەردە، روک.

توكلە و گىريا (ھ). كە فل بى (ش).

پوست كىندە شىدە : ۱. پۆسە.

پوزخند : امر. زەردەخۆ، بۆزخەن، بىز،

بىزە، زەردەخەن. دەف كەنى (ش).

پوزە : ۱. قەپۆز، پۆزە، قوپۆز، پۆز،

لمبۆز، لمۆز.

پوزىند : امر. پۆزەبەن، قەمتەر، قەپۆز

۱ - پوست بىز و گوسفند.

۲ - پوست مار.

۳ - پوست تازه زخم.

۴ - پوست زير دىنبە گوسفند.

۵ - پوست گردوى تازه.

پوست مار : ۱. کاژ.

پوسته : ۱. پوسه، قابلوخ، قاپوور،
توکل، قالك.

پوستين : امر. پوسين، كه لپوس،
پوستين كهول، پوست.

پوستين دوز : ص فا. پوستين دوز. پوس
وراز (ه). پوستين دور (ش).

پوسيدن : م. پرتووكيان، پوسيان،
پوسين. پويای (ه). پريپوسه
بين (ش).

پوسيده : امض. پرتووكياگ، هه ماره پو،
پرتووكاو. پويا (ه).

پوشاك : ۱. پوشاك، لباس، بهرگ، جل،
پوشه، سيپال^۱، تنه پوش. جلک،
بهرکر (ش).

پوشال : امر. پوش، بژال، پلاش،
پوشال. شه خال (ش).

پوشالي : ص نسب. پوشالي، فسيه.
پوشاندن : م. پوشانن، پوشاندن،
پوشان، پوشين، داپوشانن، پوشته
کردن، داپوشين. پوژنايره (ه).
پهچاوتن (ش).

پوشش : امض. پوشش، جلد، روهه،
تقژ (ش).

پوشش بام : نک. پردو.
پوشش کتاب و ساعت : بهرگ، جلد،
خليف.

پوشيدن : م. بهرکردن، له بهرکردن،

کردنه بهر، پوشين، پوشان، پوشاندن،
پوشان.

پوك : ص. پوك، بورچ، پيف، هورول،
ناوخالي، قرول^۲، پوت، هولول^۲،
شاش، پووجهل، پووج. زووز (ش).

پوكه : ۱. قالك، پووكه.

پول : ۱. پول، پاره، دراڤ (ش).

پول پرست : ص فا. پول پرست،
پوله كي، خه پولتي.

پولاد : ۱. پول، پول.

پولادين : ص نسب. پولادين.

پول سياه : امر. ورده پول، ورده،
قهره پول، پول رمش.

پولك : امض. پولكه.

پولكي : ص نسب. پولكه كي، خه پولتي.

پونه : نک. پودنه.

پويا : ص فا. پهيگر، بزوز.

پوينده : نک. پويا.

پهلو : ۱. كه له كه، پالوو، پوته گا، تەك،
بن تەك، لاپالوو، لاتەك، لاشان، لاین،
لان، لاکاؤل، غاليگا، لا، خاليگا،
هاليگا، هه نگل، پال، بن پال، ناتەك،
قهره، به خهل، قه بيرغه. تهنشت، نه فق
(ش).

پهلوان : امر. ص. پالوان، يهل.

پهلوان پنبه : ص مر. پالوان په مه،
ديوه لوكه. چونه يي (ش).

پهلواني : ح مصد. پالواني.

پهلوزدن : م. ته‌لادان، پال‌دان،
ته‌کيه‌دان، ته‌لادای. لاره‌نه‌سای (ه).

پهن : ص. پان، پور، به‌ردار، عه‌ریز،
ناواق. به‌لا (ش).

پهن : ا. بهین، لاس، قه‌سه‌قول، سه‌نیر،
ته‌سه‌قول. سه‌ورو، ته‌رس، سه‌وره‌قل،
سو‌رو، ریخ (ه). لار (ش).

پهنا : ا. پانا، پاناتی، به‌ر، پانی، پانایی،
عه‌رز. وه‌ر (ه).

پهنا^۱ : ا. ص. پان و پور.

پهنا^۲ : ا. پانکله، که‌م‌به‌ر، ته‌سک.
پانه‌کله (ه).

پهن شدن : م. پانه و بوون. پانه و
بیهی (ه).

پهن کردن : م. پانه و کردن، داخستن،
هه‌ل‌خستن، راخستن. وسته‌یره،
فه‌ره‌سه‌ی (ه).

پی^۳ : پی، ره، ده‌مار.

پی^۴ : ا. بنج، بن، بیخ، ته، بناغه، منج،
ته‌مه‌له، بنجینه، ریشه، پی. سفن (ش).

پی^۵ : شوب، پی، شو‌ن، جی‌با. ریج،
نه‌ته‌ر، دوو (ش).

پیایی : ق. مر. هه‌یتا، هه‌یتا، به‌سایه‌سأ،
به‌رو، دووا، به‌ی‌ده‌ر، به‌ی، پشت
سه‌ریه‌ک. دو‌یک، دو‌یک (ش).

پیاده : ص. ا. پیاده، پیأ، پایباگ،
پیکوره، سه‌واده.

پیاده‌رو : امر. پیاده‌رو، سه‌واده‌ره‌و،
سآله‌ره‌و.

پیاده شدن : م. داوه‌زین، داخوزین،
پیاده بوون. پیاده بیهی (ه). نه‌ترین
(ش).

پیاده کردن : م. داوه‌زانن، داخوزانن.
وه‌زنایره (ه).

پیاز : ا. پیاز، پتواز. پیاز (ش).

پیاز تخم : امر. بووق.

پیاله : پیاله، کاسه. کاسک (ش).

پیام : ا. به‌یغام، به‌یام، سفارشت.
پیغام (ه).

پی بردن : م. پی بردن، ریگه بردن، پی
زانین. پی‌برده‌ی، زانای پنه (ه).
به‌ی حمسیان (ش).

پیت : ا. پووت، ته‌نکه. ته‌نه‌که (ه).

پیجابه : امر. پیجابه. جلك (ش).

پی جوئی : ح. مص. پی جوئی، بن
جوئی. نا‌زو، دوو گه‌ریان (ش).

پیج^۶ : امص. نا، با، وا، لوول، چه‌پ،

پیج، قه‌مع، چه‌م، کرژ، سوور، خول.

پیج^۷ : پیج، چه‌ر.

پیچازی : ص. نسب. پیچازی، جووار

پیاز

پیچ

۵ - ردپا.

۶ - تاب و خم.

۷ - پیچ مربوط به مهره.

۱ - پهنا به نسبت زیاد.

۲ - پهنا به نسبت کم.

۳ - عصب.

۴ - ریشه، اس.

خانه.

یوسه یوه (ه).

پیچاندن : م. پیچان، قه مچ دان، بادان،

پیدایش : امف. رسکه، په یایش، شینی.

همل پیچان. پیچ دای (ه).

پی دو پی : نک. پایی.

پیچ افتادن : م. پیچ تی که فتن.

پیر : ص. پیر، کوئسال، نیختیار، کوئن،

پیچ خوردن : م. پیچ خواردن، تاو

پوس، سال خوارده، قه لئاخه کونه^۱.

خواردن، لولول خواردن، قه مچ

کال، کهون (ش).

خواردن، نالان، سوور خواردن. خول

پیرار سال : ق مر. پیراره که، به تر پیرا.

خواردن.

پیرار سال (ه). پیرار (ش).

پیچ دادن : م. پیچ دان، تاو دان، بادان،

پیراستن : م. دفع دان، رازانوه، زهریف

نالاندن، خول دان، سوور دان،

کردن. ونارای، ومش که رده ی (ه).

وادای (ه).

خه ملاندن (ش).

پیچک : امف. باداک، پیچک.

پیراسته : امف. به دفع، رازیاه،

پیچک نخ : گولول، گولولک.

رازیاک، ناراسته. خه ملیو (ش).

گروله (ه). گولیک (ش).

پیرامون : ا. ق. دهور، دهور وهر،

پیچ گوشتی : امر. جهربادهر.

قه ورخه، قه برخه، که مه^۲، قهره،

پیچ وایچ : پیچاو پیچ.

توخن. خافو، ره فی (ش).

پیچه : ا. پیچه، رو به نه.

پیرانه : ص نسب. پیرانه.

پیچی : ص نسب. پیچی، قه مچی، لاری،

پیرانه سر : ق مر. سر پیری.

ناپاسی، جهوتی.

پیراهن : ا. کراس، کرواس. گجی (ه).

پیچیدن : م. پیچانه وه، پیچان،

پیراهن خواب : امر. شه و کراس،

پیچانه وه، پیچان، پیچاوه (ه).

دیز داشه، عزیز ی.

پیچیده : ص مف. پیچراو، پیچاو.

پیرایه : ا. خشل.

پیدا : ص. دیار، په یا، ناشکرا، ناقتای.

پیرزا : ص مف. پیره زا.

پیدا شدن : م. په یا بوون، ناشکرا بوون،

پیرزن : ص مر. پیره ژن. پیره ژه نی (ه).

دیاری دان. فشرین، خو یا بین.

پیرهرد : ص مر. پیره مرد. پیا پیر (ه).

پیدا کردن : م. په یا کردن، دوزین، گیر

پیره میر، کاله میر (ش).

هاوردن، دوزینه وه، دمس که فتن.

پیرو : ص. ا. مری، په پیره وه، پاشره وه.

۱ - پیر و لاغر.

۲ - پیرامون یا دایره دف و دایره و الک.

پیش بند : امر. پیش بن، بهر هلبینه.
 وه ربن (ه).
 پیش بند بچه : بهروانك. بهریقانك (ش).
 پیش بینی کردن : م. بهربوری کردن،
 پیش بینی کردن.
 پیشت : احد. خته، فسه، پیشت.
 پیشتر : ص. تفص. له مهو بهر. چیول (ه).
 پیشداتر، نون گوره (ش).
 پیشخدمت : ص. مر. پیشخه و ممت،
 پیشخدمت، بهردس.
 پیش خرید : سهوزخری. سهلم (ه).
 پیش کر (ش).
 پیشخوان : امر. پن، پیشخوان.
 پیش خورد : ص. مف. امر. پیش خوره،
 سهلم.
 پیش دستی^۱ : پیش دهسی. ستهك (ش).
 پیش دستی کردن : م. پیش دهسی
 کردن، دمس بهر خستن، پیش برکی
 کردن. دهسی وه لی و سهی (ه).
 پیش رس : ص. فا. پیش رمس،
 زوورمس. زو گه هشتی (ش).
 پیش رفت : امص. پیش رهوت، پیش
 كهوت.
 پیش رفت کردن : م. له بهر چون، پیش
 رفت کردن، له بهر ویشتن، تیهانین،
 له بهر روین، بهر گرتن^۲. وه ره و لوی
 (ه). همه دهشین (ش).
 پیشرو : ص. فا. پیش رهو، جله و دار.

پیروز : ص. زال، سرکه وتوو.
 پیروزه : ا. پیروزه، فیروزه.
 پیری : ح. مص. پیری.
 پی ریزی : ح. مص. پی ریزی.
 پیزی : ا. پیزی، کومی، فنگ، بالوور،
 تریزه، تن. قیت، عنه (ه). قوین،
 قوین (ش).
 پیس : ا. شانو و نامه.
 پیس : ا. پیس، بهر مس مائی، ماله (ه).
 پیش : ق. مک. پیش، بهر، پیشدا،
 بهر دم، جلهو، جارآن. وهر، وه لینه
 (ه). برایک (ش).
 پیش آخور : پیش ناخوړ، پاش ناخوړ،
 نشخوار، چه و مل. پیشاوهر (ه).
 نشخوړ، فه کالین (ش).
 پیشاب : ا. زاراو، گمیز. میز، شاس.
 فوك (ش).
 پیشامد : امص. هه لکه هفت، نفاق، پیش
 نامه، ده گمه، فومه. ناشیو (ش).
 پیش افتادن : م. سرکه وتن، بهر که فتن.
 پیشانی : امر. پیشانی، توئل، تهوئل،
 ناو توئل، چه بین، ناوچاو، بهر شه ره،
 چه مین. نه نی، هه نیه (ش).
 پیشاهنگ : امر. پیشهنگ.
 پیشاهنگ گله : پیشانگ. نیری (ش).
 پیشباز : نک. پیشواز.
 پیش برداشت خرمن : بهر کو. وهر کو
 (ه). خیفه (ش).

۲ - پیشرفت کردن بیماریهایی مانند
 اگرما و باد سرخ.

- پیش فروش : امص. پیش فروش، سه لم. پیش قدم : ص مر. پیش قدمه. وهر نما (ه). پیش نقیر (ش). پیشهاد : امر. پیشیار. پیشوا : ص مر، امر. پیشوا، رابه، سرگه وره، سرگوار، سرگه وار (ش). پیشواز : پیری، پیرایی، بهرو پیری، پیشواز. پیشوند : ا. پیشگر. پیشه : ا. پیشه، کم، کار، کب، کپ، کپ و کار. هدرمانه (ه). شول (ش). پیشه وهر : ص مر. پیشوهر، کاسبار. پیشین : ص نسب. بهرگ، بهرگین، پیشو، پیشین. والین، وهلین (ه). پیغام : نک. پیام. پیغام آور : ص فا. پیغام هاوهر، رابه، پیماگ، رتی کری، قاسد، پی کویره، بهله پا. پیغام (ه). پیغام دادن : م، سه ره ناردن، راسپاردن، پیغام دان. پیغام دای (ه). پیغمبر : ص فا، ا. پیغمبر، پیما بهر، راسپارده، راسپراو، راگه تین. پیکار : جهنگ، رهم، چنگه پوتی، بهر بهر کانئی، گیره و کیشه، ده مقیه، ستیز. فه پزلاندن (ش). پیکر : گزریان، گزریان، نه نام، لهش،
- پیش فروش : امص. پیش فروش، سه لم. پیش قدم : ص مر. پیش قدمه. پیش قلیانی : امر. بهر قلیانی، سه عبانه، سوبحانه، بهردل، قاوه توون، قاوه لتوون، قاوه لئی، پیش قلیانی. وهر دل، وهر جای (ه). بهر تیشیت، بهر تیشیت (ش). پیشکار : ص مر، امر. گزیر، پاکار، پیشکار. پیش کرایه : امر. پیش کراها، پیش کری. پیش کردن : م. دانه وه، پبه و دان، جفت کردن. دای پو، پوه دای (ه). پیقه دان، گرتن (ش). پیشکش : امص. وه لیفهت، تارف، بهر تیل، پیشکش. زهنگولنه (ه). پیشکشی : ح مص. پیشکشی، بهر تیلانه. پیشکوب خرمن : نک. پیش برداشت خرمن. پیشکی : ق مر. پیشبایی، پیشه کی، به عبانه. بهه (ه). پیشگو : ص فا. پیشگو، تاله بین، غه ییزان، پیش بیز، فال بین. پیشدایتز (ش). پیش گیری : ح مص. بهر گیری. وهر گیری (ه). برایک گیری (ش). پیش هرگ : ص مر. پیش مهرگه.

گشت گیان، لاشه، قالب، شاقمل.

که لَش (ش).

پی گرفتَن : م. پیاچون، شون گرتَن،

شون زوین. دوماپی گرتَن (ش).

پی گم کردن : م. شون گوم کردن.

دوماپی به زر کرن (ش).

پی گیری : نک. پی جویی.

پیل : ا. فیل.

پیله : ا. پیله، قوزاخه.

پیلهور : ص. امر. پیلهور،

ورده فروش، چه رچی، دمس فروش.

ورده واله ورمش (ه). هورده فروش

(ش).

پیمان : ا. پیمان، بریار، عهده، بهلین،

به بنعت، دمس و په یوهن، قهول و بر.

پیمانه : امر. پتوانه، پیمانه، عیاره،

نه نازه، نه یاره، کیوژ، کهوچ، کهیل،

که یله، کهوچه. کول، شربک (ش).

پیمانه غلات : قه فیز، ربه، کیوژ،

کهوچه، کول (ش).

پیمانه کردن : م. پیوانه کردن. پیمای

(ه). کول کرن (ش).

پیمودن : م. ریگه برین، تهی کردن،

روین، برین، گز کردن، ری برین،

چووه، پتوان. بریهی (ه).

پینه : ا. پینه، وه سلّه. شاپینوز، په رو

(ه).

پینه دوز : ص. فا. پینه چی، کوشکار،

پینه دوز.

پیوسته : امف. په یوه سه، چه سپاگ،

چه سپاو، لکیاو. پیکفه، پیغه، گهلی

(ش).

پیوند : په یوهن.

پیوند زدن : م. په یوهن لیدان.

پیه : ا. پی، بهز، یو، زوهم. دون (ش).

پیه سوز : امر. پی سوز. بیر سوز (ه).

دون سوز (ش).

پیوند

ت

تاوشت، بهر گه، هیز، شی، تهوان،
تاقت. وهر گه (ه). تاب (ش).

تاب^۶ : ۱. تاو، هالاو، گهرما، تین.
تاب^۷ : ۱. دار دیله کانی. دیلانی (ه).

ت : ت.

تا^۱ : تا، هه تا، هه رتا.

تا^۲ : ۱. تا، لنگه، قانات، تابار. هامتا،
هام جفت (ه). هاولف^۲. جهم، کت
(ش).

تا^۴ : ۱. تا، مووچ، دولا، دهق، قهه،
چین، لا، لونه.

تاب : تاو، لوول، پیچ، قه میچ، کرز،
سوور، خول.

تاب^۵ : ۱. تاو، هانا، گیر، گو،

۱ - در : «از اینجا تا....».

۲ - لنگه.

۳ - در : «دو غلو».

تاج

تابیده : نک . تابدار .

تاپ : اصد. تپ.

تاپ تاپ : اصد. تپ تپ.

تاپو : ا. که نوو، که ندوو، دۆلّیان،

کوقار، گورگله، کولوروی.

تات : ا. تاتار.

تاتر : ا. شانۆ، شانگه.

تاتوره : ا. تاتوولّ.

تأثیر : شۆن، رهنگ.

تاج : ا. نانج، تاج.

تاج خروس : امر. پۆپه، پۆپ. کانار،

پۆیل (ش).

تاجر : ص. افّا. بازه رگان، تاجر،

سواگر، کاسب، سهوداگر.

تاجر یزی : امر. تاجر یزی.

تاخت : ا. تاخت، غار، تاو، ترات،

لنگ داران، چووارنال. قوش،

بهز (ش).

تاخت و تاز : تاخت و تاز، هیرش.

نیرش (ش).

تاختن : م. غار کردن، ترات رویین،

تاخت کردن، چووارنال کردن. قوش

کرن، بهزاندن. ترقاندن (ش).

تاخیر انداختن : م. پک خستن، دوواوه

خستن، ته گهر دان، درهنگ کردن.

پهکوسته ی (ه). دومايیک داهیلان،

پاشدا هیلان (ش).

هیرۆک (ش).

تاب آوردن : م. تاو هاوردن، بهرگه

گرتن، تاوشت هاوردن، تاقت ئینان،

تاقت هاوردن، شیان. وهرگه گرتە ی،

تاقت نارده ی، تاو نارده ی (ه).

تابان : ص. فا. ورشدار، تریفه دار، تابان.

تاب بازی : ح. مصد. چله یابه. دتلانی (ه).

تاب دادن : م. خول دان، تاو دان،

سوردان، بادان. سوردای، وادای،

خولنایوه (ه). زفراندن (ش).

تابدار : ص. فا. تاودار، تاودریاگ،

بادریاگ، کرژ. وادریا (ه). با دایی

(ش).

تابستان : امر. تاوسان، هاوین. هامن

(ه). هافین (ش).

تابستانی : ص. نسب. تاوسانی، هاوینی.

هامنی (ه). هافینی (ش).

تابش : اصد. درۆشه، گوپره.

تابع : ص. ا. پاشپه و، به پیره و.

تابعیت : به پیره و ی، پاشپه و ی.

تابوت : ا. تهرم، تاوت، داره تهرم.

تابوت (ه). چاردار، سندریک،

سندروک (ش).

تابه : ا. تاوه. موقولک (ش).

تابه تا : ص. مر. تابه تا، تاوه تا، تاك و لو،

لنگاولنگ.

تابیدن : نک . تاب دادن.

تار ۱: ۱. تال، لیزگ، تهلّ.

تار ۲: ۱. تار، ساز.

تار ۳: ۱. تان.

تار ۴: ۱. کاکله مووشان. ته فنی
دایروشه (ش)

تار ۵: ص. تار، لیلّ، تاریک، نووتک.
طاری، تم (ش).

تاراج: ۱. تاراج، تالان، غارمت، چه پاو،
کالات.

تارانندن: م. تارنیان، ریوال نیان،
تارانندن، تارانن، تاردان. رامال نیای،
ره منای (ه). قاوتانندن، قاودان،
جه نیقانندن، ژیک به لا کرن، رامالین
(ش).

تارژن: ص. فا. تارچی، تارژن.

تار شدن چشم: لیلّ بوون، تار بوون.
شیلو بین (ش).

تار عنکبوت: امر. کاکله مووشان،
دووژنگ. هه لآوه و مامالّی (ه).

دیوه رژن، کارتیک، ته فنّ (ش).

تارک: افا. تاریک، ته نیا، که ناره گیر.

تارمی: امر. تارم، تارمی.

تار و پود: امر. تان و پو، بووم، راو
رئس.

تاروهار: امر. تاریاگ، تاراو، تارو
مار، ته فره و تونا.

تاری: ص. نسب. تاری، تاریکی، تم،
رملّ.

تاریخ: ۱. میژو، تاریخ. دیروک (ش).

تاریک: ص. تاریک، تیره، نووتک.
طاری (ش).

تاریک روشن: ق. مر. تاریک و لیلّ.
تاریک و روون.

تاریک شدن: م. تاریک بوون، تار بوون.
تاریک کردن: م. تاریک کردن، تار
کردن.

تاریکی: ح. معب. تاریکی، تاریکایی،
رملّ، تم. طاری (ش).

تاریکی شدید: تاریک و نووتک، تاریک
و سووتک.

تازدن: م. تا کردن، قه د کردن،
مووچانن، دولا کردن. دق دای، قه د
کرده ی. مووچانیوه (ه).

تازگی: ح. معب. تازه گی، نووکه یی،
تازه یی.

تازه: ص. تازه، جه دید، نووکه، نوی.
نوه (ه).

تازه به دوران رسیده: نه یی، نوکیه،
تازه پیا که فتگ. پنه شییه (ه).
نه دیدوک، تازه گه هشتی (ش).

تازه جوان: ص. مر. نهو جوان. تازه لآو
(ش).

۱ - تار نخ یا مو و همچنین رشته های

۲ - یک نوع آلت موسیقی.

۳ - در مقابل پود.

۴ - تار عنکبوت.

۵ - تاریک.

تازه‌زا : ص. مف. تهره‌زا. تازه یاواینه
(ه). نوک‌زایی (ش).

تازه عروس : ص. تازه وهوی.

بوو کاتازه، نو بوبوک (ش).

تازه کار : ص. مر. تازه کار، ناشی.

تازه نفس : ص. مر. تازه نه‌فس.

تازه وارد : ص. مر. تازه‌وارد. تازه

یاوا (ه).

تازی : ا. تانجی، تاجی، گولّه تاجی ،

خه‌نوکه . تازی (ش).

تازیانه : ا. ش. لاج، تازیانه، قه‌مچین،

قه‌مچی، ش. لاق، قه‌لا (ش).

تازک خوشه گندم و جو : برژول،

کرمک.

تاس : تاس. لوج (ش).

تأسف : ا. داخ. مخابن (ش).

تاسوعا : ا. تاسوعا.

تأسیس کردن : م. به‌ریا کردن، دایر

کردن، روتان.

تاشدن : م. تابوون، مووچیانه‌وه،

دولابوون. نوونایوه، مووچیایوه،

کوتمیایوه (ه). قه‌د بین، نه‌قی بین

(ش).

تاشو : ص. فا. تاشو، دق‌خور.

تافته : ا. خامک، تافته.

تاق : نک. تنها.

تاقه : ا. تاقه.

تاق یا جفت : کاله‌مشی، تاقمانه جفت.

تامانه و جوت (ه).

تاک : ا. میو، رهز. مه‌یو (ه). میف

(ش).

تاگردن : داشکانن ، داموچانن،

داکوژانن، دولا کردن، قه‌د کردن، تا

کردن، دانه‌وانن، دق‌دان، دق

کردن، دق‌دای. کوشنایه‌ره، قه‌د

کهرده‌ی، دوه‌لا کهرده‌ی (ه).

تاکستان : امر. باخ، باخه‌میو، میوسان.

باخه‌میو، مه‌یوی (ه). ره‌زی میفه

(ش).

تالاب : ا. تالّو، ناو‌په‌نگ، ناو‌گیر،

گولّو، برکه. گهر(ش).

تالان : نک. تاراج.

تأمل کردن : م. تأمل کردن، نه‌نیش

کردن، ورده و بوون.

تأمین : امص. مو‌گهری، دل‌نایی.

تأنی : امص. شینه‌یی، نارامی، به‌سهر

حه‌سه‌له.

تاوان : ا. تاوان، جه‌ریمه، گونا. تولّ،

گونه‌ح (ش).

تاوان دادن : م. تاوان دان، بژاردن.

وجارای (ه). تولّ دانه‌قه (ش).

تبر

تاوان گرفتن : م. تاوان سه‌نندن، تاوان

سه‌نن، جه‌ریمه کردن. تاوان نه‌سای

(ه). تولّ گرتنه‌قه، تولّ سناننه‌قه (ش).

تاوان : ا. بلوق، بلق، گوزاولّه. پولگ

(ش).

تاوان زدن : م. هه‌لنوقیان، گوزاولّه

کردن، بلوق کردن. بلوق که‌رده‌ی،

گوزاولّه که‌رده‌ی (ه). پولگ دان،

بلق دان (ش).

تایچه، تاجه : امصغ. تاینجه، تایچه،

تاجه. جوهور (ش).

تایه^۱ : ا. تایه، دایه، دایان. دادیی،

داین (ش).

تایه^۲ : تایه. کادین، ساپ (ش).

تب : ا. یاو، تهور. گرانه، گرانه‌تی، تا

(ش).

تبادل : امصغ. نالّ و گوز.

تبار : ا. تبار، پشت، ره‌سهن، تهور،

ره‌گوز.

تبه : ص. ا. تبه‌ای، زایه، فاسد، تهور،

خراب، نابوو، له‌کمل که‌فتوو. خراب،

زایع (ش).

تبه شدن : له‌به‌ینا چوون، قرتی که‌فتن.

دلّتی شیهی (ه).

تبه‌کردن : پووو چانه‌هوه. دلّینه

به‌رده‌ی (ه). به‌ینی برن (ش).

تباین : امصغ. ناتهبایی.

تبحر : امصغ. چازانی، باش زانی.

تبخال : امر. له‌غاهه برکّی، تامیسک.

یاومز (ه). زیرک (ش).

تب داشتن : م. له‌یایا بوون. تا

هه‌بوون (ش).

تبر : ا. تهور، تهور. تفر، تفر (ش).

تبرداس : امر. تهورداس، دار پاچ،

ده‌سه‌داس.

تبر زین : امر. تهورزین.

تبرع : امصغ. باریووی.

تبرک : امصغ. نه‌پرک.

تبری : امصغ. پاکایی، پاکانه‌یی.

تبریزی : ا. چنار، تهوریزی.

تبریک : امصغ. تبریک، شاباش،

شادباش، موارک بایی، پیروزبایی.

تبسم : ا. بزه، زهرده‌خه‌نه.

تب کردن : م. یاو کردن. یاو

که‌رده‌ی (ه). تا کرن (ش).

تب لازم : امر. نازارسی، نازار،

باریکه، نازار سل. نازار سیل (ه).

سیل (ش).

تبلیغ کردن : م. راگه‌یاندن، پرویاگه‌ند

کردن.

تب نوبه : امر. لهرز و یاو، سیه‌پو،

سیه‌پو.

تپاله : ا. ته‌پاله. دهوه، سه‌وروو،

سه‌برگه (ه). کیله، قالاخ (ش).

۱ - زنی که مادر نیست ولی بچه را شیر

میدهد. ۲ - خرمن علف.

تیانچه

- تپالدان : امر. تپال‌دان، قه‌له‌خانی.
سورگا (ه). کیله‌دان، تپک،
کوشک‌لان، ده‌لقان (ش).
تیانچه : امر. ده‌وانچه، پشته‌و، ده‌مانچه،
زبله.
تپاندن : م. تپاندن، چه‌پانن، چیوکوت
کردن، ترنجانی، ترنجاندن،
ته‌پانن، ناخین، چه‌پانن، تی‌په‌ستان،
تی‌برین. خاناینه، ژه‌ناینه (ه).
قه‌په‌سنه‌فه، قه‌په‌ستن، فرساندن،
چه‌پشانندن، دویساندن، نه‌ماندن،
سه‌پاندن (ش).
تپش : امص. تپش، ره‌په، ره‌پی.
تپش دل : امر. دلّه‌تپی، دلّه‌ره‌پی. دل
کوتک (ش).
تپق زدن : م. جوریان، جورپای (ه).
گورپان (ش).
تپه : ا. تپ، ته‌په، کوگا^۱، باخوا^۱،
ته‌بولکه. نه‌رفاز، یال، گر،
زینی، کاش (ش).
تپه‌ماهور : امر. تپ و دولّ. شوفک
دولک (ش).
تپیدن : م. ته‌پان، ره‌پان.
تجارت : امص. تجارت، داو‌بسه،
شاره‌بهره، سوداگری، بازرگانی.
تجانس : امص. هاو‌جنسی.
تجاوز : امص. تی‌په‌رکی.
- تجاهل کردن : م. خولی گیل کردن.
وی گیل کرده‌ی (ه).
تجدد : امص. نو‌باوی.
تجدید کردن : م. نوی کرده‌وه،
دوباره کرده‌وه، دوباره کرده‌وه.
تجربه : امص. نافی، ته‌جربه، ئیمتحن،
نازمایش. جهره (ش).
تجربه کردن : م. تاقی کرده‌وه،
ته‌جربه کردن. جهرپاندن (ش).
تجرد : امص. سه‌لئی.
تجریدی : م. نسب. واتایی، هه‌ل‌ووتاوی.
تجزیه کردن : م. جیاوه کردن، شی
کرده‌وه.
تجلیل کردن : م. ریژلی نیان، ریژنان.
تجمل : امص. سامان، جا و جه‌لال،
زیوهر (به‌ستن).
تجنیس : ا. یه‌کیه‌تی، هاو‌جنسی،
یله‌ره‌گیزی.
تجویز کردن : م. نواندن، نوانن.
نهره‌مانی (ه).
تجهیز : امص. ته‌یار، ساز، قومراخ،
نامایه.
تجهیز کردن : م. ته‌یار کردن، ساز
کردن، قومراخو کردن.
تجیر : ا. چیخ، چیت، ته‌جیر، تامان،
چه‌پهر.
تحدید کردن : م. سنور به‌ندی کردن،

۱ - توده‌ای از چیزی که به شکل تپه در
آمده باشد، مانند پهن.

- سور بهستن. تحمیل کردن : م. بار لی نیان، سه باندن.
تحویل دادن : م. دان، سپاردن، تهحویل
دان. سپارتن (ش). تحریک کردن : م. هه لخرانن، گال دان،
پله نیان، هان دان، تهحرک کردن، تی
بهردان. ورخرنای، هورخرنای، هانی
دای (ه). نااف لی دان، های دان،
خراندن (ش). تحریم کردن : م. یاساخ دان، قاخه
کردن، حرام کردن. تحسین کردن : په سەن دان، باره قه لا
وتن. تحضن : امصد. په سۆ نشینی.
تحصیل : امصد. نه حسیل. تحفه : ا. دیاری، توفه، وهلیفت.
تحقیر کردن : م. بووچک کردن، سووک
کردن، سوک کردن. تحقیق کردن : م. تاقیق کردن،
کولینه وه، توورینه وه، پیا گه یین.
لی گهریان (ش). تحکم کردن : م. داخورین، راخورین،
تی خورین. تحلیل کردن : شی کردنه وه، لی
کولینه وه. تحمل : امصد. بهر گه، هه لگرت،
تهحه مول، تاو. تاب (ش). تحمل کردن : م. بهر گه گرتن، تهحه مول
کردن، تاو هاردن. تاب نیان (ش).
- تحميل کردن : م. بار لی نیان، سه باندن.
تحویل دادن : م. دان، سپاردن، تهحویل
دان. سپارتن (ش). تحریک کردن : م. هه لخرانن، گال دان،
پله نیان، هان دان، تهحرک کردن، تی
بهردان. ورخرنای، هورخرنای، هانی
دای (ه). نااف لی دان، های دان،
خراندن (ش). تحریم کردن : م. یاساخ دان، قاخه
کردن، حرام کردن. تحسین کردن : په سەن دان، باره قه لا
وتن. تحضن : امصد. په سۆ نشینی.
تحصیل : امصد. نه حسیل. تحفه : ا. دیاری، توفه، وهلیفت.
تحقیر کردن : م. بووچک کردن، سووک
کردن، سوک کردن. تحقیق کردن : م. تاقیق کردن،
کولینه وه، توورینه وه، پیا گه یین.
لی گهریان (ش). تحکم کردن : م. داخورین، راخورین،
تی خورین. تحلیل کردن : شی کردنه وه، لی
کولینه وه. تحمل : امصد. بهر گه، هه لگرت،
تهحه مول، تاو. تاب (ش). تحمل کردن : م. بهر گه گرتن، تهحه مول
کردن، تاو هاردن. تاب نیان (ش).

تخته سیاه

- تخریب کردن : م. روخانن، رمانن.
 تُخس : ص. توور، توخس، سرک، رووش، تووش، چه مووش.
 تُخس کردن : بهش کردن، به شهو کردن، قسمت کردن، به هر کردن.
 تارکرن، پشک کرن (ش).
 تخصص : امص. پسپوری، چازانی، خبره بی.
 تخصیص : امص. دیاری، تایبیت، تاو بیت.
 تخفیف : امص. نه خیف.
 تخلص : ا. نازناو.
 تخلف کردن : م. ترازان، ترازبان، لادان، بی ری چوون.
 تخلیه کردن : م. چول کردن، خالی کردن.
 تخم ۱ : توم، توخم، دان، دانه، توو، به زر. منج، نوفا (ش).
 تخم ۲ : ا. هیلکه گون، خایه، گون. که ته گون (ه). هیله گون (ش).
 تخم ۳ : ا. خا، هیلکه. هیله (ه). هیک (ش).
 تخم ۴ : برگ، گهرا. خهرز (ش).
 تخماق : ا. توخماخ.
 تخم پاشیدن : م. توم وه ساندن، به زر وه ساندن، نوو داخستن، به زر وه شانن. توم شانای (ه). توو هافه یتن، چاندن (ش).
 تخمدان : امر. تومه دانه. نوفا دان (ش).
 تخم راهنما ۵ : مارک، رامکه، ماره. رامه، رامی (ه). هیلانک (ش).
 تخم شیش : رشک.
 تخم کردن : م. هیلکه کردن ۶، توم کردن ۷. هیله که رده ی (ه).
 تخم مرغ : امر. هیلکه، خا، زه بره فوون. هیله (ه). هیک (ش).
 تخم مرغ بازی : هیلکه شکانی. هیله مارانی (ه).
 تُخمه : ا. توخمه، خه مه ردا، لوقمه.
 تُخمه : ا. توم. دندک (ش).
 تخمی : ص نسب. توخمی. توفا (ش).
 تخمی : ص نسب. توم.
 تخمین : امص. ته خمین، پره، گو تره، وه پره، به راورد، حه دس.
 تخمین زدن : م. ته خمین لیدان، به راورد کردن.

تخم مرغ در جای امنی قرار می دهند

که مرغ تخمهای خود را در کنار

آن میگذارد.

۶ - تخم کردن پرندگان گذار.

۷ - تخم کردن گیاهان و رسته ها.

۱ - تخم گیاهان و رسته ها.

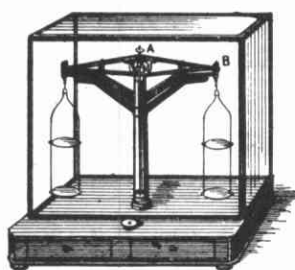
۲ - تخم، بیضه، خایه.

۳ - تخم مرغ و پرندگان دیگر.

۴ - تخم و نوزاد حشرات.

۵ - برای راهنمایی مرغهای خانگی یک

عدد تخم مرغ با سنگی شبیه

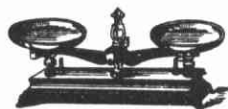

ترازوی زر

تخیل : ا. بزاره، نه‌دیشه، نه‌نیش.
تدارک : امص. تفاق ۵، تداروک، تیار، ساز.
تدبیر : امص. ته‌گبیر، راوېتر، چار، چاره، راج.
تدریج : امص. وه‌روه‌ره، واره‌واره.
به‌به‌ره، به‌شینیی، هی‌دی هی‌دی (ش).

تدلیس : امص. قیل، رووکه‌شی.
تذکر : امص. بیراوه‌ری.
تَر : ص. ته‌ر، تلّیز، تلّیس، ناوه‌کی، خووس.
تراخم : ا. ته‌راخوم، ئالّه‌که.
ئاوْلَهک (ش).
تراز : ا. تراز
تراز، طراز ۱ : ا. تراز، دوو‌خه، دوو‌غه.
دَقَه (ه). دوپ (ش).
تراز دادن : م. دانه دوو‌خه، دانه تراز.
دَقَه‌دای (ه). دوپ دان (ش).
ترازو : ا. ترازوو، ته‌رازوو، ترازوومیزان، میزان (ه). شه‌هین، ترازوی (ش).
تراکم : امص. هووژه، جمه، پری.
ترانه : ا. گورانی، دیلانی، چیه، آه‌نگ، ترانه. ستران، لازه (ش).
تراوش : امص. ده‌له، چوره.
تراوش کردن : م. ده‌لیان، چوره کردن، ده‌لّان. ده‌لّای، تاجنای (ه).
ترب : ا. ترب، توور، تریوی (ه).
دوثر، ثَر (ش).

ترازوی زر : امر. ترازوومقال.
ترازودار : افا. ترازوودار، ترازیدار.

ترتیزک

ترخون

سامدار، ساماور. سافی،

سافدار (ش).

ترسو : ص. ترسه‌نوڭ، ترسو،

که‌م‌زات، بی‌زات، بی‌زاوهر،

ترسه‌زال، ترسووک، بی‌زراف،

به‌زدوونه‌ک، قزه، فرچاله،

که‌له‌زاوهر (ش).

ترسیدن : م. ترسیان، توقیان،

زاوهرچوون، کوخواردن، په‌که‌فتن،

سام کپردن، نه‌نیش کردن، کیم

خواردن، زات‌چوون، زه‌نق چوون،

زه‌نق‌توقین، هه‌راس کردن، ته‌راسی،

ته‌راسی (ه). ساف کردن (ش).

ترش : ص. تورش، ترش. تش (ه).

ترشح زخم : امر. زووخ، کیماو.

عه‌داب، ناخو (ش).

ترشح کردن : م. ده‌لان، ده‌لیان، پرشه

کردن، پرشانن. چوران، ناوشانای

(ه). ناخو‌ته‌قه (ش).

ترشدن : م. ته‌ریوون، فیسیان، خیس

خواردن.

ترش شدن : م. تورشیان، تورشین،

تورش بیوون، قزه کردن. تش بیه‌ی،

تشای (ه).

ترش کردن : تورش کردن، قزه کردن.

تش که‌رده‌ی (ه).

ترشی : ص. نسب. تورشی. تشی (ه).

ترشیدن : نک. ترش شدن.

ترشیده : ص. مغ. تورشیاغ. تشیا (ه).

تورشی (ش).

تریت : امص. تریه‌ت.

ترتیزک : ا. ته‌ریه‌نیزه. تیز‌تیزوڭ،

که‌بخوشی، دیزنک (ش).

ترتیب : امص. ریکی، ریز.

ترجمه : امص. یچه، پاچه.

ترجمه کردن : م. وه‌رگیران، پاچه

کرن (ش).

ترحلوا : امر. ته‌ره‌ه‌لوا.

ترخون : ا. ریشاله، ته‌رخون.

ترخینه : ا. دوینه، ترخینه، گونینه.

داندک، دانه‌دوو، ده‌وین (ش).

ترد : ص. تور، ته‌رجک، ترت. پندر،

پنگر، پتر (ش).

تردست : ص. مر. ته‌رده‌سی.

تردستی : ح. مص. ته‌رده‌سی، شابازی.

تردید : امص. دل‌ه‌راوکی، ته‌ردید،

دودلی.

ترزیان : ص. مر. ته‌ریه‌زووان، ده‌ته‌ری،

زووان باز، زوواندار، ته‌رده‌م. خوش

عزمان، تیل (ش).

ترس : نک. ا. مه‌ترسی، ترس، سام،

په‌روا، نه‌نیش، حیوت، کو، کیمخوا،

په‌ک. سو‌هون (س).

ترساندن : م. ترسانن، توقانن، زات

بردن، یزدان، داجله‌کانن

داترووسکانن. توقنای، ترسنای،

زات به‌رده‌ی (ه). ترساندن، یزداندن،

به‌زدین، زرا و بردن، قهراندن، کوڭ

پی دان (ش).

ترسناک : ص. مر. سامناک، ترسناک،

ترعه : ۱. باریکه ناو، دریگه.

تُرک : ۱. تورک.

ترکاندن : م. تره‌کانن، تلیشانن،
ته‌قائن، تو‌قائن ۲. تره‌کنای، تلیشای
(ه). ته‌قاندن، قلیشاندن، قه‌لشاندن،
که‌لاشتن (ش).

ترک برداشتن : م. تره‌که‌لگرتن، شق
بردن، تره‌که بردن، تلیش بردن،
تلیشان، درز بردن. شق‌برده‌ی (ه).
دیک بین، قه‌لاشتن، شره‌قیان، کر بین،
قه‌لشان، قه‌لشین، قه‌لشان (ش).

ترک خوردن : نک. ترک برداشتن.
تر کردن : م. فیسانن، نه‌ر کردن.
ترک کردن : م. ته‌رخ دان، ته‌رک کردن،
بوواره دان. ناسه‌ی جگا (ه).

ترکه : ۱. ته‌رکه، خامه، توول. شوولک،
شوهور، شول، شولک (ش).

ترکیب : امص. ته‌رکیب، دمامان،
ته‌حر، ته‌شک، ته‌رح.

ترکیدن : م. تره‌کیان، تلیشان، ته‌قیان،
تو‌قیان. تره‌کیای، تلیشای،
قلیشای (ه). ته‌قین (ش).

تُرمتای : ۱. تورمته، هه‌له‌که،
هه‌له‌که‌سه‌ما.

ترمه : ۱. تورمه، ترمه.

ترنا : ۱. تورنا.

ترنج : ۱. تورنچ، شوشین.

ترنجبین : ۱. تره‌نجه‌مین، تره‌نجه‌بین.

ترق : اصت. تهق.

ترقوه : ۱. چه‌لمه، چوله‌مه، چاکله.

ترقی کردن : م. پیش‌که‌وتن،
هه‌لجوون، به‌ره‌سه‌ندن، بان‌جوون،
گه‌وره‌بوون. گه‌وره‌به‌ی (ه).
حه‌مه‌ده‌شین (ش).

تُرک ۱ : ته‌رک، ته‌رخ، بوواره. ناسه (ه).

تُرک ۲ : ۱. ته‌رک، پاشکو.

تُرک : ۱. قاش، تره‌که، درز، تلیش،

شکاف. شق، قلیش، قه‌لش، قه‌لش،

چاک. سه‌مسا، دراف، لیک، که‌ر،

شه‌قار، تیش، دیک (ش).

۱ - دور شدن و جدا شدن از کسی یا

جزی، واگذاشتن، دست برداشتن.

۲ - بخش پشت زمین و دوجرخه.

۳ - ترکاندن تاول.

- ترنجیدن : م. ترنجیان. ترنجبای (ه).
 قه پستن (ش).
 ترور : ره شوژی.
 تره : ا. که وهرگ، که وهر.
 ترهات : اص. ور، تهره هات.
 تره بار : نک. تر بار.
 تره تیزک : نک. تر تیزک.
 تریاک : ا. تریاک.
 تریاکی : ص. نسب. تریاکی.
 ترید : ا. تربیت، تلبیت، تربید.
 گورینک (ش).
 تریز : ا. تریج، داینه، ده مان، دامن.
 تزریق کردن : م. دهرزی لیدان، دهرزی
 وه شان.
 تزویر : اص. ته زویر، چاپ، فزوفیل،
 رووالهت، فهن، بامبول. راو، لیپ
 (ش).
 تزین کردن : م. رازاند نه وه.
 تسبیح : ا. ته زیج. تربی (ش).
 تسخیر کردن : م. گرتن، داگیر کردن،
 دابری کردن. گرتنه بره،
 نه ره گرتی (ه). قه گرتن (ش).
 تسریع کردن : م. له زاندن، په له کردن،
 زوو کردن.
 تسکین یافتن : م. دامرکیان، نارام بوون.
 تسلط : اص. چووپ، غله به،
 ده سلات، زالی.
 تسلط یافتن : م. زال بوون، ده سلات
 په یا کردن، غله به په یا کردن.
 تسلی : دلنه وایی، سه رخو شی.
 تسلیت : اص. ته سلیمت، سه سلامه تی،
 سه رخو شی.
 تسلی یافتن : م. نارام گرتن.
 تسلیم شدن : م. داپسکیان، تسلیم بوون،
 خو به ده سه ودان.
 تسمه : ا. قامیش، بارپیچ، دوواله.
 تسمه یوغ : امر. ویزه.
 تشت : ا. ته شت.
 تشخیص : اص. ته شه خوس، فیز.
 تشخیص دادن : م. ناسین، دۆزینه وه،
 ته تشخیص دان.
 تشر : ا. ته شهر، تانه، توانج، نان.
 تشر زدن : م. ته شهر لیدان، تانه وه شان.
 تشریح کردن : م. په کالآ کردن، توی
 کردن.
 تُشک : ا. دوشه که، بیره خ.
 تشکر : اص. سپاس، ته شه کور.
 تشکر کردن : م. سپاس وتن، ته شه کور
 کردن.
 تشکیلات : پیکهاتوو، ریکهراوه کان.
 تشنه : ص. ټینگ. ته ژنه (ه). تهن، تی،
 تینی (ش).
 تشنگی : ح. مص. نیگی. ته ژنه یی (ه).
 ته هنوویی، تینیاتی (ش).
 تشویش : اص. ته شویش، په ژاره،
 دلهره یی.
 تشویق : ته شویق.
 تشویق کردن : م. ته شویق کردن،
 هه لخرانن، هان دان.
 تشی : ا. ته شی، ژوژوو، چاله که،

- چوالوو. ته‌زی (ه). کوله، ژووری (ش).
- تصادف : امص. هه‌لکه‌فت، هه‌لکه‌وت، ده‌گمه، پیتش‌هات، فومه، فوماو. هورکه‌وت (ه).
- تصادفی : ص نسب. قه‌زا قورقینه، ده‌گهن، هه‌لکه‌فت.
- تصحیح کردن : م. دوروسه و کردن، راسه و کردن، میزان کردن.
- تصدی : ا. پی سپراوی.
- تصدیق : امص. ته‌سیق، ستووف.
- تصدیق کردن : م. ته‌سیق کردن، ستووف دان (ش).
- تصرف : امص. داگیر، داگیر، دابر.
- تصرف کردن : م. داگیر کردن، دابر کردن.
- تصفیه کردن : م. پلاوتن، ساف کردن.
- تصمیم : امص. قرم، عه‌زم، ته‌سیم، بریار، لی بری (ش).
- تصنیف : نک. ترانه.
- تصویر : ا. شیوه، دروشم، شکل، وینه، نگار.
- تضاد : امص. دژایه‌تی، ناچوری.
- تضرع : امص. زاری، لاله، پاره. گرین (ش).
- تظاهر : امص. ته‌زاهور، خو‌نمایی. وی نمایی (ه).
- تعادل : امص. له‌نگه‌ری، لنگه‌ری.
- تعادل داشتن : م. لنگه‌ره‌بین، له‌نگه‌ری.
- تعارف : امص. خولک، تارف.
- تعاونی : ا. هه‌ره‌وه‌زی.
- تعبیر : امص. تابیر، تاویل، بزاره.
- تعبیر کردن : تابیر کردن، بزاردنه‌وه.
- تعجب : امص. به‌لاجه‌وی.
- تعریف : امص. تاریف.
- تعریف کردن : م. تاریف کردن، به‌تان و پوا هاتن.
- تعزیه : امص. پرسه، شیوه‌ن، تازیه، شین، تازی (ش).
- تعطیل : امص. به‌تلانه، ته‌حتیل، و جان. دایختنی (ش).
- تعظیم : امص. کرینوش، ته‌عزیم.
- تعقیب : امص. نازو، پابه‌ی، رمت، دوو.
- تعقیب کردن : م. رادوونان، رامال نیان، پابه‌ی بوون، رمت نیان، شوین هه‌لگرتن.
- تعلیم : امص. نامو‌چیار، موژباری، نامووزش، تالیم.
- تعلیم دادن : م. فیر کردن، تالیم دان، مو‌چیار کردن، یاد دان، به‌ناو هاوردن. فیر که‌رده‌ی، مو‌چنای (ه).
- قتل کرن، عه‌لماندن (ش).
- تعهد : ده‌سانقه‌س، ده‌سی، هه‌نقه‌سی، له‌قه‌س، ده‌سانقه‌سی.
- تعمیر : امص. تامیر، ده‌سکاری.
- تعمیر کردن : م. ساق کردنه‌وه، تامیر کردن، ده‌سکاری کردن.
- تعمیم : امص. گشتگری، هه‌مووی.
- تعویض : امص. ناپ و گوژ، نالشت، بوون.

تفنگ

- ساقی باقی، نال و گور. تفرقه : تفرقه، تفره و تونا، بلاوه.
- تعویق انداختن : م. دوواوه خستن، تفریح : امص. تفریح، سیران، پیاسه.
- بهك حستن. تفریط (کردن) : م. له کیس (دان)،
- تمهد : بهلین، بهیمان. دهس باد (بون).
- تعبین کردن : م. نیشان کردن، ناو تفسیر : امص. راقه.
- بردن، دیاری کردن، هه لبرین. تفسیر کردن : م. راقه کردن، لی
- تغار : ا. ته غار، ته سه، دوله. کولین.
- تغذیه کردن : خوراك پی دان، تیر کردن. تفصیل : دریره.
- تغیر : امص. تونی، توو بهی، نالوزی. تفصیل دادن : م. دریره دان.
- تغییر کردن : م. گوریان، نه مدیو و نهو تفکر : ا. بیر، راما، ویر، ورکه،
- دیو یون. قهریای، واریای (ه). راویچکه.
- تُف : ا. تف، ناودهم، کلویز، کلیر، تفکیک کردن : م. لیك کردن، جیاوه
- لیك، خوزی، تفلیك، گریز. توف کردن.
- (ش). تفنگ : ا. تفنگ، قهره بینه، ره شوکی،
- تُف : ا. بوخار، بوق، هه لم، بلّسه، کلّیه. به مله پیری شینکه، به رهوور،
- تفأل : امص. گه شربینی، نوفلانه، حسکه. بهروهج (ش).
- نه فلانه، قهر. م. تفأل زدن. گه بینی تفنگچی : تفهنگچی.
- کردن، نه فلانه دان، قرائن. تفهیم کردن : م. حالّی کردن، تی
- تفاله : ا. تلف، تلفار، ترفال، ترت، گه یاندن.
- تلپ، خلت، سلپ. سه میر (ش). تقاص : امص. توله، ته قاس، تاوان.
- تف انداختن : م. تف کردن. توف توله، ته لافی (ش).
- هافتن، توف کرن (ش). تقاص گرفتن : م. ناقدین، تاوان سمن.
- تفاوت : امص. جیاوازی، ته فاومت، توله گرتن (ش).
- فرق، ته ویر، اختلاف. تقاضا : تکا، خوازه، خوایش، لاله.
- تفتیش کردن : م. پیا گه ریان، پشکنین. هیفی (ش).
- تفرج : پیاسه، سیران. تقسیم کردن : بهش کردن، به شهو
- تفرق : بلاوه، پرژه، فورووقه. کردن، به هر کردن، پشک کردن. تار

کرن (ش).

تقصیر : ا. امص. ته قسیر، کو تایی،
تاوان، گوناغ، قورن.

تقلا : نک. تلاش.

تقلب : امص. ته قلوب، ده لسه، فیل،
دهو، ده خلی.

تقلید : امص. ته قلیت، لاسایی.
چاف لی کری (ش).

تقلید در آوردن (کردن) : لاسایی
کردن، ته قلیت دهر هاوردن. باسی

کرن، چاف کردن، لاین (ش).

تقوی : پارتیز گاری، خوبارتیزی.

تق و لق : ص مر. نه قو لهق.

تقویت کردن : م. پتو کردن.

تقویم : ا. رۆژر میز، نه قویم.

تک^۱ : ص. تاق، تاک، ته که، ته ل.

یه که، ته نیا، ته نها، تاق و ته نیا، سه لت.

کت، قاری، ره بن، تی (ش).

تک^۲ : ص. ته که، دهو. فی (ه).

بیز (ش).

تک : په لامار، حمله، هور ووز، شاتال.

شالو، گورم، هورم. نیرش،

هیرش (ش).

تک : ا. تکه، چک، چوره، تک، دلۆپ،

دلۆپه.

تک : ا. ده نوک، نوک. دمک (ه).

تکاپو : امص. هه لوه لا، تیکوشان.

تکان : امص. ته کان، شه کان، جم و

جوول، جوول، جمه، جم، حهره کهت،

چورته. بزووت، هژ، خورپه، له ره،

ریپ، رمت. ته خشه لاکوم (ه). هژان،

هژان (ش).

تکان خوردن : م. ته کان خواردن،

جمین، جمیان، جویز، جولینه وه،

شه کان خواردن، حهره کهت کردن.

ته کان واردهی (ه). خو هژاندن،

بژقین، هژیان (ش).

تکان دادن : م. ته کان دان، شه کان دان،

زیوانن، شه کانن، شکاندن،

شه کاندنه وه، شه کانه وه، له قانن،

له رانن، جوانن، راته کاندن. جوولانن.

ته کان دای، ته کنای، شو کنای، جمناي

(ه). هژاندن، بزواندن، جمنا ن،

جمان، قرق راندن، گو ت دان، گو ت

وه شانن، راوه شانن، لقاندن (ش).

تکاندن : م. ته کانن، ته کاندن، شه کانن،

شه کاندنه وه. ته کنای (ه). داقوتانن،

رافه شانن (ش).

تکبر : امص. با، ته که بور، فیز، خامبا.

تک تک : امر. تک، دلۆپ، دلۆپ.

تکذیب : تکار، ثعا، گوپ، حاشا.

تکرار : امص. تکرار، دوویاتی،

دوباره یی.

تکرار کردن : م. تکرار کردن، دوباره

۱ - تنها، فرد، یکه.

۲ - در : «تک و دو».

- کردن، پیاهاستن، پیاهاستهوه،
دوو پاته کردن. گیلایوه (ه).
- تکریم : امص. ریز، ته کریم.
تک زبانی : پس، یسک.
- تکلتو : نهره مزین، ناسر مه، نه مه دزین،
ته که لتوو.
- تکلیف : ا. ته کلیف.
تکمیل : اص. ته کمیل، ته واو، دوروس.
ته مام (ش).
- تک و تنها : ته کو ته نیا. تاقی و ته نیا
(ه)، تنیو تنی (ش).
- تک و دو : ته کو دوهو.
- تکه : بر، قهغه، گونجر، تیکه، پل،
نهجه، قرتکه، قنچک. کمر، خار (ش).
- تکه پاره : ص. مر. تیکه پاره، شل و پت،
شر، لست و پست، داوه شاو،
داوه شیاگ، کوت و لهت.
- تکیده : ص. مف. داته کیاگ، ته کیاگ.
- تکیه^۱ : ا. ته کیه، خانه گا، خانه قا.
- تکیه^۲ : پال، پالشته، ته کیه، ته که.
- تکیه دادن : م. پالوه دان، پالدهان،
پادانهوه، ته کیه دان، پشت دان، پالوو
دان، هه لپاردن. پالدا یوه، ورسپریای،
هورسپریای (ه).
- تگرگ : ا. تگر، گر نیهزه،
کاله پرویش. ته وهرگ، ولوشه (ه).
- تەرگ، گزرگ، گزلۆک، گشک (ش).
تلاش : ا. پهل و کوت، کو شش، خبات،
تیکوشه، ته لاش، ته قالا، تو یلاش، کهن
و کو.
- تلاش بی ثمر : چو کله جزئی، رهنجه رو.
- تلاش کردن : م. کو شش کردن، ته لاش
کردن، پهل و کو وه شانن، تو یلاش
کردن، ته قالا دان، تنی کوشین.
- تلافی : امص. ته لافی، قهره بو، قهره وی،
چیره، تاقی، دهواره. تو ل (ش).
- تلافی کردن : م. ته لافی کردن، چیر
کردن، قهره وی کردن، حه قهو سهن،
دهواره بردن. قهره بو که رده وی، عیزا
دای (ه). تو ل کردنهوه، نا فین (ش).
- تلخ : ص. تال، ناژنگ. ته حل،
گه مور (ش).
- تلخ شدن : م. تال بوون.
- تلخک^۲ : امر. تالگ، مرور.
- تلخک^۴ : امر. تاله.
- تلخی : ح. مص. تالی، ناژنگی.
- تلسک : ا. تیسک، زه نبول.
- زنگل (ش).
- تلسکپ : نه سیره بین.
- تلف شدن : م. ته لف بوون، له ناو
چوون. ته لف بیه، دلته شیهی (ه).
- ته لف بین، باز دان (ش).

۱ - ساختمان ذکر و نمایش و تعزیه.

۲ - گیاهی است.

۳ - در : «تکیه دادن» پشت به چیزی

۴ - مغز هسته تلخ.

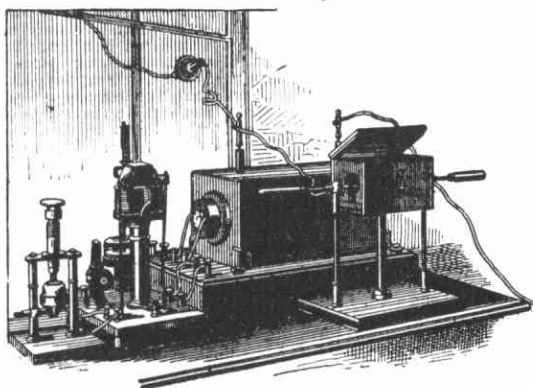
دادن».

تله

تم : ا. تم، بوخار، بوق، هلم، مژ.
 تماشا : امص. تماشا، نواشا، سرنج،
 سیر، تماشا.
 تماشاجی : ص. سیر کر، تواشاجی،
 سیرانچی، تماشاجی، سیرانکر.
 تماشاخانه : امر. تواشاخانه، سیرانگا.
 تماشا کردن : م. تواشا کردن، سیر
 کردن، سرنجه دان، روانین. تماشا
 کرده، سرنج دای، دیای (ه).
 تمام : ص. ق. گشت، حممو، هممو،
 دووایی. گرد، قری، تهواو (ه).
 رهبق، سوور، تهواو (ش).
 تمام شدن : م. تواو بوون، قری
 کهفتن، دووایی هاتن، قری هاتن،
 برپانهوه، ناخر هاتن، جوونه سر،
 دوومایک هاتن. تمام بهی، دمای
 نامان، برپایوه، ناخر نامای (ه).
 تمام بین، کلیس بین (ش).
 تمام کردن : م. تواو کردن، دووایی
 هاوردن، برپنهوه، قری هاوردن، قری
 تیختن، بهناکام گه یاندن. تمام
 کرده، نهما منای (ه).

تلف کردن : م. لهناوا بردن، لهکیس
 دان. دلته بهرهی (ه).
 تلکه : ا. تهله که، چور، یهن.
 تلکه کردن : م. تهله که کردن، یهن
 بوون، چور بوون.
 تلگراف : ا. برووسکه، تل.

تلمبار کردن : م. هه لچنین، نیانه بان
 یه کهو، قهلا قهلا کردن. هوژ چنای،
 قهلائی کردهی (ه).
 تلمبه : ا. تولومپا، تورومپا، نورومپه.
 تلنگر : ا. پلۆک، ترنگ.
 تلو تلو : تلواتل. تلاوتلی (ه).
 بهشید (ش).
 تلویح : هیماژ.
 تله : ا. تهله، پاداو، داو، بهره رت،
 دام. قوج، تلهک (ش).
 تله گذاشتن : م. تهله. نیانهوه، داو
 دانبان. تهله نیایوه (ه). تلهک
 دانان (ش).

تمامیت : نهواوی، نهواوه‌نی.
 تمتع : باره‌گری، باره‌گیری، بهش بری.
 تمثال : ا. عه‌کس، وینه.
 تمجید : امص. تاریف.
 تمدن : ا. شاره‌زایی، شاریگه‌ری،
 شارسانه‌تی. شارستانیت (ش).
 تمرد : یاخیگه‌ری، نافرمانی، بی‌عه‌مری.
 تمرکیدن : م. داپه‌نه‌مین، دانه‌مه‌کین،
 دانه‌مین، په‌نگله‌مووش کردن.
 تمرین : امص. تمرین، وه‌رزش، مه‌شق.
 تمسخر : امص. تیز، گالته، رشقه‌ن،
 تیتال، مه‌سخره.
 تمشک : ا. نوورگ، نوودرگ،
 نه‌میشک. تغه‌دیه‌ی (ه). شیلانگ،
 ستری^۱ (ش).
 تمکن : مال، چت، خوازگه، ده‌ولت،
 سامان، دارایی، هه‌باتی (ش).
 تمکین کردن : م. ته‌مکین کردن، فس
 دادن، مل دان، مل نهان، دایسکیان،
 مل دای. پهره‌دای (ه).
 تملق : امص. خولته، ته‌مه‌لوق،
 چاپلوسی.
 تمنی : امص. ته‌مین، خوازگه، لاله،
 نکا. لافه (ش).
 تمیز : پاک، ته‌میس، خاوین، بژوین،
 زه‌نگ، قازاخ، بوخه، ساف.
 تمیز کردن : م. پاک کردن، لابردن، قال
 کردن، زه‌نگ کردن، ساف کردن.

تمیزی : ح‌مص. پاک، ته‌میس،
 خاوینی، پاکیزه‌یی، شووار.
 تن : ا. نه‌ن، به‌ده‌ن، نه‌نام، لاشه، گیان،
 گزبان، جه‌سه، لاشه. زه‌مه‌ز،
 جه‌نده‌ک (ش).
 تنازع : امص. چنگه‌ریکی،
 به‌ربه‌ره‌کانی، کیسه و گیره، کیش
 مه‌کیش.
 تن آسا : نک. تیل.
 تناسب : ریکی، هاورتزه‌یی، نه‌ناسوب.
 تناور : ص. زل، گوره، قله‌و، مه‌زن.
 تنباکو : ا. نه‌ماکو، تووتن، ته‌به‌کی،
 جه‌بله‌یی (ش).
 تنبان : ا. شوال، زیر شوالی، ته‌ومان،
 ده‌مه‌ل قویان، پاتول، ده‌ری، شهلوار.
 تنبک : ا. دمک، ته‌پل.
 تنبل : ص. ته‌مه‌ل، ته‌وزهل، که‌هال، ته‌ن
 به‌روه، تلار، چاخه‌سیوه‌ری، سس،
 ته‌رال، کایهل، په‌لخه، ریپول،
 تورنوره، فل، شه‌ختو، گایی،
 سه‌په‌له، سلپ، گیره‌ته‌که‌ر^۲.
 لوژ (ش).
 تنبور : ا. ته‌مووره.
 تنبوشه : ا. گونج، ته‌مووشه، به‌ربوق،
 سولینه (ش).
 تنبیه : امص. ته‌می، جه‌زا، ته‌میی،
 گوشمالی.
 تنبیه کردن : م. ته‌میی کردن، ته‌می

تنبور

- خه سیس، به خیل. وهره چم تهنگ (ه).
تنگدست : ص. مر. دمسه تهنگ، فقیر،
نه دار، دمسه کورت، هه ژار، ژار،
لانه واز، بله نگاز، قه لوو بهرد.
تنگدستی : ح. مص. دمسه تهنگی، نه داری،
هه ژاری، دمسه کورتی، ژاری، فقر،
کووره وهری، تهنگه وهری.
تنگدل : ص. مر. دل تهنگ، په ژار.
تنگنا : امر. تهنگه، تهنگه وهری، تهنگنا،
سه خلعت، سه ختی. تهنگاشی (ش).
تنگ نظر : نک. تنگ چشم.
تنگ نفس : امر. تهنگه نه نفس، نه نفس
کورت، کهش تهنگ، پشو کورت.
تنگه : ا. تهنگه، درنال، دهر بهن،
تهنگاو، تهنگه لان، درگه.
تنگی : ح. مص. تهنگی، تهنگه وهری،
تهنگه لان.
تنور : ا. ته نوور، تهندوور.
تنوره آسیاب : امر. ته نووره ی ناسیاب،
زه مووره ک. ته نووره ناساوی (ه).
تهندووره ناشه (ش).
تنوره کشیدن : م. ته نووره کیشان،
لوول بوون، لووشه پیکان. لووشه
پیکای (ه).
تنوری : ص. نسب. ته نووری، تهندووری،
پیشا، پیشاگ.
تنوری کردن : م. پیشان. پیشای (ه).
- تهندووری کرن (ش).
تنومند : ص. کهله گهت، ته نوومند، زله،
حه پول، حه پیش، زلهورت، زلهول،
زلهورت، شاقه لدار، قایمه قووله، قوت
و قول، زه بلاخ. قه با، قه به،
گه پناس (ش).
تنه : ا. تنه، نه نام، کوته، تن. زه مه ز،
قاسک^۱، کولک^۱، لاجک^۱،
لاس^۱ (ش).
تنها : نک. تک^۱.
تنهایی : ته نیایی، ته نی، چوئی،
تیتی (ش).
تنی : ص. نسب. ته نی.
تنیدن : م. ته نین، بافین، هونین، چنین.
چینه ی، ته نای (ه)، قه هونان (ش).
تو^۲ : تو. ته (ش).
تو^۳ : ا. ناو، داخل، نهنده روون،
ده روون. دلی^۱ (ه). ناف، هوندور،
ژوردا (ش).
تواتر : هه یناهه یئا، په ساپه سا، په ی
دهر په ی، بهرودوا. دوپک دوپک
(ش).
توازن : هاوسهنگی، بهرانبه ری.
توافق : هاودهنگی، هاوسازی،
هاورپی، تهوافق.
توالد : زک و زا.
توام : هاوتا، هاوزا، لف، بهیه کهو،

۱ - ته درخت.

۲ - ضمیر دوم شخص مفرد در حالت تأیید فاعلی.

۳ - داخل، اندرونی.

جفت.

جهتك (ش).

توامان (دوغللو) : لغه دووانه، دووانه،

توبه : امص. توبه.

هاوزكه، لغانه. دووانی (ه). جهك،

توبه دادن : م. توبه دادن، توبه پی دان،

پیکای (ش).

توبه دان. توبه دایره (ه).

توان : ۱. وەرگه، گور، زور، دهسهنه،

توبه شکستن : م. توبه شکستن، توبه

شیان، زووخ، گریک، تهوان، قورمت،

شکندنه توبه ماری (ه).

تاو، شی، ناوشت، هیژ، گر، گریک،

توبه کار : افا. توبه کار.

به رگه، گو، هانا، گیر، تین،

توبه کردن : م. توبه کردن.

دهسهلات. قهقهت، تاب، خووز، رایه

تویخ : سرکو، ته می، سرکوته.

(ش).

توپ^۱ : ۱. توپ. توبه (ه).

توانا : صفا. تهوانا، به گور، به رگه گیر،

توپ^۲ : ۱. توپ.

به گیر، بزمن، دهسهنه دار. وەرگه گیر،

توپ بازی : توپان، توپ قار. توپانی

نازا (ه). فیئرس، دووتا، قهقهت دار

(ش).

(ش).

توپچی : امر. توپچی.

توانایی : حمص. تهوانایی، بیه، قوه،

تویی : صنسب. ۱. تویی.

کیش، شی.

تویژ : ۱. تویژ، کوتهك، گاهه سر.

توانستن : م. توانین، برکردن، چهلان،

توت : ۱. توتو، تفی (ه). تفر (ش).

دهرهقهت هانن، دمس روین، دمس

توتستان : امر. توتسان. تویان (ش).

گهیشین. تاوای (ه). شیان، ناووزان،

توت فرنگی : ۱. چلیک.

کارین، رایه کهوتن (ش).

توتون : ۱. تهماکو، توتون.

توانگر : صفا. دارا، مالدار، چتدار،

توتیا : ۱. کل.

ساماندار، دهوله مهن. ههپی،

توحید : یه کتا پهره سی، یه کخوایی.

زهنگی (ش).

توخالی : صمر. ناو پووک، پیف^۳،

توامان (دوغللو) : لغه دووانه، دووانه،

قیرول، هورول، پووج، ناو خالی،

هاوزكه، لغانه. دووانی (ه). جهك،

پوتوتل، پوتوت، پووک. ناوهالی، دلی

جمکاته (ش).

هالی (ه). زور، قوروك، بوش،

توبره : ۱. تووره که. جهورک، توربه،

قولور، کولور. نیقک خالی (ش).

۱ - گوی لاستیکی که به آن بازی کنند.

۳ - چیزی که وسط آن سبکتر از جدار

۲ - یکی از اسلحه های آتشین.

آن باشد.

- تودرتو : ص. مر. توده رتوو، له ناو يهك،
ناو يهك ناو يهك.
تودماغی حرف زدن : منگه منگ
کردن، منجه منج کردن.
توده^۱ : ۱. توده، پتی خوئی، پاخوا،
کوگا، تپ، کومله، گوتل. کومه
(ه). چقات (ش).
توده^۲ : ۱. سربوان، کوگا. سروگا،
سهره گا (ه). كه لك (ش).
توده^۳ : خوئه كه وان، كوگا. جلهو،
كوم (ش).
توده^۴ : ۱. پور، پوره.
توده^۵ : ۱. كه لام، مه لو، لاسه.
توده^۶ : ته تله میران.
تودیع : مالاوایی، خواحافزی.
تور^۷ : ۱. تور، داو. دامی (ه). سوپ،
قه فانجر (ش).
تور^۸ : ۱. ره شكه، هژگ، تور.
تور^۹ : ۱. دیواخ.
تورم : ورهم، پیش، پهرجهوت، په نام،
با، ماس، ناماس، خیز، وا (ه).
توزیع کردن : م. بلاو کردنه وه،
به شینه وه.
توسری : چه پوك، چه ره سه ری،
ته په سه ری، تو سه ری.
توسعه دادن : په رده دان، گوره وه
کردن، فره وه کردن.
توسل : ده سه داوینی.
توش : ص. توش، توپره، چه توون.
توشك : ۱. دوشه كه.
توشه : ۱. توشه، توشوو، ته پشوو.
ر زقی ری (ش).
توصیف کردن : تاريف کردن،
ناساندن.
توصیه : راسپیری، سفارش.
توضیح دادن : م. روون کردنه وه،
روشن کردنه وه، ته وزیع دان.
توطئه : پیلان، ده سه داو.
توفال : ۱. توفال، پردوو.
توفان : ۱. توفان، کریوه.
توفیر : ۱. فهرق، ته فاومت، ته وفیر،
جیایی.
توفیر گذاشتن : م. ته وفیر نیان، فهرق
نیان، فهرق دانان، ته فاومت دانان. فهرق
وسه ی (ه).
توفیق : امص. ته وفیق، سه ركوت.
توقع : چاوه پوانی، هیوا، ته وقوع.
توقیف : امص. ته وقیف، بازداشت،

-
- ۱ - هر چیزی كه روی هم ریخته باشد.
 - ۲ - توده پهن.
 - ۳ - توده خاك و آشغال.
 - ۴ - توده زنبور عسل جوان.
 - ۵ - توده علف.
 - ۶ - توده كرمهای ریز.
 - ۷ - تور ماهیگیری.
 - ۸ - تور كاه.
 - ۹ - تور سر، تور سرعروس.

گیریاگ.

تہ پُر : تاپیر.

توکل : امص. تہ وہ کول، پہنا بہری، پہنا.

تہ چین : امر. تاجین.

توکل بخدا : پہنا بہ خوا.

تہ خرمن : بنہ بیت، بنہ خرمان، کوزل،

توگو، توگویی : تومز، نیزی، چما.

کو تہل. عہ فارہ، بن جوخین (ش).

تولد (یافتن) : بہ دنیا ہاتن، پہیا بوون،

تہدید : ا. ہرہ شہ، گورہ شہ، گالہ و

ہاتنہ دنیا. پہیا بیہی (ہ).

گیٹہ، تہدید، گہف و گور.

تولک رفتن : رووتیانہ وہ، توولہک

تہدیگ : امر. بنکری. بنکرنہ (ہ).

چوون.

تہماندہ : صمف. باش منہ، بہرماوہ.

تولہ : ا. توولہ، تول، تل، تووتہ کوْلہ،

مہنہ وہ (ہ). بہرما، دوومایک مای

تووتک. غہلدبی، کوچک، کوتک،

(ش).

کوسوک، گوجوولہ، گوجیلہ (ش).

تہماندہ قالب صابون : سوونکہ، بنکہ،

سولکہ، سوونیکہ.

تومار : ا. توّمار، لوولہ.

تومان : ا. تمہن.

تہمت : ا. توّمت، دہم ہہلہس، دہس

تومور : ا. لك، غودہ. لکہ (ہ). رینج،

ہہلہس، بوخیان، بوختان، توہمت.

لوو (ش).

دہس وہرہس (ہ). قر (ش).

تون : ا. توون، گوورہ، گولخہن.

تہنیت : پیروز بابی، موبارہک بابی.

ناورگہ (ہ). ئانوون، ناتہ شخان،

تہور : بی باکی، دلیری، نہنری.

گولخان، ناگر دانک (ش).

تہوع : ا. دلہ شیوہ، ہولنج، ہلنج.

بری (ش).

تون تاب : افا. توونہ وان، ناگرہ وان.

تہی : ص. خالی، خوت، خوت و خالی،

توہم رفتن : م. بی چوون^۱، ہہلڑلیوان^۲

بہ تال. ہالی (ہ)، فالّا (ش).

ہہلہ قیان، دانہ یہک، چوونہ یہکا،

تہیدست : نک. تنگہست.

بہ یہکا چوون، لوائ پورہ، ہور

تہیگاہ : امر. کاول، لاکاول، کہلہ کہ،

فلہ قیای. لوائ دلیتی (ہ). ناف یہ کدا

خالیگا، تہنشت، پوونہ گا، نہفق،

چوون (ش).

کور تہ کہلہ.

تہ : ا. بن، بیخ، تہ، بنک، ناخ، بنہ، تا.

تہی مغز : صمر. کہلہ بوش،

تہاجم : ہیرش، نیرش، پہلامار،

کہلہ پوولک.

ہہلمت.

۲ - توہم رفتن کرم و مورچہ و

حشرات، وول خوردن.

۱ - توہم رفتن صوری و روحی، دلخور

شدن.

- تهیه : امص. ساز، تهیارك، حازر، تهیه، ناماده، خپ.
تهیه دیدن : تهیارك دین، ساز کردن، خپ کردن.
تهیه کردن : م. ساز کردن، ناماده کردن، تهیهه کردن. تهیارك كهردهی (ه). خپ كړنهغه، دایین كړن، جوړ كړن، ناماده كړن (ش).
تیان : تیانه، تیان، قازان، معنجهل. بهروش (ش).
تیپ : گله، تیپ، پول، دهسته. تی پا : شق، لهقه، نورهنگ. پن (ش).
تی پازدن : م. شق هیلدان، شق وه شانس، دانه به در شق. شق شانای (ه). پن لی دان (ش).
تیر^۱ : ا. تیر، بهرك، گولله. گړډلیه (ه). تیر^۲ : ا. تیلا، باهوو، راجه، تیر، گارام، تهیاخ، كوټله كه، دار. راژه، ستینك، سه پك (ش).
تیر اندازی کردن : تهفه کردن، تیر خالیو کردن.
تیر پوش کردن خانه : داره را کردن. تیررس : امر. تفهنگاوېش، وهزه، تیررس.
تیرك : امص. شمهك، چل معرده، كوټله كه، تیرك، كوټله، شمهك (ه). كوثره، سنگ، ستونك، پیشمال، روت (ش).
تیر كشیدن : م. تیر كیشان، بروو سكان. بروو سكتای، پلیشای (ه). تیرك دان، بروو سك دان (ش).
تیره^۳ : ص. تار، رهش، تاریك، تیره، ره شتال، تلخ. سیاو (ه). تیره^۴ : ا. تیره، قنگهزه، هوز، تایفه، گولله. ۱ - گولله.
۲ - چوب دراز راست. ۳ - تار، تاریك.
۴ - خانواده، طایفه.

دودمان.

تیرگی : ح. مصد. سیایی، تاریکایی،

سیاوی (ه). ره شاتی (ش).

تیره روز : سیا چاره، بهخت رهش،

سیارو، روژ رهش، قه شقه، کولول.

تیره پشت : امر. مو رتخه، مرو خه،

بربره. بربرو مازی (ه). مازی پشت

(ش).

تیز : ص. تیز، تووژ.

تیزاب : امر. تیزاو، تیزاو.

تیزبین : ص. فا. تیز بین، چاو تیز.

تیز کردن : م. تیز کردن، پولانیان^۱.

ساو دان، ده مه زرد کردن.

تیز کردن گوش : گویجکه قوتی

کردن، موت بوون.

تیزوتند : ص. مر. تیز و تون، خه یا.

تیزهوش : ص. مر. تیز هوش.

تیشه : ا. تریشته، تره شته (ه). ته شوو،

ته شوی، ته شوو (ش).

تیشه درخت بر : پاچ. زه ننگه (ه).

بقر (ش).

تیشه شاخه بر : تهوهر داس.

تیغ ۲ : دیک، خار، پزیشکه ۲، گوله

سه گانه، دلیق. دره ی (ه). دروو،

دری، سرت، ستری (ش).

تیغ ۴ : ا. تیغ، گوزان، چه قو،

کافرمان، زینی (ش).

تیغ ۵ : ا. برینگ. قله خ (ش).

تیغه : ا. ده مه، تیغه.

تيله : ا. هه لمت، که لا، خرخرووک.

مات، گز موله (ش).

تيله بازی : ح. مصد. هه لمتان، تلیران،

گلیران. که لایانی (ه). مات

ماتانی (ش).

تیماج : ا. تیماج.

تیمار کردن : م. تیمار کردن، قاشاو

کیشان. محس کرن، قه شو کرن (ش).

تیمارستان : امر. دیوانه خانه، شیتخانه.

تیمچه : ا. تیمچه.

تیهو : ا. تهیهو، سوسک. گه قریله (ش).

۴ - تیغی که با آن مو می تراشد.

۵ - تیغ دودمی که با آن پشم گوسفندان

چینند.

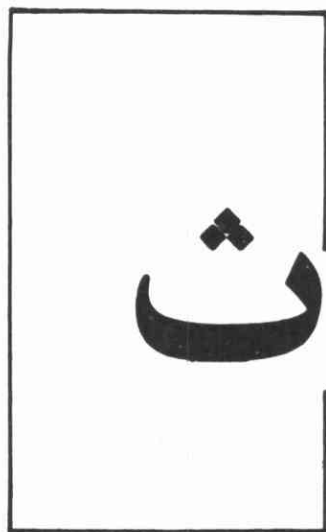
۱ - تیز کردن گاو آهن و وسایل

کشاورزی.

۲ - خار.

۳ - خاری که به پشت گوسفند

می چسبد.

ث : س. ثروتمند : ص مر. دارا، مالدار، چت
 ثابت : افا - به جی، پایه رجا، سابت،
 دار، ده ولّه من. هه بی، زهنگی (ش).
 پادار، قهبری (ش).
 ثریا : ا. کو، کووه، پیر (ش).
 ثانیه : ا. چرکه، سانیه.
 ثلث : ا. سیّیهك، سیّ کوت.
 ثبت : امص. سه پت.
 یه ره کوت (ه).
 ثمر : بار، میوه، سه مهر، بهر.
 ثروت : ا. مال، چت، خوازگه،
 ثواب : ا. سواو، خاسه، سواب. سه قاب،
 ده ولّت، سه رومت، دارایی، سامان.
 خهیر، باشی (ش).
 هه یاتی (ش).

ج

ج : ج

جا : ا. جي، ناست، باسڪ، جي،

مه لوھ، جيگه، شوڻ، هن، هئا،

شوڻ، عاست. ياگي، ياگه، جاگه

(ه). جه (ش).

جا آوردن : م. کردن. ياگي ناردی

(ه). جي نينان (ش).

جا افتادن : م. جي کھفتن، دامهريان.

کهوتی ياگي (ه).

جا انداختن : م. گرتنهوه، جي خستن.

وسنه ياگي (ه). خسته جي (ش).

جابه جا : ق مر. جي به جي، جيگه به

جيگه، ياگي به ياگي.

جابه جاشدن : م. جي به جي بوون،

گوزانهوه. ياگي به ياگي بهی (ه).

پک هائين (ش).

جابه جا کردن : م. جي به جي کردن،

گوزانهوه، گوزان، گوزنهوه،

گوزن، گواستهوه، کيشهوه. ياگي به

ياگي کهردهی (ه). پک هائين،

گواستن، کوداندن، لقاندن (ش).

جاپا : امر. جي يا، جيه يا، رهد، شوڻ

بي. ياگه يا (ه).

جاجيم : ا. جارجم، جاجم، بهر،

دووگرد، ميزهر، بهردهپو.

به رمالك (ش).

جاخوردن : م. په شوکیان.

په شوکیای (ه).

- جادادن : م. جیگه دان، خونچانن،
گونجانش، ری دان، سولحانش،
خونچان، شوین کردن، جیگه
کردنه وه. یاگه دای (ه). جی دان
(ش).
- جادار : ص فا. جیگه دار. یاگه دار (ه).
جیدار (ش).
- جادو : چاوبهس، سحر، نه فسوون،
جادوو، دهم بهس. چه م بهس (ه).
جادوگر : ص فا. جادوو گهر، ساحر،
سحر باز.
- جاده : ا. جاده، جه عده، ری، شه قام.
جاذبه : ا. کیشه.
- جار : ا. چار، بانگه واز، بانگله واز،
دهنگ، گاز، هه لاله، هه راله.
- جارچی : ص نسب، امر. جارچی،
کهره لاس، هه لاله کهر.
- جار زدن : م. بانگله واز کردن،
چار دان، چار کیشان، بانگه واز کردن.
چار کیشای (ه). گازی کرن (ش).
- جارو : ا. گزگ، گه سک، گه زک،
گسک، گزه، فارووشه، گزه، کیری.
گری (ه). جه ریفک، گیزک (ش).
- جارو کردن : گزگ دان، گسک دان.
گری دای (ه). گیزک کرن (ش).
- جاری^۱ : ا. هیوه رژن، جاریه. ژنو و
هیوه ری (ه). ژن تی (ش).
- جاری^۲ : ا. جاری، رهوان، خوړ.
چوویی (ش).
- جاسوس : افنا. جاسوس، پاپی،
زیره وان، شوفار، سیخور. کومه یل،
گوه یل.
- جاکش : قور مساخ، ده یوس، جاکهش،
فهلته، کوز کهش، کوس کهش.
- جاکشی : ح مص. جاکهشی،
قور مساخ، ده یوسی.
- جا گذاشتن : م. جی هیشن. جیا
ناسته ی (ه). جیدا هیلان (ش).
- جا گرفتن : م. جیگه گرتن، گونجیان،
خونجیان، جی بوونه وه، شیان، چه لیان،
دیریان، پوریان، دیران، پورین. یاگه
گرته ی، گونجیای، خونجیای،
پور یای، راهه بیه ی (ه). جی گرتن،
سه وچیان (ش).
- جاگیر : ص فا. جیگه گیر. یاگه گیر
(ه). جی گر، جی گیر (ش).
- جالیز : پالیز، بوسان، بیسان، جالیز،
بویشان.
- جام : ا. جام، جاموله. شهربک (ش).
- جام : ا. جام، وه نه دی، ناینه، ناوینه.
شووشه (ش).
- جامعه : ا. جامعه، خوم، کومه ل،
کومه له، جقات.
- جامه : ا. بهرگ، لیباس، تهن پوش،

جارو

۲ - نام برای ظروفی که در آن آب
خورند.

۱ - زنان دو برادر نسبت به همدیگر.

۲ - مانند در : «آب جاری.»

جانشانی : ح مصد. گیان بازی، گیان فشانى.	پوشاك، پوشن، جل، بهرگ، سپال جلك، بهراف ^۱ بالاڤ (ش).
جان كندن : م. گیان كه ندن، گیان كه نش، گیان كه نن. رح دای (ه).	جامه دار : ص فا. جامه دار، حمامچى. جان : ا. گیان، جان. رح (ش).
جان گرفتن : م. ژووژيانه وه، زینگه و بوون، گیان گرتن. رح گرتن، رح ستاندن (ش).	جانب : ا. تعرف، روو، نمر، لاتهنشت، ديو، لا، لان، سميت، لايهن، تهنشت، تهنوو، لاتهنك، ناتهنك، پال، بن پال. رووه، ديم (ه). نالى، رهخ (ش).
جانماز : امر. جانماز. مازلوخ (ه). میژر، سجادك (ش).	جانبدارى كردن : لاکوشكه گرتن، لان گرتن، لاکوشكى كردن، جانبدارى كردن. لاگرتهى (ه). لاگرى، طاكىشى (ش).
جان نثار : ص مر. سهرگهرد.	جان پناه : امر. جان پنهنا، گیان پنهنا، سهنگر. ستار، ټاپى (ش).
جانور : ا. گیانه وه، جانن وه، گیاندار، گیان له بهر، حه یوان، ده عبا، ده بابنه، ده حبه، جوو جوو	جان دادن : م. مردن، ته سلیم بوون، گیان كه نن، گیان دان، گیان سپاردن، گیان دهر چوون. گیان دای، مهربدهى (ه). مرن (ش).
جانی : ص نسب. گیانی. جانی (ش).	جاندار : ص فا. جانن وه، گیانه وه، گیاندار، گیان له بهر، زینه، زینه مال حه یوان. جاندار (ش).
جانبخانی : امر. جوال مووتایی، خه شه، گه واله.	جان در بردن : م. گیان دهر بردن. گیان بهر بهر دهى (ه).
جاودان : ص، ق. پایه دار، نمر، باقى، پایه نه، جاوید.	جان سخت : ص مر. گیان سهخت، چوخی. رح ناسى (ش).
جاوید : نك. جاودان.	جانشین : ص فا. چيگه دار، چيگه نشین، جانشین. یاگه نشین، یاگه دار (ه).
جاه : ا. جا، پایه.	جی گر (ش).
جاهل : ص. جیل، جاهیل، جهیل، نه قام، نه زان.	
جایز : افا. جایز، رهوا، رجوا، جهلال.	
جایزه : ا. جایزه، پاداشت، خه لات.	
جایگاه : امر. ناوه ند. چيگه، یاگى (ه).	
جبر : ا. جهور، زور، ناچارى.	
جبران : امصد. قهرهوى، ته لافى، تول، قهره بو، تاقى، جوبران.	

- جین : ترس، مه ترسی، سام، حیوت، کو، کیمخوا، پهك. ساف، سوهون (ش).
- جبه : ۱. جبه، شوړه. جبین : ۱. جهمین، جه بین، توپل، ته وپل، چیره، ناوچاو، مه نیه.
- جشه : ۱. لهش، تن، جوسه، نه نام، به دهن، گز گیان، گیان، کوتل.
- جخت^۱ : جهخت. جخت^۲ : جهخت.
- جد : ۱. کوشش، توبلاش، ته لاش، خه بات، ته قالا، داکوکی، هه ول.
- جد : ۱. باوا، بابا گوره، بایر. جدا : ص. جیا، تهریک، جیاکار، سیوا، جیاواز، ناوارته. لاعیده، جودا (ش).
- جدا جدا : ق. مر. جیا جیا. جودا جودا (ش).
- جدا شدن : م. جیاوه بوون، تاکه و بوون، لی بوونه وه، جیا بوونه وه. جیا بیهی (ه). جودا بین، لیک بینه هه (ش).
- جدا کردن : م. جیاوه کردن، بژانن، بژارتن، تاک کردن، تاکانه وه، له به که و کردن، بردان، تهل کردن، دامالان، دامالین، کردنه وه. جیاوه که ردهی (ه). جودا کرن، لیکنه کرن (ش).
- جدا گانه : ص. مر. جیا گانه، عه لاهه ده، جیاواز، جیاکار.
- جدال : نک. جنگ. جدایی : ح. مص. جیایی، جیاتی، جودایی.
- جدل : نک. جنگ. جده : ۱. نه نه، نه نک. ماما (ه). داپیر (ش).
- جدید : ص. تازه، جه دید. نوی، نه وه (ه). نووکه، نوو، تازه (ش).
- جدید الاسلام : بافله. جذاب : ص. راکشور، کیشور.
- جذام : ۱. گولی، پیسی. کوتباتی (ش). جذامی : ص. نسب. گول. پیسی. کوتی، بووی (ش).
- جذامخانه : امر. گولخانه، پیسه خانه. جذب کردن : م. راکشان، کیشان.
- جذب و دفع : گره و کیشه. جذبه : امص. حال.
- جر ۲ : ۱. گفنی، گیچهل، گیچهل. گهره (ه). گزی، گزنی، ته شخه له، ده به (ش).
- جر ۴ : امتد. جر. جرأت : ۱. زاوه، زات، دل، جورعت، پروایی، نه ترمش، زه نهق، زاره.
- جرأت کردن : م. زاوه ر کردن، زات

۲ - اتفاقی.

۳ - انکار و نپذیرفتن قرارهای بازی، کشمکش و نزاع.

۱ - اگر کسی نیت کاری کند و دو عطسه زده شود گویند «خجست آمده است»

کردن، پرکیش کردن.	جرم : تلف، لمت، جرم، لم، خلت،
جراحت : ۱. زام، زه غم، برین،	سلف. لم (ش).
جهراحت.	جرم : گوناع، گونا، ناز و باز،
جَرَب : ۱. گال، گه روئی، گه پری.	جورم، گوناج. نوبال، سوچ، قورن،
گوری (ش).	گونی (ش).
جُرَبْزَه : امص. جوربزه، لیاقت.	جرنگ : امص. جرنگه، زرننگه، خرنگه.
جر خوردن : م. تلّیشان، دریان.	چرنگ (ش).
کهرین (ش).	جُرَه : ۱. جورَه، نیره، جِرَه (ه).
جر دادن : م. تلّیشان، داتلّیشان،	جری : ص. دلیر، بی باک، گوساخ،
هه تلّیشان. ورتلّیشای (ه).	گوستاخ.
هه لدرائن (ش).	جریان : امص. جهره یان، گهریان، رهوت.
جرز : جرز، درز، دیوار.	جریب : ۱. گاوخان، ته نف.
جر زدن : م. گفنی دان،	جریده : ۱. روژنامه.
گتچله ده راوردن. گتچله که رده ی	جریک جریک : امص. جریکه جریک،
(ه). ته شخه له کرن، ده به کرن (ش).	زرووکه زرووک، چیکه چیک.
جرس : زهنگ، ته خته زهنگ، بول،	جریمه : ۱. جهریمه، تاوان، جِزّا.
فورد، گه رنال، چان.	جریمه کردن : م. جهریمه کردن،
جرعه : ۱. قوم، چوَر. قوَر،	تاوان سَنَن.
قولوب (ش).	جز ^۱ : امص. چیز، جز، جِزه.
جرقه : ۱. پزیک، پرووسکه،	جز ^۲ : ح اض. جگه، بیژگه.
برووسکه، ترووسکه. ناورینگ،	بیجگه (ه). بلی، خینچی (ش).
چوریک، پهرووشک، کریسک،	جزء : ۱. پاژ، جزم، پاره، کوت،
برووسک (ش).	لعت، بعش، یرت. هندمک (ش).
جرقه زدن : م. پرووسکه لی دان،	جزئی : ص نسب. پاژی، جوزوی،
برووسکان.	ریزه ی، بیجگه. کیسه ک، شمورتک،
جرگه : ۱. جهرگه، نالقه، حهلقه، کوَر.	پرتهک (ش).
جمله (ه). ریتر (ش).	جزاء : ۱. نه جر، مز، توله، حق، سزا،

جسد : ۱. تهرم، لَش، جهسه د، به دهن،
لاسه، لاک، جهنازه، که لاک، لاش.
جندهک، زه موز (ش).

جسور : ص. جهسور، دپ، بَباک،
به زات، نه ترس، بتی پيروا، دور،
دیوان دپ، خیره، چاوه نه ترس،
گوساخ.

جشن : ۱. جهژن، جیژن، گیزنه.
جعبه : ۱. مجری، قوتو، هه زار پیسه،
سونوق، جه عبه. باهول (ه). قودی،
دیلان، صدووق (ش).

جعفری : امر. جافری.
جعجهغه : ۱. ججهغه، زیریره.
جغد : ۱. بوو، بابه فوش، بووه ته قله،
که لکه له وانی، شاپوو، کونده بوو.
نوت، تزی (ش).

جغرافیا : جوغرافی.
جفت^۱ : جفت، جوت، لِف،
تا، هاوتا، هامتا. جیوت،
هیته (ه).

جفت : ۱. یاوه ره، جفت. سه راو (ه).
جیمک (ش).
جفتک : ۱. جفته، له قه. جوتکه، پین،
جوونک (ش).

جفتک انداختن : له قه شانن، هه لئیزان،
جفته خستن، جفته وه شانن.
له قه شای (ه). پین هافه پین، جوونک

نیز، نه مک، یاداش، یاداشت.

جزر : ۱. نیساو.

جزغاله : امر. جزلیک. چله وه زیه (ه).

کسک، کرک (ش).

جزوه : ۱. جزوه، نامیلکه، جزم.

جزو (ش).

جزوه دان : امر. جزوه دان.

جزیره : ۱. جهزیره، دپ گه، گراوه.

جسارت : امص. جهسارت، نه ترسی.

جست : ۱. باز، فله باز، به رش، خیر،
ناخیر.

جستجو : امص. جیوه ته قی، په ی

جوړی، جه بوکان^۱ بن جوړی، چاوه چاو.

جستجو کردن : م. بن جوړی کردن،

جوست و جو کردن، لی گه پریان، په ی

جوړی کردن، چاوه چاوه کردن.

جستن، جست زدن : باز بردن، به رین،

قهلباز بردن. باز به رده ی، پرای (ه).

هاقه پین (ش).

جستن از ترس : ترووسکیان، چله کیان،

داخله کیان. چله کیایره (ه). جنه فینه

قه، خو هه له قه پین (ش).

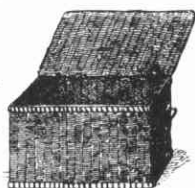
جسته جسته : نه نک نه نک، که م که م،

به ره به ره، بیته بیته، به ره به ره، نه خته

نه خته.

جست و جیز : هه ل په ر و داپه ر. گیل و

کهوت (ه).

جعبه

جغد

جل : ا. جل، بهرگ، کورتان، شیره کی، نهرمه زین، ژیرزین.	هافه یین (ش).
جلء : امص. جهلا، بهرداخ، زاخاو، برقه، برق.	جفت کردن حیوانات : کهل دان، ده گه دان، سرخستن. کهل دای، نگه دای (ه).
جلاد : ص. جهلاو، میرغه زوه، خوین ریژ.	جفت گاو شخم : جفت، جوت. هینه (ه).
جلا دادن : م. زاخاو دان، ساو دان، جهلادان، بهرداخ کردن، بهرداخت کردن، برقاندن.	جفت گیری : جفت گیری، کهل. جوت گیری (ه). خهرز (ش).
جَلَب : ص. جهلب، گوربز، جهلو. جَلَب : امص. تهوئیف، جهلب.	جفت گیری کردن چهار پایان : بهزتن، نگه گرفتن. لکیان ^۱ ، سگین ^۲ (ش).
جَلد : فرز، نازا، خیرا، کرژ، گورج، تیز، چالاک، بزوز.	جفنگ : ص. جهفنگ، هه لیت، په لیت، هه لیت و په لیت.
جلد : ا. بهرگ، جلد، خلیف، یوس، پیس، خهلف، قلیف، کیلان ^۳ ، قوزاخه ^۴ ، قاپ، قابلوخ. کهقل ^۵ ، کوستهک ^۶ ، کوسهک، کهلفان، کهول (ش).	جگر : ا. جگهر، جهرگ. بهههر (ه). کهزهب (ش).
جلزولز : اصق. قره، جلیز و لیز، جز و بز (ه). قز قز (ش).	جگاره : ا. جگهره، جفاره، سگار، جگاره.
جلسه : کوز، جهلهسه.	جگر سفید : امر. سی، ریه.
جلف : ص. جرت، سوک، ههرزه، جلف، قرت.	شوشی (ه). سهی، شمش، شووشو (ش).
جلق : امص. جهلق، مشته گان، تیکه (ش).	جگر سیاه : جهرگ، جگهر. بهههر (ه). کهزهب (ش).
جلگه : ا. سارایی، دهشت، دهشتایی،	جگرک : امص. جگهرک.
	جگرکی : ص نسب. جگهره کی، جگرچی.
	جگر گوشه : امر. جگهر گوشه، بهن جگهر، نهولا، فهرزن.

۴ - پوست قهوه ای اطراف غوزه پنه.

۵ - پوست.

۶ - جلد چرمی خنجر.

۱ - جیبیدن سگ هنگام جفتگیری.

۲ - جفتگیری سگ.

۳ - غلاف، خنجر، و شمشیر.

- جمال : امص. جه مال، زه ريفى، جوانى.
جمجمه : ا. جمجمه، كولوخ، كاپول.
جمع : ا. جهم، جه مع، كو، گى، گهل،
گشت، گلير، جهل. گردى گرد (ه).
تف، چفات، كو، خر،
گومه لته (ش).
جمع آورى : جه ماوه رى.
جمع شدن : م. جه مه و بوون،
چوونه يك، گليره و بوون، هه لقرچيان^۱
، جرج هه لائن^۱، داقرجيان،
چرچيان^۱، گرژ هه لائن، گرژ
هه لھاتن، گهل به ستن، كو بوون، گرد
بوونه وه، به ننگ خواردن^۲. گليره و
بيهى، قرحو ليلى، هور قرحيلى.
قهرميچين، فيك هاتن، قهرسان،
قهرين، فلين^۲ (ش).
جمع كردن : م. جه مه و كردن، چينه وه،
پيجانن، گلير كردنه وه، كه له كه كردن،
گرد كردنه وه. گرده و كردن، جه
كردن، كو كردن. كو كردنه وه، گليره
و كه رده ي (ه). خر كرن، فيك دان،
فيك نيچستن (ش).
جمع و جور : ص مر. جه م و جور،
خنخ و خوئل، خنخ و منج، گلير، گرد
و كو.
جمعه : ا. نهين، جمعه، نهينى، ههينى.
جمعيت : امص. پول، كوممه له، گهل،
سهرا، جلگه.
جلو : ق مك. بهر، پيش، بهرده م،
بهرايى، جلّه و. وهر، وهره، وه لي،
وهرده م (ه). كوش (ش).
جلو افتادن : م. كه فته بهر، بهر كه وتن،
گو بردنه وه. كه وتنه ي وه لي (ه).
پيش كه وتن (ش).
جلو خان : امر. بهر مال، دهر مال. وهر وو
يانه ي (ه).
جلودار : ص فا. جلّه و دار، جلّه و
كيش. وهره دار (ه). زيره وان (ش).
جل و زع : امر. قه وزه. قور و واق،
قه وزه. چايه چنانه (ه). گو و بوق،
قه پوشك، كه زى (ش).
جلو گيرى : امص. بهر گيرى، پيش
گيرى، وهر گيرى. بهرايى گيرى (ش).
جلو گيرى از كار بد بچه : امص. گفه،
بفه، واوا.
جلو گيرى كردن : م. بهر گرتن،
گله و دانه وه، بهر گيرى كردن. جلّه و
گرتن. وهر گرتن ي (ه). راوه ستاندن،
بهرايى گرتن، پيش گرتن (ش).
جلبقه : ا. جلبقه، سينه پوش، سوخمه.
نيشك، گچكه لك (ش).
جماع : امص. گان.
جماعت : ا. كوممه له، كو ما، جهل، گرو،
گهل، جه ماعت.

جلبقه

۱ - جمع شدن چرم به علت حرارت.

۲ - جمع شدن آب در يکجا.

کۆما، جەل، جەمعیەت، تەف،
چقات (ش).
جمعیەت انبوه : قەرەبالخ، قەرەبالخ،
هووزە.
جملە : ۱. رستە، جملە.
جمہور (ی) : کۆمار (ی).
جن : ۱. جن، جنۆکە، خیو، درنج،
عەجنە.
جنازە : نک. جسد.
جناغ : ۱. جەلەمە، چۆلەمە.
جناغ شکستن : م. چەلەمە شکانی.
جناخانی (ش).
جنایت : امص. جەنايەت، دلرەشی.
جنب : شەیتانی.
جنب : ۱. پالوو، ئەکە، بێتەک، لاپالوو،
لا، لاشان، بەخەل، قەرغە.
جنبانیدن : م. جوولانە، جوانن، لەرانن،
لەقائن، تکان دان. راژەندن، راژەنین،
زیوانن، حەرەکەت دان. جمنای،
لەرنای، لەقنای (ه). هزانیدن،
برواندن، راتلە قان، گوت دان. لقانیدن،
فرقرانیدن، گوت وەشانیدن، لەبیتانیدن،
لەبیتن (ش).
جنبش : امص. جمش، جوولە،
حەرەکەت، چورتە، زیو، شەکان،
تەکان. هژیای، یزاف، یزقین (ش).
جنبیدن : م. جوبن، جوولیانهو، جمین،

جمس خواردن، پەلامار دان،
حەرەکەت کردن، خیزیان، لەرین.
جوولیایو (ه). زەلین، راهزیان،
بەلبوون، لەرزین (ش).
جنبیده : افا. جوولە کەر. جمس خوەر،
جمە کەر، بزۆک. هەژیای (ش).
جنب و جوش : جم و جوول، گل و
خول، جم و جوش.
جنبال : ۱. جەنجال، قەرەبالخ، هووزە،
ژلۆه، هەنگامە.
جنبه : ۱. ئەنجە، پل، جتجک، بێرتک،
جتجک. جتجک، جتک (ش).
جندە : ص. سۆزمانی، حیز، جونە،
خراو، سازنە، جتە، خانم، چەقال^۱
چەقالتە^۱، گاندەر، قەجە.
جندە باز : ص فا. جونە باز، جتە باز،
خانم باز.
جنس : ۱. کۆتال، کالآ، مەتا، جنس،
رەسەن.
جنگ : ۱. بەیاز، کەشکۆل.
بەرەهەفۆک (ش).
جنگ : ۱. جەنگ، رەزم، چتگە پۆیی،
چتگە پرجی، بەرەره کانی، گبیرە،
داوا، پەیکار، دەمقرە^۲ دەمقالە^۲،
قەر قەشە، شەر، شیووران، مەراقیە،
باوگەرە بازی، نەوەر د، ستبیز،
جەبوکان^۳، کیشە، مشت و مری، گبیرە

جوان : ص. جوان، جبیل، تهرچک،

جاهیل، گهنج، لاج، لاو، لاف (ش).

جوانک : امصځ. جوانکه، جوانکهله.

لاوژوکه، لاوژره (ش).

جوانمرد : ص. مر. جامیر، نازا، پیاک،

جامیر، جوانمرد.

جوان مردی : ح. مص. پیاوه-تی،

پیاگه-تی، نازایی، جامیری،

جوانمردی.

جوانه : ا. گوښنه، چووزهله، ژیل،

شین، گوپکه، نرزه، نرز، چووزه،

جوانه، گو، چووز، چه-کهره،

سورچه، وهج، چووزهره، چووزهله.

گوښته، بازهرهز، پوخ، چرو،

چیلو (ش).

جوانه زدن : م. چووزه دان، چه-کهره

کردن، وهج کردن، جوانه دان،

زریان، چه-کهره هټان. چووزه دای،

زریابوه، وهج دای (ه). شینه دان،

چغزی دان، چیلو دان (ش).

جوانی : ح. مص. جوانی، جاهیلی،

گهنجی، لای، لای (ش).

جواهر : ا. جواهر.

جواهر نشان : امر. جواهر نشان.

جوبار، جوبیار : امر. چوم، ناو باره،

جوبار، دراو، چم، رووبار (ش).

جوجو : امر. جوجو.

جوجه : ا. جوجهله، جوجک، بهج،

کهوبار^۱، واروک، کهچهله،

فرووج، گوار، چچک، بار (ه).

و کټه. فوټلان، موزرات (ش).

جنگاور : ص. فا. جهنگوران.

جنگ زرگری : جهنگ زهره-گری.

جنگجو : ص. فا. جهنگرانی، تووش،

جنگر. میرخاز، شپرکمر (ش).

جنگل : ا. دارسان، گهپهل، جهنگله،

چر، ریل (ش).

جنگلبان : ص. مر. جهنگلبان.

ریلفان (ش).

جنگی : ص. نسب. جهنگی، جهنگرانی.

جنگیدن : م. جهنگ کردن، مهراښه

کردن، شپرکردن.

جنون : ا. شتی، دیناتی. دینی (ش).

جنوب : ا. جنوب، قیله، باشور (ش).

جنین : ا. بز، ناولمه، کوریهله، بار،

بهر. زکمال (ش).

جو : ا. جو. یوی (ه). جهه (ش).

جو، جوی : ا. جوگه، جوگله،

جوکله، چم، جو، جوی. چوم (ه).

جوف، پارگین، شیو (ش).

جواب : ولام، جوواو، جوواب،

پاسوخ، چور، بهرسف، جوهاب (ش).

جواز : ا. بهته، ودم، رهوایی، نیجازه.

جوال : ا. جوال، گاله، خه-ه،

گهواله، جانی خانی، نهلیسه، جاننا،

جوال موونایی، جهوورک، چال،

جوهال، نهلیس، جهنک، جهنک (ش).

جوالدوز : سووزن، بژوون.

گوچه وهنی (ه). سنگ، شووژن،

گندوش، گوندوش (ش).

- جوجه تیغی: تەشی، ژووژوو، چاله‌که، چالوو. تەژی (ه)، کوله، ژووژی (ش).
- جور: ۱. جور، تەحر، تەور، جنس، گۆنه، کولووج، تەرح. پتسه (ه). تەخلیت (ش).
- جور: بی‌داد، جه‌ور، زلم، ستم، زور، زینات.
- جور در آمدن: م. پوریان، پورین، جور هاتن. جور به‌رامای، پنه‌کوتە (ه).
- جوراب: گؤراو، جوراو، گؤره‌وی، پوزوه‌وان. پاتاو، پی‌تاوه (ه). گؤره، گؤربه، گؤره (ش).
- جور شدن: م. جور بوون. جور بیهی، وهش بیهی (ه). جور بین (ش).
- جور کردن: م. جور کره‌ن، خستنه یه‌ک، سازاندن، ساز کردن. جور کرده‌ی (ه).
- جوز: ۱. گویز، گرده‌کان. وه‌زی (ه). گیز، گوز (ش).
- جوز آدم: امر. فور قوراجکه. فور قوراگی (ه).
- جوش^۱: ۱. جووانه زمه، جوش، عازبه، پیزۆک، بیزۆک، بیزک، زیرک، زیرکه، زیک، سیچکه، سنگ، کولک، زیکه، فز دووک (ش).
- جوش^۲: امص. قلته، کول، جوش، قلت. قول (ه). بلق، کهل، قل (ش).
- جوش^۳: ۱. سندم، جوش. جوشاندن: م. کولانن، کولاندن، جوشانن. گرینای (ه). کهلاندن، په‌ختن، ناخوت کرن، قهلاندن (ش).
- جوش آمدن: م. کول هاتن، قول هاتن. قولتیه نامای (ه). کهل هاتن (ش).
- جوشانده: امف. جوشانه^۴، کولیاگ^۵. کهلای (ش).
- جوش زدن^۶: م. جوش ده‌راوردن، هه‌ل‌زریان، ورزریای، هور زیریای (ه). زیرک دان، کولک دان (ش).
- جوش دادن: نک. جوشیدن. جوشش: امص. جوشش، قوله، کوله. گره‌وی (ه). کله (ش).
- جوش شیرین: امر. جوش شیرین، جوش. جوشیدن: م. کولیان، جوشیان، قلته دان، قولیان، هه‌لقولیان، قول دان، کول دان، جوش دان، گریای، قول‌دای (ه). کهلین، قولیدان، کهل‌دان (ش).

۱ - جوجه کبک.

۱ - جوش صورت و بدن.

۲ - غل.

۳ - جوش آهن.

۴ - دم کرده برخی داروها.

۵ - بخته در نتیجه جوشاندن.

۶ - جوش زدن صورت و بدن.

- جوسیده : امف. کولیاگ. گریا (ه).
- جهد : نک. جد.
- جهش : امص. خیز، باز، گومه‌ته، قه‌لیاز، باز.
- جهل : نه‌زانی.
- جهنم : ا. جه‌ه‌نم، دۆزه‌خ، دۆزه، دوور، دۆزه‌ق.
- جهود : ص. مووسایی، جووله‌که، جوو، جهوو.
- جهیدن : م. به‌رین، هه‌له‌و خستن، قه‌لیاز یردن : «یک گام یرش اول....»، گومه‌ته‌دان، هه‌له‌و‌زین، باز یردن. یرای، باز به‌رده‌ی، هور یرای (ه). هاقه‌ن (س).
- جهیزیه : نک. جهاز.
- جیب : ا. گفان، گرقان، باخه‌ل، جیب. کسه (ه). به‌ریک (ش).
- جیب بغل : امر. به‌خه‌ل، به‌غهل.
- کیز (ه). باغهل، یاخه‌ل، باخه‌ل، پاشل، بیر (ش).
- جیب‌یر : ص‌فا. گفان یر. کسه یر (ه). به‌ریک یر (ش).
- جیران : ا. ناھوو، ناسک، جه‌یران.
- جیر جیر : اص. جیره‌جیر.
- جیر جیرک : امر. فلفله‌کهره، به‌رزه‌چره، سسرک (ش).
- جیره : ا. جیره، راتوو، راتبا، راتب.
- جیره‌خوار : ص‌فا. جیره‌خوهر.
- جیره‌وهر (ه). رانوو خوهر (ش).
- جیغ، جیق : اص. جیغه، شینه، حه‌ینه،
- کهنی (س).
- جوق، جوقه : یر، جووق، ده‌سه، گهل.
- یول، تب، یره‌ک، عده‌ک (ش).
- جولا : افاء. بافکار، یاقه‌نه، جول.
- کۆرس، کۆرس‌کەر (ش).
- جوهر : ا. جه‌وه‌هر، جوریزه.
- جوهر لیمو : امر. جه‌وه‌هر لیمو، له‌مون.
- دوزی (ش).
- جوبا : ص‌فا. جوبا، برسا، به‌ی جور، راعی، برسان، به‌رسان (ه).
- جوی : نک. جو.
- جوی بزرگ : جه‌م، رۆبار، رووبار.
- جویدن : م. جاوین، کرمانن، خرمانن، جوون، کروژتن، کروژتن، کروژتن، کوروژتن، کوروژجانن، ژاوا. کرمه‌یره، جوین، چوون (ش).
- جویده : امف. جاوباگ. ژاوبا (ه).
- جووبی (ش).
- جوینده : به‌ی جور.
- جهاز : ا. جه‌هاز، جیازی، خه‌لاتی.
- باوانی (ه). جهیز، پنه‌ک (ش).
- جهان : ا. جه‌هان، گیتی، عالم.
- جهان دیده : ص‌مر. دنیا دیده، شاران گهر. دنیا دیتی، حان (ش).
- جهان گرد : ص‌فا. جه‌هان‌گهر، شاران گهر، دنیا گهر (س).
- جهت : ق. ا. جه‌هت، روو، سون.
- لاس، به‌ر، لا، سه‌مت، نه‌ره‌ف، هو،

جیر جیرک

حهيجه، سانه، قيژه، شاخه، زريکه،
 زيتره. شيقی، گازی (ش).
 جیغ کشیدن: م. جيقانن، زيقانن،
 جيق کر، زيقنه، جيقن.
 جیکه: ا. که لاک.
 جیک جیک: اصد. جریکه جریک، جیکه
 جیک، جرووکه، جووکه، زرووکه.
 جيوه: ا. زبو، جيوه.
 جيوه: ا. زبو، جيوه.

ج

ج : ج.

چايدىن : نك . چايدىن.

چابىك : ص. چابوك، فرز، نازا، بزيو
خيترا، چابىك، زيرەك، كرر، گورج،
قوچاخ، تير، چالاك، ناگر بارە،
چنگىز، نيسك سوك، تون، چالك،
جەلد، سرك، سرگ، بزووك، گورج و
گول، تن و تير، چست، بزوز، بە
پەلامار، كرر و كول، گرزه. سقك،
چەلەك، سرد (ش).

يوسى (ش).

چابىك سوار : ص. سوار خاص،

چاپلوس : ص. چاپلوس، جامەلووس.

چابوك سوار. خوش سوار (ش).

لەوخوش (ش).

چاپ : ا. چاپ، شەقل.

چاپلوسى : ح. مصد. چاپلوسى، جامە

چاپار : ا. چەبەر، چەتەر، شاتر، يوس.

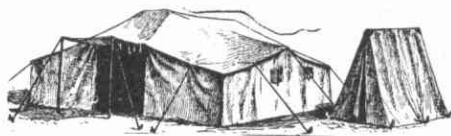
لووسی. لهو خوښی (ش).

چاپیدن : م. چرب و چاپ کردن، تالان کردن.

چانلانقوش : وهنه تق، وهنی، بنه و شله.
چاچولباز : ص. فا. چاچولّه باز، چاپ باز، حوقه باز، چازوو. لیپ کهر، خاپووک (ش).

چاخان : ص. ا. چاخان، درو، دهله سه.
چاخچور : ا. دولاخ.

چادر : ا. چادر، دهوار، خبومت، ره شمال، زستانه وار، زووم، چاتولّه، چاکله. زه وزان، عهسه له (ه). گوین، خیفه (ش).

چادر^۱ : ا. چاشیو، چاشو، چارشو.
خیلی (ش).

چادر زدن : م. چادر هلدان، چادر لبدان. چادری وردای، چادر هوژدای (ه). گوین دانه قه، خیفه دانه قه (ش).

چادر شب : امر. چارشو، چارشو.

چادر مویی : امر. ره شمال، دهوار.

چادر نشین : ص. فا. چادر نشین، قهره چی.

خیفه نشین، گوین نشین (ش).

چادر نماز : امر. چارشو، سه ریووش.
خیلی (ش).

چارچوب : امر. قاب، شیان، زیواره.

چارطاق : ص. تانک، ناواله.

چارق : ا. کاله، پایوش، پالا. خامینه، پاتاوه (ه). کالک، چارخ، سولک،

زه رگال^۲، کاله، لاجین (ش).

چارقد : امر. چاره که، ره شتی، له چک، پووشی. هه وری (ه). جارووک،

چارقه د، جالک، عه قری (ش).

چارک : امر. چارمک، چووارمک، چارک، چواریمک.

چاروادار : ص. فا. چاروادار، قاترچی.

هه رینه (ه). چارپی دار (ش).

چاره : ا. چاره، دهواره، چار، باشار، ده رقه، دهسه لات، ده رمان، عهلاج.

چه ره، ته بیر (ش).

چاره کردن : م. چار کردن، ده رقه

هاتن، چاره کردن، عهلاج کردن،

باشار هاتن، ده رمان کردن، دهواره

بردن. ته بیر کرن (ش).

چاشت : ا. چاشت، قاوه توون، بهر

قلیانی، سبخانه. چاشتی (ه).

تیت (ش).

چاشنی : ص. چه شنی، چاشنی،

به هارات، نه زیه، تام، چیره.

۱- چادری که زنان بر سر کنند.

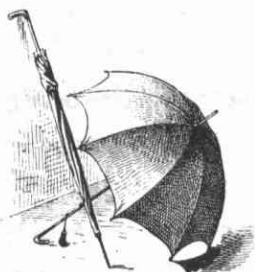
۲- چارق مویی.

- چاق : ص. چاخ، زل، کولاره^۱،
گوشتن، زلحورت، غویاب. قهلف،
گرناس، سرخو (ش).
چاقچور : ا. دوولاق، دولاخ.
چاق شدن : م. چاخه و بوون، گوشت
گرتن، زل بوون. چاخه و بیه (ه).
قهلف بین (ش).
چاق کردن قلیان : م. تی کردن، چاخ
کردن، ساز کردن. کۆک کردهی (ه).
چاقو : ا. چه قو. کاردی (ه). کرگ،
چه قو، کیرک (ش).
چاقو کش : ص. فا. چه قو کش.
چاقوی لب پریده : ده مریژ.
چاک : ا. چاک، پاره، درز، ترمک، تلّیش،
قلّیش، شکاف، فاق، شق، قلیشتک،
گر (ش).
چاک دادن : م. داتلّیشان، همل
تلّیشان، چاک دان، چاک کردن.
تلّیشناي، تره کنای (ه).
گر کرن (ش).
چاک چاک : امر. چاک چاک، تلّیش تلّیش،
قلّیش قلّیش. گر گر (ش).
چاکر : ا. چاکر، نوکر، خولام.
بهنی (ش).
چال : ا. چال، قولکه.
چالاک : نک. چابک.
چال کردن : م. کردنه چال. چال
که نهی (ه). چال کرن (ش).
- چاله : ا. چال، قولتی، چاله، چاوانه،
بیر. کورتی (ش).
چاله دام : امر. بهره رمت.
چاله درخت : امر. کان.
چالی : ح. مص. چالی، قولتی.
چانه : ا. نهرزن، چناکه، چه نه،
چه ناکه، چه ناگه. چه ناکی (ه). زنج،
نهرزینک (ش).
چانه زدن : م. چناکه لیدان، چه قه چق
کردن، چه قه سوتی کردن. چه ناکه
دای، ور دهیوه نه (ه). چه نه لیدان.
چاودار : ا. چاودار، چاودهر.
چاوش : ص. ا. چاوش، چاوش.
چاه : ا. چا، چاوانه، بیر، چال، تیره چا.
چالی (ه).
چاه زنخدان : امر. نازمن، ناگر
گوشک.
چاه کن : قومش کن، چال کن. بیر
کول (ش).
چاه گندن : م. بیرکنن، تیره چا
دهراوردن. بیرکننه ی، چالی
که نهی (ه). بیر کولان (ش).
چاه داشتن : دابون. بیهیره (ه).
چای : ا. چای، چا، دیشله مه .
چای خشک : گیا چای.
چایدان : امر. چایدان، چادان.
چای صاف کن : امر. چای پالوو، چای
ساف کون. چای پالیو (ه). چای

قلیان دهیمی (ه). قه‌لوان (ش).

پارزله (ش).

چپو : نک. چپاول.
چپ و راست : امر. چه‌فته و راسه،
چپ و راس. چپ راست (ش).
چپیدن : م. ته‌پیان، ترنجیان.
ترنجای (ه).
چتر : ا. چه‌تر.

چتر

چتر کردن : م. چه‌تر کردن، گز کردن،
گف کردن، گزبان. په‌نج دان (ش).
چتری : ص. نسب. چه‌تری.
چخ : اص. چخ، چخه.
چخماق : ا. چه‌خماخ، چه‌خماق، هسته،
نه‌ستی.
چدن : ا. چودهن.
چرا : امص. چه‌را، چرو، له‌وهر. چیره،
چره (ش).

چرا؟ : ادات استفهام. بوچه؟ بو؟ له‌بو؟
بوچی؟. په‌ی چی‌شی؟ چه‌نی؟ (ه).
گلو، چما، چه‌وا، لوچ، لوچی (ش).

چیق

چایمان : امص. چایمان، چایمانی، باپهر،
چایمانی، بابینی، نالامت، ره‌ونج،
فرینگ، چایمان. واپهر (ه). نارسم،
نارسم، ده‌مه‌نی، په‌سیف (ش).
چاییدن : م. چایان، رچان، چایین،
چایمانی کردن، باپهر کردن، په‌تا
گرتن. چپای، واپهر کهرده‌ی (ه).
سرلیدان (ش).

چپ^۱ : ص. ا. چپ، شفت، چه‌پوانه،
پتچوانه، چه‌وت، چه‌پو، چه‌ویل، چپ
و چه‌ویل.
چپ^۲ : ص. خوئل، چه‌وت، چپ خول،
چپ خوئل. تیل، خیل (ش).
چپ افتادن : م. چپ ک‌ه‌فتن. چپ
ک‌ه‌وته‌ی (ه).
چپاتی : ا. بوزولماجی، پشی.
توتک (ش).

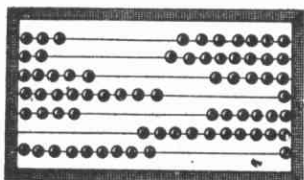
چپال، چپول : ص. چه‌پله‌ر، چه‌په.
چپاندن : م. چه‌پانن، ته‌پانن، چه‌پاندن،
ناخنین، ته‌پاندن، چه‌رانن. ته‌پنای،
چه‌رنای (ه). قه‌پستن (ش).
چپاول : تاراج، تالاغن، غارمت، چه‌پاو،
کالات.

چپر : ا. چه‌پهر، ته‌یمان، ه‌سار،
ده‌رم‌نجله.
چیق : ا. چوپوق، سه‌ویل، قلیان، سه‌بیل.

۱. در برابر راست.

۲. دویین، لوچ.

چراغ : ۱. چرا. چراوی (ه).
چراغان : امر. چراخان، شوگر. چراغ دستی : امر. چراهه سی، ده سه چرا، جن چرا، چرا پهلینه، شه مووله. قوتووله، کلجان (ش).
چراغ روشن کردن : م. چرا روشن کردن، چرا کردن، جزا داگرسائن. چراوی گیسانه (ه).
چراغ موشی : نک. چراغ دستی. چرا کردن : نک. چریدن.

چراگاه : امر. لهوهرگا، بیر، نالفجار، گیاجار. چراگا، کوژ، بژوین (ش).
چرانیدن : م. لهوهرانن، چهرانن، نازوودان^۱. لهوهرنای (ه). چهراندن، ششین (ش).
چرای شبانه : شهو لهوهر، شهواژو. شفی (ش).

چرخ

چرچی : امر. چهرچی. چاریچی (ش).
چرخ : ۱. چهرخ، ته گهره.
چرخ^۱ : ۱. چهرچهره، چهرخ.
چرخ^۲ : ۱. چان، جه چهره.
چرخ^۳ : چهرخ، خول.
چرخاندن : م. خول دان، بادان، چهرخانن، گهرانن، خولاندنه وه، سوورانن، خولانه وه، چهرخ دان، چهرخانندن، سوورانندن، سوورای، خولنای، خول دای (ه). زقراندن، قرقراندن (ش).

چرب : ص. چهور، چهرپ.
چرب زبان : ص. سر. دم تهر، خومش زووان، تهره زووان. وش کلام (ه).
چربی : امر. چهوری، بهز، تام، غز و بهز، زوهم. چهربی، وهز (ه).
تهواش، دوهن (ش).

چربی روی ماست : سرتو، سرتوژ.
چربی سنگ چاقو : چهوره سان.
چهره سان (ه).
چرت : ۱. چورت، پینکی، خهونوچکه،

۲ - چرخ خرمن کوبی.
۴ - در : « چرخ خوردن، دور ».

۱ - چرخ اتومبیل و گاری و غیره.

۲ - چرخ چاه.

- سووپایوه (ه). زفرین، زفران (ش).
چرخشی : منسوب. چرخشی، خری، خرت، گرد.
چرخیدن : م. چهرخین، چهرخیان، چهرخواردن، خولیانوه، گهران، گهریان، ههسووران.
چرخیدن و جستجو : گل و خول.
چرده : چرده، تاله، نهسمه (ش).
چرس : ا. چهرس، بهنگ.
چرك^۱ : ا. چلك، زیرگ، دین، دژ. چرك، قریژ (ش).
چرك^۲ : ا. چلك، کیم، ههکیم، زووخ. چرك، شر، کیم، عه‌داب (ش).
چرك^۳ : ا. به‌لخ، زیرگ. قریژ (ش).
چركاب : امر. چلکاو، جرتاو. زریجکاو، کیماو (ش).
چرك آلود : ص‌مف. چه‌پهل، چلکن، زیرگن. بیس (ه). قریژو (ش).
چرکتاب : ص‌فا. چلکناو.
چرکین : منسوب. چلکن، زیرگن، چرکی، چلووک، دژوون، گه‌مار. قریژو (ش).
چرم : ا. چهرم، سیرمه، قایش.
چرند : ص. قوریات، هه‌لیت و په‌لیت، چه‌ره‌ن و په‌ره‌ن، په‌رت، که‌تره، په‌لیت. که‌رب (ش).
چرنده : افا. له‌ور خور.
- چروک : ا. چرووک. چرج (ه).
کوریشک (ش).
چروکیدن : م. ژاکیان، نه‌ژد بوون، چروکیان، چرج هه‌لاتن، چرجیان، که‌نفت بوون. ژاکیای، چرجیای (ه).
کوریشک بین، کرشین (ش).
چریدن : م. له‌وه‌ریان، دهم دان، چه‌رین، چه‌ریان. له‌وه‌ریای (ه).
چریک : ا. پیش مرگه.
چزانندن : م. پته‌وه دان، گه‌زین، وه‌زه کردن، لی دان، چزانن، گه‌زتن، وه‌شانن.
چزدک : ا. چزلیک. چله‌وه‌زیه (ه).
کک، کزک (ش).
چس : ا. تن.
چسب : ا. چه‌سپ، چه‌سب.
چسباندن : م. لکانن، چه‌سپانن، دالکان، چه‌سیان، نووسان، نوساندن، دانه دهم. لکنای، چه‌سپنای، دهم‌و دای (ه).
زلیقاندن، پیقه نان (ش).
چسبناک : لکینی، چه‌سبناک، لنج.
چسبنده : ص‌فا. لکه‌م‌نی.
چسبیده : چه‌سپاگ. لکیاو. پیقه (ش).
چست : نک. چابک.
چس دادن : م. تن دانه‌وه.
چس فیل : امر. نوقله کوردی.
چشایی : ا. چیره.

۲- چرك و کشتافی که در نتیجه گرد و خاک و چربی روی بدن آدم می نشیند.

۱- چرك پارچه و بدن و غیره.

۲- چرك زخم.

چشم پیش : ص. مر. چاو بز، زاق، چاو
بوک، چاو دهریره ریایگ.

چشم تنگ : ص. مر. بهر چاو ته‌نگ،
رژد، نه گریس، خه‌سیس، چاوبرسی،
چاوچنوک، چاونه‌زیر، سایه وشک.

چشم چران : ص. فا. چاو حیز، چاو
باشقال، ده‌له.

چشم چرانی : ح. مصد. چاوبازی، چه‌م
درکئی، ده‌له‌یی.

چشم چرانی کردن : ناو چاو دان،
زاخاو چاو دان، چاو چرانی کردن.

چشم خانه : امر. چالی چاو. کاسه‌و
چه‌می (ه).

چشم داشت : ته‌ما، چه‌شماشت،
انزار، گهره‌ک.

چشم درد : امر. چاو‌تسه، چاو‌نیشه.
چه‌میشه (ه). بایش (ش).

چشم دریده : نک. چشم پیش.
چشم روشنی : امر. چاو روشنی، چاو
روونی.

چشم زخم : امر. چاوه‌چله. چاو
چه‌م (ه). چاوکولی (ش).

چشم زدن : م. چاولی دان، نه‌زهر
لیدان، نه‌زهر کردن.

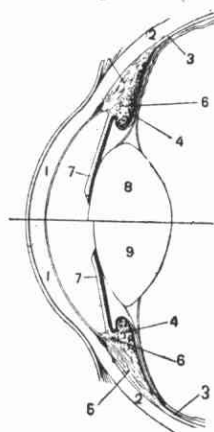
چشم شور : ص. مر. چاوچه‌پهل، چاو
شور.

چشم غره : امر. لاتی، موّ.
چشم غره رفتن : م. لاتیر کردنه‌وه،
موّ بردنه‌وه، چاو داگرتن، خبسه
کردن.

چشته : ص. چه‌شته، چه‌شه، چیشه،
چه‌ش، چه‌شکه، تام.

چشته خور : ص. فا. چه‌شه خوه‌ر، جی،
چه‌شته.

چشم : ا. چاو، دیده. چه‌م، چه‌شیم (ه)،
حاف، چه‌عف (ش).

چشم انداز : امر. بهر چه‌وه‌ن، چاوه‌ناز،
مه‌نزه‌ره، سابق، چه‌وه‌ن. وه‌ره چه‌م،
دیمه‌ن (ه). بینهر (ش).

چشم باز کردن نوزاد حیوانات : چاو
ترو و کانن. چه‌م ترو و سکانی (ه).

چشم براه : ص. فا. چاوه‌ری، چاوه‌ریگه،
چاوه‌نوار، چه‌مه‌را.

چشم برداشتن : م. چاو هه‌لگرتن. چه‌م
هوّر گرتی (ه).

چشم بندی : ح. مصد. چاو به‌نی، شابازی.
چشم پوشی : چاو پوشی، گوزه‌شت.

چشم پوشیدن : چاو پوشی کردن، پا
پیا‌ساون.

چشمک : امصڊ. چاو قرتکي، تروو که.
 چه مہرتي (ه). چاڦري (ش).
 چشمک زدن : م. چاو قرتکي کردن.
 چه مہرتاي (ه). چاڦ ليدان (ش).
 چشم نم نمي : چاو شله قباگ، زل
 کوٽر. چه شله قبا (ه).
 چشمه : ا. چاو که، چشمه،
 کانيله^۱ گهرموک، کاني، زهنا چه مہ،
 هانه (ه). که هني، ناڦريم، بيلو، ناڦ
 زي (ش).
 چشبدن : م. ملاک کردن، چه شکه
 کردن، چه شتن، چه شين، چيترتن،
 چيشکه کردن. چه شتي، ملاک
 که رده ي، چه شکه که رده ي (ه). نام
 کون (ش).
 چطور؟ : از ادات استفهام. چوَن؟
 چلوَن؟. چه ني؟ (ه). چته وي؟
 چه وا؟ کو سا؟ کتو؟ چته ف؟ (ش).
 چغاله : ا. چه قاله. چه قالِي (ه). به عيف،
 بادامچه، به هيڦ ته رک، چواله، حاجي
 بايڦ (ش).
 چُغلي : ج مصد. چوکلہ شکتِي، فته بي.
 چغندر : ا. چوَنهر، چه وَنهر، چه وَنده ر.
 سلک (ش).
 چفت : ا. چفت، هه لڦه ريز، چه فته ريز.
 چفته : ا. چه فته، دالووت، ته روال،
 کونه لان، هه رزل، داليت، دار بهس،

به رڦک (ش).
 چفت شدن : م. هه ل پيکران، هه ل
 پيکيان.
 چفت کردن : م. هه ل پيکيان، هه ل
 پيکران، ژهندين، داخستن. هوَر
 پيکناي، به سته ي (ه). به ستن،
 هه لڦه کون (ش).
 چقدر؟ : چه ني؟ چه ندي؟ چه نده؟
 چک : زيله، شقه زيله، شقه ليزه،
 چه پاله، چهک، شه پلاخه، شه پاله.
 شه پلاخ (ش).
 چک : ا. چهک.
 چکامه : ا. چامه، هه ليه س.
 چکاندن^۱ : م. تکانن، تکاندن.
 ته کنای (ه). چکاندن، داپالاندن (ش).
 چکاندن^۲ : م. چورتانندن، چکانن،
 چرکاندن، چکاندن. چورتناي (ه).
 چکاوک : ا. گه وره چول.
 چکش : ا. چه کوش، چاکوچ، کاکوچ.
 چه کوج (ش).
 چکمه : ا. چه کمه، ماره گه ز. پالا (ه).
 چکه، چک : ا. تکه، چک، چوره، تک،
 دلوب، دلويه.
 چکه کردن : م. تکه کردن، نکيان.
 چکي : ص نسب. بیره، گو تر مه، بر،
 وه بر، به بر، ده مير، فورتِي، بيچاڦ،
 گو تره (ش).

چکمه

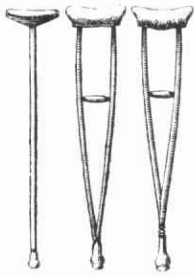

چغندر

۱- قطره فطره چکاندن.

۲- چکاندن ماشه تنگ و تيانچه.

چكيدن : م. تكيان، چكيان، چۆريان. كور كەيى (ھ)، سەرقەلە فيسكا (ش).
 تىكاي (ھ).
 چىكىدە : ص مەف. چۆراۋە، پالائە، ساف، ئاۋ گىرياو.
 چىگونكى : ح مەف. چۆنەت، چۆناتى، چتەۋى، چەيۋىنى، دۆخ. كۆيى (ش).
 چىگونە ؟ : نك. چتور ؟.
 چىل : ص. چىل، فىل، ولىح، بولىح، سەيۋىل، پەخمە.
 چىلاخ : ص. شەل، چىلاخ، لەنگ، كوچ، شىل. چوز (ش).
 چىلاندىن : م. گۈوشان، گۈوشىن، چىلان، چىلاندىن، ئاۋچۆر كىردن، تەزاندىن. شىۋاى (ھ). گۈوشان، گەقە شاندىن، گۈفاسىن (ش).
 چىتۈك : ا. چەتۈك، شەتۈك، پتە. چىلچە : ا. پىلىزىك، پەرەستىكە.
 چىلفوز : ا. رىقتە. چىرت، جىت (ش). چىلم : چىلم، ئاۋلوت.
 چىلمىن : ص نىب. چىلمىن، چىلمو، كىلمىن، چىلنگىر : ص شىف. چىلانگىر.
 چىلو : ا. چىلاۋ، پىلاۋ. چىلوار : ا. مۆرى.
 چىلو صاف كىن : ئانىشان، پارزىن، دارىتە. چىلو كىباب : امر. چىلاۋ و كەۋاۋ. چىلاۋ و كەباب (ھ).
 چىلە : ا. چىلە. چىلى (ھ). سەيدىك (ش). چىلىيا : ا. خاج.
 چىماق : ا. چوماق، مىكوت، نۆيز. چىماقمە : ا. قىچىكان، سەرقىچىكان.

چوبدستی

چوبدستی : ص نسب. چوده‌سی، برکه،
چوماق، چووغان. دار ده‌ستی،
ده‌گه‌نه‌ك. روت، شاكول، گالوك (ش).
چوب رختشویی : امر. جل‌كوت،
گلار‌كو.

چوب ریزه : چل و چپو، چوكله، چيكله.
چوب زیر بغل : امر. چپوشقه.
چوبك : سپون. زروی (ه). چوخان،
گلوان (ش).

چوبکاری : ح مع. چپوکاری،
دارکاری، فلاقه.
چوبی^۲ : ا. چوبی، چپی، سرجوبی.

چوبین : ص نسب. دارین، دارینه.
چوبیان : ص مر. شوان، به‌ریفانی،
شقان، شوقان (ش).

چوپان بره : به‌رغوان، به‌رخله‌وان،
به‌رخه‌وان. بیچی قان (ش).
چوپان گاوآن : گاوآن، گاله‌وه‌رین،
گاله‌وان، گادی‌یر. گاغان،
گولکقان (ش).

چوچوله : ا. به‌لوک، تیتل، چوچله،
قینکه، قیچک، کورکه.
چوخا^۱ : ا. چوخه، چوخ، چوغه.
چوخئی (ه). چوخک، شابک،
شهک (ش).

چوگان : ا. چوگان.
چول^۲ : ص. ا. چول، هول، ناواق،

چارم‌کی (س).

چند و چوون : چوونه‌یی، چونیانی،
چنه‌وی، چند و چوون.

چندین : ق مقدار. گه‌لی، گه‌له‌ك،
فزه‌ك، زور.

چنگ : ا. چنگ، به‌نجول، به‌نجه.
چنه‌ك، رفوك، كولاب (س).

چه‌نگال : ا. چنگ، چنگال، چنگول،
چه‌نال، قولاب، به‌نجه. به‌نج (ش).

چنگ زدن : م. چنگ گرسن، چنگه
رووکی کردن، چنگه کړی کردن،
چنگه پویی کردن.

چنگول : ا. چنگ، چنگول.

چنگك : امص. چه‌نگه‌ك، قولاب،
چه‌نه‌ك، قه‌ناره، چه‌نگاله.

چنین : ق تشبیه. ناووا، وه‌ها.

پاسه (ه). هوتو، فیه، هانه‌کی (ش).
چوب : ا. چپو، دار، چو، چوكله^۲،
چكله، چوب. برك^۴، كوله‌برك،
وه‌زه‌روه^۲، بركه^۲، چوف (ش).

چوب بست : امر. ته‌روال، هه‌رزال،
دالوت، چفته، دار بهس، چپو بهس.

كونه‌لان، دالیت (ه). به‌رك (ش).

چوب پنبه : امر. نه‌به‌دور، چپو بهمه،
چپو بهمه، دار بهمه.

چوبدار : ص فا. چپوار. چوار (ه).
چودار، چه‌ل‌بدار (ش).

۲ - خلوت و خالی و بیابان خالی از
انسان.

۱ - نوعی لباس.

چنگال

بیوان.

قهره وتله. سوچو (ه). چاری (ش).

چون، چونک: ح ربط. چوون،

چوونک، چور، وک. چینی، پیسه،

چنو، وینه (ه). فک، کو (ش).

چونه، چانه: ا. گونک، گشتک.

گرتک (ه). نهنگونک، گرک،

گونک (ش).

چه، چی: ح ربط، از ادات استفهام.

چه، ج، نا، ها، چی. جیش (ه).

چی (ش).

چهار: عدد. چووار، چار.

چهاربند: امر. چووار بن، چووار

چهقل، چاربند، چووار پل.

چهارپا: امر. چووارپا، چاروا،

دهولت، رهشولاخ، ناژال، زینه مال،

بهزهولاخ. چاری، پیرو (ش).

چهارشنبه: امر. چووارشبه،

چووارشهمو. چارشمی (ش).

چهارشانه: ص مر. چووارشانه،

تی سمپیاگ. چارمل، مل پان (ش).

چهار فصل: امر. چووار کهژ، چووار

وهرز، چووار فصل.

چهارقد: امر. چووار قد، چارقد.

چهار گوشه: امر. چووار گوشه،

چووار سوچ، خستی، مورهبع.

چهار لا: امر. چووار لونه، چووار تا،

چووار لا، چووار قد.

چهار نعل: امر. چووار نال، چوواره،

غار، ترات. خار، تاو، تهرات،

لنگداران. سهلف (ش).

چون، چونک: ح ربط. چوون،

چوونک، چور، وک. چینی، پیسه،

چنو، وینه (ه). فک، کو (ش).

چونه، چانه: ا. گونک، گشتک.

گرتک (ه). نهنگونک، گرک،

گونک (ش).

چه، چی: ح ربط، از ادات استفهام.

چه، ج، نا، ها، چی. جیش (ه).

چی (ش).

چهار: عدد. چووار، چار.

چهاربند: امر. چووار بن، چووار

چهقل، چاربند، چووار پل.

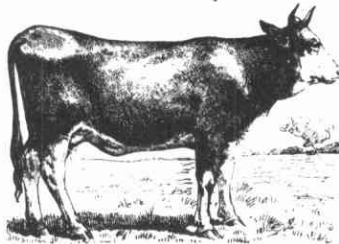
چهارپا: امر. چووارپا، چاروا،

دهولت، رهشولاخ، ناژال، زینه مال،

بهزهولاخ. چاری، پیرو (ش).

چهار شاخ

چهار پایه: امر. چووارپایه،

چووارپاچکه، قورسی، کورسی،

- چهار میخ : امر. جوار میخ.
 چهلچله : اصل. چه هجه هه. جریکه (ه).
 تتر (ش).
 چهره : ۱. چیره، روح، دم و جاو،
 سه کوب، چر و جاو، روو، سیما،
 سوورمت، به جک، جه نمب، رووالت.
 روو نمب، دیم. دیمه، رووه (ه).
 سکووم، سکوم، دروف (ش).
 چهل : عدد. چل.
 چهل چراغ : چلجرا، چار.
 چیت : ۱. چیت.
 چیدن^۱ : م. برینه وه. بریاووه (ه). قلع
 کرن (ش).
 چیدن^۲ : برین، قاجانن، همرس کردن.
 بریهی، هوریاچای (ه). همرس
 کرن (ش).
 چیدن^۳ : م. رنین، دارینن، دارووتانن،
 داوهرانن. نه ره رنهی، رنهی (ه).
 دافهراندن (ش).
 چیدن^۴ : م. چینن، کهنن، کهنه وه.
 چینه وه. چیهی (ه).
 چیدن^۵ : م. داچینن.

- چیرگی : ح مصد. زالی، سرکه و نووی.
 چیره : ص. زال، سرکه و توو، سوور،
 چیر، خهرا، خهیرا، شیرگیر، چیره،
 سرکه وت، چیر و میر، خیرا.
 چیز : ۱. چت، تش، چشت. چیش (ه).
 تیش (ش).
 چیستان : امر. مه تل، مه سه له، تی
 ده رختنوک.
 چین^۶ : ۱. چین، خه، چرج، چرووک،
 بیروک، لوچ. کوریشک (ش).
 چین^۷ : گرتی ناو جاو. دوورنگ (ه).
 کوروشگ (ش).
 چین^۸ : ۱. چین.
 چینه : ۱. چینه، ره گه، رزن، موره.
 چنک (ش).
 چینه دان : امر. چیفلدان، کوله زرك،
 کولوزرك. چله دان (ه). سیسل
 دانك (ش).
 چینی : ص نسب. چینی.
 چینی بندزدن : چینی به نزهن، چینی
 به نگر، چینی به ندر.

۵- چدن ظرف غذا و میز.

۶- چین و چروک.

۷- چین یسانی.

۸- کسور چین.

۱- چدن شمشیر گوشت.

۲- چدن شاخ و برگ درختان.

۳- چدن عجلانه میوه.

۴- چدن میوه.

ح : ح

حاجت : ۱. کمال، نه‌وه‌جه، نیاز، حاجت. هه‌فجه‌بی، پید فاینی (ش).

حاج : افا. حاجی.

حاد : ص. تیز، تون.

حادث : امف. رسکاو.

حادثه : افا. قه‌وماو، وهی، قورت،

ئتفاق، حادسه، پیشامعد. نه‌مه‌ره،

سه‌مه‌ره (ه).

حاذق : ص‌فا. چاکران، ساره‌زا.

حاشا کردن : م. له‌گوب دان، حاشا

کردن، بسته و کهن، نه‌نعا کردن.

حاشیه : ۱. حاشیه، به‌راوتیز^۱، سچاف^۲

فهراخ^۳، تیرنج، ره‌خ، زتوار.

تیرجی (ه). ته‌نشت، ره‌فی، بوزمه،

گفانده^۳ (س).

حاصل : ۱. حاصل، بار، بهر، دمس‌هات.

حاصل خیز : ص‌فا. حاصل خیز، بریار،

باروه.

حاضر : افا. ص. فونار، ساز، پیک،

ریک، قومراخ، حازر، بوراق.

حاضر جواب : ص‌مر. ده‌مسوور،

۱- حاشیه لباس زینت دار.

۲- حاشیه درونی لباس.

۳- حاشیه زمین و امانال آن.

دهمه‌وهر، دهم‌ه‌ه‌راش، حازر جوواو، دهم هار، حازر جوواب. پل، تیل (ش).	حبس : ا. دوساخ، به‌ندیخانه، زینان. حبوبات : ا. دانه‌ویله. حبه قند : امر. کولۆ، حوبه، حبه.
حاضری : ص نسب. حازری، ناماده، دوروس کریاگ. وش کریا (ه). حافظه : ا. بیر، یاد، هوش، ویر.	حتم : ص. حتم، حتمی، بی‌گومان. حتی : ح اض. تئفانه، تئفانغت، حعتا. حج : امص. حج.
حاکم : افا. حاکم، میر، زال. حال : حال، نه‌حوال. حال : نک. حالا.	حجامت : امص. حه‌جامعت. حجله : ا. پهرده، حجله. پیری (ش). حجم : ا. بارسایی، ره‌وق، حه‌جم.
حالا : ق. نیسا، نیسه، نه‌لعان، نه‌مجا، نهو. نه‌میسته (ش).	حد : ا. نه‌نازه، راده، سنوور، حه‌د، که‌وشن.
حال آمدن : م. هاتنه حال، ژووژیانه‌وه، گیان‌گرتن. ژووژیایوه، سه‌روو وی نامای (ه). قزین، رح‌گرتن (ش).	حداقل : ق. لان‌خوار، دمس‌کم، حه‌د نه‌قل، بالو. لای‌واری (ه). لایئ کیم (ش).
حالت : ا. حالهت، ته‌ور، دوخ، چونیه‌تی.	حدس : امص. خو و ته، مه‌زه‌نه، حه‌دس، ها‌کو، گومان، به‌راوه‌رد.
حالی شدن : م. حالی بوون، تی گه‌بیشتن، زانین، تی‌گه‌یین. حالی بیهی، زانای (ه). تی‌گه‌بیشتن، حالی بین (ش).	حدقه : ا. گلینه. حذف کردن : م. قت کردن، قرتاندن، لابردن. لابرن (ش).
حامله : ص. ا. آوس، دوگیان، حامله، زک‌پر، زه‌پسان. بهی‌گران (ه). ناقس (ش).	حراج : امص. هراج.
حامی : ص. دالده، پشتیوان، په‌ناه لا‌کو‌شکه، دا‌کو‌کی، پالووبه‌ر، پشت میر، لان‌گیر. پشته‌فان (ش).	حرارت : ا. نالآو، تبین، تاو، حرارمت، گه‌رما، گه‌رمی. گه‌رمای (ه).
حجب : ا. حوب، قورس، حجب. حجاب : ا. بلق، گو‌مه‌زه.	حرام : ص. حه‌رام. حرامزاده : ص. مر. زول، جه‌رامزاده. بی‌ژی، بی‌ژوو، بی‌باغ (ش).
	حرص : ا. تما، حرس، رژدی، چنۆکی. حرف : ا. قسه، وته، گوت، حه‌نەك، حه‌رف، گفـت. گوته، ونار، پیت ^۱ .

وا ته (ه).

حساب (ه). حساب (ش).

حرف زدن : م. قه کردن، دوین، فله

حساب کردن : م. حساو کردن.

فلت کردن ، گوتن، کوتن. دوی،

حساب کرده ی (ه). حساب

قه کرده ی (ه). ناخوتن، ناخافتن،

کرن (ش).

په یقین، گوهتن، گوتن کرن،

حساب بردن (از کسی) : کوخواردن،

ناخه قن (ش).

ترسیان، حساب برده ی (ه).

حرفه : . پشه، کم، کار.

حسادت : امص. به خیل.

حرکت : امص. جمس، حه ره کت،

حسرت : ا. حسـرت، داخ،

ته خسه لاکوم، ته کان، جوولّه، جم و

کهر (ش).

جوول، چورته، زیوه. بزاول، زیفان،

حسود : ص. به خیل، حسو

جف (ش).

حشر : امص. حه شر.

حرکت دادن : م. حه ره کت دان، جمان،

حشری : ص نسب. نالووری، حه شـری،

جماندن، ته کان دان، زیواندن،

کرم، دلته ی.

حهره کت دان. جمنا ی (ه). زیفان،

حشم : ا. مال، ده ولت، نازل،

جم دان (ش).

زینه مال. دنیای (ه).

حرکت کردن : م. جمین، جوین،

حشیش : ا. حه شیش.

حهره کت کردن، بزووتن.

حصار : ا. حسار، حه وش، دز، چیخ .

حرم : ا. نه نده زوون، زیاره نگا، حهره م.

په ژان (ش).

حرمت : امص. حورمت، ریز، سـنگ.

حصه : ا. کفته یی. کوه ته یی (ه).

حریر : ا. حه ریر.

حصیر : ا. حه سیر.

حریره : امر. حه ریره. قرك (ش).

حضور : امص. حوزوور، پیشگا.

حریص : ص. ته ماکار، قورگ وریاگ،

حظ : امص. حزه، کـیف، حه ژ.

رژد، چنوک.

حظ کردن : م. حه ز کردن. حه ز

حریف : ص. حه ریف. خه نیم (ش).

کرده ی (ه). حه ژ کرن (ش).

حریم : ا. سنوور، به فره ناز

حفار : ص شغل. قومعه ش کن، کـه کن.

وهروه گا (ه).

بیرکـن (ه). چال کوتل (ش).

حزب : ا. پارت.

حفظ کردن : م. پارتستن.

حس : امص. هه ست، حس، هیز، هانا،

پارتیزنای (ه).

زی. سه (ش).

حفظ کردن : له به رکـدن، حفـز کردن.

حساب : ا. حساو، نه ژمار،

وهـر کرده ی (ه)، ژبه رکـن (ش).

- حق : ص. ا. حق، ماف، رهوا، باره،
راسی، مز.
- حقوق : ا.ج. مه واجب، مانگانه،
هوقوق.
- حقه : ا. حوقه، راو، چاچوله، فیل،
که لهک، حيله، دهسه داو، فن، بامبول،
داو، چاپ، دهلهسه، مه کر، ریو،
ته شقه له، راو ریو، رهنګ، ریپ،
ریت، دووز، دهغل، گزی، فر و قیل.
لیپ، نه پرمش (ش).
- حقه باز : ص. فا. چاچوله باز، حوقه باز،
ته شقه له باز، که لهک باز، دهغه لکار،
فیل باز، داو باز، فنه باز، قه له زهن،
شه مچک، ناگروک، جامقلی باز،
حيله باز، جله نور، چه تله مز، ریوو،
که له کچی، چاپ باز، جامباز.
ته پرمش، خاپوک، لیپ کر (ش).
- حقیر : ص. بووده له، هحقیر.
- حقیقت : ا. هحق، راسی، حه قیقت.
راستی (ش).
- حکایت : ا. راز، حه کایت، نه فسانه،
ده سان، قسه، چیروک.
- حک کردن : م. که نن، که نندن،
هه لکولین، حک کردن.
- حکم : پز ګال، نه مر، ده سوور، فرمان،
حوکم. همرمانه (ش).
- حکم : ا. به ره وان، ناوجی، ناوجی
که ر، نیوجی، حه که م. ناف
بهنجی (ش).
- حکمت : ا.م. زانی، زانست،
- حکمت.
- حکومت : ا.م. ده ولت، حکومت،
میری.
- حکیم : ص. قره زان، زانا، دانا، هو زان،
حه کیم، دوکور.
- حلاج : ا.فا. هلاج، کیرنج (ش).
- حلاجی کردن : م. شیه و کردن، شی
کردنه وه، لیدان. شروقه کرن (ش).
- حلال : ص. حه لال.
- حلال زاده : ص. مر. حه لال زاده.
- حلب : ا. حه له بی، ته نکه، ته نه که،
پیوت.
- حلزون : ا. ناخوون شیتان، حه له زوون.
شه پتانکه (ه). شه پتانوک (ش).
- حل شدن : م. تاویان، ناو بوون، حهل
بوون.
- حل کردن : م. هه له پتان، کردنه وه، حهل
کردن، تاوانه وه. مهح کرن (ش).
- حلق : ا. نهلق، بناقه، بناخر، گهلوو،
بناقاقه، گهروو، ناق، نهوک، گلوهزی،
بنه قاقری. قرقه می (ه). حقه فک،
گه فری (ش).
- حلقه : ا. نهلقه، حهلقه، په پکه، بالینه،
ناخله، په پیولتی (ه). خه له که (ش).

حلقه زدن : م. دهوره دان، ناخله دان،
حهلقه دان، حهلقه پیکان، په پکه بستن.

حلقه بستن : نک. حلقه زدن.	حلقه بستن : نک. حلقه زدن.
حلوا : ا. هه لوا، بلولوك.	حلوا : ا. هه لوا، بلولوك.
حليم : ا. حه ليم. هريس (س).	حليم : ا. حه ليم. هريس (س).
حمام : ص. كۆل كئش، باربره، حه مال، كۆله بهر. باروهر گير، كارته (ش).	حمام : ص. كۆل كئش، باربره، حه مال، كۆله بهر. باروهر گير، كارته (ش).
حمام : ا. حمام، گهر مانگه، حه مام، گهر ماو. گهر ماڤ (ش).	حمام : ا. حمام، گهر مانگه، حه مام، گهر ماو. گهر ماڤ (ش).
حمامى : ص نسب. حمامچى، حمامى، حه مامچى.	حمامى : ص نسب. حمامچى، حمامى، حه مامچى.
حمایت : امص. لايىگرى، بستوانى.	حمایت : امص. لايىگرى، بستوانى.
حمایل : ا. حه به ريهن.	حمایل : ا. حه به ريهن.
حمل کردن : م. حه مل کردن، جى به جى کردن، هه لگرن، گوازته وه.	حمل کردن : م. حه مل کردن، جى به جى کردن، هه لگرن، گوازته وه.
حمله : به لامار، حه مله، هه لمه، هورووژ، شاتال، ناخ، شالو، گوزم، هوزم. نيرش، هورجم، هيرش (ش).	حمله : به لامار، حه مله، هه لمه، هورووژ، شاتال، ناخ، شالو، گوزم، هوزم. نيرش، هورجم، هيرش (ش).
حمله ^۱ : حه مله، فئ، پهر كه م، سه رسام، لئوه، نه پ.	حمله ^۱ : حه مله، فئ، پهر كه م، سه رسام، لئوه، نه پ.
حمله کردن : م. به لامار دان، هورووژ هاوردن، حه مله کردن. هه لمه ت دان، شاتال دان. به لامار دای، حه مله كهرده ی (ه). هورجم كرن (ش).	حمله کردن : م. به لامار دان، هورووژ هاوردن، حه مله کردن. هه لمه ت دان، شاتال دان. به لامار دای، حه مله كهرده ی (ه). هورجم كرن (ش).
حنا : ا. خه نه. خه نئ (ش).	حنا : ا. خه نه. خه نئ (ش).
حنا بستن : خه نه به نان.	حنا بستن : خه نه به نان.
حنجره : ا. قور قوراجكه، سبروچكه، قيرقروك، كير كيره. گلالووجك، قرقه مئ (ه). قرك (ش).	حنجره : ا. قور قوراجكه، سبروچكه، قيرقروك، كير كيره. گلالووجك، قرقه مئ (ه). قرك (ش).
حوا : ا. حه وا.	حوا : ا. حه وا.
حواله : ا. حه واله، به راب.	حواله : ا. حه واله، به راب.
حواله دادن : م. حه واله دان، به رات كردن.	حواله دادن : م. حه واله دان، به رات كردن.
حواله کردن : م. حه واله کردن، به رات كردن.	حواله کردن : م. حه واله کردن، به رات كردن.
حورى : ا. حور، حورى.	حورى : ا. حور، حورى.
حوزه : ا. ناو، ناوچه، حه وژه، ناودان، مه نه قه، بلوك. قاج (ش).	حوزه : ا. ناو، ناوچه، حه وژه، ناودان، مه نه قه، بلوك. قاج (ش).
حوصله : ا. جيقلدان، نافه ت، حه وسه له.	حوصله : ا. جيقلدان، نافه ت، حه وسه له.
حوض : ا. ناو گير، نه ستر، حه وژ، برك.	حوض : ا. ناو گير، نه ستر، حه وژ، برك.
حوض خانه : امر. حه وژ خانه، كوخت، قوناغ.	حوض خانه : امر. حه وژ خانه، كوخت، قوناغ.
حوله : ا. حاولى، حه وئه، مه رحه مه. قدغه (ش).	حوله : ا. حاولى، حه وئه، مه رحه مه. قدغه (ش).
حومه : ا. ده ور و بهر، ده ور و وه.	حومه : ا. ده ور و بهر، ده ور و وه.
حيا : ا. حه يا، حه يسو، سه رم. قه دى، قه هو، فه يت (س).	حيا : ا. حه يا، حه يسو، سه رم. قه دى، قه هو، فه يت (س).
حيات : ا. زينگى، زين، زى، زين، زينگانى، زين گى، حه يات.	حيات : ا. زينگى، زين، زى، زين، زينگانى، زين گى، حه يات.
حياط : ا. حه وش، هه وش، حه سار، حه يات.	حياط : ا. حه وش، هه وش، حه سار، حه يات.
حيران : ص. حه يران، مات، وړ، گيتز، به ح، سه رسيو ياگ، سه رسي ت.	حيران : ص. حه يران، مات، وړ، گيتز، به ح، سه رسيو ياگ، سه رسي ت.

حیرت : اقمه . بهجت ، گری ، بوخت .	حیلہ : نک . حقہ .
حیز : ص . حیز .	حیلہ گر : نک . حقہ باز .
حیض : امض . بی نوتری . بی نعمانی (۵) .	حین : ا . گا ، تاو ، جار ، سات ، وہخت ،
عدہت (ش) .	حین ، کات ، دہم ،
حیف : امض . حریف ، نول .	حیوان : ا . حیوان ، جانہوہر ، گیاندار ،
مہخابن (ش) .	گیانہوہر .

خ : خ

خائن : ص. خاین، پریار شکن.

خاتون : نک. خانم.

خاج : ا. خاج، خاج.

خادم : افا، ا. خادم، خزمه تکار،

خدمه تکار، نوکەر. زیوان ، مجهفر

(ش).

خار : درك، خار، پزیشكه. دره‌ی (ه).

دیوو، دری، سرت، ستری (ش).

خاراندن : م. خوراندن، کلاسانن،

کلاشین. ورنای، کلاشای (ه).

خاریست : ا. پەرچین، پەرچ، پەرژین،

پەرچیم. پەرچان، سینج (ش).

خاریشت : ته‌شی، ژووژوو، چاله‌که،

چوالوو، ته‌ژی. کوله، ژووژی (ش).

خارج : ا. دهر، دهره، خارج. دهری،

بهر (ه). دهرقه (ش).

خارج شدن : م. دهرهاتن، دهریوقین.

نیشانه.

خاطر : ا. دل، خاطر.

خاطر جمعی : ح مصد. دل نیایی، خاطر
جمعی.

خاك : ا. خاك، خول، نورد، نورد،
زه مین، زه وین. ناخ، خولی (ش).

خاك اړه : امر. ناردۀ مشار، خاكۀ مشار.

خاك انداز : امر. خاكۀ ناز، مۀ پړه،
بیرك (ش).

خاك بازی : امر. خاك بازی، خولۀ
بوټی، خاپوره.

خاكروبه : زړ و زوټل، ده غلۀ،
ناشخال، شخعل، پووش و پلاش،
زواله، كرس (ش).

خاكستر : ا. بول، سونك^۲، بولۀ مړ^۲
، خولۀ مړ^۲ باپووسكۀ خولۀ مټش.
بولۀ، زبلی، خول (ه). خوولی. ناخه
پولك (ش).

خاكستری : ص نسب. بغووری، بولینه،
بور، بۆره قه، گه څر (ش).

خاكشیر : ا. خاكشیر.

خاكه : ا. خاكه، ورده، ناردۀ.
هورك (ش).

خاكی : ص نسب. خاكی. ناخی.

خاكینه : امر. هیلکۀ وړون، هیلۀ و
ړون، خا و روون.

خال : ا. خال، نیشان.

خارپشت

به رثامای (ه). دهرقه هاتن (ش).

خارج کردن : دهره اوردن، دهرانین،
دهره بنان. به رناردهی (ه). دهرقه
نټان (ش).

خارجی : ص نسب. خارجي، بیگانه،
غواره. به رانی، بیانی (ش).

خارش : امص. خارش، نالوش،
خارشت، خوروو، به لۀك، خهركان^۱
خشرووك (ش).

خارکش : ص فا. دړك كېش،
دړه ی كۀش (ه). دړی كیش (ش).

خاركن : ص فا. خاركۀن. دړه ی
كۀن (ه).

خاریدن : م. خوریان. وریای (ه).

خاشاك : ا. پووش، پزال، هه ژگ،
نازال، پزال، پووش و پلاس، گرالک.
كلناشك، قرش، شخال. هه ژگي (ه).

خاصیت : خاصیت، خوو، دیارده،

خاك انداز

۲ - خاكستر داغ.

۱ - خارش اگرمایی بجه.

۲ - خاكستر سیگار.

- خالص : ص. پاڪ، خاوتين، بڙوتين،
خالص، روت، زهنگ، پھتي، ناب،
سوور، زپ.
خالق : ا. داهتھر، رسکيتھر.
خال کوبيدن : م. خال کوتان.
خاله : ا. پوور، ميمڪ، ناپو، ديگه.
مھتيه (ھ). خالھت (ش).
خاله زاده : امر. ميمڪه زاگ، پوورزا.
مھتيهزا (ھ).
خاله سوسڪه : عھنھتتي.
خالى : ص. خالى، چوٽ، ھوٽ، بھتال،
شاواق، خوت. ھالى (ھ). پھوت،
پووجھل، ڦالاد (ش).
خالى کردن : م. خالى کردن، چوٽ
کردن، ھوٽ کردن، خھلومت کردن.
ھالى کھردھي (ھ). ڦالاد کرن (ش).
خام^۱ : ص. کال، نھ کولياگ، خام.
نھ گريا (ھ). نھ کھلي، خاو (ش).
خام^۲ : خاو، خام، درڙ.
خاموش : ص. خاموش، کورياگ،
دامردگ، کورزاوھ، دامرکاو،
بيدھنگ، خپ، ڦھرھڦوب، کوشياوھ.
مرياي (ھ). کورزاو، کورزاو (ش).
خاموش شدن : م. کورزيانھوھ، دامردن،
کورزيان. کوشياي (ھ). ڦھرين (ش).
خاموش کردن : م. کورزانھوھ،
کورزاندهوھ، کورزاندن، کوشتن،
- خاموش کردن، کورزان.
کوشياوھ (ھ). ڦھرين (ش).
کورزاندهوھ، کورزاندن، کوشتن،
مرانھ ڦھ (ش).
خامھ : ا. تھواش، ڦيماخ، تو، سھرتو،
توڙگ، سھرشير. توي شووتی،
توي (ھ). تووڙ، توڙال، توڙ (ش).
خان : ا. خان، سان.
خانخاني : ا. دھريگي، خانخاني.
خاندان : ا. بنھمال، ڦھيلھ، رھ گھزھ،
ڦنگھزھ، ئوجاخ، خانھدان، تايڦھ،
تھوار، پشت، تيرھ، تھبار، بنھچينھ،
خان و مان، لانھ و بانھ.
خانقا : نک. خانگا.
خانگا : تھ کيھ، خانھ گا، خانھ ڦا.
خانگي : ص. نسب. مالى، خانگي،
خومالي. يانھ گي (ھ).
خانم : ا. خانم، خان، خاتوون. خا،
خات، خانھ، خاد (ش).
خانمان : نک. خاندان.
خانواده : ا. خانھوادھ، تايڦھ، خيٽل،
ڦنگھزھ، خانھدان، نيٽيل، رھ گھزھ،
سولان، بنھمال، خيران.
خانوار : امر. خانھوار، مال، خانوو.
خانه : ا. مال، مھنزل، خانھ، خاني،
بھرکھ، چاڪلھ، خانگ، خانوچگھ،
خاني. کوخ، ڦوخل، خاني بھر
(ش).

خانه باغی : امر. که ویل، قوتان، قوخته،	ختنه : خه تته، سونه ت.
کوخ، که یهل، کیل. کهیل (ه).	خجالت : امص. ته ریتق، شهرم،
کوله (ش).	خه حالت.
خانه خدا : امر. خاوون مال، خانه خوئی،	خجالت دادن : م. ده مکو دان،
ساحیو مال، خانه خویگ. صاحب یانه،	خه جالت دان، ته ریتقه و کردن،
خاوون (ه). مال خئی، خانه خئی (ش).	رووشکاندن، رووشکانن، له گو
خانه دار : ص. مالدار، مالداری کهر،	برده وه.
بنه وان، یانه وان (ه). خانه دار (ش).	خجالت کشیدن : م. ته ریتقه و بیوون،
خانه زاد : ص. خانه زرا.	خه جالت کیشان، کاله و بیون، ده مکو
خانه نشین : ص فا. خانه نشین، گرده	خواردن. خه جالت کیشته ی، ته ریتقه و
نشین.	بییه ی (ه). شهرم کرن، تیگ
خانه یکی : ص. مال له یه ک.	چوون (ش).
خایه : هیلکه گون، خایه، گون.	خجسته : ص. پیروز، مواره ک.
که ته گون (ه). هیله گون (ش).	خجل : ص. ته ریتق، بور، شهرمه نه،
خبر : ا. خه وهر، هه وال، ده نگ و باس،	سهره فکته نه، سهرشور، روور هس.
ناگا، ناگایی. خه بهر (ه).	سهرنه روه سه (ه).
خبر پرسی : خه وهر پرسی، هه وال	خدا : ا. خوا، خه ق، پهروه ردگار،
پرسی، خه بهر پرسی.	دادنوس، خودا. خوتا، خودی (ش).
خبر دادن : م. خه وهر دان، هه وال دان،	خدا پرست : ص فا. خوا بهر مس.
ناگا کردن. خه بهر دای (ه).	خدا شناس : ص فا. خوا شناس، خواناس.
خه بهر دان (ش).	خودا ژناس (ه). خودانیاس (ش).
خبردار : ص فا. ناگا، خه وهر دار،	خدا خواسته : خوانه خوازه، دووروانه،
شاره زرا.	دووربای. خوانه خواسه (ه). خودی
خبر کردن : م. خه وهر کردن، ناگادار	نه خاستی (ش).
کردن، خه بهر کردن.	خداوند : ا. ص. خاوون، ساحیو،
خبر گزار : باس نیر.	خاوون، کردگار، مالک، خویگ.
خبرنگار : باس نووس.	ساحب (ه). مال خئی، خودان (ش).
خبره : ص. خبره، خوبره، ده گهر،	خدمت : ا. خه وومت، خزمعت.
زانا، شاره زرا.	خدمتکار : ص شغل. خه ومه تکار،
ختم : ا. برسه، خه بم : فاتحه.	خزمه تکار، پاده و، پاکار، پیاک.

خُدو : نف، ناودهم، گلوتر، گلتر، لک،
خوزی، نفلیک، گرتز، یوف (س).
خر : ۱. نولآخ، کمر، گوتی درتیز، جاش.
ههر (ه).

خراب : ص. کاول، رمیاگ، روخه،
روخیباگ، زایه، روخاو، نهبا، خراو،
توا، کله‌لا، نارفه، خایوور، خراب.
کافل، که‌مباخ، زه‌میز (ش).
خراب شدن : م. خراو بوون، رمیان،
روخیان، زانه بوون. خرابایی (ه).
خراب کردن : م. خراو کردن،
روخیان، داروخیان، کاول کردن،
هه‌ته کاشن، نهبا کردن، رمان، زایه
کردن. رمانن. خراب کهرده‌ی، وئران
کهرده‌ی، هورته‌کنای (ه).
په‌شیلندن، کامباخ کرن (ش).

خرابه : ۱. که‌لاوه، وئرانته، خراوه،
خرابه. که‌لاری (ه). خویان (ش).
خرابی : ح مص. وئرانن، خراوی.
خرابی (ه).
خراج : باج، خه‌راج، رادارانته.
بیس (س).
خرآج : ص. ده‌سبا، هه‌له‌خه‌رج.

خرازی فروش : افّا. خه‌رازی فروش،
ورده‌والته فروش. ورده‌ورهس (ه).
ههورده فروش (س).

خراس : ۱. خه‌راس، رووک، کیپر.
ریس (ه). رنه، خب (س).
خراشاندن : م. رووکاشن، رووکاشن،
کیراندن، کیراس، رووشاندن. ریش
کهرده‌ی (ه). ره‌سین (س).

خرآط : ص. خه‌راب.
خرامیدن : م. له‌نجه کردن، شنبان،
فنجکه کردن. مسای (ه).
مه‌سان (س).

خر بازی : حه‌مه‌ره‌میزی، خه‌رمه،
که‌ریازی. که‌رین (ش).
خریزه : ۱. کاله‌ک، کاله‌که بارانه،
کاله‌که ماران، خرجه، زړک، زړکه.
جه‌میش، گوندووره (ش).

خربنده : نولآخدار، نولآغدار، که‌ردار،
خه‌ره‌کدار، خه‌ره‌کچی، خه‌ره‌نه.
هه‌ره‌نه (ش).

خرپا : امر. خه‌رپا.
خرپوزکی : امر. گاوه‌کی، یوزه‌کی،
گایلکه.

خرت و پرت : امر. که‌ل و به‌ل، خرت
و پرت، مت و مووروو.

خرج : ۱. خه‌رج.
خرج فشگ : امر. باره، خه‌رج،
ده‌رمان.

خُرج : نک. خرچین.
خرچین : ۱. باسکو، هه‌گبه،

پاشه خورج، خورج، پاش بدن، پاشله،
پاشه زين. خورجك (ش).
خرچسونه : امر. قولانچه، خلينكه،
قولاخه، كيزه. قالوچه (ه). موز (ش).
خرچنگ : امر. قرژانگ، قارژنگ.
كيفزال، كژماله، كيم ژاله (ش).
خرده : ص. ا. ورده، پرتكه، پرزوله،
پرزه. هورده (ش).
خرده چوب : چوكله، چيكله، تولاش،
تولاشه. چوكلى (ه).
خرده ريز : پينك، ديش، پهله پينك،
خرت و پرت، كمل و پور، كمل و پهل.
هورك مورك (ش).
خرده فروش : ص. فا. ورده فروش.
ورده ورش (ه). دمس فروش (ش).
خرده نان : امر. ريژهول. چنك (ش).
خرزه ره : امر. ژاله. روول، روولك،
ريل، لوور، لورك، لوورك (ش).
خرس : ا. خرس، ورج، حمش.
هشه (ه). هرج (ش).

خرخاکی

خرخاکی : امر. ههله گولانه.
ههله (ه).
خرخر : اص. برخه، مرخه، خور خور.
خرخر : اص. خبرخې، خبره خې، قرخه
قرخ، لرخه.
خېرخېره : خېرخېره، ناق، فورچكه،
كهله لوك، كي كپه، قورتم،
قرقمي (ه). خللوك (ش).
خرد : ا. ناوهز.
خرد : ص. ورد، پريش، بووچك،
كچكه، كچك، گچك. هور (ش).
خرد كردن : م. ورد كردن، نهنجين.
هور كرن (ش).
خردل : ا. خردمل.
خرده مند : ص. مر. زانسا، زور زان،
فرهزان، فره زانه، ژير.
خرد و خاكشېر : ورد و خان، پريش
پريش.

خرسك : امص. خرسك.
خرسند : نك. شاد.
خرطوم : ا. خورتووم. لووت (ه).
لموز، لميس (ش).
خرف : ص. خرفت، خله فاگ، خله فا،
گهوج، خره فاگ، خره فو، خره فاو.

خرکچی : نك . خرينده .

خرگوش : ۱. كهورتشك، كيرتشك،
كوزشك، يسنكه، فولهشين، سهگ^۱.
هورتسه (ه). كيرفوشك،
كيرشك (ش).

خرمگس

خروس

خرم : ص. سن. خورهم، خواهس،
سوزه لان، ماراو، بهقي.
خرما : ۱. خورما، خورماوي (ه).
خورمه (ش).

خرمالو : امر. خورمالو.
خرمگس : امر. خهرمه گز، كهرموز،
خهره نگرته، ميشه كه رانه.

خرمن^۲ : ۱. خهرمان، گلش، ببندهر،
جوخيكه، جوخين، بيدهر (س).

خرمن^۳ : ۱. خهرمان سوور، خهرمان زپ.
خرمن^۴ : ۱. ياخوا، يي خوي، كه لام.
فوش (ش).

خرمن كوب : ۱. چان، جهنجر (ش).
خرمن كويدين : م. هوته كردن، گتره
كردن. گهره كه رده ي، خهرمان

كوای (ه). جووخين فونان (ش).
خرمههره : امر. گلانه ي كه وگ،
كه لوانه، موورگ كه ر، خهر
موورگ، گلانه. مووره كه وله (ه).
كه سك (ش).

خرتر : نتره كه ر. نتره ههر،
خهرمه (ه). سلكه (ش).
خرناس : اص. خوپه، برخه، ميره.
خرنوب : ۱. خرنووك، خرنووب،
برامازگ، موخوپر. برامازی (ش).

خروار : ۱. خهروار.
خرويف : اص. برخه.
خروس : ۱. كه له باب، كه له سير، ديكل،
ديك. ديل، سه لووف (ش).
خروسك : امصغ، ۱. خرووسهك.
خرووزكه (ه). فوره به شه (ش).

خروش : امص. خوش، خوروش.
خروشيدن : م. خوروشان، خوروشيان،
خوروشين، خوش. خوروشاي (ه).
خريد : ۱. خري، خهريد. نه ساي (ه).
كيري (ش).

خريداز : ص فا. يسن، كيرياز،
خهريداز، مسهري، سهار، كيرده.
يسن (ه). يكي (س).
خريدن : م. سهش، سهندن، ساناي (ه).
كيرين (س).

جدا شده است.

۱ - خرگوس بكساله.

۴ - خرمنی که کوبیده اما باد داده نشده

است.

۲ - غله درو و جمع شده در يك نقطه.

۳ - خرمنی که گندم و كاه آن از هم

خَز : ا. خَز. که قسن، بهک کهوسن. به نلسن،
 خزان : ا. گه لا پَر تزان، خهزان، گه لا
 خهزان، پاییز. خهزان قر (س).
 خزانة^۱ : ا. خهزانه، گهنج، گهنجینه،
 خهزته.
 خزانة^۲ : ا. خهزانه، کان، شه تل جاپ،
 شه تلگا. ناگه شه تل (ه).
 خزانة^۳ : خهزته. سوورك (ش).
 خزنده : افا، ا. خزته، خسته.
 خزّه : ا. قهوزه. قورواق، قهبزّه،
 گووبوق.
 خزیدن : م. 'خزبان، خشیان. خزای،
 خزای، خشیای (ه). خوسیاك (س).
 خَس : ا. هه رگ، دپك، هس.
 خسارت : امص. وهی، زه رهز، زیان،
 ناسو، مهزه رپ، خهسارم.
 حساست : امص. زردی، خه سسی،
 بهر جاوه نگی، خووکی، خنگه
 رووکی، خنگه کرئی، خنگه و سکی.
 حَسْت : بک. حساست.
 خسته : ص. ماندوو، سه کف، خهسه،
 مانبا، هپلاک، مانبا، خهسه، جهمام،
 گوب، باخسگ، بهک که فنگ،
 ره ساگ، ره باو، له باکه فنگ.
 ناگه ونه ی (ه). سس، سه فی (س).
 خسته شدن : م. ره ساك، خهسه بوون،
 مانباگ بوون، هپلاک بوون، بهک

که قسن، بهک کهوسن. به نلسن،
 قهرملین (ش).
 خسته کردن : م. سه کف کردن.
 خهسه کردن، هپلاک کردن، ره بان،
 ره باندن، جهوسان، مانبا
 که رده ی (ه). شه فی کون (ش).
 خسوف : مانگ گیران. گر تا هه فی،
 هه یف خه برین (ش).
 خسیس : ص. رزد، جهن حووز، بزگر،
 چاونه زیر، دزنان، گیر، له چهر،
 خه سسیس، بهر چا و تهنگ، چنوگ،
 ره زتل، گهنووس، قیر سیجم، گوو
 وشکه و که ره، له چهر، خه یوولی،
 دهس قووجیاگ، سایه و شک،
 قه منهری، گونگ شمیر. وه ره جهم
 تهنگ (ه). دهخس (ش).
 خَشَاب : ا. فیشك دان.
 حَشْت : ا. خست. که ربیع، کله بح،
 لگن، که لوح (س).
 حَشْت زدن : م. حست پتران، حشت
 مائین، حست برین. که ربیع حی
 کون (س).
 حَشْت زن : ص فا. خست پتر، حشت
 مال.
 حَشْتَك : امص. خستهك، گردوئه،
 نافك. بی ستر، ناولنگ (س).
 حَشَخاش : ا. خه سخاس، خاسخاس،

۱ - خزانه نول و جواهرات.

۲ - خزانه بیابان حوان.

۳ - خزانه حمام.

- کۆکه ناز. خشکیدن : نک. خشک شدن.
- خش خش : اصل. خشه خش.
- خشک : ص. وشک، زپ، رهق و تهق، فاق، رهپ. خشک (ش).
- خشک^۱ : ص. قوج، زوواو، قرحول، چرحول، جرح.
- خشکیار : امر. جهرس، وشکیار.
- خشکسال : امر. وشکسال، رهسه سال، گافور.
- خشک شدن^۲ : به رین، به رینه وه، رهقه لاتن. برای، به رده (ه).
- خشک شدن^۳ : وشکه و بوون، رهقه و بوون، هه لقر جان، دافر جان، رهق هه لهاتن، کز ره و بوون. وشکه و بیه (ه).
- خشک کن : ص فا. ناوه لجن، ناودزک.
- خشک و خالی : رهق و تهق، خوت و خالی، وشک و خالی، رهق و وشک.
- خشک و سخت : رهق، رهپ.
- خشکه^۴ : ۱. وشکه^۴، رهقه^۵، وشکه سی^۶.
- خشکه^۷ : ۱. پترو، گهمه، پتروک، پتروکه، به ترو. یزماروک (ش).
- خشکی : ۱. به ژ، وشکی، وشکانی.
- خشکیدن : نک. خشک شدن.
- خشکیده : امف. وشکه و بووگ، رهقه و بووگ. وشکه و بهی، وشکه (ه).
- حکائی، حوسک بی بی (س).
- حشم : ا. قس، نالوزی، حسم، غزه وه، بوور بهی. گهرت (س).
- خشمگین : ص مر. سوور، جنگز، عاجز، دهو، حاو سوور، گیزه ل، نالوز، بووره، سپره، نووس، رووس، عه سه بانی، سل، فارس، فالس، قهلس، فوسقی، قهره فارر. بهن نه نگ، به هه چوک، کهر بی (س).
- خشمگین شدن : م. سوور بوون، قهلس بوون، توه قس، فوسقی بوون، عاجز بوون، نوون بوون، سل بوون، فارس بوون، نالوز بوون، فالس بوون، گورگه بوون، قس جوبن، بووره بوون، عه سه بانی بوون، قهلس بوون، قین هه سان، قین هه لسان، عاجز بیه، بووره بیه (ه). کهرت بین (ش).
- خشن : ص. خه شن، درشت، نووره، توند، زرب. زرو (ه).
- خشنود : ص. خوه سنوو. وه سحال (ه).
- کهی خوش (ش).

-
- ۱ - خشکی چرم در مقابل آتش.
- ۲ - خشک شدن علف و بوته.
- ۳ - از میان رفتن یا کم شدن آب هر چیز.
- ۴ - خشکه اجسام مانند آهن خشکه یا
- ۵ - خشکه بر سطح مانند خشکه بر سطح بتی و غیره.
- ۶ - آدم خشکه و لاغر و اسحواتی.
- ۷ - خشکه روی زخم.

خفتن : تگ. خوابیدن.	حاصلت : ا. خصلت، خو، دبارده.
خفقان : امص. خفه خان، ناسان، قه رقهوب.	خضم : ص. دژمن، دوشمن، ملوژم، میل، دور من، به رجه، دشمن.
خفگی : ح مص. ا. خفه گی.	خصوصاً : ق. به تاو به تی، تابه تی، نه خوازه آ، خوشو سه ن.
خه ندی (ش).	خط ^۱ : ا. خب.
خفه : ص. ا. خفه، ناسا، تاسیاگ، خنکاو.	خط ^۲ : ا. خب، خب، کر، حبه (ه).
خفه شدن : م. تاسیان، خفه بوون. خفه بیهی، تاسیای (ه). خه ندق بین، قه تسین (ش).	خبر (س).
خفه کردن : م. تاساندن، تاسانن، خنکاندن، خنکانن، تاسان، جیکه برین، کر کردن. خفه کهردهی، ناسای (ه). خه نده فاندن (ش).	خط ^۳ : به سه، ماحوه (ه).
خُل : ص. گه و جه خول، گیل، گیز، خه پنگ، نه حمه ق، شتوک.	خطا : ا. نسیا، سه هو، له خسه، هه له، نوئال، خب، خه نا.
خلا : م. هوال، مسته راو، که ناراو، عه ده بخانه. که (ه). ده ستاف (ش).	خطر : ا. مه ترسی، خه هر.
خلاء : ا. بو سایی.	خط کش : امر. خب که س.
خلاص : ص. به ره زه، ره ها، خه لاس، خلاص، فونار، نازا، نازاد، رز گار.	خط کشیدن : م. خب کیسان. خب کینای (ه). خبز کرن (ش).
خلاص شدن : م. نازا بوون، به ره آ بوون، به ریوون، به ره زه بوون، وتل بوون، خه لاس بوون، رز گار بوون.	خطمی : ا. هه له له، خه نمی، هه ره له (ه). هه ره له (ش).
خلاصه : ق. خولاسه، کور نه.	خفاش : ا. سه سه مه کو تره، جه کجه کو له، گه ره کو تره. به له جه مک (ه).
خلاف : امص. سووچ، خیلاف، خه لاف،	

خفت : سه رتوپی، سوکی، خه جالفت.

۳ - خط زمین زراعی.

۱ - خط کتاب.

۲ - اثر سنی نوک نیز بر جوب و امتال.
آن..

خُم : ا. هومه، خوم، هوومه، قهدهله، جهړ. کولوز، کښی (ش).	ناز و باز.
خمار : ا. خومار.	خلافت : جی نشینی.
خم خانه : امر. خومخانه، جهړخانه.	خلافت : امص. داهینه ری، رسکینه ری.
خمره : نک. خم.	خلال دندان : امر. پووش دیان، خهلال
خم شدن : م. دانه وین، کوّمه و بوون، چه میانوه، لاره و بوون، دولوه بوون، چه وتیان. کوّمیاوه، کوّم بیی، خم بیی. نهقی بین، خم بین (ش).	دیان. دان بهژان (ه). زلك (ش).
خم کردن : م. دانه واښ، دانووشاندن، چه ماننوه، خم کردن، پیچانن، چه وتانهوه، داموچانن، دولا کردن، لاره و کردن. چه منای (ه)، نهقی کرن، چه ماندن (ش).	خلبان : فرو کهوان، پروکهچی.
خمیازه : ا. باویشک، نازارک، نازاری. ویژه (ه). باقشین (ش).	خلخال : ا. پامووره، پاوینه، پاوانه، خرخال، قولداخ.
خمیازه کشیدن : م. باویشک دان. ویژه دای (ه)، باقشین دان (ش).	خلط : ا. خلت، لمت، لم، دورد، بنه خاله، جرم. لم (ش).
خمیدن : نک. خم شدن.	خلعت : ا. خهلات، خهلاتی.
خمیر : ا. هویر، کوّله ^۱ . همیر (ه).	خلق : امص. ا. خهلق، خهک، گهل.
خمیر ترش : ا. ص. هویر تورش، مایه. لنگو (ش).	خُلُق : ا. خولق، نه خلاق، خو، ناکار، رهتار، دهماخ.
خمیره : ا. خه میره.	خلق الساعه : دم و دهسی، کوت و پر.
خنایزیر : ا. غه نایزیر، خه نایزیر، مله ماسی، لك مل.	خلوت : ص. امص. تهریک، چولگه، چول، هول، خه لومت، چولتی، چول وهول. خهوله، قاله (ش).
خَنَاق : ا. بوغمه، تاس، مله خیره، خوناق. قوره به شه (ش).	خلوت شدن : م. ته قه تی که فتن، چول بوون، خه لومت بوون. خه لومت بیی، چول بیی (ه). خه لومت بین، چول بین (ش).
خنشی : ص. نهړ و مووک، نیړ و ما.	خلوص : خاویتی، پاکی.
	خلیدن : م. پیچاچوون، چه قیان. لووای پوره (ه).
	خَم : ا. لاره، کوّم، چه م، چه فت، خم، گتیر، چه ماو، چه میاگهوه، چه وبل، دولاقه مچ، پیچ، چه مره.

خلخال

خنجر

خواب اعضاء : تهز، گوتی.
 تهوه سایوه، تهوسا (ه). گزگز (ش).
 خواباندن : م. خهفانن، پال خستن،
 خهفاندن، راکیشاندن. وتسای،
 وسای (ه). نقاندن (ش).
 خواب پریشان : ناشو پاشو.
 خواب دیدن : م. خه و دین. وهرم
 دیه (ه). خه و بینن، خهون (ش).
 خواب رفتن : م. چوونه خه و،
 خه و پیا که فتن، خه و بردنه وه. وهرم
 پوره که وتهی (ه). خه و راجوون (ش).
 خواب رفتن اعضاء : تهزین، گوت
 بیوون، تهزیان، ختوو که دان.
 تهوسای (ه). گزگزین (ش).
 خواب سنگین : امر. کر خه و،
 خه و گران، کر خهی خه و.
 خوابگاه : امر. خه وگا، قولاخ^۱،
 خوز^۱. یاگو وتهی، قوملاخ^۱ (ه).
 خواب گفتن : م. بژاردنه وه،
 خه و گه راندنه وه. و جارای (ه).
 خواب و بیدار : ص. مر. خاویر.
 خه قور (ش).
 خوابیدن : م. خه فتن، راکهتن، پال
 که وتن، پال که فتن، چوونه خه و،
 راکیشان، لالا کردن. وتهی (ه).
 نشتن، رازان (ش).
 خوابیدن (از شدت غم و
 غصه) : په نگله مووش کردن،

نیرام پووک (ش).
 خنجر : ا. خنجر، خنجووک.
 خندان : ص. فا. گمش، خهنران، خوره م،
 روو خومش.
 خندانیدن : م. که نانن، که ناندن.
 خونای (ه).
 خندق : ا. خه نق، یارده، خه ندق،
 که ندال.
 خنده : ا. که نه، بسکه، زهقه، تربقه،
 خه نه، پریک و هوپ، پریکه. خوه (ه).
 که نی (ش).
 خندیدن : م. که تین، زهقین، زرهقیان،
 ترقیان، خه نانه وه، خینه وه
 خوای (ه).
 خنک : ص. قنک، هوونک.
 خنکی : ص. ح. مص. قینکی، قینکا،
 هوونکا. هوونکی، فوونکاهی (ش).
 خنیاگر : نک. آواز خوان.
 خو، خوی : ا. خو، خو، نه خلاق.
 خواب : ا. خه و، بارینه، ونهوز، خهون،
 لالا. وهرم (ه).
 خواب آشفته : ناشو پاشو.
 خواب آلود : ص. مر. خه والوو، خه وار.
 وهرماوی (ه). خه قوو، خه ووک (ش).
 خواب از سر پریدن : خه وزرین،
 خه ویه رین، خه و ته قین، خه و
 رهویانه وه، خه وه رین. وهرم پرای،
 زرنای (ه).

- په نه مېن، په ننگه مووش کردن، خواندن^۱ : م. خوهندن، خویندن.
راپه نه مین.
- خواجه : ص. خواجه، خه ساو. خواندن^۲ : م. چړین، چړیه (ه).
خواجه بیدار : امر. خواجه به یار، دهر.
ته قین. ته قلّی باب (ه). گوتن (ش).
- خوار : ص. پمس، په ست، خار، زه لیل، خواندن^۳ : م. قوولانن، خوهندن،
ره زل، ره زیل. خوندن، بانگ دان، قو قانن.
- خواربار : امر. خوار و بار، خار و بار، خواندن^۴ : م. گومانن.
رزق، نه رزاق، خوارده مېن، تفاق. خوندن : ص. خویته مېن، خویته مې.
خواری : ح مص. کوره وهری، خواری، خواننده : نک. آواز خوان.
په سی. خوا : خوا، خواز.
- خواستگار : ص فا. خواز گار، داخواز، خواهان : ویستو، خوازه، خواهان.
داواکار، تالب، داواخوا، خواهر : ا. خوهشک، نابجی، خوشک،
خاستکار (ش). هاشیره، باجی، هامشیره. والی،
خواستگاری : ح مص. هجوی، ددی، تاتک، دایه، واره (ه).
خواز گاری، خوازمه مېن، خواز بینی، خوه (ش).
هيجی (ه). خاز گینی (ش). خواهر خوانده : امر. دهسه خوهشک.
- خواستن : م. خوازين، گهرک بوون، خواهرزاده : امر. خوهشکه زاگ،
داوا کردن، ویستن، خواستن، خوشکه زا. واره زا (ه). خويزا،
خوازتن، خوازين، دهرخواز کردن، خارزا (ش).
واستهی، واسه ی، داوا که رده ی (ه). خواهرزن : امر. ژن خوهشک، خه زن.
خاستن، قیان، خوهستن، دوز ژن وَا (ه). بالتوز (ش).
کرن (ش). خواهر شوهر : امر. دش. سنی (ش).
خواستن به التماس : پارینه وه، خواهش : خواهش، خواش، دهرخواز،
لایانه وه. نکاو دالاهی کرن (ش). لاله، خاهش. ناززی، هیئی (ش).
خوالیگر : ناشه ز، رزق چی کمر (ش). خوب : ص. خاس، خومش، چی،
خوانچه : ا. خوانچه. جوان : باش، به خ، بزارد، چاک.

۱ - خواندن نامه و کتاب.

۲ - خواندن کسی به نام.

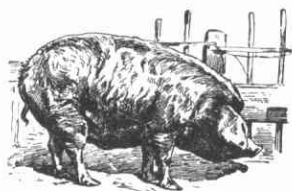
۳ - خواندن خروس.

۴ - خواندن کبوتر.

- شیرین، چا. وەش (ه). جووفان (ش).
 خوب شدن : نک. بهود یافتن.
 خوبی : ح. مصد. خاسی، خاسه، چاکه،
 نھسان، باشی، چاکی، خەیر، باشه.
 خود : ضمیر مشترک. خود، خو.
 وی (ه). خو (ش).
 خودبین : ص. فا. خوین. ویوین (ه).
 خودپرست : ص. فا. خو پەرەست. وی
 پەرەس (ه).
 خودپسند : ص. فا. خو پەسەن. وی
 پەسەن (ه). فودە (ش).
 خودخواه : ص. فا. خوخواز.
 خوخاب (ش).
 خودخور : ص. فا. خوخواەر، پیشن.
 ویوەر (ه).
 خوددار : ص. خودار، خوڤاگر.
 خودداری : ح. مصد. خوداری،
 خوڤاگری.
 خودداری کردن : م. خوداری کردن،
 خوڤاگرتن.
 خودرای : ص. مر. خوڤیری، خوڤا،
 خوڤەر، قوت، لاسار. خود رای (ه).
 کیز (ش).
 خودرو : ص. فا. بهخو چوو، خوڤوو.
 خودستایی کردن : ح. مصد.
 خوڤه لکیشان، فیز کردن. فیز
 کەردە، وی هۆر کیشای (ه).
 خودسر : ص. مر. خوڤەر، خوڤی ری،
 خوڤرا، خوڤەر، قوت، کەللەبا،
 خیرەسەر، سەر خو، سەر بە خو، مل
- هۆر، کەللە شق، کیز، لاسار.
 خود فروش : ص. فا. خوڤروش. وی
 ورمش (ه).
 خودگشی : ح. مصد. خوڤوژی. وی
 کوشتە (ه).
 خود گرفتن : م. خوڤگرتن، ملقلە
 خودان. وی گرتە (ه).
 خودکار : خوڤکار.
 خودمانی : ص. نسب. خوهمانی. وی مانە
 (ه). خوڤاتی، خوینی (ش).
 خودنما : ص. فا. خو نوین، قیتە قیت کەر.
 وی نما (ه). خودنەما (ش).
 خودنویس : امر. پاندان، پامدان، خو
 نووس.
 خوراک : ا. خوەر، راک، ژەمەن، تام،
 غەزا، رزق، تەعام، گەرا، رستق،
 خواردەمەنی، خوڤاک. واردهمەنی (ه).
 خوراکی : ص. نسب. خواردەمەنی،
 خوەر، راک. واردهمەنی (ه). رزقی،
 خاړنی (ش).
 خوراک یک نوبت : ژەم.
 خوراندن : م. خوړان، خوړاندن،
 خوړانن.
 خوردن : م. خوواردن. واردهی (ه).
 فارن، خاړن، خوړان (ش).
 خوردنی : نک. خوراکی.
 خوردنی نایاب : تاسوخ، نوڤەر.
 خورش : ا. خوهرشت، پښ خوړ.
 خورشید : امر. خوهر، خوړ،
 خوهرەتاو، خوهرشی، ئافتاو.

- وهره تاو، روجبار (ه). رۆژ (ش).
 خوردن: امر. باو دیان، خوره من. تاشیهی (ه). خوره گ (ش).
 خوره: ا. خوره. وهره (ه).
 خوش: ص. خومش، شاد، به کەیف. وەش (ه). خوښ (ش).
 خوشا: ص. خوه شا، شا «به حالی». وه شلهی (ه). خوښ (ش).
 خوشاب: امر. خوه شاو، خوشاب. خوش آمد گویی: خوښ هاتن، خهیر هاتن، میگویند «خهیر هاتتم کرد». خوش آواز: ص. مر. خومش ناواز، دهنگ خومش. وەش دهنگ (ه). لاژه خوښ (ش).
 خوش آیند: ص. فا. خومش نایه. خوش اخلاق: ص. مر. خومش نه خلاق، روو خومش، خومش کردار. خوشبخت: ص. مر. خومش بهخت بهخته وەر، نالی خهیر، بهخته نوک، خومش نگین. وەش بهخت (ه). بهخته وه (ش).
 خوشبختانه: خومش بهختانه، بهخوه شیو.
 خوش بو: ص. مر. خومش بو. وەش بو. بێن خوښ (ش).
 خوش بین: ص. فا. خومش بین. وەش وین (ه).
 خوشحال: ص. شاد، به کەیف، خوه شحال، خورهم، گەش، وه شحال. سەر وێ (ه). کهی خوښ (ش).
 خوشحالی: ح. مص. بسکه، خوه شحالی، شادی، پله زیقان، خوه شی، گەشی، ته پله کو. وه شی (ه). خوښی (ش).
 خوش حساب: ص. مر. خومش مامه له، خومش سه ودا. وەش حیساب (ه).
 خوش خوراک: ص. مر. خومش خوراک. وەش وەر اک (ه). خارن باش، خوښ خارن (ش).
 خوش خوی: ص. مر. خومش خو. خوش خولک (ش).
 خوش رفتار: ص. مر. خومش رفته تار. وەش ره فار (ه). ره فتار باش، ره فتار خوښ (ش).
 خوش رنگ: ص. مر. خومش رهنگ. وەش رهنگ (ه).
 خوش رو: ص. مر. خه نه ران، خومش روو، روو گەش. وەش روو (ه). روو خوښ، روولکن (ش).
 خوش رو و بددل: گور گەمیش.
 خوش زبان: ص. مر. زووان خومش، خومش زووان، ته پ ده م، ده م گهرم، زار نه رم. دفن زوم، عه زمان خوښ (ش).
 خوش صحبت: ص. مر. ته پره زووان، ته پده م، ده م ته پ، ده م گهرم، سو حه تچی، ناگر خوش، جامه لووس، قەل، قەل و دەل، قەه خوښ.
 خوش قلب: ص. مر. خومش قەلب.
 خوش قول: ص. مر. خومش قەول، سه روا ده.

خوك : ۱. خوگ، شيگه^۲، بهراز.

خوش گذرانی : ح مصد. خوش
گوزهرانی، ژبانی باش.

خوشگل : ص مر. شیرین، زهریف،
خوش گل، قهقهه نگ، که لان،
جووان، خوش کوك، پيکه و توو.
به دهف، رند، لاو، حندی (ش).

خوش لباس : ص مر. پوشته، خوش
لباس، تپ پوش.

خوشمزه : ص مر. خوش نام، خوش،
تامه نينك، خوش مزه. وش مزه
(ه). نام خوش (ش).

خوشنام : ص مر. خوش ناو. وش نام
(ه). خوش ناف (ش).

خوش نشين : ص مر. ره شابی، پوره که،
خوش نشين. وش نشين (ه).
نه فاريك (ش).

خوشه : ۱. هوته، خوته. هينوو،
نوشی، تيسك^۱، عهفك^۱، زه مبول^۱،
زنگل! (ش).

خوشه چين : ص فا. گوله وه چنه،
خوشه چين، له تهوچن.

خوشی : ح مصد. خوهشی، بسکه،
گه شه، خوشی. وهشی (ه).

خوف : ۱. ترس، سام، پيروا، نه نيش،
حيومت، کيمخوا، پک. سوهون (ش).

خوفناك : ص مر. سامنكاك، ترسناك،
سامدار، ساماوهر. ساقی،
ساقدار (ش).

خوك ماده : امر. مالتوس. مالتوسه (ه).
ماهوو (ش).

خوك نر : امر. به کانه، به لچه، به لچه.
خو گرفتن : م. گورو بون، به به که
داکه فتن، خو گرفتن. قير بيهی (ه).
متودان (ش).

خون : ۱. خوين. ونی (ه). خون (ش).
خون آلود : ص مف. خوتياولين، خه لپان
خوين. وناولی (ه).

خونابه : امر. خوتياو. وناوه (ه).
خون بهاء : امر. خوين بايي، وشرون
بايي (ه). فان، خون به ها (ش).

خونخواه : ص فا. خوينه خوي.
ونه وهی (ه).

خونخواهی : ح مصد. خوينه وه نن،
خوين خوايي. ون نه ساي (ه).

خون حيض : امر. يسار.
خونسرد : ص مر. خوين سهرد،

که مته رخه م. ون سهرد (ه). سلورت،
سرخو، کاوه خو، نه وات (ش).

خون گرفتن : م. حه جامعت کردن،

خونین گرتن. ون گرنه ی (ه).	متال (س).
خون گرم : ص. مر. خون شیرین، خون گرم. ون گرم (ه).	خیالاتی : ص. نسب. خه بالآوی، خه بالآی.
خونی، خونین : ص. نسب. خونینی. ونین.	خیال و فکر هنگام خواب : براره.
خویش : ا. ص. قهوم، خویش، خزم، کس و کار، قهوم و خزم. کال، کالک (س).	خیانت : امص. خه ناهت.
خویشاوند : نک. خویش.	خیر ^۱ : ح. نفی. خهیر، نه خهیر، نه.
خویشاوند دور : بۆره خزم، بۆره خویش.	خیر ^۲ : خاسی، خاسه، جاکه، باسی، جاکي، خهیر، جاکي.
خیابان : ا. حیوان، ناخیاوان، شه قام، خیابان، خیافان (ش).	خیر : جاکه کهر، خهیرورمه.
خیار : ا. ناروو، خه یار. خیار (ه).	خیرات : ا. ج. خهیرات.
نارویی، قه تک (ش).	خیره : ص. زب، زاق، خیره، وای، ماق، بوراق، زل، خهیران.
خیار بذر : امر. کالبار. خیار و نۆی (ه). خاری نۆی (س).	خیره شدن : ماق مان، زیتو بوون، مات بوون، زل بوون. زاق بیهی (ه).
خیار چنبر : امر. برۆزی، خه موره خه یار، جه میلیه. شاروخ، شه خشک (ش).	خیره سهر : ص. مر. خیره سهر.
خیار و خنبر نارک : بهرۆله. نوونک (ش).	خیز : ا. باز، خیز، ناخیزه، پهرش، باز، قه یاز، گو مته، هه لیه زه.
خیار چنبر تحم : کالبار.	خیزاب : ا. پیل، شه پۆل.
خیارک : امص. خه باره، خه یاره ک.	خیز برداشتن : م. باز بردن، قه یاز بردن، ناخیز کردن، پهرش کردن.
خیاط : ص. بهرگ دروو، جل دروو، خه بات، دهرزی. جل وراز (ه).	خیزران : خه یزه ران، خه یزه ران، زهل، نهی.
خیال : ا. براره، خه یال، گو مان، نه نیشه، فکر، بیر، ویر. ویره (ه). روبز،	خیس : ص. فیس، خووس، تهر، تلّیس، تلّیز، خووساوه، خووسیاگ، فساو.
	خیساندن : م. خووسانن، فسانن، تهر کردن. تهر کهردهی. فیسناي، خووسای (ه).
	خیش : ا. هیش، خیش، جووت.

خیمه شب بازی

خیلی : ق. زیبا، فره، فراوان، زور،
 بی سو، موله. قیس (ه). گلهك،
 بی یقان (س).
 خیمه : ا. دهوار، ره سمال، چادر،
 زهوزان. عه سه له، گوین، حفت (ش).
 خیمه شب بازی : شاسه لیم بازی،
 بالهوان که چهل بازی.

کیش (ه).
 خیک : ا. خیگه، بیستک، توراخ ،
 دوراخ ، توراغدان ، هیزه،
 شوورنان، شووره، سیاروک (ش).
 خیکچه : امصف. خیلکه، خیکچه،
 خی گولکه.
 خیل : ا. خیل، نایقه، هوز، نیل، تیره.

د

د : د

داء : ا. نیش، دهر و.

داء الثعلب : امر. مووریزه.

داء القیل : امر. قیل پا.

داخل : ا. ناو، نه‌نده روون، داخل،

دهروون. دلّی (ه). ناف دا، زوردا،

هوندور (ش).

داخل شدن : م. چوونه ناو، وارد بوون،

تّی چوون. لووانه دلّی (ه).

داد^۱ : ا. دای و فریاد، هاوار، فریا،

فیزه، قیره، قیره. هم‌قار، گازی (ش).

داد^۲ : ا. دای، سکاله.

داداش : ا. برآ، کاکه.

دادخواست : امر. سکالآ، گازنده.

دادخواه : ص. فا. دادخواز، داواکار

دادخوا.

داد زدن : م. دای‌کیشان، فریاد کیشان،

هاوار کیشان، ده‌نگ دهردان، قیران،

قیران، زیراندن، شاناندن، زبغاندن،

زبغان، سربخاندن. هاوار‌کهرده‌ی،

فیزنای (ه).

دادگاه : امر. داد‌گه، مع‌حکمه، بار‌که.

دارچین

دار قهواخ، دانه سیّ داره.

دارکوب : امر. داره سمه، داره تهقیته،

دارکون کمر. داره کوّ (ه). قیقی،

به دکوره، دارکونکه (ش).

دارنده : اقا. خاوهن، ساحو، دارنه.

دارو : ا. دهرمان، باشار، دهوار، داروو.

داروخانه : امر. دهواخانه، دهرمانخانه.

دارو دسته : امر. تاقم، دارو دهسه.

دارو غه : ص. ا. دارو غه.

داس : ا. داس. دارتی (ه).

دارکوب

داستان : ا. راز، حکایت، دهسان،

قسه، حیروک، نهفسانه.

دادن : م. دان، پهرداخت کردن.

دای (ه).

داد و بیداد : داد و بیداد، حشر و

حمله، قیز و وار، حشره‌لا، رومل

خهزا.

داد و ستد : داو بهد، فار و گوپ، نار

و گوپ، ساقی باقی، نالشت، سهودا.

داد و فرباد : امر. داد و فربا، حهچه

حهیج، گانه گول.

دار : ا. دار، دارقه واخ، سیداره.

دارا : ص. فای، مالدار، دارا، چت دار،

دهو لهمن، ساماندار، زهنگی،

ههیی (ش).

دارایی : امر. مال، حت، خوازگه،

دهو لمت، سامان، دارایی.

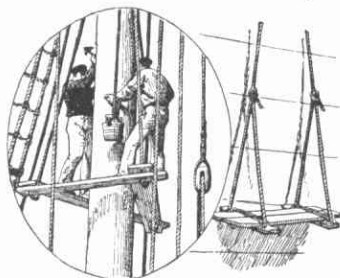
ههباتی (ش).

دارالحکومه : دهرمال.

داربست : امر. داربسم، دالووت،

داربن، کونه‌لان، داربست، جهله،

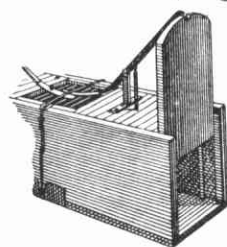
سوخمه.

دارچین : امر. دارچینی، دارچین (ش).

دار زدن : م. له دار دان، تهناف دان، دانه

- داسغالہ : امر، تموہ داس، داریاج،
دہہ داس، داسخالہ. داسوک (ش).
داس : ا. داش.
داشتن : م. دارا بیوون، بیوون. بیہی،
دارایی، بیہی (ہ). ہمین، بین.
داغ^۱ : ص. داخ، کوئل، کھل (ش).
داغ^۲ : ا. داخ، نشان، نشانہ.
داغان : ص. داغان، داوہ شیباگ،
باشباگ، داریازو. شیارہ، تفرہ و
توننا (ہ). بہلا (ش).
داغ دیدہ : ص. مہ. داخدار، داخ دیدہ.
داغ کردن : م. داخ کردن.
نارہاندن (ش).
دال : ا. دال، خوتہل، (ش).
دالان : ا. دالان، کوئلان (ش).
دالاندار : ص. فا. قاپچی، دالاندار.
کوئلاندار (ش).
دالبر : ص. مہ. ا. دالبر، بہلان.
دام : ا. تہلہ، پاداو، بہرہ پمت، داو،
قوج، دام.
دانایی : ح. مصد. زانایی، دانایی.
دانستن : م. زانین. زانای (ہ).
دانش : امصد. زانن، زانست، دانش.
زانایی (ہ). زان (ش).
دانش آموز : ص. فا. فتاوی، فتاوی،
مہدرہ سہیی، موحدہ سل.
دہرسوہن (ہ). خاندانہ (ش).

- ۱ - بسیار گرم.
- ۲ - نشانی که از نهادن فلز سرخ بر پوست بدن می ماند.

دایره

- دانشسرا : امر. زانخانه.
 دانشگاه : امر. زانسگا، زانگا،
 دانسگا. زانکو، زاننگه (س).
 دانشمند : ص. مر. زانا، دانا، دانشمن،
 بزان، فرهزان، ژورزان، زانیار،
 پرمیشک.
 دانگو : ا. دانه کولانه، دانه قوت.
 دانگ^۱ : ا. دانگ.
 دانگ^۲ : ا. بهش.
 دانه^۳ : ا. دان، دانه، دندک، دانار.
 دانه^۴ : ا. بول، فل، گلار.
 دانه^۵ : ا. سکل، پشکو. سکه،
 دهنگ، پهنگل، پهل، کهله پشکو،
 نه سکل (ه). پنگر، بول، بولوی،
 پیلوو (ش).
 دانه دانه : دانه دانه، دنک دنک، دندک
 دندک، دانار دانار، دان دان،
 گهرا گهرا.
 دانه سیاه : ولیره، گلیره، خلیره،
 مروره. گلله (س).
 دانه کردن : م. دانه دانه کردن،
 دایرو و سمانن، دایرو و سنان.
 دانه کهردهی (ه). دندک کون (س).
 داوطلب : ص. مر. داوطلب، داخواز.
 دایر : افبا، ص. دایر، نیاباد، بهبا،
 بهرقه رار، ناوا، ناوه دان. نانا (س).
 دایره : دایره، دهف. دایره (ش).
 دایره : ا. دایره، چه موره، کهمه،
 گرد، خیرک، ناخله، حلقه.
 دایره (ش).
 دایره زدن : م. دایره لیدن.
 دایره زن : ص. فا. دایره ژهن.
 دایم : ق. دایم، دایمه، همیشه، همر.
 دایه : ا. مومه، دایه، دیان، تایه.
 داین (ش).
 دایی : ا. نالو، لاله، خالو، لالو (ه).
 خال (ش).
 دایی زاده : خالوژاگ. لالوژا (ه).
 کورخال، نالوژا (ش).
 دباغ : ص. دخواخ، دخواجی. پوس
 ویش کهر، دهباغجی (ه).
 دهباخ (ش).
 دباغخانه : امر. دخواخ خانه، دخواخانه،
 خوهسه خانه، دهباخ خانه.
 دباغی کردن : م. دخواخی کردن،
 خوهسه کردن. دهباغی کهردهی،
 وهسه کهردهی (ه). دهباخ دان،
 خارین، خاران، خاراندن، دهباخ
 کون (ش).
 دبدبه : اصدا. دبدبه، زرم و کوت.
 دیستان : ا. مدرسه، قونایخانه.
 دېنگ : ص. چهش، حه بول، دهبهنگ.

۴ - دانه انگور.

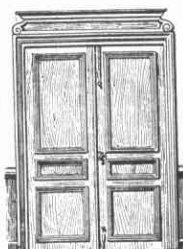
۵ - دانه آس.

۱ - يك سسم از يك ملك.

۲ - سهم.

۳ - يك عدد از هر چیز.

- دبه^۱ : ا. دبه، دهر. کچوله (ش).
- دبه^۲ : ا. دبه، گچهل، تشخله، گغنی. گهر، دهوه (ه). گزنی (ش). متهزا (ه).
- دبه کردن : م. دبه کردن، تشخله کردن، گچهل کردن، گغنی دان. دهوه کردهی (ه).
- دج : ص. دهژ. دجال : ص. دهجال، جهجال. دچار : ص. ا. دوجار، تووشار، تووش، ناوقه، نامقه، تلپاک، گرفتار، کولک.
- دچار شدن : م. دوجار بوون، ناوقه بوون، تووشیار بوون، تووش هاتن، تووش بوون، بیه و بوون، تلپان بیه و، تیه و گلان، عامباز بوون، تووش نامای، تووش بیهی (ه).
- دخالت : امص. دهخالته. دیکهلیا (ش).
- دخالته بیجا کردن : م. تی کوتیان، تی پهریان. وی یاونایینه (ه). ناژوتن (ش).
- دختر : ا. کهنشک، دوت، کیژ، بانئ، دهلهشر،^۲ کچ، دوتیت. کناچه، کناچی (ه). کچک، زهری (ش).
- دخترانه : ص نسب. کهنشکانه، کچانه. کناچانه (ه). کچکانه (ش).
- دختر بچه : بووکلله. کناچلی (ه).
- دختر خاله : امر. مسمکه زاگ. دختر دایی : امر. حالوزاگ. دختر غمو : امر. ناموزا. کچکامام (ش).
- دخترگی : بن، نسان، بهره. کناچهیی، کچیی (ه).
- دخترگی برداشتن : م. بن برانن، کهنشکی هه لگرن، پهرانه وه. کناچی هور گرنهیی، بن برگنای (ه). لیاندن (ش).
- دخل : ا. دهخل، دهغل، دهرامه. دخمه : ا. دهغمهسه، دهردی سه، گرفتاری.
- دخمه : ا. دهخمه، چاله فووه، گوریچه. شکه و تک (ش).
- دُر^۴ : ح اض. له، جه، زه، ز. دُر : ا. دور، گوههر.
- دُر^۵ : ا. فایی، دهر، درگا، دهرگه، دهرابه. بهره (ه). دهرتی (ش).
- درآمد : نک. دخل. در آمدن^۶ : م. هدل هاتن، کهنفتن، هاتنه دهر، دهر کهوتن، روزه بوون. بهرامای، هورنامای، کهوتهی (ه).

در

- ۱ - ظرفی که در آن روغن و آبگونه ریزند.
- ۲ - جر بعد از انجام معامله.
- ۳ - کنانه ای است نامناسب بر سبیل بسیه دختر به سگ ماده.
- ۴ - مانند : «در گفتگو با...»

در گاوآن، به روه وان، ده روزه وان. قابی
وان (ه). ده رقان، ده رگه وان،
فایچی (ش).

در بندر : ص مر. تیره، نوونا، ده ربه ده،
ناواره، عواره، باشیلا، بی خان و
مان، بله نگاز، سر گهر دان، سهیلان،
لانه واز. جه واشه، عه قidal، عه قاره،
قله مه (ش).

در بردن : م. قرائن، فراندن، ده ربردن،
رفانن.

در بست : ص مقعد. ده ربه س، تیکرا،
ده ربه سب.

در بند : امر. ده ربه بن، ده روه بن، ده ربه بن،
ده رگا بن، کولوم سوزن

در تنور : امر. ده رکواتنگ.
ده رکفانگ (ش).

درجه : ا. راده، طه، بانه، ده رجه.
درخت : ا. دار، درخت.

درخت نادام : سهواسنگ (ش).
درخت بلوط : بهروو دار.

در آمدن چشم : م. ده ربه رین،
ده ربه وقین. به ریرای (ه). هاننه
دهر (ش).

در آوردن : م. ده رهاوردن، ده رائین،
ده رهیتان. به رناردهی (ه). ده رفه
نشان (ش).

در آوردن غسل از کندو : برین.
برینهی (ه).

دراج : ا. بوی، دویاج. بملک، گه فرک^۶
(س).

دراز : ص. درتر، به ره، زل، زهلام،
داهول، به ری، سوز، بلس، به زر،
که له گت.

دراز کشیدن : م. درتر کشان، مال
که فن، هه لارس. بلووره و بوون، سان
دان. مال که و بهی، کسایره، درتره و
بهی، ثهره ناسه ی (ه). راکیشان،
رازان، فقراندن (ش).

دراز کردن : م. درتره و کردن. کتس
هاوردن، داکشان، مال حسن، بلس
کردنه وه. گتسه به ره (ه).
راکشاندن (ش).

درازی : ح مصد. درتری، بلندی،
درتراء، بلنی.
درام : ا. خه منامه.

در بار : امر. ده ربار، ثه رک، باره گا.

در بان : امر. ده روان، قیحا درگا.

خوره‌رن، باودیان، فەراخور، بەجی، مناسب، لایق، مناسب، ناسیە (ه). ره‌جل، خوره‌گ (ش).	درختستان : امر. بێشە‌لان، چره، دار ودارسان، دارسان، مێشە، بێشە، دارسان. گۆرانگە، گە‌بەل (ش).
درد : ۱. نیش، دهرد، ژان. درد : ۱. لمت، سلف، تلف، لم، جرم، لیم، خلت، بنخاله (ه).	درختکاری کردن : دارنیان. دارنیای (ه). دارچاندن (ش).
درد چشم : گل. درد زایمان : امر. برینه، ژان، به‌ره‌ژان. درد شکم : ژان، یرک، زک‌نێه. درد دل کردن : سکالا کردن، دهرد دل کردن.	درخت هرس شده : داهاتگ، هە‌لیاچیاگ. هۆریانه‌ی (ه). درخشان : ص. فا. بریقه‌دار، بریکه‌دار، دره‌خشان، وریشه‌دار، شه‌وق دار، تابان، روشن، رۆناک، روون، ره‌خشان، برشه دار، به‌نیشک.
درد کردن : م. هاتنه نیش، ژان کردن. هاتنه گل، ژان گۆرتن. نیش نامای (ه). نیشان نیش کرن (ش). دردکمر : امر. که‌هه‌نگ، یرک. ری گیلای (ه).	درخشش : امص. بریقه، بریکه، رۆچنایی، درۆشه، وریشه، شه‌وق، زریوه، یرشه. درخشیدن : م. وریشیان، زریویان، بریقه‌دان، در و شیان. شه‌وق دایوه (ه).
درد گرفتن : م. به‌گیر وه‌ستان، نیشان، نیش کردن. دردمند : ص. مر. دهرداوی، دهردمه‌ن، دهرده‌دار، نیشدار، نه‌ساق. کولدار (ش).	درخشنده : اف. دره‌خشنه، به‌پاق، وریشه‌دار، بریکه‌دار. در خواب حرف زدن : وپاوه‌کردن، ورینه کردن.
دردناک : ص. مر. دهردناک، دهرداوی، نیشدار. دردیزی : امر. گۆژنه‌و، دهرخوته. در دیگ : امر. مه‌لکه‌نی، گۆژنه‌و، گۆژنه.	درخواست : امر. داوا، دهرخواز. داخاز، دهرخاست (ش). درخواست کردن : م. داوا کردن، دهرخواز کردن. داخاز کرن، دهرخاست کرن (ش).
دورفتگی : دهرچووگ، دهرچوویی. دورفتن : م. هه‌لاتن، دهرچوون، فیرار	درخور : ص. فا. شباو، شایان، دهرحوه‌ر، باب، سابه، سزاوار،

درشكه

درفش^۲ : درهوس، دريسك (س).

دَرَك : ا. ناوَهز.

دَرَك : دَوَزه، دهرهك.

درفش

در كردن : م. تهفانن، دهر به پړاندن،

دهر كردن، دهر چړانن. تهفای (ه).

در كشيډن : نك. در آوردن.

در گاله، در جوال : دهر پيښ.

در گاه : امر. بهر درگا، ښاسانه.

بهره (ه). دهر از نيك، دهر گا، دهر ك،

دهري، جهال (ش).

در گذشتن : م. رابووردن، مردن.

در گير : امر. ښامغه، ناووه، دوچار،

دهر گير، ټووشيار، كولك.

در گير شدن : م. دهر گير بوون، ټي و

گلان، ټي و بوون، ټووش بوون،

ټووشيار بوون، عامباز بوون. دهر گير

بيي، بيه يوه (ه). ټيغه بين (س).

دهران : نك. دارو.

درماندن : م. بهك كه فغن، دامان،

كردن، راكردن، پاپاهاوردن، بچه و كردن. بهر شپي (ه).

درز : ا. درز، ښيښ، فلښ، درز و برين، سرهك.

در زدن : م. در گانه فائن، در گالته دان.

بهره نه فای (ه).

درز كردن : م. دركان، درز كردن.

در كنای (ه).

درز گرفتن : م. درز گرښ، داشكانن

درس : ا. واته، دهرس، دهرز.

درست : ص. ساق، نه و او، رتلك،

دوروس، نه مام، راس، سه حنح،

خاس. ره خه، ښاز (س).

درست در آمدن : جهليان، يوړيان،

گونجيان، دوروس دهر هانن، دوروس

بهر ښامای (ه).

درستكار : ص. فا. دوروسكار،

دوروستكار، دوروس.

درستی : ح. مصد. دوروسي، راسی،

حه قيعه، دوروسي

درشت : ص. قهلو، سوور، زل،

دوروش، درش، دشب.

قهلف (س).

درشكه : ا. دوروشكه.

درفش^۱ : ا. به باخ، ښالا، درو شم،

عه له م. به بداخ (ه). به بندير، ټونچك،

كرينچك (س).

۱ - برجم.

۲ - درفش كفش دوزی.

په‌كه‌وته‌ی. دامای (ه).

درمانده : امف. په‌كه‌فنگ، له‌پا
كه‌فنگ، نه‌رامنه، دهرمه‌نه،
باركه‌فنگ، سوخت، باركه‌و توو،
دامیاگ. نه‌رمه‌نه (ه).
دهرمانده (ش).

درمان کردن : م. یاشارهاښ، دهرمان
کردن. چاره کردن، دهوا کردن.

درنا : ا. دورنا.

درنده : ص. افا. دور، درنه، در،
درنده. دهیه (ش).

درنگ : ا. دږ، درنگ، گت.

درو : امص. دره‌و.

دروازه : نه‌لقایی، دهروازه، قایی،

درگا. دهربازه (ه). درقاره (ش).

درو دشت : ریڼه و بان، دهرودشت.

درو دگر : ص شغل. ا. دارتاش، نه‌جار.

دروغ : ا. درو، چاپ، دهله‌سه، چوپ،
فیثال. دهره‌و، قر، قرگا (ش).

دروغگو : ص قا. دروژن، چاپ باز،
فیثال‌باز، دروگر. قرکر،
قروگر (ش).

درو کردن : م. دروون، رښ، دهره‌وین،
دره و کردن، رښه وه، پاکو دان،
لاخه کردن^۲ لاسه کردن^۲. رښی (ه).
دروگر : ص شغل. دهره‌وان، باله،
دره‌وگر. دهره‌وگر (ش).

درون : ا. ټو، ناو.

درویش : ص. دهروتی، دهروتی.

دره : ا. دۆل، شۆ، دهراو، دراو، ځم.

دراق، شق، گه‌لی (ش).

درهم : ص مر. شلراو، ناوته، ټکه‌ل،

فانی، تی‌که‌لاو. هامینه (ه).

شخو (ش).

درهم پیچیدن باد و سیل

چیزی را : دایجاندن. بیجانره (ه).

رایجان (ش).

درهم ریختن : م. دانه‌به‌کا، ټک دان،

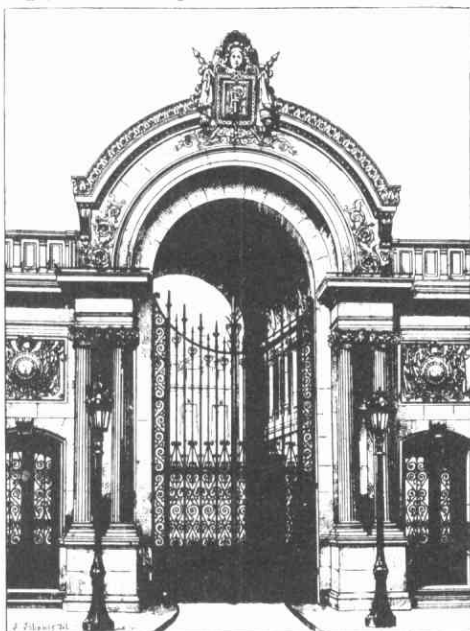
رانه به‌ک، سیوان، سیرزه کردن،

شله زانندن. ټک دای (ه). ناف به‌ک

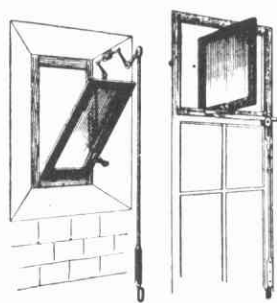
دان.

درهم دریدن : م. هه‌لجړین. وټر

درپای (ه). دراندن (ش).

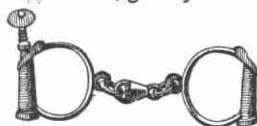

دريا : ا. زربه، بهر، دهریا، زیرال.
 دریاچه : امصف. زریچه، دهریاچه.
 بهرك (ش).
 دریافتن : م. تی گه‌یشتن، پی زانین،
 به‌پی بردن، زانین، حالی یوون، پی
 حسیان. یاوانه، نه‌یاواي (ه).
 دریچه : امصف. دهریچه، دهریچه،
 ته‌شای، ده‌لافه، کونا روجکه، یاجه،
 شباقه. کلاو رۆژنه، ته‌شایی (ه).
 دهریچه، کولانجه، کولهك، کارژیر،
 کوله‌نگ (ش).
 دژ : نک. دژ.
 دژ د : ص. ا. دژ، دمس‌چمه‌پهل،
 دمس‌پس، قه‌مك، قه‌مكه
 دژدکی : ق. مر. به‌دزیه‌وه، پی‌دزیه‌وه،
 دزه، دژکه، دزیه
 دژدگاه : امر. دژکۆشكه، دژگا.
 دژدی : دزی، چرب و چاپ.
 دژدیدن : م. دزین، پادان، چربانن،
 پالی دان، بلن کردن، چوباندن، دزی
 کردن. دزیه‌ی (ه).
 دژ : ا. دژ، که‌لات، قه‌لا، دژ.

دریدن : م. درپسن، دیان، دیانن،
 دراندن. تلپشنای، دریای (ه).
 قهرژاندن (ش).
 دریده : امف. دراو، هه‌ل‌دریاگ،
 دادریاگ، ده‌ریده، دوردوو،
 دریاگ، هه‌ل‌چریاگ، دانلیشیانگ.
 دریا (ه). هه‌ل‌جری (ش).
 دریغ : ا. دریغ، نه‌فسوس، حه‌سره،
 دریغ، ناسف. مخاین (ش).
 دژخیم : ص. خوین رتیز.
 دست : ا. دس، ده‌ست، پهل، چه‌پۆله،
 چه‌ج، له‌پ، چه‌یل، چه‌میل.
 دست آموز : ص. مف. ده‌سه‌موو، لی
 نی، نه‌هلی، خو‌گرتنگ، گورو،
 که‌وی. که‌هی، که‌می، رکه‌دی (ش).
 دستار : مژره، ده‌سه‌سره.
 دستاس : امر. هاره، ده‌ستار.

- دست‌اندازی : ح مصد. دمس نه‌نازی. دست بند^۲ : امر. دمس‌به‌ن، بازن، ده‌زینک، ده‌سوانه.
- گه‌زه‌ک، بایس، بیانک، بیانوو، ده‌ساوئژ، هو، که‌ریسه، پهرج، پهلپ، نه‌نگیزه، به‌ریه‌رج، ده‌ساوئژ، علت. سوره، لام، بروو، مهانه (ش).
- دست به آب رساندن : دمس به ناو گه‌یاندن. دست باز : ص فا. دمس باز، دمس‌باد، دمس باو، دمس با. دمس وه‌لا (ه).
- دست بافت : ص مفد. دمس باف. دمس فه‌کری (ش). دست‌برد : امر. دمس برد، په‌لامار، دزی، نالان.
- دست برداشتن : م. دمس هه‌لگرتن، دمس به‌ردان، دمس کیشان. دمس‌ور گرتی (ه). ده‌ست لی پراکرن (ش).
- دست بسر کردن : دمس به‌سر کردن، ده‌سه‌ر کردن، خانه‌شاری کردن. شخو کرنه‌قه (ش).
- دست بسینه : ص مفد. دمس به نه‌زه‌ر، دمس به سینه. دست‌بند^۱ : امر. دمس به‌ن، که‌له‌پچه.
- دست پخت : ص مفد. دمس و پوخت. دست پرورده : ص مفد. دمس په‌روه‌رده. دست پیش انداختن : م. دمس به‌ر خستن.
- دست تنگ : ص مر. دمس تنگ. دست چین : ص مر. دمس چین، هه‌لژارده، هه‌لژریاگ. دستخط : امر. دمس‌نووس.
- دست خوش : امر. دمس‌خومش، دمس خوه‌شانه، ده‌ست باش. دمس وش (ه).
- دست دادن : م. دمس و مشتاق کردن، دمس‌دان. دست درازی : ح مصد. دمس دریزی.
- دست دست گرفتن : م. را و رو کردن، ده‌ساو دمس کردن. دسترس : ص مفد. دمس پرمس، وزه، په‌رده‌ژ، ده‌سه‌یاو.
- دست‌رسی : ح مصد. دمس‌په‌سی، په‌رده‌زی. دست رنج : امر. دمس‌رنج. دست زدن : م. چپ کوتان، چه‌بله

۱ - دست‌بند پلیس.

۲ - دست‌بند زیور زنانه.

ریزان، چه پله لیدان. دهست لیدان. چه پلّی ته قنای (ه).
 دست ساز: ص. مر. دمس ساز. دمس چّی کروی (ش).
 دست فروش: ص. فای. پیلوهور، ورده فروش. دمس ورمش، ورده واله ورمش (ه). هوورده فروش (ش).
 دستک: ا. مصف. دهسک.
 دست کاری: ح. مصف. دمس کاری، کلکه فنگی. دهسکاری (ش).
 دستکش: امر. دهسککش، دهسهوانه، تهتک، دهسکیش، باله^۱، قهناغ^۲. دهستانه، لهک (ش).
 دست کشیدن: م. دمس کیشان، دمس هه لگرتن. دمس ور گرتی (ه).
 دست کم: ق. مر. لان خوار، دمس کم. لای واری (ه). لاتی کیم (ش).
 دستگاه: امر. دهسگا. دهزگا.
 دستگاه خرمن کوبی: چان، جهنجه.
 دستگیر: ص. مصف. دهزگیر، دمس گیر، دیل. گرئی (ش).
 دستگیره: امر. دمس گیره، دهزگیره، سوورگی، دهسک.
 دستگیری^۳: ح. مصف. دمس گوروینی، دمس گیری، کومک.
 دستگیری: ح. مصف. دهزگیری، دمس گیری.
 دستلاف: امر. دهشت، سفناح، سلّاح، سفته (ش).
 دستمال: امر. دهسهسر، دهسمال، دهزمال، چهوره. دهرسوک، ته معزی، دهزچاو (ش).
 دستمال سفره: په چته، دهسمال سفره. جهنک (ش).
 دستمالی کردن: م. دهسمالی کردن، دمس ناژو کردن، راکائن^۵، تهپ و کو کردن^۶، پله کوتی کردن^۶. راکای، مالای، دمس کوی (ه).
 دستمایه: امر. دمس مایه، مایه، بنه پیت، دهز مایه، سه رمایه.
 دستمزد: امر. دمس مز، کراها، حق، نوجرم، نه جبر، مز، هه ق دس، یاداش، یاداشت، کری.
 دستنبو: امر. شه مامه، دهسه موو. شه ماموک، که مو (ش).
 دست نماز: امر. دمس نوئز. دمس و دیم (ه).
 دست و پا چلفتی: نه گومه.
 دست و پا زدن: په له قازی کردن، دمس و پا وه سائن، له قه فرتکی کردن،

دستکش

۵ - دستمالی کردن و پیرمرد ساخته.
 ۶ - دست مالیدن کورها و بینایان در تاریکی.

۱ - دستکس جرمی.
 ۲ - دستکش برزگر و دروگر.
 ۳ - کمک، یاری.
 ۴ - گیر انداختن دزد و ...

په لفرنگی کردن. پهل کوت که رده‌ی،
 دمس و پا شانای (ه).
 دست و پاگیر : ص فا. دمس و پاگیر.
 دستور : ا. نه‌مر، ده‌سوور، فرمان،
 حوکم. هه‌رمانه (ه).
 دستور زبان : ری زووان، ری عه‌زمان.
 دسته^۱ : ا. بری، جووق، ده‌سه، گهل،
 جهل، پول، تیپ، برک، لعت، گرو،
 کومل، گه‌وال. عدله، ده‌سته (ش).
 دسته : ا. ده‌سه، نه‌له‌قه، باقه، باخه،
 ده‌سته، چه‌پک، بری، مه‌لو، دراخه،
 چه‌پکه، قول، به‌سته، تاقم،
 چه‌کمه‌ساو، سواله، سه‌واله، قه‌فت،
 قه‌ل گورزه، گولمه! ده‌سک،
 قه‌ودک، ته‌غه (ش).
 دسته جمعی، دستجمعی : تیکرا، پیکوه.
 دسته‌دار : ص فا. ده‌سه‌دار.
 دستی^۲ : ص نسب. ده‌سی، ده‌ستی.
 دستی^۳ : ق. ده‌سانقه‌س، ده‌سی،
 هه‌نقه‌سی، له‌قه‌س، عه‌مدی.
 دستیار : امر. ده‌سیار، سیار، یاری کار.
 کومک، هاریکار (ش).
 دست یافتن : م. چنگ که‌فتن، ده‌س په‌یا
 کردن. دمس که‌وته‌ی (ه).
 دسیسه : ا. پیلان، قیل، داو.
 دشت : ا. ده‌شت، سه‌حرا، ده‌ر، سارا،
 جلگه، بیاوان، جولگه، ده‌شتایی.

دشت : نک. دستلاف.
 دشتیان : ص مر، امر. ده‌شته‌وان، گزیر،
 سوورباش، پاکار، سه‌پان، پالیزوان،
 ده‌شتیان.
 دُشک : ا. دوشه‌که.
 دشمن : ص. دوشمه‌ن، ملوژم، دژمین،
 میل، دوزمه‌ن، به‌رچه‌پ، دشمن.
 دشمنانه : ص نسب. دژمنانه، نه‌ل.
 دشمنی : ح مص. دژمه‌نی، دوزمه‌نی،
 شیووران. دوزمه‌نایه‌تی (ش).
 دشنام : امر. جینو، جوین، دژوین،
 باو‌گه‌ره‌بازی، خراو، خراپ، خوسن،
 قه‌حش، دژمین، ره‌ف^۴، دژمانی (ه).
 قسین، خه‌بر (ش).
 دشنام دادن : م. باو‌گه‌ره‌بازی کردن،
 سه‌کانن، دژوین دان، هه‌لشاخان،
 خراو وین، خوسن دان، جوین دان،
 جینو دان. دژمان دای (ه). خه‌بر دان،
 قسین دان (ش).
 دشنه : ا. خنجووک، خنجهر، سیکار.
 مه‌نجه‌روک (ش).
 دشوار : ص مر، امر. دژوار، دشوار،
 سه‌خت، موشکل، سه‌نگین، دوخشار،
 ناره‌حه‌ت.
 دعا : امص. دوعا، نزا، تزووله.
 دعوت : امص. خوُلک، داوته‌ت، واده،
 ده‌عوته، ده‌نگ، چر.

دشنه

۱ - گروهی از مردم یا حیوانات.

۲ - مانند در : «چراغ دستی».

۳ - عمد.

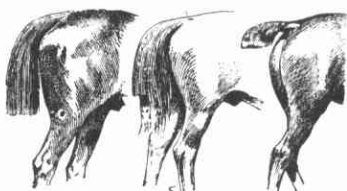
۴ - دشنام کفر آمیز.

دعوت کردن : م. ده عوت کردن،
خوَلَك کردن، داوت سَنَن، چَرین،
دهنگ کردن، واده گرتن. خوَلَك
کهردهی، چریبی (ه). قه خواندن،
بانگستن، گازی کرن (ش).
دعوی (دعوا) : ا. جهنگ، داوا، گیره،
سَهر، مَهرافِئعه، نهوهرد.
مَهرزات (ش).
دغدغه : ا. به زاره، ده غده غه.
دغل : ا. ده غَل، حوقه، ته سغه لَه، راو،
جاحوَلَه، قَتَل، که لَه لَه، حیلَه، فَن،
بامبول، داو، جاب، دهو، دهله سه،
مه کر، ریو، رهنگ، رب، ریت،
دووز، فرو قیل، گزی، لَپ.
دغلباز : ص. فا. ده غه لَباز، حوقه باز،
ته سغه لَه باز، جاحوَلَه باز، که لَه لَه باز،
قَتَل باز، داو باز، سَمحک، ده غه لکار،
فه نَباز، فه لَه زَه، جامغولی باز، چله
نبور، حیلَه باز، ریو، که لَه کجی،
جامباز، چاپ باز، جه تَلَه مه ز،
ته سغه لَه، خابوَلَه، ته پرمش (ش).
دف : ا. ده ف.
دفاع : بهر گری، دفاع.
دفتر : ا. ده فتر، ده سه لک، ده فتر حه،
په راو.
دفتر چه : امص. په راو یلکه، ده فتر حه.
دفعه : ق. نو گه، ده دفعه، گهل، نو به،
نوره، جار، باره، به دیل، سهر، که ره،

گل، که رمت، را، بار، دهن، که شه،
چهل، رمت، سهره، گهر.
دفن کردن : م. نازتن، نیان، چال
کردن، دهفن کردن.
دفینه : ا. خه زانه، گنج.
دق : ا. سوو، وه رهم، دق، فهران.
دق الباب : امر. دهر کو.
دقت : امص. وردینی، سهرنجه،
سهرنج، وردی.
دقت کردن : م. ورده و بیون، دققت
کردن، سهرنجه دان، هوَس پی دان،
نامل لی کردن. سهرنجه دای، ورده و
بیی (ه).
دقیق : ص. ده قق، جووار چاو، باریک
بین.
دقیقه : ا. خوله لک، ده ققه.
دکان : ا. دووکان.
دکمه : ا. قوچه، دووگمه، سه ده ف^۱،
پشکوَر^۱، پشکوَس^۱.
دک و بوز : ده لک و بوز، بهک و بوز.
دک و دهن : دم و قهوجه، دم و فلت،
دهم و قَلج.
دگردیسی : امص. فرازی.
دگش : ا. نالشت، نار و گوَر، ساقی
باقی، فار و گوَر، وال و گوَر.
دگم : ص. وسکه پروا.
دل : ا. دل، هلب، زتل، زتلی (ه).
فتراق (ش).

- دل آشوب شدن : م. دل نا شو بوون،
 قیزه و شیوان، دل تیک هه لاتن، دل به
 یه کا هاتن. قیز شیویایوه (ه). دل
 هه لاتنه فه، دل تیکه بین (ش).
 دل آمدن : م. دل هاوردن، دل هاتن، دل
 بروا دان، بروایی کردن. دل ناردی
 (ه).
 د ل ا ک : ص. سه رتاش، ده لاک،
 نارایشکر، به بهر، کیسه کیش.
 د ل ا ل : ا. ص. ده لال، جهله بجی^۱،
 جهله جی^۱.
 دلاور : ص. مر. دلاوه، خهرا، دلیر،
 رهشی، شوجاع، به جهرگ، نه ترس،
 نه بهز. خیرا.
 دلاوری : ح. مص. دلاوه ری، دلیری،
 نه ترسی.
 دل انگیز : ص. مر. دل بزوتن، دل رقتن.
 دلاویز : ص. مر. دل لاوتن.
 دل باز : ص. مر. دل باز، دلاوز.
 دلبر : ص. مر. دلبر، دل رقتن.
 دل بستگی : ح. مص. دل به سته گی، دل
 گرتی. قیان (ش).
 دل پر : ص. مر. دل پر، دل بهر (ه). دل
 سوش (ش).
 دل پسند : ص. مف. دل به سته، دلخو. دل
 براردی (ش).
 دل پیچه : امر. ژان، دلشه، دل پیچه.
 دلتا : ا. دونوان.
- دل تنگ : ص. مر. دل نه نگ، کهیل،
 دلگیر، فارس، فالس.
 دل تنگ شدن (برای کسی) : تاسه
 کردن. تاسه که رده ی (ه).
 دلجویی : ح. مص. دل جوویی، دل
 نهوایی، ده لاتت.
 دل چرکین : ص. مر. دل کرمول، خانه
 گومائی، دل جه بهل، دل پیس،
 به دگومان.
 دلچسب : ص. فا. دل چه سپ.
 دل خراش : ص. فا. دل خه راش.
 دلخواه : ص. مر. دلخواز، دلخوا، دل
 خاز.
 دلخور : ص. مر. دل خوره، دل مهن،
 زویر، فالس، لووته لا، لووتاویژ، زیز.
 دلخوشی : ح. مص. دل خواهشی. دل
 وهشی (ه). که ی خوشی (ش).
 دلدار : نک. دلاور.
 دلداری : ح. مص. دلداری، دل نهوایی،
 ده لاتت، دل جوویی.
 دلدرد : امر. ژان، دل دهره، سابخور،
 زکیشه، کایتج^۲.
 دلریا : ص. مر. دل رقتن.
 دل زنده : ص. مر. دل زینه، دل زندوو.
 دل سخت : ص. مر. دل سه خت، دل
 رهش، دل رقی.
 دل سرد شدن : م. دل سه رده و بوون،
 تهو سیان، تهو سیانهوه.

دلسوخته : ص مف. دل سوختیاگ، دل
سووناو. دل سونه (ه). دل سوز (ش).
دل سوختن به حال کسی : دل
سوئیان، بهزهوی بیّا هاتن، بهزهیی
بیّا هاتن، دل سووتان، بهزیره
نامای (ه). دل سووتن (ش).
دلسوز : ص فا. دل سوز، دتعه دتعه، فینه
فینه. دل سووسی (ش).
دلشاد : ص مر. دل شاد، دل گهس.
دلشکسته : ص مف. دل سکیاگ، دل
سکاو. دل مه‌ریا (ه). دل
سکای (ش).
دلفک : مه‌سخره، دویمان، ده‌لیدومان،
مه‌سخره، ده‌لک.
دل کندن از چیزی : دل هه‌ل کندن، دل
کهنن. دل هوز کهنی (ه). دل
برین (س).
دل گران : ص مر. دلمعن، دل‌پهنج، دل
گران.
دل گرم : ص مر. دل‌گرم، دل‌با.
دلگشا : ص فا. دل‌گوسا، خواهش،
خوش.
دلگیر : ص فا. دلمعن، دل‌گیر، زویر،
قارس، قه‌لس، لووناوتر. دل
گرتی (ش).
دل مرده : ص مر. دل‌مردگ، دل
مهرده، دل‌مردوو. دل مری (س).

دم

دماغ

دووم، قلیچکه . نه‌ری، کلک،

قلینچک، قلیچکه. دیغه، دوووف، دم،

دوولک (ش).

دم : ق. دم، تاو، گاء، کات، نان، عان،

نه‌فس، کوخت، نان، زه‌مان، سا،

دانگا.

دمادم : ق. دم‌ماده، دم‌میه‌دم،

جار جار، هه‌یتا هه‌یتا، په‌یتا په‌یتا.

دویک دویک (ش).

دهار : ا. ره‌گ، ره‌ه.

دهاسنج : امر. گه‌رما پیو، تین پیو.

دهاغ : ا. لووت، برناخ. که‌پو، دفن،

هنگ، یقه، پوز، پوس (ش).

دهاغ سوخته : ص‌مر. پور، کال، تهریق.

دهاغه : ا. لووته، دهاغه.

دهبدم : نک. دمادم.

دم بریده : ص‌مف. کول، دوو‌بریاگ،

قلیچکه بریا. قول (ه). دوولک بری،

قوت (ش).

دم پخت : امر. دم یوخت، قوبوولی،

یه‌کاوه. ده‌میا (ش).

دمخور : ص‌فا. ناوه‌ل، نو‌گر.

دم جنبانک : امر. فیسقه، گاه‌چترتین،

هنگ هه‌لته‌کینه، مری‌چیله‌ناویه.

قوله (ه). دوومیه‌سک (ش).

دهدمی : ص‌نسب. ده‌مده‌می، حلحلی،

حول‌حولی، تاوت‌تای، رابی‌رابی،

هو‌کی.

دمده : ناباو، کو‌ن‌باو.

دمر، دمرو : ص. ده‌مه، تلور،

له‌په‌وروو، فنگه‌و‌تلور، سه‌ره‌و‌می.

ده‌ما‌پو‌ی (ه). ده‌مه‌و‌روو (ش).

دمر افتادن : م. تلورره‌و‌که‌فتن، له‌په‌و

روو‌که‌فتن، ده‌مه‌و‌روو‌که‌فتن.

سینگ‌و‌سینگ‌که‌فتن، ده‌وده‌و

که‌تن (ش).

دم سرد : ص‌مر. دم‌خاو، زاوه‌ژاو.

زاکه‌زاک، لاره‌لار (ش).

دم‌قیچی : امر. ده‌مه‌قیچی، نیلمه،

ریخ‌و‌لته. ده‌مه‌دو‌وارد (ه).

سه‌رمه‌فست (ش).

دم کردن : م. دم‌کردن.

دم کشیدن : م. پی‌گه‌بین. دم‌کشان.

دهم‌کشی (ه).

دم‌کشی : امر. مه‌لکه‌نی، دم‌کونی.

دهل : ا. ده‌ل، دو‌مه‌ل، ماده، قونپر،

قوونپر. کوان، کولک، رینج،

نارنج (ش).

دم‌نگار : امر. هه‌ناسه‌پیو.

دهمیدن : م. ده‌مانن، ده‌ماندن، پف

کردن، فوو‌کردن، ده‌مین. فوو

که‌رده‌ی (ه).

دنبال : امر. شو‌ن، رامال، رمت، ریوال،

پاش، دوو.

دنبالچه : ام‌صف. قلیچکه، کلیجه،

قه‌مچک، که‌لیژ (ش).

دنبال کردن : م. شو‌نه‌و‌نیان، رامال

نیان، رمت‌دان، راو‌نیان، شو‌تن

که‌وس، دوو‌گه‌ریان. رامال‌نیای،

که‌وه‌ی شو‌نی، رمت‌دای (ه). دووا

چوون، جه نيفاندن (ش).

کيشای (ه). کوټن (ش).

دنبال گرفتن : م. له سمر چوون،
رادوونان، چوونه شوټه وه، پټو

چوون، پايه ي يوون. شوټ
که ونه ي (ه). دوو گرتن، دوو که وټن
(ش).

دنباله حرفی را گرفتن : باراش لی
کردن. شوټ فیه که وټن (که فتن).

دنيک : ا. دمهک، ته لیل، زهره.
دومبک (ش).

دنيلان : امر. گونه لان، دمه لان، هيلکه
گون. هيله گوني (ه). گون (ش).

دنيه : ا. دووگ، بهز، جه وری.
دنه (ه). دوونگ، زوهم (ش).

دنج : ا. نهریک، دنج.

دندان : ا. ديان، دان، دندان، ددان،
دگان، که له^۱، که لپ^۱، سفره^۲، ديان

شاش^۲، بهرازه^۴، فروټ^۵، کاکيله^۶،
دران. که لپ، کيلپ، که لپه، خيل،

شرن، ددانی قير، قالک (ش).

دندانساز : ص. فا. دانساز، ديانساز،
دگان ساز. ددان ساز (ش).

دندان قروچه : امر. ديانه پووکی،
ديانه ريکی، ديانه چيری.

دندان کشيدن : م. ديان کيشان. ددان

(ش).

دندانه : امر. ديانه. ددانه (ه). ددانوټک
(ش).

دنده : ا. پراسوو، پالوو، دهنه، پيره که.
په راسی، دهن (ش).

دنگ : ا. دنگ، سير کوټ. ۷. دوټلی (ه).
جوونی، ديهک (ش).

دنگ^۸ : اص. دهنگ.

دنبا : ا. دنبا، جهان، گيتی، عالم.
دنيادیده : ص. مر. دنيادیده، شاران گير.

دنبا ديتی، حان (ش).
دو : امص. را، دهو، فیه، پرتاو.

پرتاف (ه). ههلات، بهز (ش).
دو : عدد. دوو، ۲، دو.

دوا : نک. دارو.

دوات : ا. دهوات. دوټ، حير (ش).
دواتشه : ص. مر. دو ناته شه.

دوازده : عدد. دووازده، دووانگزه،
۱۲.

دوال پا : امر. ميره دهمه، دووال پا.
دوام : امص. بهر، بهرگه، دهوام.

دوم (ش).

دواندن : م. ره تان، ره ناندن، راوینان،
راوینان. ره تانی (ه). بهزاندن (ش).

دوباره : ق. دهيسان، هميسان، نهيزه ن،

۵ - دندان کرم خورده میان نهی.

۶ - دندان آسیا.

۷ - دنگ برنج کوبی.

۸ - صدای زنگ.

۱ - دندان نیس.

۲ - دندان نیش خوک.

۳ - دندانهای بافاصله.

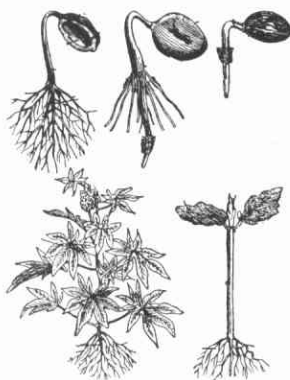
۴ - دندان شش سالگی اسب.

دوچرخه : امر. دو چرخه، پاسکل.

دوباره، دوواره، دو، همديسان،
بازهم، دووپاته، هميسانوه، ديسان،
دوباره جاره که دی (ش).

دوبرابر : دوباره، دوقات، دو ښده.
دوبرگ شدن : م. دو په لگه بوون، دوو
په له بوون.

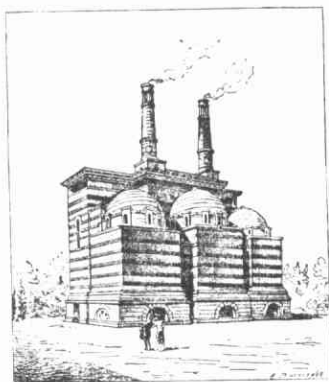
دوچندان : دووقات.

دوخت : درومان، دووخت، ردوز.
وراس (ه).

دوختن : م. دوورانن، درووتن،
دروون، دوورين، دادوورانن،
دروين، کيلدان. وراسه، قراسه
(ه).

دود : ا. دووکل، دوو. کاری (ش).

دودکش : امر. دووکل کيش.

دو بهم زدن : م. ټک هل کردن، چوکلہ
شکانن، دوو به هم دان، فتنه یی
کردن. ټک هل دان (ش).

دو بهم زن : صفا. کولہ بڼه، پاکل،
وهيشوومه، بشونه، کولہ وهيو، کولہ
واوهيلا، پاکلہ، فتنه، ناشووب گي،
نهيشوومه، چوکلہ شکين، خومه
شوټه، شوټار، کولہ وهی باب.

دوېشته : امر. دوېشته، دوتہرکه.

دوتا : صمر. دامووجاگ، دولا، دو
قہ، دولونه. نه فی (ش).

دو ترکه : نک. دوېسه.

دودمان : امر. قنگهزه، ره گهزه، بڼه مال،

خانه دان، تايغه، قهيله، تهوار، ټيره،

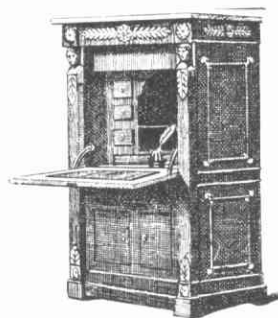
تهبار، بڼه جينه، پشت، خان و مان،

دوجين : قمر. دوجين، ده زړه.

کرډن، قېله گيځي کړدن. ژړه کانې	لانه وانه.
کرڼ (ش).	دود و دم : امر. تمب و دوو، تم و دوو. هلم و گولم (ش).
دور دست : ص.مر. دوور دمس، دوور دهست.	دو دل : ص.مر. دودل، دوشک، دلپاوي، رايي پاي.
دور ريختن : م. رڅانسه دوور، رڅان، رڅاندن، رڅانن. دوور متي (ه).	دودل بونډن : م. دودل بون، دلپه راوکي کړدن، رايي رايي بون.
دورگ : ص.مر. دوپه گه. دوپه هه (ش).	دوده : ا. دووده. دووه رڅن (ه).
دورنگ : ص.مر. دوپه نگ، دو پوو، به لک.	دودي : ص.نسب. دوودي، دوو کلي.
دورنما : امر. دوور نما.	دور : ص. دوور، پي، بوړه، کلا، دوپير. زيراف (ش).
دو رو : ص.مر. دو روو، دو زووان، به زاج کړ، دوولازمن، گورگه ميش، دووهو، ناگروک.	دور : ا. دهور، خول، گيځ، جهرخ، سوپ.
دوره : ق. دهوران، زه مان، جا، تاو، حمل، دم، دوخ، سا، سات، موقوف، عسر، عيام.	دور : ق. ا. دهور، دهور و وه، قهره، توخن، خافو. رهئي (ش).
دوره کړدن : م. دهوره کړدن، پيا چوون، پيا هاتنه وه، خوه نډنه وه، خويډنه وه.	دور افتادن : م. دوور که فتن، دوور که فته وه، دوور که وته وه.
دوري : ص.نسب. دووري، نطيس، پاريز، کوش.	دوران : ا. دهوران، زه مان، عسر، کات، سا، کړ.
دوري : ا. دهوري، لهب تهخت. سينک، لالي (ش).	دور انداختن : م. پهرت کړدن، فريه دان، بېرک دان، پهرت دان، تووړدان.
دوزخ : ا. جهنم، دوژه، دوژه، دووژ، دوژق.	وسه (ه). فزه لاندن (ش).
دوزنده : بهرگ دروو، جل دروو، خميات، دهرزي. جل وراز (ه).	دورانديش : ص.فا. پاش بين.
دوزنه : ص.مر. دو ژنه، چووارچاو.	دوربين : ص.فا. امر. دوور بين، دوور نواي.
	دورخيز : امر. هورم. ورمي (ه). خو بهت (ش).
	دور خود چرخيدن : م. مامانه گيځي

- دوست : ص. دۆس، چىر و مىر. ناوئل،
دۆست، چىر، هه قال (ش).
دوستاق : ا. بهن، زىنان، دوساخ،
بهنديخانه، حه بس. قوليك (ش).
دوست داشتن : م. خومش گهرهك
بوون، دل پتو بوون، خومش لى هاتن،
حه ز لى كردن، خوش هاتن، خوش
ويستن، خوش پى هاتن. گهرهك
بيهى (ه). كه يف پى هاتن، قيان (ش).
دوست را يگان : ص. مىر و مىر.
دوستى : ح. مصد. دۆسى، دۆسايه نى.
گراوى، دۆستى، هه قالى (ش).
دوش^۱ : ا. كۆل، قه لادووشان. قه له
ندووشى (ه). سو كور، مل (ش).
دوش^۲ : دووش، شىر.
دوش^۳ : ق. دوتشو. هيزى شه وى
(ه). شه قى دى، دوتى شه (ش).
دوشا : ص. مىر. دۆشا. دۆشاسى،
دووتى (ش).
دوشاب : امر. دۆشاو، شيره، جهلاقى ،
چرك . دۆشاف (ش).
دوشاخه : امر. دوشاخه، چاكل،
چه له مه، دوحاچه، دووپه لان، دفلقانه،
دووفاق، دووله پان. دوله قان (ه).
دووجق (ش).
دوشك : ا. دۆشه كه، بن رهخ.
دوشنبه : دوشه مه، دوشه موو.
- دوشه مى (ش).
دوشيلن : م. دۆشبن، دادوشين.
دۆشاي (ه). دووتن (ش).
دوشيزگى : ح. مصد. بن، كه نيشكى،
پرده. كناچه بى (ه). كچتى (ش).
دوشيزه : امصد. كه نيشك، دوت، كچ،
دوت، كناچى. كناچه (ه). كچك،
زه رى (ش).
دو عباسى : دوه واسى.
دووعه باسى (ه).
دوغ : ا. دۆ، ناو و دۆ، دۆكه شك^۴،
گلولول
دوغاب : امر. دۆغاو، دۆخاو.
دوغللو : امر. دووانه، هاو زكه، لفانه.
دووانى (ه). جه مك، جهكانه (ش).
دوغينه : امر. دوينه، ترخينه، گوئنه ،
گوندينه . داندوك، داندوو، دانه
دوو، دهوين (ش).
دوقران و دهشاهى : دوربال.
دوك : ا. دووخ، دووك، خهرهك، ته شى.
له نهره، لوته ره، دووكايچ (ه).
دوكارد : امر. برينگ، برنگ،
دوئىرگ، دوئىرد، دوواردگ.
هه ورنكى (ه). چارك، قلع (ش).
دول : كير.
دۆل : ا. دهوئل، ده سادمس،
سه رگه ردانى.

دولا : ص. مر. دولا، دولونه،
دامو وچاگ، دوقد، دولانه. دووه لا
(ه). قد، نه ئی (ش).
دولابچه : امص. دولآچه، گه نجه.

دهاتی : ص. رب. دیهاتی، لاگایی،
لادی یی. لاده گایی (ه).
گوندی (ش).

دهان : ا. دم، زار، دهق (ش).
دهانه : ا. گروو، گه لوو، درگا.
دهش : به خشن، نحصان، بهرات،
ده سنه، به خشان، نه نعام.

دهشاهی : امر. به ناباد، به ناوا، دهشایی.
دهشت : امص. سام، ترس.

دهقان : امر. جووتیار، که شاهوهرز،
کَلکار.

دهکده : نک. ده.
دهگان : دهی، ده کان.

دهل : ا. دهول، دور. دوهول (ش).
دهل زدن : م. دهول، کوتان، دول
ژهندن. دهول دایوه (ه). دوهول لیدان
(ش).

دهل زن : ص. فا. دهول ژمن.
دهل دریده : ص. مف. دمهك دریاگ، دم
دراو. دهول دریا (ه).

دهم : دهیم.
دهن : نک. دهان.

دهن از تعجب باز ماندن : دم بیوونه
ناق چرا، دم ماق مان. دم بیی نه لای
ته قیا (ه).

دهن بند : امر. دم یمن، دم بهس، دم

دولاشدن : م. دولا بیون، دولاه بیون،
دانه وین. دووه لاهه بیی، نامایره،
چه میانه وه (ه). نه ئی بین، چه میانه وه،
قد بین (ش).

دولا کردن : م. تاکردن، داشکانن،
دامو وچانن، داکوژانن، دولا کردن،
دانه وانن، دمی کردن. دمی دای،
کوشنایره، قد که ردهی، دووه لا
که ردهی (ه).

دولاق : امر. دولآخ.

دولت : امص. دهولت، میری.

دولتمند : ص. مر. دار، مالدان، چت
دار، دهولمه من. هه بی، زه نگی (ش).

دولچه : امص. دولچه، زهرگ.

دوبدن : م. راکردن، دهر جوون.
ره مای (ه). به زین (ش).

دویست : دوسه د، ۲۰۰.

دهل

بین.

دیدنی : ص. مر. دیه‌نی. دیده‌نی (ه).

دیتی (ش).

دهن دره : امر. باویشك. وِژَه (ه).

باشك (ش).

دید و بازدید : دی و بازدی، دیه‌نی.

دهن کجی : امر. ریج، قیج، چیر. دهف

خاری (ش).

دیده : ا. چاو، دیده. چم، چه‌شم (ه).

چاف، چه‌غف (ش).

دهن لق : ص. مر. هه‌رزه چنه، دم لق،

دم دریاک، دم شر، قهره‌چناخ، زار

دراو. دهف هه‌رزه (ش).

دیرس : ص. مر. کورپه، دیر رس.

دیرپای : درِژر خابن.

دیرك : امص. شه‌مهك، چل مه‌رده

کوله‌که، تیره‌ك، کوتره، سنگ،

دیره‌ك، کوله. شه‌مهك (ه). ستونك،

پیشمال، روت (ش).

دیر کردن : م. دیر کردن، دره‌نگ

کردن. گیر و بوون (ش).

دهنه^۱ : امر. ده‌نه.

دهنه^۲ : امر. دیانه، له‌غاو، دانه.

سه‌لف، لغاف (ش).

دهه : دهیه، ده‌ساله.

دیباجه : ا. سه‌ره‌نا، دیواچه.

دیلم : ا. شیوازنامه.

دیروز : ق. مر. دوتکه، دوتنی.

هیزی (ه). دوهو، دوهنی (ش).

دیروقت : ق. مر. دیره‌خت، دیرگا.

دیزه : ص. دیرگ، دیزه.

دیزی : ا. دیزی، تیکله، دیزه.

گوشی (ه). سوکره، دیزك (ش).

دیشب : ق. مر. دوی‌شو، دوتنی شو.

هیزی شوئی (ه). شقی دی (ش).

دیفتری : ا. مله خره، خونا، خونا.

دیکته : ا. تره، ره‌نوس.

دیگ : ا. قازان، تیان، ته‌یان، مه‌نجل،

به‌روس (ش).

دید : ا. سوما، هانا، بینایی، دید، دیت.

وینایی (ه). بیناهی، به‌تار (ش).

دیدار : امص. دیار، ژوان. دیتا (ش).

دیدبان : ص. مر. چاودار، چاو دیر،

دیده‌وان، دیده‌بان، چاویار. زیره‌فان

(ش).

دیدسنج : امر. سوما پیو.

دیدگاه : امر. ناسوگا، دیدگا، دیارگا،

به‌رجه‌وهن، چه‌مگا (ه).

دیدن : م. دین، بینن، چاو پی که‌فتن،

چاو پی که‌وتن. دیه‌ی، دیای (ه).

دیتن، روئین، فتراندن (ش).

دهنه

۱ - دهن نه فلان.

۲ - آهنی که برای قبول اطاعت به دهن

اسب زده می شود.

ديگ بسر : تيانه سر، چنگله سر، دين : ا. دين.

قازانه سر، قز نه سره، چنگه سره. ديو : ا. نه ريمن، ديو، درنج، شهبان.

ديگ پايله : امر. دتزيا، سي پايله، سي لنگ. سي يک (ش).

ديگچه : امصف. تيانچه. قازانچلي (ه).

قوش خانه، مهنجه لوك (ش).

ديگر : ق. نيتير، ناخر، جا، سا، تر، نيجا. ندي (ش).

ديگران : نه وان تر.

ديگر باز : ق. مر. هميسان، دهيسان، هميسانوه. جاريكه دي (ش).

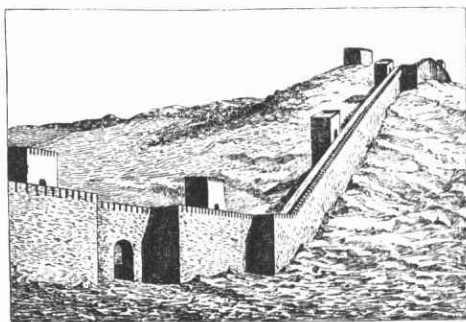
ديلاق : ق. زه لام، دريتر، داهول، ده يلاق.

ديلم : ا. چل معرده، نوئل، لاهتير، تير، ديوانگي : ح. مص. شيتي. ديناتي، ديني (ش).

ديلم، قازمه. كوسكي، لهازه (ش). ديوانه : ص. مر. ديوانه، دهيري، ديولماج : ا. پهرچف، وه رگير.

ديم : ص. ا. دهيم، بهژك، بهژي. ديومزار : ا. دهيم زار، دهيمه پرو، دهيمه پروك. بژ (ش).

ديمي : ص. نيب. دهيمي. دهيمه پروك. بژ (ش). ديي : ا. دهيم، بهژك، بهژي. ديي : ص. نيب. دهيمي.

ذ

ذَرَّه : ا. زهره، ریزه، بیزه. لب (ش).	ذُر :
ذهره‌بین : امر. ریزه بین، گهرد بین	ذات : ا. سروشت، مالک.
زهره بین.	ذات الجنب : امر. سایر جمع.
ذکات دادن : م. زه‌کات دهر کردن،	ذائقه : ا. چیزه، جهره.
قهولانن. زه‌کات دای (ه). زه‌کات	ذخیره : ا. نه‌نوخه، زه‌خیره، به‌سه‌ناز،
دان (ش).	بُوته ^۱ ، بیانه ^۱ ، به‌سوق، باسه‌که‌ف،
ذَکر : ا. کتر، زه‌که‌ر. رنل (ش).	باسه‌که‌وب. هه‌لگرت (ش).
ذَکر : امص. زکر.	ذخیره آرد زمستانی : زمهره، زمهار.
ذلت : ا. زبلت، مه‌تبت، سه‌خلت.	ذرت : ا. زورات، باچک، گه‌نمه
ذله : ا. باس.	به‌یغه‌مه‌ر، گوته‌کابه. زه‌رانه (ه).
ذلیل : ص. زه‌لیل، زه‌نبوون، خار، سهر	گه‌نم شامی، گه‌نموک (ش).
سَوَر.	ذرع : ا. گه‌ز.

ذم : ا. خوب.

ذوحیاتین : امر. دوزینه، وشکاوی.

ذوب شدن : م. باویانه‌وه.

ذوق : ا. مرغ.

ناویابه (ه). جهلانته‌وه (ش).

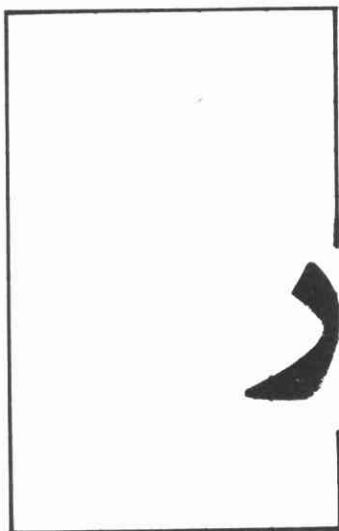
ذهن : ا. زه‌سن، بیر، ویر. هس و

ذوب کردن : م. باوانته‌وه، تاوانن.

هدام (ش).

تاوناوه‌ی (ه). ساقاندن (ش).

ذیروح : ا. گیاندار، زینه‌وه‌ر.

رازقی : ۱. رازقی.

رازینه : ۱. رازینه، رزینک، رهزله.
 راست^۱ : ص. راس، ریک، راست،
 دوروس، دوروست.
 راست^۲ : ص. راس، قنچ، قیت، شق،

ر : ر.

رابطه : ۱. رابطه، کتین و بهین، پیوهند.
 راحت : ۱. رهعت، ناسوده، ناسان،
 وچان.
 راحت شدن : م. رهعت بوون، وچان
 گرتن، ناسوده بوون.
 راحتی : ح مصد. رهعتی، ناسایش،
 نارامش. نهایی (ش).
 راد : ص. نازاید، جوامیر.
 راز : ۱. راز، سه، په نام، نهیتی.
 راز دار : ص فـ. راز دار.
 خودانکهر (ش).

راستی (ش).	ساف، سیخ، تیر، راست.
راستی؟ : نا؟، راسی؟، راستی؟.	راستا : ۱. راسه، قهتار.
راستی راستی : راسی راسی، راسته	راست بال : ص. مر. راس لهر، راس
قینه. راستی راستی (ش).	دهس.
راسو : ۱. راسوو، مشك خورما.	راست درآمدن : هاتنه دیل، راس
بانه قانك (ش).	دهرائن. دیل نامای،
راشی : اقا. پرتیلدهر.	راس بهرامای (ه). راس هاتن (ش).
راضی : ص. رازی، خوه-شنوو،	راست شدن : م. راسه و بیوون، رهپ
دلخوش، بی خوش، حمسیا، حمسیاگ.	بیوون، فجه و بیوون، سخ بیوون، شوق
راغ : ۱. میترگ، چیمه.	بیوون. فجه و بیه، هور و سهی (ه).
راغب : اقا. راغب، خوازگار.	به عیجین (ش).
راغم (ه). بی خوش (ش).	راست کردن : م. راسه و کردن، شوق
راكد : ص. راكد، مهن، پهنگ.	کردن، رهپ کردن، رهق کردن.
مدرای (ه). مات، کر (ش).	هور نیشای (ه). به عیجاندن (ش).
راكد هاندن : م. مهن بیوون، راكد مان،	راست گفتن : م. راس و سن، دوروس
پهنگه و خواردن. مدرایره، پیتهوه	و سن، راس کردن. راس واتنه،
وه ردهی (ه). کر مان (ش).	دوروس واتنه (ه). راست
رام : ص. گورو، لی نی، رام.	گووین (س).
وهی (ه). تهی، رمودهه، کهوی،	راستگو : ص. فا. راس و تر، راستال.
کههی، گوهله مس (س).	راس واح (ه). راس بیژ (ش).
رام کردن : م. رام کردن، لی نی کردن،	راسته ^۱ : ۱. راسه، ریز، راسا، قهتار،
به خو کردن، گورو کردن، راهنین،	حمت، راسه، رزن، راسی.
راهینان. وهی که ردهی (ه). کهوی	راسته ^۲ : ۱. بست مازه، ناو ممان، راسه.
کرن، کههی کرن (ش).	راسته بازار : امر. راسه بازار. راسه
ران : ۱. ران.	بازار (س).
راندن ^۳ : م. دهر کردن، تارائن، رامال	راستی : ح. مص. راسی، دوروسی،
نیان، ناراندن، تاوینان. بهر که ردهی،	حقیقت، راسته قینه، دوروستی.

۲ - ناراندن، بیرون کردن.

۱ - مانند در : «راسه بازار».

۲ - بست مازه.

ره‌نای (ه).

راندن^۱ : م. لی خورین، راندن.

هاژووتن، ناژووتن (ش).

رانگی : امر. قوشقون، رانگی، پالدو.

رانک، بیرک، پالی، قویشه (ش).

راننده : افا. رانه، شوهر، ناژو، هاژو.

راه : ا. را، ریگه، ریگه، ری گوزه،

گوزه، ره‌پیلگه، ری‌باز، ری‌باز،

سه‌ل‌بند لاپی، ده‌ری، شه‌قام.

راگا (ه). ری (ش).

راه^۲ : ق. نوگه، گهل، نوبه، نوهر،

جار، سر، که‌ره، را، بار، که‌شه،

گهر.

راه آب : امر. ری‌ناو، ناوره،

که‌له‌ور، ره‌خنه، ریگه‌ناو، که‌لین.

که‌له‌بر (ه). سولین، سویلاق (ش).

راه افتادن : م. ری‌که‌فتن، را‌که‌وتن،

ریک‌که‌فتن، ریگه‌که‌فتن، ساز بوون،

که‌وته‌ی‌را، جمایره (ه).

قی‌که‌تن (ش).

راه انداختن : م. ری‌خستن، ریک

خستن، به‌ریا کردن، سازان، ریگه

خستن، ساز کردن، ریک‌هاوردن،

سامان دان، سر و به‌ند به‌ستن.

وسه‌وه‌پای، ریک‌وسه‌ی (ه). به‌پی

کرن، ری‌تیختن، کوداندن (ش).

راه بردن : م. ری بردن، را بردن، شو

بردن، ریگه بردن، زانین پی،

ری به‌دی کردن. شو به‌ده‌ی، را

به‌ده‌ی، زانای (ه). ری برن (ش).

راه بندان : امر. ری به‌نان.

راه پیمایی کردن : ریگه کردن،

ری چوون، ری کردن. رانه لوای (ه).

ریک چوون (ش).

راه دادن : م. ری دان، جی دان، را

دای (ه). ریک دان (ش).

راه‌داری : ح ممـ، ا. راداری،

رادارانه، ریک داری (ش).

راه راه : ص ممـ، رار، ری ری،

میل میل، خعت خعت.

راه رفتن : م. ریگه چوون، ری کردن،

گه‌ران، گه‌ریان. رانه‌لوای (ه).

راه رو : امر. راه‌ره، ری، راه‌گوزه،

ری‌باز، ری ره.

راه زن : ص فا. چه‌ته، مله‌گیر، ری بر،

ریگه‌گیر، کدل‌گیر، چه‌رده، ری گر،

گه‌رده‌نه‌گیر، تهره.

راه گذر : ص فا. راه‌گوزه، ری‌وگار،

راسپیر، ری‌بگار، رتوار، ری ره،

سه‌واده، ری گوزه. رابیار (ه).

ری‌ونه‌نگی، ری گهر، ری‌فگار،

ری وینگ (ش).

راه‌نما : ص فا. رانما، راه‌بر، به‌له‌د،

ری‌بر، ری نوین، ری نما.

۱ - راندن وسیله نقلیه.

۲ - دفعه

رتیل

راهنمای : ح مصد. راهنمای، راهنمونی،
 ریگه بهرینان، راوتیر، راهبری.
 راهنمای شکار : راوحی، کۆل کتس.
 راه نورد : ری بوج، ری تۆ.
 راهوار : ص مر. بهنا، بهئی، گورج،
 راوار. وهش رهوت (ه).
 خوش جو (ش).
 راه یخ بسته کوبیده : رجه، بهسته لۆک،
 بهسته لۆک، بهسه لۆک.
 راهی شدن : م. رایبی بوون، دا جویین،
 جیوون. بهر شیعی، جمایره (ه). ری
 کهفتن (ش).
 رای : ا. برا، رای، راوتیر، ته گیر، رهئی.
 رایت : ا. بهباخ، ئالا، درۆشم، عه لَم.
 بهیداخ (ه). تونچک، کرینچک (ش).
 رازین : ص فا، ا. راوتیرکار.
 رایگان : ص. مفت، مهجانی، ناوانته،
 ههوانته، فیتۆ، بهلاش، خوڤایی،
 ههرووا. شخو (ش).
 رئیس : ص. ا. سهروک، سهراک،
 ره بیس، سهرگه وه. گراگر،
 که بیان (ش).
 رُب : ا. روب، قاتولی^۱. روگ (ه).
 ربا : ا. قازانچ، سوو، ربا، سهلف.
 رباخوار : ص فا. سوو خوه. سوود
 خۆر (ش).
 رباعی : ا. جووارینه.

ربح : ا. سوو، ربا.
 ربع : ا. چارهک.
 ربوودن : م. رفانن. ئهرفانای (ه).
 رتبه : ا. پله، پایه، روتبه.
 رتیل : ا. روتیل، بهسیسه کۆل،
 چالجالۆکه. بیستلی، مامالی (ه).
 یزیزووک، پیر هه فووک (ش).
 رج : ا. رهج، رزن، رتیز، جین^۲،
 ریچکه، رهگ، رهگه، تیلمه^۳
 تیلمه^۳ (ش).
 رجاء : ا. هتوا، نکا.
 رجحان : امصد. بتر، بهربزاری، زبهر.
 رجز : ا. فیخال، ههوشه، شارت و
 یوورت، رهجهز.
 رحم : ا. بهزهوی، بهزهیی، رهحم.
 رَحِم : ا. بهجهدان، یزدان، رهحم.
 رُخ : ا. روخ، چیره، دهم و چاو،
 سهکوت، چر و چاو، روو، روومعت،
 سیما، سوورعت، بهچک، جهتهب،
 رووالهت. دیم، رووه (ه). دروف،
 سکوم، سکوم (ش).
 رخت : ا. جل، بهرگ، سیال، یۆشاک،
 لباس، تهن یۆش، یۆشه. بهراق،
 تالاق، حلك (ش).
 رختخواب : امر. جیگه، نۆین،
 پی خهف، رهخت و خاو، بهستهه،
 جی، لیف و دۆشهک. لیف و

- یا گه (ه). نیک (ش).
 رختخواب پیچ : حیوان، موج. بهستک
 بهستک (ش).
 رختشوی : امر. جل کوت، جل شور،
 جل شو، تهنه روس، گلارکو.
 رخسار : نک. رخ.
 رخنه : ا. رخنه، کونا، دیوه دهر ،
 روچی . وله، دیماو دهر (ه).
 ردپا : امر. شون، پهی، ریج، مشوب،
 شوین، نهتر، ره، چی با. دوو (ش).
 رد شدن : م. ردهو —وون،
 رهد بوونهوه، دایگردن، بگردن. دهر
 باز بوون (ش).
 رد کردن : م. دمس پیوه نیان،
 رهد کردن، بوواردن، پیراندن.
 رهد کردهی، ویارای (ه). بهورانندن،
 دهر باز کرن (ش).
 رده : ا. ردهه، رهگ، رزن، عاسی، چین.
 ردیف : ا. ردهیف، خمت، ریتر، رزن.
 ردل : ص. رهزل، رهزیل، پمس، بهست.
 رز : ا. میو، رهز، مهیو (ه). میف،
 دارتری (ش).
 رزق : ا. رزق، روزی.
 رزم : ا. شەر، جهنگ، خبات، داوا.
 رزه : ا. رهزه، ریتره (ه).
 رژیوسور : شانوگیر.
 رس : ا. خا که سووره، روس. مل (ه).
 رسا : ص فا. رسا، بهس، پیا گیو.
 رساندن : م. گه یانن، گه یاندن، رهسانن.
 باوانای (ه). گه هاندن (ش).
 دستگار : ص فا. رزگار، رسگار،
 خه لاس، نازا.
 دستگاری : ح مص. رسگاری،
 رزگاری، خه لاسی.
 رُستی : روهک.
 رُسته : رواو.
 رسم : ا. رهسم، یاسا، باو، باب، ری،
 را، ناین. داپ، نهریت (ش).
 رسم کردن : م. داهماوردن، رهسم
 کردن، باو کردن.
 رسن : ا. تناف، گورتیس، پهتک ،
 پهت، شریت ، رس، رست، رستک،
 رسته. ورپسه (ه). ترفک ، سیته ،
 شلیک، قهریس، کایک (ش).
 رسوا : ص. پهنه نامه، تیرو، تیروآل،
 رسوا، قهله بان، سه رشور.
 رسوا شدن : م. تهله نهقین، رسوا بوون،
 تیرو بوون.
 رسوا کردن : م. تیرو کردن، ناوړوو
 بردن، رسوا کردن. رسوا
 کردهی (ه).
 رسوایی : ح مص. بهن، قیسپ، رسوایی،
 تیرویی. تیرویه تی (ه). تیروآلی، سه ر
 شور (ش).
 رسوب : ا. لمت، خلّت، جرم، لم،
 دورد، چلووره، به خاله. لیم (ش).
 رسید : ا. رهسید، رهسی، دمس نووس،
 سایه دمس، قهوز.
 رسیدگی کردن : م. پیا گه یین،
 رسیده گی کردن، پیا گه ییشتن، را

گه‌یشتن، توژینه‌وه، لی کوژینه‌وه.	شه (ش).
یاوای پنه (ه). تی پر کرن (ش).	رطیل : نک. رتیل.
رسیدن : م. گه‌یین، پی گه‌یین، پر کردن گه‌یشتن. یاوا (ه). گه‌یان، گه‌یشتن (ش).	رغایت : امص. ره‌عایت، پاس.
رسیدن سهمی بکسی : بی بریان.	رعد : ا. چه‌خماخه، پرووسکه، پرووسکه، تیژک، سایه‌قه.
رسیده : امف. گه‌ییک، گه‌یو، لال، پی گه‌یشتنگ. یاوا (ه). گه‌یشتنی (ش).	بروسی (ش).
رشته ^۱ : ا. رشته.	رعشه : امف. تەز، مووچرک، رعشه، له‌ره.
رشته ^۲ : ا. ریسراو، رسیاگ، لیزگ، بدن، لیک، لونه ^۳ . داف (ش).	رعنا : ص. شوړه (ژن).
رشته کلفت : پرپوله.	رعیت : ا. رایعت. ره‌عیت (ش).
رشته پلو : امر. رشته پلاو.	رغبت : امص. ا. مرخ، حەز، ره‌غبت، پرووایی، مه‌یل، هوک، شەوق، خوازه، خواست.
رشد : ا. گه‌شه.	رغم : ا. ره‌غم، جلد، خيگه. هیزه (ه).
رشد کردن : م. روشد کردن، بارهاتن، گه‌شه کردن، قەد کێشان، بالا کردن، کوتەل بوون. گه‌وره بوون. گه‌وره بی‌ه‌ی (ه). مه‌زن بین، قه‌گه‌شیوون (ش).	پسک (ش).
رشک : ا. رشک.	رف : ا. رفه، بالا رفه. ته‌قچک، ره‌فک (ش).
رشکین : ص. نسب. رشکین.	رفاوت : دوسی، دۆسنی، رفاقت. ناوه‌لەتی (ش).
رشمه : ا. ره‌شمه. رشته (ه).	رفت : ا. ره‌فت.
رشوه : ا. به‌رتل، به‌ربیل، رشەف.	رفتار : امص. ره‌فتار، ناکار.
رضایت : امص. پی‌خووشی، خوشحالی، ره‌زایت.	رفتگر : ص. شغل. سپوور، زبلچی، زوئیلەر.
رطوبت : امص. شو، نا، نم. شی،	رفتن : م. روین، چوون، شین، رویشتن. لوای (ه).

رکاب

رفته رفته : ق مر. رفته رفته، کم

کم، ورده ورده. هیدی هیدی (ش).

رفراندم : ا. همه دهنگ.

رفو : ا. رفوو.

رفوگر : ص شغل. رفووگر.

رفیده : ا. ماده، مزرگه (ش).

رفیق : ص. ناوئل، هاوتک، ره قیق.

رقابت : امص. قینه بهری، رفه بهری،

رقابت.

رقاص : ص. ره فاس، ره فاز.

رقاصی : ص نسب. ره قاسی، ره قازی.

رقص : امص. ره خس، ههل بهرکی، دو

ده ساله، چوبی، چه بی، سی جار،

رهش به لک، ههله که، ههله که سه ما،

سه ما، هه لاله کش کش. وپرای، هور

پرای (ه). ره قس، ده قاد، بیلنه (ش).

رقصیدن : م. ره خسین، دمس گرتن،

سه ما کردن. هور پرای (ه).

ره قسین (ش).

رقیب : ص. ملوزم، هاوچار، ره قیب.

رقیق : ص. نه، نه به نوله، ناوه کی،

بی به مق، ره قیق.

رک : ق. روک، راس، رووت، سوور،

روشن، بی پرده.

رکاب : ا. رکاو، رکبو، رکیف،

وزهنگی. ویزهنگی (ه). رکب (ش).

رکعت : ا. رکات.

رکوع : امص. روکووع.

رگ : ا. رهگ، ده مار. رهه (ش).

رگبار : امر. ره گبار، ریزه، لیزه،

لاسامه، ره هیله. لیزمی، لاسامی (ه).

رگبار تیر : دمس ریز، ریزه.

رگ برگ شدن : رهگ به رهگ بوون.

رگیلای (ه).

رگ و پی گوشت : چه، ته مار،

رهگ و بهی. چلک و چولک (ش).

رگه : ا. رهگه، رزه، جین. ره گتی (ه).

رم : امص. سلمه، سول، سل، تار.

رهف، سلک (ش).

رهمال : ص. ره ساو گیر، ره مال، فالگیر،

تاله گیر، تاله بین، کتیبه و گیر. ره مل

دهر (ه). ره مل دار (ش).

رم دادن : م. رم دان، ره مانن، تارائن،

تار کردن، راو نیان، راو دان،

سلمه مانه وه. ره منای، تارنای،

سلمه منای (ه). رهف دان، ره فاندن

(ش).

رهز : امر. ره مز، گوشه، درکه، هیما.

رهق : ا. تبین، ره مق، تاو، شی، دووا

هیز.

رم کردن : م. رم کردن، سلمه مینه وه،

سلمه میانه وه. ره مایوه. سل که رده ی،

سَلَه مایوه، ره مای (ه). ره ف کرن،
سلکین (ش).
رهوگ : ص فا. ره موگ. سرک (ه).
ره فوگ (ش).
رهه : ا. ران، گله، می گدل^۱، رهوگ^۲
گاگدل^۳، رهه^۴. پول، ره فو،
ره فده^۴، کهر، ره فی (ش).
رهیدن : نک. رم کردن.
رنج : ا. نرک، رهنج، ناراحتی، نازار
جه رزهوه، مه شقت، کوره وهری،
مهینت.
رنجاندن : م. رهنجانن، رهنجان،
جه رزهوه دان. رهنجای (ه).
رنج بی ثمر : رهنجه رو.
رنجیر : ص فا. رهنجیر، پاله، نوکهر.
رنجش : امص. رهنجش، عاجزی.
رنجیدن : م. رهنجیان، رهنجین.
رنجیده : امف. رهنجیا، نازورده،
دلخور، رهنجیاگ.
رنده : ا. رنه، رنگه، رهنگه. رهنده،
کوشته را، کوشته ره (ش).
رنده کردن : م. رهنه کردن. رهناندن،
رهین (ش).
رنگ : ا. رنگ، بیز، توج^۵، کال^۶
رنگارنگ : ص مر. رهنگامه، نالایی،
ره نگاره نگ.

-
- ۱ - گله میش.
۲ - گله حیوانات وحشی.
۳ - گله گاو.
۴ - گله اسب.
۵ - رنگ تند.
۶ - رنگ روشن.

رنده

- رواج داشتن : م. رجوا دین، رهوا دین، بوون. چّی بین (ش).
- دل برِوا دان، رهوا بین. رهوا دبهی (ه).
- روادید : امر. به ته، بووار نامه، رهوادید.
- رهوال : ا. رهوال، روش، رهسم، یاسا، نرز، تهور.
- روان^۱ : ص فا. خور، رهوان، جاری.
- روان^۲ : ا. گیان، رهوان.
- رو انداختن : م. روو خستن. روو و سهی (ه). سر نِختن (ش).
- روانه شدن : م. رهوانه بوون، ری که فتن. رهوانه بیهی (ه).
- ری که تن (ش).
- روانه کردن : م. ری خستن، ری کردن، رای کردن، شانیدن. ری کرن (ش).
- روایت کردن : م. گهرانه وه، واگو کردن، گیرانه وه. گیلنايه وه (ه). فسه گووتن، گیرانه وه (ش).
- روباه : ا. ریـــــــــــــوی. روواس (ه).
- روئی (ش).
- روح : ا. گیان، رُوح، جان. رح (ش).
- رود : ا. رَو، جهم، رَوخانه، رووبار، شِناو. چَوَم (س).
- رودار : ص فا. برِ روو، با تزوْک، دهـمـوور، روو دامالیاگ، روودار، جهناوه روو.
- روبراه : ص. ریْک، رووبهرا، ناماده.
- روبراه شدن : م. ریْک بوون، روو به را رو داشتن : م. روودار بوون، برِ روو

هه‌ئێژ (ش).	بوون.
روزنامه : امر. رۆژنامه، غه‌زه‌ته.	رودخانه : نك. رود.
روژه : امر. رۆژگ، رۆژوو. رۆچی، رۆچه (ه). رۆزی (ش).	رودربایستی : امص. روو دهر بایسی، روو دهر وایسی.
روژه‌خوردن : م. رۆژگ شكانن، رۆژگ نه‌گرتن. رۆچی ماری (ه). رۆزی خاڤ (ش).	رودربایستی گیر کردن : م. روو دهر بایستی گیر کردن، به‌ته‌قه‌وه کەفتن، روو گیر بوون.
روژه‌دار : ص‌فا. رۆژ‌گه‌وان، رۆژوو وان. رۆچه وان (ه). رۆزی گر (ش). روژه‌گرفت : م. رۆژگ گرتن، رۆژوو گرتن. رۆچی گرنه‌ی (ه). رۆزی گرتن (ش).	رودل : امر. سه‌ردل، روودل، گرفت. رودل کردن : م. روودل کردن، سه‌ردل گیران. روودل کرده‌ی، به‌س بیه‌ی (ه).
روژه‌داشتن : م. رۆژگ بوون. رۆزی بین (ش).	روده : ۱. رۆله‌خۆ، رۆله‌خۆ، ریخۆله. رودی، روخله (ه). ریفی، رويفك، ريفنگ (ش).
روزی : امر. رۆزی، رۆزی، رسق.	روده‌دراز : نك. پرچانه.
روسی : ص. جونه، خراوه، سازنه، جنه، خانم، چه‌قال، چه‌قالته، سووزمانی، گانده‌ر، حیز، قه‌جه. جنی (ه).	روز : ق، ۱. رۆژ، رۆ، رۆچار. روزانه : ص‌مر. رۆژانه، رۆته (ش).
روستا : ۱. دێ، لادی، نابادی. ده‌گا، لاده‌گا (ه). نا‌قاهی، گوند (ش).	روز پسین : امر. قیامت، نه‌و دنیا، رۆژ ناخرمت. رۆ قیامته‌ی (ه).
روستایی : ص‌نسب. دیهاتی، لا‌گایی، لادی. لاده‌گایی (ه). گوندی (ش).	روزگار : امر. رۆزگار، رۆزگار، ده‌وران، عه‌سر، ژه‌مان.
روسی : امر. رووسه‌ری، له‌چك، پوتلاك، ته‌رحی، سه‌ر پۆش. خیلی، پۆشی، ساروخ، فۆتك، عه‌قزی، نه‌بری (ش).	روزمه‌زده : ص‌مر، ق‌مر. رۆزانه. روزمزد : امر. رۆژ پر، رۆژ مز.
روسفید : ص‌مر. روو سفی، روو	روزمه‌آلود : كه‌وه رۆژ. كه‌وه رۆ (ه). روزن : ۱. كلاً و رۆژنه، كونا رۆچكه، كولا‌نچه، رۆجن، شه‌بافه، كوله‌ك، كونا وه‌جه، ته‌ساوی، كارتێز، رۆژن، كونا رۆجن. ته‌سابی (ه). باجه، رۆز

- چهرمگ. روو چهرمی (ه). گهشی. روچنی (ه). رووناھی (ش).
 رووسی (ش). روشور: امر. دیمه شوړه.
 روسباه: ص ممر. روو رمش. روغن: ا. روڼ، روون، تام، چهوری،
 سیاو (ه). رهو غهن. روون (ه). دوهن، تهواش،
 روش: امص. رهوشت، رهسم، یاسا، زوهم (ش).
 چه، تهرز، تهور، چه و چه، روغن بو گرفته: بوه با، بوبا.
 نه ریت. روغن چراغ: امر. روڼ چرا،
 روڼا، روون. روغن (ش). روغن دان: امر. رهوغندان.
 روشن ۱: ص. روښن، تابان، روچی، روغن دنبه: امر. روڼدووک.
 روڼا، روون. روغن (ش). روغن دونگ (ش).
 روشن ۲: ص. گهش، روون. روغن کشیدن: م. روڼ گرتن. روڼ
 روشن ۳: ص. روښن، کال. روښنایی: ح مصد. روژناهی، سوما،
 روښنایی، روښنا، شوق روښنایی (ه)، روژناهی، روونی،
 رووینی (ش). روښنایی ماه و خور: تریفه، تاف.
 روشن فکر: ص ممر. روښن، رووناك روشن کردن ۴: م. روښن کردن.
 روشن کرده ی (ه). څی کرن (ش). روشن کردن ۵: م. داگرسائن، همل
 گرسائن، گرانت، گهشو کردن، هملکردن. گیسنای، ښه گیسنای (ه).
 هملکردن، بهردان، څی خستن (ش). روشن ۶: ح مصد. روښنی، روښنایی،

۱ - مقابل تاریک.

۲ - در: «آتش روشن».

۳ - رنگ روشن.

۴ - روشن کردن آتش.

۵ - روشن کردن شمع و غیره.

- رهاتيسم : ا. سوورەبا.
روناس : ا. رونياس. رووناس (ه).
گەڤز (ش).
روند : ا. رهوهند، رهون، ريز، رهوت.
ريياز (ش).
رونده : افا. رهونه، عابر، رييووار،
ري بگار، رهوان، خوږ. ريفيك (ش).
روتي : امص. رهونق، بره.
رونما : ص فا. روونما، شەرمە شكتنه.
روي : ا. روڅ، بافين، فافون.
رويداد : امر. ئتفاق، رووداد، هەل
كەفت، تەسادف، حادسە، پيشنامە،
دەگمە، پيشهات، قومە، ري كەوت،
قەماو.
رويه : ا. چەكە، رووه، روو، يۆسە.
رويە : ا. ريگە، رهوت، رهويه، تەرز.
روي هم : ق مر. روو هم، بان بەك،
كەلەكە. سهروو يوئ (ه).
سەريك (ش).
رها : ص. نازا، سەر بەخو، رەها،
بەرەزە، وئيل، سەر ازا، سەر بەست،
بەرەلا، رزگار، رسگار، خەلاس.
بهويو (ه). نازاد، تەوات (ش).
رها شدن : م. بەرلا بوون، نازا بوون،
سەر بەخو بوون، وئيل بوون، بەر
بوون، رەها بوون. نازا بيهی، بەرەلا
بيهی، وئيل بيهی (ه). قەرسين، نازاد
- بين، قیل بين، بەرەلا بين (ش).
رها کردن : م. بەرەلا کردن، وئيل
کردن، نازا کردن، بەردان، بەرەزە
کردن، رەها کردن. وەردای (ه).
سەر بەست کړن، قەرساندن (ش).
رهایی : ح مص. رزگاری، رسگاری،
رهایی، خەلاسی.
ره آورد : امر. دیاری، سەوقات.
رهبر : ص. پيشهوا، رابەر، سەروک.
رهگذر : نک. راه گذر.
رهن : ا. رههن، گرهو، بارمە،
گره وگان، گرهوی، گریو.
رهنما : ص فا. ري نوین، رابەر، رانما.
رهمنونی : نک. راه نمونی.
ریا : امص. ریا، چاچوئە، دەغەل، حوقە،
فیل، بەمبوول، روواله تبازی، راو،
ریب، ریو، فروقيل. لپ (ش).
ریاکار : ص فا. ریاکار، روواله ت باز،
فیل باز. لپ کر (ش).
ریال^۱ : ا. قەران. قران (ش).
ریال^۲ : ا. ریال.
ریحان : ا. بۆن خوەشکە، ریحان، رەشە
ریحان. ری یون، ریان (ه).
رحان (ش).
ریخت : ا. ریخت، قیافە، تەشک،
دیامەن، دیمەن، سەکوت، میتقن
قەلافت، تەمیل (ش).

۱ - قران.

۲ - يك قران و پنج شاهی.

ریختن : م. رژان، دارژان، وهران^۱،
داوهان^۱، تی کردن^۲، دا کردن^۲،
ریژان، رژان، رژان، رزان،
همل رژان، قلمه‌ودان، رشاندن،
رزاندن، رژین، ریشاندن، قلیانده‌وه،
قلمه‌و بوون، مجیای، منه‌ی،
پووان (ه). رژاندن، هاقین،
قهراندن (ش).
ریخت و پاش کردن : داپژان، داپژیان،
داپژاندن.
ریخته : امف. رژیگ، رژیاو، رژاو،
ریخته. پوواو (ه).
ریدن : م. ریان، رین، شوولاندن،
فیراندن، گوو کردن. رین (ش).
ریز : ص. ریز، پریش، ورد، چکوآله،
بووچک، گوچک. هوور (ش).
ریز ریز : ص. امف. ریز ریز، پریش
پریش، ورد و خان، جنراو، جنیگ.
هوور هوور (ش).
ریزش : امف. روخه، وهره‌قه، ریش.
ریزش کردن : م. ریشز کردن،
روخیان، داروخیان، وهره‌قه کردن.
وه‌رای، وپای (ه). هرفین،
هلوشیان (ش).
ریزه : ص. ریزه، پرتکه، قرتکه، پرزه،
ورده، ریزه‌لانه، پرزوآله، ریزوآله،
پیزه، پریش. کجک، پرتک (ش).
ریزه کاری : ح. مص. ریزه‌کاری،
ورده‌کاری. هوورده‌کاری (ش).
ریسمان : ا. بهن، ریسمان، ده‌زگ.
وه‌ریسه (ه). بهنک، قهریس (ش).
ریسه : ا. ریسه، سف، قه‌تار، رزن، بهن.
ریسه رفتن : م. چوونه پیران، تاس
کردن، قه‌رقان کردن. تاس‌کرده‌ی،
پیران‌کرده‌ی، چووشیه‌ی (ه). رک
هاتن (ش).
ریسیدن : م. رستن، رشتن، ریستن.
رسه‌ی (ش).
ریش : ا. ریش، ری، ردین، رین،
ره (ش).
ریش بابا : امر. ریش باوا.
ریش پارچه : ریشال، ریشوآله، رووش،
ریش.
ریشخند : امر. تیز، گالته، رشقن،
تینال، مه‌سخره.
ریشخند کردن : م. رشقن کردن، تیز
کردن، مه‌سخره کردن، گالته‌پی
کردن. تینال‌کرده‌ی (ه).
ریش ریش : ص. م. پوش پوش،
رووشال. تیش تیش (ش).
ریش سفید : ص. م. ری‌چه‌رمگ،
ری‌سپی. ریش‌سپی، ریش
چه‌رمه (ه). ردین سپی (ش).
ریشو : ص. نسب. ریشوو، ریش‌دار.

ریش.

۱ - ریختن میوه درخت.

۲ - جای ریختن در استکان.

ردینو (ش).
 ریشه : ۱. ره سَن، ریشه، پَلپ، تهوار ،
 تبار ، رِه توه، کروك، منج، بنیشه ،
 قورم ، بنه چه، بنچه، بنه توو، ته، بیخ.
 بنچه، ره گ، کوته ره ، قهره چول ،
 بنج، بنه چه، بن، کوته، سوو، بیخ.
 ره هه، سَن (ش).
 ریشه زخم : پوځ، پورته، پوخله.
 ره هه گولکی (ش).
 ریشه کردن : م. ریشه کردن، ره گ
 داکوتان، بنج داکوتان، منج داکوتان،
 بن گرتن، سَه لک کردن^۱. رین دان،
 ره هه دان، ره هه گرتن (ش).

ریق : ۱. رین، فیره، نیزهال. ترالی،
 نیز حال (ه). نسهال، ریح (ش).
 ریقو : ص نسب. ریقن، ریخن، فیرن،
 نیزهالی، گوواوی، بهله فیره، بهله
 فیرکه، ریخنه، نیزهالی، ترال پزگن،
 گوونه کمر. گووینه (ه). نسهالی،
 چیقوو، زهرده له، زهر دیله،
 ریخوو (ش).

ریگ : ۱. ریخ، زیخ، ریژ. جهو،
 خیز (ش).

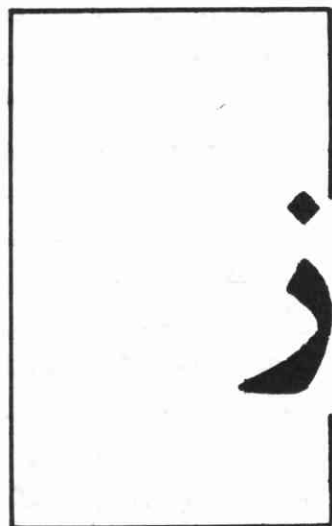
ریگزار : امر. خپ، ریخزار، خرپ،
 جهولگ، ریخه لآن، زیخه لآن، به ست.
 خیز گدل (ش).

ریگ شور کردن : م. شنه وه.

ریواس : ۱. ریواس، رمبیز، قاله قنگ ،
 قه لاقنگ . ریواوی (ه).

ریه : ۱. سی، ریه، شووشی. شمش،
 شو شو (ه). سهی (ش).

ریشه کن : ص، امص. ریشه کن، بن بر،
 ریشه بر، ریخه بر، بن چن، کلیس.
 ریشه کن کردن : م. بن بر کردن، پف پتا
 دان، ریشه کن کردن، ناو به جیه

ز : ز.

زایاس : ا. پی تەك.

زائیدن، زاییدن : م. زاین، سك كردن،

فرك بوون^۱، تره كین^۱، خستنه وه^۱،

گولین، له بار بوونه وه، دین. وینای،

زای، وستیه وه (ه). زان (ش).

زائیده بدون شیر : نه بردهش، بی ژەك.

زاج : ا. زاخ. زای (ه).

زاد، زاده : ا. زاگ، ز، زاده، زایه.

زبده (ش).

زادن : نك. زاییدن.

زاد و ولد : زا و وه له، زك و زا، ز^۱ و

زوو. زاوه زی (ه).

زار : ا. زار، سان، جاپ.

زارع : افاء، ا. جفت بار، هیت بار،

وه رزیر، فعلا، کشتکار، بهرز گهر،

کیل کار، کشتیار، که شاه رز، زارع،

کیلەر.

زاری : امص. زاری، شیوه، بانگ،

زایله. گره وه (ه). شینی، گری (ش).

زاری کردن : م. زاری کردن، زار

لی دان، شیوه کردن، بانگ هه ل دان،

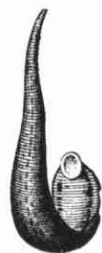
زاریان، زارین. گره وای (ه). شینی

کردن، شین کرن (ش).

زاغ^۱: ۱. قشقره، زاخی، قهله بازهله.
خه زال (ه). رهف شیلک، قترالک،
قهله رهشک (ش).

زالو: ۱. زهلوو، زالوو، زیروو، زهروو،
لاره. جه هجوزک (ش).
زاماسکه: ۱. زاماسکه، به تانه، هه ویره.
زانو: ۱. چوکه، سه رچوکه، زرانسی،
نه ژنوو، زانوو، زهرانی، زهنگول،
وژینگ. دون (ش).
زانوبند: ص فا، امر. زانوو بهن، چوکه
بهن.

زالو

زانو زدن: م. چوکه دان.
زاویه: ۱. زاویه، کونج، سووچ،
قوربین، گوشه. تهنشت، کونجک (ش).

زانوبند

زایمان: ۱. زایمان، امص. سک و زایمان.
زاینده: افا. بزای، بزای، سک و زاکر.

زاق و زوق: ۲. ص. زاق، کوشک.
زاغه: ۱. زاغه. زاخون، زاخوور،
تهوخ (ش).
زاق و زوق: زاق و زوق، زاق و زیق.
زالزالک: ۱. بلج، بلج، سووره بله تی،
بلجه سووره، گوریج، کیوژ، گویتز،

زیاله: ۱. زی و زویل، ناشخال، پووش و
پلاش، دهغه له، پاژینه، ناشخال،
نه شخال، خاک و خول، شخه له.
خاشال، زویل، زواله، شخال (ه).

کرس، زی و زیل، زیل (ش).
زیاله دان: امر. ناشخال دان، زیل دان،
زیلگه، ناشخال دان. شخه له دان (ه).
کرس دانک (ش).

زبان: ۱. زووان، عزمان، زبان، زار.
زبان آور: ص مر. دم هه راش،
دهمهوهر، بهدم، زووان دار.

زبان باز: ص فا. زووان باز، بهدم، دی

۱ - زاغچه، زاغی، برنده ای است.

۲ - جسم کیود.

زخم زبان : امر. زهخم زووان، تان، تانه. زرادخانه : امر. جبه خانه، قوره خانه.
 زخمی : ص نسب. زهخمی، بریندار، زهخماوی، زامار، کهله لا، زامدار، مه جروح. چوی دار (ش).
 زخمی شدن : م. زهخمی یوون، بریندار یوون.
 زرد : ص، ا. زهررد. زهر (ش). زرداب : امر. زهرداو، سهررا، زراو، زازه، زوخواو. زهرداق (ش).
 زردالو : امر. شلانه، سیلانه. زرده لی (ش).
 زدن : م. لی دان، وه شانن، کوتان، کوتانن، داگرتن. کوا، شانای، دای وهنه، وه شای (ه).
 زدن پنبه : کردنه وه، شبه و کردن. کرده یوه (ه). چرکانن، پهره ک لی دان (ش).
 زدن حشرات : پی وه دان، لی دان، گه زتن، گه ستن، گه زین، پی وه دان، وهزه کردن، چزانن، وه شانن. گه سی، پوه دای، چزنای، ومزه ی (ه). درووشک لی دان (ش).
 زدن شاخه درخت : نک. هرس کردن. زدن مداوم : داگرتن. نره گرتی (ه).
 زدن مشک : م. ژهندن، شلقانن، راتله قان، شلقانن. ژای، ژهنای (ه). کیانن، کیان، کیزان (ش).
 زد و بند : امر. زهد و بهن، پیلان. زد و خورد : امر. زهد و خورد، مش و می، حمه رمزی. لیک دان (ش).
 زدودن : امر. پاکه و کردن، تمهیه و کردن.
 زر : ا. زهر، نالتوون، ناتنی، ته لا، زیری.

زردانبو : ص مر. زهرده موو، ریفن، فیقه، زهرده له. زهرد و زوال. زهرده ل (ه). زار، زهرچی (ش).
 زردچوبه : امر. زهرده جو. زرد زخم : امر. زهرد زخم. خهرکان (ه).
 زردشتی : ص نسب. ا. زهر دوشتی، ناگریه رس، گهور، فه لا، خارسک. ناویر پهرس، گاور (ه). گهر (ش).
 زردک : امصف. گزه، گیزه.

گزهرکي (ه).

رهژی (ش).

زردہ (تخم مرغ) : ا. زهر دینه. زهر دیناو

زغال دان : امر. سوخالدان، زوخالدان.

هیلے (ه). زهرک (ش).

خهلوژدان (ه). رهزوودان، رهزی

زردی : ص نسب. زهردی، یهرهقان.

دان (ش).

زهراهی، زهرهك (ش).

زفت : ا. زفت، زهفت، جهوت، جهفت.

زرشك : ا. زرشك، زرشك، زریسك.

زق زق : امر. چله، فرك (ش).

زی (ش).

زق زق کردن : م. چلّ وهشانن. چله

زرق و برق : زهرق و بهرق.

شانای (ه). فرك دان (ش).

زرگر : ص شغل. زهر گهر، زیرکار،

زکام : ا. زووکام، باپهر، دهمه نی،

زه رنگر. زیرنگر (ش).

بابینی، پهتا. واپهر، ههلامت، نالامت

زرنگ : ص. زرنگ، زیرهك، بزیهو،

(ه). فرینگ، پهرسوو، پهسیف،

جنگز، گورج، بزوز، سرك، نازاد،

پهرسی، ناسرم، نارسم (ش).

تن و تیژ، ریخ، گورنه نه له.

زکام اسب : مهقاو، مقاو.

زرنکار : نك. زراندود.

زکام گرفتن : م. زووکام گرفتن،

زرنیخ : ا. زهریق. زهرنیخ (ش).

چایان، پهتا گرفتن، باپهر کردن. زووکام

زرو زیور : گتیز و گوله نگ، زیو

گرتهی، نالامت گرتهی (ه). پهرسی

زهنگیانه، زهر و زیوهر، خشل.

گرتن، نارسم گرفتن (ش).

زهره : ا. زهری، زهنجیر.

زکوه : ا. زهکات.

زهرین : ص نسب. زیرین، ته لایی.

زکوه دادن : م. قهولانن، دهر کردن.

زشت : ص. ناشیرین، زشت، خویشار،

زهکات دای (ه). زهکات دهر

به پوپ، ناحهز، خراو، به دتهشك،

کرن (ش).

ناکولوکار، بهئوك، به دتهركیب،

زگیل : ا. بالووك، رهته بالووك، گهنمه.

نازه ریف، چه پهل، بی فهر، که فارمت،

زل : ص. ا. زل، خیره.

نه گبت، خراب. خراب، گهن، (ه).

زالال : ص. زهلال، پاك، خاوین، روون،

گهمار، شین، پیس، به دگل (ش).

ته میس.

زعفران : ا. زعفران، زهعفران.

زالال شدن : م. نیشتن، روشنه و بوون،

زعفرانی : ص نسب. زهعفرانی.

زهلال بوون. نیشتهی (ه).

زهعفرانی.

زلزله : امر. بوومه له رزه. زلزله (ش).

زغال : ا. سوخال، زووخال، ریژوو.

زلف : ا. زلف، پرچ^۱، قر، گیسوو،

زوخال، خهلوژ (ه). رهزوو،

پورك، پوپ^۲. نه گریجه^۳، بسك،

- خولامانه^۱، پورت، په لکه^۲، دانووه.
 بر^۳، گژنه^۴، گیفک، گیس. گیز،
 گه زی (ش).
 زلوبیا: ۱. زلوبیا.
 زمان: ۱. زهمان، دهوران، وهخت، جا،
 تان، بر، بهنگ، چاخ، تاو، ههل،
 دهم، حین، دوخ، ساء، سات، عان،
 مهوقع، عهکه، عهده، عهيام، کژ،
 کات. گاف (ش).
 زمان جفتگیری حیوانات
 وحشی: کهلههرز، کهلهز،
 کهلههرز. کوهیل، گوهر (ش).
 زمانه: نک. زمان.
 زهانی: ص نسب. زهمانی، بری، گاهی،
 بری جار، بهینی، تاوی. گافی (ش).
 زمخت: ص. زوموخت، ناکولوکار.
 قهلهف، کریت (ش).
 زمره: ۱. زمروت، زومورده.
 زمزمه: امر. زمزمه، موره، هوره،
 لوره، ورته، بجه.
 زمزمه کردن: م. موره کردن،
 زمزمه کردن، خوهندن.
 زمستان: ۱. زمسان، زسان، زوسان،
 زووسان، زفتان، زستان (ش).
 زمهریر: امر. زمهریر، زمهن.
 زمین: ۱. زهوسن، زهوی، نهرز، خاك.
 زمین (ه). زهفی، نرد (ش).
 زمین برآب: بهراو.
 زمین بی حاصل: گر که زهوی، گر که.
 شوره کات (ش).
 زمین پست و بلند: چال و چول،
 قولوچ فولووج، تمتم.
 زمین خالی از محصول: بوره، جار،
 قراج، گر که. خوزان (ش).
 زمین خوردن: م. کهفتن، گلان، گلیان.
 کهوتی، نردی گرتن (ه).
 زمین دار: ص فا. زهوسن دار. زمهین
 دار (ه). زهفی دار (ش).
 زمین زیر آب رفته: زیروار.
 زیریار (ه). زین، زنه (ش).
 زمین زدن: م. دانهزوینا، خولو و پانن
 گلاندن^۴. زمهین دای (ه).
 نرددان (ش).
 زمین سخت و سفت: رهقه زهوسن،
 رهقه، چهقن، کپال، رهقان، تمتم،
 خرب، کرین، رهقانی، رهقن،
 رهقنی. شینکه، ناشیگه، دهقل (ش).
 زمین شخم خورده: توورکه،
 شی و ورد. شووم، شووف (ش).
 زمین کشت (زراعتی): کیلگه، په له،
 است.

- ۱ - زلف بلند مردان.
 ۲ - زلف پیر زنان.
 ۳ - زلف آرایش شده.
 ۱ - زلف جوانان که در جلو سر بیشتر
 ۲ - زلف بافته.
 ۳ - زلف آشفته.
 ۴ - اسب سوارکار را زمین زدن.

کِلَانِگه.

سووره پياز، زرمیش، سیره موزه،

زمین گیر : ص فا. زهوین گیر،

شهنکه سووره. ستانک، زیرکته،

گردنشین.

شتینک، ستهنگ، ستینگ،

زمین لرزه : نک. زلزله.

زهنگته (ش).

زمین نرم هموار : ناران، شتان.

زنبور غسل : امر. ههنگ، شاههنگ ۴.

زهینه : ا. زهوینه، زه مینه، بووم، لا.

میش ههنگین.

ثالی، باره (ش).

زنبوری (چراغ) : ا. توری.

زهینی : ص نسب. زهوینی، زه مینی،

زنبه، زنبور : ا. زه مه، ده مه وهره.

خاکی.

دهستهر (ش).

زن ۱ : ا. ژن، خانم. ژهنی (ه). زن

زن بی حیا و پر حرف : کاولی،

(ش).

دهم زن، سه لته. چرنکه زن (س).

زن ۲ : ژن، تهره ژن ۳، نافرمت، کنا ،

زنیل : ا. زه میل، زه میل.

بی ژهک ۴، خرنکه ۵

زن پدر : نک. زن بابا.

زناء : زیناع، زینا.

زن پسر (عروس) : وهوی. وهیوه (ه).

زناشویی : ژن و میردی، ژن و شوویی.

بووک (ش).

زنانه : ص نسب. ژنانه.

زنجیل : ا. زه نجه قیل.

زن بابا : امر. باوه ژن، زردایک، زرداک.

زنجره : ا. قل قل کهره، بهرزه چیره.

ژن باب، باباژهنی (ه).

موزه که سک (ش).

زن باز : ص مر. ژن باز.

زنجیر : ا. زهنجیر، زری، یاله ههنگ ،

زن برادر : ص مر، امر. ژن برادر، براژن.

ناریخ

برازهنی (ه).

زنخ : ا. چناکه، جهناکه، جهنه.

زن برادر شوهر : هیورژن، جاریه. ژن

زن خو : ص مر. ژنره ننگه، بله کناچی.

و هیوری (ه). ژنتی (ش).

زن خواستن : نک. زن بردن.

زن بردن : م. ژن هاوردن.

زنداد : ا. زندان، یهن، زینان، دوساخ،

زنبق : ا. زه مقق.

بهنی خانه، بهندیخانه، چه پس، دوساق،

زنبور : ا. سووره موزه، زه رده واله،

قولیک، زندان.

زنجیر

۴ - زن کم شیر.

۱ - زن در برابر مرد.

۵ - زن زیبا.

۲ - زن در مقابل شوهر.

۶ - ملکه زنبور غسل.

۳ - زن بسیار زا.

زنددان بان : ص فا. زبنانه وان،
دوساخچی، زبنده وان.

زندانی : ص نسب. زبنانی، بهنی، بهسی،
بهندی.

زن دایی : امر. خالو زن. لالو زن (ه).
زندگانی : ح مصد. رینگانی، زی،
ژیوار، ریندوی، زبنده وهری.

زندگانی : ح مصد. زینگگی، ژین،
حهیات، ژبو، زبنه گی.

زبنده : ص. زینگ، زبنه، زبنده،
زبندگ، زبندوو، زبنگوو.

زبنده بگور : ص مر. زبنه چال، زبنه به
گور.

زبنده دل : ص مر. دل زبنه، دل زبنگ.
زبنده زا کردن : م. سک و زا کردن،

زاین. زای، لعم کرده ی (ه).
زبنده شدن : م. زبنگه و بوون،

رووزبانه وه. رووز بایوه (ه). گمش
بین، قرین (ش).

زبنده کردن : م. زبنگه و کردن،
رووزبانه وه، بوژانه وه. رووزبانیوه

(ه). فه زانیدن، ساخ کرن،
فرانیدن (س).

زن عمو : امر. مامو زن.

زنگ^۱ : ا. زهنگ، بول، نهخته زهنگ،
فورد، جانکوح، گهرنال، جان.

زنگ^۲ : ا. زهنگ، بافر.

زنگار : ا. زهنگار، گمشک.

زنگال : ا. زهنگال، زهنگال.

زهنگ (ش).

زن گرفتن : نک. زن بردن.

زنگ زدن^۳ : م. زهنگ لی دان. زهنگ

دایونه (ه).

زنگ زدن^۴ : م. زهنگ لی دان. زهنگ

دایونه (ه).

زنگ زده : ص مف. زهنگاوی.

زهنگی (ش).

زنگوله، زنگله : امر. زهنگوله. زنگل،

زهنگله، زهنگلوك (ش).

زنگی : ص نسب. زهنگی، قوله رمش.

زبنده : افا. ناحهز، پس، خراپ.

زبنهار : ا. نامان، نه مان، زبنهار.

زبنکه : کنا.

زوج : ا. جوت، میتر.

۱ - درا، جرس.

۳ - جرس به صدا در آوردن.

۲ - ماده سبز رنگی که بر مس و فلزات

دیگر پدید آید، زنگار.

۴ - زنگار پدید آمدن.

زوجہ : ۱. ژن، خیزان، خمیزان.	زور واتہی (ہ). زور گووتن (ش).
زود : ق. زوو، گورج، نازا، کرژ، خیرا.	زورگو : ص فا. زور گو، زور بیژ، زور ویژ، زیناکار، قولدر.
زود باور : ص مر. خوش باور، زو باور. ومش باوہر (ہ).	زورہند : ص مر. پرزور، زودار، زورہند.
زود رس : ص فا. زوورس، پیش رس. زووهشتی (ش).	زوزہ : صت. لوورہ، سگ لوور سگ وہر، قوروسک، قولووج.
زود رنج : ص مر. زوورہنج، دھو، کہم جفلدان، بی جفلدان.	زورگہ لوور : ۱. ا. زی، زی.
زود گریہ کن : گرینوٹک. گرہوہووج (ہ). گریوٹک (ش).	زہ : ۲. ا. زی، زہ، زق.
زود گذر : ص فا. زوو گوزہر.	زہ : نک. آفرین.
زور : ۱. تری، زور، نائل، تہوان، ناپہوا، تاو، ستم.	زہاب : امر. زیوا، زہنہ، زی ناو، زقاو، زہاو.
زور آزمایی : ح مم. زورہ زمی، زوران، می و مشت، ہرہرہ کانی، کوشی، گولش. قہ (ش).	زہار : ۱. زہار، بانہ گا، شہر مگا، ہر، ہر مووسلدان، زارگا. وہر (ہ).
زور بگیر : زور بگیر، تپ دانہ سر.	زہدان : امر. ہچہدان، یز، مثال دان.
زورخانہ : امر. زورخانہ.	زہر : ۱. زہر، سم، ژہحر، ژہقنہ، زہقنہ، ژہقنہ مووت، ژہقنہ پوت، قوزلقورت. ژہقن (ش).
زور زدن : م. نقانن، زور لی دان. نقنای (ہ). خو گشاندن (ش).	زہر آب : ۳. امر. زہہراو، زووخاو، ناراو.
زور سرما یا گرما : توف.	زہر آب : ۴. امر. زاراو، گمیز، میژ، شاش. فوک (ش).
زورق : ۱. گہمی، بہلم، دہسہ کشتی.	زہرابہ : امر. ژاراو.
زورکی : ق مر. زورہ کی، زوری، بہ زور.	زہر آلود : ص مر. ژارای.
زور گفتن : م. زور وتن، نائل بوون.	زہر چشم : امر. زار چاو، ناوچاو.

چوون (ش).
 زیر بغل : امر. بنه خَل، بن کَش، کلِشَه.
 چیرَه خَل (ه). بن کَش (ش).
 زیر پوش : امر. ژیر پوش، ژیر کراس،
 فانیله. بن کراس (ش).
 زیر پیراهنی : امر. ژیر کراس، عارَق
 گیر. بن کراس (ش).
 زیر چیزی زدن : م. لَه ژیر... دهر
 چوون، دان له گوپ، خو خستنه پشتا،
 نَنکار کردن. چیر نه بهر شیء (ه).
 زیر دریایی : امر. ژیر دریایی.
 زیر دست : ص. مر. ژیر دمس. چیر
 دمس (ه).
 زیر زمین : امر. ژیر زهوی، ژیر خان،
 سهیزان، ژیر زهویسن، زهیسان،
 سرداو، بن کَوَشک. چیر زهمین (ه).
 زیر زهفین، بن نَرد (ش).
 زیر سر گذاشتن : م. نیانه ژیر سر.
 نیای چیر و سَری (ه).
 زیر شلواری : امر. ژیر شوالی،
 توونکه، که مَر کَش، دهر پی.
 زیرک : نک. زرنَگ.

زیر کاری رفتن : م. پِتا چوون. لووانه
 چیر (ه).
 زیر لبی حرف زدن : بچه کردن، بچه
 بچ کردن. فچه کهردهی (ه). پسته
 پست کرن (ش).
 زیر و رو کردن : م. تَک دان، دانه یه کا،
 ژیر و پروو کردن.
 زیره^۱ : ا. زیره.
 زیره^۲ : ا. ژیره، تهخت.
 زیست : امص. ژیوار، ژی، دهبر،
 گوزهران، زیست.
 زیستن : م. ژین، ژیان، ژیوار کردن.
 زین : ا. زین.
 زینت کردن : م. خملاندن، زینت
 کردن، رازانه وه، رازانن.
 زیور : ا. خَشَل، خشر، زیوهر. خهمل،
 چَک (ش).
 زیور سر زنان : لاسره، گیل گیلَه.
 چه ناخ، ته بلخ (ش).
 زیور بینی زنان : لووته وانه. خزیم (ش).

زین

۱ - دانه نباتی معطر.

۲ - زیره کفش و غیره.

پیره، فرقات، شپ، پاره، پاتال، پەرۆ،
 شیتال. کنجر، پاخ، چات (ش).
 ژنده پوش : ص مر. چه که، شپه بار،
 شپ پوش، قووته، شپوّل، ریپال،
 گیتەر. کهفن پوش (ش).
 ژولنده : امف، ص. گژ، گژوژ، گژن،
 پرچن، چنگه سه ره.

ژ : ژ
 ژاله : شهنم، ته رزه. خوناڤ (ش).
 ژاندارم : ا ژاندارم، جاندارم.
 ژرف : ص. قوول، عه میق، ساکول،
 سووتار، سووتال، قولوور. قویل،
 گولوور، گهود، کوور، گهر (ش).
 ژنده : ص. چهک، ریپال، شپه، شپه و

س

س : س.

باز.

سابق : افا. جاران، نهوسا، جارجاران،
 بهرگ، لههوه بهر، پیشوو، پیشگ،
 سابق. جی وهلی (ه).
 سائیدن : م. سایین، ساوین، سوون،
 ساحل : ا. ساحل، بهر، کهنار، روخ.
 قاج، قراخ، دهف نائف، دهلاف، پی
 نائف (ش).

ساخت : امف. ساخت، دمسو کرد، را
 و پیس، بهرهه م.
 ساین، سیوان.

سایدن : م. ساوانن، ساین، سووانهوه،
 ساوین. نهوه ساوای، ساوای (ه).
 ساختگی : ح مصص. ساخته گی، دهس
 هه لیس، دهم هه لیس. چی کری (ش).
 ساخته مان : امص، ا. ساختمان، را و
 په لچقاندن، په رخانندن، هسون (ش).

ساج : ا. ساج، سیل.
 ساجمه : ا. ساجمه.
 ریس، بهنا، عومارمت، دهزگا.
 ساختن : م. دوروس کردن، خستهوه

ساحر : افا. جادوو گهر، ساحر، سحر
 وسه یوه (ه). چی کرن (ش).

ساقور

ساس : ۱. ساس.

ساقور : ۱. ساقور. ساقور (ش).

ساعت : ۱. کات ژمیر، ساعت،
ساعات، سات.

ساعت : ۱. باسک.

ساق (پا) : ۱. پیوز ، ساقول، قاج،

قولمه. دوریش، گیتک، گیتیر،

قیت (ش).

ساق بند : امر. پیوزه‌وانه.

ساقدوش : امر. برازاوا. برازه‌ما (ه).

برازاقا (ش).

ساقه : ۱. ساقه، ساقه‌ته ، ساق، چل.

ساکت : افا. ساکت، بی‌ده‌نگ، وس ،

خاموش، خپ، مات، قه‌پو قری، قهره

قوپ ، کم دو. کر (ش).

ساکت کردن : م. ساکت کردن،

خاموش کردن، ژیره‌و کردن^۱. کر

کرن (ش).

سال : ۱. سال.

ساختن^۱ : م. سازیان، پی که‌فتن.

سازنای، ساجنای (ه).

ساخت و پاخت : بهن و بهس، زهد و
بهن، ساخت و پاخت.

ساخته : امف. دوروس کریاگ. چی
بی (ش).

ساده : ص. ساکار، ساویلکه، ساده.

ساده لوح : ص. مر. سایلوح، ساویلکه،

سه‌پول، گوئی شوپ، گوئی لوق، لاژگ.

سار : ۱. نایله‌من، گاوانی، ره‌شوله.

گافانی، ره‌فشیله (ش).

ساربان : ص. مر. وشتره‌وان. هیشتر

فان (ش).

ساروج : ۱. سارووج.

ساز : ۱. ساز.

ساز زدن : م. سازلی دان. ساز

ژای (ه).

ساز زن : ص. فا. سازنه، موترپ، ساز

ژهن.

سازش : امص. سازش، سازشت، ناشتی.

سازش کردن : م. سازش کردن،

سازیان، سازان. ساجان، ساجنای،

سازیبای (ه). پیک هاتن (ش).

سازگار : ص. فا. سازگار، سازش کار.

سازمان : ۱. ریکخواو، سازمان.

ساز و برگ : امر. تفاق، چه‌کو تفه‌نگ،

ککل و پهل.

۱. سازش کردن.

۲. ساکت کردن بجه گریان.

سال آینده : سالتی تر. سالتی و تر (ه).
 سالایت، سالاداهاتی (ش).
 سالک : ا. سالک.
 سال کم باران : ره شه سال، گاقوژ،
 سیاسال. حشکمال (ش).
 سالم : ص. ساق، سالم، تن دوروس،
 ساخ، ساخ و سه لیم، دوروس، خاس،
 ساق و سه لیم، خومش. ومش (ه).
 ناز (ش).
 سالن سخنرانی : امر. دووانگه.
 سالیانه : امر. سالانه، سالیانه.
 سامعه : ژنه وایی، بیایی.
 سایبان : امر. سایه وان، نافتاو گگردان،
 سایه بان، سه یوان، سه همن، که پر.
 سه یقان (ش).
 سایه^۱ : ا. سایه، سیور، سا، یه سار^۱،
 نسا^۱. سه ی (ه). سیبر. ناسوگ،
 سه، سها، شم (ش).
 سایه : ا. تارمایی، ده بابیه، تاپو،
 تاپوو، سایه، ده عبا، شهوه، سیایی،
 سیبر. سموتک، سویس، سیتاک (ش).
 سیابه : ا. دوشاوه مژه.
 سبب : ا. هو، سه بعب، بایس، ده لیل،
 جه همت. هه گور (ش).
 سید : ا. سه وه ته، وینه، قوولینه،
 نانشان، تهفت، توولینه، نانشان،
 ده سه چینه، سه لک، تریان، سه به ته،

تریانه، سه کار، ته سه، قهرتاله،
 قرتاله، شله ته، سه ل شیرک
 سه وه (ه)، سه بهت، سه قی، سه
 (ش).
 سبز : ص. ا. سه وز، شین، کاسک،
 که سک.
 سبز خر : سه لم خهر، سه وز خری، پیش
 خهر، سه لف.
 سبز شدن : م. رووان، سه وز بوون، شین
 بوون.
 سبز قبا : امر. حهف ره نگیله، خومه
 ره ژه، ههنگه چینه. سه وزه کو (ه).
 ههف رهنگ، ههنگه وچه (ش).
 سبز کردن : م. روواندن، سه وز کردن.
 سه وز کرده ی (ه). شین کرن (ش).
 سبزه : امر. سه وزه، سه مهنی^۲
 سه بزه (ه). شیناهی، شینایی (ش).
 سبزه زار : امر. سه وزه زار، گیاجاری،
 نالف جاری، سه حرا، سه وزه لان، چه مهن
 زار. گیواو جاری (ه). شین زار،
 چیمهن زار، شیناهی (ش).
 سبزی (خوردن) : سه وزی، خواهه
 گیا. پنچاری، پانچاری (ش).
 سبزی فروش : ص. فا. سه وزی فروش،
 ته ری فروش. سه وزی ورکش (ه).
 پانچاری فروش (ش).
 سبک : ص. سوک، کوت. سووک (ه).

سبد

۱. سایه درخت و دیوار که می توان در آن نشست.
 ۲. سبزه روزهای عید نوروز.

سبو

- سڙڪ (ش).
سبڪباري : ح.مص. بار سوکي.
سووکباري (ه). بار سڙڪي، سڙڪ
باري (ش).
سبڪي : ح.مص. سوکي. سووکي (ه).
سڙڪي (ش).
سبو : ا. گوزه، هالو، گوزه له، نيمه
سوله، بهسو، کووزي، گوزڪ،
کووزه. جهړ، سهوه (ش).
سبوس : ا. سو، سوڪ، سوږ، كهليك
كهليك.
سميل : ا. سميل. سميل (ش).
سبيلو : ص. سميلو. سميلي (ه).
سميلو (ش).
سپاري : ا. جاري، برنجاري، نالف جاري،
كولم ش جاري، لوجاري.
سپاس : ا. ته ش كور، سپاس.
سپاسگزارى : ح.مص. سپاس گوزاري.
سپا : ا. سپه، سپا، قوشن.
سپر : ا. سپر، سوپر، قهلقان، مورتال.
سپردن : م. سپاردن ،
نه سپرده كردن ، داسپاردن.
نه سپاراي، نه سپرده كهردهي (ه).
نه سپارتن، سپارتن (ش).
سپرده : امف. نه سپرده، سپرياك،
نه مانه تي، سپرده، سپرده، سپاره.
سپړاو. نه سپاريا (ه). نه سپارتي (ش).
سپرز : ا. سپل، نه حال، نه سپوول،
گورگ نه خوره. تال (ه). ديدك،
سوويه، سه پليك (ش).
- سپري كردن : م. سر كردن،
گوزهرانن، بردنه سر، سر بردن،
رابوواردن، بگاردن، بهرپوه چوون،
بهريوه بردن، دانيان، رابگردن، بگاره
دان، را بووردن. وياراي (ه).
گوزهراندن، قه تاندن، دهرياز
كرن (ش).
سپس : ق. پاش، پاشان، جا، دووای
نهوه، دوو اجار، دووای نه مه، لهو
دووا، دما جار. چهو دما (ش).
سپند : ا. قانك.
سپور : ا. سپور، زبلجي.
سپهر : ا. جرخ.
سپيد : نك. سفيد.
سپيدار : امر. سپدار، په لگ، سپندار.
سپيده : ا. بهر بهيان، بهيان، بهياني،
به يانه كي، سبه ينان، شهو سو،
شهوه كي، كازيوه. سبح، تولوع (ه).
سپيده، سو (ش).
ستاد : ا. بنكه.
ستاره : ا. هه ساره، نه ستيره. ستاره،
ستيره، ستير، نستير (ش).
ستاره صبح : امر. گه لاويز، سووهيل.
گلاڅير، گه څير (ش).
ستايش كردن : م. تاريك كردن، خاسه
وتن، باشه كوتن، په سمن دان.
ستبر : ص. نه ستور، قول، قايم،
كولوفت، زه خم. ستور، قهلف (ش).
ستبرا : امف. زه خماتي، قلمت، رهوق،
ريس، كلفتي، بارسايي، ستوري،

كۆلۈقى. قەلەشى (ش).

سترون : ص. قىر، ئەزۆك.

سىم : ص. ۱. جەور، ئاتل، زلم، سىم،

زۆر، زىنات، بىداد.

سىمكار : نك. سىمگر.

سىم كىش : ص. فا. جەور كىش، سىم

كىش، مەزلۆم.

سىمگر : ص. فا. بىرا، ئايل، زالم، سىم

گەر، زىناتكار، سىمكار.

كەمباخ (ش).

ستور : ۱. ولاخ، چارەوا.

ستون : ۱. كۆلەك، ئەستون، جىرز،

پالەوانە، ستون. سىنك (ش).

ستون فقرات : امر. رەزلە، بىرېرە،

مۆرتىخە. مور و مازى (ھ). سىنل،

مازىيە پىشت (ش).

ستوه : جەپ، سيار، عاجز، ستوو،

تەنگ.

ستوه آمدن : م. سيار بوون، جەپھاتن،

عاجز بوون، ستوو هاتن. تەنگ

ئامای (ش).

ستىز : ۱. جەنگ، رەزم، چىنگە پوچى،

بەربەرەكانو گىرە، داوا، شەپ،

نەوەرد، پەيكار، شىپوران، ستىز،

گىرەو كىشە، مىت و مى.

ستىغ : ۱. دوند، پوچە.

سجاده : ۱. سوچادە. جانماز (ھ).

سوجاج، سجادك، چالك، بەرمال (ش).

سجاف : ۱. سچاف، پەراوتىز.

سجده : امف. كىرنوش، سەجدە،

سجده، سوژدە.

سجده كردن : م. سوژدە كردن،

سجده بىردن، كىرنوش كردن،

بەسوژدا چوون.

سجل : امر. ناسنامە.

سحاب : نك. ابر.

سحر : ۱. سەحەر، سەلات، سەعب.

سبح (ھ). سىپدە، سحر (ش).

سحر : ۱. افسون، سحر، دەم بەس،

جادوو. چەم بەس (ھ).

سحرى : ص. نسب. ۱. پاشىو، پارشىو،

پاشام. پارشو (ھ). پاشىف (ش).

سخت : ص. سەخت، رەپ، دژوار،

سغ، سغ، تون، كۆرگ، چەق، توند،

رەق.

سختان : امر. سەختان، رەقان، رويال،

سەختيان، تەلان. رەدە، تەخت (ش).

سخت جان : ص. مىر. گىيان سەخت.

چوختى، رەق ناسى (ش).

سخت دل : ص. مىر. دل سەخت، دل رەق.

سخت گىرفتىن : م. رەق دا بىردن،

پادانە گەز، سەخت گىرتىن، لالى

بىرېنەو. سەخت گىرتى (ھ).

سخت معامله : ص. مىر. چەق، چەقە سوو.

سختى : ص. نسب. سەغلەت، سەخلەت،

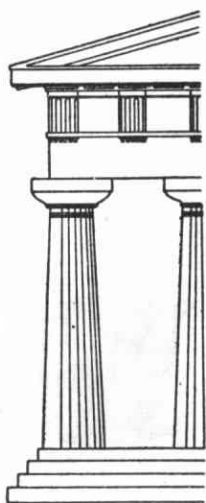
سەختى، رەقى، تەمەرە، تەنگانە،

تەوەرە، كۆرەوهرى، توف، تاف،

وهرى، توفە، تالى، توف، توفە،

دژوارى.

سغن : ۱. قە، وتە، ھەنەك، گوت،

ستون

- حەرف، گەفت، گەفتار، گۆتە.
واتە (ه).
- سەخەن ور : ص.مر. دوواندەر.
سەخەن آهەستە : ص.مر. سەرە، پەجە.
پەتین، کەتین (ش).
سەخەن چەین : ص.فا. چوکلە شەین،
قەبەر، سەخەن چەین، قە ناوەر.
خەبەر گیر، خەبەر بێژ (ش).
سەخەن گەفتن : م. قە کردن، دوین ،
گۆتن، دەم دان، کوتن، گۆتن، فەلنە
فەلت کردن . قە کەردە،
دووای (ه). ناخافتن، پەقەین،
ناخەفتن، گۆهتن (ش).
سەخەنهای پراکنده و بیهودە : هەلەت و
پەلەت.
- سەد : ا. سەد، بەنداو، بەربەند، بەرگری.
سەدر : ا. سەدر.
سەر : ا. سەر، کەللە، سەلک، بان،
سەرەتا، سەرۆک.
- سەر : ص. بێ حەس، بێ ھێز، سەر، سەس،
بێ ھەست.
- سەر : راز، سەر، پەنام، نەتیی.
سەر : ص. خەز، سەرەولێزایی، سەر
سەر : ا. خانوو، مەل.
- سەرەپ : امر. سەرەو.
سەرەج : ص. ا. زیندۆز، سەرەج.
- سەرەزیر : امر. لێژ، سەرەو ژیر،
بەرەو ژیر، بەرەولێژ، سەرەبەرەو
خوار، دەمەو خوار، بەرەو خوار،
لێزایی، بەرەو خوارکە، بەرەو ژیرکە،
سەرەو خوار، سەر. سەرەو چیر (ه).
سەرەووردە، سەر نەشەف (ش).
- سەرەزیر شەدن : م. تەلەو بوون، سەرەو
ژیر بوون، داچۆریان^۱. سەرەو چیر
بەیی (ه). ژوورداھاتن، بەرژیر
بوون (ش).
- سەرەزیری : امر. لێژی، بەرەو خوارە،
سەر بەرەو خوارە، سەرەولێزایی،
سەرەو لگە، سەرەو ژیری، خەزی، بەرەو
لێزایی، زەلووک، دەسەوناو. سەرەو
چیر، سەرەو چیر (ه). ژووردایی،
سەر نەشەفی، لێژ (ش).
- سەرەسەر : ق.مر. سەرەسەر، پەرەن پەرەن.
گەر، پەرەتاو پەر (ه).
- سەرەسەمە : ص.مر. ھەول، پەشوکاو،
سەرەسەمە، پەشوکیاگ.
- سەرەغ : ا. شۆین، سەرەغ.
سەرەغ گەرفتن : م. سەرەغ گەرتن،
بەن جۆری کردن، سەرەغ گەرتن.
سەرەخی گەرتە (ه).
- سەرەفراز : ص.مر. سەر بەرز، سەر
بۆلەن، سەرەفراز، سەرەفراز. سەر
بەند (ش).
- سەرەفکەندە : ص.مر. تەرەق، بۆر،

۱- آویزان شدن محتویات بینی، سرازیر شدن مایعات و خمیر مانندها.

سرباز

خه جلّ، شهر مهنه، سهره فکهنه،
روورپهش. سهر نه ره وسه (ه). سهر
شور (ش).

سر آمدن : م. چوونه سهر، سهر چوون،
سهر هاتن. دمایی ثامان، سهر شیهی،
سهر لووای (ه).

سرانجام : امر. سهره نجام، دماجار،
ناخر، پاش، ناکام، عاقیبهت،
دوواجار. دمایی، نه نجام،
دوومایی (ه). سوغین (ش).

سرانداز^۱ : امر. سهره ناز.

سرانداز^۲ : امر. سهره ناز، رووسهری،
له چک، پوتلاک، تهر حی، سهرپوش.
خیلی، پوشی، ساروخ، فونک،
عه قری، نه بری (ش).

سرانگشت زدن به کسی : نه نگوس
پیو ژهنن. پو ژهنای (ه).

سرانه : ق. سهرانه.

سرآوردن : نک. سپری کردن.

سرب : ا. سرب، ره ساس، قور قوشم.

سربار : امر. ناوبار، سهر بار.
چه پال (ش).

سرباز : امر. سهر واز، سهر باز.

سرباز کردن زخم : درگا کردن، درگا
بوون. بهره کهردهی (ه).

سربالا : ص. سهر. سهره و ژوور،
سهر بهره و ژوور. سهر بالا، بهره و

ژوور. سهره و کوی، سهر وراز (ه).

سهر ژیهلی، بن نه فرازی (ش).

سر براه : ص. سهر. سهر بهرا، سهر بهری،
گوی له مت.

سر بردن : م. بردنه سهر، سهر بردن،
گوزهرانن.

سر برهنه : ص. سهر. سهر په تی، سهر
به تاک، سهر به تال. سهر کول، قوتین،
سهر کوّت (ش).

سر بر گرداندن : م. لاکردنه وه، سهر
هله و گهرانن. لاکهرده وهی (ه).

سهر زفراندن (ش).

سر بریده : امر. بی کوّل، تیخته.

سر بسر گذاشتن : م. دوان، دوانن،

سهر نانه سهر، سهر به سهر نیان،
کورپی گرتن، گه مه پی کردن.

۱. فرشی که بالای اطاق و بالای
فرشهای دیگر می گسترند.

۲. سرپوش، آنچه بر سر انداخته شود.

- سر ونه نیای، دیونای (ه). ترانه پی
کرن، پهرت کرن، گهلش کرن، سر
گرتی کرن (ش).
- سر بلند : ص. مر. سر بهرز، سه بولن،
سر افراز. سر فراز، سر
بلند (ش).
- سر بزیر : ص. مر. سر به ژیر.
سره ره که و ته (ه). سر
ژووردا (ش).
- سر بهوا : ص. مر. سر به هوا.
سرپا : ص. مر. به پاوه، سرپا، سر و پا.
مد رایره (ه). سر پیا (ش).
- سرپایی : ص. نسب. ا. سرپایی، دم
پایی، ته قه قان، سول، سندهل،
شمک.
- سرپا گرفتن بجه : م. داهیشتن،
راداشتن. نره داردهی (ه). پیا دان،
راهیشتن، راهیلان (ش).
- سر پنجه راه رفتن : م. خنکچه خنج
روین، خنکچه کردن. خنجه کردهی،
له نجه کردهی (ه). سر جمکاری
چوون (ش).
- سریوش : امر. سر پوئش، دهر پوئش،
گوژنوه^۱. دهر وانک (ش).
- سریچی : ح. مص. سر پیچی، سر چلی.
سریچی کردن : م. سر پیچی کردن،
سر پیچانه وه.
- سرتاسر : نک. سراسر.
- سر چشمه : امر. سر چاوکه، چاوگه،
سر چاوه، چاووگ. چه مه،
سر چه مه (ه).
- سر حال : ص. مر. سر حال، به ده ماخ،
پیوه بوو. سر و وی (ه). به خو،
چراخ، توخیب (ش).
- سر حال بودن : م. سر حال بوون.
به ده ماخ بوون، پیوه بوون. سر و وی
بوون (ه). سر خو بوون، به خوهو
بوون، چراخ بوون، توخیب بوون (ش).
- سرحد : امر. سنور، مهرز، حد،
سرحد، سنور، کهوشن^۲.
- سر حرف ایستادن : م. له بان قه و
ویسان. سر و قه مدرای (ه). سر
گووتنا راههستان (ش).
- سر حرف باز کردن : م. سر قه
کردنه وه، سر قه دامه رزانش. سر
ناخووتنی دانان (ش).
- سرخ : ص. ا. سور، سوور، ئال، قرمز،
ره وه، گوئی.
- سرخاب : امر. سووراو.
سووراک (ش).
- سرخ تند : ص. مر. لال، گول گهزی.
ئالی توخ، پیازی.
- سرخجه : نک. سرخک.
سرخه : ص. مر. مؤز، سر خه.
- سرخ شدن : م. سوورهو بوون،
داگریان، تال داگریان، رهش

داگریان ، سوور داگریان، سوور
 هه لگړان، داگریان. گیسانه (ه).
 سرخک : ۱. سووریجه، سوورک،
 سووریزه، سوورکه. سوورلی (ه).
 سووریک، سووریک (ش).
 سرخ کردن : م. سوورهو کردن،
 قراراندن (ش).
 سرخ کرده : ص. مف. سوورهو بووگ،
 سوورهو کریاگ. سوورهو بیهی (ه).
 سوور بی (ش).
 سرخ نای : امر. سوورینچک.
 سرخود : ص. مر. سر خو، خوئی پی.
 سر و وی (ه).
 سُرخوردن : م. خلیسکیان، سوپیان،
 سوپ خواردن، خزیان، داخزیان،
 خشیان، داخلیسکیان. خزیای، خزای،
 خشیای (ه). خریکین، زه لین،
 ته قیلین، فسکین، دهرحه سین (ش).
 سرخوردن : م. سر خواردن، دل
 سردهو بوون.
 سرخوش : ص. مر. سر خوش،
 شهنگوول، که یفوور. خوش کهیف،
 کهی خوش (ش).
 سرد : ص. سرد، سارد، چیاگ،
 چایگ، چیا. سار (ش).
 سرداب : امر. زه بیان، سرداو.
 سردخانه (ه). سرداب (ش).

سردار : ص. فا. سردار، سر خیل.
 سردر : امر. سر بهران، سردهر.
 سردر آوردن^۱ : م. سردهر هاوردن،
 په یا بوون. سر بهر ناردهی، په یا
 بیهی (ه). سردهر کهوتن (ش).
 سردر آوردن^۲ : م. سردهر هاوردن،
 حالی بوون، پی زانین، سردهر
 کردن، سردهر هیان. نه نه
 یاوای (ه). سر یتانه دهر (ش).
 سردرد : امر. سر یتسه، سر یتسه.
 سردرگم : ص. مر. سر لی شیویاگ،
 گیز، شیواو.
 سردسته : ص. مر. سردهسه، باشی،
 سردهسته، سر تهریه^۳.
 سردسیر : امر. سرده سیر، بتر،
 کیوسان، به نهن.
 سراسر : ص. مر. سر پاس.
 سرراه گرفتن : م. بهر گرفتن. بهر
 گرتی (ه). ری گرفتن (ش).
 سرراهی : ص. نسب. سر رای.
 سر رسیدن : م. پتا گهین، پتا گیشتن،
 گهینه سهر، به سهر ا گهین، به سهر
 چوون، ته و او بوون. پنه یاوای، تمام
 بیهی (ه).
 سر رفتن : م. چوون، سر چوون، کهفه
 رپتر کردن^۴، قتره کردن^۵.
 شیهی (ه). هه لاتن (ش).

۱. از کار کسی سر در آوردن.

۲. پیدا شدن در جایی به طور ناگهانی.

۳. سردسته دزدان.

۴. سر رفتن مایعاتی مانند سرکه و ...

- سرزارفتن : م. سرزا چون، سر
سکه و چون. سر و له مهو
لووای (ه). سر بچو و کی چوون
(ش).
- سرزدن : م. سردان. سردا یونه (ه).
سرزمین : امر. سرزه وین، ناحیه،
ناوچه، ناوان، بلووک، حموزه، خاگ.
قاج (ش).
- سرزنش : امص. نه تهو، سرزنش،
تانه، سرزه نشت، ده مکو، تان،
سرکو، لومه، مهنه و لومه. مهنه و
لومه (ه). سردهده (ش).
- سرزنش کردن : م. پی کردن،
سرزنش کردن، سرزنه نشت کردن،
ده مکو دان. پنه که ردهی، مهنه و لومه
که ردهی (ه).
- سرسام : ا. فی، سراسی، سرسام،
فرکام.
- سرسخت : ص. مر. سرسخت، خیره.
- سرسره : ا. خلیسکان، خزگه.
- خلووزگی (ه). زه لزه لووک (ش).
- سرسری : ص. نسب. سرسری، گوتره،
هاکو، سرپوورت، سرزاره کی،
سرزاری، سکه ماتتی، فلیته،
گومله ته، سووتار، سوتیه لق،
لام سرلایی، حیه ته. لووگی،
تهوئل (ش).
- سرسلامتی : امص. سرسلامه تی،
سرخوشی.
- سرسنگین : ص. مر. سرسنگین،
دلخوره، ره نجیو.
- سرشاخ شدن : م. سرشاخ بوون،
حبه مه ره مزئی کردن. سرشاخ
گرتی (ه).
- سرشاخه ۱ : امر. سرشاخه، نازال،
پژال، لهق و پو، چوکل، چیکله،
سرچل، سرلهق، پو. په زک،
سرچق (ش).
- سرشاخه ۲ : امر. قه له بوئه، پویه،
چله بوئه، سرپویه. سرچق (ش).
- سرشار : ص. پر، لیان.
- سرسب : امر. سرشهو، نیواره،
خوه راوا. ویره گا (ه).
- سرشت : ا. سورشت، سرشت.
- سرشک : ا. فرمیک، نه سرین.
- سرشکن کردن : م. داشکانن، دابهش
کردن، سرشکین کردن.
مارده یه (ه).
- سرشماری : ح. مص. سرژماری،
سرژمیری.
- سرشناس : ص. مر. سرنیاس، سر
شناس، په ناو بانک، ناسیاگ، ناسراو.
- سرشیر : امر. تو، سرتهو، خامه،
ته واش، توژگ، سرشیر. توی، توی

۱. سرشاخه خشک برای سوختن.

۲. بلندترین شاخه درخت.

- شووتی (ه). تووژ، توژال، توژ (ش).
- سرطان : ا. کهوگیره، سر په‌نجه، سره‌تان، کۆله په‌نجه، په‌نجه‌شیر (ش).
- سرعت : امص. سورعت، تاو، تنی، په‌له، توئی، ناف، خوش، کرژ.
- سرفه : ا. قوزه، کۆکه، قۆخه، قفه، کۆخه. کۆخک (ش).
- سرفه کردن : م. قۆزین، کۆکین، قۆخه کـــــــردن. قـــــــوزای (ه).
- کۆخین، ققین (ش).
- سرقلیان : امر. سره قلیان.
- سر کردن : م. بردنه سر، سر کردن، گوزهرانش. به‌سر به‌رده‌ی (ه).
- سر کرده : امر. سر کرده.
- سرکش : ص‌فا. سرکیش، جهرده، خیره، یاخی، لاجله‌و، به‌دسر، لاره‌جله‌و، به‌دله‌غاو، به‌له‌سه، جه‌به، جیج، شه‌عموز! (ش).
- سرکشی : ح‌مص. سر کیشی، سر تاتکی، یاخی‌گری، سه‌دالان.
- سرک کردن : م. سر کیشان، مله‌تاک‌ی کردن، مله‌تاک‌ی کردن، سه‌راسوی کردن.
- سرکوب : امر. سرکوب. سرکوت (ش).
- سرکوفت : امر. سرکونه، ده‌مکۆ، سرکۆ، سرکوفت.
- سرکوفت زدن : م. سرکوفت دان، سرکۆدان. ده‌مکۆ‌دای (ه).
- سرکه : ا. سرکه. سهک، سیک (ش).
- سرکیف بودن : م. سرکیف بوون.
- سر حال بیهی (ه). که‌ی خوش بوون (ش).
- سرگذشت : امر. چیرۆک، قسه، سه‌رهات، حه‌کا. یه‌ت، سرگوزه‌شته، ده‌سان، سه‌ربووردوو.
- سرگردان : ص. ناواره، سه‌رگه‌ردان، ته‌ره، ته‌ره و توونا، عواره، باشیلا، بی‌خان و مان، سوخت، سه‌رلی شیویاو، سه‌یلان، لانه‌واز، چه‌واشه، عه‌قدال، عه‌قاره، قیله‌مه، بله‌نگاز، به‌ریده (ش).
- سرگرفتن : م. سرگرتن.
- سرگرم : ص‌مر. سه‌رگه‌رم، خه‌ریک، خجل، مه‌شغول. مژۆل (ش).
- سرگرم بودن به‌کاری : تاوژین، مژۆل بین، سه‌رگه‌رم بوون، خه‌ریک بوون.
- سرگرمی : ح‌مص. سه‌رگه‌رمی، بژگال، کایه، گه‌مه.
- سرگشته : ص‌مف. باه‌ئیر، خیره، سه‌رگه‌شته، سه‌ر شیویاو، سه‌یران، ناواره، سه‌ر شیت، سه‌ر کۆئیر، سه‌ر شیویاگ.
- سرگیجه : امص. ا. سه‌ر گیتزه، سه‌ر گیجه، ره‌مل، سه‌ره‌خولی.
- سرگین : ا. سه‌ئیر، په‌ین، قه‌سه‌قول، لاس، شیاکه. په‌ینه، سه‌ورو (ه).
- کئله، توسل، ته‌رده (ش).
- سرگین خشک شده : گه‌مه، په‌گر،

سَرنا

- ته پاله، سه تیر. سرنا : ا. سورنا، سِرنا، زِرنا، زورنا.
سرناوی (ه).
- سرگین غلطان : امر. قهر سه قول تله و کهر، گووخله و کهر، گووخلینکه، کیز، گازۆلک (ش).
- سرما : ا. سرما، رچ. سردا (ه). سر، سه قم (ش).
- سرما خوردگی : ا. چایمان، چایمانی، باپهر، چایمانی، بابینی، رهنج. واپهر، نالامت، چایمان (ه).
- سرنازن : صفا. سِرنا ژهن، سِرنا چی، زورنا ژهن.
- سرنه : ا. سهرن، بیژنگ، کارماخ، کهمه. وِچنه (ه)، سهره د (ش).
- سرنه کردن : م. سهرن کردن، بیژرتن، بیژردن. سهره د کرن (ش).
- سرنگون : ص. سهر نگوّم، دهمه و نوخون، دهمه و وو، نوخون، ناواژ، ناوه ژوو، پشتو و وو، سهره و نوخون، سهر نوخون، چپ، هه لَدیریاگ. بهرپاش، قازی (ش).
- سرنگون شدن : م. نوخونه بوون، دهمه و نوخون بوون، سهره و ژیر بوون. نوونیاوه بیهی (ه). سهرنو خون بین (ش).
- سرنگون کردن : م. دهمه و نوخون کردن، سهره و نوخون کردن، سهره و ژیر کردن. نوونیاوه که ردهی (ه).
- سرنوشت : ا. سهرنوشت، چاره نووس، خوانووس.
- سرنیزه : امر. سهره نهیزه. سهر تَرده (ش).
- سرو : ا. سهول، سهرو.
- سروا کردن دمل : درگا کردن، درگا بوون. بهره که ردهی (ه).
- سرمه : م. رشتن، رژتن، رَه رشتن، کل کیشان. ره شتهی (ه).
- سرمه های : ص. سرب. سورمه یی. هه وزه (ه).
- سرمه دان : امر. سورمه دان، کلّدان، کلّه دان. قهولق، کلّتور (ش).
- سرمه کشیدن : م. رشتن، رژتن، رَه رشتن، کل کیشان (ش).

سرودن : م. هوننهوه، وتن، هونین.
سرور : ص. سهروهه، سهروك، گهوره، سالار.
سرور : ا. شادی، بسكه، پله زیقان، خوهشی، كه پله كو. وهشی (ه).
سرو سامان : امر. سهرو سامان.
سرو صدا : امر. قاله، قباله قال، قاوو قوو، دهنگ و باس، ههرا و بهزم، زلزله، قاوو قیژ، قاوه قاو، قوو، گاله، گاله گال، ههرا.
سرو صورت : امر. سهرو بهجك، سهرو سهكوت، سهرو میتقن، سهرو گوپلاك، سهرو سوورمت.
سرویس : ا. راژه، خزمهت.
سرههم بندی کردن : م. سهرههم بهنی کردن، گهلاله کردن. سهرههم بهسهی (ه). سهریك نینان (ش).
سری : ص. سب. سری، نهتی، پیوار.
سریدن : م. خزیان، خلیسیان.
سریش : ا. سریش. نه ستریلک، جریش (ش).
سریشم : ا. سرتشم، سریشم، هيلم.
سریع : ص. تون، تیژ، گورج، به پهلامار، کرژ، خبیرا، به گوپ، به گوژم، کرژ و کوئل، پرتاو. خوش، پرتاف (ش).
سرین : ا. كه فعل، ولمه، سمت، سمتول، كه پهل، لاتهریزه، لاتراف. كولیمك، كه ماخ، كاماخ (ش).
سزا : ا. جهزا، توئه، نهجر، مز، پاداش، پاداشت، حق، سزا، نيزا، جویران، قهرهوی.
سزا دادن : م. سزا دان، جهزا دان. عهزیهت كهردهی (ه).
سزاوار : ص. مر. شیاو، شایان، شایسه، سزاوار، تاشیه (ه). رهجل، خورهگ (ش).
سست : ص. سن، سلپ، پریپوئه^۱، شل، فل، فش^۲، پلپنه بهسگ، سته بهله، شلهژه، ریپوئل، کورووز. شست، لوژ، لوئس (ش).
سست شدن : م. سن بوون، فل بوون، شلهو بوون، دل خاوه بوون، فشهو بوون. سن بهی، فش بهی (ه). لوئس بین (ش).
سستی : ح. مصد. سی، رهخه، بی هیژی، زهحف. لوژه، سستی (ش).
سطر : ا. دیر.
سطل : ا. سهتل، زهرهك، دوول، پهقره ج. سانل (ش).
سعادت : امصد. بهخهوری، سهعادت.
سعی : امصد. كوئشش، خهبات، ههول.

سطل

۱ - کنایه ایست مانند آنکه در زبان فارسی گفته می شود «آن قد شل است مانند ماست می ماند»، معنای

کلمه «اوماج» است.
۲ - سستی توده پشم و پنبه را گویند.

پتهو. نيقم (ه). بتهف، سخ، سخ،
توند، قايم (ش).

سفت شدن : م. سفته و بوون، پلپ
به ستن. سفته و يهي، نيقم و يهي (ه).

بتهف بين، قايم بين (ش).

سفتي : ح مصد. سفتي، شفي، ره في.
قايمي، بتهفي (ش).

سفر : ا. سفير، مسافرت، گهشت.
نوغر (ش).

سفره : ا. سفره.

سفليس : ا. پووتك، سفليس، كووف.

سفيد : ص. ا. چهرمگ، چهر موو.
چهرمه (ه). سي، سفي (ش).

سفيداب : امر. سپاو، ديمه شور،
سپاف (ش).

سفيدار : نك. سپدار.

سفيدك : ا. دودك. سپيدك (ش).

سفيدگر : ص مر. ا. مسگر،
سپي گر (ش).

سفيدگون : ص مر. چهرمه لانه. سپات،
سپواش (ش).

سفيدة تخم مرغ : چهرميته، سپينه.
سپلك (ش).

سفيدة صبح : امر. سولات، شفق،
شبهق، سپده.

سفيدى : ح مصد. چهرمگي. سپاهي،
سپايي، سپيتي (ش).

سفير : ا. سفير، نيلجي، باليوز، سر

ته قالا، تيكوشان، تويلاش، داکوکی،
ته لاش، کوشه، دمس و پا.

سفارتخانه : امر. باليوز خانه، شاه ندر
خانه، شاه ندر خانه.

سفارش : امص. سفارش، سفارشت،
په يخام، په يغام.

سفارش دادن : م. سفارش دان.

سفارش کردن : م. سفارش کردن،
سپاردن، راسپاردن، سپارتن،
داسپاردن، نِسپارتن.

سفارشي : سفارشي، سپارياگ،
نه سپرده.

سفال، سفالين : ص نسب. هه رگينه،

قوپرين، گلين. هه ريز (ه). قافك،

ناخي، كورى يي، كريچ،

سوالهت (ش).

سفال شكسته : ص مر. كه له كه، كاسه
كه له، كيلك (ش).

سفاهت : امص. گيللي، گهوجي،
نه حمه تي.

سفت : ص. سفت، بتهو، فورس،
چهق^۱، رهق، مه حكهم، رهپ، سهخت،

۱. بخش سفت و ناپز گشت.

شابه نهر، بالوتيز. نهره كهوتى، كهوتيره (ه). تهره
سفيه : ص. گوج، باله، نه حمهق، بون (ش).
هررد، دهيرى، گيج، بل، سه قى، سكه : ا. سه كه.
خول، گيل، نه زان، بى مه زگ، سكسكه : ا. نر گره. نيك (ش).
پله حه ش، حه پش، خه شو، خه شيم، سكسكه بعد از گريه : نسكه. بهره
سايلوخ، نه فام، لالهوز، چويك، نسكى (ه).
حه به ننگ، جاهيل، سه قى، سكنجين : ا. سكه نه مين.
رپش گا، نادان، گوى شو، گوى سكدري خوردن : م. له نر دان.
لهق، لازگ. سكه : دانيشوان، سه كه نه.
سق : ا. ناسمانه ي دهم، بانكه. سكو : ا. سه كو، خواجه نشين. دك،
سقا : ص. سه قا، ناو كيش. دوشك (ش).
سقاخانه : امر. سه قاخانه، ناوار خانه. سكوت : ا. سو كوت، خاموشى، قهره
سقىز : ا. چاچكه، چاچكه، چاچك، قوب. كرى، ماتي (ش).
چاچك. ويژره ن (ه). بنيشت، سكوت كردن : م. سكوت كردن
به نوشت (ش). موش كردن. سكوت كرده ي (ه).
سقط شدن : م. سه قهت بوون، نوپين، كر كرن (ش).
مرداره بوون. توپاي، مه رده ي، سكون : ا. سكوون، نارام، قهرار،
مردار بيه ي (ه). زنگرين، شياتين، نارامش، زه نه.
سكيتن، سه كهت بين، بازدان، سكه : ا. سكه، دراو.
جوحمين، نه مرين (ش). سگ : ا. سه گ، سه ي، سيلوت، گه مال،
سقط كردن : م. زبان كردن، بهر
خستن، بار خستن، دافرتانن، سه قهت
كردن. بهر وه ي (ه).
سقف : ا. سه قف، سرميج.
بهودارا (ه). بان، سايتك (ش).
سقف دهان : نك. سق.
سقلمه : ا. سوخورمه، روكمه،
زوخورمه، گورمشت.
سقوط كردن : م. حه وانچه بوون، پهرت
بوون، قه وانچه بوون، داكه فتن.

ورده ورده روین، سه لانه سه لانه
روین. ورده ورده لوای (ه). هیدی
هیدی چوون (ش).

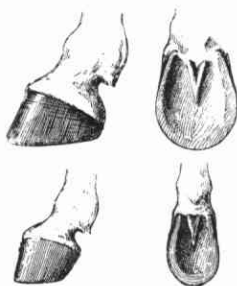
سلمانی : ص. نسب. سلمانی، سهر تاش،
ده لاک، نارایشکمر، بهر بهر.

سلمانی : امر. نارایشگاه، ده لاک خانه.
سلیس : ص. رهوان.

سلیطه : ص. بی حیا، دامالیاگ،
سه لینه، کاوئی، داشوریگ، ده راشو،
چه وره، فله لینه، قه شمر. به قلیسوک،
تلوخ، ده لیقانی (ش).

سلیقه : ا. مرخ.

سُم : ا. سم، باقولاخ^۲.

سُم : ا. سم، زه هر، ژه حر.

سماجت کردن : م. سه ماجت کردن،
پادانه گز، پادا گرتن، رک بردنوه،
رک دابردن. پا نره گرتن، پا دای
گز، سه ماجت کهردهی (ه). رک
برن، چیرک دریزی کرن (ش).

باسکه سه گ، ده ل، گول،
دهر، دیل. تووته (ه). سه،
کوچک، راز سه (ش).

سگ آبی : امر. سه گاو، سه گ ناوی.
سه گاف، سه یاف (ش).

سگ توله : امر. قل، تووته کول، توله
سه گ، تول، سه گ توله.

سگ جان : ص. مر. گیان سه گ، سه گ
گیان. جان سه (ش).

سگک : ا. بهر زووانه، ناو زوونه،
سه گک.

سگ مگس : امر. سه گ مه گز، میته
سه گانه. میته سه گانی (ه).
پیشوی سه، میته سه (ش).

سل : ا. سل، نازاره باریکه، موجزی،
بنیسی، نازارسی، ده رده باریکه،
ره سهیل^۱.

سلام : ا. سلام، سلو. سلاف (ش).
سلام کردن : م. سلو کردن، سلام
کردن، سلاف کرن.

سلامت : امص، ص. سه لامت،
سه حمت، خوه شی، تن دوروسی،
ساقی، ساق. وه شی (ه). ساخ،
ساغلم (ش).

سلاهی : ح. مص. سه لامتی، خوه شی،
ساخی، ساغی، ساقی.

سلانه سلانه رفتن : ورده ورده چوون،

۱- سل پیش رفته.

۲- دوسمی.

سنجاب

سماق : ا. سماق. سقوك (ش).

سماور : ا. سه ماوهر.

سماور ساز : ص. فا. سه ماوهر ساز.

سمت : ا. سه مت، لا، بهر، لان، تهره ف.
ثالی، ره خ (ش).

سمج : ص. سمج، سمج، ركن.

سمسار : ص. ا. سمسار، ورده فروش.

سمند : ا. زهر دگ.

سمنو : ا. سه معنی.

سمور : ا. سه مووره، سقووری، سوره،
سه قوری.

سن^۱ : ا. سن، کیسه له. سوون (ه).
سك (ش).

سن^۲ : ا. سن، سن، عومر، ته معن،
سال، سیره.

سناریور : شانو نامه.

سنباده : ا. سنامه. سنامه (ش).

سنبل : ا. سمل، سومبول.

سنبل الطیب : امر. سم له تیف.

سنیه : ا. سمه. زمه (ه). سمو، دیرك،
چاتکیش (ش).

سنج : ا. زنج، سنج.

سنجاب : ا. سنجاب.

سنجاق : ا. سنجاق.

سنجاقك : امص. چوكله قنگه، پووشكه
به قوونه، ناو روونكه ره، ناو روشنه و
كه ره، پووشه قنگه. دوومه

سن

سندان

قەسك (ش).

سنجد : ا. سرینجك. سنجوو،

سنجەوی (ه). سنجی (ش).

سنجش : امص. بهراوهر د، تافی،
سه نجش.

سنجیدن : م. بهراوهر د کردن، تاقیه و

کردن، نه نازه گرتن، پتوان، کیشان،

زمین.

سند : ا. سه نه د، قهباله، قهواله، بنجاج.

سندان : ا. دهز گاه، سنان، سنگان.

سندان (ش).

سنگ : ا. كوچك، بهرد، سه ننگ.

تهوهن (ه). بهر، كه مر (ش).

سنگ آتش زنه : امر. كوچك چه خماخ،

به رده نهستی. تهوهن چه خماخ (ه).

به ره چه خماق (ش).

سنگ آسیا : امر. هاره، به راش،

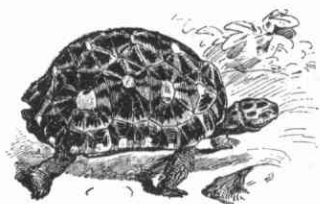
به رداش. به ره ناش (ش).

۱. حشره ایست آفت گندم.

۲. سال، عمر.

چله دان (ه). سیسل دانك (ش).
 سنگ دل : ص مر. دل رهق.
 سنگر : ا. جان پهنا، گیان پهنا، سەنگەر.
 ستار، تاپی (ش).
 سنگ ریزه : ص مر. ریخ، زیخ، بیتک،
 ورده کوچك. زغرك، زه گر،
 خیز، (ش).
 سنگ زبرین آسیا : امر. هار، سەر هار.
 سنگ زیرین آسیا : امر. ژیر هار، چیر
 هار (ه). بهره ناشی به (ش).
 سنگ ساب : ص فاء امر. ههسان، بهره
 ساو.
 سنگسار : امر. بهره باران.
 سنگ شور کردن : م. بهره شور
 کردن.
 سنگ شیشه : امر. ریژه.
 سنگ فرش : ص مر. تخته پوش،
 سەنگ فرش، کوچك فرش. دویل
 بهن (ه). بهر فرش (ش).
 سنگ گور : امر. کیل. کیله (ه).
 سنگك : ا. سەنگه کی. سەنگهك (ش).
 سنگلاخ : ص. رهقان، زیران، بهره لان،
 بهردانی، سەنگلاخ، زریان، ریخه لان.
 بهسه بهر، بهست (ش).
 سنگ نازك و پهن : تهله سەنگ.
 توختان (ه)، سەله بهر (ش).
 سنگین : ص نسب. سەنگین، قورس.
 گران (ش).
 سنگین شدن در اثر تب : داگریان،
 داگریان، داگریان، سەنگین بوون،

سنگ به حجمی که بتوان پرتاب
 کرد : پهله، پهله پیتك، پهله پیتكه.
 كۆ (ه). سەل (ش).
 سنگ بزرگ : ص مر. امر. تهله سەنگ،
 گا بهرد، گا کوچك، تاش، تاویر.
 زنار، كه نهك، چپ (ش).
 سنگ پا : امر. باشور، بهره پی، پی
 شور.
 سنگ پرانی : ح مص. پهله فری. تهوه نه
 فری (ه).
 سنگ پشت : امر. کیسل، سیله، کاسه
 پشت، رهقه. كهوسەل،
 کیسو (ش).

سنگ تاشه : ص مر. امر. ناشه سەنگ،
 تاشه کوچك. تاش (ه).
 سنگ تراش : ص فاء. سەنگ تراش،
 کوچك تاش، کوچك تراش، بهرد
 تاش. تهوهن تاش (ه). بهر تراش (ش).
 سنگ چخماخ : نك. سنگ آتش زنه.
 سنگ چین : ص صف. امر. خزن، كه لهك،
 کوچك چن، چهنگ چین. تهوهن
 چین (ه). بهر چین (ش).
 سنگدان : امر. جیغلان، كوله زرك،
 كوله زرك، سین، جیكلدان.

- داهرزان. قورس بیهی (ه). گران
 بین (ش).
 سوا شدن : م. جیا بوونهوه، تهریک
 بوون، سیوا بوونهوه، ناوارته بوون.
 سنگین و سبک کردن : م. تا و توو
 جودا بین (ش).
 کردن، سوک و سهنگین کردن. ههسه
 سوا کردن : م. جیاوه کردن، سیوا
 نگاندن (ش).
 سنی : ص. نسب. سونی.
 سو^۱ : ا. سوو، ناسوو، ناسو، سوما.
 سو^۲ (ه). رونا هی (ش).
 سو^۳ : ق. ا. جهه مت، روو، شو، لاین،
 بهر، لا، سه مت، تهره ف.
 سو^۴ : ا. سوو، رههه، نژارد، تهوار،
 بنچینه.
 سوء هاضمه : لوقمه.
 سوا : ص. جیا، تهریک، جیاکار، سیوا،
 جیاواز، ناوارته. لایعه، جودا (ش).
 سواد : ا. سهوا، سهواد.
 سواد : ا. رهشایی، تارمایی، سیایی،
 تاپو. تارما (ه).
 سواد دار : ص. فا. خوه نهوار، سهواد دار.
 سوار : ص. ا. سووار.
 سوار شدن : م. سووار بوون. سووار
 بیهی (ه).
 سوار کار : ص. فا. سووار کار. سووار.
 سوار کردن : م. سووار کردن.
 سواره : ص. سوواره.
 سواری : ح. مصد. سوواری.
 سواری دادن : م. سوواری دان.
 سوختن : م. سووتیان، سووزیان،
 سوختن، پرووزیان^۴، کزیان^۲، گریان،
 سووت^۳ : م. سووت کیشان، سووت
 لیدان، فیهه کردن، فیکه کردن. سووت
 کیشای، فیکه که ردهی (ه). فیت لی
 دان، فیتی دان (ش).
 سووت سوتک : امر. فین فیهه. فیهه (ه).
 فیت فیتوک (ش).
 سووت شدن : م. پهرت بوون. پهرت
 بیهی (ه). پهرت بین (ش).
 سووت کردن : م. فره دان، پهرت کردن.
 سوخت : ا. سووخت، پهلو شه.
 سووت (ه). سووته نی (ش).
 سوخت زمستانی : ناژال، نازاله.
 کیله (ش).
 سوختن : م. سووتیان، سووزیان،
 سووتن، پرووزیان^۴، کزیان^۲، گریان،

۱- روشنی، روشنایی دیده.

۲- جهت.

۳- نژاد، ریشه.

۴- سوختن پوست مودار و جرم و غیره.

- سۆلیانهوه^۱. سوتە، پرووزیای ، جافک، چاقبا تەندووری (ش).
 سوچیای، گپنای (ه). سووتن، سوراخ سوزن : کونا دەری.
 سووتن (ش). سوراخ سنگ آسیا : گپه. گپ (ه).
 سوختن دماغ و جای سوراخ کردن : م. کونا کردن، سمین.
 شلاق : تووزیانهوه، سۆلاندنهوه، وله کەردە (ه). کون کرن (ش).
 جووزیانهوه، کزاندهوه، تووزانتهوه، سور چران : صفا. سک له وه پین. له م.
 چووزانتهوه، چوزانهوه، کزانن، لهوه پین (ه).
 کزانتهوه، کزیانهوه، تووزان، سوز : ا. سۆز، سۆزه. سۆف (ش).
 سۆلاندنهوه. تلوزیایوه (ه). سوزاک : ا. سووزاک، سووزەنک.
 سوختن دهان با غذای تند : تونیانهوه، سووزەنک (ش).
 تووزیانهوه. سوختن : امف. سووخته، سوزانین : م. سووزانن، ناگر دان،
 سووزیاو، سووتاو، سووتوو. سوتە، سووتانن، گردان داگرسانن.
 سووته (ه). سووتی (ش). سوز سرما : کزه، جهبهره، جهوهره،
 سوخته سیگار و کاغذ : سووتک. سۆلە. سوزش : امف. سوزش، چل، چله،
 سود : ا. قازانج، سوود، باره، بهره. سۆلە کزه، چلی (ه).
 سودا : ا. دا و پسین، سهوا، سهواد، سوزش دل : چۆهە دل، کزهە دل،
 مامەلە، دا و بیه. کۆلە دل. قرچەو دلّی (ه).
 سوداگر : ص شغل. سهوا گەر، سوزش ضربه و شلاق : تووزه، کر،
 بازارگان، تاجر، کاسب، سهودا گەر. کاوه.
 سود بردن : م. فایه بردن، سوو بردن، سوزن : ا. دەری. چەنی، چەن (ه).
 نهفیع کردن، خهیر کردن، سوو کردن، سووزن (ش).
 قازانج کردن. سوزن کاری : ح مص. دهری نازن،
 سور : ا. مەیمانی، سوور. میقانی (ش).
 سوراخ : ا. کونا، کون. وله (ه). دروومنی. چەناژۆ (ه).
 سوراخ بینی : امر. کونا لووت، برناخ، سوسک : ا. سیرک، سفره بره، قولاخه.
 خمخمک. کونکه دفن (ش). سوسمار : ا. مار مزووک، مارمولک،
 سوراخ تنور : گولینه. گولوه (ه).

گوشه (ه).

سهل : نک. آسان.

سهم : ا. سهم، بارهجه، موچه، یشک،

بهش، باره، ههق، براههش، قسهمت.

یشک، بار، بوهر، بهر (ش).

سهم فقیر از خرمن : خه رمان لۆخ.

سهمگین : ص. مر. سامناک، ترسناک، سام

دار، سام اوهر. ساقی، ساقدار (ش).

سهیل : ا. گهلاوئیز، سووویل، گلاقیژ،

گهقیژ (ش).

سهیم : ص. بهش دار، هیاو بهش،

شهریک، یشک دار، مووچ بهر، بهش

بهر.

سی : سی.

سیاحت : امص. سیر، گهشت،

سیاحت، سیران.

سیاست : امص. رامیاری.

سیاستمدار : ص. فا. رامیار.

سیاه : ص. ا. رهش، سیا، سیاو، سیاه،

مشکی، قه نووسی.

سیاه آب : امر. رهشاو.

سیاه بخت : ص. مر. سیاجاره، بهخت

رهش، بهد بهخت، سیارو، رۆژ رهش،

چاره رهش، قهشال، قهشقه، کولول،

کرۆل، بهد نگین. بارکته (ه).

سیاه پوست : ص. مر. امر. قوله رهشه.

سیاه پوش : ص. مر. رهش پوش، غازیته

بار، قهلاخی پوش.

سیاه تند : ص. مر. قه نووسی.

سیاه چادر : امر. رهشمال، سیامال،

قعمۆك، قوزبانه، سووسمار.

سوسن : ا. سهوسن، سووسن.

سوستیر : ا. سیسه مهر، سیسه نهیر.

سوسو : ا. ترووسکه، پرشه، سۆله،

پریشگ.

سوسیس : ا. باستورمه، باسورمه.

سوغات : ا. سهوقات، دمس نهریقانه،

دیاری. دیهاری (ش).

سولک : ا. گوشه، کونج، سووچ، قوزین.

سولگ : ا. پرسه، خهق، خهفت.

سوگند : امر. قهسه، سووند، سوین،

سویند. سوینگ (ش).

سوگواری : پرسه، غازیته، نازیته.

سوم : سی یم.

سوهان : ا. موره، سووان. مهربه (ه).

کارتیخ، کاتیک (ش).

سوهان زدن : م. سوواندن.

سوی چشم : امر. سوما.

سوئه : ا. سوو، عهسل، نژاد.

سه : سی.

سه پایه : امر. سی پایه، سی پی، دیز پا.

سه روز پیش : ق. پهسەر پیره که. بهتر

بیر (ش).

سهره : ا. سهره.

سه سال پیش : ق. پهسەر پیراره که. بهتر

پیرار (ش).

سه شنبه : ق. ا. سی شه مه، سی شه موو.

به ره شه مه (ه). سی شه می (ش).

سه گوش، سه گوشه : سی گوش،

سی کونج، سی بالوو، سی گوشه. بهره

سوهان

سیاه پوست

سیب زمینی

دهوار، سیاچار، تاول.

سیاه چال : امر. چاله ریشه.

سیاه چرده : ص. مر. رمش تال، سیا
چرده، تال، رمش تال، رمش باو،
سهوزه، رهشکله، رمش کار، سیا
تال، سیا زه ندووق. ته حلك، رمش
نه سمر (ش).

سیاه رگ : امر. ریشه دمار.

سیاه زخم : امر. ریشه بر، لاره شه،
ناگره. دالاخ (ش).

سیاه سرفه : امر. قوزه ریشه، کوخه
ریشه، کوکه ریشه. کوخکه
شین (ش).

سیاه فام : نک. سیاه چرده.

سیاه و سفید : رمش و حرمگ، چیل،
دانامه، رمش به لگ، سیاو چرمی.
باز بازه لی (ه). رمش و سی (ش).

سیاهه : ا. سیاها، ریز، سوورمت.

سیاهی : ح. مصد. سیایی، ره سیایی،
تارمایی، تاریکایی، تارما، سیاوی.
ناپو (ه). سیاهی، ره سی (ش).

سیب : ا. سیف، سیو، سیفه سووره
ساوی (ه). سیف، نالبور (ش).

سیب زمینی : امر. سیف زه وینی، سیفه
زه مینی، په تانه، سیو زه مینی. سیفك،
قور توپی، کرتوپ، رتاخ (ش).

سیب زمینی ترشی : سیبن هرد.

گزه رگی (ه). کرکره (ش).

سیخ : ا. سیخ، زه رگ، بستك، شیش،
شووش. کاش (ش).

سیخك پای خروس : قولاپ.
جلك (ش).

سیخونك : ا. نه قیزه. زهخت،
شهيك (ش).

سیخونك كردن : م. ناژووان، نه قیزه
دان.

سید : ص. سبی، سید.

سیر : ص. تیر، ته سل، تیر و ته سل.
سیر (ه). ته زی (ش).

سیر : ا. سیر، سیرك (ش).

۱. زلف فلفل نمکی.

۲. در مقابل گرسه.

۳. گیاهی است.

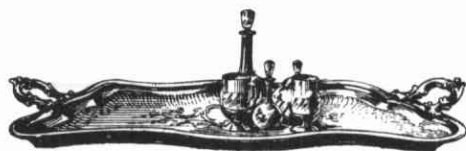
- سیر^۱ : ص. سیر، تلّوَح، تەلخ، توند. سەبل، لافاو، لاپاو، سەیلاو، لووشاو. طاری (ش).
 سیرآب : ص. صر، امر. تیراو. سیلاب کندن : م. دایچانن. لافاو سیراو (ه). تیراف (ش).
 سیراب، سیرابی : سیرای، گادک، گەدگین، گیپال. ئەشقەمە، گەدّی (ه). هوورك (ش).
 سیراب شدن : م. تیراو بوون، حەسیان^۲. سیراو بیە، سیانەو^۲ (ه). تیراف بین (ش).
 سیراب کردن : م. تیراو کردن، حەسانن. سیراو کەردە (ه). تیراف کرن (ش).
 سیر شدن^۳ : م. تیر بوون. سیر بیە (ه). تیر بین (ش).
 سیر شدن^۴ : م. بیزیان، بیزای (ه). سیر کردن : م. تیر کردن. سیر کەردە (ه). تیر کرن (ش).
 سیره : ا. سیره. سیزده : عدد. سیانگزه. سەینگزه (ه). سیزده (ش).
 سیزده بدر : سیانگزه بەدەر. سیصد : سی سەد. سیگار : ا. جگەرە، سفار، سگار، جفارە، جگارە. سیل : ا. لیزماو، لاخیز، لی بە، لاسامە،
- سەبل، لافاو، لاپاو، سەیلاو، لووشاو. لی مشت، لیقی (ش).
 سیلاب کندن : م. دایچانن. لافاو بەردە (ه).
 سیلی : ا. زیلە، شەقەزیزە، چەپالە، چەك، شەقەزیزە، شەپلاخە، شەپالە. سیلە، شەپلاخ (ش).
 سیلی زدن : م. زیلە لی دان، چەك وەشانن. شەپلاخە دایونە، چەك شانای (ه). سیلە لی دان، شەقی لی دان (ش).
 سیم : ا. سیم. نەل (ه). تیل (ش). سیمما : ا. دیمەن، سیمما، روومەت، رووالەت.
 سیمان : ا. سمنت. سیم کشیدن^۵ : م. ناو جز کردن. سینە : ا. سینە، پالوو، سنگ، سنگ (ش).
 سینە بند : امر. بەرەك، سینەبەن، سینە بەرە، بەروانك، چەبەرەن، لابەرە. بەرقانك (ش).
 سینە بند اسب : بەر سینە، وەرەك، لابەرە. سینە پهلو : امر. سینەپالوو، زاترجمە. سینەسای : امر. گاولکی. گاولکی (ش).
 گاولکی : چنگا چوون (ش).

سینه بند اسب

۱- در مقابل روشن.
 ۲- از نظر روحی سیراب شدن.
 ۳- سیر شدن از غذا.
 ۴- از چشم افتادن.
 ۵- آب کشیدن زخم و جراحات.

سینی : ۱. سینی، بهر گهش، قاوه سینی، نه جمه، نه جمعه.

ش : ش.

شاباش : ا. شواش. شاباش (ه).

شاباش کردن : م. شواش کردن،

زهره‌شان کردن، پوولی به‌سرا

کردن. شاباش کرن (ش).

شاخ : ا. شاخ، قوّج.

شناخ به شاخ : شاخ به شاخ،

همه‌ره‌مزی، به‌به‌کائی، که‌له‌زهری.

شاخدار : ص فا. شاخار، قوچدار،

شاخدار.

شاخ زدن : م. شاخ لیّ دان، شه‌ره‌شوق،

شه‌ره‌قوچ، شاخ وه‌شانن، قوچ دان،

قوچ لیّ دان.

شاخ شانه : امر. شاخ و شانه، هم‌ره‌شه،

گوره‌شه، هم‌ره‌شه و گوره‌شه.

شاخ و برگ : لوق و پو، پز و پو، پل و

پو، شاخ و به‌رگ. جق و به‌لگ (ش).

شاحه : ا. شاحه، چلّ، لوق، حاجه

جق، هچک (ش).

شاحه تازه نازک : چووز، چووزه،

گه‌شه، به‌خورك، خه‌لف، شینه (ش).
 شاخه جوان مو : نهرزه، میوه‌زل،
 نهرزه. شرَك، شینه (ش).
 شاخه گل : لهق، تَل، چَل، ساخه.
 شاخی : ص نسب. شاخی.
 شاد : ص. شاد، گه‌ش، خوه‌ش‌حال،
 به‌که‌یف، خوه‌ش، خوره‌م. وه‌ش‌حال،
 سه‌رو وی (ه). که‌ی خوش (ش).
 شاداب : ص مر. شاداب، به‌قه‌ر، گه‌س،
 پاراو.
 شادباش : نک. شاباش.
 شادروان : امر. خوالی خوش بوو.
 شادمان : نک. شاد.
 شادمانی : ح مص. شایانه، بکه، خوشی،
 چه‌پله‌ریزان، پله‌زیکان، شایی لوغان،
 شایانی، گه‌شی، گه‌شه، خوه‌ش‌حالی،
 ته‌پله‌کو^۱، لوټک^۲.
 شادمانی تولد پسر : کورانه.
 شادی : ح مص. شادی، بسکه، خوه‌شی،
 پله‌زیکان، ته‌پله‌کو^۳، گه‌شی. وه‌شی (ه).
 شادی کردن : م. خوه‌شی کردن، بسکه
 هاتن، شادی کردن.
 وه‌شی‌کرده‌ی (ه). که‌ی خوشی
 کرن، گه‌شه‌کرن (ش).
 شارلاتان : ص. گه‌پروش، قیلّاز.
 شاش : ا. زاراو، گمیز، میز، شاش.
 فوک (ش).
 شاش بند : ص مر. امر. شاش‌بن.
 شاش دان : امر. تیزانگ، پزدان^۴
 گمیزدان، پیزانگ. میزدان،
 ترته‌مانی (ه). بفک (ش).
 شاش کردن : م. گمیز کردن، میز
 کردن، زاراو رزانن. میزن (ش).
 شاشو : ص. گمیزن، میزوو.
 گلمیز (ه).
 شاطر : ص، ا. شاتر. نان پتر (ش).
 شاعر : افا. هونه‌ر.
 شاف : ا. شاف، پووشله، پووشلک
 شف (ش).
 شاقول : ا. شاغول، شاول، شاقول.
 شاگرد : ا. خاندانه، شاگرد، به‌روه‌ستا،
 سوخته. به‌ره‌وستا (ش).
 شاگردانه : ا. شاگردانه.
 شاگردی : شاگردی.
 شال : ا. پشتوتن، شال، بی بن، پرتوتن،
 پشت‌بن، پشت‌بین، شیتک، قه‌دبن،
 فه‌گل. شوټک (ش).
 شالوده : ا. بن، بیخ، بنج، نباغه،
 ته‌مه‌له، بنیاد، بنیشه، بنه‌رت، خیم،
 شفن (ش).
 شالی‌زار : امر. شالیگا، شالیزار،
 چه‌لتوک‌چار، برنج‌زار.
 شام : ا. شیو، شام، به‌رشو. شیف،
 شووف (ش).

۳. به‌بجه دان هم اطلاق می‌شود.

۱. شادمانی همراه طبل کوبیدن.

۲. شادمانی و رقص.

شام خوردن : م. شام خواردن، شیو کردن. شام واردهی (ه). شیف خارن (ش).

شامگاه : امر. بهر نیواره. سه ریفتار (ش). شامه : ا. بونایی.

شامی : ا. شامی، گفته، گفته ناوتارایی. شام که باب. شان که باب (ش).

شان : ا. شان، شهن (ش). شانزده : شانگزه، سازده.

شانس : ا. شانس، بهخت، ناوچاو. شانہ^۱ : ا. شانہ، چل چنگ، شه، شه ه. شهن (ش).

شانہ^۲ : ا. شان، کمت، سه ریپیل. شانہ (ه). مل (ش).

شانہ^۳ : م. که لکیت، که رکوتک. که رکیت (ش).

شانہ بسر : امر. به یووسلیمانہ، به یوو، هود هود، شانہ به سر، داو و دیر نکل. به یووک (ش).

شانہ خالی کردن : م. له زتر کاری

درچوون، وه رچوون.

شانہ کردن : م. شانہ کردن، داهوردن. داهینان، سه ناردهی (ه).

شه کرن (ش).

شاه : ا. شاه، پاوشا، پادشا، پاشا.

شاه پسند : امر. شاه پسند.

شاه تره : امر. شاه تره. جاته ره (ه). جاتر (ش).

شاه توت : امر. شاتوو، تووهره شه،

تووه سووره، گاتوو. تفه ره وهن،

تفه سیاوی (ه). شیمی (ش).

شاهد : افا. شایهت، گهوا.

شاهدانه : امر. شادانه.

شاهراه : ص مر. شارا، شاری، شهقام، شهقامه ری.

شاهرگ : ص مر. امر. شاره گ، شاده مار.

شاه نشین : امر. شانشین.

شاهی : ح مص. شایی، شاهی، پادشایی، پاشایی.

شاهین : ا. شاهین، جهرخ. هکور (ش).

شېانه روز : امر. شېوانه روژ، شه و روژ.
شېاهت : امص. شېاهت، شېوه،
چه شن، وينا. فەسال، فەنا، مينا،
نوتل (ش).

شېاهت داشتن : وينا کردن، رهنگ
دان، وک يەك بوون.

شب بو : امر. شه و بو.
شب پره : ا. شەمشەمە کوپره، گهړه
کوپره، بووه کوپره، سهقره قيك،
سهقره قوك، پهريه روک.
پهله جه مک (ش).

شېت : ا. شويت. دوراخ (ش).
شب تاريک : تاريکه شه. گورگه شه.
طاريه شهف (ش).

شب چره : امر. شهوچره، ناچيل.
شېح : ا. شهوه، موته که، تارمايی.
شېدر : ا. شهوهرگ، سئ پهره.
شهوه ر (ه). شهبدەر (ش).

شب کلاه : امر. شهوکلآو، نهره فجن،
تاقی، تهقله، تاقيله .

شب کور : ص مر. شه و کوپره.
شب کور : نک شب پره.
شېکه : ا. تور قم، شهوه که.

شاهین^۱ : ا. شایه، شایین،
شهین (ش).

شایان : ص فا. شیاو، شایان، شایسه.
ناشیه (ه).

شاید : شایا، شایه، گاس، گاههس،
گاههن، به لکرو، به لکه م، به لکه،
رهنگه.

شایستگی : ح مص. شایسته یی، لیاقت،
شایسته گی. هزیانی (ش).
شایسته : نک. شایان.

شایعه : افاء، ا. بیستراو، چاو و راو،
دهس هه لیس، دم هه لیس، دهنگ،
دهنگ و باس، قاو و قوو، قهوان.
شایع کردن : م. بلا و کردنه وه،
تووجی، زړاندن، فاوداخستن.

شب : ا. شهو. شهوه (ه). شهف (ش).
شېان : ا. شووان، بهرغهوان، گاووان.
بهريفانی، شفان، شوفان (ش).
شېانه : ق مر. شهوانه، شهوه کی.

شب گرد : ص فا. شوگرد، هس
هس، شوهړه و. شوگر (ه). شف
گیر، شفره و (ش).
شب مانده : ص مر. به یاته، شو مونه،
شه و سار، په زیره.

شب نم : امر. شونم. ناوونگ، خناف،
خوناف، خوز، قراو، شف نم.
شبه : وینه، وک، ناسا، وه کوو، فسال،
قنا، بیا، مینا (ش).

شیخون : امر. هیرش، خه و گیری.
شبه : ص. ا. شهبی، وک، وینه، پسه،
فام، جور، چشن، مانن، عین، تا،
ناسا، کوت و مت، دس، لف، چنه و،
جفت، فک، فه کوو. چشیت (ش).

شتلی : ا. دس خوه شانه. دس
وه شانه (ه).

شبه بودن : م. شهبی بوون، له...
چوون، جور بوون. شایونه (ه).
شپش : ا. سپی. نه سپشی (ه). سپه،
هپی (ش).

شته : ا. هاربه.
شجاع : ص. دلیر، نازا، نه ترس، به زات.
شجره : ا. سه جره، ره گه زنامه.
شخص : ا. کس، زهلام، بیاو، مروث.
شخم : ا. هیش، وهرد، جفت، جووت.
شوم (ه). شوو، شوق، شوم (ش).
شخم آمدن زمین : کیش هاتن، کیش و
وهرو هاتن، جفت هاتن. کزره و
یهی، که شه و نامای (ه).

شیشک : امصف. چنگنه، که وله.
چنگتی (ه).
شپشو : ص نسب. سپوون. هه شپشن (ه).
هپی لوو (ش).

شتاب : ا. پهله، وژم، خوش، پرتاو،
گوژم، راوان، عه جله، کوشه. له ز،
پرتاف (ش).

شتاب کردن : م. عه جله کردن،
پهله کردن، خوش چوون. له ز کرن،
له زانندن (ش).

شخم زدن : م. جفت کردن، شیف برین.
شووم بریهی (ه). شووف لی
دان (ش).
شدت : امصف. تاف، توف، توفه، توف،
شتر : ا. وشر، ناروانه. حیشر، هیشر.
حوشتر، دهقه، لوک (ش).
توقه، جه به ره، زور، سختی. که لیلان،

شرم آور : ص فا. شی رماوهر، شهر	ته شق (ش).
تیر.	شدن : م. بوون. بیهی (ه). بین (ش).
شرمسار : ص مر. تهریق، بوړ،	شدید : سخت، شدید، توقف، زه به ند.
شهرمه نه، سهره فکهنه، سهر شوړ،	شر : ص. شهر، وهی.
رووړمش. سهرنهره وه سه (ه).	شراب : ا. شراو، شراب. مهه (ش).
شرم کردن : م. شرم کردن، تهریق و	شرابخانه : امر. شراوخانه، شرابخانه.
بوون. روو کرن، فهیت کردن (ش).	شراره : ا. شراره، گره، بلّیه،
شرمگاہ : امر. زه هار، بانه گا، شرمگا،	زووانه، شرا، گوړی.
بهر مووسلّان، زارگا. وهر (ه).	شرافت : امص. شرافت، ناوړوو.
شرمنده : نک. شرمسار.	شراکت : امص. هاوبه شی، شراکت.
شرور : ص. تووړ، توخس، سرک،	شریت : ا. شهریت، شهرومت.
رووش، تووش، چه مووش، شپاژو.	شربپا کن : وهی خپ، شپراشو،
شروع شدن : م. شروع بوون،	وهی شوومه.
دامه رزبان.	شرح : امص. شرح، رافه، شروقه (ش).
شروع کردن : م. شروع کردن، دمس	شرح دادن : م. شرح دان، رافه دان،
پتی کردن، سهرداهاوردن،	شروقه کرن (ش).
دامه رزبان، دادان، تامزین ا.	شرشر : اص. هازه، خوړه، شره شر.
دمس پنه کهردهی، نهره مرزیای (ه).	شرط : ا. شرت، مهرج، گرهو.
شریان : ا. سوورده مار.	شرط بستن : م. شرت بستن، گره و
شریک : ص. هاوه بهش، شریک.	کردن. شرت به سهی (ه). مهرج
شریک دزد : ص مر. شریکه دز، دالکه	گرتن، شرت گری دان (ش).
دزان، دزده سهک.	شرط بندی : شرت به نی.
شست (انگشت) : سپه کوژه.	شرط کردن : نک. شرط بستن.
شستن : م. شوردن، شستن، شورین،	شرق : ق. ا. خوره هه لات، روژ
شوریان، داشوردن، داشتن، شوران،	هه لات، مهرق، شرق.
گازر کردن. شتهی (ه). شوستن،	شرم : ا. شرم، تهریق، خه جالمت،
شوشن (ش).	شرمه. فه دی، فهو، فهیت (ش).

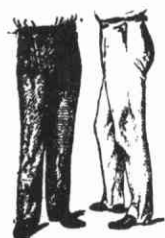
کردن، خوش کردن، گه شاندنه وه، گهش کردنه وه. په شغل دان (ش).	شست و شوی : امر. شست و شو.
شعله و حرارت آتش : هالاو.	شسته : امف. شوریاگ، داشوریاگ، شوراو. شوریا (ه). شوستی (ش).
نالاډ (ش).	شش : ا. سی، ریه. شوشی (ه). سهی، شمش، شووشو (ش).
شغال : ا. چهقل. توورک، تویری (ش).	ششم : شهم.
شغل : ا. پشه، کم، کار، کسب، کسب، کسب و کار. هه رمانه (ه).	شصت : شس.
شول (ش).	شط : ا. رووبار، روخانه.
شفا : امص. شفا.	شطرنج : ا. شاتورنج، شترنج، ساترنج. کشک (ش).
شفا دادن : شفا دان.	شطرنجی : ص نسب. شاتورنجی، پچازی، ساترنجی، چووارخانه.
شفاعت : امص. شفاعت، تکا، دیلهک.	شعبه : ا. لوق، پهل.
شفاف : ص. روشن، رووناک، روون.	شعر : ا. شعر، هه لېسه، کول ویز هوزان (ش).
شفاهی : ا. زاره کی، زمانی، زووانی.	شعله : ا. شول، بلېسه، گره، کل، گرشه، کلپه. پیت، گوری، نالاډ (ش).
شفا یافتن : م. خاسه و بوون، ساقه و بوون، چا بوون. وه شو بیهی (ه).	شعله چراغ : امر. گول.
باش بین، چی بینه فه، فه ترسین (ش).	شعله کشیدن : م. شول کیشان، کلپه بستن، گر گرتن، خوش بوون، گول کیشان. کلپه به سیهی، گر گرنه ی (ه).
شفتالو : ا. هه شاتالوو، هولوو، قوخ، خوخ. شفته لی (ش).	گوری دان (ش).
شفته : ا. شفته، دوعاو، گل ناههک.	شعله ور : ص مر. گهش، گه شه و بووگ، داگرسباگ، روشن. په سقل (ش).
کورې (ش).	شعله ور شدن : م. گرپان، گهشيان، داگرسيان، گه شهو بوون، گهشيانه وه. روشنه و بیهی (ش).
شفق : ا. شفق، بهر بهیان، شهبق.	شعله ور کردن آتش روشن : گه شهو
شفیع : ص. نکاکار.	
شق : ص. شق، رمق، رمپ، راس.	
شقایق : ا. گولاله سووره، کورکه نیشان.	
شق شدن : م. راسه و بوون، رمپ بوون، رهق بوون، سیخ بوون، شق بوون.	
هورسه ی (ه). به عیجن (ش).	
شق کردن : م. شق کردن، راسه و کردن، رمپ کردن، رهق کردن. هور	
نیشان ی (ه). به عیجاندن (ش).	

- شق ورق : شق و رفق، رمق و رفق.
 شقه : ۱. شقه : لت.
 شقیقه : ۱. شقیقه، که پراکه، جانگی.
 لاجانگی. لاسرّی (ه). جینک (ش).
 شک : ۱. شک، دودلی، گومان.
 شکار : ۱. شکار، نه چیر، راو، سهی.
 نیچره (ش).
 شکاربان : ص. ۱. نه چیره وان، شکاروان.
 شکارچی : ص نسب. شکارچی،
 نه چیره وان، سهیا، راوچی، راوکر،
 راویار، سهیدا. سهقان، راڤ چی،
 نیچره فان، راڤ کر (ش).
 شکار کردن : م. شکار کردن، راو
 کردن، نه چیر کردن. راڤ کرن،
 نیچر کرن (ش).
 شکارگاه : امر. شکارگا، نه چیرگا.
 شکاری : ص نسب. شکاری، نه چیری،
 راوی. راڤی (ش).
 شکاف : ۱. درز، تلیش، قلیش، درز و
 برین، ترمک.
 شکاف پیدا کردن : م. ترمک هه لگرتن،
 شق بردن، ترمک بردن، تلیش بردن.
 تلیشیان، درز بردن، شق
 به ردهی (ه). دیک بین، قه لاشتن،
 شره قبان، کر بین، قه لشین،
 قه لشان (ش).
 شکافتن : م. به ردان، هه لّ درانهوه،
 شقه کردن، داتلیشان، دادرین، تلیش
 تی بردن. تلیشانی (ه). شکاف دان،
 لیّ کر نهقه، کر کرن، قلاشتن (ش).
 شکافته : امف. دریاک، دراو،
 هه لّ دریاک، ده ریده، هه لّ چریاک،
 داتلیشیاک. دریا (ه). هه لّ چری (ش).
 شکافته شدن : م. بهر بوون،
 هه لّ دریانهوه. وهر بیی (ه). کر بین،
 لیّ بین، شق بین (ش).
 شکاف خوردن : نک. شکاف پیدا
 کردن.
 شکاف دادن : نک. شکافتن.
 شکاف زمین در اثر
 خشکی : خه مخورکه، شق.
 شقار (ش).
 شکایت : ۱. شکایت، شکات، گازن،
 سکالا، گازنده.
 شکایت کردن : م. شکایت کردن،
 شکات کردن. گازی کرن، گازن
 کرن (ش).
 شگر : ۱. شه کر. شکر، شه کر (ش).
 شکر : ۱. شوکر، سپاس.
 شکر پنبیر : امر. شه کر به تیر.
 شکر کردن : م. شوکر کردن، سپاس
 وتن.
 شکست : امف. شکس، شکست،
 شکس.
 شکست خوردن : م. شکس خواردن،
 به زیان، به زین. مریای، به زیای (ه).
 شکست خارن، بازی (ش).
 شکست دادن : م. شکس دان، به زانن،
 شانن، بز دان، به زانی (ه). شکست
 دان، بازی (ش).

- شکستن : م. شکستن، فرب کردن،
شکان، شکاندن. ماری (ه).
خه لان (ش).
شکستن تخمه : توو کانن. توو کئای (ه).
شکسته : امف. شکاگ، فرب، خراب،
خراو، شکاو، شکسه. مریا (ه).
شکسته سی (ش).
شکسته بند : ص فا، ا. شکسه بند. سنخ
به ند (ش).
شکفتن : م. بشکووتن، بشکه وتن،
شکوئیان، کرده وه، شکوفیانه وه.
ده مه و کرده ی (ه). به قین، قه گهش
بوون (ش).
شک کردن : م. شک کردن، دودل بوون،
به د گومان بوون.
شکل : ا. ته شک، رووالته، شکل،
ته حر، جه نه ب، چه شن، ته رح،
سه کوت، سوکوم.
شکلک : امصف. چیق، ریج، چیر،
ده مه لاسکی.
شکلک در آوردن : م. چیه و کردن،
ریجه و کردن، ریج کرده وه، ریج
برده وه. چیره وه کرده ی (ه).
ده قنار کرن (ش).
شکم : سک، دل، زک، له مه، لم (ه).
شکمباره : ص مر. فره خوهر، چلیس،
حه فیان، زک دپیاگ، زک دپاو، زور
خور، سکن، زکن، ده لیالووش.
فره وه، له م دپیا (ه). گهله خور،
خو هرا (ش).
- شکمه : نک. شکبه.
شکم پرست : نک. شکباره.
شکم چرانی کردن : م. جلب و لیس
کردن، زک له وه رانن، زک به ردان. له م
وه رنای (ه).
شکم دادن : م. سک دان. له م دای (ه).
زک دان (ش).
شکم روش : امر. نیزهال، ته قه فیره،
سه ریایی، حه یزه، زکه شور، فیرکه.
شکمو : نک. شکباره.
شکمه : ا. گه ده گ، گیبال، سیراوی،
گادگ. نه شکمه، ورگ (ه).
هوورگ (ش).
شکنجه : امصف. شکنجه، عزیمت،
نه شکله، نازار، ماوش، چپو جه له،
سزا، جه زره وه، جه زره به.
شکنجه دادن : م. شکنجه کردن،
عزیمت کردن، نازاردان، سزا دان،
جه زره وه دان، چپو جه له نیان.
شکننده : ص. تور، شکهنی، شکنه.
شکوفه : ا. ول، شکوفه، گوپکه.
گووپیته (ه). کلووک، گولووک،
کولوک، کولیک (ش).
شکوفه کردن : م. شکوفه کردن، ول
کردن، گوپکه کرده ی. گووپیته
کرده ی (ه).
شکوه : ا. گوره بی، مهنانی، شکو.
شگون : ا. نامه، هات، نگین، شانس،
نقیال، نوغر، نوخر، بهخت.
شل : ص. ا. شل، چولاخ، له نگ،

شلاق

شلوار

شمشیر

نوز بوون (ش).

شلوغ کردن : م. شلوغ کردن، قال

کردن. نوز کرن (ش).

شلوغی : ص نسب. شلوغی، ناژاوله،

ناژاوه، زلزله، قهره بالغ.

شلیته : ا. شلیته، پاچین.

شلیدن : م. شلیان، له‌نگیان.

شهای (ه). شلین، خنگلین (ش).

شلیک : ا. ته‌قه، شلیک، شلیک، دمس

ریژ، دهرریژ

شلیک کردن : م. شلیک کردن، ته‌قه

کردن، شلیک کردن، دمس‌ریژ کردن.

شلیل : ا. شلیل.

شما : ضم. نیوه، نه‌نگو. شمه (ه).

قه (ش).

شمارش : شمارش. نه‌ژمار (ش).

شماره : ا. شماره، بزاره، ژماره.

نه‌ژماره (ش).

شمال : ا. شمال.

شمد : ا. مه‌لافه، پویه‌ژمینه، پویه‌شمین.

شمردن : م. شماردن، هه‌ل‌دان، هه‌ل

شماردن، ژماردن، سر کردن،

بژاردن، بزاره کردن. نه‌ژمارای (ه).

نه‌ژمارتن (ش).

شمش : ا. شووش، شمش.

شمشه : ا. شمشه.

شمشیر : ا. شمشیر، شیر، شور (ش).

شمشیر کشیدن : شمشیر کشان، شیر

کیشان.

شمع، شمعک : ا. شهمه‌ک، چل مهرده،

کوج، شل، چووز (ش).

شُل : ص. شل، خاو، فش، سس،

ست، شله‌زه، قل، کورووز.

به‌شووش، شاش، شست (ش).

شلاق : ا. شلاح، تازیانه، قه‌مچی،

قه‌مچین، شلاق. قه‌لا (ش).

شلاق زدن : م. شلاح‌لی دان.

شلاح‌دای (ه).

شلوک : ا. چهل‌لوک، شهل‌لوک، یته.

شلخته : ص. شله‌خته، شیرز،

تری‌ته‌بان، شیرلو، شله‌به‌ته.

شندی‌شور، شه‌ریو، شه‌پیل (ش).

شَل زدن : نک. شلیدن.

شل شدن : م. شلهو بوون، خاوو بوون،

فشو بوون، خاو بوونه‌وه. شلهو بهی،

خاوو بهی، فشو بهی (ه).

شول‌بین، خاف بین (ش).

شلغم : ا. شه‌لم، تربوکه، شه‌لغم،

شه‌لم، شلم.

شُل کردن : م. شلهو کردن، فشو

کردن، شل کردن. شول کرن، ست

کرن (ش).

شلنگ : ا. قول، باز.

شلنگ انداختن : م. قول هه‌ل خستن.

قول‌هوز و سهی (ه).

شلوار : ا. شه‌روال، ده‌مه‌ل قویان،

ده‌مه‌ر قویان، شوال، پانتول.

پاتول (ه).

شلوغ : ا. شلوغ، قهره‌بالغ، نوز (ش).

شلوغ شدن : م. شلوغ بوون، شلوغیان.

شندر پندر : شړ و پړه.
شن زار : امر. شن زار، رنځه لآن،
زیځه لآن. خیز گهل (ش).
شنفتن : نك. شنیدن.
شنگ : ا. شنگ. شنگی (ه). سپنگ،
نپلنگ (ش).

شنگول : ص. سر خومش، شہ نگوول،
کھیفور، خوش کھیف،
کھي خوش (ش).
شنل : ا. شل، بالاپوش.
شنا : ص فا. ژنه وا، نه ژنه وا.
شنوایی : ا. ژنه وایی، بیسایی،
نه ژنه وایی.
شنودن : نك. شنیدن.
شنیدن : م. ژنه فتن، ژنه وین، شنه فتن.
شنه وتن. نه ژنه وای (ه)، نه ژنه فتن،
نه ژنه وتن، بیستن، بهیستن (ش).
شنیع : ص. دزیو، خراب، خراو.
شوخ : ص. شوخی باز، شوخ، قوشمه،
گالته چی، سوعبت چی. ترانه کار،
ترانه باز (ش).

تیرك، دیرك، ستون.
شمع : ا. شم. شہ معه (ه). فند، فندك،
شہ مال (ش).
شمعدان : امر. شہ مدان. شہ معدان (ه).
فندك، شہ مال دان (ش).
شمعدانی : ا. شہ مانی، شہ مدانی.
شمعك زدن : م. شہ ملك لی دان،
تہنگ دان. تیرك دایونه،
تہنگ دای (ه). دیرہ كه لی دان (ش).
شن : ا. زیخ، شن، رمل، ریخ، چهو،
زیز. لم (ه). سیلاخ، خیز (ش).
شنا : ا. مهله، ناوته نی، لامهله،
سینه مهله، پشتہ مهله، گامهله،
سہ گه مهله. ناژنی (ه).
شناختن : م. ناسین، شناسین، ناشنا
بوون. نه ژناسای (ه).
شناسایی : ح مصدر. شناسایی، ناشنایی،
ناشنایه تی، پی ناسه.
شناساندن : م. ناساندن، شناسانن، ناشنا
کردن.
شناسنامه : امر. ناسنامه، پی ناس.
شنا کردن : م. مهله کردن، ناوته نی
کردن. ناژنی کهرده ی (ه). مهله قانی
کرن (ش).
شناگر : ص مر. مهله وان، ناوباز.
ناقره، مهله فان، شوبه ریر (ش).
شنبليله : ا. شملی، شہ مبه ليله.
شہ مبه (ش).
شنبه : ا. شہ مه، شہ مبه. شہ موو،
شہ مبی (ش).

- شوخی : ۱. شوخی، گپ، فشه،
نخستل، گپ، ترانه، تینال،
سوحبت، زرتو له، گه مه، لاقرتی.
تهوزه، تفر، تهفر، تهلغیس، تلفیز،
هه نهك، لاقردی، یاری (ش).
شوخی کردن : م. شوخی کردن، گه مه
کردن، نخستل کردن. تهوزه کرن،
یاری کرن، ترانه کرن، گالین (ش).
شور^۱ : ص. سول، شور، تلوخوی.
سویر، سوور، خوی دار (ش).
شور^۲ : ۱. شور، شوق، شور، سوز.
شور^۳ : ۱. شور، شول، خودوك (ش).
شورای (مجلس) : راویژ گه.
شورانیدن : م. همل خیرائن، پلنیا.
هور خیرنای، ور خیرنای (ه).
شورانگیز : ص فا. سوز بزوین.
شوربا : ۱. شوروا. شوربا (ه). شوبا،
شوربه، شوراف (ش).
شور رفتن : م. چوونه شور، ناو چوون.
دلته لووای (ه).
شور زدن : م. شور لی دان، دلپره پی
کردن، دلالی دان.
شورش : امص. شورش، خوروش،
ناشو، انقلاب، هله لا، گهله کومه.
شورش کردن : م. شورش کردن،
شوریا. گهله کومه کهردهی،
خوروشای (ه).
- شوره : ۱. شور، کپژ، کپیش، کپیشه.
شوره زار : امر. شورزار، شورکات.
شوره سر : امر. شور، کپیش. کپیار،
که نك (ش).
شوریدن : نک. شورش کردن.
شوریده : امف. پوزیر، په شیو، په ژبو،
نهوگار، شپرز.
شوفر : ۱. نازوهر، نازو، هازو.
شوق : امص. شوق.
شوم : ۱. وهیشومه، نهیشومه،
مه شوم، شوم، خراو، نه حس،
پاپیس، قه شان، قه شقه، قوشن.
شوهر : ۱. شو، میر.
شوهر خواهر : امر. زاوا. زهما (ه).
زاقا (ش).
شوهر دار : ص فا. شوو دار، میردار.
شوهر کردن : م. شوو کردن، میر
کردن.
شوهر مادر : امر. باوه پیاره. بابا
پیار (ه). زیرباب، زیراوک (ش).
شهاب : امر. شهاو. شهاب (ه).
هستیر رژیان، تیره ستیره (ش).
شهادت : امص. شایه تی، ستووف،
گهوایی. شهادینی (ش).
شهادت دادن : م. شایه تی دان.
ستووف دان، گهوایی دان.
شهامت : امص. بی باکی، نه ترسی،

شهری : ص نسب. شاری، شاره‌زا.
 بازاری، شهری (ش).
 شهریار : امر. شالیار.
 شهریور : ا. گلاویز، سووران.
 شهریه : ا. مانگانه.
 شهرت : ا. شهوت، مرغ.
 شهرت‌ران : ص فا. شهوت‌ران،
 حه‌شهری.

شهر : نک. شهره.
 شبیء : ا. چت، تشت، چشت، شت.
 چیش (ه). تیش (ش).

شیاد : ص. فیلباز، داوباز، که‌له‌کباز،
 ده‌غه‌لکار، فنباز، قه‌له‌زن.

شیار : ا. شیار، کیر، هیل، دولک.
 شو٬ك، شقار (ش).
 شیاف : نک. شاف.

شیب : ا. لیژی، بهره‌خواره،
 سه‌ربه‌رو‌خوار، سه‌ره‌و لیژی، بهره
 لیژی. سه‌ره‌و چیر (ه). سه‌ر
 نشی (ش).

شیور : ا. شپیور، بوری، بوریه.
 شپیور زدن : م. شپیور لی‌دان.
 شپیور ژای (ه).

شیخ : ص. ا. شیخ، پیر.
 شیدا : ص. شیدا، ه‌رده، دیوانه.

شیر^۱ : ا. شیر.
 شیر^۲ : ا. شیر، به‌لوعه (ه). شیر (ه).

شهاب

دل‌داری.

شهد : ا. شهد، دوه.

شهر : ا. شار، پاله. بازار، باژیر،
 شهر (ش).

شهربانی : امر. شاره‌وانی.

شهرت : امص. شورمت، ناوازه.

شهرت دادن : م. شورمت دان، شورمت
 داخستن. شورمت نهره‌وسه‌ی (ه).

ناف‌دان (ش).

شهرداری : امر. شاره‌داری.

شهرستان : امر. شارسان.

شهرک : امص. شاره‌دی، گه‌وره‌دی،
 گه‌وره‌ده‌گا، قسه‌به.

شهره : ص. ناسراو، ناسیاگ، به‌ناو
 بانگ.

وہش (۵). شیریں، شہ کروک (ش).
شیرین خواب : کپ خہو، شیرین خہو،
خوش خہو.

شیرین زبان : ص مر. شیرین زووان،
ناگر خوش، شیرین عزمان، خوش
زبان، قہل و دہل، جامہ لووس، دہم
تہر، خوش زووان.

شیرین شدہ ہستہ تلخ : دانگوو.
شیرین کردن : شیرین کردن، خہو شہ
کردن. وہشہ کہر دہی (۵).

شیرینی : امر. شیرینی
شیرینی یز : ص فا. شیرینی یز، قہنات.
شیرینی پتر (ش).

شیرینی دامادی : زہ ماخو
شیرینی لباس تازه : بہر دپکانہ.

شیشک : کاوہر.
شیشکی : اصہ. جبر، جہر، شہر، فیتی،
فینک (ش).

شیشکی بستن : م. جبر دہیشتن، شہ
دہیشتن، جہر دہیشتن.
شہر رناسہی (۵). فیتی لی دان (ش).

شیشہ : ا. شیشہ، حہام. شووشہ،
ناگنہ (ش).

شیشہ بر : ص فا. شیشہ بر.
شیشہ گر : ص شغلہ. شیشہ گر.

شیطان^۲ : ا. شہیتان، درنج، دیو، خہو،
نہریمہن.

شیطان : ص. شہیتان، ہار، چہ توون،

شیر^۱ : ا. شیر. شووت (۵).

شیرابہ : امر. شیراہو، رینگ، زووخ.
زالک (ش).

شیربرنج : امر. شیرہوا، شیربرنج.
شووتین (۵).

شیربہا : امر. شیر بہہا. فالان، قہلہن،
نہخت (ش).

شیرجہ : امر. شیرجہ.
شیرخشت : امر. شیرخشت.

شیردان : امر. شہلاقہ، شیردان.
حولویک، شہلاوگ (ش).

شیردہ : ص فا. شیرا، شیردار، شیروار،
شیردہ.

شیرمست : ص مر. تہوار، شیرمست.
شیروانی : ا. شیروانی.

شیرہ : ا. دوشاو، شیرہ، جہلاقہ.
دووشاف (ش).

شیر یا خط : شیر یا خہت، بہر زیتان،
شیران خہت.

شیرین : ص. شیرین، خہوش.

ناهاال، هار و هاج.

شیتی کرن (ش).

شیطانی : ح مصد. شیتانی، جونوب.

شیوه : ا. شیوه، چشن، ته حر. بیجم،

شیطانی کردن : م. شیتانی کردن،

تبرز (ش).

هاری کردن، هار و هاجی کردن.

شیهه : امصد. شیهه، نیخه، نریخه، حبله.

شیهه : ا. شیهه.

هیری (ش).

شیوع : امصد. بلاوه، همووگری.

شیهه کشیدن : م. شیهه کیشان،

شیون : ا. زاری، شیوهن، بانگ، زایله.

نریخانن، شریخانن، شریخانندن،

گروهه (ه). شیتی، گری (ش).

کوورانندن. شریخه کیشای (ه).

شیون کردن : م. زاری کردن، بانگ

هیری کیشان (ش).

همل دان، شیوهن کردن. گروهوای (ه).

ص

ص : ص

صابر : افا. به تاققت، برده بار، سابر.

صابوون : ا. ساون، سابوون.

صابون پزخانه : امر. ساون پزخانه.

سبون پیزگه (ش).

صاحب : افا. خاوهن، صاحب، خاوهن،

کردگار، مالك، خوینگ.

صاحب (ه). مال خئی، خودان (ش).

صاحب خانه : ص مر، امر. خاوهن مال،

خانه خوی، صاحب مال، خانه خوینگ.

صاحب یانه (ه). خانه خئی (ش).

صاحبی : ا. ساحوی، ساحبی.

صاحبی قرمز : امر. ساحوی غریب.

صاحب کار : امر. ساحوی کار،

خاوهن کار. صاحب کار (ه). خاوهن

شول (ش).

صادرات : ا. ناردده نی، صادرات.

صاف : ص. ساف، سامال، زه لال،

لووس، ریک، تهخت سا، هامووار،

دهق^۱، پالفته^۲، سیویاگ^۳. حلوی،

حولی، زه بلوق، شووت، سای (ش).

صاف شدن : م. ساف بوون، دهق

۱- پارچه و قماش صاف.

۲- مایعات صاف شده.

۳- صاف شده در اثر ساییدگی مانند

صاف شدن لاستیک ماشین.

- به ستن، دق گرفتن. صافی‌هی (ه).
- صاف کردن** : م. صاف کردن، پالوین، دق کردن، لووس کردن، دق‌دان، پالفته کردن. حه‌لانه‌فه، پارزنین (ش).
- صافی** : ا. صافی، پالیوکه. ش‌لیک، سوسمه، پارزونگ (ش).
- صالح** : ص. پی‌گ خاس، پی‌او چاک.
- صبح** : ا. به‌ربیه‌یان، به‌یان، به‌یانی، به‌یانه‌کی، سببنان، سبج، تلّوع، سپده، شه‌وه‌کی، کازیوه.
- صبحانه** : ا. به‌رقلیانی، سه‌بحانه، سبحانه، به‌ردلّ، قاوه‌توون، قاوه‌لتوون، پیش‌قلیانی. وه‌ردلّ، وه‌رچای (ه).
- به‌ر تیشت، سه‌ر تیشت (ش).
- صبحانه خوردن** : م. سبحانه خواردن، به‌ر قلیانی کردن، به‌ردلّ خستن. به‌رقلیانی و‌سه‌ی (ه). تیشت خارن (ش).
- صبح شدن** : م. روژوه بیوون. روه‌وه بیه‌ی (ه). سه‌ بیوون (ش).
- صبح کاذب** : ص مر. کاروان کوژه.
- صبحگاه** : نک. صبح.
- صبر**^۱ : ا. تأمل، سه‌ور، ته‌حه‌مولّ، سه‌بر، برده‌باری، تافت، نارام.
- صبر**^۲ : ا. سه‌ور، سه‌بر (ش).
- صبر آمدن** : م. سه‌ور هاتن. سه‌بر نامای (ه). سه‌بر هاتن (ش).
- صبر کردن** : م. سه‌ور کردن. سه‌بر نامای (ه).
- صحبت** : ام‌ص. سوحبت، قسه، سوعبت، گاله، گپ.
- صحبت کردن** : م. قسه کردن، دوین، گوئن، کوتن. قسه‌که‌رده‌ی، دووای (ه). ناخوتن. ناخافتن، په‌یقین گوختن، گوئن کرن، ناخفتن (ش).
- صحت** : امر. سلامت، سه‌حه‌ت، خوش، ته‌ن دوروسی، ساقی.
- وه‌شی** (ه). ساخ، ساغلم (ش).
- صحرا** : ا. بی‌اوآن، چوژنگ، چوژ، هوژ، بی‌بان، سه‌حرا.
- صحن** : ا. سه‌حن، ته‌خت، مه‌یدان.
- صحیح** : ص. ساق، ته‌واو، ریک، دوروس، ته‌مام، راس، سه‌حیح، خاس. ناز (ش).
- صد** : عدد. سه‌د.
- صدا** : ا. ده‌نگ، سه‌دا، بانگ، چپ، چپه، قاوه.
- صدا‌دار** : ص فا. ده‌نگ دار، سه‌دا دار.
- صدا دادن** : م. ده‌نگ دان، ده‌نگ دانه‌وه. ده‌نگ دای، ده‌نگ‌دایوه (ه).
- صدا زدن** : م. ده‌نگ کردن، ده‌نگ‌دان، چپین، بانگ کردن، قاو کردن، جاپ‌دان، بانگ‌واز کردن. چپیه‌ی، قساو‌که‌رده‌ی، جاپ‌دای (ه). گاز

۱- صبر و بردباری.

۲- در برابر جخت.

- کرن (ش).
صدای آب : اصد. هازه، خوره.
صدای آب خوردن سگ و گربه : چلبه
چلب.
صدای آتش : اصد. گربه، گربه گرپ.
گبه گپ (ه). گرنه، گورپه،
گورپ (ش).
صدای آرام بچه : اصد. گرو گال.
صدای اسب : اصد. نریخه، نیخه،
شیخه، حله. شریخه (ه). هپری (ش).
صدای افتادن چیز نرم و سنگین : اصد.
ترپه، ته په. تب (ش).
صدای الاغ : اصد. سه پره، سه پره سه پ.
زر، زره (ش).
صدای آهسته تنفس : اصد. مشه.
صدای باد : اصد. هووژه، هازه، گژه،
شنه، گورپه، تافه، کووپه.
صدای بال پرنده : اصد. فیه.
صدای بچه : اصد. زاق و زووق، گرپ و
گال، گنه گن.
صدای به هم خوردن دو چیز
توپر : اصد. زرمه.
صدای پا : اصد. زرمه، ترپه، چرپه،
خشه.
صدای پول : اصد. زره، زرنکه، زنگه.
صدای تو خالی : اصد. درنگه، فیه،
فیکه.
صدای جستن آب به طور ناگهانی از
یک مجرا : اصد. فیشقه.
صدای جوجه : اصد. جرووکه،
- جریکه، زرووکه، جیکه، جووکه.
چپه جیف (ش).
صدای چرم خشک : اصد. رهقه.
صدای چک چک آب : اصد. چوره.
صدای ظرفی که نیمه آب باشد در
حرکت : اصد. شلقه.
صدای حرکت سریع مار : اصد. کفه،
گفه.
صدای حرکت آرام مار : اصد. خشه،
خشه خش.
صدای خروس : قووله، قووقه.
صدای خنده : اصد. تریقه، پریکه،
هیلکه هیلک، حله حیل. ثبقه ثیق (ش).
صدای درهم جیغ هانند : اصد. زله.
صدای دهان هنگام خوردن دانه یا
سبزی یا قند : اصد. کرمه، خرمه،
کورووچ کورووچ.
صدای ریختن آب در گوزه یا
برعکس : اصد. قلمه، قلمه.
صدای رعد : اصد. شریخه، گرمه،
شریقه.
صدای ریزش آب : اصد. شوپره.
قره (ش).
صدای زنگ : اصد. زرنکه، درنگه.
صدای زنبور و پشه : اصد. ویزه، وزه.
قره (ش).
صدای زیر، عکس بم : اصد. زله، زل.
صدای سگ : اصد. حه په، حه ج و
لوور، گه په وه په. حه په حه حه و.
حه وته حه وته (ش).

- صدای سوت : است. فیه، فیکه. نووزه.
- فیه (ش).
- صدای گریه بچه : است. زپره، زووره.
- صدای سوغتن و کباب شدن
- صدای ملائکه : است. سرووه.
- گوشت : است. قرج و بریز، قرچه،
- صدای مس : است. زرنکه.
- کره.
- صدای زینت آلات زن و اسب : است.
- خرنگه.
- صدای سرخ شدن گوشت : است.
- کره، چره.
- صدای ملایم لغزاندن چیز سبک : است.
- صدای شتر و گاو : است. بوره، بوقه،
- خشه، خشک.
- قوره.
- صدای ناشی از ملک زدن : است. حلبه.
- صدای شکستن درخت و چوب : است.
- مرچه (ش).
- قریه، خرپه، قرچه.
- صدای نازک : است. جووزه.
- صدای ساعت یا شبیه آن : است. چرپه،
- صدف : ا. سدهف، پیشوک، گویماسی.
- چرکه، تکه.
- صدقه : ا. سدهقه، خهیرات.
- صدای قلم بر روی کاغذ : است. کیره،
- صدمه : ا. ناسیو، قورت، ناسیب،
- ریکه، کره.
- توهه، زهره، سدهمه، گزه.
- صدای کبوتر : است. گومه.
- صدمه زدن : م. سدهمه لی دان.
- صدای کمان : است. وژه.
- صراحت : امص. رووراسی، رووتی،
- صدای کبک : است. قاسپه.
- سووری.
- صدای کشیده شدن چیزی بر چوب یا
- صراف : ص. سراف، پاره گوپ.
- چیز سخت : است. کره.
- صرع : ا. فنی، سراسی، فهرکام،
- صدای کلاغ : است. قازه، قاره قار،
- سهرسام.
- قازه قاز.
- صرف، صرفه : ا. باره، بههره،
- صدای کاغذ یا پوست جمع
- قازانج، سوو، خهیر، نفع، فایه،
- شده : است. خشه، خره.
- کدک، ماف.
- صدای کسی را بریدن : م. جیکه برین.
- صرف نظر کردن : م. بگردن، دمس
- صدای کف زدن : است. چهپله.
- هنگرتن.
- صدای کوبیدن چیزی : کوته.
- صرفه : نک. صرف.
- صدای گاو : است. قوره، بوره، گابور،
- صرفه جویی : ح مصد. صرفه جویی.
- بوقه.
- بهرقه دانی (ش).
- صدای گریه : است. نووره، قووره،
- صریح : ص. روک، رووت، رووراس.

صف : ا. سف، رزن، ریز، قه‌نار،
راسه، خمت، ریچکه.

صف بستن : م. سف پیکان، رزن
ویشان، ریچکه به‌ستن. سف به‌سی،
سف پیکای (ه). سف گرشن، ریز
راوه‌ستان (ش).

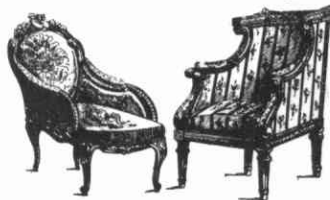
صفحه : ا. سفحه، لاپه‌ره، پهره، روو،
لا، به‌لگ، تا، دیو. لاپه‌له، دیم (ه).
رووپه‌ر (ش).

صفر : ا. سفر.
صفرا : ا. زه‌داو، سف‌را، زراو،
زه‌داث (ش).

صفرا بر : ص فا. سف‌را بر.
صلح : امص. سولح، ناشتی، سازش،
سازشت.

صیلب : ا. خاج، خاج.
صمغ : ا. هه‌مووژه، هه‌نگووزه،
هه‌مووژاوی. به‌ره‌ژا (ه). جاقی (ش).
صندل : ا. سه‌ندهل، دهم‌پایی.
سه‌ری‌یی. سه‌یک (ش).

صندلی : ص نسب. امر. سه‌نه‌لی،
سه‌نده‌لی، سه‌نگه‌لی.

صندوق : ا. مجری، قوتوو، هه‌زار پیسه،
سونوق، جه‌عبه. باهول (ه). قودی،

دیلان، صندوق (ش).

صندوقچه : امص. سنوقچه.
صندوقچه (ش).

صندوق خانه : امر. سنوق‌خانه،
به‌ستوو. صاندق خانه (ش).

صندوقدار : ص فا. سنوق دار.
صندوقدار (ش).

صنعت : ا. کار، پیسه.
صنوبر : ا. سه‌وبه‌ر.

صورت : ا. چیره، روخ، دهم و چاو،
سه‌کوت، چر و چاو، روو، سیما،
سوورمت، به‌چک، جه‌نمب، رووالمت.
رووممت، دیم، دیمه‌ن، رووه (ه).
سکووم، سکوم، دروف (ش).

صورتی : ص نسب. ا. سوورته‌تی،
چیره‌یی.

صوفی : ص نسب. سوفی.

صیاد : ص. نه‌چیره‌وان، سه‌یا،
شکارچی، راوچی، راوکه‌ر، راویار،
سه‌یدا. سه‌شان، رااقچی،
نیچیره‌شان (ش).

صید : ا. شکار، نه‌چیر، راو، سه‌ی.
نیچیره (ش).

صیغه : ا. سیغه، سوکه‌ماره.

صیفی کاری : ح مص، امر. تهره کاری. صیقل کردن : م. زاخاو دان، ساو دان،
صیقل : ص. جهلا، پهرداخ، زاخاو، جهلا دان، پهرداخ کردن، برقاندن.
بريقه، برق.

ض

ضرب : ا. دمەك، تەپل. زەرب، دومبلك (ش).	ض : ز ضامن : افا. دەستەبەر، زامن، كەفیل.
ضرب : ا. زەرب، زۆر. ضرب گەرفتن : م. دمەكلى دان، تەپل كوتان. دمەك دایونە، پل كواى (ه)، دومبلك لى دان (ش).	ضامن شدن : م. زامن بوون، كەفیل بوون. ضایع : افا. زایە، خراب، خراو، ئەوا. خسار (ش).
ضرب گیر : ص فا. دمەك كوت، تەپل ژەن، تەپال. تەپلەكو (ه). دومبلك لى دەر (ش).	ضایع شدن : م. زایە بوون، خراو بوون. خرابىای، زایە بیهى (ه). خسار بوون (ش).
ضرر : ا. زەرەر، زیان، خسارت. ضرر رساندن : م. زەرەر گەیانندن. زەرەریاونای (ه). زەرەر دان (ش).	ضایع کردن : م. زایە کردن، خراو کردن، خراب کردن. خسار کرن (ش). ضد : ص. مئیل، ملۆزم، زد، بەرچەپ، دژ، دۆژ، دژمەن، موخالف، زت.
ضرر کردن : م. زەرەر کردن. ضعف : امص. زەعف، زاف، زەحف،	ضرب : ا. زەرب.

لاوازی. قوری (ش).

له قاز، قاریچوک، قوری (ش).

ضعف کردن : م. زه عف کردن، بی

ضلع : ا. پهل، لاوانه.

هوش بوون، زه حف کردن، دلّ خاوه

ضماذ : ا. مهلهم، مهلحم، زه ماد.

و بوون. چووی شیء (ه). بی هوش

ضمیر : ا. راناو، جی ناو.

بین (ش).

ضمیمه : ص. ته موو، پال، زه میمه. پیغه،

ضعیف : ص. زه عیف، لهر، چه قل، بی

نیخته (ش).

هیز، لاواز، ریقو له، قارقاروک، دال،

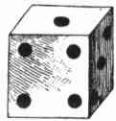
ضیق نفس : امر. هه ناسه بیر کی،

بی ته شه، ریق و فیق، رهق و فیق.

نه فیس نه نگی. بیهن چکی (ش).

ط

طاق : ا. تاق.

طاس

طاقت : ا. تاو، تاوشت، بهر گه، هیز،
هانا، گیر، شی، تەوان. وەر گه (ه).
تاب، تاقت (ش).

ط : ط

ط : ط، ت.

طابق النعل بالنعل : چو به چو.

طاس^۱ : ا. تاس.

طاس^۲ : ا. تاس، زار، تەشتی گەورە.

طاس کباب : امر. تاس که او، سل

که باب. ناو و گوشت (ه). تاس

که باب (ش).

طاغت : امص. ئیتاعت، فرمانبەری،

بەندەبەیی تاعەت.

طاغون : ا. مافەتە، تاعوون.

۱- طاس تخته نرد.

۲- طاس و طشت.

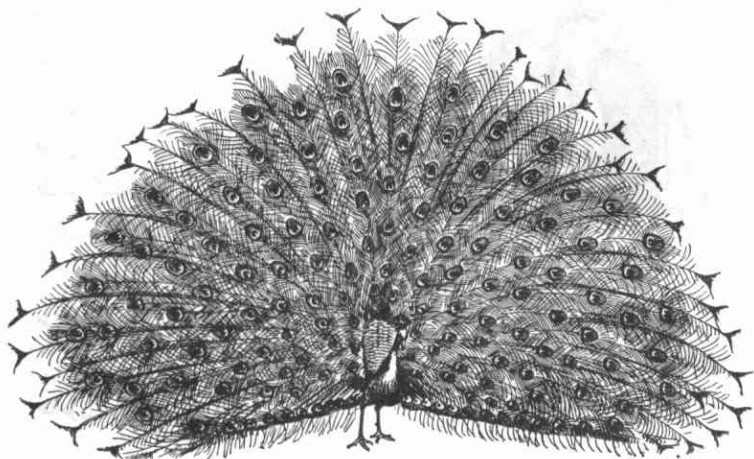
طاق آوردن : م. تاو هاوردن، بهر گه
 گرتن، تاقت هاوردن، شيان.
 وهر گه گرتی، تاقت ناردهی، تاو
 ناردهی (ه). تاقت نینان (ش).
 طاقچه : اَمَصَف. رَفه، تاَقِچِه، تاَقِچَك.
 رهك (ش).
 طاق واز خوابیدن : م. بهقه فاوه خفتن.
 پشته قه فا و تهی (ه). پشته پشته
 نوستن (ش).
 طاق نما : امر. تاَق نما.
 طالب : افا. داخواز، خواز گار،
 داواكار، تالب، داوا خواز.
 خاستكار (ش).
 طالبی : ا. تالبی.
 طالع : ا. نگین، تالع، تاله، بهخت،
 رهمل.
 طاووس : ا. تاوس.
 طایفه : ا. تایفه، خیل، فنگهزه،
 خانه واده، خانه دان، نیل، ره گهز،
 بهمال.
 طباخ : ص. ناشپز، ناشچی، چاشت
 كهر، چِشت لی نهر، رزق چی كهر.
 طبال : ص. ته پال، ته پل ژهن، ته پل
 كوت. ته پله كو (ه).
 طبع : ا. مرخ، سورشت، تهوع.
 طبق : ا. تهوق، ته بهك، كلین.
 لهنگه ری (ه). ته خنك، سووهین،
 شكهك (ش).
 طبق زدن : م. تهوق لی دان، پان
 پانوکی كردن.
 طبقه : ا. ته بهقه، نهوم. قات، چین،
 ریز (ش).
 طبل : ا. ته پل، دمك، دومبك (ش).
 طبل زدن : م. دمك كوتان، ته پل لی دان.

طبل

طبل زدن

چاوبه به کا نیان. چاف مجان (ش).

دان (ش).

طشت : ۱. تەشت، بالافی.

طبل عزازدن : م. چه مهری لی دان،

طعام : ۱. خوراك، ژه من، تام، غه زاء،

چه مهره کوتان. چه مهره ژهنای (ه).

رزق، تعام، گه رارا. وارده منی (ه).

طبله کردن : م. تەبله کردن. تەبله

طعم : ۱. تام، مزه، چیتز، چه شه، تام و

کهردهی (ه).

بو، چه شکه، ملاک.

طیب : ۱. یزیشک، دو کور.

طعمه : ۱. توعمه، چه شته، چه شه، چیتزه.

طیعت : ۱. سروشت، خو.

طعنه : امص. تانه، تەشر، گو شه، لومه،

طپانچه : ۱. ده وانچه، ده مانچه.

تان، تەنه، تانوت، توانج، سه رکونه.

طحال : ۱. سبل، تەحال، نه سپول،

طغیان : امص. توغیان، تۆقه^۱، کەفریتز

گورگ نه خوره. تال (ه). دیدک،

ناژاوه، ناژاوله. هورامای (ه).

سوویه، سه لیک (ش).

سه رکیش، بشیوه، رابون (ش).

طراحی کردن : م. رهنگ رژانسن.

طفره رفتن : م. تەفره روین، دمس به دمس

رهنگ متهی (ه).

کردن، تەفره دای (ه). لاس دان، تەفره

طرار : ص. تەردمس، گیرفان بر، کیسه

چوون، خولی های نه دان (ش).

بر، دز.

طفل : ۱. منال، ساوا، بجووک،

طراوت : امص. پاراوی، تەراومت،

بوو چکه له، زاوله، بیجوو، به به، به چه،

تەری، تازمیی.

زارۆله.

طرب : امص. شایی لوغان، خوه شی،

طفولیت : منالی، ساوایی، زارۆلهیی.

کەیف.

طفیلی : ص نسب. لاورگه.

طرح : ۱. پلان.

طلا : ۱. زه، زتیر، نالتوون، تەلا، ناتئ.

طرز : ۱. تەرز، تهور، شکل، جور.

طلاق : امص. تەلاق، جیاوهیی.

طرف : ۱. تەرهف، روو، بهر، لاتەنشت،

طلاق دادن : م. تەلاق دان، جیا

دیو، نیاتەک، لا، لان، پال، بن پال،

بوونه وه. لیک جودا بوون (ش).

تەنشت، رووه. دیم (ه). نالی،

طلاق گرفتن : م. تەلاق سەندن، تەلاق

رهخ (ش).

گرتن. تەلاق گرتەیی (ه)، تەلاق وه

طرفدار : ص فا. تەرفدار، لاگر، لان

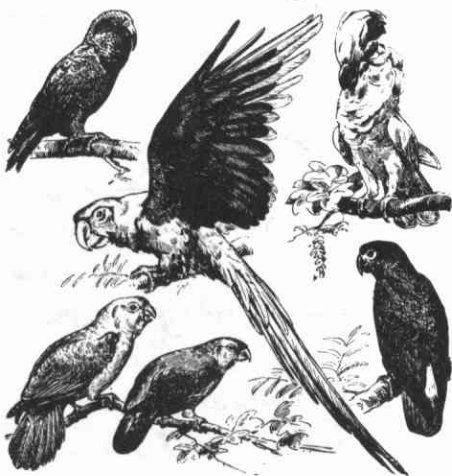
گرتن (ش).

گیر، کەلین، لابه نگیر، لاینگیر.

طلب^۲ : ص. تەلب، به با، به فال.

طرفة العين : ترووکه، چاوترووکه،

طلب^۱ : ا. قهرز، قهر، دهن.
 طلب داشتن : م. گهرهك بون، داوا
 كاری، تهلهب كار بوون.
 طلبكار : ص. ف. تهلهبكار، داواكار،
 خودان قهر (ش).
 طلبه : ا. تهلهبه، شاگرد، فقی.
 طلسم : ا. تهلیسم.
 طلق : ا. تهلق، دهلق.
 طلوع : تلوع، ههلهات، ههلهنگوت.
 نافهروز (ه).
 طلوع کردن : م. ههلاتن، كهفتن،
 هاتنهدهر، دهركهوتن، روزه و
 بونهو. بهرامای، هورامای،
 كهوتهی (ه). دهركهتن (ش).
 طماع : ص. رژد، تهماكار، چوك.
 طمع : ا. ناز، تهما، تهماع.
 طمعكار : ص. ف. تهماعكار، تهماكار.
 قورنوس (ش).
 طمع کردن : م. تهما کردن، تهماع
 کردن، تهماع تی کردن.
 طناب : ا. تهناف، گوریس، پهتك،
 شری. وریسه (ه). تهرفك، قهریس،
 كاپك (ش).
 طناب بازی : ح. مص. تهزا بازی، لاریه
 تهناف (ش).
 طناب تنگ الاغ : كزگ، كژی.
 طهنگ (ش).
 طناب چادر : ا. سرتیل. شری (ش).
 طناب كشی : ا. خوگهمله، تهناف
 كهشی.
 طور : ا. چشن، تهور، جور.
 طوطی : ا. توتی.
 طوفان : ا. توفان، بادهوه، كریوه،
 بووران، شلیوه. باوه (ه). زریان،
 كریقه، باكروقه (ش).
 طوق : ا. تهوق، كهلن، كهلین
 طوقه : ا. تهوقه.
 طول : امص. دریزا، دریزی، تول.
 طولانی : ص. نسب. دریز، تولانی.
 طول كشیدن : م. خایانن، تول كیشان،
 پی چوون، دریز كیشان، تول كیشای،
 پنهشی (ه). دوور كیشان (ش).

طوطی

- طویلہ : ۱. پاگ، گہوپ، توئلہ، نستہ پل،
تہوئلہ، گاوخان .
- طہارت : امص. پاکسی، تہ میسی،
خاویئی، پاکیزہ بی، تارمت، شووار.
- طہارت گرفتن : م. تارمت گرفتن.
- طیارہ : ۱. پروکھ، فروکھ، تہ یارہ،
- بالوین. بالہ فی (ش).
- طی کردن^۱ : م. ریگہ برین، روین،
تہی کردن، برین، گہز کردن، ری
برین، پیوان. بریہی (ش).
- طی کردن^۲ : م. تہی کردن، برین،
برینہوہ. تہی کەردہی (ھ).

۱. پیمودن.

۲. توافق بر سر دستمزد و قیمت کالا و غیرہ.

ظ

ظ : ز.

ظالم : افا. بی‌پا، ناپیل، زالم،	چەر، قودولك (ش).
سته‌مگەر، زۆر بیتز، زیناتکار،	ظرف آب سگ : چالوینك. سوالك،
سته‌مكار. كه‌مباخ (ش).	دولنگ (ش).
ظالمانه : ق. مر. زالمانه، سته‌مكارانه،	ظرف شیردوشی : بیدوش، گادوشكه،
زیناتکارانه.	گادوش.
ظاهر : افا، ص. بیتجم، زاهر، نفتاوی،	ظرف غذای سگ : لاکین.
ناشکرا، به‌رووالهت. وهرچهم (ه).	ظرف مسی : نامان، زهرف. نامانی
کفش، خویا (ش).	صفر (ش).
ظاهر سازی : ح. مصد. زاهر سازی،	ظریف : ص. شەنگ، جووان، زهریف،
رووالهت بازی.	قه‌شەنگ، تەرچک، زراف، زیبا،
ظرف : ا. ده‌فر، زهرف، قاو، کاسه،	که‌لان، که‌یلان، ناسک، نازک.
سەوین. نامان (ه). فەرا (ش).	ظفر : امصد. زالی، سەرکه‌وته‌بی، زه‌فه‌ر.
ظرف آب : گۆزه‌له، گلینه. نافدانك،	ظلم : ا. زلم، بی‌داد، جه‌ور، سته‌م،
	زۆر، زینات.

- ظلم کردن : م. زلم کردن، ستم کردن.
 زلم کرده‌ی. ستم کرده‌ی (ه).
 نائل بوون، زولم کرن (ش).
 ظلمت : ا. تاریکی، زلمعت، ته‌نگانه.
 ظن : ا. زهن، گومان، شك.
 ظن بردن : م. گومان کردن، زهن بردن،
 شك کردن. گومان به‌رده‌ی (ه). شك
 برن (ش).
 ظهور : ا. نیمه‌رو، نیمه‌روژ، نیمه‌رو.
 نیفرو (ش).
 ظهور کردن : م. ده‌ر که‌وتن، ده‌ره‌اتن،
 به‌یا بوون، دیار بوون، زوهور کردن.

ع

ع : ع.

عائله : ص، ا. خهيزان، مالّ و منالّ،
ره شه خهيزان، خيزان.

عابر : اف. راگوزه، ريوگار، راسپير،
ريبگار، ريوار، ري پوه، سه واده،
ري گوزه. راويار (ه)، ري وهنگي،
ري وينگ (ش).

عاج : ا. عاج، شيرمايي. خيل (ش).
عاجز : اف. ص. عاجز، داماغ،
نهرامنه، كولول، داماو، دهرمه نه،
كورول، بي ده سلات، ناته وان،
زه بوون، بووده له، بي ته شه، شله زه.
داماي، نه شيای (ش).

عاجز شدن : م. عاجز بوون، زه بوون

بوون، كولول بوون، پروو كيان، سيار
بوون، دامان، بي جوون. بي چينه
بوو (ش).

عاجز کردن : م. عاجز کردن، سيار
کردن، دهرمه نه کردن.
عادت : ا. عادت، خولقي، خدي، خو،
خي، هو، ريسا. متو (ش).

عادت دادن : م. عادت دان، خي دان.
خدي پنه داي (ه). متودان (ش).
عادت زنانه : بي نويزي. بي نمايي (ه).
هه قيان، بي نقيزي (ش).

عادت کردن : م. عادت کردن،
داهاتن، بي داکفن، بي داهاتن.

عار : ا. عار، ته شك، نه نگ، عيب.

- عاریه : ا. خوارته مهنی، عهره تی.
 واسی (ه). خاسته مهنی،
 وه رگرتی (ش).
 عازم : افا. رهوانه، عازم.
 عاشق : افا. نهویندار، عاشق.
 نهقیندار (ش).
 عاشورا : ا. عاشورا.
 عاصی : افا. سیار، عاجز. هر (ش).
 عاصی شدن : م. سیار بوون، عاصی
 بوون، کول دان. عاجز بیهی (ه).
 هرین (ش).
 عاطل : ص. بی هو، بیکاره، خوئی ری،
 داخراو، بی وانا.
 عافیت : امص. نوش، سلامت، ساقی،
 تن دوروسی.
 عاق : افا. بی وهر، بی بهش، بهری.
 زیربار، بی پار وپشک (ش).
 عاقبت : ا. سره نجام، ناکام، عاقیبت،
 له ناخرو، دوواجار.
 عاقبت اندیش : ص فا. تی بین، عاقیبت
 نه ندیش.
 عاقبت بخیر : ص مر. نالی خهیر،
 عاقیبت به خهیر.
 عاقد : افا. ماره بر.
 عاق کردن : م. بی وهر کردن، بی بهش
 کردن. زیربار کرن (ش).
 عاقل : افا. ص. ژیر، عاقل، بزاق، زانا،
 فره زان، شاموز. پرمیشک (ش).
 عالم : افا. زانا، عالم، پیسور، زورزان.
 عالم : ا. جهان، گیتی، دنیا، عالم،
- جیان.
 عالی : افا. ص. عال، عالی، بهرز، بلن،
 باش.
 عام : ا. همه، همهو، گشت، گشتی،
 ره مه کی، رهوه کی. گرد (ه).
 گشک (ش).
 عامی : ص نسب. نومی، عامی، نه خوه نه.
 عایدی : ص نسب. عایدی، دهرامه د،
 بهرهم.
 عایله : نک. عانله.
 عبا : ا. عبا، عبا، بهتیه.
 عبادت : امص. پهره مش، عیبادت
 بهنده یی.
 عبارت : امص. عیبارت ده سه وشه،
 کولش، تابیر، تاویر، بریتی.
 عبث : ص. بی خو، گهف، به تال، فیرو،
 پووج، بی فایه، بی فریشک، تهرن،
 گهراف، نهره ماش.
 عبور کردن : م. روین، عوبور کردن،
 بگردن، دابگردن، چوون، رویشتن،
 رهد بوون، شین، گوزه ر کردن.
 رده یی (ه)، دهر بازوون (ش).
 عبوس : ص. گرژ، ناوچاو تورشیانگ.
 میاچه ماتشی (ه). ناف چاف شین،
 توك شین، خوس (ش).
 عتاب : امص. نه تهو، سر کونه. توانج،
 سره فده (ش).
 عتیق : ص. نه نیتک، کون، میژنه.
 عجالتا : ق. جاری، نیستا.
 عجب : امص. عهجب، په ککوو، سهیره.

عجز و لایه کردن : م. لایانه‌وه،	زوره کی، داگیری.
پاریانه‌وه. لالایی، پاریای (ه).	عیده : ا. عده، ژماره، نه ژماره،
عجله : ا. پهله، وژم، خوش، پرناو،	هژمار (ش).
گوزم، عجه‌له، کوشه. لهز،	عذاب : ا. عذاب، عزاو، سزا، ره‌نج،
پرتاف (ش).	نازار.
عجله کردن : م. پهله کردن، خوش	عذاب دادن : م. عزاودان، سزا دان،
چوون، عجه‌له کردن. لهز کرن،	نازاراندن.
لهزاندن (ش).	عذر : امص. بیانوو، بیانک، عوزر،
عجله کردن در خوردن غذا : هه‌لپه	به‌هانه، پهرچ، به‌ریهرچ. مهانه،
هه‌لپ، هه‌لمه هه‌لم. لفه لف (ش).	حه‌جت (ش).
عجوز : ا. پیره ژن.	عذر آوردن : م. بیانک هاوردن،
عجول : ص. هه‌ول، جرین. لهز (ش).	به‌ریهرچ هاوردن، بیانوو ئینان. عوزر
عجیب : ص. عه‌جیب، به‌لاجه‌وی.	نارده‌ی، بیانکه و نارده‌ی (ه). عوزر
ده‌عه‌جانی، به‌تەر (ش).	ئینان (ش).
عجیب و غریب : عه‌جیب و غه‌ریب،	عذر خواستن : م. عوزر خواستن. عوزر
ده‌عبا، ده‌عه‌جانی.	واسه‌ی (ه).
عدالت : امص. داد‌گه‌ری، عه‌دالەت.	عذر خواهی : ح‌مص. عوزر خواهی،
عدد : ا. ژماره، نه ژماره، شماره،	عوزر خوازی.
عه‌ده‌د.	عذر خواهی کردن : م. عوزر خواهی
عدس : ا. نيسك. میژوی (ه).	کردن. مه‌عه‌رەت خواهی کردن. عوزر
عدسی : نيسكوک.	واسه‌ی (ه).
عدل ^۱ : ا. عدل، تا، لنگه.	عرب : ا. عه‌رب.
عدل ^۲ : ا. داد.	عربه‌ده : امص. عه‌ربه‌ده، نارە‌ته.
عدم : امص. نه‌بوونی.	نه‌عه‌رتی (ه).
عدو : ص. دوشمن، ملوژم، دژمن،	عربه‌ده کشیدن : م. عه‌ربه‌ده‌کیشان،
میل، به‌رچه‌ب، دشمن.	ده‌نگ دران. نه‌عه‌رتی کیشای (ه).
عدوانی : ص‌نسب. زو‌ری، زور بگیری،	عین (ش).

۱- لنگه، تا.

۲- داد.

عرق گیر

عروس : ا. وهوی. وهیوه (ه).
 بوک (ش).
 عروسک : امصن. وهویله، بووکلله.
 وهیولی (ه). بووکی، بووکلک (ش).
 عروسی : ح مصد. زه مان، سوور.
 دهقات، داقت (ش).
 عریان : ص. رووت، پستی، رووت و
 پستی.
 عریض : ص. پان، پور، بهردار، عریز،
 ناواق، بهلا (ش).
 عریضه : ا. سکالا.
 عزا : ا. پرسه، عزا، تازی، فاتحه
 خوانی. شینی، تازی (ش).
 عزادار : ص فا. عزا بار، عه زادار،
 عازیمت بار، پرسه دار، تازیهار.
 شینی دار، تازیدار (ش).
 عزا گرفتن : م. پرسه گرفتن. تازی
 گرتی (ه). شینی گرفتن، تازی
 گرفتن (ش).
 عزب : ص. عازوه، تهنیا، قازاخ، بی
 ژن، سلت، عازم، تنی. رهبن،
 زوگورد (ش).

عربی : ص نسب. عهره بی.
 عرض : ا. پانا، پانانی، بهر، پانی،
 پانایی، عهرز. وه (ه).
 عرضه : ا. عورزه، جوربزه، لی
 هاتوی، هیمت.
 عرعر^۱ : اصد. سه ره سی. زره زپ (ش).
 عرعر^۲ : ا. عهره ی.
 عرعر کردن : م. سه رین، سه رانن.
 سه رای (ه). زره زپ کـرن،
 زه راندن (ش).
 عرف : ا. باو، ریس، ره سم، نه ریت،
 داب.
 عرق : ا. عارهق، ثارهق، جوواناو^۳.
 هارهق (ه). عهرق، خوه (ش).
 عرق چین : امر. عارهق چین، عهرق
 چن، هارهق چنه. تاقله، ته قله (ه).
 عرق ریختن : م. عارهق دهر دان، عارهق
 رزاندن. هارهق مته ی (ه)،
 خوه دان (ش).
 عرق سوز : ص مر. عهرق سوز.
 عرق کردن : م. عهرق کردن، عارهق
 دهر دان. خوه دان (ش).
 عرق کشیدن : م. عارهق کشان. هارهق
 کشای (ه).
 عرق گیر : امر. عارهق گیر، نه ره
 زین^۴، بن زین^۴ (ش).
 عروتیز : سه ر و تی.

۳- عرق مرگ.
 ۴- عرق گیر اسب

۱- صدای الاغ.
 ۲- نام درختی است.

عزب خانه : امر. عازه و خانه.	قهّس، قوشقی.
عزرائیل : ا. نیرزایل.	عصبی : ص نسب. زویر، چاوسوور.
عزم : امص. عزم، قرم، قسد.	عصبانیت : نالۆزی، سووری، توورهیی،
عزیز : ص. عزیز، نازار، نازیز،	عسه بانیت، تونی.
خوه شه ویس. وه شه سیاو (ه).	عصبانی شدن : م. نالۆز بوون، قهّس
دلۆقان (ش).	بوون، توۆره بوون، قوشقی بوون،
عزیمت کردن : م. ری که وتن، ره وانه	سووره و بوون.
بوون.	عصبانی کردن : م. عسه بانی کردن،
عسرت : امص. ته نگنه، ته نگه وه ری،	له کووره ده بریدن، قین جواندن، قالس
ته نگانه، سه خلّت، سه ختی.	کردن، تووره کردن، عاجز کردن،
ته نگاتی (ش).	قین هه ستاندن، قوشقی کردن، قارس
عسس : ا. شه و گهرد، ههس ههس،	کردن. که ربی کرن، به هه چاندن (ش).
شه و پهو، شه و گهر.	عصر ^۱ : ا. عه سر، خوه ره زهرد،
عسل : ا. هه نگوتین. هه نگگین (ش).	به ریواره. ئیثار (ش).
عشر : ا. ده یهك، عوشر.	عصر ^۲ : ا. زه مان، دهوران، وهخت،
عشق : امص. عشق، نهوین، نهئین.	عه سر، عه هه، چهرخ، چاخ، عه یام.
عشق بازی : ح مص. عشق بازی.	کز، گاف (ش).
نهئینداری (ش).	عصرانه : ا. عه سرانه، به رشو.
عشوه : ا. عشوه، خه مزه، له نجه، ناز،	عضله : ا. مایچه، ماسولکه.
کریشمه، لاره، خنچکه.	عضو : ا. پهل، نه ندام.
عصا : ا. عاسا، گوچان، چووگان.	عطار : ص. ا. عه تار، گولآو فروش،
گالۆک، کویال (ش).	عه تر فروش.
عصاره : ا. شیر، شیل، جه وهر.	عطارد : ا. زاوه، زاوا. زاف (ش).
عصاکش : ص فا. چاو ساقی کویر.	عطاری : امر. عه تاری، عه تر فروشی.
عصب : ا. پهی، ده مار. ره (ش).	عطسه : ا. پژه، نارووشك، بینشت.
عصبانی : ص نسب. سوور، دهو،	رژین (ش).
چاوسوور، نالۆز، تووره، عسه بانی،	عطسه حیوانات : ا. پر مه.

عطش : امص. تینگى. تەژنەيى (ھ).
 تەھنوويى، تىياتى (ش).
 عظمت : امص. مەزنى، گەرەيى.
 عظيم : ص. مەزن، گەرە، زل، زەلام.
 عفريت : ا. عفريت، عفريته، نرناس،
 دهلەديو
 عفو کردن : م. بگرددن، بووردن،
 گوزەشت کردن، گوزەشتن، بەخشين.
 عفى کرن (ش).
 عق : اص. هولنج، ئيق، عولق. فرتك،
 قورپ (ش).
 عقاب : ا. ھەلوو، دال. سپر، ئەلە،
 ھکور (ش).

عقبى : ا. پاشەرۆژ، ژۆژ ئاخرومت.
 عَقْبَى : دوواگين، دماين.
 عقد : ا. مارە.
 عقد بستن : م. مارەبىز، مارە کردن.
 مارە بريى (ھ).
 عقدکنان : مارە بران.
 عقده : ا. گرئى، لك.
 عقرب : ا. دمارە كۆل، زووشك،
 كولهنجى، چزەپىلە^۱، سولولە^۲.
 مارە كۆل (ھ). دووپشك (ش).

عقب : ق. دووا، پشت، دما، ريوال.
 دوومايك، پاش (ش).
 عقب افتادن : م. دوواو ھەفتن، پاش
 ھوتن. دماو ھەوتەي (ھ).
 دوومايك ھەفتن، پاشقەمان، قەر
 قلىن (ش).
 عقب انداختن : م. پەك خستن، پاش
 خستن، بەر گل گرتن، دوواو خستن.
 دماو ھەي (ھ). پاشقە ھيلان،
 عقربە : ا. ھەرەبە، سەعات ژمار.
 عقل : ا. ھەقل، زاناىى، ئاوەز، ژيرى.
 عقيدە : ا. را، ھەقيە، بىروا، باوەر.
 ھەقيە.

عقیق : ا. عاقیق، نه قیق.

عقیم : ص. نه زوك، قسر، ناوه سوو،

نه شوړ، نوجاخ كوټړ، بې وهر،

به ېچمل. نه سته ېقیر، سته ېقیر،

سته ور (ش).

عكاس : ص. ا. عه كاس، وینه گهر.

شكل كیش (ش).

عكس : ا. وینه، شكل، عه كس.

عكس انداختن : م. عه كس گرتن، وینه

گرتن، عه كس خستن. شكل

ړا كړن (ش).

عكس برداشتن : نك. عكس انداختن.

عكس گرفتن : نك. عكس انداختن.

علاج : امص. ا. چاره، دهور، چار،

باشار، دهرمان، عهلاج. چه هره،

تهیر (ش).

علاّف : ا. علاف، نالیک فروش، کا و

جو فروش.

علاقه : امص. عهلاقه، دوسی، دل

به سه گي، هوگري، پي خوشی.

علاقه مند : ص مر. عهلاقه من، دوس،

پي خوش.

علامت : ا. نشان، دروشم، علامت،

داخ.

علامت تعجب : سه سامه.

علامت سؤال : فاي.

علاوه : امص. پاشی، علاوه، زیده،

بلی، خینجی (ش).

علت : ا. نه سول، علت، نه انگیزه،

گه زك، بیانك، هو، سه بارهت،

به رپرچ، چه هت.

علف : ا. عالف، گزره، لو، نالف، گیا،

له وهر. نالیک (ش).

علف زار : امر. عالف جار، عالف زار،

لو جار، گیا زار، گیا جار، چیمه ن،

میرگ، چیمه نزار، میر گزار، چه راگا.

چیم، چیرگه (ش).

عَلَم : ا. به یاخ، نالا، عه لم.

عِلْم : امص. علم، زانست، زانایی،

زانس، زایناری.

عَلَمدار : ص فا. نالا دار، نالا همل گر،

به یاخ دار، عه لم دار.

عَلَم کردن : م. به رپا کردن، عه لم

کردن، همل دان. به رپا کهردهی. هوړ

دای (ه).

علمی : ص نسب. زانستی.

عَلَنی : ص نسب. دیار، ناشکار، ناشکرا،

نافتاوی، په یا، روشن، روون، عه له نی.

کیش (ش).

عليحده : جیا گانه، عه لاهده، جیاواز،

جیا کار.

علیق : ا. عه لیق، عالف، نالف، کا و

جو. نالیک (ش).

علیل : ص. عه لیل، دهر داوی،

دهرده دار. نقیشكان (ش).

عمارت : ا. ساختمان، عومارمت،

دهزگا، به نا.

عمامه : ا. عه مامه، میزه ره. شاشك،

شاشك، سه ریچ (ش).

عمامه کردی : جامانه، چه تفه.

ناردهی (ه). عمعل نینان (ش).
 عمل کردن : م. عمعل کردن. عمعل
 کهردهی (ه). شوول کرن،
 جی نینان (ش).
 عمله : ص. ا. عمعله، کریکار، فمعله،
 فاله، رهنجهر، کاریگر، پالہ،
 کارگر. شول کر (ش).

عمو : ا. مامو، مامو، مام.
 عمو زاده : امر. ناموزا، ناموزاگ،
 مامزا، کور مام، کچ مام.

عموم : ح اض. عوموم، گشت.
 گردی (ه). هموو، گشک (ش).

عمومی : ص نسب. عومومی، ره شوکی.

ته بایی، پیگه، قیکرای (ش).

عمه : ا. پور، میمک (باوکی).

مته (ه). دیگه، مت (ش).

عمه زاده : امر. میمکهزا، میمکهزاگ،

پورزا، متهزا (ه). متزا (ش).

عمیق : ص. قول، گود، کوور (ش).

عناب : ا. عناب. سنجهی (ه).

شیلان (ش).

عنان : ا. عنان، جلّو، دهسه جلّو.

عنکبوت : امر. کاکله مووشان،

جالجالوکه، جولایی کر، پستپتلی.

دایروشکه، پیره فوک (ش).

عور : نک. برهنه.

عورت : ا. عورت، شهرمگا، بانه گا.

عوض : ا. عیزا، قهرهوی، بهدلّ،

عهوهز، تولّه، واره، باتی. جیاتی،

عهقهز (ش).

عمامه

جامه دانه (ه). شهمله، شهمل،

ناغایانی، جهمه دانی (ش).

عمداً : ق. دهسانقهس، دهسی،

هه نقه سی، له قهس، عه مدی.

عمده : ا. عومده، موهم، کهلین، مه زن.

عمدی : نک. عمداً.

عمر : ا. سن، سنج، سیّره، عومر،

ته من، سال.

عمران : امص. نابادانی، ناوانی،

ناوه دانی. ناغاهی، ناغه دانی (ش).

عمر کردن : م. ژیان، ژین، عومر

کردن. ژیوای (ه).

عمق : امص. قولی، چالی، گهودی،

عومق، قولایی. کووری، گپر (ش).

عمل : ا. کردهوه، کردار، رهفت،

عمعل.

عمل آمدن : م. عمعل هاتن. عمعل

نامای (ه).

عمل آوردن : م. عمعل هاوردن. عمعل

عوض بدل : نال و گوږ، نار و گوږ، فار و گوږ، نالشت، بر ديلي.	به ستن، دهس و په يوه ندان، به لين دان، به ينهت كردن.
عوض دادن : م. تاقي كردن، قهره بو كردنه وه، قهره وي كردن، عهوهز دان.	عهد و زمان : عهد و زه مانه، دهوران. عهده : عهوه، عهده.
عوض شدن : م. به بدل بوون، گوږيان، عهوهز بوون، واريای (ه).	عهده دار : ص. فار. عهوه دار، عهده دار. عيادت : امص. هوال پرسى.
گوهورين (ش).	عيال : ا. خيزان، عه يال، خانم، زن. زه نى (ه).
عوض كردن : م. گوږانن، گوږان، گوږاننه وه، نال و گوږ كردن، گوږينه وه. واريوه، وار و گوږ كرده ي (ه). گوهارتن، گوهورين، گوهر راندن (ش).	عيال وار : ص. مر. عه يال وار، زن و منال دار، خهيزان بار، عه يال دار. عيب : ا. خهوش، عه ييب، علت، شوره يي، نيراد، رخنه.
عوض گرفتن : م. جياتى سندن، توله سهن، عهوهز سندن.	عيب جويى : ح. مص. خوسپ، رخنه گرى.
عوضى : ص. نسب. به هه له، نابه جى، گوږاو.	عيد : ا. جه زن، جيزن، گيزنه. عيد فطر : جه زن ره مهزان. عيد قربان : جه زن قوروان. عيد نوروز : جه زن نوروز.
عوضى گرفتن : م. به جگه گرتن. عه يوه زى گرتى (ه).	عيدى : ص. نسب. جه زنانه. عيش : ا. عه يش، به زم، كه ييف، خوه شى. وه شى (ه).
عوعو : اص. وهړه، وهړه وهړ، حه په حپ، گه فقه، گه فقه. حه و حو (ش).	عين : ق. عه ين، وهك، مانه. پيسه (ه). قهك (ش).
عوعو كردن : م. وهړه وهړ كردن، وهړانن، وهړين. حه په حپ كرده ي، گه قاي (ه). گه پين، ره قين، حه و حو كرن (ش).	عيناً : كور و مت. عينك : ا. نه ينك، چاويلكه، عاينهك. چه شمه كى (ه). چاكك، بهر چاكك، چه عكك (ش).
عهد ^۱ : ا. به يمان، بريار، عهد. عهد ^۲ : ا. زه مان، دوره، عهد. عهد كردن : م. عهد كردن، به يمان	

۱- پيمان.

۲- عصر و زمان.

عینکی: ص ۱۳۰. عینہ کی. چشمہ کی (۵). بہر چافکی (س).

غ

غاز : ا. قاز. قازى (ه).

غ : غ

غار : ا. غار، مغاره، بنه مەر، خار،
نه شکەفت. مەر (ه). کۆل، هەل،
بەر مەغار، زاغۆر، رڤنگ (ش).
غاروت : ا. تاراج، غارمت، تالان،
زاخۆران. پوور (ش).
غارت کردن : م. غارمت کردن، چهپاو
کردن، تالان کردن. شەلاندن، پوور
کرن (ش).

غافل : افا. خافل، غافل، خلاّف، خناو.
غافل شدن : م. خافل بوون، کەفتنه
خلافاً، خلافیان. غافل بیهی، کەوتەیی
خلافیره (ه). خافل بین، خاوبین (ش).
غافلگیر : ص فا. خافلگیر، غافلگیر.

غارنگەر : ص فا. تالانچی، چهپاو کەر،
غارەنگەر، تالان کەر.
غار غار : اصت. قاپه فار، قازە قاز.
غار غار کردن : م. قارائن. قیرنای (ه).
قار قار کرن (ش).

- غافلگیر کردن : م. خافَلْگِیر کردن، خسته خَلَاقا.
- غالب : افا. زال، سرکه وتوو، سوور، چیر، خهرا، خهیرا، شیر گیر، چیره، سرکه وت، چیر و میر.
- غایب : افا. په نام، نوقوم، شاریا، شاریاگ، نادیار، سوورگوم، شراوه. به زر، په نی، خهف، نهین (ش)
- غایبانه : ق مر. غایبانه، په نامه کی، به نادیار.
- غبار : ا. غوبار، گهرد، توژ، تهپ و توز، دوومان.
- غبطه : امص. ناواته، ناواته خوازی. غبغب : ا. غهغبغ.
- غدغن : ا. قاخه، یاساخ، قهده غهغ، مه متوع.
- غده : ا. لك، غوده. لكه (ه). رینج، لوو (ش).
- غذا : ا. خوه راك، ژه من، تام، غهزا، رزق، ته عام، گرارار، رسق، خوارده مهنی. وارده مهنی (ه).
- غذا خوردن : م. غهزا خواردن، خوه راك خواردن، ژه من کردن. نان وارده ی (ه). رزق خارن، خوراك خارن، گرارار خارن (ش).
- غذا دادن : م. خوه راك دان، غهزا دان. وارده ی دان (ه). گرارادان، رزق دان، غزای جویده : دهه جاو. ژاویا (ه).
- غر : ا. خوته، خوته خوت، بۆله، قور. غرامت : ا. غهرامت، تاوان، خهسارعت. غرب : ا. خوه راوا، روژاوا.
- غربال : ا. ئیلک، بیژنگ، نهرمه بیژ، قهربال، قهریبل، کارماخ. هیلک، ویچنه (ه).
- غربال کردن : م. ئیلک کردن، بیژنگ کردن، قهریبل کردن. ویچنه کهرده ی (ه).
- غربت : ا. غوربت.
- غربتی : ص نسب. قهره چی، قهره ج. غرزدن^۱ : م. خلاقان، خاوانن. خلافتای (ه). لپ کرن (ش).
- غرزدن^۲ : م. خوته کردن، بۆلنن، بۆلاندن، رینگانته وه، رینگه رینگ کردن، خوته و بۆله کردن، قوره قور کردن، بۆله بۆل کردن.
- غرس کردن : م. چاندن، نیان، کیتلن. غرش : امص. نرکه، نه ره، خورش، غورش، مړه.
- غر شدن : م. قوبیان.
- غرض : ا. مه به ست، قین، غه ره ز. غرغر : اصت. بۆله، بۆله بۆل، خوته، خوته خوت.
- غرغر کردن : م. بۆله کردن، بۆله

۱ - گول زدن.

۲ - سخنان آهسته از سر خشم گفتن.

کردن، قوړه قوړ کردن، خوته خوت کردن : ا. ناهوو، ناسک، جهیران.

غرغرو : صفا. بۆله بۆل کەر، خوتن،

خوته خوت کەر، قوړه قوړ کەر.

غرغره : ا. قرقره.

غرغره کردن : قرقره کردن.

غرق : امص، ص. غرق، نوqm.

غرق شدن : م. غرق بوون، غمور بوون.

نوqm بیهی (ه).

غروب : ا. غورروب، نیواره، خوه راوا،

چراکهران، روژاوا، زه رده پهر.

ویره گا (ه). زه که تاف (ش).

غروب کردن : م. خوه راوا بوون، روژ

نیشتن، غورروب کردن، روژاوا بوون.

وه نیشتهی (ه). خورا قاین (ش).

غرور : امص. شانازی، فیز، غورور،

با، ته که بور.

غره : ص. خهره، له خو ده چو وگ.

غریب : ص. ا. نه شناس، غه ریه،

غهواره، سوړه.

غریب گز : ص فا، ا. غریب گز.

غریبه : ص. بیانی، بیگانه، نه ژناس،

نه شناس، غه ریه، خه ریه.

غریدن : م. خوړین، داخوړین،

گرماندن، نرکاندن، نرکانن،

گرمانن، راخوړین، قرماندن، قرمانن،

خوړش کردن. خوړای (ه). مپه

کرن (ش).

غریق : ص. نوqm، غه ریق، خنکیاگ،

خنکاو.

غر غز : امت. کرچه کرچ، قرچه قرچ.

غسل : ص. مرده شوړ.

غسلخانه : امر. مرده شوړخانه.

غسل : امص. وسل، غوسل، شست و

شو.

غسل کردن : م. وسل کردن، غوسل

کردن.

غسل دادن : م. وسل دادن، شتن.

غش : امص. غمش، بگرده، بوورده،

بی هوش.

غش کردن : م. غمش کردن،

بوورده، بگرده دان، بی هوش بوون.

چووی شیهی (ه).

غشی : ص نسب. غشی.

غضب کردن : م. داږین، داوړ کردن،

داږ کردن، داگیر کردن.

نهره گرتهی، گرتهیره (ه).

غصه : ا. به ژاره، خم، خهفت، خوسه،

نه ندوو، تم، نه نوو، حه ژمعت، داخ.

خودوک (ش).

غلاف : ۱. بهرگ، جلد، خلیف،
خهلف، قلیف، کیلان، قاپ. کهلقان،
کهقل (ش).

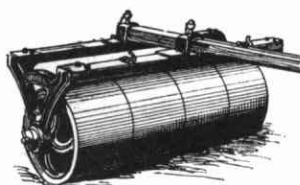
غلام : ۱. خولام، بهرده، غولام، بهنده،
زه پخری، کوتله.

غلیکن شدن : م. قولوه کن بوون.
غلبه کردن : م. زال بوون، سرکهوتن،
چیر بوون، بهزانی.

غلت : ۱. خولووپ، گوز، غلّت، تل.
غلطاندن : م. تلانن، نلاندن، تلدان،
خولووپانن، غلّانن.

غلت زدن : م. نم دیو و نهودیو بوون.
نی دیم و نهو دیم کهردهی (ه).
سهرته نشت زقرین (ش).

غلثک : ۱. بان گلیر، بان گردین. بان
گلین (ه). باگوردان (ش).

غلتیدن، غل خوردن : م. غلّیان، تلهو
بوون، خلیره بوون، خلهو بوون،
تل بوونهوه، تلیره بوون، گل
بوونهوه، گل خواردن، گلور بوون،
گلیره بوون. تلنای، تلاو تلی
کهردهی (ه). گوریل بین، گهوزان،

غصه خوردن : م. خهم خواردن، خهفت
خواردن، خوسه خواردن. خهفت
واردی، خوسه واردی (ه). خهم
خارن، خوسه خارن، خهفه خارن (ش).
غصه دار : ص فا. بهژیو، بهشیو، دژ،
خه مبار، خهفت بار، ته مین، خه مین،
خوسه دار، درژ، دل پر، عاجز.
غصه در دل اندوختن : به چین،
به چین. به چای دل (ه).

غضب : امص. ۱. غهزهو، قین، جههر،
رق، غهزب، نهتهو، خشم.

غضب کردن : م. غهزهو کردن، قین
کردن، نهتهو کردن، جههر کردن.

غضبناک : ص مر. غهزهوناک، قهلس.
غضروف : ۱. خرموتکه، کور کوروژه،
کور کوروچکه. کر مه چولی (ه).
کر کرووک (ش).

غفلت : امص. چورتم، خهفلت، غفلت،
غهفلت.

غفلت کردن : م. غهفلت کردن، له بیره
و چوون، فراموش کردن.

غُل : امف. قلته، کول، جوش، قلت،
قولت. قول (ه). بلق، کهل، قل (ش).
غُل : ۱. تل، گل، تلیر، خلیر. گوریل،
گهوز (ش).

غل^۱ : ۱. زری، زهنجیر.
غلّات : اج. دانه ویله، خهلهو دان.
دانه دوو کاکه (ش).

گوزین (ش).

غمزه : امص. خه مزه، ناز، عیشه، لاره،

لهنجه، چاو قرتکی.

غل دادن : م. تله و کردن، تل دان، خله و

غمگین : ص. مر. په ژیو، په شیو، درو،

کردن، تلانه وه، تلیره و کردن، خلیره و

خه مبار، خهفت بار، ته مین، خه مین،

کردن. تل دای (ه). گوریل کرن،

خوسه دار، دل پر، عاجز.

گوزدان (ش).

غنچ زدن : م. کور کیان، کور کاندن،

غل زدن : م. قول دان، کول دان. قول دای،

کور کانی.

قلته دای (ه). که لین، بلق دان (ش).

غنچه : ا. غونجه، خونچه، ول،

غلط : ص. ا. غه لمت، نادوروس،

به ندوشک. ولی (ه). بشکوژ، باتینک،

خه لمت، هه له.

بشکوشک (ش).

غلطاندن : نک. غلطاندن.

غنچه کردن : م. خونچه کردن، ول

غلغل : اصت. قوله قول، قلته قلت.

کردن، به ندوشک کردن. خونچه

گشه گش، بلقه بلق (ش).

کرده ی (ه). بشکوشک دان (ش).

غلغلک : امر. ختکی، خوروک، ختی،

غنداغه : ا. قوناخه، بابوله. قوناخ (ه).

خیلکه، خوتوو که. خدووک،

قوماته، پاچولک، پی چولک (ش).

گدی گدی، ختلی (ه). قدیلکه،

غنودن : م. نووستن، خهوتن، خهفتن.

قدیلکائی، قدقانک (ش).

رازان (ش).

غلغلک دادن : م. ختکی دان،

غنیمت : ا. غنیمت، تالانی، خه نیمت.

گدی گدی دان، ختلی دان (ه).

غواص : ص. ناو باره. تاثره،

قدقانک دان (ش).

شوبه ربه ر (ش).

غلغل کردن : م. هه لقولیان، قلته قلت

غوره : ا. قوره، هاله، ژیله، هاله

کردن. قوله قول کرده ی (ه). بلق بلق

ژیله، بهرسيله. هالی، ژیلی (ه).

کرن، گشه گش کرن (ش).

په سیره، پیره (ش).

غلغله : اصت. غولوو، قال، هه لالا، زله،

غوزک : امص. قوله په.

هه را، جه نجال، هه پاهوو، قوو.

غوزه : ا. قوزاخه، قوزلاخ. قوزاخ (ه).

قاله قال (ش).

قوزلاخه، گوزک (ش).

غله : ا. خه له، دان، ده خل و دان، ده خل،

غوزی : ص. نب. کوّم، پشت کوّم.

دانه وبله. دانه دوو کاکه (ش).

غوطه : ا. قولت، قوله.

غللیظ : ص. ههس، خهس، خهست،

غوطه خوردن : م. قولیان.

غلیز. ره واوه، ره فیاف (ش).

غوغا : اصت. غهوغا، خه شره لا، خه لهسه،

غم : نک. غصه.

- حمله‌لا، حمله‌سی، قوو، زلّله، هه‌راو
 هوورا، هه‌راو به‌زم.
 غولک : ا. قورواق، بوق.
 غول : ا. حوّل، می‌ده‌زمه، غول.
 غیار کردن : م. قه‌یار کردن. قیار
 کرده‌ی (ه).
 غیب : ص. غه‌یب، نادیار، په‌نام.
 به‌زر (ش).
 غیبت : امص. غه‌یبت، خوشپ، پاشه
 مله.
 غیبت کردن : م. پشته‌سر وتن، غه‌یبت
 کردن، خوشپ کردن، ناویردن، پاشه
 مله گوتن.
 غیب شدن : م. غه‌یب بوون، نادیار
 بوون، نوقم بوون. په‌نام بیه‌ی (ه).
 به‌زر بین (ش).
 غیر^۱ : ص. غه‌یر، بی‌گانه، غه‌یره،
 ناشناس، نه‌نیاس. بیانی (ش).
 غیر^۲ : ق. بیژگه، به‌غ‌یر، مه‌گر،
 جگه. بی‌جگه (ه). بلی، غه‌یر،
 خینجی (ش).
 غیر اشراف : بوّره پی‌اگ. بوّره پیا (ه).
 قه‌ره‌یاغه (ش).
 غیرت : امص. ا. غه‌یره‌ت، پی‌اگه‌تی،
 پی‌اوه‌تی، می‌رائی، می‌رخاسی.
 غیرتی : ص‌نسب. غه‌یره‌تی.
 غیظ : ا. غه‌یز، پیش، حورس، مان،
 حرس، قین، رق.
 غیظ کردن : م. غه‌یز کردن، پیش
 کردن، مان کردن.

 ۱ - بیگانه، ناشناس.

۲ - مگر، بجز.

ف

ف : ف

فاتح : افا، ص. زال، سرکه و تنو.

فاحشه : ص. ا. سۆزمانی، چونه، حیز، گاندەر، قهجه، سازنه.

فاحشه‌خانه : امر. جوئه‌خانه، قهجه‌خانه، جنه‌خانه.

فاخته : ا. گاکۆتر، کوو کوو.

فاخر : ص. گرانمایی، سەنگیز

فارس : ص. ا. فارس.

فارسی : ص. نسب. فارسی.

فارسی زبان : فارس.

فارغ : ص. فارغ، ناسووده، ره‌حمت،

ف : ف

فاستونی : ا. فارسۆنی، فاسۆنی.

فاسد : ص. فاسد، زایه، گه‌نا، چه‌په‌ل^۱.

خراو، گه‌نیو، خراب، گه‌نیگ. سیفتو،

خراف، گه‌نی، رزی (ش).

فاسد شدن : م. خراو بوون، فاسده و

بوون، زایه بوون. گه‌نین،

خرایایی (ه). رزین (ش).

فاسق : افا. فاسق.

فاصله : ا. فاسله، بهین، ناو، دووری،

ماهین، باخوهر. دۆژ، ناڤین (ش).

فاصله زمانی : ماوه، مۆده، وه‌خت.

فاضل آب : امر. وازاو، فازلاو.
 فاق : ۱. فاق، حاجه، تلیش، فلیقان.
 هَجَك (ش).
 فال ۱ : ۱. بهش، کوگا، فال، بر.
 فال ۲ : فال، تالغ، تالّه، رهمل.
 فالک (ش).
 فال بد زدن : م. قِرائن، نهقلانه ی خراو
 دان. قِرائی (ه).
 فال فال کردن : م. بهش کردن، فال فال
 کردن. کوگا کوگا کرده ی (ه).
 فال گرفتن : م. فال گرفتن، تالغ دین،
 رهمل خستن. تالّه گرتھی، فال
 گرتھی (ه).
 فالگیر : ص. فال گیر، تالغ وین،
 فالچی.
 فالوده : ۱. پالوده، فالووزه.
 پالده (ش).
 فاله : ۱. مارک، مارّه، رامکه، رامه.
 رامی (ه). هَلِیْفَانَك (ش).
 فام : بام. تالّه، چمرده، فام. وام (ه).
 فامیل : خیران، بنه مالّه، خانه واده.
 فانسقه : فانوسقه، فیشهك لوخ، فیشهك
 دان.
 فانوس : ۱. فانوز، فانوس، فنه ر،
 له تتر، چرا، فانووس. فعد (ش).
 فایده : ۱. قازانج، سوو، نفع، خهیر،

مه نفعه، فایه، کهلك، ماف.
 فایده بردن : م. قازانج بردن، سوو
 بردن، نفع کردن، مه نفعه کردن.
 فایده دادن : م. فایه دان، سوودان. فایده
 دای، سوودای (ه). قازانج دان (ش).
 فایده رساندن : م. فایه گه یانن،
 سوو گه یانن. فایه یاونای، قازانج
 یاونای (ه). فایده گهاندن، قازانج
 گهاندن (ش).
 فتح و فراوان : مشه مر، فت و فراوان.
 فتق : ۱. قویری، قیره یی، گهولی.
 فتق دار : ص. قیره، گهول، زک
 دریای، قوز، گون کو.
 فتنه : ص. ۱. فتنه، ناشوویگر، ناشو،
 پاکله، کوله و هیوا، چوكله شکین،
 بشیونه، پاکل، ناگروك، کوله وهی
 باب، گیره شیوین.
 فتنه انگیزختن : ناژاوله کردن، بشیوه
 کردن، گهر دش نانه وه، گیره شیوانن،
 ناشو کردن.
 فتوا : نک. فتوی.
 فتوی : ۱. را، پروا.
 فتیله : ۱. قیله، پعلیته.
 فحش : ۱. جنسو، جوین، دژوین،
 خوسن، فحش، دشمن.
 دژمانی (ه). قسین، خهبر (ش).

فانوس

- فحش دادن : م. دژوین دان، سه کائن،
 باوگه رهبازی کردن، خراو وتن،
 جوین دان، خوشن دان. دژمان
 دای (ه). خهبر دان، فین دان (ش).
 فحل : ص. فال، بهبا، کهل، بهفال،
 ته گه، ته لب.
 فحلی سگ و خوک ماده : با.
 فخار : ا. هور گهر.
 فخذ : ا. ران.
 فخر : امص. شانازی، سه به رزی، فخر.
 فحیم : ص. پایه رز، معزن، گه وره،
 به ریز.
 فدا شدن : م. سر گهرد بوون،
 به سر گهردا چوون، فدا بوون، فدا
 بوون. قوربان بیهی، سر گهرد
 بیهی (ه). فدا بین، گوری بین (ش).
 فداکار : ص. فدا کار. خو گوری
 کهر (ش).
 فدا کردن : م. فدا کردن. قوربان
 کردن، گوری کرن (ش).
 فدایی : ص. نسب. فدایی، پیش مهر گه.
 فدیة : ا. گیان بابی.
 فر : ا. فر. فرن (ش).
 فراخ : ص. گوشا، وراق، کریوه، خپ،
 رهویاگ، ناوا، ناوان، ناواق، ره سا،
 دال، فراخ، وهلا، وه سح.
 فراخور : ص. مر. شباو، نه نازه، میزان،
 سایه.
 فرار : امص. فبرار، هه لات، گوریز،
 رهف (ش).
 فرار کردن : م. هه لاتن، دهر چوون،
 فبرار کردن، را کردن، پایا هاوردن،
 پیچه و کردن، خو دزیسه وه .
 وی دزیسه وه ، به رشیه ی (ه).
 فراز : ا. سر بان، پویه، قهله پویه،
 ژوور، هه وراز.
 فراست : امص. وربایی، زیره کی، کات
 ناسی، وردینی.
 فراش : ص. فراهش.
 فراغت : امص. وچان، فراهغت،
 ناسوودهیی، رهنه تی، ناسایش،
 پرده ز، سونگه، تونکه، پرده وژ.
 فراق : امص. دوری، جایی.
 فراموش شدن : م. له بیره و چوون،
 فراموش بوون. وبره و شیهی (ه). بیر
 چوونه وه (ش).
 فراموش کار : ص. فا. فراموش کار.
 فراموش کردن : م. فراموش کردن،
 خلافتان. ویر شیهی (ه). ژبیر
 کرن (ش).
 فراموشی : ح. مص. فراموشی، خلافت.
 فراوان : ص. زیبا، زیاد، فراوان، فره،
 خهیلی، زور، بی شو، مؤلفی، مشه مر،
 بی سامان. قیش (ه). زیده، گه له،
 گه لهک، بی پیقان (ش).
 فراوانی : ح. مص. فراوانی، مشه مر،
 جه نگه، زوری، فرهیی، که لیلان.
 زیدهیی، مشه تی (ش).

- فراهم آمدن : م. فراهم هاتن، دهن
دان، ريك كهفن. فراهم نامای، ريك
كهوتی (ه).
- فراهم آوردن : م. ريك هاوردن،
به رهم هاوردن، فراهم هاوردن،
به رهم هينان. فراهم ناردی، ريك
وسى (ه). ريئخستن، دابين كرن،
به رهم قه كرن (ش).
- فراهم كردن : نك. فراهم آوردن.
فربه : ص. چاخ، زل، كولاره، گوشتن،
زلحورت، غوياب، قهلو. قهلف
كهرناس، سهرخو (ش).
- فربه شدن : م. چاخو بوون، گوشت
گرتن، زل بوون. چاخو بیهى (ه).
قهلف بين (ش).
- فرتوت : ص. فرتوت، بهتوت، بواو،
پرتووكياگ، زهغيف، لهواز، جهقالته،
قهلخ، بهربووت، فهرفووت.
پوويا (ه). پوت، فهرمجي (ش).
- فرجام : ا. ناخر، ناكام، بهر، ختم،
دووايى، تهواو، تهمام، دماچار،
تهنجام. دمايى، دما (ه).
سوغين (ش).
- فرجه : ا. همل، دهرفت، ماوه، بهردهژ.
فرجى : ا. بهسك، قايووت، كه بهنك،
فرنجى، كول بهال. تانكى،
كه رهگ (ه). چوخك، پهسك (ش).
- فرچه : ا. فلچه، پرنجه، فرشه، فرچه.
فرح : امص. شادی، بسكه، خوهشى.
گهشى، وهشى (ه).
- فرخنده : ص. شاد، پيروز.
فرد : ص. تهنيا، سالت، تاق، تاك،
بى هاتا.
- فردا : ق. ا. سوزى، سبهينى، سبه، سوا
سوهى، سويه، سهوا، سيزو، شهسو.
ساره، سهباى (ه). سبهى،
سبهينى (ش).
- فردا شب : قمر. سوزى شهو، ساره
شهو. سهباى شهوى (ه). شهقه كدى،
سبهى شهقى (ش).
- فردوس : ا. بههشت، بههشت.
بو هشت (ش).
- فرز : ص. چابوك، فرز، نازا، بزبو،
خير، زيرك، كرژ، گورج، قوچاخ،
تيز، چالاك، ناگرپاره، چنگز، نيسك
سوك، تون، چالك، جهلد، سرك،
سرگ، به پهلماو، كرژ و كول. سفك،
سرد (ش).
- فرزانه : ص. فرزان، زانا، پرميشك،
دانا، عاقل، زورزان، چازان.
- فرزدن : پرمائن. پرمناى (ه).
- فرزند : ا. فهرزن، نهولا، منال، زا،
زاوله، زارول، توخم، تهره كه، زارو،
بچوك. زاروك (ش).
- فرستادن : م. ناردن، هه ناردن.
كياسى (ه). ري كرن (ش).
- فرستاده : امف. هه نارياگ، پيا،
به يغامبر. فرساده (ه). ري كرى،
هه ارتى (ش).
- فرسخ : ا. فرساق، فرسهنگ.

فرسودن : م. داپزان، داوه‌شیان، سووان، پرتو و کیان، پرتو و کائن. فرسوده : امض. پرتو و کباگ، داپزیاگ، داوه‌شاو، پاتال، فرسووده، په‌نووت. پیوویا، فره‌نووت (ه). که‌فن، رزی (ش).

فرش : ا. رایه‌خمر، ژیره‌خمر، فره‌ش، سیپال، راخهر، ته‌ون چیره‌خمر (ه). مافیر، مافور، به‌ستیر، ته‌فن، رایاخ، رایخ، رایتخ (ش).

فرش کردن : م. فره‌ش کردن، قالی داخستن. فرشته : ا. فرشته، مه‌لایه‌که. فرصت^۱ : ا. په‌ردیژ، په‌ریژ، سونگه، وچان، وه‌خت، پرکیشی، مه‌جال، بر، پردژ. په‌رده‌وژ (ه). فره‌سعت (ش).

فرصت^۲ : ا. پا، پله، فره‌سعت، همل، ده‌رفت، که‌لین (ش).

فرصت پیدا شدن : م. فره‌سعت په‌یا بوون، رمت که‌فن، پادان، پله‌دان. فرصت پیدا کردن : م. فره‌سعت په‌یا کردن، فره‌سعت هاوردن، ده‌س په‌رژان، فره‌سعت نارده‌ی (ه). ده‌رفت په‌یدا کرن (ش).

فرصت داشتن : م. په‌رده‌ژیان، په‌ریژیان، په‌رکیشی کردن. په‌رده‌چیای (ه). ده‌رفت هه‌بوون (ش).

فرض : ا. فره‌ز. فرضاً : ق. بگره، گرم، فره‌زن. مگرتی (ش).

فرض کردن : م. فره‌ز کردن. فرع : ا. فرع، شاخه، شاخ، چن، لهق، پهل. فرفره^۳ : ا. فرفره، بارپسه. فرفره^۴ : ا. خول‌خوله، گیزگیزه، که‌رخول، کو‌له‌تراش. خوله و تله، گاهه‌بوورگی، بو‌ریه (ه). گفگفه، زفروک، نه‌وژ (ش).

فرق : امص. جیاوازی، فرق، ته‌فاومت، ته‌وفیر. فرق^۵ : ا. فرق، ته‌وقه‌ته، ته‌وق، ته‌وق‌سهر. فرمان : ا. پزگال، نه‌مر، ده‌سوور، فرمان، حوکم. هه‌رمانه (ه).

فرمانبردار : ص‌فا. فره‌مان به‌ردار، ژنه‌وا، ره‌مووده، گو‌ی‌له‌مشت، رام، گو‌ی‌دیر، گو‌ی‌رایهل، متبج. هه‌رمان به‌ر (ه). گو‌هدار، نه‌مر

۴- بازیچه‌ایست چوبی با ریسمان بر زمین

کوبند، به دور خود بچرخد.

۵- فرق سر.

۱- مجال.

۲- وقت مناسب.

۳- بازیچه‌ایست از کاغذ چهار گوش که بر سر چوب کنند و باد آن را بگرداند.

- بر (ش).
 فرمان بردن : م. سهرسپاردن، فرمان
 بردن، مل دان. همرمان بهر دهی (ه).
 فرمان دادن : م. فرمان دان، نمر کردن،
 ده سوور دان، گفت دان. همرمان
 دای (ه).
 فرمانده : ص. فا. سهریمل، قوماندار.
 قوماندان (ش).
 فرمایش : امص. وته، گوته، فرموده،
 فرمایش.
 فرمودن : م. فرموون. فرماوای (ه).
 فرنی : م. فرنی. شووتنه (ه).
 فرو بردن : م. داچه قانن، پیا بردن،
 کردن پیا، تیک بردن، چه قانن.
 نهره بهر دهی، چه قنای (ه). ژووردا
 برن (ه).
 فروتن : ص. مر. فرووتن، نو فتاده،
 بی فیز.
 فروختن : م. فروتن، فروشتن.
 وره تی (ه).
 فرود آمدن : م. داوه زین، داخو زین،
 نیشته وه. وسهیره (ه). نه فرین،
 ئیقرین، جی وار بوون (ش).
 فرودگاه : امر. فریگه، فروکه خانه.
 فروردین : ا. خاکه لیوه، نوسان.
 فرورفتن : م. ته پین، داته پین،
 ته پیان، دابوون، داجوون، چه قین،
 چه قیان، پیاچوون، قوپیان.
 چه قای (ه). ژووردا چوون،
 رووچوون، ته میان (ش).
 فرو رفته : ص. چه قاو، قوپاو، چه قیاگ،
 قوپیاگ، داته پیاگ، قویو.
 فرو ریختن : م. داریان، داوه ریان،
 رمیان، روخیان، خراو بوون.
 مجبایره (ه). ژووردا هاتن،
 هلو شیان (ش).
 فروش : ا. فروش. ورهش (ه).
 فروشنده : ا. فروشنه، فروشه،
 فروشیار.
 فروغ : ا. بریقه، شوق، سوما، وریشه،
 تاو، نور، درو شه.
 فروك : ا. واروك.
 فرو کردن : نک. فرو بردن.
 فروکش کردن : م. دامردن، دامکان،
 دامرکیان،
 فروگذار کردن : م. واز هیلان، هیلان،
 دس لی همل گرتن،
 فرومانده : امص. پک که وتوو، دهرمه نه،
 بار که فنگ، داماک.
 فرهنگ : ا. فره هرگ، زانیاری.
 فرهنگستان : امر. کوپری زانیاری،
 فره هنگسان.
 فریاد : ا. فریا، داد، هاوار، قیزه، قیزه.
 هه قار، گازی (ش).
 فریاد عصبانی زنان : حه بجه، هه یته،
 شیه، قیزه.
 فریاد کشیدن : م. هاوار کی شان،
 قیزانن، دهنگ دران.
 فريب : ا. فریو، گول، ده لهسه، حوقه.
 حله، لیپ، خاپ (ش).

<p>فشردن : م. گووشان، گووشران، فشاردن، ته ژانندن، جه پائښ، جه رانندن، جه ران، چهلان، چهلانښ، چهلانندن، گووشين. شوورای (ه). په ساندن، په ستاوتن، گوټانندن (ش). فش فش : نک. فش. فشغه : ا. فشغه، فيشه که شته. فشنگ : ا. فشهنگ، گولله، فيشهک، فيهنگ. فشنگ پران : امر. پاش ماشه. فصاحت : امص. فصاحت، زووانداری، رهوان بيژي، تيره زوواني. فصل ۱ : ا. کژ، وهرز، فصل، موسم. فصل ۲ : ا. زه مان، سا، وهخت، کژ، گا، فصل. فصل درو : نوخته. دانی دروونی (ش). فضاحت : امص. رسوایی، رزوی. فضل : امص. زانایی، دانایی، گه وره تری. فضله : ا. ريقنه، شياکه، ريخ، جيت. چيرت (ش). فضول : ص. دردووک، به رزه بلّيس، چه تون، چه وره، زووان دريژ، لاپلار، لاپله رسه نگ، فزوول. تافتوش، به کرووک (ش). فضولی : ص نسب. فزوولی، زووان</p>	<p>فريب خوردن : م. فريو خواردن، گول خواردن، خله تيان، له خسته چوون. فريب واردهی، گول واردهی، خله تيای (ه). لپ خارن، خاپين (ش). فريب دادن : م. گول دان، له خسته بردن، خله تانن، خاوانن، گولنگ برين، پله نيان، خلا قانندن، خاوانندن، خاوان، دمس به زاخوا کردن. گول دای، خله تنای، خلا فنای (ه). خاپانندن، لپ دان (ش). فريقتن : نک. فريب دادن. فساد : امص. خراوی، خرابی، ناپاکی، گه نگی، فساد. فسخ کردن : م. به به کادان، همل رووشانده وه، همل شيوانده وه، فسخ کردن. هوژ ته کنای، تیک دای (ه). فسخ کرن، لیک دان، هر شانده وه، هلقه شانندن، لابرن (ش). فس فس کردن : م. فس فس کردن. فت فت کرن (ش). فسقل : ص. فسقل. فسنجان : ا. فسنجان. فش : اصت. فش، گغه. فشار : ا. فشار، زور. فشار آوردن : م. فشار هاوردن، زور هاوردن. زور ناردهی (ه). زور نينان، فشار نينان.</p>
---	---

بی چار، بی چاره، خیزار، نهرامنه،
بی نوا، کولول، بابهدس، قهسیان،
دهس تنگ، دمس کورت. برمش،
بله گاز، بله نگاز، زیقار (ش).

فک : ا. فک، نالووشه، هه نهک، لاشه ویله.
فکر : ا. نه نیش، نه ندیش، فکر، رامن،
خه یال، راویچکه، یاد، بیر، ورکه،
ویر، ویره (ه).

فکر کردن : م. نه نیش کردن، فکر
کردن، بیر و خگردن. رامن، ویره و
کهردهی.

فکری : ص نسب. فکری.
فلاخن : ا. قه لماسک، قه لماسه.
قوچه قانی، بهرزه قانی (ه).
بهرقه قانی (ش).
فلاسک : ا. متاره، متهره،
نافهف (ش).

فلان : ا. کابرا، فلان، فیسار، یارو.
فلان و بهمان : امر. فلان و بهمان، فلان
و فیسار. فلان و بیقان (ش).
فلج : ا. فلهج، شخت، نفلیج.
نشکان (ش).

فلز : ا. فلز، مه تال، کانزا.
فلس : ا. فلس، پووله که.
فلفل : ا. نالمت، فلفل. دهرمانک (ش).
فلفل سبز : امر. بیبار، بیبهر.
نالته فهره نگی (ه).

دریزی، بهرزه بلیسی.
فطانت : امص. وریایی، زیره کی،
به یاری، به هوشی.

فطرت : امص. سروشت.
فطریه : ا. وتره، فتره، سر و وتره، سر
فتره.

فطریه دادن : م. سرویتره قهولانن.
فتره قهبلانی (ه). فتره دان (ش).
فطیر : ا. فطیر، هه نه هاتوو.
فعال : ص. کارا، پرکار، چالاک،
نخه ستوو.

فعل : ا. کار، کرده و.
فعلا : ق. نیسه، نیستا، جاری.
فعله : ا. پاله، رهنجهر، عه مه له،
کریکار، فعه له، فاله. شول
کهر (ش).

فغان : نک. فریاد.
فقدان : نه بوونی، بیوهری.
فقر : امص. زاری، فمقر، هه زاری،
بی نهوایی، نه داری، ته نگدهستی،
کوره وهری، فقیری. بله نگازی (ش).
فقره^۱ : ا. فقه ره، موره، مروخه.
فقره^۲ : ا. فقه ره، دانه، جار، کهره،
دو فعه، نوگه.

فقط : ق. فقط، ته نیاء، تنی (ش).
فقیر : ص. فقیر، نسک، زار، هه زار،
ره جال، لی که فتگ، نه دار، چنه بی،

۱. فقره ای از ستون فقرات.

۲. دفعه، کرت.

- فلفل نمکی : امر. دانامه، گهنم و جو.
 فلک^۱ : ا. فلاقه، فلهک.
 فلک^۲ : ا. چرخ، گهر دوون، فلهک.
 فلکه : ا. باریسه، فلهکه.
 فلوت : ا. فلوت، لولوه، شمشال، پلور،
 دوزله. لولوی (ه). بلوول، دودک،
 بلور (ش).
 فلوس : ا. فلووس.
 قلّه : ص. ا. ولّاشم، قش.
 فن : ا. فغن، قیل، رهنگ، سگرد، فغند،
 هونهر، پتسه.
 فنجان : ا. فنجان، پیاله. کلوسک، مونک،
 شهبک (ش).
 فندق : ا. فنی. کهلوز (ش).
 فندک : ا. فغنهک، جهخماخ. فغند (ش).
 فتر : ا. فغهر.
 فتر ساعت : امر. بهندول، زهنبهلهک.
 فواره : ا. فواره. فیزک (ش).
 فوت : ا. بف، فوو.
 فوت کردن : م. بف کردن، فوودان.
 فوت کردهی (ه).
 فوت کردن : م. مردن، نیاجوون،
 عومر خوا کردن.
 فوری : ف. فووری، زوو، جتی به جتی،
 دهم به دهم، دهم و دهم.
 فوق : ق. بان، سه.
 فوقانی : ص. نس. بانگ، سه‌رگ،
 سه‌رین، سه‌ری، سه‌وفانی.
 نه‌فرازی (ش).
 فوق الذکر : ناوبراو.
 فولاد : ا. بولّا.
 فولادین : ص. نس. بولایی، بولاین.
 فهرست : ا. پیرست.
 فهم : امص. فام، زانتس.
 فهماندن : م. راگه‌یاندن، حالی کردن،
 فامانن. نی‌گه‌هاندن، پی
 جه‌ساندن (ش).
 فهمیدن : م. زانین، نی‌گه‌یین، فامین،
 حالی بوون، نی‌گه‌سین، فتر بوون.
 زانای، فامای (ه). نی‌گه‌هستن (ش).
 فهمیده : امص. فامیه، نی‌گه‌هستی (ش).
 فیروزه : ا. بیروزه. فیروزه (س).
 خیس : ا. فز، فس. خوس (س).

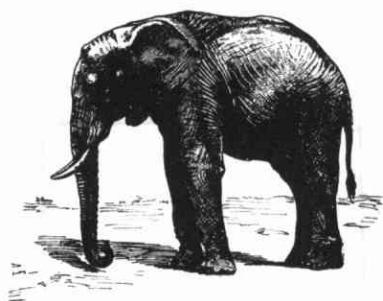
فنجان

۴۰۰

۱ - نوعی آلت سکنجه.

۲ - گردون.

فیل

فیس کردن : م. فیز کردن، نوژ کردن،

خوهل کیشان. خوس کرن (ش).

فیل : ا. قتل.

فیلتر سیگار : امر. ناغزه، مهشتووک،

زه غره.

فین : اص. فین. لووش (ه). فن (س).

فین کردن : م. فین کردن، سرین، قم

کردن، داسرین. سربهی، لووش

که ردهی (ه). فن کرن (ش).

ق

ق : ق.

قاب : ا. قاب، كاب.

قاب بازی : ح مص. میر گزیر کی،

جگین، قاپان. شہ کین، شہ گین، قاپین،

کابانی، لاریہ کاب (ش).

قاب دستمال : امر. دہ زشو، قاپ

دہ سمال.

قاشق : ا. کہ وچک، چمچہ، کہ وچہ.

چہ مچک، چہ مچہ (ھ). چو وچک (ش).

قاشق بزرگ چوبی : کشنیل.

کہ وچیز (ھ). قہ پوچک، حوسکی،

حوسکو (ش).

قاشقک آسیا : چہ قچہ قہ، ناژینہ.

حوسکی (ش).

قاصد : افا. بہ لہ پا، پی کورہ، قاسد،

فرستادہ، پیانگ، پیا، چہ پەر، پیک.

قاصدانہ : ص نسب، ا. پالادرانہ، پامز،

قاسدانہ.

قاضی : افا. دادپرس، قازی.

قاطر : ا. قاتر. بزی، ھہ سہرہ (ھ).

قیستر، ھیستر، قاتر (ش).

قاطرچی : ص مر. قاترچی، ھیسرچی.

خہ ربہ ندہ، ھہ ربہ ندہ (ھ). ھیسر

چی (ش).

قاطی : ص. ناوینہ، تیکہل. نامینہ (ھ).

تیکہل (ش).

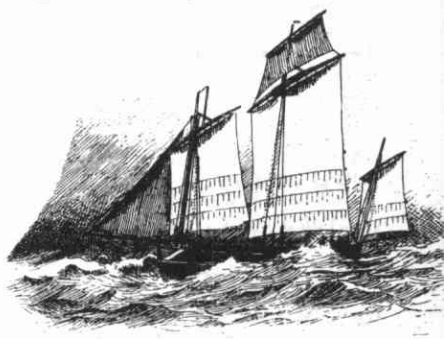
قاعدگی : ح مص. عادت، بی نوٹری،

قاعدہ بی. عہ دمت (ش).

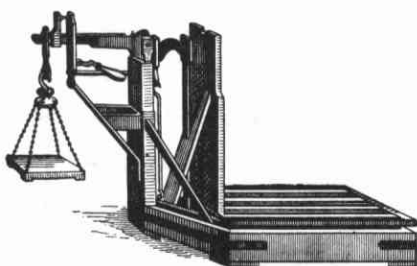

قاشق

- قاعده : ق. قاعده، یاسا، ده‌سوور، ره‌وشت، قایده، رېسا.
 قافله : ا. قافله، کاروان.
 قافیه : ا. سه‌روا، دوواخت.
 قاقا، قاقالی‌لی : خله، خلی، قاقا، گاگا.
 قاقم : ا. قاقم، ده‌لک.
 قالب : ا. قالب، داریژ‌گه، شیپان، ریژ‌لک، پیژ‌لک.
 قالی : ا. مافور، قالی، مافیر، به‌ستیر.
 قالیچه : امض. قالیچه. به‌رک (ش).
 قانع : افا. قانع. ساجینه، داساکار (ه).
 قانون : ا. یاسا، رېسا، ده‌سوور، قاعده.
 قاووت : ا. قاوت. پوخین (ش).
 قایق : ا. قایق، به‌لهم، که‌لک، که‌ره‌جی، قایخ، ده‌سه‌که‌شتی، قوفه، لو‌تکه.
 قایم : ص. مه‌حکم، سفت، قایم، سفت و سول، سه‌خت، تن. هیم، قایم (ه).
 قایم شدن : م. خو‌شاردنه‌وه، روو‌گرتن، قایم بوون، خو‌دا‌گرتن.
 په‌نام گرتی (ه). به‌زربین، خویا
 بین (ش).
 قایم کردن : م. شاردنه‌وه، شاردن، قایم کردن، په‌نام کردن. په‌نهان که‌رده‌ی، شاریوه (ه). به‌زرکرن، شاردنه‌وه، شه‌شارتن (ش).
 قائم مقام : بریکار، جی‌نشین.
 قایم موشک : امر. چاوشاره‌کی، قولولوو، کاکله‌شیپان.
 ملاًسه کوتی (ه). شه‌شارتکو (ش).
 قبا : ا. کوا. که‌وئ، که‌وا (ه). کورته‌ک، خفتان، کورته (ش).
 قباله : ا. قه‌واله، بنجاخ، چاخ، قه‌باله.
 قبر : ا. نارامگا، گوژ، قهور، زیاره‌تان، قه‌بر، سارگا، مهرزل، زیارته، گلکو. ترب (ش).
 قبراق : ص. ته‌یار، ناماده، زیت.
 قبرستان : امر. زیاره‌تان، گوژخانه، قه‌ورسان، گوژسان، گوژستان، قه‌وران. قه‌برسان، زیاره‌تلان (ه).
 قه‌برستان، زیاره‌نگا، قه‌برکول (ش).
 قبض : ا. ره‌سی، ره‌سید، دمس‌نووس، سایه‌دمس، قه‌وز.
 قبل : ق. پیش، به‌ر، پیشدا، به‌رده‌م، جل‌ه‌و، جاران. وه‌ر، وه‌لینه (ه).
 برایک (ش).
 قبله : ا. قبله، روو‌گه (ش).
 قبله نما : امر. قبله‌نما، روو‌گه‌نما.
 روو‌گه‌نوین (ه).
 قبول شدن : م. قه‌بوول بوون، په‌سه‌ن بوون.

قبول کردن: م. قبول کردن. گله و دان ،
قبول کردن. په ژیراندن (ش).
قبيله: ا. خیل، هوز، تیره، قنگه زه،
قبيله، تایفه، نیل.
قپان: ا. قپان.

ده سینه، شیان، زووخ، گریک، تهوان،
قورمت، تاو، شی، تاوشت، هیژ، گری،
گریک، بهرگه، گو، هانا، گری، تین،
ده سلات. قه قهت، تاب، خووز،
رایه (ش).

قد خمیده: امر. چه میاگوه، قوخ،
چه میاوه، کوور.
قدر دانستن: م. قه درزانین.
قدر زانای (ه).
قدری: ق. مر. قه دری، تاوی^۲ نهختی،
هندی، هنده کی. بچه کی،
کیمه کی (ش).
قدغن: نک. قدغن.

قدقد: اص. گاره، گاره گار، قود قود.
قد کشیدن: م. بالا کردن، گه شه کردن،
قه د کیشان، بلن بوونه وه. بالا
کرده ی (ه). بله ند بین، گهش بین،
شین بین (ش).
قد کوتاه: ص. مر. بالا کوتا، کوتاله،
باوه قورمت، بهژن کورت. قوتک (ش).
قدم: ا. ههنگاو، پا، قه دم.
کرده ی (ه). بله ند بین، گهش بین،
شین بین (ش).

قد کوتاه: ص. مر. بالا کوتا، کوتاله،
باوه قورمت، بهژن کورت. قوتک (ش).
قدم: ا. ههنگاو، پا، قه دم.
ههنگامه (ه). شاقا، شاقاو، شهقا،

قتل: امص. قه تل، خوین، ونی (ه).
قحبه: ص. سوزمانی، حیز، گاندهر،
سوزانی، جوننه، قه حبه.
قحط: امص. قات، قی، قات و قی.
قه حت، کولپ (ش).
قحطی: ح. مص. قه لآچو، قاتی، قات و
قی. قه حتی (ش).
قد: ا. قد، بالا، بهژن، گز^۱.
قداره: ا. قه یاره، قه داره.
قد بلند: ص. مر. ته ژه، بالا بهرز، بالا
بولهن، زه لام، دریژ. بوشناخ، بهژن
بله ند (ش).
قدح: ا. پیاله، جاموله، قه ده ح.
قدرت: امص. وهرگه، گور، زور،

۱. برای درخت گفته شود.

۲. زمان اندکی، قدری از زمان.

گاف، پی کاف (ش).	قراضه : ا. قورازه، قوراده. قوراقی،
قدم برداشتن : م. ههنگاونیان، پاهه	کوراده، خه پک (ش).
گرتن، قهدهم نیان. ههنگاوهور	قراقروت : ا. قهره قوروت.
گرته ی (ه). قهدهم راکرن (ش).	قرآن : ا. قورنان، قورعان.
قدم زدن : م. قهدهم لی دان. گاف	قران ^۱ : قهران، قوروش .
دان (ش).	قران ^۲ : امص. قهران.
قدیفه : ا. قهذیفه.	قراول : ا. قهره ول، کی شکچی،
قدیم : ص. قهذیم، میژقه (ش).	تیشکی، یه ساول.
قدیمی : ص نسب. قهذیمی، میژوویی.	قراول رفتن : م. چوونه قهراولا. پاریز
میژقه بی (ش).	لووای. قهره ول لووای (ه). پاریز
قر : ا. قری، لهجه، لاره.	چوون (ش).
قربايت : امص. نزدیکی، خزمایه تی،	قربانی : ص نسب، ح مص. قوروانی،
فهومی، خویشی.	قوربانی، قوج، سرگرده.
قرا به : ا. قهرا به.	قربانی کردن : م. قوروانی کردن،
قرار : امص. سنار، قهرار، آرامی،	قوربانی کردن، به سرگرده کردن.
توتکه.	قرص ^۲ : ا. حوب، قورس.
قرارداد : ص مف، ا. بهینه ت، بریار،	قرص ^۴ : ص. قورس، سه نگین،
یهیمان، قرارداد.	مه حکم. توکمه، هیم (ه). گران،
قراردادن : م. هیشتن، ناستن، تلین،	قایم (ش).
دانیان، نیان. نیایره، ناسی،	قرض : ا. قهرز، قهرده، قهرزو قؤلّه.
نهره نیای (ه). دانان، هشتن،	قهر (ش).
هیلان (ش).	قرض دادن : م. قهرز دان. قهرز
قرارگاه : امر. قهرارگا، سنارگا،	دای (ه). قهردان (ش).
خیوه تگا، ههوار، رهوگه، بنه گه،	قرض کردن : م. قهرز سه نن، ده سه قهرز
زوم، زووم. زهوزان قهراشین،	سه نن، قهرز گرته ی (ه). قهر
ژووانگا، ژوانگه (ش).	گرتن (ش).

۲- رهایی از مرض و بدبختی.

۳- حب.

۴- اسوار، سنگین.

۱- ریال، به یک ریال و پنج شاهی نیز گفته شود اما در کرمانشان یک ریال است.

قرض و قوله : قهرز و قوله . قهر
مهر (ش).

قرعه : ا. بشك، بهش، قسمت، قورعه.

قرق : ص. قورخ، قورغ، قهيسه رقوو،
پاوان.

قرقاوول : ا. قهرقاوول.

قرقی

قرمه سبزی : امر. سهوزی قاورمه.

قرن : ا. قهرن، سده، چاخ.

قرنفل : ا. قهره نفول. قهرفل (ش).

قرو قاطی : تیکل پیکل. تیکهل
میکهل (ش).

قره قرووت : امر. قهره قورووت.

قریب : ص. ا. تریک، قوم، خویش.

قرینه : ص. قهرینه، هاوتا، هاوچه ش،

رهنگ، جووت، جفت، لنگه، لف.

قریه : ا. دی، نابادی، ناوایی، لادی.

ده گاه، لاده گاه (ه). نااهسی،

گونده (ش).

قسر : ص. نهزوک، سه بویر. نهسته بفر،

سته ور، قسر (ش).

قساوت : امص. قهساوت، دل رهقی،
دل سختی.

قسط : ا. باز، بهش، قست.

قسطی : ص. نسب، بهش، قستی.

قسم : ا. قهسم، سووند، سوتن، سوتند.

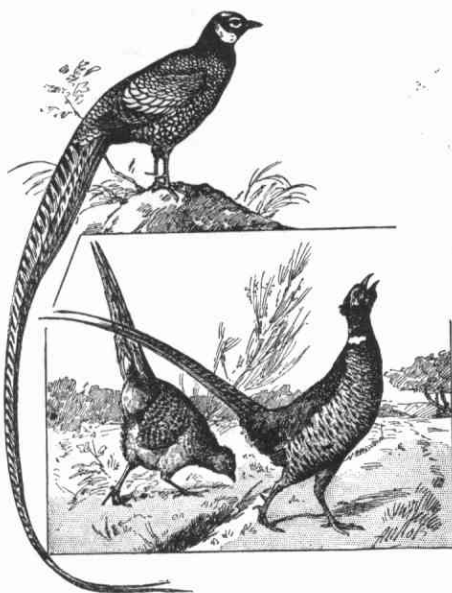
سوتنگ (ش).

قسمت : ا. باز، بهش، بشك، قسمت،

مووچه، سه هم، باره.

قسمت زنده ناخن : نازه، نازهی

ناخوون. نیکیا ساخ (ش).

قرقچی : ص مر، امر. قورخچی.

قرقره : ا. مه کاره، خه یانه. کنر،

کدره (ه). مافرنه (ش).

قرقشه : ا. قهرقهشه، گنجهل، حه چهل،
حه لهسه.

قرقی : ا. تورمه، باشه، واشه، بازور.

قرمز : ا. سوور، نال قرمز، ره وسه،
گولی.

قرمه : ا. قاورمه، کاودان.

- قسمت کردن : م. بهش کردن، بهش
بهش کردن، بهشه و کردن، بردان،
قسمت کردن، بههر کردن، تهقسم
کردن. گرتة بره (ه). تار کرن، بشك
كرن (ش).
- قسم خوردن : م. قسم خواردن.
قسم واردی (ه). سوتنگ
خارن (ش).
- قشلاق : ا. قشلاخ، گهرمیان، ناران،
گهرمین، گهرمهسیر.
- قشنگ : ص. زهریفز قهشنگ،
جووان، خاس، تهرلان، شیرین،
خومش روو، بهدق، زیبا. ویش (ه).
شبال، فوودل، کهلان (ش).
- قشو : ا. قاشاو، رهنهك. سفنك،
مهس، کاسو (ش).
- قصاب : ص. ا. قهساو، گوشتكار،
گوشت فروش، قهساب، كوشتكار،
كوژتكار.
- قصاص کردن : م. توله کردن، خوینه وه
سندن.
- قصبه : ا. شاره دئی، شاروکه، قهسه به.
- قصبه الریه : ا. خیرخره، ناق، قورگ،
قورانچك، قوراچكه. گهلوه زی،
قرقه می (ه). خلالووك، كهله لووك،
خه لالووك، قرفرووك، قورتم،
كركره (ش).
- قصد : ا. قرم، قهسد، عزم.
- قصه : ا. راز، حه كایهت، نه فسانه،
دهسان، چیروك.
- قصه گو : ص فا. دهسان بیژ، رازكهر،
رازو بیژ. دهسان واج (ه). قهسه بیژ،
چیروك بیژ (ش).
- قصیده : ا. چامه.
- قصبیل : ا. خه سیل، قهرسیل، قه سیل.
- قضا شدن : م. بگردن، قهزا بوون.
ویه رده ی، قهزا بیسه ی (ه).
قهزاین (ش).
- قضیه : ا. کاره سات.
- قطار : ا. راسه، ریز، قه تار، راسا،
خمت، راسته، رزن.
- قطره : ا. قه تره، تك، چور، تكه، دلویه،
زه نگوول، چك، توك، به شك.
- قطره چكان : امر. ناودزهك، قه تره
تكین، قه تره چكین.
- قطع کردن : م. قرتانن، قرتاندن، برین،
قوت کردن، بچرانن، برینه وه قرب
کردن، بچران. بریه ی (ه). بران،
چرتین (ش).
- قطعه : بر، قه تعه، گونچر، تیکه، پل،
نه نجه، بهل، قرتكه، قنچك، لهت،
پرتك، ریزال، كوت. لت (ه).
- خار، كهر، قه تك (ش).
- قطعه قطعه کردن : جنین، نارزین،
ریزال ریزال کردن، بچر بچر کردن،
پهل پهل کردن، كوت كوت کردن،
بهش بهش کردن، لهت لهت کردن.
نهره جنیه ی (ه).
- قطیفه : ا. قه دینه. قه ديفك (ش).
- قعر : ا. بن، ته تخت.

قلم مو

قلاب

قلاده

قفا : ۱. بن مل، پشت مل، بوقه ته،

بوق مل. پانك (ش).

قفس : ۱. قه قه ز، ركمو، قه قه س.

قلناق : ۱. قه لئاخ، قه لباخ.

قلنبان، قلشن : ص. كوله ش، رروش،

قوله شه، قه لئ بان، كوله ش.

قلچماق : ص. قولچماخ، يارمباز.

قلدر : ص. قولدر، بارمباز.

قلع : ۱. قه لاي، قالا ي.

قلعه : ۱. قه لا، باروو، شوورا، دز، دژ،

كه لات، قه لعه، حه سار. كه لا (ش).

قلق : ۱. قلئ، لم، ريگه، ري.

قلقلك : نك. غلغلڪ.

قلقلئ : ۱. هه لمت. خرخرووك (ش).

قلم : ۱. قه لم، پئ نووس.

قلم تراش : ص فا، ۱. قه لمه ماش،

قه لم بر، قه لم تراش.

قلمدان : امر. قه لمان، قه لمدان.

قلمدوش كردن : م. نيانه قه لادووشان،

قه لادووشان گرتن.

قلمرو : امر. كه وشه.

قلمستان : امر. قه لمان، نمانمان،

شيهستان.

قلم مو : امر. قه لم مو، فرجه.

قلمه : ۱. قه لمه، شيه.

قلمه زدن : م. قه لمه لي دان. شيه لي

دان (ش).

قلمئ : ص نسب. قه لمئ، نازك، باريك.

زراف (ش).

قلنبه : ص. گت، دورمه، فوت، قنج،

دهر پريو.

قفسه : ۱. قه قه زه، كي لرك.

قفل : ۱. قولف، قه راشه، قولف، قولب،

قولب. كود، كودك^۲ (ش).

قفل كردن : م. قولف كردن، به ستن،

قولف لي نان، كليل دان.

به ره زاي (ه).

قفيس : ۱. قه فيز، كه وچ.

قلاب : ۱. قولاب، جهنگهك، قه ناره.

جهنگال (ش).

قلابدوزي : ح مص. قولاب دوزي.

شيشك (ش).

قلابئ : ص نسب. قه لب، قولابي.

قلاده : ۱. سانجول، سلك، قلاده، قه لانه.

قلاب سنگ : امر. قه لماسك، قه لماسه،

قوچه قاني. به رزه قانيه (ه).

به ره قاني (ش).

قلب^۱ : ۱. دل، قه لب، زيل، زيلئ (ه).

فراق (ش).

قلب^۲ : قه لب، قولابي.

قنات پاك كردن : م. كارٲيز مالين.
كارٲيز مالآى (ه). كه هريز همل
مالين، كارٲيز رادن (ش).

قنآد : ص. ا. شيريني پەز، قنات.

قناره : ا. قناره، جه ننگهك.

قنارى : ا. قنارى.

قناس : ص. جه فتور، شه فتور، سريان
باريك. شه وتور، خار، قenas (ش).

قناعت : امص. قناعت، قيات.

قند : ا. قن، قند.

قنداق : ا. قوناخ، بابول، مه لووتكه.

قوماته، پاچولك، بى چولك (ش).

قندان : امر. قندان.

قندشكن : ا. قن شكەن، قندشكن.

مقس (ش).

قو : ا. قوو.

قوام آمدن : م. هاتنه قوام،

هه سو بوون، ماهاتن.

قوت : نك. قدرت.

قوت داشتن : م. قووت دار بوون،

به قووت بوون، بهر گه گرتن، هيز دار

بوون، شيان.

قوج : ا. بهران، كهل، بهرديل.

قوج و ميش كوهى : دسه (ش).

قورباغه : ا. قورواق، بهق، بوق.

قورت دادن : م. قووت دان، قوورت دان.

قورت دا كرن (ش).

قورمه : نك. فرمه.

قورى : ا. قورى. چاى پهست (ش).

قوز : ا. قووز، كۆمى، كووپ، قووبك،

قنچ : ا. كۆنچ، قۆنچ، رهونچ.

قنلوه : ا. ولك، گووچيلك، گورچك،

گورچه وئله. گولچيسك، گورچيلك،

گورچيله، گورچوو (ش).

قنلوه سنگ : امر. خړه كوچك، گاشه،

خړ، خړه سنگ، خړه بهر، دويل.

قنله : ا. قولله، سه ره، پوپه، كلاوه،

سه رى، نهوج، لووتكه، دوند. فوج،

كوبك (ش).

قلياں : ا. قلياں، قلياں ناوى، قلهته،

قهنده، قهندى ناوى. قهنگه،

قولون (ش).

قليه : ا. قليه، قلياو.

قمار : قوما، قه مار.

قمار باز : ص فا. قوما باز، زه حمل.

قماش : ا. كووتال.

قمپز : ا. قومپوز، قومبهر، قوپز.

قمپز در كردن : م. قومپوز ده ر كردن.

قمر : ا. مانگ. ههف (ش).

قمرى : ا. قومرى، تووتاك،

كۆتره باريكه، كۆتره به رچيله. فاتتك،

فاتموك (ش).

قمه : ا. قمه، قهس توره.

قنات : ا. كارٲيز، قنات. كه هريز (ش).

قندان

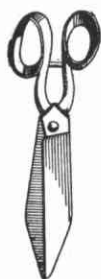
قورباغه

قورى

- قوپ (ش). سه مچه، سحارنه، سعارته. پشك،
قوزك : امصف. قوله به، قاپ، قوله پي،
قوله فسكه، قابه ره قه، قيتك. گوزك،
گوزك، كوتزلك، گوتزلنگ،
گرچك (ش). قوزي : ص نسب. كوم، كووي، كومر.
قوي (ش). قوس ۱ : ا. كهوان.
قوس ۲ : ا. سرماوه، ساران.
قوس قوزح : امر. هه ساره زه پينه،
نه ستونه زيرينه، به لكه زه پينه،
به لكه زيرينه، كوله كه زه پينه، كولكه
زيرينه. پلوره واراني (ه). كه سكه
سوور، يوو كه باران (ش).
قوش : ا. تورومته، واشه، باشه، بازور،
باشولكه، باشوكه، قوش، قوش.
قوطي : ا. فوتوو، فوددي (ش).
قوطي كبريت : امر. فوتوو گوگرد،
قوت (ش). گورت (ش).
قول : ا. قول، به لين، قه رار.
قولنج : نك. قلع.
قوم و خويش : قوم، خويش، خزم،
كس و كار، قوم و خزم.
قوله : نك. قدرت.
قوي : ص. قهوي، به گور، به هيز،
زوردار، قوت و قهوي، قول. قوت و
قول، قايم (ه). قهئي (ش).
قهر : امص. قار، تور، قين، جوونگ،
جه هر، لووته لا. غه زرين، قه هر،
سل (ش).
قهر كردن : م. توريان، توران، جوونگ
كردن، لووت داهيشتن، پيش كردن،
جه هر كردن، قين كه رده ي، توربي
لووته زرينه (ه). سل بوون، قه هر
كرن (ش).
قهقهه : اصت. تريك و هوړ، پريك و
هوړ، قاقا، تريقه. تيفه يق (ش).
قهوه : ا. قاهه.
قهوه چي : ص مر، امر. قاهه چي،
چايچي، چايچي.
قهوه خانه : امر. قاهه خانه، چايخانه.
قهوه يي : ص نسب. ا. قاهه يي، كه مكوئي.
قي : ا. قه ي، قه ي پهروش. بري (ش).
قيافه : امص. قيافه، سه كوت، ته شك،

قیچی

قیچی پشم زنی

ناشووزن، فەتان، دەزوو.

قیف : ا. ره‌ه‌نی. سەر‌ت‌ل‌ک،

کۆفک (ش).

قی کردن : م. فەیه‌و کردن، هەل

هاوردن. ز‌ت‌لی و‌ا‌ه‌ی (ه).

هەلە‌فەت‌نە‌فە، ه‌ل‌و‌ف‌ن، فە‌ر‌س‌ان (ش).

قی‌لو‌وله : ا. نو‌وح، وە‌نە‌وز، سەر‌خە‌و.

قی‌م : ص. ا. سەر‌ه‌ر‌شت، بە‌خ‌و‌کەر.

قی‌ماق : ا. سەر‌شیر، نو‌ز‌گ، سەر‌ت‌وی.

قی‌مت : ا. باتی، بایی، ن‌رخ، قی‌مەت،

نە‌رز‌ش، بە‌ها.

قی‌مت داشتن : م. ریان. زی‌ای (ه).

قی‌مت کردن : م. قی‌مەت کردن.

قی‌مه : ا. قی‌مه.

قی‌مه کردن : م. قی‌مه کردن، جن‌س.

نە‌ره‌ج‌نە‌ی (ه).

سەر‌و‌سە‌ک‌وت، ر‌ن‌خت، نە‌ر‌ک‌ب.

نە‌م‌ت‌یل، قە‌لافەت (ش).

قیام کردن : م. ر‌اپە‌ر‌ین، هە‌س‌انە‌و‌ه،

هە‌ل‌ان، قیام کردن.

قیامت : ا. قیامەت، نە‌و‌د‌ن‌یا، ر‌ۆ‌ز

نا‌خ‌رەت، پاشە‌ ر‌ۆ‌ز. ر‌ۆ‌ فامە‌نی (ه).

قی چشم : امر. ر‌ی‌و‌ق.

قیچی : ا. فە‌ج‌ی، فاح‌ی. د‌و‌رد‌ی،

د‌و‌و‌ارد‌ی (ه). مە‌س (ش).

قیچی پشم‌زنی : ب‌ر‌ب‌گ، ب‌ر‌نگ، چ‌ار‌ک،

د‌و‌ت‌ر‌گ، د‌و‌ت‌ر‌د، د‌و‌و‌ارد‌گ.

هە‌و‌ر‌نگ‌ی (ه). ف‌ل‌خ، قە‌لە‌خ (ش).

قیر : ا. قیر.

قیراندود : ص. م‌ف‌. ف‌یر‌نا‌و.

قیسی : ا. س‌ل‌انە، فە‌سی. س‌ل‌انی (ه).

قیطان : ب‌ە‌ن، دە‌زی، دە‌ز‌گ، یە‌ر‌گ،

ك

ك : ك.

كانوچو : ا. كاوچو، باغه.

كابوس : ا. مۆتهكه، شهوه.

كابين : ا. ماره‌بی، كه‌بن، كاوین.

كاتب : افا. میرزا، میرزابنوس، بنوس.

كات كبود : امر. توتیا كۆله.

كاج : ا. كاج، كاز.

كاچی : ا. قیماخ، نارده‌خه‌وك.

كاخ : ا. كاخ، كۆشك.

كاختی : ا. كاكله، مه‌زگه.

كاختی كردن : م. كاكله كردن.

مه‌زگه كرده‌ی (ه).

كاذب : ص. درۆزن، درۆ بیژ.

كار : ا. كار، فرمان، كسم، پیشه، نهرک،

بژگال. همرمان (ه). شول (ش).

کارآمد : ص مف. کارا، لی‌هانگ،

لی‌هاتوو، ده‌گهر، دیلباز، قال،

ده‌ره‌هانگ، ده‌ره‌اتوو. چنه نامای (ه).

کار از پیش بردن : م. کار پیش بردن،

کار برین. کار بهره‌و بهره‌ی (ه).

شول پیسدا برن (ش).

کاربر : ص فا. کاربر، کارا.

کاربرد : امر. کاربرد، که‌لک.

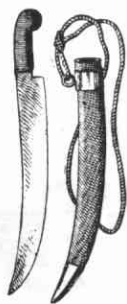
کارتینک : امر. کاکله مووشان،

دوورنگ. هه‌لاوه‌و مامالی (ه).

دیوه‌رژن، کارتینک، نه‌فن (ش).

کارخانه : امر. کارخانه، فابریق.

کار خراب کردن : م. پله به‌ناوا دان.

کارد

کارگر^۱: ص شغل. کارگر، عه‌مه‌له،
فه‌مه‌له، کرتکار، فاله، پاله، ره‌نجه‌ر.
شول کهر (ش).

کارگر^۲: ص فا. کاری، کارگر،
که سکون، کاریگر. کارتیکهر (ش).
کارگردان: ص فا. کارگیر،
شانو و گیر.

کارگزار: ص فا. پاکار گزیر، مواسر،
کارگوزار.

کارمزد: امر. ححق، هحق، مز، پامز،
دهس‌مز.

کاروان: ا. قافله، کاروان.

کاروانسرا: امر. خان، کاروان سهر.

کاروان کش: ص فا. کاروان قیران،
کاروان کوژه.

کار و بار: کاروبار.

کاری: ص نسب. کاری، کو‌شا،
کاریگر، که سکون، پرخه‌بات (ش).

کاریز: ا. کاریز، فعات. که هریتز (ش).
کاس: ا. پخله، په‌کانه.

کاسب: اف. کاسب، پیشه‌وهر،
سه‌ودا‌گر.

کارد: ا. کارد، کیر، کیرد، گه‌زلک.
کاردی (ه). کیرگ (ش).

کارد آشپزخانه: کافرمان. سیکار،
سیکار، قزک (ش).

کاردان: ص فا. کارزان، بلیعت، بزوز،
کاردان، بزوک، سهر دهرچوو.
شول‌زان (ش).

کار راه انداختن: م. کار رینگه خستن.
کار وسه‌وهری (ه). شول‌ری
تیختن (ش).

کارزار: ا. شهر، تیک هه‌لچوون، داوا،
جه‌نگ، به‌به‌کاجوون.

کارزیاد: نهرک.

کارشکنی کردن: م. چوکلّه شکانن.
په‌ک دای (ه). په‌ک لی‌دان (ش).

کارفرما: ص فا. خاوه‌ن کار.

کارکرد: امص. کارکرد.

کار کردن: م. کار کردن، فرمان کردن.
ههرمان کهرده‌ی (ه). شول
کرن (ش).

کارکرده: ص مف. کارکرده، نیمدار،
کونه.

کارگشته: ص مف. کار کوشته، کار
کرده، ملاح.

کار کشیدن از کسی: ترؤقانن.
ترؤقایوه (ه).

کارکن: ص فا. کارکون.

کارگاه: امر. کارگا، کاره‌گا، کار‌گه.

کاس برگ : امر. په لنگ، کاسه گه لا.
کاستن : م. کم کردن، کول کردن،
کورت کردن.

کاسنی : ا. کاسنی.

کاسه : ا. کاسه، کوجه له، جامو له،
کیتلاوه، شکهو، جام، سه کره
کاسک (ش).

کاسه

کاسه چوبی : کوجه له، که مو له. کوټک،
گودک (ش).

کاسه زانو : امر. کاسه زرانی، چوک،
کاسه نه ژنو، کتلاوه. که شکو
زهنگوولی (ه).

کاسه سر : امر. کاژه ره. کلوخ (ش).
کاسه سفالین : گلینه، کاسک، کوشک،
گاوانه، گودک
کاسه گل : امر. بشکوټک.

کا کاسیاه

کاش، کاشکی : ق. خوژ گه،
خوژ گاری، به شکم، کاشکای،
به شکم، کاشک، کاشکایه کی،
کاشکایه کوو. وشله ی (ه). خوژی،
خووه ری، خووه ستی (ش).

کاشتن : م. کیتلن، کالان، وه شانن،
داچه قانن، کیتلر ان، کالین، چانندن،
داچانندن. کالای، شانای (ه).

کاشته : امف. وهرز، کشت، کیتلراو،
کیتلیگ. چاندى (ش).

کاشی : ا. کاشی.

کاغذ : ا. قاغه ز، کاغه ز، قاقه ز،
سمپاره، پرماخ.^۱

کافر : اف. کافر، ته رهس، گاور.
گافر (ش).

کافور : ا. کافور.

کافی : اف. کافی، بهس، رهسا.
وهس (ه).

کاکاسیاه : امر. کاکاسیا، فوله رهش.

کاکل : ا. کاکول، پویه، کتلاوه،

ته نوری، خولامانه. خولامانی (ه).
پورک، تومک (ش).

کاکوتی : ا. کاکوتی.

کال^۲ : ص. کال، کنج، خام، باکو ف،
زورده، کوټنج، که وگ، گر که.
نه گریا، نیاوا (ه). نه گه هیستی،
فهریک، کارک، کیرد (ش).

کال^۳ : ا. که ناو، دینال، که ن،
ناودر که. که ن دال (ش).

کالا : ا. کووتال.

کالباس : ا. باسورمه، باستورمه.

کالبد : ا. لاش، لاشه، قالب، که لاک.

کالجوش : امر. کالوتش، کاتیلوش.

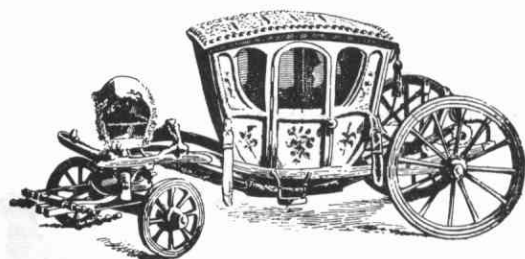
کالسه : ا. گالسه.

کام : ا. ناسمانه ی دم، پانکه.

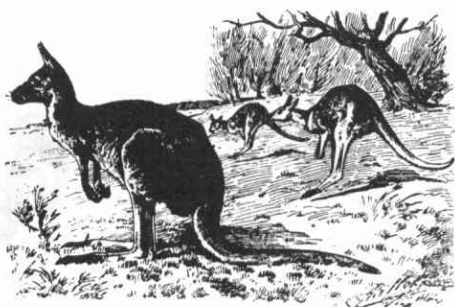
کامران : ص. فا. پیروز، به خته وهر.

کامل : اف. ص. رهسا، کامل، تواو،

تهواو، تهمام، دوروس، ره به ق.

کالسکه

کانگورو

کامیاب : ص فا. نه سئل، حه سیاه،
حه سیاگ، کامیاب، کامیه واه.
ته ژه (ش).

کان : ا. کان، مه عدن، کاراک.^۱
کانال : ا. که نداوه، که ندال، نوکن،
که ناو، درنال، ناو درکه، درگه،
که نده، که ندر.

کانگورو : ا. دوپایله، دووپایلهکه.

کاوش کردن : م. لی کوآینه وه،
بی باچون، که تن، که نندن،
هه لکونه وه، هه ل کوآین.
کاویدن : نک. کاوش کردن.

کاه : ا. کا. سمیری (ه). کاف (ش).
کاهدان : امر. کایه، کادان.
کادین (ش).

کاهش : امص. که می، کورتی.
کیمی (ش).

کاگل : امر. کاگل، سوواخ، له به.

کاگل کردن : م. ناوین، سوواخ دان،
ناویه دان، هه لناوین، بانه ناو کردن،
گلّه بان کردن، کاگل کردن، سوواخ
دانه وه. گولّه بان کرده ی، ناوی، له به
کیشای، ماله کیشای (ه).

کاهل : ص. ته مه ل، ته وزه ل، که هال،
ته ن به روه، تلار، چاخه سیوه ری،
سس، ته رال، کابه ل، به لحه، ریپول،
تور توپه، فل، شه خسو، گایی،
سته به له، سلپ، گتیره نه که ر.^۲

لور (ش).

کاهو : ا. کاهو.

کیاب : ا. که واو، که باب، برژاو،
برژیاگ.

کیاب چنجه : که واو پل، که باب پرتک.
کیابی : ص نسب. که واوی، که بابی،
که واوچی.

کید : ا. جه رگ، جگهر. یه ههر (ه).
که زه ب (ش).

کبره : ا. که وهره، گه مپه، ره قیلّه،
قرتماخه، پترو، قه تماغه، گه مپه،

كج خيال : ص مر. بهد گومان.
كج سلیقه : ص مر. بی مرخ.
كج شدن : م. لاره و بون، چه مین،
چه میانه وه. لاره و بییه ی (ه). خار
بین (ش).

كج و راست : امر. تپ و كو،
داره دار، لاره لار، گلاو گل،
ته پوتل. وریز و گلیره (ه).
كج و معوج : ص مر. لار و گیر،
چفت و چیل، لاوتیو.

كجی : ح مص. لاری، چه فتی.
جهوتی (ه). خاری (ش).

گچك : ا. ده گنهك.
كچل : ص. كه چهل، كه لهش.
كدام : ق. كام. كیشك، كیشکین،
کیهان، کیژان (ش).

كدام يك : كام بهك؟، كامه؟،
كامه تانی؟، كامه ته؟، كیهانه؟. كام
یو (ه). كیشك بهك؟ (ش).

كدامین آنها؟ : كامیان؟. كامجا
نایشا؟ (ه). كیشکین (ش).

كدبانو : ص مر، امر. كابان، كه یوانوو،
بنهوان، كه ییانوو. كابانی (ش).

كدخدا : ص مر، امر. قیخا، قویخا،
میره دی، كوخوا، قیخوا. كه یكووا،
کیخا (ه). کیخه، سر گوند،
كه وخودا (ش).

كدز : ص. لیل.
كدو : ا. كووله كه، كه دوو، كودوو،
كودی، كولنده ر.

پتروك. بزمانه (ه). پریوسه (ش).
كبریت : ا. بای، گوگرد، سفارنه،
زهلوو كه، شه مچه، گورد، فند،
کپویت. كفتك، پتك (ش).
كبك : ا. كهو، كهوك. زهره زی (ه).
كه بك (ش).

كبك دام : بهستی، پاداو.
كبك ماده : ماكو. چیلی (ه).
كبك نر : نیره كهو، بهق، نیره كه بك،
پاداو.

كبوتر : ا. كووتر، كاوه تری (ه).
كبوتر باز : ص فا. كووتر باز.

كبود : ص. ا. كهوگ، كه وه.
كه وله (ه). عاسمانی، شین (ش).

كپر : ا. سایات، كه پیر، هه رزل،
كویت، نالوونهك، هه رزال، نهروال،
چه رداخ، ساره، زنج، عه رزیل،
قونان، کالیت، كولك، كه وئل.

كپك : ا. بهلخ، بار، كه ره کیفه، پولگ،
كه پهك.

كپنك : ا. په سهك، فاپووت، كه په نك،
فرنجی، كه رگ، كوله یال. تانکی،
گه رگ (ه). چو خك، په سهك (ش).

كپه : ا. كوگا، سه ریوان، تپ،
خوبله كه وان. بوولگا (ه). كولینك،
چه وئل، خم، شفت، فیج، کیژ،
خار، خوهر (ش).

كجا : ق. کوینه، كو. كوگه (ه). كیفه،
کانی، کیوه، کیده ری، کور (ش).
كجاوه : ا. كه ژاوه.

كبوتر

که دو حلوایی : کووله که سه راوی . کرنی (ه) .
 کووله که شامی (ه) . فوندک (ش) .
 کدوی خشک : به لهجه ک .
 کدورت : امص . لیلی ، ناپاکی ، زویری ،
 ناره حه تی .
 کدین : ا . جل کوت ، جل سور ، جل
 سوو . گلار کو (ه) . نه رووس (س) .
 کذب : ا . درو .
 گر : ص . که ری ، نه ژنه وا ، کرووس ،
 کرپیل ، گوئی گران ، بی گوئی
 سه هه نه ، لاسار ، سه هه نه ، بی
 گوئیچه .
 کرانه : ا . ساحل ، بهر ، که نار ، روح .
 قاج ، دهف ئاف ، ده لاف ، پی
 ئاف (ش) .
 کراحت : امص . ناحه زی ، خراوی .
 کرایه : ا . کراها ، نیجاره ، کرئی ، کراهه .
 کرایه نشین : ص فا . کراها نشین ،
 نیجاره نشین ، کرئی نشین .
 کرباس : ا . جاوگ ، جاو ، داوه پتس ،
 قه دهک . هه لاوه (ه) . که رباس ، جاف ،
 جانگ (ش) .
 گرت : ا . کهرت ، تالانه ، کووز ، بانه ،
 که رد ، کتانه ، گول . نه لانه (ه) .
 حهوت (س) .
 کرچی : ا . به لعم ، ده سه که سنی ، فایخ ،
 که لهک ، فوفه ، لوئکه .
 گرچ : ص . کر ، چیل کر ، کورک .
 کرچک : ا . کرنگ ، کپنوو ، بی هه نجیر ،
 کپرنوو ، کپنه . کپرنووش ، گهرجهک ،

کۆلاره، خەرتەل، لاش خوەر، سی سارک، سی سارکە، کەجەلە.
 کرکی : ص نسب. کورکی، کۆلکی.
 کرم : ۱. کرم، قاروورە. کورم (ش).
 کرم ابریشم : امر. کرم ھەوریشم.
 کرم درخت : امر. ھارپە.
 کرم خاکی : امر. گلە خوەرکە. خاکە
 خوەرە (ھ). کورمە سوور (ش).
 کرم خورده : امف. کرمۆل، کولۆر، قورۆل.
 کرم جگر گوسفند : بەھوولە.
 مافەنە (ھ). کەپەنەک (س).
 کرمک : امصف. کرمەک. ناوبرە
 قوونە (ھ).
 کرم شب تاب : امر. شەوجرا. ئەبرە
 قوولە (ھ). گووسترگ (ش).
 کرم گندم : امر. بیتە برە.
 کرمو : ص مر. کرمۆل، کرمماوی،
 کرمزەنە. کرمین، کرمۆزین، کرمی،
 کونور، قورۆل.
 کرنا : ۱. بۆری، بۆرپە، کەرپەنا.
 گرنش : امصف. کورنوش.
 گرنگ : ص، ۱. نال، سە. سێ (ش).
 کرور : ۱. کولور، کوروور (ش).
 کرە^۱ : ۱. گوو، خەرت، گەردەلانی،
 کورە. خروور (ش).
 گرە : ۱. کەرە. کەرتی (ھ). نویشک،
 نویشک، نیشک (س).

کرە اسب : کورگ، کوروو، کوروولە.
 کورە (ھ). جانی (ش).
 کرە اسب یک ساله : جوانو، کوروو،
 کوروولە، کورپەلە.
 کرە ھادیان یکساله : نوما.
 کرە خر : امر. ھۆلی کەر، کەرکۆل،
 جاش، خەرکۆل. ھۆلپەر (ھ).
 جەحشک، کورپش (ش).
 کریدور : ۱. راپەر، دالان.
 کرپە : ص. ناحەز، کرپت.
 کز : ص. کز، کزکۆلە، کزۆلە، گورپ.
 کزاز : ۱. گۆی پەپە.
 کز دادن : م. ھەل پەرووزانن،
 پەرووزانن، کزدان، کززانن.
 پەرووزنای (ھ). خەنزانن،
 کوززانن (ش).
 کز کردن : م. کز کردن، کزکە کردن،
 کسکۆلە کردن، کزکۆلە کردن.
 کژدم : ۱. دمارە کۆل، زووشک،
 کۆلەنجی، جەزە پتە، سولولە. مارە
 کۆل (ھ). دووشک (ش).
 گس : ۱. کەس، خزم، قەوم، دەیار،
 زەلام، پیا، تەن، شەخس، پیانگ.
 کساد : امصف. بێ تەرەوی، بێ بازاری،
 کەساد، کەساس.
 کسالت : امصف. کەسالت، نەخووشی،
 ناسافی. نەووسی (ھ). ناساخی (ش).
 کسب : امصف. پتە، کسم، کار، کسب،

کژدم

- کسپ، کسپ و کار. همرمانه (ه).
شول (ش).
کسر : امصد. که سر، کهل، پهل.
کیم (ش).
کسر کردن : م. شکان، نه نه زول دان،
که م کردن، کهل کردن. که سر
که رده ی (ه). کیم کرن (ش).
کسره : ا. ژیر.
کسری : ص نسب. که سری، که مایه تی،
که می، که مایه سی. کیمی (ش).
کسل : امصد. که سل، داماو، ماندوو،
نه خوش. خاف، داما، شور (ش).
کسوف : امصد. خوه ر گیریان. خور
گرتی (ش).
- کش آمدن : م. کیش هاتن. کیش
نامای (ه).
کشاله : ا. کشاله، گهل، لاران.
کشاندن : م. کیشانن. کیشای (ه).
کیشان (ش).
کشاووز : ص فا. فه لا، جفت یار،
به رز گهر، که شاوهرز، و فرز تر،
جو و یار، هیت یار، کشت کار، کیل
کار.
کشت : امف. کشت، کاشت، کال،
وهرز، کشت و کال. چاندی (ش).
کشتار : امف. کوشار، کوزتار.
کشتزار : امر. زهوبن، کتلانگه، کیلگه.
زه مین، زه فی (ش).
گشتن : م. کوشتن، کوزران، نوپانن،
توپاندن، خوین رزاندن، کوزنن،
خوین کردن، سل سهرده و کردن.
کوشته ی (ه).
گشته : امف. کوشته، کوشوو،
کوزیاگ، توپیاگ، کوزراو.
کوشیا (ه). کوشی (ش).
گشتی : ا. که شتی، یاپور، گه میه،
گه می.
گشتی : ا. زوران، کوشتی، زوره زمی،
مپوه ست، به ربه کانی. گولمش، قهب،
به رسیگانی (ش).
گشتی گرفتن : م. زوران گرفتن،
زوره زمی کردن. به رسیگانی
کرن (ه).
کش دادن حرف : باراش لی کردن،
- کس و کار : خزم، قوم و خویش، کس
و کار.
کسی : که سی. که سیو (ه).
کش : ا. کیش، جیر.
کشاکش : گیره و کیشه، کیشه، مپ و
مب.

کشتی

کیش دان، رینگانه‌وه.

کشف کردن : که شف کردن،

ده‌رخستن. پنه‌زانای (ه). پیدای

کرن (ش).

کشک : ا. که شک.

کشک سای : امر. که شک ساو.

کشکول : ا. که شکول.

کشمش : ا. کشمیش. قریوک،

میغور (ش).

کشمکش : ا. که شمه‌کش،

کیشاکیش، کیشواکیش، گیره و

کیشه، کیشاکیش، به‌بره‌ره‌کانی، سمر

سمر، کیشه، کیش. کیش و

به‌ر کیش (ه).

کشو : ا. که شاو، که شو.

کف دست

کشیدن^۱ : م. کیشان، کیشاندن، خشان

، خشانندن، کیشانن، کیش کردن،

کیشران، کیشای. خشنای (ه).

خوشاندن، قه‌کشان (ش).

کشیدن^۲ : کیشان، که‌ل دان، چاککردن^۳. کیشای، که‌ل دای (ه). لی

نیان (ش).

کشیده : زیله، شه‌قه‌زیله، چه‌پاله، چه‌ک،

شه‌قه‌لیزه، شه‌بلاخه، شه‌پاله. سیله،

شه‌پیلان (ش).

کشیش : ا. که شیش، قهرال، قه‌شه.

کشیک : ا. کیشک، نیشک، پوس، قول.

کف^۴ : ا. کف، قزه.کف^۵ : کف، له‌واسه.

کفایت : ص. که‌فایمت، به‌سی، شی،

شیان، ژی.

کف بین : ص‌فا. له‌پ ناس، ناو‌له‌پ

ناس.

کفتار : ا. که‌متار، که‌فتار، گور‌که‌ن،

گور‌که‌نکه، حه‌فتار. حه‌وتیار (ش).

کفتار : نک. کبوتر.

کفچلیزک : امصغ. کشتیله‌سهره، سه‌لکه

مه‌ویژه. که‌شکه‌سهره (ه). تیشکه

ماسی (ش).

کف دست : امر. له‌پ، ناو‌له‌پ،

ناوده‌س، قول‌مشت، چه‌پله، چه‌پاله.

۱- امتداد دادن، دراز کردن، روی زمین

لفزانندن.

۲- جفت گیری دادن اسب و مادیان.

۳- کف صابون و کف حاصل از تخمیر.

۴- کف دست.

۵- جفت گیری دادن حیوانات.

به سی (ه). نه ستیو، قهواش (ه).
 كفل : ا. كه فعل، سمت، كه پهل، ولّمه،
 سمتول، لانه ریزه، لاتراف. كوليك،
 كه ماخ، كاماخ (ش).
 كفن : ا. كه فن، خه لات، تی پیچ (ش).
 كك : ا. كیچ. كه کی (ه).
 كك و مك : ناله، لك و پس.

كفش

گل : نك. كجل.
 گل : نك. كوناہ.
 گل : نك. كند.
 كل^۱ : ا. ق. گشت، گشك، كول، گئی،
 حه موو، حه می، جه، حه مكه، تی
 كرا. گرد (ه).
 كلاس : ا. كلاس، بول.

كفشدوزك

كلاغ : ا. قالاو، قعل، قاز، قالاوه ره شه.
 قاقیشك، قاقیزك، قازوو، قراك، قزباك،
 قهله ره شك، قزك (ش).

كلاغ زاغی : امر. قشق ره، زاخی،
 قهله بازله. خه زال (ه). ره قشیلک،
 قزراك، قهله ره شك (ش).
 كلاغ سیاه و سفید : قالاوه، بولینه.

لهواسه (ه). بهری دهست (ش).
 كفر : امص. كفر، بی دینی، رهف.
 كفران : امص. ناسوپاسی، نه زانی.
 كف زدن : م. چه پلّی دان، چه پله دان،
 چه پ كوتان، چه پ كوتانن، چه پله
 كوتان، چه پله ته قانن، چه پ ته قانن.
 چه پ ته قنای (ه).
 كفش : امر. كهوش، پاپوش، فونده ره،
 كاله، پالا، پاوه ری، پابه ری، پیلّاو.
 خامینه (ه). سوولك، كالك،
 شاكول (ش).
 كفش بچه : امر. پابه جانی.
 كفش چوبین : امر. ته فته قان. چمچه،
 قاپ قاپ.

كفشدوز : ص فا. كهوش دوز، كهوش
 دروو. پالاواراز (ه). سوول دروو،
 سوولك چی كر (ش).
 كفشدوزك : امص. گویره كه سووره،
 خالخالو كه.

كفش كن : امر. ته كبه، ناسانه، ناستانه،
 كهوش كهن، پاگا، شیک، بهر درگا،
 زتر بهران، ناستان، ناسان و بهری،
 چیر و بهری (ه). دهرزینك (ش).
 كفش كهنه : چهك، شه قال.

كف كردن : م. كف كردن، قژه كردن.
 كفك : امص. كه ره کیفه، بهلخ، یونگ.
 كه پك (ش).

كفگیر : ا. پالین، كه و گیر، ناوپال.

گلش گندم : امر. کولش، کوروش،
کولوش. کولیش (ش).

کلش برنج : امر. بهلم، سووچار.

کلش زار : امر. جاپ، برنجاپ، نالف
جاپ، کولش جاپ، لوجاپ.

کلفت^۱ : ص. نه ستور، قول، قایم،
کولوفت، زه خم، ستور. قهلف (ش).

کلفت^۲ : ا. کولفمت، سهرمه فره شی،
ته یان، قهره واش، خز مه تگار،

کاره کر. خودام (ش).

کلفت بار : ص مر. کلفت بار،
خه یزان دار، خیزان بار، کولفمت دار.

خودان خه یزان (ش).

کلفتی : زه خماتی، قلمت، رهوق،
رئس، کولوفتی. بارسایی، ستوری،

کولوفتی. قهلفی (ش).

کلک^۲ : ا. حوقه، راو، چاچوله، فیل،
که لک، حیل، دهسه داو، فغن، بامبول،

داو، چاپ، دهلهسه، مه کر، ریو،
ته شقه له، رهنگ، ریپ، ریت، دهغل،

گری، فروقیل. لپ، نه پرش (ش).

کلک^۴ : که لک، که لسم.

کلک^۵ : ا. پی نووس، قهلم.

کلگی : ا. سر که له، کلاف، که لپی،
که له گی.

کلم : ا. که له ره

بوره پنه (ه). قهله سابونی (ش).

کلاف، کلافه : ا. کلاف، کلافه،

قانگله، قانگه له، لپار، دهسه،

دووکله، گل. دوکولیه، ریسک،

قاتم، گروف (ش).

کلان : ص. زور، فره، گوره، مزن.

کلاه : ا. کلاو، قه پلاخ، کولوز،

ته قله. کولاث، کوم (ش).

کلاه تخت زنانه : ته پله، پورنک.

کلاه برداری : ح مصد. کلاو برداری.

کلاه دوز : ص فا. کلاو دوز. کلاو

وراز (ه). کلاو چی کر (ش).

کلاه گوشه دار بچه : قوچکه، گیفک.

کلاه گیس : امر. کلاو قز، موچاخ.

کلبتین : ا. که لوه ته یین. که لبه تی (ه).

که لقه تان (ش).

گلپه : ا. کالیت، کولیت، زنج، قوخل.

گل دم : کول. قول (ه). قوت (ش).

۱ - ستیر.

۲ - خدمتکار زن.

۳ - حقه.

۴ - بلم.

۵ - قلم.

کلید

کمانچه

کَلَه پز : ص فا. که له پز، پاچه چی.

کَلَه خر : ص مر. قوت، که له خر.

کله شق : ص مر. لامل، که له شق،

غودود، که له رفق.

کَلی : ص نسب. ته واوی، توای، تیکرا.

کلید : ا. کلیل، کلل، ناچار، فراهه.

کلیسا : ا. کلیا، کلیه.

کلیمی : ص نسب. موسایی، جوو.

کلیه : ا. ولک، گووچیلک، گورچک،

گورچه ویله. گولچیسک، گورچیلک،

گورچله، گورچوو (ش).

کم : ق، ص. نه نک، نوژی، نه خستی،

که م، ریزه، ریزه لانه، توژه لانه،

توژال، جوزوی، چک، چکی، پیتک،

کز، پهل، که سر، توژاله. کوچو (ه).

کیم، پیچک، پیچ (ش).

کم آوردن : م. کم هاوردن،

که سر هاوردن، کم ناردی. که سر

ناردهی (ه). کیم هینان، که سر

نینان (ش).

کماجدان : کوماج دان.

کمان : ا. که مان که وان، ده ف.

که مانچه : امصف. که مانچه، ته فته تیک،

که مانچه.

کمان غربال : که مه، چه مه، که له.

کامار (ش).

کمانه : ا. که مانه، که وانه، بارزه.

کمانه کردن : م. که وانه کردن،

کلم قمری : امر. داش کرم.

کلمه : ا. که لیمه، واژه، وته، وچه،

وشه. پهیث (ش).

کلنجار رفتن : م. می و مشت کردن،

زور لی هاوردن.

کلنگ ۱ : ا. قولنگه، قولنگ، کولنگ،

پاج. زه نگل (ه). کولنگ (ش).

کلنگ : ا. قازی قولنگ. قورینگ،

قازی (ش).

کلوچه : کولوچه، کاده، کولیچه.

کلوخ : ا. کولو، پهل، کلو، پینک، سمنه

گل. کولوسن (ه). که ریچ، گلنت،

گلنتک، گلوت (ش).

کلوخ اندازی : پهل فرکی، پهل پلان.

کلون، کلوم : ا. کولوم، چورت،

شعورن، شوبند.

کَلَه : سر، که لله، سه لک.

کَلَه پاچه : امر. که له پاچه، سر و

پاچک، سرو پا. سر و پی (ه).

سهرپی پک (ش).

کَلَه پاشدن : م. حه وانچه بوون،

سرمه قولات بردن، به سره و پریان.

که مرکش، دامنه.

کمرنگ : ص مر. کال، کم پره‌نگ، کال
و کرج.

کمر : ص مر. کم پرو، شهرمن،
شهرمین.

کم فروختن : م. دس لاخستن، کم
فروتن. کم ورده‌تی (ه).

کم فروشی : ح مص. کم فروشی.

کمک : ا. کومک، ده‌سیاری، دس

گورویی، لاکو‌شکه، یاری، سیار،

باربوو، مه‌دهد، یاریه، یارمه‌تی.

یاردی (ه). هاری، بازگوری (ش).

کم کم : ق مر. کم کم، نه‌نک‌نه‌نک،

ورده‌ورده.

کم عرض : ص مر. ته‌سک.

کمند : ا. که‌مند، فراهه، ناربخ (ش).

کمی : ح مص. که‌می، نوژی،

که‌مایه‌تی، چکی، نه‌ختی، ریزه‌یک،

کم بوونی، که‌لای، که‌مه‌ک،

که‌موسکه، که‌میو، کوچیو (ه).

کیمی، که‌مایه‌سی، کیماسی،

کیمای، کیمای، کیمک (ش).

کمیاب : ص مر. هه‌لکه‌فت، کم په‌یدا،

نادر، ده‌گمه، کم یاب، ده‌گم‌نی.

کمیت : نک. کهر.

کمیت : ا. چه‌نایه‌تی، چه‌ندایه‌تی.

کمین : امص. که‌مین، ملاز، قولاخ،

خف. ملاس (ه). بوسه (ش).

کمین کردن : م. قولاخ‌وه‌چوون، پاریز

چوون، خف کردن، خو‌داگرتن،

کمان

گه‌پانه‌وه. گه‌پایوه،

که‌مانه‌کرده‌ی (ه). سپنه‌کرن (ش).

کعبود : ص. کم بوو، کورتی،

ناته‌واوی. کیماسی (ش).

کم پشت : ص مر. کم پشت، ته‌نک،

زخ (ش).

کمپوت : ا. خواه‌شاو.

کم جنبه : ص مر. ته‌نگه‌تیکله، جیکن،

جرجوو‌کائی، کم جیق‌ل‌دان، کم

چیک‌ل‌دانه، قسکه، ته‌نگ.

کمچه : ا. که‌مچه، ماله.

کم حرف : ص مر. نه‌دوو، بی‌زووان،

کم قسه.

کمر : ا. که‌له‌که، که‌مه‌ر، ناو‌قه‌د. ناڤ

ته‌نگ (ش).

کمر بند : امر. قه‌مه‌ل‌به‌ن، که‌مه‌ربه‌ن، قل

به‌ن، پشتوین، پزوین. قایش (ه).

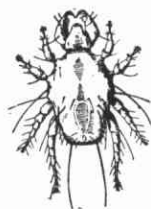
شوتک (ش).

کمرکش : ص مر. که‌مه‌ره،

گنام : ۱. لان، کونا، دهغه.
کنایه : امص. که نایه، گوشه، هیما،
نیشاره، بریتی، بهر تی، دور نیازی،
تان، تانه، شفره (ش).
کنج : ۱. کونج، گوشه، سوچ، کوله
سوچ، کونجول، قورنه، قوژین، نج.
قونچک، کوژی، کوژیرک (ش).
کنجد : ۱. کونجی.
کنجکاو : ص. ف. کونجکاو، بن جوړ،
پرسا، بهرسا.
کنجکاوۍ : ح. مص. بن جوړی، پهی
جوړی، کونجکاوۍ.
گند ۳ : ص. کون، هیدی، یه واش.
گند ۴ : ص. کول، دهمه ریز.
کند شدن : م. کون بوون. کول
بیهی (ه). هیدی بین (ش).
کندن شدن دندان : هاله و بوون. هاله و
بیهی (ه). نال بین (ش).
کنداب : امر. ناو دی، ناودرکه.
کندن : م. که نن، که نندن، داکه نن،
کولین، دارووتانن، همل که نندن،
رووتانهوه، رووتانندن، رووتانن.
نهره رووتنای، هور کیشای (ه).
فدان (ش).
کندو : ۱. که نوو، که ندوو، دولیان،
هه نکه ژاله ۵. کوشار، خلیف،

که مین کردن. ملّاس گرتی (ه).
پوسه کرن (ش).
کمین گاه : امر. حه شاوگه، قولّاخ.
کهلین (ش).
کنار : ۱. قهراخ، ته موو، لا، ته نشست،
که نار، قه ورخه، کلا، خافو، پالوو،
کل، لا، حاشیه، پهر، باوش، دون،
پال، رهقی، به خهل، قه برغه، قهره،
کن، لایه ر، لاتک، لاشان، رهخ،
بن پال.
گنار (درخت) : ۱. کونار، مورتک.
کنار رفتن : م. که نار هوه چوون، کل
بوون، کلا گرتن، لاجوون.
که نار لووای، که نار گرتی (ه).
ته نشست چوون (ش).
کنار گذاشتن : م. دهر بوواردن، کلا
کردن، کل کردن، لابردن.
کناره ۱ : ۱. که نار، لاکیش، سهره ناز.
کناره ۲ : ۱. که نار، لچ، دهره، قهراخ،
له به، زیوار، رهخ، لیوار، دم، دهمه،
که مه. لیف، فاج (ش).
کناره گیر : ص. ف. که نار هگیر،
گوشه گیر، تهریک، گوشه نشین، قهراخ
نشین، کلا گیر.
کناس : ص. گسکدر، سپوور،
کنار اوپا که و کمر.

۱. قالی باریکی که در کنار اطاق انداخته شود.
۲. دور و کنار هر چیز.
۳. آهسته، یواش.
۴. غیر نیز مانند چاقوی کند.
۵. کندوی زنبور عسل.

گنه

کولووری، گورگیله .
کندوکاو : امص. کرد و کوش، کهن و کاو، کهن و کو، گرد و کیش.
گنده : ۱. کوته، مؤره، کوته دار، قورم، قورمه دار. کولکه دار (ش).
گنده : امف. سول، کندی، کهنه، کهنه لان، کهن لان، که ولوس، کهن، بینمه غار، کینا، درگه، کانال، که ناو، ده خمه، زاخه، کهنه لان، مهر، بهرمه غار، دینال، لادی، لادیگه. زاخون، زاخو (ش).

کنده زانو : کلاوه ی رزانی. که شکو زهنگوئی (ه). سرچوک (ش).
کنده شدن پوست در نتیجه سوختگی : دامالیان، داپلوخیان. مالیایره (ه).

کنس : ص. ژرد، دژنان، خه سیس، بهرچاوتینگ، چنوک، فیرسیچم، گوووشکهو کهره، خه پوولی، دس قوو جیاگ، قه متیری، گونک شمیر. ده خس (ش).

کنسول : ۱. شابه نهر، شابه ندر. کنسولگری : امر. شابه نهرخانه، بالیوزخانه.

کنفت : ص. نه ژد، چرچ، کنفت، چرووک، پوت، سیسیاگ، چرچ هه لاتنگ. جه رمقین، قرمچان (ش).

کنکاش : ۱. کر و کاش. کنگر : ۱. قنگر، رنک، کندر، کنگر.

گنه : ۱. کهنه، که و وگی، مچ، بهرمژک، چنگنه، گنه کاو له. گهنی (ه). پند، نه بو (ش).

کوبیدن : م. کوتان، کوتاندن، داکوتان، ره قانن. هابیرین، کوا، ره قنای، هارده ی (ه). قوتان، ساتاندن، کنان (ش).

کوبیده : امف. کوتیاگ، داکوتیاگ، هاریاگ. کوپا، هاریا (ه). هوور بی (ش).

کوتاه : ص. کوتر، کوتا، نزم، کورت، کن، کول، کوله.

کوتاه آمدن : م. کوتا هاتن. کوتاه آمدن تیر به نشانه : پا کردن. کوتاه شدن : م. کوتاوه بوون، کول بوون، کوتر هاتن، ناوچوون.

کوتاه قد، کوتوله : ا، ص. بابا عهره، کورته بالا، کورته بنه، کورته له، باوه قورمت، سمه خرت، کورتیله، وردیکله، گن، کورت. کورتکه (ش).

کوتاهی : ح امص. کوتایی، کورتی، پاکه می. کوتاسی (ش).

کوت کردن : م. کوگا کردن، خپ کردن، کو کردن. کوکرده ی (ه).

کوم کرن (ش).

کوچ : ۱. کوچ، بار، خیل و خوار، خیل و ژوور.

کوچ کردن : م. کوچ کردن، بار کردن.

کوچک : ص. بووچک، بجووک، چکو له، چکه له، خوچووک، ریز، کجک،

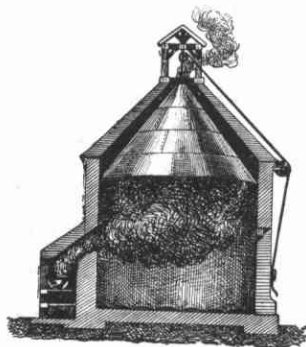
کۆر (ه). کور (ش).
کور^۲: ص. کویرگ، کویر.
کۆر (ه).

کور کردن: م. داکوژان، کویر
کردن، داشکانن، داکوژانن،
داکویرانن، داموچانن. نهره
کوشای (ه).

کورک: ا. دمه‌ل، کوره‌ک. میژووه
که‌وله (ه). زریک (ش).

کورمال کردن: م. پهل کوتان، کویره
کویر کردن. پهل کوی (ه).

کوره: ا. قوولکه، کووره، ناته‌شخان،
کلدان، کوانگ. کل، کووری،

کویر کردن. پهل کوی (ه).
کوره: ا. فوولکه، کووره، ناته‌شخان،
کلدان، کوانگ. کل، کووری،
چاوه (ه).

گوچک، بووچکه‌لانه، گچک.
گولاله (ه). کچکه (ش).

گوچکتر: ص. تفغ. بووچکتر.
وردی‌تر (ه). کچکه‌تر (ش).

چکه‌له، خوچووک، ریز، گچک،
گوچک، بووچکه‌لانه، گچک.
گولاله (ه). کچکه (ش).

گوچکتر: ص. تفغ. بووچکتر.
وردی‌تر (ه). کچکه‌تر (ش).

کوچ نشین: ص. فا. کوچه‌ر.

کوچولو: ص. مصغ. بووچانه، بچکوله،
بووچکه‌لانه، چوکه‌له، بووچکه‌له،
بچکوله‌لانه، بووچه‌لانه، بچکه‌له،
گچکه، گچکه‌له، وردیکله.

وردیکلانه (ه). کچکه لوک (ش).

کوچه: ا. کووجی، کولان، گه‌په‌ک،
کوچه، لاکولان، نالووله

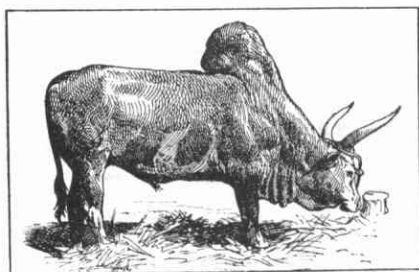
کود: ا. رشفت، کوود، سورؤ،
په‌گیر، کووت، گوی‌پره.
قه‌فت (ش).

کودک: ص. ا. منال، مندال، زاوله،
زاروله.

کودن: ص. گیل، خرفت، گه‌وج،
که‌ودن، چه‌پش، ته‌پلوس، لارگ،
کویر هوش، نه‌حمق، سابلوح، گیت.
تنه‌گه هشتی (ش).

کور^۱: ص. کویر، حافز، چوپر.

کوره‌راه : امر. ریگه کویره، کوره‌راه،
تەنگە بەر، تەنگەوەر، کوورەری،
لاپی. شاری، ری کۆک، کاپان (ش).
کوره سنگک‌پزی : داش.
کوری : رح مصد. کویری، کویرایی.
کوری (ه). کووری (ش).
کوزر : ا. کوزمل، کوزەرە، کوتمل،
چەت، بن‌خەرمان، بنەپیت.
گویره (ش).
کوزە : ا. گوزە، کووزی، بەسوو،
کوزو، سەو، گوزەلە، هالۆ،
کیتەلە، گاوشە، سەویل، کولۆز،
قەدەلە، جەپ.
کوزەگر : ص سغل. پیروت، قەواق،
هەرگکار، گوزەساز.
کوژ : ص. کۆم، قووز، قەموو.
کۆم (ه). کووپ (ش).
کوسە : ص. کۆسە، بەرکۆسە،
بەرکۆسە، کوسە.
کوشش : امص. تویشلاش، کۆشش،
خەبات، داکۆکی، تەقالا، تەلاش،
کۆشە، دمسو پا، کۆشەو،
قێ کوشین، هەول.
کوشش کردن : م. کوشش کردن،
تەقالا دان، داکۆکین، کۆشین.
کوشش کەردە، تەقالا دای (ه).
کفاشن، قێ کۆشان، خەبشین (ش).
کوشیدن : نک. کوشش کردن.
کوفت : ا. کوووت، کفت، سفلیس،
پووتک.
کوفتە^۱ : ا. کفتە، کوتیلک، کفتە
ناوتاوایی، کفتە شوروا، کفتە شامی.
کوفتە^۲ : امص. کوتیاگ، کفتە، گۆت،
جەمام. کۆیا (ه). قوتایی (ش).
کۆک : ا. کۆک، تەقەل، روز، با،
کۆوک، سەردروو، شلال،
قورمیش، قوماتە^۳، ساز، بەکەریف.
کۆکب : ا. کەوکهو، کەوکەب.
کۆکب : نک. ستارە.
کۆک بۆدن : م. کۆک بۆون، قەئس
بۆون.
کۆک زدن : م. تەقەل لی‌دان، کۆک
لی‌دان، کۆک گرتن.
کۆک کردن : م. کۆک کردن. بار
کرن (ش).
کۆکو : ا. کوکوو.
کۆکومە : ا. بوو، بایەقوش، باریقوش،
بۆو، تەقلە، کەلکەوانی، شایوو،
کۆندەبوو. تۆت، تۆزی (ش).
کۆل : کۆل، قەلادووشان.
کۆل : ا. کەوئل، گۆنگە، گۆنج،
شاگۆنج.
کۆلاک : ا. کۆلاک، تۆفان، بادەو،
کریو، بۆران، شلیو. باو (ه).

کریفه، باکروفه (ش).

کول کردن : م. گردنه کوله و. کوله و

گرته ی (ه).

کوله بار : امر. کوله بار. دهرزه (ه).

جهم، پشی (ش).

کوله پشی : امر. کوله پشی.

تيله گه (ه).

کولی : ص نسب. قهره جی، قهره ج.

کولی گرفتن : م. کولی سەنن، سووار

کەسێ بوون.

کومه : ا. کولیت، بنه، ره بهت،

مه رده زینه، ئالوونهك، کوریت،

په ریزه، ته روال، کالیت، گه یگه.

ستاره، بۆسه، سیپ، حه شار،

گه ههك (ش).

کون : ا. پیزی، کۆمی، قنگ،

بالووره، تریزه، تن. قیت، عه (ه).

قوین، قوین (ش).

کوناب : امر. وازاو، لووشاو، قنگاو.

وشکاو (ه). نشاف، کاماف (ش).

کون خیزه : امر. قنگه خلیسکی، قنگه

خشکی.

کوه : ا. کیف، شاخ، کیو، داخ. کەش،

شاخ و داخ، کو، کەش و کو (ه).

چیا (ش).

کوهان : ا. کوهان، پیل. کوپان (ه).

کوپار (ش).

کوهستان : امر. کیفان، شاخ و داخ،

کیوسار، کتوسان، کیوسان، کوسان،

به نهن، شاخستان، سهرکاوان، زوزان،

کوسار. کويسان (ه). چیاپی،

کوهستان (ش).

کوبر : ا. کهویر، دهشت، سه حرا،

بیاوان، چۆل، چۆلگه، سارا.

کهر : ا. کویت، کمیت.

کهریا : ص فاء. ا. کاره باه. زهردی،

زهردووی، زهردی، زهرهك، کارهوا.

کهکشان : امر. ری کاروانچی،

کاکیشان، کاذر.

کهن، کهنه : ص. کۆن، کۆنه، په رۆ،

ریپال^۲، شره، کهونه، پاتال، بهیات،

داوه شیاگ، داوه شاو، په توت، شره

وپره. کهونه، کهفن (ش).

کهن سال : ص مر. پیر، کونسال

نیختیار، کۆن، پۆس، سالخورده،

قۆخ. کهفن (ش).

۱- پارچه کهنه.

۲- لباس کهنه.

- کهنه حیض : امر. پهړو بڼی نوټزی.
 پهړو بڼی نمایی (ش).
 کهنه کار : ص مر. قهیره، کوټه کار.
 کهولت : امص. پیری.
 کهیر : ا. لیر، لیرگ.
 کی^۱ : کی.
 کی^۲ : کی، کهنگی، کهنگین، کهیتی.
 کیاست : امص. زیرکی.
 کیپ : ص. کیپ، جف، کپ، جوت.
 کیر : ا. کیر، گون.
 کیس : ا. کیس، شت.
 کیسه : ا. کیسه، جانتا، جامتا.
 کیسک (ش).
 کیسه توتون : امر. جاخ، چالمه.
 کیسه صفرا : امر. نالگ، زاره.
 کیسه کش : ص فا. کیسه کش.
 کیش : اصت. کش، کسه.
 کیش کردن : م. هان دان، تی بهردان، کس دان.
 کیش کیش : اصت. کس، حله کس، کش.
 کیف^۱ : ا. کیف، باوډل، جزدان.
 کیف^۲ : ا. کهیف، خوشی، حهز.
 وهشی (ه).
 کیفیر : ا. نه قاس، ټول، تاوان.
 کیفیر دادن : م. ناقدین.
 کیفیت : امص. چونه تی، چونایی، چونایه تی.
 کیفور : ص مر. کهیفور، به ده ماخ، به کهیف، سر خواهش.
 کیل، کیله : ا. پیوانه، پیماننه، عیار، نه نازه، کیوژ، کهوچ، کهیل، کهیله، کهوچه، گول (ش).
 کین : ا. جه حر، قین، جه هر، کینه، بوغز، رق، کین. قینی (ه).
 ده خسین (ش).
 کینه توز : ص مر. جه حراوی، رقاوی، قیناوی، قینون، قین له دل.
 کیهان : ا. جهان، جیان.

کیف

گ

گ : گ.

گاراژ : ۱. گاراج، گهراج.

گاری، گاریه : ۱. عهرايه، گاری،

گاریه، فیتو، گهر دوونه، عهريه.

گاریچی : ص مر. گاریه چی، عهرايه چی.

گاز^۱ : ۱. گاز، که له ته بن، که لوه تان.

گاز^۲ : ۱. گاز، قهپ. گهز (ش).

گاز زدن : نک. گاز گرفتن.

گاز گرفتن : م. گاز گرفتن، قهپ

گرتن، قهپال گرفتن. گهز کرن،

گهزتن (ش).

گالش : ۱. گالوش.

گاله : ۱. جوال، گاله، جانی خانی،

خه شه، گه واله، ته لیه، جانتا،

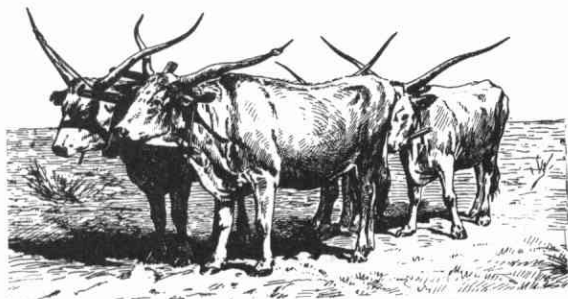
جوال مووتایی، جه وورك، جوهال.

جه نك (ش).

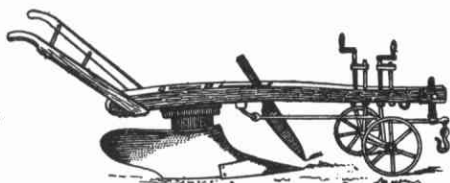
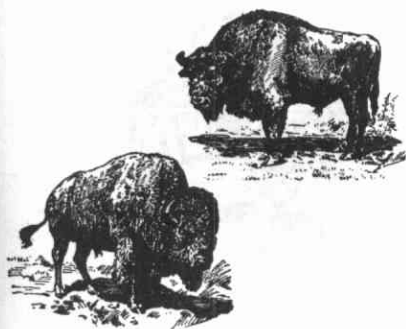
گاز

گام : ا. ههنگاو، با، قهدهم.
ههنگامه (ه). شافا، گاف،
بی گاف (ش).
گام برداشتن : م. ههنگاو نیان، یا هه
گرتن، قهدهم نیان. ههنگاو هور
گرتی (ه). قهدهم یا کرن (ش).
گانه : نانه.
گاو : ا. گا، مانگا. گاو (ه).
گاف (ش).

گاو آهن^۲ : هیش، گاسن، جوت.
کوتان (ش).
گاو بان : ص مر. گاو ان، گاله وه پین،
گاله وان. گادیر، گافان (ش).
گاو چهار ساله : چهوته کله، چهفته کله.
گاودانه : امر. گاوانه، گاودانه.
گاوران : ا. گایرام. نه نه روز (ش).
گاوریش : ص مر. گهوج، باله،
نه حمهق، ههرد، دهیری، گیج، بلح،
سه قیج، خول، گیل، نهزان، بی مهژگ.
پله حمهش، حمهش، سایلوح، نه قام،
لاله وز، حمه پهنگ، جاهیل، سه فی،
گاریش، گوئی شور، گوئی لقی، لازگ.
گاو شیرده : امر. مانگای دوشا.
دوشه دهنی (ه). چیل (ش).
گاو صندوق : امر. گاسوق.
گاو ماده : امر. مانگا. مانگاو (ه).
چیل (ش).

گاو آهن^۱ : امر. گاو هسن، گواسن.
گیسن، گاسن (ش).

۲. دستگاهی از دو گاو و یوغ و سیم و
سیم بند که با آن زمین شخم کنند.

۱. قسمت آهنی گاو آهن که نوک تیز
است.

گج : ۱. گج، گجج.
 گج بری : ح مص. گج بری.
 گج کار : ص سغد. گج کار، گجکار.
 گج کاری : ح مص. گج کاری.
 گج کشته : ص مر. کوشته، گججامری.
 گجی : ص نسب. گجی.
 گدا : ص. پارسهك، گدها، سووال كهر،
 فقهیر، بلهنگاز، لهتهوچن. زیفار،
 خازوك (ش).

گداختن : م. تاواننهوه، تاوبانهوه،
 سوور بوون، سوور كردن، ناو بوون،
 ناو كردن.

گدار : ۱. بگار، بووار، گوزه رگا،
 پاگا. ویره ی (ه). بوهور (ش).
 گدازش : امص. ناویان.

گدای دارا نما : گاقوز، گدهاقوز.
 گدایی : ح مص. گهدایی، سووال،
 بلهنگازی. خازوکی (ش).
 گدایی كردن : م. گهدایی كردن، بارس
 كردن، سووال كردن، بلهنگازی
 كردن، لهتهوچن.

گذاردن : نك. گذاشتن.
 گذاشتن : م. هیشتن، تلین، دانیان،
 نیان، دانان، رونان. نییره، ناسی،
 نه رهنای (ه). هشتن، هیلان (ش).
 گذر : ۱. گوزه ر، بگار، بگاره، ری.
 گذران : ص فا. گوزه ران.
 گذران : امف. ژیوار، ژی، دهبر،

گاومیری : ح مص. گافور، گافیر،
 گافران، گابور.
 گاونر : امر. گا، كهله گا.

گاه^۱ : ۱. گا، ناو، جار، دهم، وهخت،
 سات، گهه، بهنگ، نان، جا، چاخ،
 همل، سا، گاه.

گاه^۲ : ۱. گا، جیگه، گه.
 گاه گذاری : نك. گاهی.
 گاه وقتی : نك. گاهی.

گاهی : ق. گاهی، جار و بار،
 جاره جاری، جاره و جاری،
 گاوختی، جار به جاری، پرتی، گاگا،
 گاه گاه، بهینی، جاری، پرتی جار.
 بهینیو، پرتیو، وهختیو، ده میو (ه).
 گاف، گافی (ش).

گاییدن : م. گاین، كردن.
 گیر : ۱. گهور، گاور، فهلا، ناویر
 پهرس، ناگر پهرس، خارسك^۲. نهیر
 پرتس (ه). گهفر.

گپ زدن : م. ده مه نهقی كردن.
 گت و گنده : قوت و قهوی، نه پور،
 زهخم، جهلوس. قهلف (ش).

گوزهران، زیست.

گران : ص. گران.

گذراندن : م. گوزهرانن، رابوواردن، بگاردن، سر کردن، به‌ریوه بردن، به‌ریوه چوون، بردنه‌سر، بگاره‌دان، رابووردن، را بگردان، سر بردن. وپارای (ه). قه‌تاندن، دهر باز کردن، گوزهراندن (ش).

گرانی : ح مصد. گرانی، کولپ (ش). گران فروش : ص فا. گران فروش. گرانجان، گران ورمش (ه).

گرایش : امصد. خواز. گربه : ا. کتک، کیتک، پشی، ختک، پشیل، ختی، گوربه. کته (ه). یسک، پشیک، پسیک، گفر (ش).

گذشت : امصد. گوزه‌شت، بوهور.

گذشت کردن : گوزه‌شت کردن، دهس هه‌لگرتن، گوزه‌شتن، به‌خشین گوزه راندن (ش).

گشتن : م. بگردن، رووین، عوبور کردن، دابگردن، چوون، رویشتن، رهد بوون، شین، گوزه‌ر کردن. رهد بی (ه). دهر باز بوون (ش).

گذشته : امف. بگردک، بووردوو، گوزه‌شته، سابق، پیش، رابردوو. چیه‌ولی، ویه‌رده (ه). چوویی، رابه‌وری (ش).

گذشته‌ها : جاران، جارچاران.

گر : ا. گنه‌پ، گپوی، گهرول، گهرولتی. گه‌پگ، گه‌پل، گپو (ش). گر : ا. گور، تاو، گر، کلپه، بلپه، گولوپه. گپوی (ش).

گر : ص فا. گهر، وان، چی.

گراز : ا. گوراز، خووگ، به‌کانه، به‌لحه، به‌راز.

گرامی : ص. نازار، عه‌زیز، نازیز، خوه‌شه ویس. وه‌شه‌سیاو (ه). دلوقان (ش).

گرب گرب : امتد. گربه گرب. گره گرب (ش).

گرد : ا. گهرد، غوبار، توژ.

گرد : ص. ق. گرد، خرت، خرتول، خرته‌لانه، خپ، گلپیر، چه‌رخی، خلیره، گردوله، توپ. خپو فر، گروفر (ش).

گرد آوردن : م. گرد کردنه‌وه، گلپیر کردنه‌وه، جم کردن، کو کردن. گلپیره کرده‌ی (ه). قیک نیختن (ش).

گرداب : امر. گرداو، گول، گپچاو، گولاو، گویم، به‌نگاو، گویمار، گپژاو،

- گنجیه. گهر، بنکاف، گرداف، گهرافک (ش).
 گردان : ص فا. گهرؤک.
 گرداندن : م. گهرانن، پیادان، گهردان.
 گیرنای (ه). گیران (ش).
 گردباد : امر. گنجیه‌با، گنجیه‌لوکه، گهره‌پیچ، گرده‌با، گتره‌لورک.
 بابه‌لیسک، عیورش (ش).
 گردش : امص. گهردش، گیله، سهر، گهر.
 گردش کردن : م. گهریان، گیلیان، گهردش کردن، گهر خواردن، بیاسه، گهران، گهشت‌دان، گهشت‌لی‌دان.
 گیلای (ه).
 گردشگاه : امر. گهردشگا، سهرانگا.
 گردکان : نک. گردو.
 گرد گرفتن : م. ته‌کانن. ته‌کنای (ه).
 تۆز گرتن (ش).
 گردگیری : ح مصد. گهرد گیری.
 گردن : ا. مل، خعن، گهردهن. سوکور، سکورد، نستو (ش).
 گردن بند : امر. گهردهن‌بن، گه‌لوو، بهن، ملوئینک، ملوانه، جه‌له، خه‌ناوکه (ه). قه‌فلک^۱، دوت، گولوتینک^۲ (ش).
 گردنکش : ص فا. گهرده‌نککش، یاخی، جهرده.
 گردن کشیدن : م. مل کیشان، مله‌تاتکی کردن.
 گردن کلفت : ص مر. مل هوپ، تی سمیریاگ، کامل، گهردهن کولوفت، گنجیه، لوزنده‌ر. سوکور سور (ش).
 گردن نهادن : امر. مل دان، سهردانه‌واندن، فرمان بردن، مل نیان، سهر سپاردن، نئاعمت کردن، گوئی شل کردن، گوئی دان. مل دای (ه).
 گردنه : ا. مله، گهردهنه، مله‌گا، کهل، سهرکه‌ل، سهرمله، کاوان، لووتکه. گه‌دووک (ش).
 گردنه گیر : ص فا. جهرده، چه‌ته، گهردهنه گیر.
 گردو : ا. گوئیز، گردکان، شملی، بهره‌کمت^۳، پاقلیر. وه‌زی (ه). گیز، گووز (ش).
 گردو بازی : ح مصد. گوئیزان، میشان، تلان، هه‌لماتان^۴. وزه‌قالاتی (ه).
 گوزان، گیزانی (ش).
 گرد و خاک : گهرد و خاک، خوله‌پوت، ته‌پ و تۆز، گهرد و لوبول، تۆز و دومان، گهرد، تۆز، خاک و خول، دوومان، خول، گهرد و غوبار.
 گرد و غبار : نک. گرد و خاک.

گردن‌بند

۲ - گردو با سه خط برجسته.

۴ - تپله بازی.

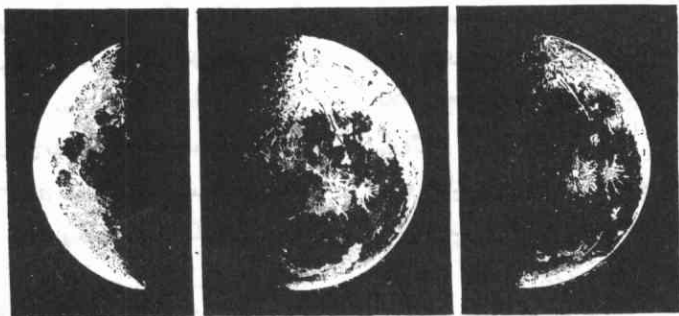
۱ - گردن بند کهربا.

۲ - طوق سگ.

گردون : ۱. گردوون، چرخ، رۆزگار. گِرده : ۱. کولتیره، په‌په، خه‌پله، بوزولماجی، گرده. گیتی (ه).
لویشک، سه‌وک، سه‌پهک^۱، سه‌پله^۱ (ش).
گرده ماهی : ص مر. پشت ماسی، گورگه‌پشت، قوقز. کومره (ش).
گرز : ۱. گورز، تورنا^۲. گرسنه : ص. برسی. ناورا (ه).
کولفا (ش). گرسنگی : ح مصد. برسیه‌تی.
ناورایی (ه). گرفت : امص. گرفت، گیر، بهن.
گرفتار : ص مف. گرفتار، ناوقه، گیر، گیرووده، دوچار، تووشیار، پایه‌ن، تووش، کولک، تلیاگ، نامقه.
گیروارده (ه). پیقه (ش). گرفتاری : ح مصد. گرفتاری، حه‌جمل، نه‌مهره، گاشه، گنجمل، گبزه، گیرووده‌یی.
گرفتن : م. سه‌ن^۳ گرتن، گونجیان^۴ پوریان^۵ سه‌ندن، گرتی. نه‌سای (ه). قه‌گرتن (ش).
گرفتن خورشید : خوه‌ره‌تاو گرتن. وه‌رگیریای (ه). گرتنا رۆژی، رۆژ خه‌یرین (ش).
گرفتن زبان : توری، تور توری، زووان گرتن. گرفتن ماه : مانگ گیریان. گرتنا هه‌قی، هه‌یث خه‌یرین (ش).
گرگ : ۱. گورگ. وه‌رگ (ه). گور، قه‌رگ (ش).
گرگر : اصت. گوره‌گور، گره. گرم : ص. گهرم. کدل (ش).

گرز

گرفتن ماه (مه گرفت)

- ۱ - گرده از سیوس برای خوراک سگ.
- ۲ - گرز پارچه‌ای مخصوص بازی.
- ۳ - گرفتن به معنای خریدن.
- ۴ - جای گرفتن.
- ۵ - گرفتن به معنای گرفتن و داشتن ظرفیت ذهنی.

گروگان : نک . گرو .

گرو گذاشتن : م . گره و نیان ، بارمته نیان .

گروه : ا . گورو ، کومل ، جهرگه ، دهسه ، جماعت ، تاقم ، دهسته . کوم ، چقات (ش) .

گره : ا . گرتی . گره ، گریمانه ، لکه (ه) .
گره خوردن : م . گرتی خوردن . لك
واردی (ه) . گرتی خارن ، حهربلین (ش) .

گره زدن : م . گرتی لی دان ، گرتی دان ، گرتی دران . لك دای (ه) .

گره کور : ص مر . گرتی کویر . لکه
کورتی (ه) . گرنچك ، هیشكه گرتی ، گرتی فیسك (ش) .

گری : ا . گهری ، خهركان ، گهرولی ،
خارشت ، خارش . گهریاتی ، گوری ، گرتویی (ش) .

گریان : ص . گرنوك .

گریبان : ا . بهخه .

گریختن : م . دهرچوون ، ههلاتن ،
راکردن ، پایتا هاوردن ، پیچه و کردن
خودزیننهوه^۱ . وی دزیننهوه^۱ ،
بهرشیهی (ه) .

گریز : ا . فیار ، ههلات ، دهریاز .

گریزان : ص فا . گورتزان ، فیراری .

گریزیا : ص مر . گورتزیا ، بهلهپا ،
فوجاخ . سهرپتا (ش) .

گرگ

گرما : ا . تین ، تاو ، حرارت ، گهرما ،
نالاو ، گهرمی . گهرمای (ه) .

گرهابه : ا . حمام ، حهمام ، گهرماو ،
گهرماوه . گهرماف (ش) .

گرمزاده : ص مفس . گهرماژو ،
شهرابردگ ، شهرابردوو . گهرما
بردوو . وهربرده (ه) .

گرماسنج : امر . گهرماپو .

گرمسیر : امر . گهرمهسیر ، گهرمیان ،
گهرمتین .

گرم شدن : م . گهرم بوون ، گهرمه و
بوون ، گهرم داهاتن . گهرم راهاتن .

گهل بوون (ش) .

گرمك : ا . گهرمك .

گرم کردن : گهرم کردن ، گهرمهو
کردن ، گهرم کردنه وه .

گرم گرفتن : م . گهرم گرتن .

گرمی : ح مص . گهرمی ، توف ، گهرمه .
کهلیلان (ش) .

گرو : ا . رههن ، گرهو ، بارمته ،
گره وگان ، گرهوی . گرتو (ه) .

گره

- گريزاندن : م. تارنيان، ريوال نيان، تاراندن، تارائن، تاردان. رامال نيای، ره نای (ه). فاوناندن، فاودان، جه نيافاندن، ژيک به لا کرن، رامالين (ش).
 گريستن : نک. گريه کردن.
 گرينو : ص نسب. گرينوک، گره و هچوچ (ه). گرؤز، گرؤک (ش).
 گريه : امص. گريه، قوويه، گريست، پووکه فارقان ناس، پرمه . گره وه (ه). گری، شين (ش).
 گريه کردن : م. گريان، زاريان، قوويه کردن، بانگ هه ل دان، زارين، گريان. گره وای (ه). گرين، گريستن، بشکافن (ش).
 گريه و زاری : گريه و زاری. گهرمه شين و گری (ش).
 گز ۱ : ا. گز.
 گز ۲ : ا. گز.
 گز ۳ : ا. گز، گزيجار، گزکجار، گسکجار.
 گز انگين : امر. گه زؤ، شوك، شوکه. گه زگوله (ش).
 گزر : ا. گره، گيره. گزه رکي (ه).
 گزش : امص. جزه.
 گزليک : ا. گه زليک، کارد. گه رليک (ش).
 گزه : ا. شه و گهرد، ههس ههس، شه و په و. شه و گه ر (ه). شهف گير، شهفه (ش).
 گزن : ا. گه زهن. گازن (ه).
 گزند : ا. جورتم، زيان، ناسيو. گزنده : افا. گه زهنه. گه زهنده (ه).
 گه زؤک. جزؤک. جزدار (ش).
 گزنه : ا. گه زنه. گه زهنی (ه). گه ز گه زؤک (ش).
 گزيدن : م. پيه و دان، گه زين، وهزه کردن، لي دان، چزانن، گه زتن، وه شانن. گه سهی، پوه دای، چزنای، وه زهی (ه). گه ستن، دروششک لي دان (ش).
 گزيدن : م. هه ل چنين، هه ل بژارتن، ته ل کردن، هه ل بژئين، چنين، بژانن، بژاردن. وه چنيهي، هور چنيهي (ه). بژئين، ناف گر کرن، هه ل بژا ر کرن، هه ل بژارتن (ش).
 گزير : ا. چار، ده رباز گه.
 گس : ص. گهس، باراو، مزر، پسر. گير (ش).
 گستاخ : ص. گوساخ، خير سهه ر، گوساخ، دلير، دهم هار، دهمه وه ر، دهم سوور، جه سوور، سوور. پاچوره (س).
 گستاخی : ح امص. گوساخی،

۱. واحد اندازه گری طول.

۲. نوعی سرنی.

۳. بونه ایست که در کوبیر روید.

گشت : ق. گشت، گئی، همه‌مو،
گهل، کول، جهم، همه‌که، کوپ،
نیکرا. گرد (ه). گشک (ش).

گشت زدن : م. گهر دش کردن، گه‌شت
دان، سیر کردن، قه‌دم لی دان،
گه‌ران.

گشتی : ص نسب، ا. پیش مهر گه،
گه‌شتی.

گشنیز : ا. گزنیژ، تاو له، گزنیژه.
گشودن : م. کردنه‌وه، واز کردن،
ره‌وانن، داجه قانن. کهر دیه‌وه (ه).
کر نه فه، فه کرن (ش).

گشوده : امض. واز، ناک، ناق، کراوه،
ناوا. پیه‌فه، کر به‌فه (ش).

گفتار : ا. قسه، وته، گوت، حه‌رف،
گفت، گوته، وتار، پیت. واته (ه).

گفتن : م. وتن، قسه کردن، دوین،
کوئن، گووئن. دووای (ه). گوهتن،
قن (ش).

گفتگو : امض. گفت و گو، قسه، وت و
ویژ، گاله، گهپ، حه‌نه‌ک، راویژ،
قسه، گوت و گوو. گووت و بیژ (ه).

گفتگو کردن : م. قسه کردن، دوین.
دووای، قسه کهر دهی (ه). ناخوئن،
یه‌یقین، گوئن کرن (ش).

گفته : امض. وته، ویزه، قسه، که‌لام،
گفته، گفت.

ده‌مه‌وه‌ری، فشه، دهم سووری، تیتال،
لاقرتی، جه‌سارمت، گه‌زاره.

گستردن : م. راخستن، داخستن، پانه و
کردن، ته‌نینه‌وه، بلاو کردن، بلاو
کردنه‌وه. نه‌ره‌وسه‌ی، بلاو
کهر دهی (ه). به‌لا کرن، بانفه
کرن (ش).

گسترده : امض. داخرباگ، بلاو، پان،
داخراو، داکه‌فتگ. نه‌ره‌وزیا.
وه‌لا (ه). به‌لا (ش).

گسترش : امض. بلاوه.
گسترش یافتن : م. بلاوه بوون، بلاوه
کردن.

گشاد : ص. گوشا، ناق، کر به‌وه،
ده‌لپ^۱ ناق^۲ تاك^۲، ناوا، ناوان،
ره‌سا، ره‌ماوه، خر، ره‌ویاگ ناواق،
فاق، پان، دال^۲، داهو^۳ر، فه‌راخ،
وه‌لا، وه‌سیع، کر به‌فه، شت (ش).

گشاد شدن : م. ره‌ویانه‌وه، ره‌وینه‌وه.
گشاد کردن : م. ره‌واننه‌وه، ره‌وانن.
فه‌کرن (ش).

گشادی : ح امض. دهره‌تان، گوشادی،
پانا، پانی، دهروو.

گشایش : امض. گوشایش، دهره‌تان،
به‌ریوو.

گشت : امض. سه‌یران، گه‌شت،
گهر دش.

۱. لباس گشاد، لباس گشاد شده.

۲. گشاد و بلند.

۳. برای چیزهایی گفته می‌شود که

دان، ناویه دان، هه ناوین، پانه ناو
کردن، گله بان کردن، کاگل کردن
سواخ دانه وه. گوله بان که رده ی،
ناوای، ناوان، له به کیشای، ماله
کیشای (ه).

گلایز : گلاویز، ناو، چنگاوهش.
گلپر : امر. گول پر، سولان، سهول،
سهولان.

گل حنا : امر. گول خه نه.
گل خار : امر. دلیق، گوله سه گانه.
وله توتی (ه).
گل ختمی : امر. هه لمه له.
هه رمه لی (ه).

گلخن : امر. تون، گووره، گولخن.
ناورگه (ه). ناتون، ناته شان،
گولخان، ناگر دانک (ش).
گلدان : ص فا. گول دار.
گلدان : امر. گول دان.

گلدسته : امر. گول ده سه.
گل دکمه : امر. گول دوو گمه، گول
به ندووشکی.

گیل : ا. گل، هه پرگ، قور، تلول، لینه،
خه رگ، قوملاخ. هه ری (ه). کور،
تهن (ش).

گل : ا. گول. ول (ه).
گلاب : ا. گولآو. بیکاف،
گولاف (ش).

گلاب پاش : ص فا. ا. گولآو پاش،
گولآو برژین.

گلابتون : امر. گولآوه تون.
گلابی : ا. هه مرۆ، گولآوی. هه رمی،
مرۆی (ه). هر می، شکوک، گرسک
، کروسک آ، کورسک، گروسک،
کروسک (ش).

گل آفتاب گردان : نک. آفتاب گردان.
گل آلود : ص مر. لیلاو، تیره،
قورای. نافشیر، لیلاف، لیر، شلوی،
شیلوو (ش).

گل اندود : ص مف. ناویه، کاگل،
سواخ، سیواخ، بانه ناو، بانه مال، گله
مال. گوله بان (ه). ناخ بان (ش).

گل اندود کردن : م. ناوین، سواخ

گلاب پاش

- گلرنگ : امر. قاخلی، کاربله.
گلزار : امر. گولزار، گولسان.
دهل (ش).
گل زرد : امر. گولّه زرد.
وله زهردی (ه).
گل سرخ : امر. گولاله، گول گولاو.
وله سووری (ه).
گیل سرشوی : امر. گله سر، گله
سرشور. سیلک، گل (ش).
گل کاری : ح مص. گول کاری. گول
چاندی.
گل کردن : م. گول کردن.
بشکفتن (ش).
گل گاو زبان : امر. گول گاوه زووان.
گلگی : ح مص. گلهیی، بنداشت.
گازانده، گازنده، گلی (ش).
گلگی کردن : م. گلهیی کردن، گلهیی
و بنداشت کردن. گازنده کرن (ش).
گل محمدی : گول موحه مدهی،
گول گولاو. وله گولاویسی (ه).
گوله جا (ش).
گل مژه : امر. فنچکه سلام، بووک،
سیچکه سلاو، سیتکه سلاو. زیتکه
سلام (ه). بووک (ش).
گل میخ : امر. گول میخ، سکه.
گلنار : امر. گول هتار.
گلو : ا. گه لوو، ناق، بنه خری، بناخری،
- نهلن، گه روو، قوریگ، بناقه، بناقاه،
کرکره، گه وری، گه پروو.
گلوه زی (ه). مل، هه فک، خه لالووک،
نهوک، خه لالووک، سووریچکه،
گه له لووک (ش).
گلوبند : نک. گردن بند.
گلو درد : امر. گه لووده رد، بوغمه،
گه فی نیس (ش).
گل و شل : امر. تهر و تووشی، زلقاو،
شلپاو، لمتاو. سیانکه، گل و شل،
تلول (ش).
گلوله : ا. گولله، تیر. گورولیه (ه).
گلوله برف : امر. توپله. گونه له (ه).
گلوله برف بازی : توپله شهری، شهره
توپل. گونه له بازی (ه).
گلو مچک (ش).
گلوله نخ : امر. گولوله. گورولیه (ه).
گولولوک، گولوکه (ش).
گلوله نخ نامرتب : گونه له.
گلّه : ا. گه له، گهل، ران، جهل،
رهوگ، پول، می گهل^۱، تیپ^۲،
جووق^۲، جول^۳، جهلب^۴، رهقوو،
رهقی، کهر (ش).
گلّه : نک. گلگی.
گله اسب : ره مه، گه له. رهقه ده،
رهقی (ش).
گلّه بره : بهر خهل، بهر غهل.

۳ - گله کوچک بز و گوسفند.

۴ - گله حیوانات فروشی.

۱ - گله میش.

۲ - جمع پرندگان.

- وهره گهل (ه). کهر (ش).
 گله حیوانات وحشی : جهلهب، جهله.
 گله راشب چرانیدن : نازوودان.
 گله سگ : گهل. توتوه گهله (ه).
 ره فده (ش).
 گله کردن : نک. گلگی کردن.
 گله گاو : گاگهل، گایهل.
 گاو گهل (ه). گاران (ش).
 گله گزاری : ح مصد. گله گوزاری.
 گله گوسفند : ران، می گهل، گهله.
 کهری پهز (ش).
 گله مند : ص مر. گله معدن. گله معدن (ه).
 بگازن (ش).
 گیلی : ص نسب. ههر گینه، قورین،
 گلین. ههریز (ه). قباک، ناخی،
 کوری بی، سواالت (ش).
 گلی : ص نسب. ا. سوور، نال، قرمز،
 ره وسه، گوئی.
 گلیم : ا. گلیم، بهر، شالینه، جاجم،
 بهر په پو. لهی (ه). پهړک، چالک (ش).
 گم : ص. گوم، نوقوم، نادیار، نوقمه
 سار، سوور گوم، پنهان، گومه سار،
 بی سهر و شوون. به زر (ش).
 گماردن : م. داسپاردن، راسپاردن.
 گمان : ا. گومان، پروا، باور، خیال.
 گمراه : ص مر. گومرا، بی را، زالم،
 فاسد. ری به زر، گومره،
 خرابی (ش).
 گم شدن : م. گوم بوون، نوقمه سار
 بوون، نوقوم بوون، رهش راهاتن،
 بی سهر و شوون بوون. بهزربین (ش).
 گمنام : ص مر. گوم ناو، نه ناسرا،
 ناو کویر. گومنام (ه). ناو بهزر (ش).
 گناه : ا. گوناع، گوناح، ختا، غه لمت،
 نیشیا، جرم، گونا. سووچ (ش).
 گناهکار : ص مر، ص فا. گوناکار،
 گوناع کار، گونابار. سووچ
 دار (ش).
 گنبد : ا. گومهز، ناق، کل، که مبهت،
 گومبهز، گومت.
 گنج : ا. خزنه، گه نجینه، خه زانه.
 گنجایش : امصد. دهره تان، گونجایش.
 گنجشک : ا. مه لیچک، چریله، پاساری،
 چویشکه، چوله که، کیژووله.
 مریچلی (ه). چقیک، چیچک،
 ساندیلکه، جوجک، چومک،
 کیشکه (ش).
 گنجه : ا. دولاچه، تلش، گه نجه.
 لادان، ره قک، دولابچه (ش).
 گنجیدن : م. خونچیان، جی گرتن، جی
 که فتن.
 گنجینه : نک. گنج.
 گند : ص. گهن، گووتال، گهند،
 گهنیک، پیش. په لوخ، گهنده،
 گهنی (ش).
 گنداب : امر. گه ناو، گه نکاو.
 گندزدا : ص فا. ا. گهن بر.
 گندم : ا. گهنم، گهندم.
 گندم آبی : امر. تهره کال.
 گندم پخته : ص مر. به نه، داهنو.

باینجانی (ه). بادمجان سوور (ش).
 گود : ص. ا. قول، گود، گهر.
 گود افتادن : م. چال داکه فتن. چال
 نه ره که و تهی (ه). گهری داکه
 فتن (ش).
 گودال : ا. گودال، چالاول.
 چالاولی (ه). قویی، چالاف، گنویی،
 چال کندان (ش).
 گودی : ح مص. قووالایی، گودی.
 گهری (ش).
 گودی زیر زانو : ره فیک.
 گودی گلو : چال تیگی.
 گور : ا. نارامگا، گور، قه ور،
 زیاره تان، قه بر، ستارگا، مهر زل،
 گلکو، زیارمت. ترب (ش).
 گورخر : امر. گور. خهر گولک (ه).
 گوهره کهر (ش).

گورستان : امر. زیاره تان، قه ورسان،
 گورسان، قه وران. زیاره تلان (ه).
 قه بر کول (ش).

گندم پخته دستاس کرده : پروتش،
 دانوو، ولوشه. ساوار (ش).
 گندم نیم رس : زورده.
 گندم و آشغال برای خوراک
 پرنده : پازینه.
 گنده : ص. زل، زه خم، زپ، مه زن،
 زلحورت، زه لام، تاپاز، زلحول،
 چه پول، چه پیش، پله حمش. قه لهف،
 زه بلح (ش).
 گندیدن : م. گه نین، زایه بوون، فاسده
 و بوون. رزین (ش).
 گندیده : امف. زایه، گهنو، گه نیگ،
 گه نا. گه نی، رزی، خراف،
 سفتو (ش).
 گنگ^۱ : ص. ا. لال، بی زووان، تور.
 گنگ^۲ : ا. گونج، ته مووشه، به ربوق.
 سوولینه (ش).
 گو : نه یزی، چما، چمان، گویا.
 ماجی (ه). دبیزی (ش).
 گوارا : ص. گه وارا، خوش، خومش.
 ومش (ه).
 گواز : ا. ته نه پوز، گارام، گواز.
 گواه : ص. شایعت، گه وا.
 گوجه : ا. گو گجه، هه لوچه، قازمانه،
 نه لووژه. گه لاز (ش).
 گوجه فرنگی : امر. توماتیز، بامجان
 مهره نگی، گونه سووره. تومات،

گورکن^۱ : ص فا. قه ور کهن، گور کهن.
 قه بره و کهن (ه). قه بر کول (ش).
 گورکن^۲ : امر. گور کهنه، جه و نیار،
 گور کهن، گور کهنکه، گور همل کهنه.
 گوز : ا. تر.
 گوز دادن : م. ترین، ترلی دان.
 تر یای (ه). تر کرن (ش).
 گوزن : ا. گه وه زن، گاکیفی، گاکیتی،
 نافور. شفر، شوهر (ش).

گوسفند ماده : میش، می، مهی،
 شه که کال. مهی (ش).
 گوسفند نر : بهران.
 گوش : ا. گوئچکه، گوئچک.
 گوش (ه). گئی، گوی، گوھ (ش).
 گوش ایستادن : م. کوله گرتن،
 پسو گرتن.

گوش بر : ص فا. ا. گوپچکه بر. گوش
 بر (ه). گوھ بر (ش).
 گوش بزنگ : ص مر. گوی قولاخ،
 بوراق، قوت، قومراخ. گوش
 قولاخ (ه). گوھبل، گوی
 بیست (ش).

گوش : ا. گوشت.
 گوشتالو : ص. قهلو. قهلف (ش).
 گوشت پر چربی : له به.
 گوشت تازه زخم : گوشت زوون.
 گوشت حیوان مریض : تریغه.
 گوشت کارد زده شده : تروا.
 گوشت کوب : امر. گوشت کوبه.
 گوشت فوت.
 گوشت گوسفند : سپان.

گوساله : ا. گویره که، نه سنوونده که،
 پوغه، گویر، گویره مه، گوله که،
 گور، گویرک، گویرکه، گوره که،
 گوساله، گورک. گوره کله (ه).
 گولک، گولک (ش).
 گوساله یکساله : پارین، پارینه،
 پار گویر، پاروونک، که نو.
 گوساله دو ساله : نوین، پانییر،
 جووانه گا. نه وه ژنه (ه).
 گوساله گاومیش : پالاج، ساک، گه دهک.

- گوشت لحم : گولمه، ولمه، نمرمه،
لوخم.
- گوشتی : ص نسب. چاخ، زل، گوشتن،
کولاره، پيرواری. قهلهف،
سرخو (ش).
- گوش دادن : م. گوئچکه دان، گوئچکه
ته کائن، گوئی گرتن، گوی شل
کردن، گوئچکه گرتن، گوئچکه
ته قانن، گوی دان. گوئش دای، گوئش
ته کنای (ه). گوئ دان (ش).
- گوشزد کردن : م. راگه باندن، هاورده
و بیر.
- گوش مالی : ح مصد. بوئر، گوئچکه
پرووسقی، چهرمه سهری، دهم کو،
گوئشمالی، ته می.
- گوش ماهی : امر. گوئچکه ماسی،
پیشوک. گوئش ماساو (ه).
- گوشواره : امر. گوشواره.
گواره (ه). گوهار، گوهارک (ش).
- گوشه^۱ : فوزین، کونج، گوشه، نج،
قولج.
- گوشه^۲ : ا. که نایه، گوشه، هیما،
دپرکه، تانه، نیشاره، بریتی، بهره تی،
دوور نیازی، تان. سفره (ش).
- گوشه دار : ص فا. گوشه دار، کونج
دار، نج دار.
- گوشه دهان : امر. له غاوه.
- گوشه زدن : م. گوشه لی دان،
ناشیرت کردن، نیشاره که رده ی (ه).
پی هه ساندن (ش).
- گوشه گیر : ص فا. که ناره گیر،
گوشه گیر، گوشه نشین، ته ریک.
- گوشه نشین : نک. گوشه گیر.
- گوشی : ا. گوش.
- گوگرد : ا. گوگرد، دهرمان.
- گول خوردن : م. گول خواردن، فریو
خواردن، خله تیان. له خشته چوون،
خاپین، لپ خارن (ش).
- گول زدن : م. خله نائن، خاوانن،
پله نیان. خلافتی، خله تنای (ه).
خاپاندن، لپ دان (ش).
- گون : ا. گه ون. هه نگه ون (ه). گونی،
گوونئی (ش).
- گونگون : ص مر. جور به جور.
- گونه^۳ : ا. چه شن، گونه، نوع، جور،
کولم، گونا.
- گونه^۴ : ا. گوپ، گونا، سهر گونا،
گپ، گومپ، لهپ، گونه، گووپ.
لام (ش).
- گونی : ا. گونی، ته لیس.
- گونیا : ا. گونیا.
- گونه : ا. بوواز، لاپوواز، پینجار. پینجه،
گهله.
- گوهر : ا. گهوه ر، جهوه ر.

گوی : ا. گوو.

گویا : گویا، گویا، وادیاره.

گوینده : افا. قسه کمر، بوئز، بیژره.

گه : ا. گوو، چه پهلّی، سل، گئی.

گه گاه : نک. گاهی.

گه گاه : ص مر. جاره و جاری، چلونها،

جار وه جاری، ده گمن، جار جار.

گهواره : ا. بیشکه، گواره، لانک،

لانک، بیشک. ده کوش،

جولاندک (ش).

گیاه : ا. گیا، همزگ، گز، گزو گیا،

همزده، نالاخ، بزّال، گهواو (ه).

پنجار (ش).

گیاه خشک : گزّه.

گیج : ص. گیج، گیره، چه واشه،

بهنگ، کاس، گه لحو.

گیجگاه : امر. گیجگا، جانگی،

کر کرگاه، لاجانگی، فکله، کرگاه،

لاکه راکه. جنک (ش).

گیجی : ح مصد. گیجی، کاسی، گیزی.

گیر : امصد. گیر، گیروده، ناوقه،

دوچار.

گیر آوردن : م. گیرهاوردن، گیر

که فتن. گیر ناردی (ه).

دهسته هیتان (ش).

گیر افتادن : م. گیر که فتن، گیر که وتن.

گیر که و تهی (ه). گیر که فتن (ش).

گیر کردن : م. گیر کردن، ترنجیان،

جهریان، گیران، تی گیریان.

گیر کردهی، ترنجای (ه).

گیرم : بگره، کردم، گرم، گیرم،

گیرام.

گیرنده : افا. گیرنه، وه رگر. گرتی،

فه گر (ش).

گیره : ا. گیره، فولاب.

گیس : ا. برج، زلف، قر، بورك، بوپ،

بورت، گیس. گفک، گزی (ش).

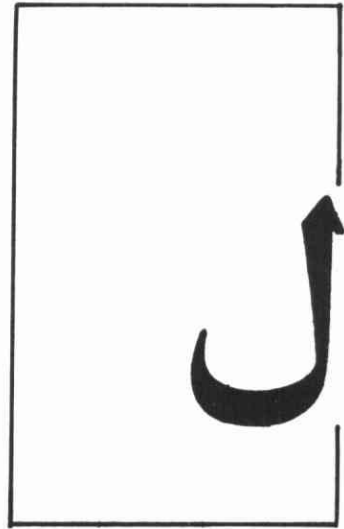
گیسوی سفید : بوپ چه مرگ.

گیسوی بافته : امر. په لکه. گزی (ش).

گیلاس : ا. گیلّاس، گیلّاس، گه لاس.

گیوه : ا. گیوه، چم چم، کلاش،

کالهک، که لاش.

ل : ل.

لا^۱ : ا. لا، تو، تهموو، تهنشت. ناف،

ناقدا، نی (ش).

لا^۲ : لا، لو، لوئه. طا (ش).

لااقل : لان کم.

لابد : لا بود، ناچار، لابد.

لايه : ا. پاره، لاله. هیئی. دالاهی (ش).

لايه کردن : م. پاریان، لالیان، لالیانه وه.

نوه لالیای، نوه پاریای (ه). هیئی

کرن (ش).

لات : ص. ا. لات، خویری، رهش و

رووت. موّل (ش).

لاجورد : ا. لاجیره رد، لاجوره رد.

لادن : ا. لادهن.

لارو : ا. پرگ، گهرا، خوروره.

لارویی : ح مصد. جوّمال، لارویی.

لارویی کردن : م. پاکه و کردن، مالین،

جوّمال کردن. پاکه و کرده ی،

نهره مالای (ه). هه لیمالین،

رادان (ش).

لازم : اقا. لازم، بایس، واجب، گهرهک،

تهوزیم، پی ویست. پیّدقی،

۱- مانند در : «انگشت را بگذار لای

کتاب».

۲- مانند در : «چهارلا و دول».

هه قه (ش).

لاس : ا. لاس.

لاستیک : ا. لاستیک، جیر، رتیرین.

لاشخور : که رکس، داله که رخواه،

کولاره، خه رتهل، لاش خوه، سی

سارک، که چه له.

لاشه : ا. تهرم، لهش، جه سهد، به دن،

لاشه، لاک، جه نازه. که لاک، جه ندک،

زهمز (ش).

لاغر : ص. لاواز، رهق و روال، له چهر،

کوروز، گه مژ، قه لسن، قرخ،

قرخول، قرحول، لاغر، لهواز، له ر،

رهق و قیق، جه قه، ره قه،

به له باریکه، لاسک، رهق و تهق، دال،

چهرمه فالته، ریحن، رتن و قیق،

ریفو له. قور، قارقاروک، قارچوک، له

قاز، رنیک (ش).

لاغر شدن : م. لاغر بیون، دانه کیان،

قوخ دان، قرج هه لتهان، فاق دان، رهق

و قیق بیون. له ریبهی، نه کیایره (ه).

له قازین (س).

لاغر مردنی : ص مر. رهق و قیق، رهق

و تهق، گه مژ، گه مزل، رهق و وشک.

لاغر و پیر : چهرمه فالته، قوخ، چهرمالت.

لاف : ا. هاشه، هووشه، لاف، قومیز،

هاش و هووش، قیشال.

لاف زدن : م. هاشه کردن، هووشه

کردن، لاف لی دان، هاش و هووش

کردن، قیشال هاش.

لاقید : ص. بی قهد، سهر به هوا، سیرز.

لاک یشت : امر. کیسه، سیله،

کاسه یشت، که وسه.

لاک یشت آبی : امر. رهق، کیسو.

لالا کردن : م. لالا کردن.

لالایی : ح مص. لالایی.

لاله^۱ : ا. چارانجه قیل، هه لاله برم برم،

لاله، گولاله، هه لاله، گولاله سووره،

گوله نسان، هه راله بره (ه). باینوک،

بوک، نالال (ش).

لاله^۲ : له علا، لاله.

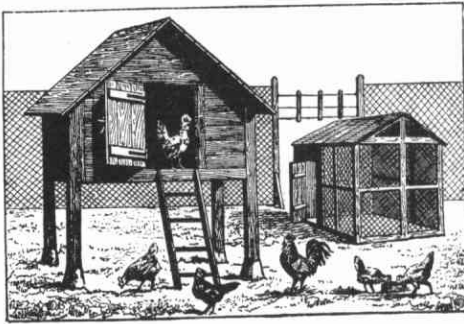
لاله عباسی : امر. لاله عباسی.

لامپ : ا. کلوب، لامپ.

لامپا : ا. چرا، لامپا.

۱. گل لاله.

۲. چراغ لاله مانند که در آن شمع
گذارند.

لەنە مرغ

لیو : ا. چۆنە بربرانی. سلکە کالتی (ش).
لب و لوجه : پەك و پیۆز، دەم و پیل،
لەپ و لەوس، دەم و کاویژ، دەم و
قەوجە.

لب و لوجه آویزان : داچۆریاگ،
لەوس داچۆریاگ. لەوس
نالۆچیارە (ه). دلمای (ش).

لیه : ا. لیوار، لیف، لیو، لەبه، قەراخ،
کەنارە.

لەبە نام : امر. یاسار، کەلکە یاسار.

لپ : ا. لەپ، لەوجه، لەوس، لیف،
لمۆر (ش).

لیه : ا. نۆخەشەر، لەبه، لەنەنۆك.
نەخوەشەر (ه). مەشەر،
نارتۆك (ش).

لت : ا. لەت، کوت، تیکە. لت، کەر،
یرت (ش).

لت و پار : ص مر. لەت و کوت، تیکە و
پارە، کەرکەر.

لئە : ا. هاروو، لەسە، یووك، پیوو.
شەویك، شەوتلیك، شەوتیلە،

لانجین : ا. دۆلە، بەردۆلە کورن ،
لانجین.

لانه : ا. ناشیانە، هیلانە، لانه، کولانە،
نیلیان، کولان، لان، لآن. هیلانی،
لیانی (ه). هیلون (ش).

لانه مرغ خانگی : کولین، کولانە.

کۆریت، کۆلیتە (ه). لانه، لیس (ش).
لاوك : ا. تەغار، تەسە، دۆلە.

لا ی : ا. لینە، لیم، هەرگ ولینە
هەرەهەستی (ه). لیر (ش).

لایق : ص. شاو، لیھاتوو، لی هاتگ،
هیروا، لایق، شاھسە.

لیشم : ص. پەس، رژد، رسووا،
خەسیس، نەگریس.

لب : ا. لەپ، لەوس، لیو، لچ. لمۆر،
لەپ، لیف (ش).

لباس : ا. لیباس، جل. بەرگ.
جلك (ش).

لباس بلند : ناودامان.

لبالب : نك. لیریز.

لەبختن : ا. لەبختن، بیزە، زەرەخەنە،
زەرەدە، زەرەدەخۆ، زەرەدەکەنی، لچ
خەنە. گورمزی، دەف کەنی، لیف
کەنی (ش).

لیریز : ص. تیکمە، لیجان، سەررێز، لەپ

رێز، پیر، درگاخن، لەبالەپ، لیپان،

تەژی، قەلاقەلا، لەبەر، بیلو پیو،

لیجان لچ، قەلەپەرچن، داگیریاگ،

کەفرێز. پەز (ه).

لەلاب : ا. لەلواو.

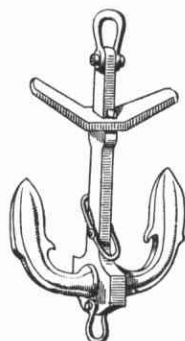
- شویلگه (ش).
لج : امص. لهنج، رك، رق، جههر،
سینگ، لام و جیم. كهرپ (ش).
لجهاز : نك. لجوج.
لجهازی : ح مص. لهجهازی، لهنجهازی.
كهربایی (ش).
لج كردن : م. لهنج كردن، رك دایردن،
رق گرتن.
لجن : ا. لهجهن، قوراو، ههړگاو،
زلفاو، لمناو، چلپاو. ههړاو (ه). لیم،
لیتر (ش).
لجوج : ص. لهجوج، رغن، لهجهاز،
ركاوی، رك گیر، ركن، لهنجهاز،
جههراوی، ركهون، لهنج كهر، ركن.
رووچرك، ركۆ (ش).
لچر : ص. لهچهر.
لچك : ا. لهچك، رووسهری، پوتلاك،
سهرپوش. خبلی، پوچی، عهقری (ش).
لحاف : ا. لیف، پیخهف، سهرهخهر،
شهوخهف.
لحد : ا. نهآهید. سەلین (ش).
لحظه : ا. ترووكه، چاوترووكه، تاو،
گا، كات، نان، عان، وهخت، سا،
نهفس.
لحن : ا. لهحن، زايله، چریكه.
لحیم : ا. لهحیم، جوش.
لخت : ص. لهخت، شل و قل.
- لخت : ص. رووت، پهتی، رووتەل،
قوت. روپس (ش).
لخت شدن : م. رووته و بوون، رووت،
قوته و بوون.
لخت و پتی : ص. مر. رووت و پهتی،
رووت و قوت.
لخته : ص. لهته، لهپاره، لهخته، دهلهمه.
چهرگ (ش).
لخم : ص. نهرمه، ولمه، شلكه^۱، لوخم.
لذت : ا. لهزمت، حهز، كهیف، خوشتی.
لذیذ : ص. لهزیز، خوش، خواهش معزه،
بامعزه. چهرزه (ش).
لرت : ا. لرت، لمت، خلت، دورد. لیم،
نرت (ش).
لرز : ا. لهرز، چوڅ، چوڅه، مووچرك.
لرزش : امص. لهرزش، لهره، چوڅه،
زیوه، لهرزه، دۆله دۆل^۲
لرزاندن : م. لهرزائن، لهفائن، لهرائن،
چوڅائن، چوڅاندن، راوهشان،
راوهشانندن. لهرزناي، لهفناي،
لهرناي (ه). ههزانندن، لهبشانندن،
لهبیین (ش).
لرزیدن : م. لهرزین، لهربین، چوڅیان،
چوڅیین. لهرزای (ه). رهچشین،
ههژیان (ش).
لرزج : ص. لهزج، لینج، دۆچن، لیقن،
چهسپناك. خز (ه). لكینتی، لیچه، لیق،

۱- نمره مان، كشاله.

۲- لرزش هر چیز ژله مانند.

- دهيش، ده‌بووش، چر (ش).
 لزوم : پټويست، لوزووم، نه‌وه‌جه،
 نحتياج، پټويستی. هه‌جبه،
 پيدځایي (ش).
 لښ : ا. نک. لاشه.
 لطافت : امص. ناسکی، ته‌رچکی،
 خاويښی. نيانی (ش).
 لطيف : ص. له‌نيف، نه‌رم، ناسک،
 تورت. رند، به‌دهڅ (ش).
 لعاب : ا. ناهار، له‌عاب، ناش، رينگ،
 ناو.
 لعابی : ص. نسب. له‌عابی، ناسدار، چينکو.
 لعل : ا. لال، له‌عل.
 لعنت : امص. له‌عنبت، له‌عنبت، نه‌علبت.
 لغز : ا. لوغز، له‌گوز، ليجار، مه‌نعل.
 لغزاندن : م. خزان، خزان، خشانندن،
 خلیسکانن، خشانن، سورانن. خزنای،
 خشانای (ه)، زه‌لاندن،
 خريکاندن (ش).
 لغزش : امص. له‌خشه.
 لغزش زبان : جوړيان. جوړیای (ه).
 لغزیده : افا. خز.
 لغزیدن : م. خلیسکیان، سوړخواردن،
 خزان، سوړین، خزیان، خشیان،
 له‌خشین، له‌خشیان، خلیسکین. خزای،
 خشیای (ه). زه‌لین، ته‌حسین،
 خریکین، شه‌پین، ته‌قیلین،
 شه‌متین (ش).
 لغ زدن : م. له‌ق له‌ق خواردن.
 لغو : ص. به‌نال، قیرو، خوړایی، مغب.
- لفاظ : ص. ده‌مه‌وه‌ر، ده‌مه‌هار،
 ده‌مه‌هارش، قه‌زان.
 لغاف : ا. له‌قاف، ناواخن، ناسر.
 لغت و لیس : جلب و لیس، لغت و لیس.
 لفظ : ا. له‌وز، له‌فز، وته. واته (ه).
 لقب : ا. له‌قعب، ناز ناو، به‌رناو،
 سه‌رناو. ناز ناڅ (ش).
 لقمه : ا. لوقمه، پاری، پاروو، تیکه،
 بالووله، گرموټه، گرموټه.
 گه‌پک (ش).
 لقمه بزرگ : گرموټه، لوقمه سه‌بی،
 تیکه سه‌بی. دورمه (ه). پالوز (ش).
 لك، لکه : ا. له‌ک، ناله، له‌که، پیس،
 به‌لک.
 لك چشم : امر. تانه، تان، گه‌رد.
 تادانه (ه). چیک (ش).
 لك لك : امر. حاجی له‌ق له‌ق، له‌ک له‌ک.
 حاجی له‌ی له‌ک (ش).
 لكن : ح ربط. به‌لام، وه‌لی.
 لکنت : امص. توری، لاله‌په‌نی.
 لك و پیس : ناله، پیس.
 لکه : ا. لوټه، لوټ.
 لگام : ا. له‌غاو، ده‌هانه.
 لگد : ا. له‌قه، شه‌ق، نوردونگ. پیس،
 چرتک، زینک (ش).
 لگد انداختن : م. له‌قه‌وه شانن، له‌قه
 فیره‌دان. له‌قه‌شای (ه). پین هاقیتن،
 چرتک هاقیتن، زینک هاقیتن.
 لگد زدن : م. له‌قه‌وه شانن، له‌قه‌لی‌دان.
 له‌قه‌شای (ه). پین‌لی‌دان (ش).

- لگد کردن : م. له قه شیل کردن، پاشیل کردن. پامال کرده ی (ه). ناخ پول کرن، پین کرن، پی پیز کرن (ش).
 لگد مال : ح مصد. له قه شیل، پاشیل، پاکوت، پی شیل.
 لگن : ا. له گان، له گهن. باید، له نگان (ش).
 لگنجه : امصد. له گانجه.
 لله : ا. له له، ته ته.
 لم : ا. لم، چم، ری، چم و خم.
 لمباگو : ا. برك.
 لمبر : ا. سمت، كلوك، ولمه.
 لم دادن : م. لم دان، په له دان، هه لازیان.
 لاره کوتی (ه). پال دانه قه (ش).
 لمس شدن : م. له مس بوون، سیر بوون، سیر بوون. سس بی (ه).
 لمیدن : نک. لم دادن.
 لبناندن : م. هه لمه فووت کردن.
 لمبر : نک. لمبر.
 لنتر : ا. له نتر، فانوس.
 لند لند : امر. بولّه، خوته، خوته حوت، بولّه بولّه.
 لندوک : ص. مل باریک، لاواز، لاغر. شته خار (ش).
 لنگ : ص. شهل، چولاخ، له ننگ، کوچ، شل، چووز (ش).
 لنگ : ا. لونگ، بشته مال، فوته.
 لنگ : لنگ، گهل، ناو گهل، ناو لنگ، لاق.
 لنگر : ا. له نگر، مهنر.
 لنگر انداختن : م. له نگر خستن، مهنر کردن، له نگر داخستن. له نگر هافتن (ش).
 لنگرگاه : امر. له نگرگا، مهنر لگا، تابگ، مهنرگا.
 لنگ کردن : م. له ننگ کردن، دوواوه خستن.
 لنگه : ا. لنگه، تا، تابار، لف، هاوتا. طا، جه، گپر، کت (ش).
 لنگه به لنگه شدن : م. تابه تا بوون.
 لنگاولنگ بی (ه).
 کتانگورین (ش).
 لنگه جوراب : تاگوروا.
 لوازم : اج. کهره سه، کهل و پهل.
 لواش : ا. له واش.
 لواشه : ا. له واش، دوورک، لوچکه.
 لوبیا : ا. لوبیا. قه لوکه، شوقل (ش).
 لوچ : ص. خوتیل، خیل، خار.
 لوح : ا. ته ته له، ته خته درز.
 لوده : ص. له وده، شوخی باز، گالته جی، لاری کهر. ترانه گهر (ش).
 لوس : ص. لووس، نونوپر. له وچه، نووز (ش).
 لوستر : ا. ناویر، چلچرا.
 لوطی : ص. لوتی. زرمول (ش).
 لولا : ا. نه نجامه، له ولا، دولایی. رزده (ش).
 لولو : ا. نولوو لوو، نووف، قازانه سهره، لوولوو، گورگه شوئی.
 لولکه (ش).

لنگر

زه لوك (ش).

ليز خوردن : م. خليسيان، سوران،
سور خواردن، پاهل خليسيان،

سورين. خزای (ه). زه لين، تووزان،

خريكين، دهره سين، شلپين (ش).

ليسيدن : م. ليان، ليس دان، لستن،

ليتن، لين، ليسته، دالسن. ليسی،

نوه ليسی (ه). واليستن (ش).

ليف : ا. ليقه، لفكه، لفيكه شامی، پسه،

پزگ. به تاره (ش).

ليقه : ا. ليقه.

لی لی : امر. هه نگله شلی، دومانه،

قونه، لنگه شه، لنگه شلی.

ليمو : ا. ليمو، نيمو.

ليمو

ليمو ترش : امر. ليمو تورش. ليمو

تش (ه).

ليوان : ا. ليوان، ناوخوهری، گوزه له،

تراو. ناو وهری (ه). تماق، گيلاس،

پهرداخ (ش).

لولو سرخرمن : داهول، سهره خمر،

لوو لوو سهره خمرمان. دالهو (ه).

ههلامت، چاتول (ش).

لوله : ا. لولوله.

لولهنگ : ا. لولوبنه، لولوههنگ.

لوليدن : م. هه ل ژليويان، به ناويه كا

چوون.

لوندد : ص. له وهن، هه رزه، نازدار.

لویی : ا. كهړه پوو، لوخ. پوو (ه).

له : ص. ليه، تله قياگ، شله قياگ،

فله قياگ، فله قياو. په ره خاندی،

په لچقی (ش).

لهجه : ا. زاراوه، لهجه.

له شدن : م. تله قيان، فله قيان، هوړ فله قيا.

نوه ساوای (ه). په قين،

په لچقین (ش).

له كردن : م. تله قانن، دافله قانن،

فله قانندن، فليقاندن. ليه كه رده ی،

نوه ساوای، فليقنای (ه). په ر خاندن،

په قانندن، توو چانن، شليقانن،

په لچقاندن (ش).

له له زدن : م. هه نكه هه نك كردن،

هه سكه هه سك كردن.

له و لورده : وردوخان.

لهيب : ا. كله، بلایه، گر.

لياقت : امص. لياقت، شياوی، هيراي،

شایه می.

ليته : ا. ليته.

ليز : ص. ليتر، سور، خز، لاسور.

م : م.

ما : ضمير. نيمه، نيم، مه.

مائوس : ص مف. هوگر، راهاتوو، لينی.

مائوس شدن : م. خي داخستن.

خي بنه گرهی (ه). خي دان (ش).

مأیوس : ص. مهیوس، بیفهر، خوبان،

دل سارد.

مات : ص. مات، به حث، واق، باهیر،

باهر، گنج، هار و وار، کاس،

حیران، ماق، زاق، مه بهووت،

موته حمیر، تاسیاگ، ناسیا. کر (ش).

مات شدن : م. مات بوون، به حته و بردن،

کایس بوون، تاس بردنه وه، تاسیان،

باهیر و بوون. به حته و بهی،

مات بیهی (ه). کر بین (ش).

ماتم : ا. پرسه، تازی، عازیت.

ماتم زده : ص مف. پرسه دار، تازی دار،

عازیت بار.

ماچ : ا. ماچ، رامووس، رامووز.

ماچه خر : ماکر، ماچه کر، ماهر (ه).

مادر : ا. دایک، مادر، دایه، نامه، نانه،

دایک، دایک. دادا، نادا (ه). نام، ناپ،

دا، دی (ش).

مادراندر : امر. باوه ژن، زردایک،

زردایک، ژن باب. بابا ژه نی (ه).

مادر بزرگ : امر. نه نه، دادا. ماما (ه).

دایر، نه نی (ش).

مادر خرج : امر. داشه بار.

مادرزاد : ص مر. ماده‌زرا، سگ ماک،
زک ماک.

مادر زن : امر. خه‌سوو. هه‌سروه (ه).

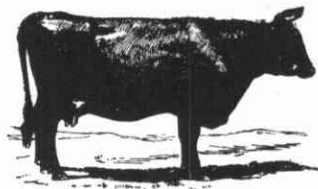
مادر شوهر : خه‌زووره. هه‌سروه (ه).

ماده : ص، ا. ماده، نافرمت، ما، ده‌له،
می.

ماده سگ : ده‌ل. ده‌له (ه). دتلك (ش).

ماده گاو : مانگا، ته‌لیسه^۱. گاو (ه).

جیلهك، جیل، جیل (ش).

ماده كيك : ماکو. چیلی (ه).

مادیان : ا. ماین. ماینه (ه)،

ماهین (ش).

چیرانچك (ش).

مارگزیده : ص مف. ماران گه‌ز، ماران

گه‌سته. مارگه‌سه. مارگه‌سته‌ی (ه).

مارگه‌زتی (ش).

مارگیر : ص قا. مارگیر.

مارمولك : امر. مارمژووك، مارمیلكه،

خلنزه، قمقموك، قوری.

مه‌زووكی (ه). مارماتیلوك (ش).

مادیان جوان : جوانو.

مادیان فحل : ماین به‌ره‌زا.

مار : ا. مار.

مارپیچ : ص مر. ماره‌پیچ.

۱. ماده گاو جوان يك بار آبستن.

- مازو : ۱. مازگ، نالہ، کلکاف.
مازی (ھ). مازوو، دہلویک (ش).
مازه : ۱. مازہ، پست مازہ. مازی (ھ).
ماساژ : ۱. مالٹ، شیلان.
ماست : ۱. ماس، ماست.
ماست بند : ص مر. ماس بہن.
ماسورہ : ۱. ماسوورہ، ماسوولہ، مزحکہ.
ماسہ : ۱. ماسہ، چہو، لم، خیز، رمل، ریخ، ریژ، میژ، زیخ. زہخ، سیلاخ (ش).
ماسیدن : م. فاماس کردن، باہاوردن، ماس ہاوردن، ہل ہاتن، ماسیان، باکردن، پنه مین، پنه نام ہاوردن. ہو رامای، واکہ ردهی (ھ). وہرمین، پەرچوتن (ش).
ماش : ۱. ماش.
ماشہ : ۱. ماشہ، پا. پہلہ پیتک (ھ).
ماشک (ش).
ماشہ تفنگ پر را کشیدن : جورتانن. چرتای (ھ). چرکانن (ش).
ماشہ تفنگ خالی را کشیدن : ترووکانن.
ماشین : ۱. ماشین، مہ کینہ.
ماضی : افا. پیٹو، پیشان، رابردوو، دابگردگ، رابوردوو.
مالک : ۱. فرو، لوژ، ژہک، زیج، کہلہ، ناغوز. زاک (ش).
ماکو : ۱. مہ کو، لولک.
مال : ۱. مال، چت، خوازگہ، دہ ولت، سہرومت، سامان. ہہ یاتی (ش).
مال : ۲. مال، ناژال، مالان.
مالاریا : ۱. لہرز و باو.
مالامال : ص مر. تیکمہ، لجان، لہ ریژ، پر، درگاخن، لہبالہب، لیجان، تہزی، قہلا قہلا، لہ پەر، پلا و پیو، لجان لچ، قہلا پەرچن، داگریاگ، کہفہ ریژ.
مالاندن : م. پرووانن، ہل پرووانن. پروونای (ھ).
مال بند : امر. مال سین.
مال خر : ص فا. دایکہ دزان، دالکہ دزان، مال سین.
مالدار : ص فا. مالدار، دارا، دہولہ مہن.
مالش : امص. مالش، مالٹ.
مالک : ص. خواہن، ساحبو، مالک، خوینگ. ساحیب (ھ). مال خئی، خودان (ش).
مالہ : ۱. مالہ، مالی (ش).
مالہ چوبی کشاورزی : مالہ، لیہ، تہتہ، زہمەر، بہر بہرہ، پامالہ. شپک، مالی (ش).
مالیات : ۱. مالیات، باج، خہراج، سہرانہ، بیش.

ماشہ

ماهی

ماهی تابه

- مالخولیا : ا. ماخولیا، موخولیات، ماخولان.
- مالیدن : م. مالتین، شیلان، شیلاندن، ساوین، مالانن، ولآوین، بروانن، مالآی، شیلای، ساوای، پروونای (ه). بهر خاندن (ش).
- ماما : ا. مامان، دایان، دایک، دایرک.
- مأمن : ا. به سئو، پهنا.
- ماندگار : ص. فا. ماندگار، مهنهوه، مانگار، درئز خابن.
- ماندن : م. مان، وئسان، بهن بوون، گل خواردن، راگیر بوون، راوهستان، جی مان، مهنه کردن، نهوه مهنه، گله و واردهی (ه). مانهقه (ش).
- مانده : امض. مهنه، باقی، ما، جیماگ، پاشه، بهیات، ماگ، بهزیره، مهنه جیا، بهجی ماو، پاش ماوه.
- مای (ش).
- مانع : افا. بهر گر، بهر بهس، بهر بهن، مانع، سینگ، بهر گیو، بهست.
- مانع شدن : م. بهر بهس کردن، بهر گرتن، جله و گرتن، نه هیشتن، مانع بوون. ناسهی (ه). نه هیلان (ش).
- مانند : افا. ص. شهبئی، وهک، وئنه، پیسه، قام، جوړ، چه شن، مانن، کوت و مت، لف، چنهو، جفت. قهک، قهکو، چیت (ش).
- ماوراء : ا. نهو پیر، پیر.
- مئو مئو : اصت. میاو میاو، مهو مهو (ش).
- ماه : ا. مانگ، هه یف، مه (ش).
- ماهانه : ص. ق. مانگانه. هه یقانه (ش).
- مهتاب : امر. مانگه شو. هه یقه، هه یقه شف.
- ماهر : ص. ماهر، مهلاح، بهلده، نوسا، ماموسا، نه ردهس، چازان، ساره زار.
- ماهورت : ا. ماوت، ماهوت.
- ماهی : ا. ماسی. ماساو (ه).
- ماهیت : ا. چه بوونی، چوونیائی، چنهی، ماهیت. چاوانی (ش).
- ماهی تابه : امر. تابه، ماسی تابه. ناغله و تک (ش).
- ماهیچه : ا. مایچه، ماسولکه.
- ماهیخوار : ص. فا. ماسیه و چنه. ماسا و چنه (ه).
- ماهیگیر : ص. فا. ماسی گیر، توړه وان.
- ماساو گیر (ه).
- مایحتاج : امر. پی ویت، ویسته مهنی، پی داو ویت. پیدئی (ش).
- مایع : ص. ا. ناوه کی، تلیز، تیر، روژ، تراو، شل.
- مایل : افا. ص. مایل، پی خوش، خوازه ر.
- مایه : ا. مایه، ده سمانه، په سا، مک،

مبدأ : ا. سهره تا.

سهر مايه.

مېرهن : امف. ديار، ناشكرا، روشن،
روون.

مايه پښير و ماست : ناميان، فريشك،
ناميژن، فرسك. رتيكه، فرچك (ش).

مېني : ا. بنه پرم، بنه وا.

مايه دار : ص فا. ريژمن، ريژوه.

مېهم : ص. ناديار، شاراو، شاريگ،
بوزر، گوم.

شيلوك (ش).
مباح : ص. ره وا.

مېهوت : امف. مات، واق، باهيتر، هاز
و واژ، كاس، حيران، ماق،

مباحته : امف. وت و ويژ، وات و ويژ،
گوت ويژ، موباحه.

مېهوت، تاسيا، تاسياگ. كر (ش).

مباحته كردن : م. وت و ويژ كردن،

مېهوت شدن : م. به حته وېردن، كاس
بوون، تاس بر دنه وه، تاسيان، باهيتره و
بوون. كرين (ش).

دوين، لي كو ليه وه، باس كردن.
مبادا : نه وا، نه كاء، نه كوا، دووربي،
دووربا، دوور وا، نه كو، گله كوير
ييت.

متاع : ا. كو تال، كوونال.

مبارك : ص. موارك، موبارك، پيروز.

متاهل : افا. ژن و متال دار، خهيزان دار.
متحد : افا. مونه حد، يهك گرتوو،
هامقه ول، هاوقه ول، بيكهو. بيكهه، ييك
گرتي (ش).

مبارك باد : مواره كبا، پيروز بابي.
مباشر : افا. موباشر، سوورباش، گزير.
مبال : ا. مه وال، مه بال، مسته راج،
مسته راو، كه ناروا، عده به خانه،
نوده به خانه. كيه (ه). ده ستاف (ش).

متحد المركز : هاو جهق.

مبالغه : امف. هاش و هووش، قوميز،
زيراده روهي، فيشال.

متحرك : افا. بزوك، جوولر.

مبالغه كردن : م. هاش و هووش كردن،
قوميز دهر كردن، فيشال هاتن.

متحير : نك. مېهوت.

متحير شدن : نك. مېهوت شدن.

متراصف : ص. هاو وانا.

مباهات : امف. شانازي.

متراكم : افا. تيكه، پي، لجان.

مبتلا : امف. گيرووده، گرفتار، موبته لا،
ناوقه، تووشيار، دوچار، نامقه. پيغه،
كوك (ش).

مترجم : افا. وهر گي، ديلماج.

مبتلا شدن : م. موبته لا بوون، گرفتار
بوون، پيه بوون، تووشيار بوون،
تي وه گلان، عامباز بوون، ناوقه بوون.

متريك : ا. دالهور، داهول، دالو،
هلامت، سهره خمر، قه يلوک (ش).

مترصد : افا. قوت، قه تيز، قوتار،
ناماده، حازر، گو بهل.

مترقي : افا. پيشكه و توو.

متشكر : افا. مه منوون، سپاسكار.

- موتہ شہ کر، سپاگوزار.
 متصل : افا. لکاو، نوواسو، چہ سپاگ.
 متعجب : افا. موتہ عجیب، عہ جاییہ مہ نہ.
 متعصب : افا. موتہ عہ سب.
 متفرعن : نک. متکبر.
 متفرق : ص. پرژ، بلاؤ، پهرش،
 پھراکہ نہ، شپرز.
 متفرق شدن : م. بلاؤ بوون، پرژ بوون،
 پھراکہ نہ بوون.
 متفرق کردن : م. بلاؤ دان، پرژ
 کردن، پھراکہ نہ کردن، موتہ فہرق
 کردن، بلاؤ کردنہوہ، شپرز کردن،
 رھواندنہوہ، پرژان، پرژاندن، پژان،
 پژاندن، تفرہ و توونا کردن. پژگنای،
 وھلا کھردہی (ھ). بھلا کرن (ش).
 متفکر : افا. راماو.
 متقال : ا. متقال.
 متقلب : افا. موتہ قلب، جامباز،
 ناگرژیرکا، قہلبہ زہن، دھغل.
 جامقولی باز (ھ).
 متکا : ا. بالش، بالین، سہ رنگا،
 گوژگیرہ، بالگہ. بالیف،
 سہرین (ش).
 متکبر : افا. موتہ کھبر، مرقن، کھللہ با،
 بای ھووا. فیزن (ھ). ناخپوک (ش).
 متلاشی : ورد و خان، لھوہردہ.
 متلك : ا. مہتلک، شوخی.
 متلون المزاج : ھردہم بیر، ھردہم
 بیل، دھدھمی.
 متملن : افا. شارہزا، شاری، شارانی.
 متمرد : افا. یاخی، نھژنہوا، ناوہسوو.
 متمول : افا. دارا، مالدار، چت دار،
 ساماندار، دھولہ مہن. ھہیی،
 زہنگی (ش).
 متناسب : افا. نھنازہ، رھسا، لھبار،
 ھاویرژہ.
 متنفر : افا. وھرزہ، بیزار، ویزار.
 متنفر شدن : م. موتہ نفہر بوون، قین لی
 ھاتن، ویزار بوون. رھحل چون (ش).
 متنوع : افا. ص. چور بہ چور.
 متوازن : افا. ھاوسہنگ، ھاوتا.
 متوالی : ص. ق. ھہتا ھہتا، پھسپہسا،
 پھیدہ رھہی، پشت سہریک. دویک
 دویک (ش).
 متوجہ : متوہجی، ناگا، ھاگا، ھاژ.
 متورم : افا. ماسیاگ، ناساو.
 ماسا (ھ)، پھرچھتی (ش).
 متورم شدن : م. باھاوردن، ماس
 ھاوردن، ھہلھاتن، ماسیان، باکردن.
 ھورامای (ھ). وھرمین (ش).
 متوسط : افا. متوہست، میانہ.
 نائین (ش).
 متوقف : افا. راوہستا، ویسیاگ، مہن،
 راکد، بھرگیر یاو.
 متوقف شدن : م. راوہستان، مہن بوون،
 راکد بوون.
 متوفی : امف. مردگ، مردوو.
 متولد : افا. زاو، پھیدابوو، بھدنیا
 ھاوئو، بھدنیا ھاٹگ.
 متولد شدن : م. بھدنیا ھاتن، پھیا بوون،

مجرد : ص. عازهو، تهنبا، قازاخ،
بیژن، سهکت، عازهب. تنی، رهبن،
زوگورد (ش).

مجرم : افا. گونابار، گوناعبار، تاوان
بار.

مجروح : امف. زهخمی، بریندار،
زهخماوی، زامار، کهلهلا، زامدار،
مهجرؤح. چوی دار (ش).

مجری : ا. مجری، هزارپیشه، سونوق،
جعبه، یاھول (ه). قودی، دیلان،
صندوق (ش).

مجسمه : ا. تته، پیکر، موجهسمه.

مجعد : افا. لولول، پیچ، موجهعمه،
کرژ. خهلهک (ش).

مجله : ا. گوٲار، گووار.

مجلل : امف. بهٲر، بهریز، بهجهلال.

لهدايك بوون.

مته : ا. مته، سمه، بههرهमे.
پلهمهته (ه). شهاب (ش).

متهاجم : افا. هیزشکار، نائل، هوژووم
به.

متهم : امف. گومان بار، بهرناوان.
متهور : افا. نهترس، دلدار، بهزات،
بویر، گهرناس، بهجهرگ.

مثال : ا. وینه، نموونه، وهکوو.
مثانه : ا. تیزانگ، پزدان، میزلدان.
ترتیمانی، گمیزدان، پزلی (ه).
پرزانگ، بفلک (ش).

مثبت : نادار.

مثقال : ا. مسقال.

مثلت : سی گوٲش، سی کونج، سی پالوو.
یهره گوٲشه (ه).

مجاب کردن : م. پی نواندن، قهبولان،
مجادله : امص. گاله، دم قهر، قهر،
ههٲجون (ش).

مجاز : ص. رهوا، ری دراو، نیجازه
درباگ.

مجازات : ا. نه می، جهزا، نه می.
مجال : ا. ههل، دهرفعت، پهردهز،
بهردیز، مهجال، فرست.

مجاننی : ص. خوٲرا، مفت، هاوانته،
مهجاننی، خوٲایی، بهلاش.

مجبور : امف. ناچار، مهجبور.
بی گاف، نهچار (ش).

مجرا : ا. ری، ری ناو، ناوٲرا، کونا،
لوله، کونج، زیٲراو.

وه شه سیاوی (ه). قهنجی (ش).

محبیس : ا. زیندان، بهن، زینان،

به نندیخانه، چهیس، دوساق، قولیک،

دوساخ.

محبوب : امف. مه حبووب، نازار،

خوه شهویس، نازدار. وه شه سیاو (ه).

محتاج : امف. موحتاج، نباتاج،

که لکه فنگ، نه وجه دار، داماو،

نیاز من. هه فجه دار (ش).

محتلم : افا. شه بتانی بوو.

محتمل : امف. پوراو، گونجاو.

محتوی : افا. ناو وړوگ.

محبوب : امف. شهرمن، شهرمین.

محدب : امف. کاس، قوقز، گومه زی،

هه لانگ.

محدود : امف. مه حدود. به سیاوه (ه).

محراب : ا. محراو، محراب.

محرک : افا. بزوتیه، هه لخرین.

محرّم : ا. هاوړاز، مه حرّم.

محرمانه : قی. مه حره مانه، په نامه کی،

په نام، بې دنگ. خوف، په نی (ش).

مجمع : ا. کو، کور.

مجمع علمی : کوری زایناری، کوری

زاین.

مجمعه : ا. مه جمعه، سینې، بهر گهش،

قاوه سینې.

مجمل : امف. کورته، کو تاوه بوو.

مجموع : امف. تیکرا، کو.

مجنون : ص. شیت، دین (ش).

مجوس : ص. ا. ناتش بهر یس، ناویر

پهرس، ناگر پهره ست، گاور، فهلا،

گهور. نهیر پر یس (ه). گه فر (ش).

مجنوف : امف. ناو بووک، پیف، قروّل،

هروّل، ناو خالی. دلّی هالی (ه).

زور، بوش، نیفک خالی (ش).

مجهول : امف. نادیار، نه ناسراو، بې ناو.

نه په نی (ش).

مچ : ا. موج، جمشړک، مه چک.

که رمچک، خرتک (ش).

مچاله : ص. ژاکیاگ، نه ژد، چرج،

ژاکیا، کفت. قرمچ (ش).

مچ بند : امر. موج بهن.

مچ پا : امر. قوله به، بوقل، قاپار گه،

پووز، قاپووله، قوتر مه پا. باق، جوو،

قیفک، قونیک (ش).

مچ پیچ : امر. موج پیچ، پایچ، پووز

پیچ، پوزه وانه، موس پیچ، پاتاوه.

دوولاق (ش).

محاکمه : ا. باس و خواس، موحا که.

محال : امف. مه حال، نه پور، نه گونج.

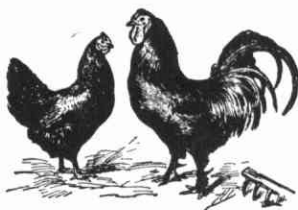
محبت : امف. خوه شه ویسی، موحه بهت.

- محروم : امف. بئی بهش، بئی وەر. بئی
پشك، بئی پارۆشك (ش).
- محصل : افا. قتاوی، قوتاابی،
مەدرەسەیی. دەرس وەن (ه).
- محصول : امف. مەحسول، حاصل،
رداهات.
- محض : ص. مەخز، یۆ. بەی (ه).
- محضاللة : رهزه لخوا.
- محك : ا. ماهەك، مەهەك.
- محكم : افا. مەحكەم، هێقم، سخ، تن،
قاییم، قاییم، سفت، سفت و سۆل،
سەخت.
- محل : ا. جئی، ناست، باسك، اجی،
جیگە، شوڤ، حەن، حەنا، شوڤن.
- محل اتصال دم به بدن حیوان : بن
بزوو.
- محل بز و گوسفند كوهی : مەر، ما،
گەلان، ماك، كەلەلان.
- محل تجمع : كۆرگە.
- محل تجمع ماهی در زمستان : فولاخ،
مارووته. لوچ (ه). قومورته (ش).
- محل تولد : امر. شوتەزا.
- محل ریختن زباله : خولە كەوان،
سەنپەرگا، سەریوان، كوشكەلان،
كوشەلان، سەرنوڤلك، سەرانگوڤلك.
- سەوروگا (ه). سەیزوانك، گوڤك،
گوڤهك، گووڤك (ش).
- محل كش انداختن شلوار : پزگ، پە.
- محل گذاشتن : م. مەهلەنیان، جئی
دانان، ریزنیان.
- مُحلل : افا. جاش.
- محل نگهداری گله : بهرانگە، هەل،
گوڤه (ش).
- محلە : ا. كووجی، گەرەك، كوڤان،
لاكۆلان، مەهلە. تاخ (ش).
- محلی : ص. نسب. بوومی، مەهلە.
- محنت : ا. مەنبەت، تالاو، تەمەرە.
- محو شدن : م. مەحقەو بوون، نیس
بوون، ئوقوم بوون، بئی سەر. وشۆن
بوون.
- محو تماشاشدن : تاس بردنەوه.
- محور : ا. تەوهەرە.
- محیط : ا. دەور، دەور و وەر، كەمە،
توخن، قەرە، خافو. رهفی (ش).
- مخ : ا. مۆخ، مەژگ، پلپ.
- مخاطره : مەترسی.
- مخالف : افا. دژ، میمل، ملۆزم،
بەرچەپ، دۆژ، دژمەن، موخالف،
زت.
- مخبر : افا. هەوالجی، خەبەرەدر،
خەبەرگیر.
- مختار : افا. هەل برێژ، سەرشك.
- مختص : امف. تاییەت، تاییەتی.
- مختصر : امف. كورت، كەم و كۆتا،
پەر و پرت، موختەسەر.
- مختلط : افا. ناوئە، تیکەل.
- مختلف : ص. جوۆر بە جوۆر، جوۆر
واجوۆر، موختەلف.

مدت : ا. موده، زه مان، مودمت، مدت، وهخت، مده.	مخدوش : امف. خوشدار، لهكدار. مخروطی : ص. نسب. كهله رمی.
مدح : امص. وهسپ، پانیاز، ستایش، مه دح، وهسف، تاریف. په سن، مهحت (ش).	مخزن : ا. خه زانه، گهنج، گهنجینه، خه زینه، هومار. مخصوص : ص. نایهت، نایهتی.
مدح کردن : م. وهسپ کردن، به تان و پوآهاتن. وهسف کرده ی، مه دح کهرده ی (ه). په سندان، مهحت کرن (ش).	مخفی : ص. ق. نهی، نادیار، پیوار. مخمصه : ا. ده غمه سه، مه غمه سه، چه چل، هنگامه. مخمل : ا. مه خمر، مه خمل.
مدد : امص. کومهك، ده سیاری، دهس گوروپی، لاکوشكه، باری، سیار، باریوو، مه دد، یارمه تی. یاردی (ه). باز گوری (ش).	مخملك : امص. مه خملك، نه سپك. مخوف : اف. سامنك، سامدار، ساماوه. سافی، ساقدار (ش). مخلوط : نك. مختلط.
مدرسسه : ا. خویندگا، مه درسه، قوناخانه، قیرگه. مدرك : ا. به لگه ر شون، شوتن. مدعو : امف. چیراو، چیریاگ، بانگ کراو، داوت کراو. مدفوع : ا. گوو، جه به لی، سل، گئی. مدفوع اسب و الاغ : قهرسه قول. تدرس (ش).	مدا : ا. خیزاو، مه دد. مدا : باو، داهاتگ، باب. ناماننه (ه). مداخله کردن : م. ناوجی کردن، نیوجی کردن، خوتی نه پان، خوتی خستن، ده خالت کردن. مداد : ا. میداد. مداد پاك كن : میداد پاك كون. مداد تراش : امر. میداد تراش.
مدفوع حشرات : پامیره، پامیزه. مدفوع حیوانات : په پین، لاس، قهرسه قول. سه نیر، تهرسه قول. سهوره، تدرس، سهوره قل، ریخ (ه). لار (ش). مدفوع گاو : لاس، دهوه. سهورو،	مدارا کردن : سازشت کردن، ساجین، خوراگرتن، مودارا کردن. مداو : امص. ده زمان، چاره. مداوم : اف. پهك شق. په ی ده رپه ی، گه لی، گه لیر. سه ریك، به رده وام، پیکه (ش).

سہ برگہ (۵). ریسال، ریح، شیاگہ،	جار، نہوم .
لاچک، لار (ش).	مرتع : ا. پاوہ ، پاوہند، کوژ،
مدنیت : شاربگہری، شارسانہ تی.	چیمہن، چیم، چہ راگ، پاوان،
مدور : امف. گرد، خرب، خر.	مرتہع، مَترگ، بانہ ، باقر،
مدیون : امف. قہرزار.	نالفجار، جایہر، پاکز ، گادار،
مذاب : ا. ناویاوہ، ناویاگ، ناوہ.	لوچار.
مذاق : ا. مرغ، چیر، چیرہ.	مرتقع : افا. ہرز، بلن.
مذاکرہ : امف. وت و ویر.	مرتہ خواندن : م. لاوانن، لاواندن.
مذکر : ص. تیرنہ.	لاواناہی (۵).
مذکور : امف. ناویراو.	مرجان : ا. بزگ، مرجان.
مذمت : امف. خوب، خراو ویری.	مرجع : ا. سہراوہ.
مذہب : ا. دیژہ، نایسن، مہزہب، ری،	مرحلہ : بلہ.
کیش، ری بازگہ، ری باز. ری	مرحوم : امف. خوالی خوش بوو.
رہف (ش).	مرخص : امف. مہرہخس، خہلاس،
مرابجہ : سووکاری.	نازا، ہرہلا.
مراجعت : امف. نہواگل، ہرگشت.	مرد : ا. مہرد، میرد، یا، بیاک، پیاو.
مراد : ا. ناوات، خواز، مراد.	میر (ش).
مرافعہ : ا. مہرافیعہ، جہنگ، دہمقرہ،	مرداب : ا. مرداو، زونک، گہنکاو،
دہمقالہ، شہر، داوا، مرومشت،	زہلکاو. قوی (ش).
چنگہ پرچی.	مردار : ا. مردار، توپیگ، توپیو،
مراقبت : امف. چاودیری، چاوباری.	کہ لاک. کہلخ، کہلش، لاک،
مراودہ : ہات و چوون، نامشو.	مرار (ش).
مربا : ا. مہرہبا، ریح، ریحال (ش).	مردانگی : ح. مص. مردانگی، بیانگہتی،
مریع : ا. چوار گوشہ.	پاوہتی، جووانمہردی. بیانہتی (۵).
مربوط : امف. لہمہر، سہبارت.	میرانی، میرخاسی، جامیری (ش).
مرتب : امف. مورہتب، پوراو،	مردانہ : ص. مر. مردانہ، پیانگہ،
پوریاک، ریک، ریک و پیک.	پیاوانہ. پیانہ (۵). میرانہ (ش).
مرتہ : ا. پا، پایہ، مہرتہبہ، کپہ، بار،	مرد بی زن : سالت، عازہو، بی زن،

قازاخ. مرده کیش : امر. تهر، تاوت،
 مردد : امف. دودل، مورهده.
 مرد زن نما : بله کناچی، سرژنانی،
 داره تهر، تابووت (ه). چاردار،
 کچانی، قزه. کناچله رهنک (ه). زن
 سندرک، سندروک (ش).
 کانی (ش)
 مردم : ا. مردم، خه لک. مروف،
 سهردی، پیایی (ه). میری، مروفانی، مرو
 خه لک (ش).
 مرز : ا. مرز، سور، سرحو.
 مردم آزار : صفا. مردم نازار،
 مرزه : ا. مهرزه.
 زیانه خورو.
 مرسوم : امف. باو، باب، داهانوو.
 مردم دار : صفا. مردم دار.
 مرشد : افا. مرشو، پیر.
 مردمک : امصف. گلینه چاو، بیبله،
 مرصع : امف. دانه نشان، جهواهر نشان.
 کچینه، ره شینه، کیشکی چاو، بیبک،
 مرض : امص. نازار، بیماری،
 بیبک. کناچله وجه می، گلینه و
 نه خواهی، مهرز. نه وه شی (ه).
 چمی (ه). گلنک (ش).
 مرطوب : امف. خووس، فیس، نماوی،
 شوار، تهر، شی دار، مهرتووب.
 شهمی (ش).
 مرعوب : امف. چاو ترس، نرسیاگ،
 ترساو، زه نق چوو.
 مرغ : ا. مامر، مر، واروک، مریشک.
 کهرگه (ه). قارک (ش).
 مرغ : میرگ، چیم، چیمهن، شه کار،
 گیاچار.

مردن حیوانات : م. مرداره بوون،
 سفت بوون. مردار بیهی (ه). مرار
 مر، به رفین (ش).
 بین (ش).
 مردن سگ : توپین. توپای (ه).
 سگین (ش).
 مرده : امف. مردگ، تهر، مورهده (ه).
 مری (ش).
 مرده ریگ : امر. نرس، میرات، میرانه.
 مرده شوی : صفا. ته ته شور، مرده شور.
 مری شو (ش).
 مرده شورخانه : ته ته شورخانه،
 مرده شورخانه.

مرغانی : امر. سونه، مراوی، کهر گاوبه.
 مرغ حق : امر. همی همی کهره، نای نای

هیلانجینی (ه).

مرهم : ا. مرهم، بت به تی، مهلم.
زه ماد.

مرهون : امف. مرهونه، بارمه، گرهو.
مری : ا. سورسورك، سوورانچك،
سوورچك.

مريخ : ا. بارام.

مريد : افا. مری، بهیرهو.

مريض : ص. بیمار، نهخوس، ناساق،
نازاردار. ناووش (ه).
مريضخانه : امر. شفاخانه، نهخوش
خانه، بیمارسان.

مريض شدن : م. نهخوش کفتن.
نهوش بهی (ه). نهساخ بین (ش).

مزاحمت : امص. دهرديسر، نهرك،
موزاحمت.

مزبور : امف. ناوبراو.

مزخرف : امف. موزه خرف، قور، وپ،
جقهنگ، بوج. ناتران باتران (ش).

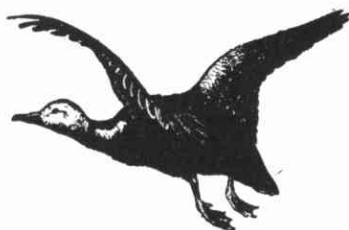
مزخرف گفتن : م. موزه خرف وتن،
پرويش كردن.

مزد : ا. مز، حق، نوجرت، نهجر،
حق دهس، کراها.

مزدور : ص. م. مزور، مزبهر،
هه فگیر، به کرى گیراو، ياله. کرى
گرتی (ش).

مزرعه : ا. مزرعه، بهله، کيلىگه،
کشتگه، کيلىنگه. پال، زهقی، شناوه^۱
(ش).

مزمزه کردن : م. مزمزه کردن.

کهره.

مرغزار : امر. مزرگزار، گياچار،
چمه مزار، مرغزار، چيمه نزار،
شه کار، چيم، گيازار، سهوزه لانی.

مرغ سليمان : امر. پهيووسليمان،
پهيوو، هوو هوو، شانه به سر،
داووديرنكل. پهيوووك (ش).

مرغ شب : نك. مرغ حق.

مرغ كلاهك دار : كلاونه، بونه، بون.
مرغوب : امف. بزارده، هه ليزارده،
مه رغوب.

مرفه : امف. تهسل.

مركب : ا. ميره كف، حوبر، جهوهه.
مرکز : ا. ناوړاس، کوړك، نافه ند، چق.
مرگ : ا. مهرگ.

مرگ ماهی : امر. مهرگه ماسی،
کوچوله.

مرگ موش : امر. مهرگه مووش.

مرگ و مير : مهرگ و مير، قی، قات و
قی.

مرمر : ا. مهرمهري، دوبر.

مرواريد : ا. مرواری.

مرواريد بدلی : بالانجی.

دوورائی.	ملاکئی (ه). چہشتن (ش).
مسافر : افا. مسافر، ربوار، راویار، رایگار، ری بگار، رتوگار.	مزمَن : افا. کوئہ، بیر، کہون (ش).
سہفہری (ه). موسافر، رتینگ (ش).	مُزَوَر : افا. مزہوہر، رووالہت باز، ناگر رترکا، ناوڑیرکا، لپ کہر، خاپینوک (ش).
مسافر خانہ : امر. مسافر خانہ، موسافر خانہ.	مزہ : ا. تام، مزہ.
مسالمت : ناشتی.	مزہ شیرین نامطلوب : شیرین جن.
مساوات : امص. بہرابہری، بہرامبہری، وہراوہری، بہرائبہری، ریکی.	مزہ کردن : م. چہشتن، چہشین، مزہ کردن، چیشکہ کردن، چہشکہ کردن. چہشہی (ه). نام کرن (س).
مساوی : ا. ص. بہرابہر، بہرامبہر، وہرائوہر، چو بہ چو، سہربہسہر، دہفادہق. قہراقہر (ش).	مژدہ : ا. مزگانی، دہم خوہ سانہ.
مسؤول : امف. بہر سیار.	مزائی، دہم وہ سانہ (ه).
مسؤولیت : بہر سیاری.	مزگینی (ش).
مست : ص. مہس، لوول، گیز، پاتیل، مہست. سہر خوش (ش).	مژدگانی دادن : م. مزگانی دان. مزانی دای (ه). مزگینی دان (ش).
مستأجر : افا. نیجارہ نشین، کراہانشین.	مژدہ آوردن : م. مزگانی ہاوردن.
کرتی روونیشی (ش).	مزانی ناردہی (ه). مزگینی نینان (ش).
مستبد : افا. ملہور.	مژہ، مژگان : ا. برزانگ، بزانگ، بڑول، بڑولک، برزانگی (ه).
مستثنی : امف. جتا، جباواز، جباوہ کراو، جباوہ کریا، ناوارتہ.	مس : ا. مس، سفر.
مستخدم : امف. خز مہ نکار.	مسابقہ : امص. موسابقہ، بوڑ ^۱ کچولکانی (ه). کچی برکی (س).
مستراح : نک. مبال.	مساحت : ا. مہساحت، رووہ (ه).
مستشار : امف. راویتر کار.	ناوبہند، فرہ ہاتی (ش).
مستطیل : ص. لاکیشہ.	مساعدت : امص. بار مہنی.
مستقبل : افا، ا. ہاتی، نائی، نایہنہ.	مساعده : امص. پشی مز.
جیہو ولای (ه). پاش نوکہ (ش).	مسافت : ا. مہسافت، دووری،

- مستقل : افا. سهر به خو، نازا.
مستقیم : افا. ص. راس، رتک، راست،
موسه قیم، راه خو.
مستمع : افا. گوی گر، بیسر.
مستمند : ص. مر. پارسه ک، گه دا،
سووال کهر، بله نگار، له ته وچن. زیفار،
خازولک (ش).
مستوجب : افا. سزاوار، شایا.
مستی : ح. مص. مه سی، مهستی.
مسجد : ا. مزگت. مزگی (ه).
مزگوت (ش).
مسخره : ص. مه سخره، رشقه، تیتال،
گالته، بلیعت، تیز، تیتالی، گهر،
ترانه. ته فر، ته وزه (ش).
مسخره بازی : ح. مص. مه سخره بازی،
ده گل، لافرتی.
مسخره کردن : م. مه سخره کردن،
گه مه کردن، رشقه کردن.
مه سخره کهردهی، تیتالی
کهردهی (ه). ترانه بازی، ته وزه
کرن (ش).
مسدود : امف. به سه، به سراو، داخراو.
مسرت : امص. بسکه، شادی، خوه شی،
پله زیقان، گه شی. وه شی (ه).
مسرف : افا. دمس باد، ویل خهرج،
سهرله خو نه وگ، هه له خهرج.
مسروق : امف. دزراو، دزیاگ.
مسطح : ص. ساف، سامال، لووس،
رتک، هامووار، دهق، سیویاگ.
مسکن : ا. مه سکن، جی، مه لوا، جیه،
ستارگه، مه کان. یاگتی، مه لوهن (ه).
لور، جی، جیوار (ش).
مسگر : ص. شغل. مسگر، مزگر،
قه لانیکیچی، سه فار.
مسگری : ح. مص. امر. مزگری،
مس چی، سه فاری.
مسلح : امف. چه کدار.
مسلسل : ا. شس تیر، مترلوز.
مسلط : ص. چیر، زال.
مسلمان : ص. موسولمان، بوسولمان.
مسلول : امف. مه سلولول، سیلوی،
نازاردار، نازاره باریکه دار.
مسن : ص. پیر، کونسال، ئیختیار، کون،
پوس. کال، کون (ش).
مسواک : ا. سیواک، مسواک.
مسواک زدن : م. سیواک کردن، مسواک
لی دان.
مس مس کردن : م. مس مس کردن.
مسهل : افا. کار کون، موسیل.
مسی، مسین : ص. نسب. می، مسین،
مسینه، سفری.
مسیحی : ص. نسب. فهلا، گهور،
مه سیحی، فهله.
مشابه : افا. وه کوو، هاوشیوه، ویتجوو.
مشاجره : امص. ده مقال، ده مقره، چنگه
پوی، باو گره بازی، مشت و می.
مشاجره لفظی : گاله، ده مقره، ده مقال،
باو گره بازی، ده نگه شه.
مشارکت : امص. هاو به شی، به شرداری.
مشت : ا. مشت، مشت کول،

- گورمشت، گولمشت. مشت. (ه).
 مست (ش).
 مشت^۱: لاگوئل^۲، گوئل^۳، لامشت.
 چنگ، مست، کولم (ش).
 مشتاق: اف. موشتاق، تاسه من،
 ناره زوومن.
 مشترک: اف. هاوبهش، بهشدار.
 مشتری: اف. بسین، کربار، خیری بار.
 مشتعل: اف. داگرسیاگ، روشن،
 گرگروک، گمش. په سقل (ش).
 مشت و مال: مشت و مال.
 مشتوک: ا. مهشتوک، ناغزه، نهغزه،
 زهغره.
 مشت: ا. مشت، چهرمه کو. مستی (ش).
 مشربه: ا. مشربه، مشروه، شربه.
 مشروهیل: (ه). کوزک (ش).
 مشرق: ا. مشرق، روزهلات،
 خورهلات.
 مشروع: اف. رهوا، ری دراو.
 مشعل: ا. چرا، مشعل.
 مشغول: اف. سرگم، خیریک،
 خجل، مشغول. مژول (ش).
 مشق: امص. مشق.
 مشقت: ا. ق. نهرک، رهنج، مشقهت،
 کورهوهری، مینت، جهزهوه.
 مشک: ا. مشکه، کونه، کهمیرکیس،
 گاوهرسی. ههلیزه، مانه (ه).
 شیاروک، عیار شیک (ش).
 مشکچه: امص. مهشکوه، خیلکه،
 بززهووس. وهرههلیز (ه).
 دودانگ (ش).
 مشک خانه: امر. کونهلان.
 مشک سفید: توراخ، توراخ، دوانه،
 توراغدان. هیزه، راوهک (ش).
 مشکل: ص. اف. دژوار، سخت،
 ناره حمت، سنگین.
 مشکوک: امص. گومانای، جی گومان.
 مشکي: ص. نسب. رهوش، سیا، سیاو،
 مشکي، قهنووسی.
 مشمشه: ا. کهتو، مشمشه، مهقاو.
 مشمع: ا. مشما.
 مشورت: ا. راویتر، گله راویتر،
 پرسوا، مشورهت.
 مشوش: ص. په شوکیاگ، شه پوکیاگ،
 شیواو، خهوشدار، سریت، ناز،
 نازوواژ، پرتشان، ناشته.
 مشوش شدن: م. شه پوکیان،
 په شوکیان، شوانتهوه.
 مشهور: ص. ناودار، بهناوبانگ.
 مصافحه: امص. دمس و مشتاق.
 مصافحه کردن: م. دمس و مشتاق
 کردن، دمس دان.
 مصیبت: ا. مسیوه، داخ، تالو، بهلا،
 تهمیره، موسیبت.

- مضایقه کردن : م. مزایقه کردن، دریخ کردن. کیماسی کرن، کورتی کرن (ش).
 مضحك : افا. کهنن هاوهر.
 مضر : افا. زیانه خورو، موزر، زانه خرو.
 مضرت : ا. وهی، زیان، زهره، ناسیو، مزهرهت، خه سارمت.
 مضطرب : نک. مشوش.
 مطابق : افا. بهرانبهر، مساوی، چو به چو.
 مطابقت : هاوتایی، بهرابهری، دهقاودهتی.
 مطالبه کردن : م. داوا کردن.
 مطالعه کردن : م. خوهندن، خویندن.
 مطبخ : ا. ناشپهزخانه، چیشخانه، سهرته نوور، خانی، بن کو شک.
 یاگوچاشتی (ه).
 مطبوعات : اج. چاپه منی.
 مطرب : افا. سازنه، لوتی، موترب، سازژهن.
 مطرود : امف. نه فرۆز، دهر کراو.
 مطلا : امف. نال دۆز، نال دووز.
 مطلب : ا. سهرباس، مه بهس، بابهت.
 مطلع : ص. زانا، ناگا، وریا، حالی، بیزان، خه وهردار، ریزان، زه غعل، شاره زار.
 مطمئن : افا، ص. دل نیا، نارخایان.
 مطیع : افا. ره مووده، گوئی له مشت، رام، گوئی دتیر، گوی رایعل، متیع.
 گوهدار (ش).
 مظلوم : امف. مهزلۆم، هه ژار، بهلنگار.
 ژار، برمش، چهوساوه، ستم لی چوو.
 مظنه : ا. مزه نه، نرخ، قیمت، مزه نه ده.
 مظنه کردن : م. مزه نه کردن، نرخ کردن، قیمت کردن.
 مظنون : امف. مهزنوون، بهد گومان، دل کرمۆل، دل چه پهل، گومان یار، دل پیش، شک بهر.
 مظهر : ا. دیارگه، سهرچاوه، سهرچاوکه.
 معادل : افا. بهرابهر، بهرامبهر، جفت، چو به چو، سهر و بهر، دهقادق، میزان. قهراقر (ش).
 معاذالله : په نابه خوا.
 معاش : ا. بریو، مه عاش، پی بریو.
 معاشرت : امف. موعاشرته، هاوده می، هات و چوو، تیکه لی.
 پیکه بی (ش).
 معاصر : افا. هاوچه رخ، هاوچاخ، هاوزه مان.
 معاف : ا. مه عاف، لی بگردگ، بووراو، به خشراو.
 معالجه : امف. مداوا، دهرمانکاری، موعالجه، تیمار، چاره، دهرمان.
 معالجه کردن : م. موعالجه کردن، دهرمانکاری کردن، دهرمان کردن.
 معالجه معمولی : پهت بهتی.
 معامله : امف. داوپسین، سهوا، سهودا، مامه له، داو به.

- معاوضه : امص. نال و گور، نالشت،
ساقی باقی، ئار و گور.
معاوضه کردن : گورائن، گورین، نال
و گور کردن.
معاون : اف.ا. ده سیار، یاری دهر،
هاریکار.
معااهده : امص. پهمان، بریار، عهده،
به لئن، به بنهت دهم و په یوهن، قبول ویر.
معاینه : معاینه، سر نهجه دان، تی روانین.
معبد : ا. معبده، مزگت^۱، کلیسا^۲،
دهیر^۳، مزگی^۱ (ه) .
مزگوت^۱ (ش).
معنل : ص. میانه، میانه ره و.
معنقد بودن : م. موعه قد بوون، باوری
هه بوون.
معجر : ا. معجبه، نرده.
معجزه : ا. موزجه، پرجوو، رموزنات.
معجل : امف. هه لاکان، په لپهل.
معجون : امف. ماجوون.
معدن : ا. کان، معدنه، کاراک
معدود : امف. ژمیراو، شمیریاگ،
هه لژمیراو.
معهده : ا. ماده، معده، گه ده گ^۴.
نه شقه مه، ناشک، سیق، معده (ش).
معذرت خواستن : م. عوزر خواستن.
عوزر واسه (ه).
معرفت : امص. ناگایی، شاره زایی،
- هاگایی، زانست.
معرفی کردن : م. ناساندن، ناسائن،
موعه رفی کردن، پنا شناسای (ه).
پیشه کرن (ش).
معرکه : ا. معره که، ماره که، جهل،
جه شره لا، جهله سی.
معروف : امف. ناودار، نامی، به ناو،
مه شهوور، ناسیاگ، شناسیار، ناسیا،
مه نشوور، شناسیاگ، ناسراو،
سهرناس، مه عروف. نه ژناسیا (ه).
ناف دهنگ (ش).
معزول : امف. دهر کراو، دهر کریاگ.
معشوق : امف. مه عشوق، ماشقه،
ماشقی، یار، نه ویندار، دلدار.
نه فیندار (ش).
معطر : امف. بو خوش، خوش بوون.
معطل : امف. ماتل، مونترز، مه حتل.
معطل ماندن : م. ماتل مان، مه حتل مان.
معطلی : ح مص. ماتلی، مه حتلی.
معقول : امف. ماقوول، ژیر، پرمیشک،
خاس. بهر عاقل (ش).
معکوس : امف. ص. ناوه ژوو. چه پوانه،
پیچوانه، بهر عکس، مه عکوس.
به ره فاژ (ش).
معلق : امف. ص. مه لقی، ناوینزان،
مه حه لقی. سهرمه قولات، ههل و اسراو،
حه وانجه، قه وانجه. ده قلووس،

۳. معبد بودائیانه.

۴. معده حیوانات نشخوارکننده.

۱. معبد مسلمانان.

۲. معبد مسیحیان.

- سه لاقو و چكان، قهله قووج،
 داهيلای (ش).
 معلق زدن : م. معلق لی دان،
 سه رمه قولات بردن. معلق دایوه (ه).
 قهله قووج دانه قه، قولوپند قه دان (ش).
 معلق شدن : م. معلق بوون، حه وانچه
 بوون.
 معلم : افا. ماموسا، نوسا، موعلم،
 ناموژ گار.
 معلوم شدن : م. معلوم بوون، دیار
 بوون، په یا بوون، بهر که ونه. دیار
 بیهی، معلوم بیهی (ه). ناشکرایین،
 دیهار بین، خویا بین، کفش بین (ش).
 معما : ا. موعما، بهر دهك، مه تل.
 معمار : ص. ا. رهنگ ریژر، به ناباشی،
 معمار.
 معمر : ص. به ته معن، پیر.
 معمم : امف. میزه ره به سر.
 معمور : امف. ناوا، نایاد، دایر،
 ناوه دان، بهریا، ناوان. ثاقا،
 نادان (ش).
 معمول : امف. باو، معمول ره سم،
 مرسوموم. نامانه نه (ه). عده دت،
 باب (ش).
 معنی : ا. معنا، معنی، چه مك، مانا،
 وانا، گوزاره.
 معین : ص. دیاری کریاگ، موعیه ن،
- هه ل بژاریاگ، بژراو، ناوبریاگ.
 معلوم بیهی. دیاری بیهی (ه).
 دیار، کفش، کیش (ش).
 معیار : ا. سینگ، مه حهك.
 معیوب : امف. كه له لا، مه عیوب،
 خوش دار، عیب دار. نفیشكاو (ش).
 مغازه : ا. دووكان.
 مغالطه كردن : م. هه له کاری كردن،
 خاپاندن، سه رشواندن، خله تانن.
 مغایر : افا. چه په وانه، بهر عه كس،
 پیچه وانه، ناژرو وانه.
 مغبون : امف. مغمبون، خله تیایگ،
 خله ناو، خله تیا.
 مغرب : ا. خوه رنشین، خوه راوا،
 تیواره، مغرب. وه راوا، ویره گا (ه).
 روژ ناوا (ش).
 مغرور : ص. خیره، مه غرورور، بایی
 ههوا، گاقوژ، غوده، سه رگران.
 مغز : ا. مغز، میسك، مه ژگ، كاكله^۱،
 بلب^۲.
 مغز استخوان : امر. موخ. میژی (ش).
 مغز گردوی رسیده : كاكله، كاكل،
 مه ژگه. قهوارو ك (ش).
 مغز گردوی سبز : كاردوژه.
 كارده قهژه (ه).
 مغز هسته : پیسه، ناوكه، مه غز. دهنك،
 كروك (ش).

۱- مغز گردو.

۲- مغز دندان.

- مغز هسته نرسیده : چلمه له ته .
 مغزی : امر . مه غزی .
 مغشوش : امف . مه غشوش ، شلیویاگ ،
 شلیویاگ ، شیواو ، په شیو .
 مغلوب : امف . به زیاگ ، به زاو ، شکاو .
 مُف : ا . ناو لووت ، چلم ، کلم . کلمیش ،
 کلمیج (ش) .
 مفاجات : نا کاو ، نا گا .
 مفت : نک . مجانی .
 مفتخور : ص فا . مغه خوهر . مغه وهر (ه) .
 مفتش : افا . پایه ی ، بازرس ، موفه تش .
 مفتن : افا . کوله بنه ، وه شوومه ، فتنه ،
 کوله ویا ، فتنه کهر .
 مفتول : ا . تل ، سیم ، مه فتوول .
 تیل (ش) .
 مفرد : ص . موفره د ، نه ک ، نه نیا ، ناق .
 کعت ، تتی (ش) .
 مفرغ : ا . مفره ق .
 مفصل : ا . بهن ، جمگه ، به نگه ،
 مه فسل ، خرنک ، گه ه .
 مُفصل : ص . دریز ، دریزه دار ، تیکرا .
 مفعول : امف . کراو .
 مفعود : امف . ون ، بهزر ، بز ، گوم .
 مفلس : ص . لی که فنگ ، لی که وتوو ،
 هه ژار ، نه دار .
 مفلوک : امف . ص . مه فلووک ، هه ژار ،
 لهواز ، له فار ، ژار (ش) .
 مفهوم : ص . چه مک ، وانا ، مانا .
 مفید : افا . به کلاک ، به دهر دخوهر .
 مقابل : افا ، ص . رووبه روو ، مه قابل ،
 چه نه به چنه . کوّش (ش) .
 مقاش : ا . مه قاش ، ماشک ، پنگر کیش .
 پدل گرک ، گازک ، گاسک (ش) .
 مقاطعه کاری : ح مصص . بره کاری ،
 موفاته کاری .
 مقام : ا . مه قام ، چینگه ، پا ، پله ، دهره جه .
 یا گئی (ه) .
 مقاومت : امص . تاو ، گور ، مقاومت ،
 شی ، بهر گه . وهر گه (ه) .
 مقبره : ا . زیاره تان . زیاره تلان (ه) .
 زیارمت (ش) .
 مقتصد : افا . مال داری کهر ،
 نابووری زان ، رزد ، نه خوهر .
 مقتول : امف . کوژراو ، کوژیاگ ، خوین
 رژیباگ .
 مقدار : ا . نه نازه ، سه نگاتی ، هه ند ،
 هیئد .
 مقدمه : ا . سهره تا .
 مقروض : امف . قهرزار ، قهردار ،
 بدیکار .
 مقسم : افا . به شه و کهر . یارقه کهر (ش) .
 مقسوم : امف . به شکراو .
 مقصد : ا . مه قصد ، هه ده ف ، نامانج .
 مقصّر : افا . موقه سر ، تاوانبار ،
 گونه حکار .
 مقصود : امف . مه قسوود ، نامانج ،
 مه بهس .
 مَقطع : امف . بر که بر که ، کوته کوته ،
 دایراو .
 مقعد : ا . ییزی ، کوّمی ، قنگ ، تریزه .

مکتب خانه دار : امر. قتاو خانه چی.

قوتا بخانه دار (ه). مه کته بدار (ش).

مکدر : امف. ریز، زویز، لیل، قه لیس،

تال، ره نجیو، دل نازورده.

مکر : ا. حوقه، چاچوله، قیل، که لک،

فهن، داو، چاپ، ده له سه، ریو،

ته شقه له، رهنک، دوز، ده غل،

گری، فر و قیل، لپ، نه پرمش (ش).

مکرر : ق. دوویات، دوباره.

مکروه : امف. مه کرو، ناحهز، ناخوش،

ناشرین، نارهوا.

مک زدن : نک. مکیدن.

مکشوف : ص. ق. دیار، دهر که وتوو،

دهر که فنگ، به بهر چاوهو.

مکعب : ا. چووار بالوو.

مکنت : ا. دارایی، مال، سامان،

ده ولت.

مکیدن : مک لی دان، چه کانن،

چه کاندن، چلپانن، چله پانن، مزین،

قوم لی دان، ملکنای، مزناي،

چه کنای (ه). فر کرن (ش).

مگر : مه گر، هه کوو.

مگس : ا. مه گزه، میش. مه شی (ه).

مگس پران : امر. بهر چاویله،

بهر چاوکه. چافوک (ش).

مگس سگ : امر. سه گمه گزه،

میشه سه گانه. میشه سه، پیشه سه (ش).

ملا : ا. مه لا، مه لا، میزه به سه ر.

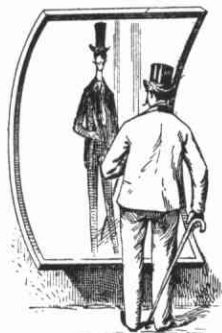
ملاج : ا. ملاشک. ملاشی (ه). شلکه

سه ر (ش).

تن، عه (ه). قوین، قه وین (ش).

مقعر : ا. کاس، ناوچال، قول، چال،

گولور.

مقلد : اف. لاسایی کهر، بهیرهو، مری.

مقنی : اف. قومه ش کهن، کاریز کهن.

کهن کهن (ش).

مقوا : ا. مقوا، موقه با، مقهوا.

مقیم : اف. دانیشوو، نیسته چی.

مک : ص. مک، دوروس، کامل.

مگار : ص. قیل باز، حوقه باز.

مکاری : اف. قه تارچی، خه ره کدار.

هه ربه نه (ه).

مکافات : امص. سزا، توله، جهزا،

مکافات.

مکالمه : امص. گوت بیتر، وتو ویتز،

گاله، قسه و باس.

مکان : ا. چی، جی، ناست، باسک،

مه لوهن، جیگه، شوئن، حهن، شوئن،

عاست. یاگه، جاگه (ه).

مکتب : ا. قتاو خان. قوتا بخانه (ه).

مه کته بخانه (ش).

ملاقه

سامان.

مَلَك : ا. فرشته، مه‌لایه‌که.

مَلَك : ا. شاه، پادشاه، پادشا.

مَلَوَان : ص. ا. مه‌لوان، ناوباز.

مَلَوَان : ص. ا. مه‌لوان، ناوباز.

مَلَوَان : ص. ا. مه‌لوان، ناوباز.

مَلَوَان : ص. ا. مه‌لوان، ناوباز.

مَلَوَان : ص. ا. مه‌لوان، ناوباز.

مَلَوَان : ص. ا. مه‌لوان، ناوباز.

مَلَوَان : ص. ا. مه‌لوان، ناوباز.

مَلَوَان : ص. ا. مه‌لوان، ناوباز.

مَلَوَان : ص. ا. مه‌لوان، ناوباز.

مَلَوَان : ص. ا. مه‌لوان، ناوباز.

مَلَوَان : ص. ا. مه‌لوان، ناوباز.

مَلَوَان : ص. ا. مه‌لوان، ناوباز.

مَلَوَان : ص. ا. مه‌لوان، ناوباز.

مَلَوَان : ص. ا. مه‌لوان، ناوباز.

مَلَوَان : ص. ا. مه‌لوان، ناوباز.

مَلَوَان : ص. ا. مه‌لوان، ناوباز.

مَلَوَان : ص. ا. مه‌لوان، ناوباز.

مَلَوَان : ص. ا. مه‌لوان، ناوباز.

مَلَوَان : ص. ا. مه‌لوان، ناوباز.

مَلَوَان : ص. ا. مه‌لوان، ناوباز.

مَلَوَان : ص. ا. مه‌لوان، ناوباز.

مَلَوَان : ص. ا. مه‌لوان، ناوباز.

مَلَوَان : ص. ا. مه‌لوان، ناوباز.

مَلَوَان : ص. ا. مه‌لوان، ناوباز.

مَلَوَان : ص. ا. مه‌لوان، ناوباز.

مَلَح : ص. مه‌لاح، سوویا، مه‌لوان،

گه‌می‌چی.

مَلَحْظَه : امص. مولاخره، سرنج،

سرنبه. به‌رورد (ش).

مَلَحْظَه : م. سرنبه‌دان،

مولاخره‌کردن. هارّی بوون (ش).

مَلَط : ا. مه‌لات.

مَلَقَات : امص. دیار، ژووان.

دیتنا (ش).

مَلَقَه : ا. مه‌لاقه. که‌وجیز (ه).

نه‌سکوی، جیا، هسکو، کشیله،

که‌شینه (ش).

مَلال : امص. به‌زاره، خه‌م، تم.

مَلایم : افا. ص. هیدی، ملایم، شیرتین.

مَلَت : ا. نه‌توه.

مَلَمَس : افا. نکاکار.

مَلِج : ص. امص. ملجه، ملج.

مَلِجَه : ا. مه‌لاقه.

مَلِج : ا. کوله، کوره‌با^۱، باکوره^۱.

کولی، کلو، کولو (ش).

مَلِس : ص. مزر، میخوش، تورش و

شیرین.

مَلِك : ا. ملک، ماش، سرزه‌وین،

ممنوع : قاخه، ياساخ، مەمنوع، منتشر کردن : م. بلاؤ کردن، بلاؤه پى دان. بهر گراو.

ممنون : امف. مەمنون. منتظر : افا. تەمادار، چاوه پروان،

چاوه نواری، مونتەزر، چاوه ریگه، مە : ا. مەمە، مەمک.

چاوه پى. چاف پى، چافهیر (ش). من : ضمیر. من، ئەز، مە.

منتظر بودن : م. مونتەزر بوون، تەمادار من : ا. مەن.

بوون، چاوه پى بوون. چاف پى مناجات : امص. مناجات، راز و نیاز.

بوون (ش). منادی : افا. جارچى، بانگ دەر،

منتقد : امف. رخنه گر. هەلّاله کەر.

منجى : افا. رزگار کەر. منار : ا. مەنارە، گولده سە.

منجلاب : امر. چلباو، لیناو، مەنجه لاو، منازعه : امص. کتسه، کتسه و گيره،

لیته، هەرگاو، قورپاو، زلقاو. مشت و مری، جهنگ و داوا.

لیتر (ش). مناسب : مونسب، شیاو، بەدەردخوهر،

منجمد شدن : م. رەقەو بوون، یەخ لەبار.

کردن، رسکان، رچان، رچین، رچیان. مناصفه : امص. نیمه، نیوه کاری.

بیای (ه). فوفلین (ش). منافات : امص. دژەتى، ناکوکی،

منجوق : ا. زەنگیانە، مەنجووق، ناتەبایی، ناجووری.

موورگ. منافق : افا. دوپوو، دوزووان، موناقل.

منجیق : ا. برازه، بەرازه. دەوه گجی (ه).

منحرف : افا. هەلە، جەپرهو، جەوت. منبر : ا. مەمەر، کورسی. میمەر (ه).

هەرزه. مەمەر (ش).

منحل : امف. هەلّ رووشیاگ، هەلّ منبع : ا. سەرچاوه، سەرچاوکە.

رووشاو، هەلّ چیاگ. مەنت : امص. مەنت.

منحنی : ا. افا. چەماوه، چەمیاگ. مەنت کشیدن : م. مەنت کێشان. مەنت

منخره : ا. لووت، کونا لووت، برناخ. کێشای (ه).

دفن (ه). مەنت گذاشتن : م. مەنت نیان. مەنت

هەند : مەن، خواوەن، مەند، ساحب. نیای (ه). مەنت دانان (ش).

ساحیو. منتخب : امف. هەلّبرزاو، بژاردە،

هەلّبراردە، تەلّ کریاگ، تەلّ دەس. هەندرس : افا. پرتووکاو، دارییاگ،

شر، شر و شیوال، شره. چن.

منار

منزل : ا. مال، مه‌نزل، خانوو، فوناخ،
مه‌نرگا، ماوا، مه‌لوهن. خانگ،
مه‌زل (ش).

منزلت : ا. بابه، نرخ، به‌رزی.
منزوی : افا. گو‌شه‌نشین، ته‌ریک،
خانه‌نشین، گو‌شه‌گیر. گو‌شه‌روو
نیشتی، ته‌نشت‌روویشتی (ش).

منش : امص. مه‌نش، سروشت، خو،
ناکار، کردار.
منشأ : ا. س‌راوه، س‌رچاو‌که.

منشی : افا. میرزا، مونی.
منصب : ا. بابه، مه‌قام.
منطقه : ا. ناوچه، مه‌ل‌بند، حموزه،
بلوک. فاج (ش).

منظره : ا. به‌رجه‌وهن، چاوه‌ناز،
مه‌نزه‌ره، سابق، جه‌وهن. وه‌رجه‌م،
دیمه‌ن (ه). بینهر (ش).

منظم : امف. رتک، رتک و پتک، پوراو،
پوریاگ، یه‌که‌دس، مونه‌زم.
منظور : امف. مه‌بس.

منظومه : امف. هونراوه.
منع : امص. منع، به‌گری.
منع کردن : م. به‌رگرتن، منع کردن.
منع کرده‌ی، وه‌رگرتی (ه).

منعقد : افا. به‌سیاک، گرسیاگ، به‌سه.
منفجر : ص. ته‌قیو، ته‌قیاک.
منفخ : افا. باردار. وانسه‌وه‌ر (ه).

منفذ : ا. کون، کونا، دیوه‌ده‌ر.
منفعت : ا. باره، به‌هره، مووچه،
منقل : ا. مه‌نگه‌ل، ناگر دان، کوانوو،
کوانگ. مه‌ف‌لی، مه‌نگه‌ل‌به (ه).
منقلب : افا. ژیر روو، ژیره و ژوور،
ناوه‌ژوو، شیواو، شیواگ.

منقلب شدن : م. ژیره و ژوور بوون،
شیوان، ناه‌ژوو‌بوون.
منکر شدن : م. له‌گوپ دان، دانه‌ژیریا،
حاشا کردن، ژیریدان، مونکر بوون.
منکوحه : امف. ماره‌بریاگ، ماره‌پراو.

منقل

منگوله

منگ : ص. مہنگ، وپر، گنج، بہنگ،

رووم (ش).

گیز، گیز، باہیر، ہیر (ش).

موات (اراضی) : بورہ.

منگنہ : ا. مہنگنہ، چاخہ.

مواجب : ا. مانگانہ، حقوق، موجد،

منگولہ : ا. مہنگولہ، گولہنگ،

مہواجب، موجد.

گونگ، پونگ، گنگ (ش).

موازی : ص. ہاوریک، ہاوتیلہ،

ہاوریکی.

مین کردن : منگہ منگ کردن، منہ من

کردن، منجہ منج کردن.

مواد : اج. کبرہسہ، پی تاک.

منوال : ا. چشن، سیوہ، ری، رہسم.

مواشی : اج. نازال، نازہل، مال، مال و

منور : امف. روشن، روناک، ہلکراو،

مالات، دنیایی (ہ).

بہ گری.

مواظب : افا. وریا، چاویار، ہشیار،

منہا : جگہ، بیجگہ، بیرگہ.

مواظب : زیرہ قانی (ش).

منہدم : افا. خاپور، کاول، کافل (ش).

مواظبت کردن : م. چاویاری کردن،

منی : ا. توم ناو، توم ناو.

چاوردیری کردن، بارستن، بارازتن.

مو : ا. میو، ریز، مہیو (ہ)، میف (ش).

زیرہ قانی کرن (ش).

موافق : ص. ہاورا، ہاو بیر، سازگار،

جور، موافق، پی خوش، رازی (ش).

موثر : افا. کاری، کاریگر، کہ سکون.

کاریگر (ش).

موثق : امف. جی پروا، جی متمان.

موج : ا. شہ پل، کہوریشک، قہلہ زہ ،

قہلہ زہ ، لوچاو، مہوج. پیل،

سپیل (ش).

موجب : افا. بایس، بہ ہانہ، بونہ، ہو،

مایہ.

موجد : افا. داہتہر، رسکین.

مو، موی : ا. موو، قر، تووک ،

موجر : افا. خاوند مال، کری دہر.

پورنک، پرچ، پوپ، بڑ^۱، گنیکہ

موجود : امف. مہوجو، حازر،

موو^۲. تیت (ہ). رووک^۳،

موریانه : ا. مۆر، مۆریانه، سوورك.

گازۆز، مرك، خوترك، گازیز (ش).

مؤسس : دامهزینه.

مویستان : امر. باخ، باخه میو، میسان.

باخه میو. مهیوی (ه). رهزی

میقه (ش).

موسم : ا. چاخ، وهرز، موسم، کهش،

کر.

موس موس کردن : موس موس

کردن.

موسیر : امر. موسیر، بیجک،

بیازه خو گانه.

موش : ا. مشک. مله (ه). جی

پرک (ش).

موش خرما : امر. رزق، رسق، جرج،

جرد. جهرد (ش).

موشکافی : ح. مص. توژینه وهر.

موش کور : امر. مشکه کویره، مله

کوره (ه). جرجه کویره، کوره

مشک (ش).

موضوف : امف. باس کراو، ناویراو.

موضع : ا. شوڻ، شوڻ، جی.

فرهم، رسكاو، بونه وهر. یه (ه).

موجین : امر. موجین، جفته، گورگه.

موجنك (ش).

مؤدب : به شیواز، به عدهب.

مؤذن : بانگ بیژ، بانگ ویژ، بانگ

هله دهر.

موزی : اف. زیانه خورو، موزی، زانه

خورو.

مورچه : امصف. مروچه، میرۆله،

کله میروو^۱، گیرک، میروو، گیرکه.

مورد : ا. مۆرد، بابعت، باومت، باره،

سه بارمت.

مورمور : امر. مروچانه، تهر.

- موضوع : امف. سهرباس، مبه‌ست،
مه‌وزوع. دۆز (ش).
موطن : ا. زید.
موعظه : ا. موچاری، پهن، ناموچاری.
شیرت (ش).
موعد : ا. ماوه، ده‌رفت.
موفق : ص. زال، سرکه‌وتوو.
موفقیت : زالی، سرکه‌و تووی.
موقتی : ص. نسب. مه‌وه‌قتی، سرده‌می.
به‌روه‌قت (ش).
موقر : امف. س‌نگین، جی که فتگ،
قیره، کامل.
موقع : ا. زه‌مان، ده‌وران، وه‌خت، جا،
تان، بر، چاخ، هه‌ل، دهم، دۆخ، سا،
مه‌وقع، عه‌هد، کثر، کات.
گاف (ش).
موقوف شدن : م. وسان، نواو بوون،
به‌ستن، نه‌دان، نه‌کردن.
مول^۱ : ا. مووله‌کی. زۆل (ه).
بیژ (ش).
مول^۲ : ا. فاسق، مول.
مولد : افا. زید.
مؤلف : نووسر، کوکار. کوکەر.
موم : ا. موم، کیراش. کیراز (ه). قند،
شم، ش‌ما (ش).
مؤمن : مؤمن. خودان نعمان (ش).
مومیائی : ا. مومئایی، مومیا.
مؤنث : مایه. مینگه (ش).
موهوم : ص. خه‌یالی، گومانای.
مویز : ا. مه‌ویژ، قریۆل، قریۆک.
همش کوچی (ه). میغیر، مقّر (ش).
موی بر اندام سیخ شدن : م. مووراسه
بوون، موو گر کردن. بیزین (ش).
موی دم اسب : تامووسک.
داموس (ه). بژی (ش).
موی وز کرده : گز، وز، گف.
بیز (ش).
مویه کردن : م. لاوانن. لاونای (ه).
مویه گر : ص. فا. بلاو.
مویی : ص. نسب. موویی، موینه.
مه : ا. مژ، تم.
مهاجر : افا. کوچەر.
مهاجرت : امص. کوچەری.
مهاجم : افا. هیرش کار.
مهار : ا. مه‌هار، عاره‌فه، مه‌هاری،
شه‌یتان. له‌غاو، قه‌متەر، دیمه‌ک،
پالەنگ.
مهارت : امص. مه‌هارت، خبره‌یی،
مه‌لاحی، بسپۆری. شاره‌زایی (ش).
مهارت داشتن : م. خبره‌بوون، ماهر
بوون، مه‌لاح‌بوون. ماهر به‌ی (ه).
خبره‌بین (ش).
مهیل : ا. ناوژی.
مهتاب : امر. مانگه‌سه‌و، نریفه. هه‌فیا

۱. نوزاد نارس.

۲. فاسق، زانی.

مہمیز

لہ کاتہ، بیّ خو.

مہمیز : ۱. مامیز، ناو زہنگی، وزہنگی،

زہنگو. مہمیز (۵). ہر رکب (ش).

مہندس : ہندیار، نوازہ یار.

مہیا : امف. نامادہ، تہ یار، حازر،

فومراخ.

مہیب : ص. سامناک، ترسناک، سامدار،

ساموہر. ساقی، سافدار (ش).

مہیج : افا. بزوتہر، ہلخوتین، بشونہ.

میان : ۱. ناو، بہین، جہق. دلی

راسہ (۵). نفعک (ش).

میان بر : ۱. ناویر، قہدیر، سہریر (۵).

قہیر (ش).

میان پا : امر. ناویا، ناوگہل. دلی

لنگا (۵).

میان تھی : ص مر. ناو حالی، پووج،

پووت، کلور، ہولول.

میانجی : ۱. ناوجی، نیوجی. ہرہقان،

ناق بہن (ش).

میانہ : ۱. میانہ، کہن و بہین، بہین.

ناق بہند (ش).

میانہ : ۲. ناو، بہین، نیوان، ناوگ،

ناوگین. ناقین (ش).

میانہ بہم زدن : م. بہین شیوان، میانہ

بہہ کادان. میانہ شیونای (۵).

ناق بہند لیک دان (ش).

میانہ قلیان : امر. میانہ.

شہف (ش).

مہتابی : ۱. ص نسب. ماتاوی، مہتاوی،

ہیوان، شانشین، بانجیلہ.

وہرہیوانی (۵). نفاق (ش).

مہتر : ۱. مہتر، میراخور.

مہر : ۱. مارہبی، کہن، کایہ.

مہر : ۱. موز، موہر.

مہر خرمن : شہقل، چاپ، دہستہر.

داج (ش).

مہربان : ص. میرہوان، میرہبان، خواہش

روو. دل حہین (ش).

مہر نماز : امر. ہرہدہ موزہ.

مہرہ : ۱. موزہ، موورگ، ناس^۱.

کلاتہ. موہرہ (ش).

مہرہ پشت : امر. ہرہرہ، موزخہ،

موزخہ. مومکہ پست (ش).

مہلت : امف. موولت، ماوہ، نامان،

نہمان، دہرفت، ہل.

مہم : ص فا. کہلین، موزن، عومدہ،

موہم، گرنگ، کارہ سات.

مہمان : ص، ۱. مہمان، میوان.

مہمانخانہ : امر. مہمانخانہ، قوناغ،

میوانخانہ.

مہماندار : ص فا. مہماندار. خودان

میقانی (ش).

مہمل : امف. پووج، موہمل،

جنہی (ش). جہہنگ، زرشی،

میثاق : ۱. بریار، بهیمان.	میش : ۱. مهر، قهراج . مہی (ش).
میخ : ۱. میخ، بزماری، بسمار، جہر ^۱ .	میشن : ۱. مٹش.
میخ آخور : امر. ناخیه، میخ ناخور، سنگ.	میعاد : ۱. زووان.
میخچه : امصد. بزماری، میخچه.	میل : ۱. میل، سووکه.
میخ طولیله : امر. گول میخ، میخ تولله.	میل : امصد. میل، خواز، هه وهس، هه بهس، مرخ، نه سته ها، مه بلان، فلوفا، خوازگه، خوازه، خواست.
سکه (ش).	میل، میل : امر. راپا، میل، میل، خعت خعت.
میخک : ۱. میخک.	میلادی : ص نسب. زاینی.
میخوش : ص مر. مہی خوش، مژر، نورس و سیرین. مہی وهس (ھ).	میلہ : ۱. میلہ، زہرگ، سووکه، سیخ، شووشہ.
میدان : ۱. مہان، نار، جہ غز، گورہ بان، قادی، نہ سہرتر ^۲ .	میلبارد : ملبارد.
گوفان (ش).	میلیون : ملوین، ملیون.
میدان بازی و ورزش : رہ به لگا.	میمون : ۱. مہیمون، عہنتر، قنگ سور، سہ کسار.
میراب : امر. میراؤ.	
میرات : ۱. میراس، نرس، کهل و یوور، میرات، میرانی، میرانہ.	
میرات خوار : ص فا. میراس خور، میرانی بهر، سپہ گر.	
میراخور : امر. میراخور.	
میرزا : ص مف. بنووس، میرزا، میزا.	
میرشکار : ص مر. میرشکار، بازہ وان.	
میز : ۱. میز. ماسہ، سہک (ش).	
میزان : نہ نازہ، ترازوو، رتک.	
میزان الحراہ : امر. گہر مانتو.	مینا : ۱. مینا.
میزبان : امر. میتواندار، خاوه مال، خانہ خودا.	مینو : ۱. بہ ہست، بوحست.
	میوہ : ۱. میوہ، میوہ، بار، سہ مہر، میعہ.

۱ - میخ بیخ.

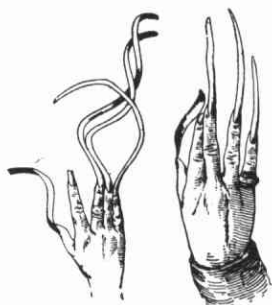
۲ - میدان است دوانی.

فیعی، نمیش (ش).
میوه نارس : باکوٚه، فیعی.
میوه ریخته پای درخت : ناساحه، میهن : ا. نیشمان، زید.
رزهك، رزیاگ، رزبو.

ن

- ن : ن. خوبان، بی‌هیقی (ش).
- نا^۱ : نا، نه. ناهل : ص. ناهل، ناهال، ناباو. ناباب (ش).
- نا^۲ : وه‌رگه، گور، زور، گریک، تەوان، تاو، تاویش، هیز، گر، به‌رگه، گو، هانا، گیر، تین.
- نا^۳ : ا. شو، دین، نم، نم‌بو، بوم چه‌ور، بوم چه‌وگ. بینانم (ش).
- ناآشنا : ص. ناآشنا، ناشاره‌زا، نابه‌له‌د. نه‌زناس (ه). نه‌نیاس (ش).
- ناامن : ا. ناهه‌من. ناباب : ص. ناباو، ناباب.
- نابالغ : ص. نابالغ، منال، بجووک، جاهیل.
- نابسامانی : ح. مصد. نابه‌سامانی، بشووه، نازاوله، نازاوه. نالۆزی (ش).
- ناامید : ص. ناوومی، مه‌یوس. بیقه‌ر،

نابغه : ص. بلیصمت، هه لکه و توو، هه
که فنگ.
نابگار : ص. جه لیب، نابه کار.
نابود : ص مف. نابوو، نو قم، ته با، ته و،
به زر، ون.
نابود کردن : م. نابوو کردن، نو قم
کردن، پوو چانه وه، قرتی خستن،
له به ینا بردن، به با دان، پوو کانه وه،
پوو چانه وه، تیابردن.
دلته به رده ی (ه). به یتنی برن (ش).
نابینا : ص. کویر، حافظ. چویر،
کویر (ه). کوور (ش).
نایاک : ص. نایاک، جه یل، یس، پوخل.
نایخته : ص مف. کال، نه کولیگ، خام.
نه گریا (ه). نه که لی، خاو (ش).
نایدردی : ص نسب. باوه پیاره، زیراب.
نایدید : ص. گوم، نو قم، بزر، به زر،
ون، نو قمه سار، نادیار، پیوار، نهین.
ناپرهیزی : ح مصد. ناپاریزی.
ناپسری : ص نسب. ا. کو له وهس،
زیر کویر.
ناپسند : ص. نه پور، ناپه سن.
ناپیدا : نک. ناپدید.
نا تمام : ص. ناتاو، نیمه چل، ناتمام،
گه لاله، نافز، کورت، بریا، بچریاگ،
بریاگ، بچراو. خجل (ش).
ناتو : ص. ناتو.
ناتوان : ص. عاجز، داماک، نه راعنه،
کولول، داماو، دهره مننه، ناتمه وان،
بو وده له، بی ته شه، دامای.

ناخنک : امصغ. ناخو ونه ک.
جه نگوره ک (ش).

- ناخوانده : ص مف. بى واده، بى دهنگ. ناراحت : ص. ناره‌حت، گلاراو، نه‌خاندی (ش).
 ناخوش : ص. ناخوش، بیمار، ناساق. ناراست : نک. نادرست.
 ناخوشی : ح مص. ناخو‌ه‌شی، نازار، نارس : ص. کال، کنج، خام، باکوفه، نه‌ساقی.
 ناخوش آیند : ص فا. ناگه‌وار، نه‌پور، زورده، کولنج، که‌وگ، گرکه ۲.
 نه‌پوریاگ. ناومش (ه). نه‌گریا، نیاوا (ه). نه‌گه‌ه‌یشی،
 نادر : نه‌دار، نه‌قیر، نسک، ناهمی، فهریک، کارک، کیرد (ش).
 نه‌دار، ره‌جال، لی که‌فتگ، نه‌دار، نارگیل : ا. نارگیل.
 چنه‌بی، نه‌رامنه، بى‌ن‌وا، کولول، نارنج : ا. نارنج.
 بابه‌دهس، دهس ته‌نگ، دهس کورت، نارنجستان : امر. نارنجسان.
 بره‌ش، بله‌غاز، بله‌نگاز، زیقار (ش). نارنجک : امص. نارنجوک.
 نادان : ص. گه‌وج، باله، نه‌حمق، نارنجی : ص نسب. ا. نارنجی.
 ه‌مرد، گنج، بلح، نه‌زان، بى‌مه‌ژگ، ناروا : ص. ناره‌وا، زلم، زور.
 بله‌حش، نه‌قام، جاهیل، ریش‌گا، نارون : ا. ناروهن، بناو، به‌ناو،
 نادان، لارگ، گوئی شوپ، گوئی لهی. دارتوقانه. به‌ناف (ش).
 نادانی : ح مص. گه‌وجی، نه‌حمقی، ناز : ا. ناز، نین، نان، خنجه، خه‌مزه،
 نه‌قامی، نه‌زانی. خنچکه، نینجه و فینجه، غه‌مزه.
 نادختری : ا. هه‌نه‌زاگ. نه‌نه‌زا (ه). زپ نازا : ص. ناوه‌سوو، نه‌زوک، نه‌شور،
 کچ (ش). نوجاخ کویر، به‌بج‌ل، بى‌وهر، قسر.
 نادر : ص. هه‌ل‌که‌فت، که‌م په‌یدا، نادر، سته‌بقیر، سته‌ور (ش).
 ده‌گمه، ده‌گمه‌نی، که‌م یاب. نازک : ص. نازک، ته‌رجک، ناسک،
 نادرست : ص مر. نادوروس، نه‌نگ، باریک. زراف، حولوی،
 سه‌رجه‌وت، پیچ، نا‌وا، نا‌هال، حولی، شووت (ش).
 چفت، چه‌ویل، نادوروس (ه). نازک دل : ص مر. دل ناسک.
 خار، ناخار (ش). نازیدن : م. ناز کردن، نازین.
 نادم : افا. پاشگه‌ز، په‌شیمان. ناساز : ص. ناساز، ناریک، تابه‌تا، تاک و
 لو.

- ناسزا : ا. جنیو، جوین، دژوین، خراو، خراپ، خوشن، فحهش، رف. دژمانی (ه). قسین، خهبر (ش). ناسور : ا. تیراوی، ناسور. ناسور (ه). ناخووت (ش). ناسور کردن : م. کولانن، کولاندنوه، کولاندنوه. کولنای (ه). ناخووت کرن (ش). ناشیست : ص. نهشیاو، ناشیست، نالایق، زور، نائل، ستم. نههژی، نهژی هاتی (ش). ناشتا : ص. ق. ناشتا. لهرخین، ههناشتا (ش). ناشتایی : ا. بهرقلیانی، سوبخانه، بهردل، قاوهتوون، پیش قلیانی، وهردل. وهرجای (ه). بهرتشت (ش). ناشتایی کردن : م. بهرقلیانی خواردن، ناشتایی کردن، بهردل کردن، قاوه توون خواردن. ناشکر : ص. ناشوکر، ناسویاس. ناشناس : ص. نهشناس، بیگانه، نهنیاس، نهژناس، غهواره. بهرانی (ه). بیانی (ش). ناشی : ص. نهژانکار، ناشی، تازهکار، خام. ناشیگری : ح. مص. ناشی گهری، نهژانکاری، خامی. ناشیاتی (ش). ناشنوا : ص. فا. کهر، نهژنهوا، کرووس، کرپل، گوئی گران، بی گوئی. ناطق : افا. بوئز. بهیقه، قسه کهر، بیژه (ش).
- ناظر : افا. چاویار، چاودیر. ناف : ا. ناوک. نهه (ه). ناقل (ش). نافذ : افا. کاریگر، کهسکون. نافرمان : ص. نافه رمان، سرکیش، جهرده، یاختی، جبهه، ناشزه. ناهرمان (ه). حیج (ش). نافع : افا. ص. بهکلك، بهدردخوهر. ناقص : ص. ناتواو، یکه سر، ناقز. ناقلا : ص. ناهال، نهوهرد، نه بهرد، شیتان، ناقول، چه توون. ناکس : ص. جهلهو، جهلب، ناکس. ناگاه : ق. ناگا، جهلهو، بهجاریکا، کوتوویر، ناخلاف، بی وهخت، ناكاو، لهپر، کوت و مزهرقی، جی بهجی، بهك هه، لهپرا. شکفه (ش). ناگزیر : ص. ناچار. ناگفته : ص. مف. نهوئزباگ، نهواچا (ه). نهگوئی (ش). ناگوار : ص. ا. ناخووش، نهپور، ناخوش، ناگوار. ناووش (ه). ناگهان : نک. ناگاه. نالایق : نک. ناشیست. ناله : ا. ناله، نکه، نزووله، نزا. لرچه (ش). نالش : امص. نالش، نک و نال. نالای (ه). ناله کردن : م. ناله کردن، نالانن، نالین، نکانن. نام : ا. ناو، نیو، نیم. نامی (ه).

ناف (ش).

ناوه ژن (ه). پي خاړن (ش).

نامادری : امر. باوه ژن، زړدایک،

نان خالی : امر. نانوشک. نانه

زړدایک، ژن باب. بابازهنی (ه).

پروته (ه). نان ترسی، نان تسی (ش).

نامادری زن : زهرخه سوو.

نان خانگی : امر. نان مالی. نان و

زهره سروه (ه).

یانی (ه).

نامحرم : ص. بیگانه، غواره، نامحرم.

نان حور : ص. فای. نانه خوره،

نامدار : ص. مر. ناودار، به ناویانگ،

نانه وهر (ه).

ممشهور، ممشور.

نان روغنی : امر. نان روغننی، نان

نامرد : ص. نایا، نایاگ، نامرد.

کسمه، بجرک. کاده (ش).

نامزد : ص. مف. ده زیران، ده زگیران،

نان سنگک : امر. سینگه کی، سینگه ک.

ده زووران، ناوبریاگ، گراوی.

نانوا : ا. نانه وای، نانه وکر، نان کمر. نان

ده زگیرانه (ه). ده زگرتی (ش).

یه ج (ه).

نامه : ا. نامه، کاغذ، دس نووس،

نانجیب : ص. مر. پوره، نانه جیب.

سایه دس.

به دس سل (ش).

نامی : نک. نامدار.

ناو : ا. ناوسمان، ناوه پي. سوول (ش).

نامیدن : م. ناوینان، بانگ کردن، ناو

ناودان : ا. بلوور، بلووسک، سوولاکه،

بردن.

نامیزان : ص. لاره سینگ، ناریک،

شوپرکه، چروونه ک، سوولک،

نامیزان، تالک و لو، قولوور، لاسهنگ.

سوولاکه، سوولاف، کول.

خار (ش).

لووساک (ش).

نان : ا. نان، بجرک، کسمه، نانه.

ناوسمان : امر. شرک، بوت، ناوسمان،

گيته^۱، گيته^۱ (ه).

قهم، کول. لولوی (ه). سوول (ش).

نان آور : ص. فای. نان هاور.

ناوه : ا. ناوه، ده سوه ره، ده سبه ره.

نان ارزن : امر. گالینه. گيته (ه). نان

ناهار : ا. نه هار، نه هروانه، نه وروژانه،

گارس (ش).

تاشی. فراقین (ش).

نان بیات : ص. مر. پیزیره، بهیات.

ناهموار : ص. ناهه موار، ناکلوکار،

کارتو (ش).

ناریک، درشت، نادوروست، قولوور.

نان خورش : امر. نان خوره رشت.

نای : ا. خرخره، نای، قورچکه،

قور قور اچکه، قورگ، که له لووک،
قورانجک، کر کره، فورتم. گه لوه زی،
فرقه می (ه). خه لالو وچک، فر فروک،
خلالووک (ش).
نایاب : ص. تهره نده، نایاب، نایافت،
فات، زانسه.
نایره : ا. کلیه، بلسه، گور.
نبات : ا. گیا، هه ژگ، گزو گیا، نالاخ،
بژال. گیواو (ه). بینجار (ش).
نبات^۱ : ا. نوات. نه بات (ه).
نبرد : ا. شهر، جه ننگ، قه قه شه،
ده مقره، داوا.
نبش کردن : م. دانه وه، هه له ته کانن،
هه له کنده نوه.
نبض : ا. نه بز.
نبره : ا. نه بیره، که نیشکه زازا، کوره
زازا. نه فچرک (ش).
نپخته : نک. ناپخته.
نترس : ص. نه ترس، دیواندیر
چاونه ترس، دیر، به زات، بی باک،
خیره، گوساخ.
نتیجه : ق. نه تیجه، حاصل، باره، نه انجام.
نجات : امص. نه جابهت.
نجات دادن : م. رزگار کردن، نه جات
دان، نازار کردن، رسگار کردن.
نچار : ص. شغل. چوتاش، نه جار،
چوتاش، دارتاش.
نجاست : امص. پیسی، چه پهللی،
پیسائی، نه جاست.
نجس : ص. که سیف، جه پهل، نه جس،
سیلوت. پیس (ه). سیلوک (ش).
نجوا (نجوی) : بجه، چه، سربه. فجه،
جفه (ش).
نجیب : ص. ره سن، نه جیب.
نحس : ص. وه یشوومه، نه یشوومه،
شووم، مه شووم، خراو، نه حس،
پایس، قه شان، قه شقه، قوشن.
نحوه : ا. چونه تی، ریزمان، جه شن.
نحیف : ص. لاواز، له ر، بی گیان،
بی تووش، لا گیان، زه رده له.
نخ : ا. بهن، خه یانه^۲، ده زی، تیل،
ده زگ^۳، پهرگ^۲، ناشووزن، قه یان،
ده زوو، قازم^۴، کشتهک^۴. نه ی (ه)،
به ند، کندر (ش).
نخاع : ا. ره زله، گیانه مه ژگه. موخ و
مازی (ه).
نخاله : ا. نوخاله، کرس، پاژینه، نفت،
سلپ. چیر و یجن، بن بیژنگ (ه).
چینک، کر شه^۴ (ش).
نخبه : ص. هه ل بژارده، سه رته ل.
نخچیر : ا. نه چیر، راو، نیچیر، سه ی،
شکار.

۴ - نخ یشم یا ابریشم.

۱ - يك گونه سرنی، بلور شکر.

۲ - نخ فرقه.

۳ - نخ برگ.

نخست : ق. نهوئل، ههوئل، به كههه،
 نديه : ا. لاله، باره، شين، رۆرۆ.
 ندرت : امص، ق. ده گمه، ههه كهفت،
 نودرمت، ههه كهوت.
 نخل : دار خههه.

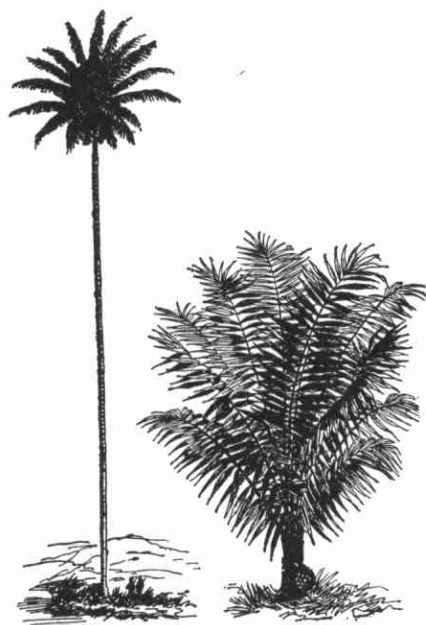
نديد بديد : ص. نه ببي، نه وكيسه، تازه
 پيا كه وتوو، تازه پيا كه فنگ.
 نديدۆك (ش).

نذر : ا. نه زره، نياز. قووتوو، نه دره (ه).
 نر : ص. ا. نير.

نرخ : ا. نرخ، نه رزش، قيمت، بايي،
 به ها.

نرد : ا. نرد، ته خه.

نردبان : ا. په ينجه، په يژه، په بجه،
 پاپاچينه، پا به نجه، پي پيلكه،
 قالدريمه. بهر كهك، سرده، بستر ك،
 تر نجه، رهوز، ستر، ستاره، ستره،
 سردى (ش).

نخ نما : ص مر. نه خنما، نان دهركه فاك.

نان دهركه متهى (ه). نووك

چووى (ش).

نخود : ا. نوك، قه نديله^۱. نووهى (ه).

نخودچى : امر. نوكه قه نى.

ندا : ا. بانگهواز، بانگ، دهنگ.

ندار : نك. نادار.

نداف : ص. ههلاج، شهوكه ر.

ندامت : امص. په شيمانى، شوڼ گهزى.

نرده : ا. نه رده، مه عجر، رايهل.

نرگس : ا. نيرگس، نه رگس.

نرم : ص. شل، نه رم، سس، لووس.

نسب : ا. ره چلهك، بنه چه، نه ته وه، فنگه زه.	به شووش (ش). نرم نرم : ق مر. نرم نرم، بکه بک، به سا به سا، هیدی هیدی، خاوه خاو.
نسبت : ا. نسبت، خویشی، حزمایه تی، ریژه.	نرمه : ا. نرمه، شلکه، ولعه. نرمه گوش : به لگه، چچکه، چچله.
نسترن : ا. نه ستره ن. ولی (ه). نسج : ا. بافت، نان و پو.	نرولك : ص. نیرۆك. نیر (ه). بی به ر (ش).
نسل : ا. نسل، بنه چه، بنه توو، ره گ، تورم. ره ه (ش).	نرخر : نیره کهر. نیره ههر، خهرمه (ه). سیلکه (ش).
نسیم : ا. نسیم، شه. وا (ه). نسیه : قهرز، قۆله. قهرد، قهر (ش).	نرینه : ص. ا. تیرینه. نزاع : امص. مت و مر، به به ره کانی، جهنگ، داوا، کیشه، گیره و کیشه، دهم قهر.
نشاسته : ا. نشاسته، نشاسته. نشاط : ا. گه شه، شادی، خواهشی.	نراکت : امص. شواز. نزد : حاض. لا، پال، بن پال. دون، تهشت (ش).
نشان : ا. نشان، نیشانه، شون، نه ته ر، به نگ، چه خهره، نه سر، به لگه، به رگه، علامت، دروشم، ناو نشان.	نزدیک : حاض. نریك، ده مدهس، قهره، پالوو، قهورخه، قهرخه، لانهك، نانهك. نزع : امص. گیان که نشت، گیانه لاور.
نشان دادن : م. نشان دان، پی نوان، نوان، ناو نشان دان. نیشانه دای، نوانای (ه).	نزله : ا. نه زله، به تا، زو کام، نالامت. به رسوو، به رسی (ش).
نشان کردن : م. دیاری کردن، نشان کردن، دویردی.	نژاد : ا. ره گمز، ره ته وه، نژاد، ره سن، ره ته وه، به که، رسته، به ته وو، توخم، به ته ووم، نه بار، نه وار، نورم، بشت، سولان. ره ه (ش).
نشانه گرفتن : م. نیشانه گرفتن، پاریز جوون، قهره ول روبین.	نژند : ص. به شیو، ژاکیاگ، ژاکاو. نساج : ص. بافکار، بافه نه، جولآ، ته و نه گهر. کورس، کورس کهر (ش).
نشانی : ا. نیشانی، نادرهس. چه خهر (ش).	نزار : ا. نزار، زماک، زمهك، رۆز نه گر. نشت کردن : م. نهشت کردن، نم دار، کانزار (ش).

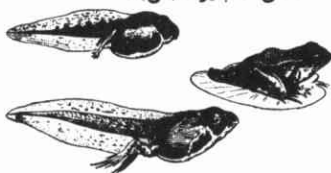
ده لائن. نم دای (ه).	په ند، راوټر.
نشخوار: ا. کاوټر، کایین.	نصیحت کردن: م. موچیری کردن،
نشخور (ش).	ناموچیری کردن، نه سیحت کردن،
نشستن: م. نیستن، دانیشن.	په ند دان.
نهره نیشته ی (ه). روونیستن،	نطفه: ا. توّم، نونغه، نوخمه، پلّی،
رونین (ش).	توخم، تورم.
نشست کردن: م. نشس کردن، ته بیان،	نطق: به بغه، وټره.
فهستن (ش).	نظارت: امصد. جاوباری، جاودیری.
نشست ویرخواست: هه لسان و	نظاره: سهرنج.
دانیشن، هات و چوون. وسه وهره	نظر بلند: ص. مر. نه زهر به زهر،
نیشته ی (ه).	نزه ریلن.
نشگون: ا. نوکورچک، قورنچک،	نظر تنگ: ص. مر. نه زهره تنگ.
قونجرک. قولنجی (ه). قورنجین، چین	نزه رنه قی (ش).
چینک (ش).	نظر زدن: م. چاولی دان، نه زهر کردن،
نشوء: ا. گه شه.	نزه رلی دان.
نشیب: ا. نشیو، لیژیایی،	نظری بگیری: رهش بگیری.
سهره و خوارایی، خوارایی.	نظریه: ا. را، پروا.
نشیمن: ا. نشیمن، مه لو هن، نیشتمان،	نظم: امصد. سه قام، به زم، نه ریپ.
ماوا.	نظیر: ص. مانه، نه زیر، وینه، وهک،
نص: ا. دق.	قام، هاوتا، جفت. فه کوو (ش).
نصب کردن: م. داکوتان، دامه رزان،	نظیف: ص. پالک، ته میس، خاوټین.
دامه رزاندن، همل خستن.	نعره: ا. ناره ته، نه عره، نه عره نه، بوّره،
نصف: ص. ا. نیم، نیمه، لا، لعت.	نرکه. نری (ش).
نیف، نیفک (ش).	نعره کشیدن: م. نه عره کیشان،
نصیب: ا. ته سب، بهش، باره، سه هم،	پورانندن، ناره ته کیشان. نری
نیو، قسمت.	کیشان (ش).
نصیحت: ا. په ن، موچیری،	نعش: ا. ترم، لهش، جه سه د، به دهن،
ناموچیری، نه سیحت، ناموژیاری،	لاشه، لاک، جه نازه، که لاک، لاش.

خیر، خیر.	جندەك، زەمەز (ش).
نفقه: ا. یی بزیو، خەرج، نەفەقە.	نعل: ا. نال.
نفله: ص. نفله، نایوو.	نعلبکی: ا. نالەبکی، ژێربالە، چێر
نفوذ: امص. نفوز، بېشت، کاریگەر.	یالە (ه). بېسکان (ش).
نفوس زدن: م. قیرانن، نوقلانەدان،	نعلبند: ص. فا. نال بەن.
نفوس دان. قیرنای (ه).	نعلین: ا. نەلەین، پالای (ه).
نفهم: نک. نادان.	نعمت: ا. نعمت.
نفیر: اص. پۆره، ناره‌ته.	نعناع: ا. نەعنا، بودینه، نەربه.
نفیس: ص. گرانبایی، بەنرخ.	پوبه (ه). تەناقک (ش).
نقاب: ا. رووبەنه، بەرجێک، پێچه.	نەوژبالله: خوانەخواسه، دووروانه،
نقار: امص. ناکوکی، قین، بەین	دووربای. خوانەخوازه (ه). خودی‌نه
ناخوشی.	خاستی (ش).
نقاره: نەقارە.	نەوظ: امص. راس، رەق، یەراق، رەپ.
نقاش: نگار کیش، شیوه‌ساز، نەقاش.	نعمه: ا. گۆرانی، دیلانی، شاه‌نگ،
نقاشخانه: امر. نگارخانه، نەقاشخانه.	هەوا، ترانه، چیه. ستران. لارە (ش).
نقاشی: ح. مص. نەقاشی.	نفت: ا. نەفت، نەوت.
نقال: ص. نەقال، جیروک بێژ، بەیت	نەفخ: ا. با، وا، نەفخ، بەرجەوت،
خوین. قسە بێژ (ش).	خەمەرە.
نقالی: ح. مص. نەقالی. فسە بێژی (ش).	نەفخ کردن: م. بار رکرن، خەمەرە
نقب: ا. نەقب، قومەش، نەغم،	کردن، نە فەخ کردن. وا کەردە (ه).
گۆریچه، کووره، ولە (ه).	نفر: ا. زەلام، نەفر، کەس.
لەخمه (ش).	نفرت: امص. نەفرت، ئێلیس، قین،
نقد: امص. نەخت، دراو.	بیزاری. زەحل (ش).
نقره: ا. زیو، نوقره. زیف (ش).	نفرین: ا. نفرین، نزا، نزا.
نق زدن: م. نووکه نووک کردن، نەقە	نفس: ا. نەفس، هەناسە، پسوو. بینگ،
کردن، نکانن. نکای (ه).	بێن، پەنو (ش).
نقش: ا. نەخش، چەشن، درۆشم، وێنە.	نفس تنگی: ح. مص. هەناسە بێکی،
نقش و نگار: نەقش و نگار، خال و میل.	نەفەسە نەنگی، نەنگە نەفس. بێن
نقشه: ا. نەقشە، خەریه، رەنگ، ری و	کورنی (ش).
شوتن، گلاڵە، پلەن.	نفع: ا. فازانج، سوو، بارە، کەلک،

- نقص : امص. نه فس، که می، کورنی، ناته وانی.
نقطه : ا. نوخته، خال، پن، نثک. پت (ش).
نقل : ا. نقل. نقل : امص. نه قل، باس، راز، گووت.
نقلی : ص نسب. گرد و مرد، نوفلی، چکوله، بووچک.
نکاح : امص. ماره. نکاح کردن : م. ماره برین.
نکبت : ا. نه گیت. نکته : ا. قسه ی خواهش، نه سق.
نکوهش : امص. لومه، سرکونه، معنع و لومه.
نگار : ا. نه خش، نگار، وینه. نگاشتن : م. نووسن.
نگاه : ا. سرنج، سررنجه، تواشا. نگاهبان : ص. نگابان، جاویار، کیشک، پاسهوان، تیشکچی، پاسدار، چاودیر، چاودار، گورهوان^۱، قهرهول، نگهبان، زیره فان (ش).
نگاهداری : ح مص. نگاداری. خودانکری (ش).
نگاهداری کردن : م. نگاداری کردن. خودان کرن.
نگران : ص فا. نگرمان، دلواپس، په شیو، نارحمت، دل و دووا، چاوه دووا، چه مه و دما (ه).
نگرانی : ح مص. په شیوه، ته شویش، نگرانی، دل و دووایی، دل واپه سی، په شوکه، دل خورپی، دل په پی، دل لهرزی.
نگریستن : م. روانین، تواشا کردن، سررنجه دان، نواین.
نگون : ص. نوخون، نخون، ناوه ژوو، سره و نوخون، دهمه و پروو.
نگونسار : نک. نگون. نگهبان : نک. نگاهبان.
نگهدار : ص فا. نگادار، راگر، بهرگیر، پارتیره، به خوکهر.
نگین : ا. نه قیم، بهرده موسیتله، نگین. موآخانه (ه). قاش (ش).
نم : ا. نم، شی، شو. نما : نما، روو، رووه.
نماز : ا. نویر، نما (ه). نعام : ص. قسه بهر، گیره شوتین، فته.
نمایان : ص فا. دیار، ناشکرا، ناشکار، په یا.
نمایاندن : م. نیشان دان، تواندن، پیشان دان. نره مانای (ه).
نمایش : امص. شانو، نمایش. نمایشگاه : امر. شانوگه، نمایش خانه.
نماینده : افا. نماینه، وه کیل، نوتهر. نمد : ا. نه مهده، نهوگ، تانک، ناق (ش).
نمدار : ص فا. نمدار، به شو، سؤدار، شه دار، شی دار، نماوی.

نمد زین : امر. ته که لتوو، نه مەزین،	عهیدار، سوتە.
نەرمەزین. بێ زین (ش).	نتو : ا. هەلۆرک، لارک. هەلوه (ه).
نەمدەمال : ص. فە. ئەمە دمال.	جۆلاندک (ش).
پەرە کەر (ش).	ننە : ا. نە نە، دایک. ماما (ه).
نەرە : ا. نەرە، ژمارە، شمارە.	عنێ (ش).
نەم سنج : امر. نەم پێو.	نو : ص. تازە، چەدید، نووکه، نوێ.
نەمک : ا. نەمەک، نەمەک، خوا، خوێ، تام.	نەوه (ه).
نەکی (ه). خێ (ش).	نواختن : م. ژەندن، لاواندن.
نەمک بحرەم : ص. مەر. سێلە، نەمەک بە	نوا در آوردن : م. لاساوەکردن، قیجەو
حەرام.	کردن.
نەمکدان : امر. نەمەکان، خوادان.	نوادە : ا. نەوادە، نەنەوه. نەفجێرک (ش) :
مەکان (ه). خوێ دان، خێ	نوار : ا. تیلەم، ترینج، تیرجە، نەوار،
دانک (ش).	نەفار. یاداروک (ش).
نەمکزار : امر. نەمەکزار، شوژار،	نوازش : امص. نەوازش، لاوه.
شوژە کات. خێ زار (ش).	نواقل : ا. باجگە، نەواقل.
نەمک سنگ : امر. خواوەهری.	نواله : ا. مووچە، نەوالە. ئالیک
نەمناک : ص. نەمناک، نەماوی، نەمدار،	گشتک، کۆتە (ش).
شێدار.	نوآموز : ص. فە، امر. سوخته.
نەم نەم : امر. نەپ و نەم، نەم، وردە	نوآوردن : م. داها—اوردن.
وردە، پرووتە.	نەنەئاردە (ه).
نەمو : امص. گەش، گەشە، بالآ، روشت.	نوباوه : امر. ساوا، جیل، مثال.
فرازی (ش).	نوبت : ا. کەشە، دەفجە، نۆرە، نۆگە،
نەمور : نک. نەمناک.	حار، نۆبە.
نەمونه : ا. نەموونه، ویتە، سەر مەسق.	نوبیر : امر. نۆبەر، تەرۆه نەندە، تاسوخ،
نەمیر : ص. نەمر.	نوباران، نۆبەران، پالە نە.
نەر : ص. لووس، نونور، عەزیز بێ	نوبه : نک. نوب.
جەهەت، بێ مەزە.	نوجوان : ص. مەر. نۆجوان، نازەخەت،
ننگ : ا. ناھو، نەنگ، بەن، عەیب،	داو، جاھیل، رەوال (ش).
نەشک، داگە، عار.	نوج : ص. دۆچن، چەسپناک، چەسب،
ننگین : ص. نەس. نەنگین، پەن پێ دراو،	لیج. دەبووش، دەبیش، شیرە (ش).

- نوحه : امص. نوحه، چراغ.
نوحه : ا. نوحه، لاره، شیوه، شین،
روپړ. لاره (ش).
نوحه خواندن : م. لوانن، روکردن،
لاواندن، لاواندنه وه. لاواناوی (ه).
لاره گوون (ش).
نود : عدد. نهوه، نهوه، ۹۰.
نور : ا. نور، شوق، رووناکي،
روشنایي. روحنایي (ه).
روناهی (س).
نورچشم : سوما.
نوردیدن : م. ری برین، ری چوون.
نورسیده : ص مف. تازه پی گه یو، نازه
پی گه یشگ.
نوروز : امر. نهوروز.
نوزاد : ص مف. به به، به بک، نهوزا،
مه لوتکه، ساوا، بیجوو، ساقا (ش).
نوزاد درنده : نيزک.
نوزاد زنبور عسل : شلخه، شلغه،
کولوروه.
نوزاد قورباغه : کشیله سهره، سه لکه
مهویزه. که شکه سهره (ه). تیشکه
ماسی کفچلیک (ش).
نوزاد ملخ : پاکوره، پی کوره،
مه له کوره، حرز، کوره پیا.
نوزده : عدد. نوزده، ۱۹.
نوساز : ص فا. نهوساز، تازه ساز.
نوسان : امص. له ره، له رزه.
نوش : ص، ا. نوش.
نوشادر : ا. نوشاتر.
نوشت افزار : که ره سی نووین.
نوشتن : م. نووین. نویسی (ه).
حشيقاندين (ش).
نوشته : امف. نووساگ. نویسا (ه).
خعت، نقيسار (ش).
نوشیدن : م. خواردنه وه، هملفوران،
نوشین. ناشمای (ه).
نوع : ا. جور، ته حر، ته ور، جنس.
گوته، بیه (ه). ته خلیت (ش).
نوعروس : ص مر. نازه وهوی.
تازه وهویه (ه). نوپوک (ش).
نوغان : ا. نوشخه، نوخسته، نهوغان.
نوک : ا. ده نوک، نوک.
نوک پستان : گو، گوان، گوی مه مک.
گوچی چهی (ه).
نوک درخت : سه ریل، قله پویه.
نوکر : ص، ا. نوکر، بیاگ، خوبزه،
بیا، خز مه نکار، ره نجر، خولام.
نوه : ا. نهوه، رولنه ز، کوره ز.
که نیشکه ز، گناچه ز (ه).
نه ئی (ش).
نوید : ا. مزگیتی، مزگانی.
نویسنده : افا. نووسر.
نه : نه، مه نا، نه ری، خه بر.
نه : عدد. نو، .

- نهادن : م. دانیان، دانان، ههستن، رونان،
تلین. نیایره، ئاسه‌ی، ئه‌ره‌نیای (ه).
ههستن، هیلان (ش).
- نهال : ا. نه‌مام، بن‌تاو، ریشه، چلاک.
شینه (ش).
- نهان : ص. ق. نهینی، نادیار، شاریاگ،
شارباوه، به‌نام، نوفوم. به‌زر، به‌نی،
خف (ش).
- نهر : ا. نه‌هر، نار، جو، روخانه، زئی.
جوی، چۆم (ه). رۆبار (ش).
- نهصد : عدد. نو‌سه‌ی، ۹۰۰.
- نهفتن : م. شارده‌وه، قایم کردن،
شارین. به‌نهان‌که‌رده‌ی.
شارایوه (ه). ته‌مارتن، فه
شارتن (ش).
- نهنگ : ا. گاماسی، نه‌ه‌نگ.
- نی : ا. نه‌ی، بلوول، سمسال، دوزه‌له،
حه‌یزه‌ران، زه‌ل، یلوور. نه‌یجه،
لوولی، حووزه‌له (ه). له‌قه‌ن،
حه‌یزه‌ران، قامیش، لولک (ش).
- نیا : ا. باوا، بابا، بایر.
نیاز : ا. پی‌وستی، پیداویت، که‌ل،
هوجه، نیاز.
- نیازمند : ص. نیازمه‌ن، که‌ل‌که‌فتوو،
هوجه‌دار، پی‌ویت، ناتاج، دام‌اگ،
داماو.
- نیام : ا. کێلان، خلاف. که‌لقان (ش).
نیت : ا. نیت، فرم.
- نیرنگ : ا. ده‌و، قیل، فه‌ن، که‌له‌ک،
حوقه. لیب (ش).
- نیرو : ا. وه‌رگه، گور، زۆر، ده‌سه‌نه،
شیان، گریک، ته‌وان، شی، تاوشت،
هیز، به‌رگه، گو، هانا، گیر، ده‌سه‌نه.
رایه (ش).
- نیرومند : ص. فا. به‌گور، به‌گیر،
ده‌سه‌نه‌دار، وه‌رگه‌گیر. نازا (ه).
قیرس، دووتا، قه‌قت‌دار (ش).
- نیز : ق. نیت‌ر، جا، یج، ساء، دیسان،
هه‌میشان، هه‌میسانه‌وه، یش. ئدی،
ژی (ش).
- نیزار : امر. زه‌لکو، نه‌یزار، زه‌لکاو.
نه‌یجه‌زار (ه). له‌قه‌ن‌زار، قامیسه
لآن (ش).
- نیزه : ا. نه‌یزه، رم، سونی (ش).
نیست شدن : م. نو‌قم بوون، گوم بوون،
نیس بوون، ون بوون. بزر‌بین (ش).
نیستی : ح‌مص. نه‌بوونی، نه‌مانی.
نیش : ا. چز، چزه، چزوو، زم‌رق.
نه‌ستگ، درووشک (ش).
نیشتەر : ا. نشته‌ر. ئرده (ش).

و

- و : و
وابستگی : ح مصد. دوو که ونووی،
لاکوئی.
واپسین : ص. ناخرین، ناخرمین، دو
واین، دوواگین. دمایین (ه).
واجب : ص. پیوست، واجب، لازم.
واجبی : ا. واجبی، داروو، نووره.
موخوپ (ه).
واخ : ص. ناخ، واخ، اوخ، داخ و
واخ، ناخ و داخ.
واخواهی : ح مصد. واخوازی.
واخورده : امف. واخورده.
وادار کردن : م. وادار کردن، ناچار
کردن، تیسکه نیان، مهجیور کردن،
همه خیرانن. هوړ خیرنای (ه).
سمرکون (ش).
واداشتن : نک. وادار کردن.
وارث : اف. بهش بهر، وارس.
میرانگر (ش).
وارد شدن : م. چوونه ناو، وارد بوون،
تی چوون. لوواپنه دلی (ه).
وارسته : امف. نازا، نازاده، سهریست.
وارسی کردن : م. یشکین، واره سی.
لی گه ریان (ش).
وارفتن : م. تلپیان، خاوه بوون، پی
چوون، بزرکان^۱.
وارفته : امف. بزرکاو، سل، شله زه،
ریپول، پرووسقیباگ، به شووش،

شت. خلیجك (ش).

قەر (ش).

وارونه : ص. ناوه ژوو، هه له وگه پیاگ،

واماندن : م. دامان، مان، پەك كهفتن،

دهمه یوو، دهمه و نوخون،

پاخستن، له پاكهفتن. پاوسه ی،

بهرعكس، هه لگه پراوه.

پاكه وته ی (ه). به تلین، قهرملین،

وازدن : م. دوواوه دان. دماوه دای (ه).

تی دامان (ش).

پاش دان (ش).

وامانده : امف. داماك، داماو، پریا،

واژگون : نك. وارونه.

پاكه فنگ. پاكه وته ی (ه). ش (ش).

واژه : ا. وشه، واژه، وته (ه).

وانمود کردن : م. نواندن، نیشان دان.

واسطه : افا. ناوجی، نیوجی، واسه،

نهره مانای (ه). تی گه هاندن (ش).

وهسیله. ناف بن (ش).

واهمه : ا. سام، ترس، ساف (ش).

واشر : ا. بهره پیچ.

وای : ص. وای، وی، وهی، ناخ.

واضح : ص. دیار، ناشکرا، ناشکەر،

قای (ش).

روشن، روژن (ش).

وبا : ا. وهبا، چاوه فووله.

وافر : ص. زیبا، فره، زور، مشه مهر.

وتر : ا. زی.

گه لك (ش).

وثیقه : ص. ا. بارمه، گرهو، گرهوی.

وافور : ا. بافور، بلول.

وجاهت : امف. قه شهنگی، زهریفی،

واق واق : ص. حه به، وه به، حه جه،

جوانی.

حج و لوور.

وجب : ا. بنگووس، وه جب، قولانج،

واقعه : ا. کاره سات.

گهر، بس، بست، بنگس.

واکردن : کردنه وه، واز کردن،

وهیسه (ه). یوهوست (ش).

رهوانن، داچه قانن. كه رده یوه (ه).

وجد : ا. سادی، خواهی، كهف.

كرنه قه، قه كرن (ش).

وجدان : ا. ویزدان.

واكس : ا. بویه، واكس.

وجود : امف. وجوو، بوونی، رسكان.

واكسی : ص. نسب. بویه چی، واكسی.

وجین : ا. بزار، وه جین، هه ریز. فرش،

واكنش : امف. كیشه.

كشكه (ه). ئالاخ، ناشیف (ش).

واگو کردن : م. واوێژ کردن، وتنه وه،

وجین کردن : م. بزاردن، بزار کردن،

گووته وه. نه وه واته ی (ه).

وه جین کردن، بزارونه وه، دوورین.

وام : ا. قهرز، وام، ده سه قهرز.

كشكه كه رده ی (ه). ناشیف

- کرن (ش).
 وحدت : ا. به کیه تی.
 وحشت : ا. سام، ترس، مه ترسی،
 وه حشمت. ساق، سوهون (ش).
 وحشت انگیز : ص. فا. سامناک، ترسناک،
 ساماوه. ساقی، ساقدار (ش).
 وحشی : ص. نسب. وه حشی، کیفی،
 بیاوانی، کتوی، کیفله، کوی، کولی.
 کبی (ش).
 وحی : ا. لیوه، خوریه، نلهم، وه حی.
 های (ش).
 وحید : ص. تاق، تاکانه، تاقانه، تنیا.
 تنی (ش).
 وداع : امص. مالاوایی، خواحافی.
 ودیعه : ا. سیراو، سیرباگ، وه دیعه،
 بارمه.
 ودیعه گذاشتن : م. سپاردن،
 بارمه نیان، گرهو نیان.
 وَر : ق. جهت. همل. هور (ه).
 وَر : ویر.
 وَر آج : ص. وراج، ههرزه چنه،
 قهره چناخ، چناکه شکیاگ.
 چناکه مریا (ه).
 وَر آمدن : م. هه لائن. هور نامای، جباوه
 بیی (ه). گه شتن (ش).
 وِر پریده : ص. مف. بیتا به یریک. برای
 بوَر (ه).
 وِرجه : ا. قونه.
 وِر دنه : ا. وهر دینه، تیره نان، کولوه.
 وِرزا : ص. فا. ا. که له گا.
- ورز دادن : م. وهرزدان، مالتین.
 وهرده وه دای (ه). قه کیشانه (ش).
 ورزدن : م. ویر لی دان. ویر دای (ه).
 ورزش : امص. ره پیل، وهرزش، تهرین.
 ورزیده : امف. وهرزیده، راهاتوو، قوت
 و قول، کارکوشته. مووچیا (ه).
 یرلت (ش).
 ورشکست شدن : م. هه لشکان.
 یرشکس بوون.
 ورشکسته : امف. یرشکسه، لی قومیاو،
 لی قومیاگ، هه لشکاو.
 ورطه : ا. گیراو، حه چهل، قهرقه شه،
 گیچهل، وهرته، گوَم، گيجاو.
 ورق : ا. وهرق، بهرگ، تو، بهیره،
 لاپیره، قهرد، لا، لافهرد، ته ووق،
 بهلگ، لاتعه ووق. ته بهق، لاته بهق (ه).
 بهرک (ش).
 ورق زدن : م. پهره دانسه وه.
 پهره وه دای (ه). قهرق لی دان (ش).
 ورقه : ا. وهرقه، بهیره، تووا.
 ورقه ورقه کردن : م. تووا کردن،
 توواتووا کردن. تووا کهردهی (ه).
 وَرک : ا. سمت، کلۆک.
 ورم : ا. وهرهم، به نام، پیش،
 بهرجهوت، خیر، ناماس. وا (ه).
 ورمالیدن : م. هه ل کردن. هور
 کهردهی (ه). قه دانه قه (ش).
 ورم بیضه : امر. باگونه.
 ورم کردن : م. وهرهم هاوردن، به نام
 هاوردن، ماسیان، هه ل هائن،

بهاوردن. هور نامای (ه). وهرمین،
پهرجه وتن (ش).
وز : است. گیزه، جیزه، گیفه، گفه،
قر (ش).
وزغ : ا. فورواق، بهی، بوق.

وسیع : ص. گوشا، تاق، کریهوه،
دهلپ، تاق، تالک، ناوا، رهسا، خرپ،
ئاواق. شت (ش).
وسيله : ا. نه سپاو، حاجت، نه بزار،
به هانه، بیانک، بیانوو، نامیر.
نهرارز (ش).
وشگون : نک. تشگون.
وصف : امص. وهسپ، وهسف، تاریف.
وصل کردن : م. چه سپاندن، چه سپان،
لکان، لکاندن، نووسان.
وصله : ا. پینه، بهرؤ، پینه و بهرؤ،
وهسله، شایینوز.

وزش : امص. سه.
وزن : ا. وهزن، فورسی، گرانی،
سه نگینی، سه نگی، کتس.
وزنه : ا. سه نگ، وهزنه، حوفه.
وزوز : امص. وزهوز.
وزیدن : م. نهنگووس، باهاتن، شیان،
شین.
وساطت : امص. ناوجی گهری، نیوجی
گهری.

وضو : ا. دهس نویر. دهس و دیم (ه).
وضوح : امص. ناشکرای، روونی.
وطن : ا. نیستمان، زید، پاتی.
وظیفه : ا. نهرک، راسپارده، وهزیفه،
رانوو. پی سیارده (ش).
وعده : ا. وهعهده، واده، بهلش.
وعده گرفتن : م. واده سه نسن.
واده گرنه ی (ه). وعهده گرتن (ش).
وعظ : امص. بهند، موچباری،
ناموژباری.

وساطت کردن : م. ناوجی کردن و
ناوجی گهری کردن.
وسط : ا. ناو، ناوړاس، بهین، میانه،
حق، گازه را. دلی راسه (ه). نهغهک،
نافهک (س).
وسعت : امص. گوسادی، دهره تان،
بانان، بانی، دهروو.
وسمه : ا. وسمه.

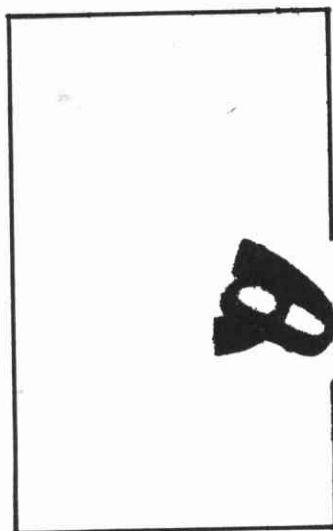
وفا : امص. وهفا، بهینت. نه مهک (ش).
وفادار : صفا. وهفادار، باوهفا، بهینت
دار. نه مه کدار (س).
وفات : امص. مهرگ، وهفاب.
وسواس : ا. وهسواس، دودلی.

وضو

وول خوردن : م. هه‌ل زليويان. هور
شليويای (ه).
وهم : نک. وحشت.
ويار : ا. بيتزگ، بـروو. مزن (ه).
نـهيران (ش).
ويران : ص. ويران، رمباگ، کاول،
خراوه، خاپوور، روخباگ، روخه،
وارفته، ره‌مه‌ر، زه‌مه‌ز. ورا (ه).
قيران، کافل، که‌مباخ، خراب (ش).
ويرانه : ا. که‌لاوه، خراوه، کاول،
ويرانه. که‌لاری (ه). خوبان (ش).
ويژه : ص. ق. تـه‌رخان، تاويست،
تاويست، تاويستی، تبعیت.
ويلان : ناوارة، وهيلان، سه‌رگـه‌ردان،
تـه‌ره، نوونا، عه‌فاره، باشيلا، بله‌نگاز،
لانـه‌واره، سوخت. ويژه‌مه (ش).

وفور : امص. رتيزه، فره‌بي، فراواني،
زوري، مشه‌مري.
وقاحت : امص. بي‌شه‌رمي.
وقت : ا. وهخت، جا، تان، زه‌مان،
ده‌وران، دوخ، سا، کات، عان، کژ.
کاف (ش).
وقف : امص. وه‌قف.
ول : ص. ويئل، به‌ره‌زه، نازا، به‌ره‌لا،
هه‌له. قتل (ش).
ولخرج : ص. مر. هه‌له‌خـه‌رج، ويئل
خه‌رج، دمـس مای، دمـس بلاو.
ول شدن : م. ويئل بوون، به‌ره‌لا بوون.
قتل بين (ش).
ولرم : ص. شيرتين، وله‌رم، نيم‌گه‌رم.
ول کردن : م. ويئل کردن، نازا کردن،
به‌ره‌لا کردن، به‌ردان، وازلي
هاوردن، به‌ره‌زه کردن، وازچنه
نارده‌ی، وه‌ردای (ه). قتل کرن (ش).
ولگرد : ص. فا. خوييري، ده‌له، هه‌له.
قيله‌مه، قليت، جلوژ (ش).
ولو : ص. ولاو، بلاو، بـريـاگ، برز،
برش. وه‌لا (ه). به‌لا (ش).
لولوله : ا. بانگ، فال، هه‌را.
ولي : ح. ربط. وه‌لي، نه‌ما، به‌لام.

هاون

ه : هـ

هاون : ا. ناوان، هاوان. ههوننگ (ش).

هاج و واج : ص. مر. هاج و واج، هاژ، گهلحو، پهريشان، گهلوره، گهلور،

په شوکياگ، شه پوکياگ، سه رشيت،

واق، ماق، په شوکاو، پهل پسياگ،

گهوشهک. ناژ و واژ (ه).

هيو : ص. ههوه. ههوي (ه).

ههفي (ش).

هجا : امص. ا. حونجي، کهرت بهش،

بهش.

هادی : افا. ري نوين، رابه.

هار : ص. هار.

هجران : امص. دووري.

هاری : ا. هاری.

هجرت : امص. کوچ.

هاژ : نک. هاج و واج.

هجو : امص. ههجو، ههجب، خوسپ.

هالو : ص. ولح، سه پول، گيل، گهلحو.

هجوم : امص. هيرش، نه لامار،

هاله : ا. ناخله، خه زمانه، جووخينکه.

ههلمت، ههلمه.

هامون : ا. دهشت، سه حرا، سارا،

هجي کردن : م. حونجي کردن، کهرت

جلگه، دهشتاي، هاموون، هاماره.

گهرجی.

ههرچه : ههرچی، ههرچهنی، ههرچه.

ههرچیو (ه).

ههرز : ص. ههرز، لهق، شل.

ههرزگی : ح. مص. ههرزهیی، ههرزهگی.

ههرزه : ص. ههرزه، باتزوک، قرت،

جرت، دهله، رووال، قعلیت، ههریز.

ههرزهگو : ص. فا. ههرزهوئیز، قهرهچناخ،

دهلوی، ههرزه چهنه، گهفوک، لهچهر.

ههرس کردن : م. لاخه کردن، لاس

کردن، ههرس کردن، شیخهل کردن،

تهراف کردن، داپاجین، داپاجان،

پاجین کردن، داهیتان، قونار کردن.

پاتهی، پاتهیره، نهره پاتهی (ه).

کرخانندن، پهر جینین، کهزاخه

کرن (ش).

ههرکدام : ههرکام، ههرکامیک.

ههریک. کیشک (ش).

ههرکس : ههرکس.

ههرگز : ق. ههرگز، قعت.

ههرم : ا. ههرم، ههرارمت، ههلاو،

گهرما. ههلمی (ه).

ههزار : عدد. ههزار، زال، ۱۰۰۰.

ههزاریا : امر. ههزاریا، پریه، خشک،

خشکه، چلپی. زوف، ریغزیف،

شمار، کزی (ش).

ههزارلا : امر. ههزارلا، ههزارلوخانه.

پهش کردن. هینچی کردهی (ه).

هدایت : امص. ری نوئی، ری نمایی.

هدایت کردن : م. ری نواندن، ری

نمایی کردن.

ههدر : ص. ههدر، بیچنه، قیرو، بیخو.

ههدف : ا. ههدهف، نیشانه، نامانج.

سهرک (ش).

ههدهد : ا. پهپوسلیماته، پهپوو،

هوهوود، شانه بهسهر، داوودیرنکل.

پهپووک (ش).

ههدیه : ا. حل و گول، هدیه، سهوقات،

دیاری، پییش کهش، تارف، دهس

تهرتیقانه، بهرتیلانه ^۱، بویلانه ^۲،

سهرنا وکانه ^۳

ههذیان : امص. ا. ههزیان، ههذیان.

هر : ههر، گ.

ههراس : ا. ههراس، بیم، ترس، سام.

ساف، سوهون (ش).

ههرجا : ههر کویتهیک. ههریا گیوه (ه).

ههرجی (ش).

ههرجایی : ص. نسب. دهله، سهرگهردان،

سوزانی، سووزمانی.

ههرجور : ههرجور.

ههرج و ههرج : امر. ناژاوله، ناژاوه،

بشیوه، ههرج و ههرج، ههرکهبو

خوهی.

ههرچند : ح. ربط. ههرچهن، ههرچهنه،

ههزاریا

شهر کرده.

۳. هدیه تولد فرزند.

۱. هدیه داماد به عروس.

۲. هدیه ای برای زن فارغ شده یا دختر

- هزارلو (ه). هم آمدن : م. هانه يڪ. يونامای (ه).
هزینہ : ا. خەرج. ٲٲك هاتن (ش).
هسته : ا. ٲٲشه، ناوكه، كرۆك، نيۆك، همباز : ص. نامباز.
ٲلٲ، كورك، كورۆك، دندك (ش). همبازی : ح. مص. هاوكايه، ٲا، نامبازی.
هستی : ح. مص. هستی. بیه (ه). هامكايه (ه).
هیی (ش). هم ٲشت : ص. هاوٲشت، شوٲ.
هسر : ا. تەرزە، زوقم، سووخار، سیخ، هام ٲشت (ه). هم ٲوشت (ش).
هئاسه، قر. ئالشت، ئالیشك (ه). همت : امص. هیعت.
خوسر، سووخ (ش). همتا : ص. هاوتا، هاوجفت، لف، هانتا.
هشت : عدد. هشت، حەشت (ش)، ۸. هام جفت (ه). همكوف (ش).
هشتاد : عدد. هشتا، حەشتا (ش)، ۸۰. هم جنس : ص. هاوجنس، هام جنس، همجنس.
هشدار دادن : م. وازر كردن، وریاوه كردن.
هشيار : نك. هوشیار. هم چشمی : ح. مص. چاولی گەری.
هضم كردن : م. هەزم كردن، بگاردن. همچنان : ق. تشبه. ههرووا.
ویارای (ه). همچون : ق. وەك، وه كوو.
هفت : عدد. حەفت، حەوت، ۷. همخانه : ص. هاومال، نا مال. هام
هفتاد : عدد. حەفتا، حەفتاد، حەوتا، ۷۰. مه نزل (ه).
هفت سین : امر. حەف سین. همخرج : ص. هاوخەرج. هام
هفته : ا. حەفته، حەوتە. حەوتی (ه). خەرج يڪ (ش).
حەفی (ش). همدرد : ص. هاودەرد. هام دەرد (ه).
هفده : عدد. حەفده، ۱۷. همەرد (ش).
هل : ا. حل، حیل. همدرس : ص. هاو دەرس. هام
هلو : ا. هەشتالوو، قۆخ. دەرس (ه). همەدرس (ش).
هم : ق. یش، یخ، هم، هاو. هام (ه). همدست : ص. هاودەس. هام دەس (ه).
ژی (ش). دەست گەلێك (ش).
همانند : هاوتا، وه كوو. همدم : ص. هاودەم، هاومونس،
همایون : ص. موارەك، بەفەر، ٲیروز، هامده (ه). رتھاف (ش).
خاوهن شكۆ. همدیگر : ص. مر. یه كترین، یه كتر،
هم آواز : ص. هاودەنگ. یه كدی. یوترین (ه).

- همراز : ص. هاوپراز. هامپراز (ه).
 نامراز، نه‌فراز (ش).
 همراه : ص. هاوپتی، هاوپتیگه، تەك،
 هاوپا، هەمپری، لەتەك، هامپا.
 چەنی (ه). کریف، هەفری (ش).
 همراه داشتن : م. پی بوون، تەکا‌بوون.
 هم‌رنگ : ص. هاو‌ره‌نگ، ناو‌ره‌نگ.
 هام‌ره‌نگ (ه).
 هم‌ریش : ص. هاو‌ریش، ناو‌ه‌ل زاوا،
 هاو‌زاوا.
 هم‌زبان : ص. هاو‌زووان. هام
 زووان (ه).
 هم‌زدن : م. به‌یه‌کا دان، هەل‌فله‌قائن،
 شله‌ژاندن، شله‌قاندن، شیانن،
 شله‌قان. دای پی‌وه‌ره، هور
 قلیقای (ه). نایەك دان، تێك دان (ش).
 هم‌زمان : ص. هاو‌كات، به‌یه‌كه‌وه،
 پێكه‌وه، هاو‌زمان.
 هم‌زیستی : ح‌مص. پێكه‌وه‌یی، به‌یه‌كه‌و
 بوونی.
 هم‌سال : ص. هاو‌تەمەن، هاو‌سال، بەزا.
 هام‌سال (ه). هە‌سال (ش).
 هم‌سایه : ص. هاو‌سا، ناو‌سا، ناو‌ستی،
 ده‌راو‌سا، ده‌راو‌ستی. هام‌سا (ه).
 جینار (ش).
 هم‌سر : ص. هاو‌سەر، نام‌سر، جووت،
 خیزان، هاو‌کووف، ژن، خانم،
 هاو‌سە‌رین. هە‌سەر (ه).
 هم‌سفر : ص. هاو‌سە‌فر، هاو‌پی، هام
 سە‌فر.
 هم‌سن : نك. هە‌سال.
 هم‌سوگند : ص. هاو‌قه‌سم، هاو‌سوین،
 هاو‌پیمان.
 هم‌شهری : ص. هاو‌شاری. هام
 شاری (ه).
 هم‌شیره : ص. ا. خو‌ه‌یشك، خو‌شك،
 هاو‌شیره، باجی. والی، ددی، تانك،
 دایه، واره (ه). خو‌ه (ش).
 هم‌صدا : ص. هاو‌ده‌نگ، ناو‌ده‌نگ.
 هم‌قد : ص. ناو‌قه‌د، هاو‌قه‌د.
 هم‌کار : ص. هاو‌کار.
 هم‌کاری : ح‌مص. هاو‌کاری،
 هاریکاری، یارمه‌تی.
 هم‌کلاس : ص. هاو‌پۆل، هاو‌کلاس.
 همگان : هە‌مووان، گشت.
 همگانی : ص‌نسب. گشتی، حە‌موویی.
 هم‌نام : ص. هاو‌ناو، هاو‌نیو. هام
 ناو (ه).
 هم‌نشین : ص. هاو‌نشین. هام‌نشین (ه).
 هم‌وار : ص. رێك، ساف، هامار،
 هە‌مووار.
 همه : ا. هە‌موو، حە‌موو، گشت، گە‌ل.
 همه‌کاره : ص. هە‌مه‌کاره.
 همه‌مه : ا. هە‌مه‌مه، هە‌را، قال، زله،
 هە‌را و هوررا، غول‌وو، حە‌له‌لا.
 همیان : ا. هە‌ه‌وانه، نه‌بان، هە‌بان،
 که‌مه‌رکیس. مانی (ه).
 همیشه : ق. هە‌میشه، دایمه، پە‌یوه‌سه،
 گجاری، گرد‌جاری.
 همین : هە‌ر‌نه‌مه. هە‌ر‌ئینه (ه).

نهفه (ش).

قووکوتنهزه (ه). دهنګ

هندوانه : ا. هنی، لوراسی، شامی، گهریان (ش).

نهرح، شفتی، شووتی، کوژله، هوچی : صفا. ههوجی، دهنګ دهراوو.

شمتی، زه بهژ، شمتن، شمتوو (ش). هوس : ا. ههوس، نهلها، که لکه له،

هنر : ا. هونهر، حونهر. مرخ، کورکه.

هنگام : ا. جا، تان، زه مان، وه خت، هوش : ا. هوش، بیر، زهین، یاد.

دوخ، سا، کات، عان، کاو. ویر (ه). هدام (ش).

گاف (ش). هوشیار : ص. هوشیار، باهوش، وریا،

هنگامه : ا. هنگامه، غهوغا، ههرا، بهیار، تیزهوش.

حه له سی، رومه ل خهزا، ههرا، گوین، هول دادن : م. دمس پیوه نیان. بوتی

خولوو، حه شره لا، گو به ند، گو به نگ، پوه نیای (ه). هاقین، یال دان (ش).

حه له لا، گوناوه رو، گونگر، حه شر و هول شدن : م. هول بوون،

حه له لا، گولمه ز. دانرووسکیان. هول بیی (ه).

هنگفت : ص. زهین، زور، فره، قه لو، هول، حوله : ا. ههوله، مهرحه مه.

کولفت، زیبا. قه دیغه (ش).

هنوز : ق. هیتا، نایسه، جاری، هوو : نک. هو.

هه نووز، جارنکان، هیتته تر (ه). هویت : دیارده، ناوینان.

ههلا، نهوکه (ش). هویح : ا. گزه ر، گیزه ر.

هو : است. ههو، قوو، ههرا، های. گزه رکی (ه).

هوا : ههوا، ههوا. هویدا : ص. ق. ناسکرا، دیار،

هوایما : امر. پوژکه، فووکه. نافتاوی، بهیا، روشن، روون.

هواخواه : صفا. ههواخواز، لانگیر، کیفش (ش).

لاگر، که لین، لانگیر، تهره فدار. هیاهو : است. ههیاوو، جه نجال،

هواخوری : ح مصد. ههواخوهری، حه له سی، حه شره لا، قوو، حه شر و

که ردش. حه له لا. ههلا ههلا (ش).

هوار : هاوار، گازی، ههوار. هیبت : نک. هراس.

هواستج : امر. ههوا یو. هیجان : ا. سوز، خوروس.

هواکش : ا. باهنگو، ههواکش. هیج : ق. هیج، جی. جومه (ه).

هوایی : ص نسب. ههواپی. هیجکاره : ص مر، ق. ههکاره.

هویچیدن : م. قوو داکه فتن. هیچیک : ههچ کام.

هوېچ

هی کردن : م. لیّ خورین، نازوان.	هیز : ص. حیز.
خوړایونه (ه).	هیزم : ا. دار، چیلکه. هیزم (ه).
هیکل : ا. هیکل، شاقول،	فرشک (ش).
قهقهه (ش).	هیزم شکستن : م. داره و کردن، دار
هیمه : ا. چیلکه، دار، چیلک.	کردنه وه.
فرشک (ش).	هیزم شکن : ص. فا. داره و کهر.
هیولا : ا. حوّل، دپو.	هیزمه و کهره (ه). دار شکن،
هیهات : هه ی هو.	دارقان (ش).

ی

یاد گرفتن : م. قیر بوون، راهاس.	ی : ی
یار : ص. دۆس، یار، ره قیق.	یا : ح. رندا، یا، یام.
یارستن : م. وئران، زات کردن.	یانشه : ص. نه شۆر.
یارو : یارو، کابرا، نه وه کی.	یابو : ا. بار گیر، یابوو، نولاق، باره گی.
نه فقهه (س).	کورته (ش).
یاری : ح. مص. یاربه، یارمه نی، یاری.	یاد : ا. یاد، بیر، هۆش. پیاسه، ویر (ه).
یازده : عدد. یازده، نانگزه، ۱۱.	فلوفا (ش).
یاس : ا. یاس.	یاد آوردن : م. بیرهاوردن، بیرخستن،
یاسمن : ا. یاسه مهن، یاسه مین.	یاد هاوردن، بیره و کردن.
یاغی : ص. یاخی، جهرده، جهبه،	بیرننان (ش).
به له سه، جهته، جیج.	یاد دادن : قیر کردن. هووره کرن،
یافتن : م. دۆزینه وه، گیرهاوردن، دهمس	علماندن (ش).
کهوتن، بهنا کردن.	یادداشت : ا. بیرنامه.
یافته : امف. دهمس که فنگ، ده که وتوو،	یادگار : ا. یادگار.

- يكد : ا. يكدك، يئتك.
 يراق : ا. يراق.
 يرتمه، يورتمه : ا. لوقه، نورخه، لوق،
 لوق.
 يرغه : ا. يرغه، لوك.
 يرقان : ا. زهردى، زهردى.
 يزدان : ا. خوا، خودا، خودى (ش).
 يشم : ا. يشم.
 يغر : ص. تېلوس، حېل، حېلوس.
 يغما : ا. يغما، تاراج، تالان، غارمت.
 يقه : ا. يستو، يهخه، يهرك، يهرك.
 يهخى (ه). يئير، يهرجيل،
 پستو (ش).
 يقين : ا. دلنيايى، بئ گومان، يهقين،
 باور.
 يك : عدد. يهك، يئك، ا.
 يكبارگى : ق. يهك باره گى، يهك جاره،
 يهك جاره كى.
 يك باره : يهك باره، كوت و پر،
 به جاريكا، يهك هه. كه پتهو (ه).
 يك بند : ق. مر. په ساپه سا، له په سا، په پتا،
 په پتا.
 يك پارچه : ص. مر. يهك پارچه، تيكرا،
 يه كدمس. يه كيو (ه).
 يكتا : ص. مر. يه كتا، تاكانه، تاكه.
 يك تنه : ق. يهك تنه، به تينا.
 يك جا : ق. مر. به جاريكا، يهك جاره،
 نيكجارتى.
 يك دنده : ص. مر. قوت، سهرپهق،
 يه كدنده، كهله شق. رق گر.
 بهرهم.
 ياقوت : ا. ياقوت.
 ياقوتى : ص. نسب. ا. ياقوتى، رمش ميو،
 ستهى، زوورمس.
 يال : ا. يال، يئى. پزوو (ش).
 يال و گوپال : گوپال، گوپار، يال و
 گوپال، شان و باهوو.
 ياور : ص. يار، ياور، يارمى دهر،
 يار يه دهر، ده سيار.
 ياوره : ا. ور، كا و با، ياوره، تهره هات،
 هه لى و پلئ.
 يوست : ا. وشكى، يوبوسهت، قه بى.
 يتيم : ص. هه تيم، هه تيو، جه تيو. ستر،
 سىوى (ش).
 يتيمچه : ا. بايقان، هه يتيمچه.
 ييتمل : گاهمس.
 يخ : ا. يهخ، خوتس، رج، سه هول،
 شخه، قه شام. جه مده (ش).
 يخ بستن : م. يهخ كردن، رجان،
 رجان، رهق بوونه وه، رهقو بوون.
 ييى (ه). جه مده بينان، قوفلين،
 قهرمين، قوتفين، قهرسين (ش).
 يخ بسته : ص. مده. به سته لك.
 يخ بندان : امر. يهخ به نان، رجان،
 سه هول به نان. جه مده (ش).
 يخچال : امر. يهخچال، چاله به فو.
 سارينگ (ش).
 يخدان : ا. يه خدان، سه هولدان.
 يخ كردن : نك. يخ بستن.
 يخنى : ا. يهخنى، كه لى.

يكدیگر : نك . همدیگر .

يكر است : ق.مر. راسته خو.

يکرو : ص.مر. يك روو، رووراس.

يکسان : ص.مر. ق.مر. يه کسان، يك جور.

يکسره : ق.مر. سراسره ری، يك سره.

يكلا : ص.مر. يك لَو، يك لَوَنه، يكلا.

يكنواخت : ق.مر. وهك يهك، يك

نهواخت، يك جور، يك بتوون،

يه کسان، قه کوو يك (ش).

يك وجبی : ص.نسب. بونگسه بالا.

يكه تاز : ص.مر. بله بزنه.

يكه خوردن : م. داخله کيان،

داخوریان، پی چوون، دائرووسکیان.

چله کبابره (ه). جنیقینه وه (ش).

يكهو : ق.مر. کوتوویر، ناکاو، ناگا،

به جاریکا، ناخلاف، ناکاو، له پیر.

نشکفه (ش).

يکی يكدانه : ص.مر. ق.مر. ناقانه،

ناکانه.

يگانه : ص.مر. به گانه، به کدانه، ناکانه،

ناقانه، ناک، تەك، تەكه، دهك.

يگانگی : ح.مص. يه کیه تی، هاوده سی،

دهس يه کی، خو به تی، اتحاد.

يکقه (ش).

يل^۱ : ا. نسیم تهنه، کوله، سوخمه،

که مەری، بهل، کورته، کوله جه.

کور تەك (ش).

يل^۲ : ص. دلتر، بالهوان، بهل.

يلدا : ا. سه وچه.

ينجه، يونجه : ا. يونجه، وتنجه، نونجه،

پوره.

ينگه : ا. پاخه سوو، بهر سوو.

پاوه يوه (ه). سهرسی (ش).

يواش : ص. ق. ناهسته، پی حرکت،

پاچر کی، هیدی، نه سایی، بسکه،

نارام، ناسه م، شته بی.

يواش يواش : له قهلق، بهواش بهواش.

هیدی هیدی (ش).

يواشکی : ق.مر. بهواسه کی.

يهواسلیو (ه). هیدی (ش).

يورت : ا. يورت، قهرارگا، به گا، نوبه.

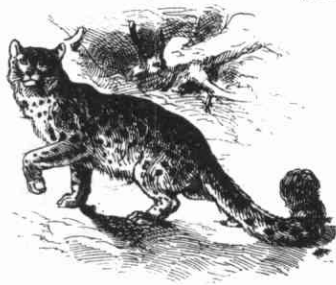
يورتمه : نك. برمه.

يورش : امص. هتیرس، بهلامار،

هه لمت، حه مله.

يوز : ا. بووز.

يوز پلنگ : امر. بووز پلنگ. پلنگ (ه).

۱. لباس نسیم تهنه.

۲. بهلوان.

يوغ : ا. كه لهن، جه لهن، كه لهن، كه لهن. يهودى : ص نيب. موساى، ره شه
 نيله، نير، نيل (س).
 يونجه : نك. ينجه.
 يونجه زار : امر. وتجه زار.
 يىلاق : ا. يه نهن، له يلاخ، ئيلاخ.
 ئتلاق (ه). زوزان، نير (س).